GAZETA wyborcza
wyborcza.pl
NIE MA WOLNOŚCI BEZ SOLIDARNOŚCI

Piątek, 4 września 2026 | Redaktor prowadzący **Piotr Rozpara** | Cena gazety **12,99 zł** (w tym 8% VAT) | nr 206.11305, 1

Nakład 82 tys. + **298,5 tys. prenumerat cyfrowych**

7 finalistów Nike 2026

Reportaż, tom poezji, biografia i cztery powieści – oto finałowa siódemka 30. edycji Nagrody Literackiej „Nike”. Kto zdobędzie to prestiżowe wyróżnienie, dowiemy się 4 października
▶ 4-5

reportaż
Anna Bikont
Nie koniec, nie początek. Powojenne wybory polskich Żydów

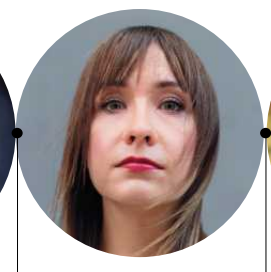
opowiadania
Dorota Grabek
Zmartwychwstanki

poezja
Justyna Kulikowska
Wnyki dla światła

biografia
Krzysztof Łapiński
Najmądrzejszy. Biografia Sokratesa

powieść
Weronika Murek
Urodziny

powieść
Zyta Rudzka
Tylko durnie żyją do końca

powieść
Szczepan Twardoch
Null

FOT. JENS SCHLUETER/GETTY IMAGES, MATEUSZ SKWARCZEK (3), ADAM STĘPIEŃ, DAWID ŻUCHOWICZ (2)/AGENCJA WYBORCZA.PL, JACEK POREMBA

Świat

EUROPA PATRZY NA NIEMCY
▶ 8

• **Na zdjęciu: Ulrich Siegmund, kandydat skrajnie prawicowej AfD, na wiecu w Oschersleben**

Wydaje Wyborcza Sp. z o.o.
nr indeksu 348198

ISSN 0860-908X
9 770860 908150

1 RP

PORADNIK ZDROWOTNY

Skąd się biorą nieszczelne jelita, czyli co się dzieje, gdy nie jemy błonnika i produktów fermentowanych
▶ 18-19

240 tysięcy kierowców złożyło pozew

Uber do sądu

Od dwóch lat Uber testuje na kierowcach, jak bardzo może im przykręcić śrubę. – Jeśli raz zgodziłeś się pojechać za niższą stawkę, to znaczy, że następnym razem też pojedziesz – mówią kierowcy.

Bolesław Breczko

240 tysięcy kierowców Ubera z siedmiu krajów europejskich, w tym z Polski, złożyło pozew zbiorowy przeciwko firmie. Zarzucają, że algorytm, który ustala ich wynagrodzenie, jest bezprawnym, zautomatyzowanym systemem, który celowo zaniża zarobki. Na potwierdzenie pokazują dwa niezależne badania mówiące, że ich odczucia nie są ich paranoją.

Ukryty cel algorytmu

Ponad dwa lata temu Uber zaczął wprowadzać w Polsce tzw. system dynamicznej prowizji. Miało to zrekompensować kierowcom nieopłacalne kursy, np. takie, w których dojazd do klienta był długi, a sam kurs krótki. Firma miała wtedy pobierać niższą prowizję.

Według doświadczeń kierowców i niezależnych badań algorytm miał zupełnie inny, ukryty cel: przykręcać śrubę kierowcom i testować, jak bardzo może zmniejszać ich wynagrodzenie.

– Współpracuję z Uberem dziesięć lat i od kiedy zrobiły się te dynamiczne ceny, to jest po prostu fatalnie – mówi nam Marek. – Nie wiadomo, czy Uber weźmie 3, czy 50 proc. prowizji, a te 50 bierze zazwyczaj na najdroższych kursach. To najbardziej szkodliwe, bo kierowca musi akceptować je w ciemno i dopiero po fakcie widzi, ile zarobił.

Uber Polska odcina się od tych zarzutów oraz od tych zawartych w pozwie. W przesłanym nam oświadczeniu czytamy: „Mimo że nie mieliśmy jeszcze możliwości zapoznania się z treścią pozwu, kategorycznie odrzucamy zarzuty Worker Info Exchange, organizacji non profit, zajmującej się badaniami i analizą danych z rynku pracy na platformach. Aplikacja Uber wykorzystuje informacje o przejeździe w czasie rzeczywistym – takie jak trasa, czas i cel podróży – do obliczania ceny kursu. Kierowcy widzą swoje wynagrodzenie oraz cel przejazdu przed podjęciem decyzji o przyjęciu lub odrzuceniu zlecenia. Zdecydowana większość łącznej kwoty kursu ostatecznie trafia tam, gdzie powinna: do kieszeni kierowców, a procentowy udział firmy Uber w opłatach pasażerów pozostaje zasadniczo stabilny”.

Praktyki Ubera

Badanie „Not Even Nice Work If You Can Get It”, przeprowadzone przez Uniwersytet Oksfordzki i stowarzyszenie Worker Info Exchange, prześwietliło 1,5 mln przejazdów 258 kierowców z lat 2016-2024. Z danych wynikło, że: prowizja pobierana przez Ubera przestała być przejrzysta i wzrosła z 25 do 50 proc.; Uber pobierał większą prowizję przy droższych kursach; czas oczekiwania na zlecenie (kierowca wtedy nie zarabia) wzrósł o godzinę tygodniowo od 2022 roku; wzrosła nierówność wynagrodzenia wśród kierowców wykonujących porównywalną pracę.

To nie pierwszy raz, gdy Uber oskarżany jest o nielegalne lub nieetyczne praktyki. W 2022 r. ujawnione przez brytyjskiego „Guardiana” tzw. Uber Files pokazały, jak firma prowadziła agresywną kampanię lobbingową wśród czołowych polityków europejskich i płaciła naukowcom za badania wspierające narrację firmy.

Zaledwie miesiąc temu holenderski urząd ochrony danych osobowych nałożył na Ubera 825 mln euro kary za tzw. robozwolnienia, czyli automatyczną dezaktywację kont kierowców bez udziału człowieka.

Uber odpiera oskarżenia. Podnosi swój flagowy argument, że kierowcy nie są pracownikami firmy, lecz przedsiębiorcami, dla których jedynie świadczy ona usługę pośrednictwa z pasażerami. Jest on jednak coraz słabszy. W 2021 r. w Wielkiej Brytanii sąd uznał kierowców za pracowników, nie samozatrudnionych.

Sytuacja ta wzmacnia presję na wprowadzenie unijnej dyrektywy o pracy platformowej, która ma wymusić jawną kontrolę nad algorytmami. Polska ma czas na jej wdrożenie do 2 grudnia.

• **Czytaj też ▶ Wyborcza.biz**

eprasa.pl 164e6af8cc

Piotr Żytnicki
Mikołaj Woźniak

Kościół zbiera owoce własnych decyzji

W środę Polska zobaczyła eksmisję na Osiedlu Maltańskim w Poznaniu. Ziemi, którą sprzedał Kościół, ale nadal nią zarządza. Eksmisję transmitowały telewizje. O sprawę pytano polityków. Większość dopiero ją poznawała.

Szymon Hołownia ubolewał: – Nie podoba mi się, że mój Kościół posuwa się do egzekwowania swojego prawa własności. Nie prawa do zbawienia, tylko prawa do własności.

Historia osiedla po raz pierwszy przebiła się do ogólnopolskiej świadomości. Nie zaczęła się jednak wczoraj. Już w 1992 roku reporter „Wyborczej" nazwał Maltańskie „enklawą ludzi skazanych na życie w prowizorce". Przez następne 34 lata niewiele się zmieniło. Cztery kilometry od Starego Rynku ludzie korzystają z szamb, bo proboszcz nie zgodził się na położenie kanalizacji.

Nie są ludźmi, którzy wczoraj zajęli cudzą ziemię. Wielu mieszka tam od pokoleń. Kościół o tym wiedział. Akceptował ich obecność. Podpisywał umowy dzierżawy i pobierał opłaty. Proboszcz nie chciał, by mieszkańcy się uwłaszczyli. Gdy pytali o możliwość wykupu ziemi, odpowiadał: „Nie stać was".

Przez lata słyszeli jednak, że są u siebie. Kolejni proboszcze nazywali ich swoimi parafianami.

Kościół kreuje się na moralny autorytet. Jednocześnie postępuje jak bezduszna korporacja

W styczniu archidiecezja sprzedała osiedle deweloperowi za 421 mln zł, ale nadal odpowiada za wyprowadzenie mieszkańców. Część przyjęła ofertę zamieszkania w innym miejscu. Pozostali protestują. Są przeszkodą, którą Kościół musi pokonać.

Zajmują się tym sztab prawników i agencja PR. Opisywaliśmy różne sposoby złamania oporu. Pozwanie 14-letniej córki liderów protestu o zapłatę za bezumowne zajmowanie działki. Próby kompromitowania liderki protestu. Wywlekanie w mediach szczegółów życia rodzinnego kobiety czekającej na eksmisję.

Kościół miał prawo sprzedać swoją ziemię i może dochodzić jej wydania. Ale to nie jest historia tylko o prawie. Jest o odpowiedzialności instytucji, która utwierdzała mieszkańców w przekonaniu, że mogą w tym miejscu układać sobie życie.

Kościół zapewnia, że pomaga zainteresowanym w wyprowadzkach i że przeznaczył na to już kilkanaście milionów. To ułamek kwoty, którą w ratach ma wypłacić mu deweloper.

Jednocześnie jedną transakcją likwiduje całą społeczność. Mieszkańcy usłyszeli tylko: macie się wyprowadzić. Arcybiskup na ich listy nie odpisuje.

Kościół kreuje się na moralny autorytet. Korzysta z ulg i przywilejów. Jednocześnie postępuje jak bezduszna korporacja. Nawet wspierający mieszkańców anarchiści skandowali w środę: „Jezus byłby z nami".

Ta eksmisja nie zamyka historii. Choć Kościół nadal milczy, jego prawnik zapowiedział kolejne eksmisje. ●

Andrzej rysuje

Korea Południowa
Festiwal słoneczników w pobliżu strefy zdemilitaryzowanej

FOT. REUTERS / KIM HONG-JI

Kobieta trzymająca parasol w kształcie słonecznika fotografuje przyjaciółkę. Już po raz jedenasty w Yeoncheon w Korei Południowej, w pobliżu strefy zdemilitaryzowanej oddzielającej Koreę Południową od Północnej, rozpoczął się wczoraj Festiwal Słoneczników na rzecz Zjednoczenia.

Liczba dnia

17

TYS. ZŁ

Nawet tyle potrafi zarobić miesięcznie na rękę pan Paweł, który udziela korepetycji z matematyki. Rzucił pracę w korporacji i założył firmę.

Więcej ▶ Wyborcza.pl

Po latach walki z chorobą
Céline Dion wraca na scenę

Nie występowała na scenie od sześciu lat, a jeszcze dwa lata temu wydawało się, że już nigdy nie zaśpiewa na żywo przed publicznością. Teraz Céline Dion wraca z serią koncertów. Wokalistka, która od lat choruje na zespół sztywnego człowieka, opowiedziała w dokumencie z 2024 r. „Jestem: Céline Dion", że jej stan pogorszył się na tyle, że zwykłe leki przestały działać. Widzowie mogli śledzić jej walkę o powrót do muzyki. W lipcu 2024 r. niemal cały świat kibicował jej, gdy z Wieży Eiffla wykonała utwór „Hymne à l'amour" Édith Piaf podczas ceremonii otwarcia igrzysk olimpijskich.

Zespół Moerscha-Woltmanna to rzadkie i nieuleczalne schorzenie neurologiczne. Jak dotąd lekarzom nie udało się ustalić jego przyczyn. Szacuje się, że występuje u jednej-dwóch osób na milion, a kobiety chorują dwa-trzy razy częściej niż mężczyźni.

Objawy występowały u Dion od lat. Diagnoza postawiona w 2022 r. wiązała się dla wokalistki z odwołaniem trasy koncertowej, w tym występów w Polsce. Gdy ciało artystki zaczyna sztywnieć, może ona jedynie leżeć i czekać, aż zaczną działać leki. Dolegliwości mają oczywiście także ogromny wpływ na jej śpiew – zespół sztywności uogólnionej może obejmować mięśnie twarzy i gardła.

FOT. SIMONE JOYNER /GETTY IMAGES

Frankokanadyjska wokalistka przybyła do Paryża w ubiegły piątek, by rozpocząć próby do pierwszej części swojej historycznej serii koncertów. Harmonogram jest napięty – od 12 września do 17 października ma dać 16 występów. Wcześniej, gdy w dniu 58. urodzin ogłosiła paryskie koncerty, planowała ich dziesięć.

Dion będzie występować trzy razy w tygodniu, a bilety wyprzedały się tuż po ogłoszeniu trasy. Każdy z koncertów zobaczy ponad 30 tys. osób. Ci, którym nie uda się dotrzeć do Paryża w najbliższych tygodniach, będą mogli spróbować w maju przyszłego roku, gdy wokalistka zaśpiewa kolejne dziesięć razy.

Zagraniczne media, opisując przywitanie Dion pod hotelem Le Royal Monceau – Raffles Paris, używają określenia „dionmania". Gdy piosenkarka przyjechała na miejsce, czekały na nią tłumy fanów. „Od początku czułam wasze wsparcie i tak jest do dziś. To miejsce jest dla mnie drugim domem. Doceniam waszą obecność i bardzo za nią dziękuję" – powiedziała w rozmowie z BFM TV.

Chociaż jest znana choćby z piosenki „My Heart Will Go On" nagranej do filmu „Titanic" oraz innych anglojęzycznych utworów, takich jak „Because You Loved Me", „It's All Coming Back to Me Now", „I'm Alive" czy „Falling into You", to 15 z 27 studyjnych albumów Dion powstało po francusku. W tym języku wyśpiewała wiele przebojów. Wśród nich jest hit z 1995 r. „Pour que tu m'aimes encore", skomponowany przez Jeana-Jacques'a Goldmana.

Wcześniej, w 1988 r., Céline Dion wygrała Eurowizję, reprezentując Szwajcarię z utworem „Ne partez pas sans moi". ● **Marta Korycka**

1 RP

eprasa.pl 164e6af8cc

Historycy nauki z PAN na skraju niewypłacalności

Instytutowi Historii Nauki za chwilę zabraknie pieniędzy na wypłaty. Pod kreską są też inne instytuty Polskiej Akademii Nauk. Ministerstwo Nauki odpowiada: pomożemy tym, którzy są w najgorszej sytuacji.

Alicja Gardulska

• **24.06.2026 roku, Warszawa. Minister nauki i szkolnictwa wyzszego Marcin Kulasek podczas 156. sesji Zgromadzenia Ogólnego Polskiej Akademii Nauk** FOT. JACEK MARCZEWSKI / AGENCJA WYBORCZA.PL

Instytut znalazł się w finansowej zapaści. „We wrześniu nie będziemy w stanie wypłacić naszym pracownikom wynagrodzeń za pracę" – napisał w liście do Ministerstwa Nauki, dyrektor Instytutu Historii Nauki PAN, prof. Jacek Soszyński.

– Nie mamy już z czego dokładać ani na czym oszczędzać – tłumaczy jego zastępczyni prof. Joanna Schiller-Walicka.

Siedzimy w małym gabinecie w warszawskim Pałacu Staszica – budynku, który jest wizytówką Akademii. Historycy nauki dzielą tu antresolę z kilkoma innymi jednostkami. W tej części budynku czas się zatrzymał: niski, wyłożony wzorzysto-czerwonym dywanem korytarz, ciasne pokoiki, wypełnione od podłogi do sufitu książkami, twarde, drewniane krzesła. Wystrój w dużej części pamiętający początki instytutu, czyli lata 50. ubiegłego wieku.

Naukowcy tłumaczą, że dotąd nie prosili o pomoc. Ale doszli do ściany.

Z roku na roku subwencja, którą dostają z ministerstwa nauki jest niższa. W 2024 dostali łącznie nieco ponad 6,7 mln złotych, w 2025 r. – blisko 6,5 mln zł. Na 2026 rok przyznano im tylko 5,4 mln zł. Tymczasem koszty pracy, czynszu i mediów rosną. Pieniędzy nie wystarcza nawet na podstawowe rzeczy. Tylko w pierwszym półroczu, górka do zasypania między subwencją a wydatkami sięgnęła blisko 730 tys. zł.

Przelewy z ministerstwa przychodzą w comiesięcznych transzach. Miesięczny wynosi 487 683 zł, podczas gdy na wynagrodzenia idzie 510 084 zł.

Takiej nędzy jeszcze nie było, nie ma nawet na kwerendy

Jak zaznacza dyrekcja, tu nie ma z czego ciąć – pracownicy dostają tylko prawnie gwarantowane minima. W przypadku administracji to 4806 zł brutto minimalnej krajowej. Czterdziestu dwóch pracowników naukowych dostaje tyle, ile wynika z aktualnego rozporządzenia ministra nauki – czyli asystenci mają 19 zł ponad minimalną (4825 zł), adiunkci – 7044, 50 zł, profesorowie uczelni – 8009,50 zł a profesorowie belwederscy – 9650 zł.

A przecież na liście comiesięcznych wydatków są jeszcze m.in. czynsz (16 tys. zł), stypendia dla doktorantów (21 tys. zł), wydawanie pism (np. w czerwcu prawie 4 tys. za wydanie jednego numeru).

Instytut przetrwał m.in. dzięki drastycznym oszczędnościom. Od kilku lat pracownicy nie dostali podwyżek (poza tymi, wynikającymi z podniesienia minimalnych pensji).

Za kwerendy czy wyjazdy na konferencje naukowe muszą płacić z własnej kieszeni.

Awans naukowy – zrobienie habilitacji lub profesury – nie łączy się już z awansem na wyższe stanowisko w instytucie. W ciągu ostatnich piętnastu lat pracownicy instytutu trzykrotnie byli zmuszeni przechodzić na miesięczne urlopy bezpłatne, bo nie było pieniędzy na „dociągnięcie" do końca roku.

– Ostatnio musiałem odmówić młodemu, zdolnemu badaczowi 200 euro wpisowego na konferencję naukową w Dreźnie. I to nie jest wyjątek, a nasza codzienność – podkreśla prof. Soszyński. – A przecież zaprosiliśmy do współpracy ambitnych, świetnie wykształconych ludzi, którzy powinni jeździć po świecie, zdobywać doświadczenie, nawiązywać kontakty. A ja rozkładam ręce – opowiada.

O remontach czy poprawie stanu technicznego instytutu nie ma mowy. W ubiegłym roku sięgnął po oszczędności na czarną godzinę, by kupić nowe komputery.

Zobligował go do tego audyt, wykonany w ramach Krajowego Systemu Cyberbezpieczeństwa. Teraz czekają wydatki na oprogramowanie i wymagane szkolenia.

Instytut łatał budżet także pieniędzmi z projektów badawczych – choć granty w humanistyce opiewają na ogół na niewielkie kwoty. W ciągu ostatnich trzech lat miał ich jedenaście, osiem skończyło się na przełomie tego i zeszłego roku. Kolejne wnioski czekają na rozstrzygnięcie. Niektóre nawet od ponad roku – bo tyle już trwa np. oczekiwanie na rozstrzygnięcie ministerialnego Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki.

– Rozumiemy, że jest dziura w budżecie państwa i, że nadchodzą ciężkie czasy. Wiemy, że także na świecie sytuacja nauki się pogarsza. Ale takiej nędzy w instytutach naukowych PAN jeszcze nie doświadczyliśmy, choć przecież od 1989 roku funkcjonujemy w warunkach ciągłego niedoboru – mówi prof. Schiller-Walicka. – Jesteśmy tym wyczerpani – przyznaje.

To jedyny ośrodek w kraju, który zajmuje się historią nauki. – Mimo chronicznego niedofinansowania, nasi pracownicy robią stopnie naukowe, publikują artykuły i książki, prowadzą ważne dla kultury narodowej projekty, zdobywają granty i nagrody. Ale przecież mają swoje potrzeby, rodziny, kredyty...

Boję się, że po prostu odejdą i trzeba będzie gasić światło – mówi prof. Soszyński.

Nie tylko historycy nauki mają problemy

– To nie jest niestety odosobniona sytuacja, mam podobne sygnały z kilku innych instytutów. To efekt wieloletniego niedofinansowania – tłumaczy prof. Marek Konarzewski, prezes PAN. – Niechętnie o tym mówię, bo to nie jest systemowe rozwiązanie, ale bardzo liczymy na tzw. dorzutkę z ministerstwa nauki, która umożliwiłaby instytutom przetrwanie do następnego roku. Przecież mówimy o sytuacji, w której brakuje pieniędzy na wypłaty pensji – dodaje.

Ten scenariusz powtarza się co roku. W 2024 r. Instytut Psychologii PAN ogłosił, że jest o krok od niewypłacalności. Zabrakło mu niemal 2 mln zł.

„Wynik ten notujemy pomimo tego, iż w ostatnim czasie znacząco ograniczyliśmy zużycie mediów, nie prowadzimy inwestycji, remontów, nie dofinansowujemy własnych prac badawczych młodych naukowców i częściowo pracujemy zdalnie" – pisali wówczas jego pracownicy w liście otwartym do premiera i ministra nauki.

W ub. roku Zgromadzenia Dyrektorów Instytutów Naukowych PAN apelowało do posłanek i posłów o „znaczące korekty" w projekcie budżetu państwa na 2026 r. „Dla nas to budżet nędzy" – pisali.

Naukowcy tłumaczą, że dotąd nie prosili o pomoc. Ale doszli do ściany

Ministerstwo nauki dorzuci tym w najtrudniejszej sytuacji

Co w tej sprawie zrobi Ministerstwo Nauki? Pod koniec sierpnia, wiceminister Marek Gzik radził, by instytut wystąpił o wypłatę podwójnej transzy, ta aby wystarczyło na wrześniowe wypłaty. Ale zapewnił, że resort planuje jesienią systemowe wsparcie tego i innych instytutów, które znalazły się pod kreską.

Jak ustaliła „Wyborcza", decyzje już zapadły. – Jeszcze w tym roku przekażemy dodatkowe wsparcie dla tych instytutów, które znalazły się w najtrudniejszej sytuacji, a których pracownicy należą do najniżej wynagradzanych – potwierdził „Wyborczej" minister Marcin Kulasek. Dodał, że jest to element szerszej polityki jego resortu, która ma na celu wzmocnienie stabilności finansowej instytutów naukowych i tworzenie dobrych warunków do prowadzenia badań. Decyzja zapadła po wielotygodniowych analizach.

Jeszcze w 2026 r. do części instytutów naukowych PAN ma trafić dodatkowe 50 mln zł. Jak słyszymy, podstawą podziału środków będzie wysokość przeciętnego wynagrodzenia za 2025 rok. Wstępnie szacuje się, że tylko do Instytutu Historii Nauki PAN trafi około 1,4 mln zł.

Pomóc instytutom ma także program „Rozwój Instytutów Naukowych", czyli dodatkowa, konkursowa ścieżka finansowania projektów w Akademii.

eprasa.pl 164e6af8cc

Nagroda Literacka „Nike” 2026

Oto finałowa siódemka

FOT. MATEUSZ SKWARCZEK / AGENCJA WYBORCZA.PL

Reportaż, tom poezji, biografia i cztery powieści. W finale tegorocznej edycji Nagrody Literackiej „Nike” znalazły się fascynujące opowieści o naszych czasach.

Wojciech Szot

To już trzydziesta edycja Nagrody Literackiej „Nike”. Ustanowiona w 1996 roku, po raz pierwszy została przyznana rok później, a jej laureatem był wtedy Wiesław Myśliwski za powieść „Widnokrąg”. Przez następne lata do finału trafiło 140 autorów i autorek.

W czerwcu poznaliśmy 20 tytułów nominowanych do tegorocznej, jubileuszowej edycji Nagrody Literackiej „Nike”. Dziś ogłaszamy finałową siódemkę.

Książki finalistki

Anna Bikont

Nie koniec, nie początek. Powojenne wybory polskich Żydów

wyd. Czarne

REPORTAŻ. 23 marca odbyło się pierwsze spotkanie piłki nożnej w Dzierżoniowie między tamtejszym Żydowskim Klubem Sportowym a ŻKS Wolność z Bielawy. Pierwszą bramkę strzelił Kuperberg z Dzierżoniowa. Był rok 1946. Po II wojnie światowej Dolny Śląsk, a zwłaszcza okolice Kotliny Kłodzkiej, stały się dla Żydów schronieniem. Jak się okazało – tymczasowym.

„Po wojnie wszystkie narody liczyły swoich zmarłych, Żydzi – swoich ocalałych” – pisze Anna Bikont w swoim monumentalnym reportażu. Żydzi, którzy przetrwali II wojnę światową, wciąż jednak nie mogli czuć się bezpiecznie. Żaden wybór nie gwarantował spokoju po horrorze Zagłady. Zostać czy wyjechać? Jeśli zostać, to czy zaangażować się w sprawy polityczne, a może wymazać dawne życie i spróbować od nowa? Jeśli wyjechać, to dokąd? Jak wejść w nowe życie?

Bikont przygląda się powojennym losom i wyborom Żydów. Jej książka to doskonale napisany portret wielokrotny żydowskiej społeczności podejmującej decyzje, których konsekwencji nikt nie mógł przewidzieć.

Ludwika Włodek, jurorka Nagrody im. Ryszarda Kapuścińskiego, tak mówiła o nominowanym reportażu „Nie koniec, nie początek...”: „Opowieści z najnowszej książki Anny Bikont zaczynają się tam, gdzie wydawałoby się, że mogłyby się kończyć (...). Urywki tych historii – o pogromie kieleckim, o obozach dipisów, o wyjazdach, a bardziej może nawet o ucieczkach z Polski przez zieloną granicę – czytelnicy już słyszeli, ale pieczołowicie zebrane i poklasyfikowane przez autorkę powojenne losy polskich Żydów nadal robią wstrząsające wrażenie”.

Niejako przy okazji książka Bikont staje się opowieścią o samej Polsce, w której wciąż nie było miejsca dla dużej części jej obywateli.

To czwarty finał Nagrody Literackiej „Nike” dla Anny Bikont. W 2005 roku kapituła wyróżniła ją za reportaż „My z Jedwabnego”, w 2018 roku – za reporterską biografię Ireny Sendlerowej, a przed trzema laty – za „Cenę. W poszukiwaniu żydowskich dzieci po wojnie”. Anna Bikont jest laureatką Nagrody im. Ryszarda Kapuścińskiego.

Nagroda Literacka „Nike”

- **Organizator:** Fundacja Nagrody Literackiej „Nike”
- **Współorganizator:** „Gazeta Wyborcza”
- **Współorganizator gali:** Telewizja Polska
- **Mecenasi strategiczni:** Fundacja Roberta Dobrzyckiego, Panattoni
- **Partner główny:** Totalizator Sportowy
- **Mecenasi:** Orlen, KRUK
- **Partner wydarzenia:** Grupa Agora
- **Patroni medialni:** Radio ZET, Radio TOK FM, Chilli Zet, Gazeta.pl, AMS

Dorota Grabek

Zmartwychwstanki

wyd. Czarne

OPOWIADANIA. Debiutancki zbiór opowiadań urodzonej w 1990 roku Grabek to świetnie skonstruowane historie o ludziach, którzy są zanurzeni we własnych światach. Fryzjerka kradnąca włosy klientów, by wypychać nimi poduszki, czy bezdomny dokarmiający dziwne stworzenie – bohaterowie „Zmartwychwstanek” to osoby, które wpadły w szczelinę istnienia i niekoniecznie chcą się z niej wydostać.

„Grabek nie tylko demonstruje świadomość warsztatu pisarskiego, ale pokazuje również, jak wygląda współczesna zanonimizowana, pokawałkowana relacyjność. Jej bohaterów łączą nie więzi, ale tymczasowe przestrzenie” – pisała Marta Zdanowska w Dwutygodniku.

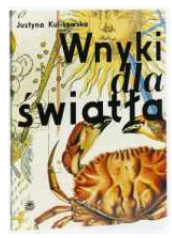
Czytelnicy i krytycy chwalą Grabek za jednoczesne uchwycenie dziwności, surrealności życia swoich bohaterów i ich bolesnej realności.

„Zmartwychwstanki” to jedyny debiut w tegorocznym finale Nagrody Literackiej „Nike”.

Dorota Grabek jest lektorką i tłumaczką języka czeskiego, autorką reportaży, a jedną z jej fascynacji jest język arabski. Obecnie pracuje w branży reklamowej i – jak mówiła w rozmowie z „Wyborczą” – planuje napisanie powieści. „Zmartwychwstanki” znalazły się także w finale Nagrody im. Witolda Gombrowicza.

Justyna Kulikowska

Wnyki dla światła

wyd. WBPiCAK

POEZJA. „Rozwieś hamak pomiędzy porządkiem rzeczy a porządkiem języka” – apeluje do czytelnika Justyna Kulikowska w tomie „Wnyki dla światła”. Poetka zastanawia się tu nad zmienną naturą piękna. Tworzy niezwykle osobiste mitologie i na poły ironicznie komentuje swoją twórczość.

Niezwykle różnorodna poezja „Wnyków...” układa się w poemat o szukaniu nadziei w świecie, który nie skłania do radosnych refleksji.

Ostatni tom jednej z najbardziej uznanych polskich poetek młodego pokolenia – jak pisał Łukasz Żurek w „Czasie Kultury” – „nie tylko zachwyca, ale też opowiada o zachwycie”. Poetka – co podkreśla recenzent – „udźwignęła nienawiść, nazwę i frazę”.

Justyna Kulikowska, która zadebiutowała zaledwie osiem lat temu, a dziś ma na koncie już kilka ważnych nagród poetyckich, w zbiorze „Wnyki...” przygląda się odbiorowi swojej twórczości. I temu, jak sama może kreować poetycką personę. „Kulikowska tak obsesyjnie objaśnia Kulikowską właśnie dlatego, że chce być właściwie zrozumiana; że zależy jej na wykształceniu określonej relacji z czytelnikiem” – pisze Żurek.

„Czas? Musi się domknąć,/ to pewne – był oknem, a stanie się drzwiami”, pisze Kulikowska w tomie, który jest swoistą próbą domknięcia wątków, które pojawiały się w twórczości poetki od czasu debiutu.

„Z dwoma nominacjami do Nike roznosiłam zupę – mówiła Kulikowska w rozmowie z Tomaszem Kwaśniewskim. – Nie żalę się. Po prostu życie artystów w Polsce, poetów, wcale nie jest takie wesołe, jakby się ludziom wydawało”. Wtedy jeszcze nie wiedziała, że za chwilę będzie w finale Nike.

Kulikowska zadebiutowała w 2018 roku tomem „Hejt i inne bangery”. Dzisiaj jest autorką pięciu tomów poetyckich, a jej twórczość doceniają czytelnicy i krytycy. Otrzymała między innymi Nagrodę Literacką „Gdynia”, Nagrodę Literacką m.st. Warszawy (dwukrotnie) i dwukrotnie była nominowana do Wrocławskiej Nagrody Poetyckiej „Silesius”.

To pierwszy finał (i trzecia nominacja) do Nike dla urodzonej w 1993 roku poetki. W 2021 roku była nominowana za „Tab_s”, a rok później za „gift. z Podlasia”.

Krzysztof Łapiński

Najmądrzejszy. Biografia Sokratesa

wyd. Agora

BIOGRAFIA. „W zasadzie do dzisiaj żyjemy częściowo w tamtych Atenach” – pisze w monumentalnej, acz przystępnie napisanej biografii Sokratesa historyk filozofii Krzysztof Łapiński.

Autor rekonstruuje życie Sokratesa, ale też przygląda się temu, jak w kolejnych epokach konstruowano opowieść o nim. To książka nie tylko o filozofie, który „wiedział, że nic nie wie”, ale też o jego świecie, po którym autor oprowadza nas z erudycją wspartą olbrzymią wiedzą.

Łapiński, co sam podkreśla we wstępie, chciał opowiedzieć o Sokratesie, uwzględniając tło kulturowe i kontekst historyczny.

eprasa.pl 164e6af8cc

Nagroda Literacka „Nike” 2026

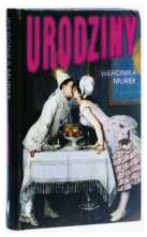
„W zasadzie do dzisiaj żyjemy częściowo w tamtych Atenach, gdy idziemy głosować i domagamy się wolności słowa, gdy obcujemy z teatrem i sztukami plastycznymi, gdy przemawiają do nas mity i gdy lekarz stawia nam diagnozę na sposób hipokratejski”. Nasza współczesność wciąż polemizuje z Sokratesem, uważa Łapiński.

Autor nie boi się stawiać trudnych pytań ani ryzyka interpretacji. Czytelnik obcuje tu z dziełem, które mimo solidnych, naukowych fundamentów oferuje lekturę pełną emocji. Efektem jest książka, która łączy w sobie cechy monumentalnej monografii z przewodnikiem po przeszłości i drogowskazem na nasze czasy.

Krzysztof Łapiński jest filozofem i historykiem filozofii starożytnej związanym z Uniwersytetem Warszawskim oraz dziennikarzem naukowym. Przełożył m.in. „Rozmyślania (do samego siebie)” Marka Aureliusza. W 2020 roku zadebiutował jako pisarz dla dzieci książką „Dzik Dzikus”. To jego pierwsza nominacja i pierwszy finał Nagrody Literackiej „Nike”.

Weronika Murek

Urodziny

wyd. Czarne

POWIEŚĆ. „Mądra, celna i sugestywna powieść o starzejącej się aktorce” – pisała w „Książkach. Magazynie do Czytania” Katarzyna Sawicka-Mierzyńska.

„Lubię grać w gry, w których się nie wygrywa” – mówiła Weronika Murek tygodnikowi „Polityka”. W „Urodzinach” nie ma wygranych, nie brakuje zaś gier. Bohaterka książki Jaga Babażyna to dojrzała kobieta, którą czytelnik poznaje w tragicznym momencie życia. Po stracie męża zostało jej już tylko aktorstwo. Ale i z nim nie jest za dobrze.

Babażyna walczy ze światem, który – jak pisze Murek – „nie podsuwa rozwiązań, ma jedynie przestrogi”. Kim może być stara aktorka? Diwą z problemem alkoholowym, zamęczoną matką, samotną staruszką. Dzisiaj też toksyczną babką. „Gdy umiera, wszyscy oddychają z ulgą” – mówi narrator powieści. Babażyna próbuje przeciwstawić się fatum i kulturze.

Sawicka-Mierzyńska: „Umiejętność poruszania się w różnych literackich rejestrach i przekraczania ram własnego stylu i poetyki, a zarazem zachowania ich znaków rozpoznawczych wróży już uznanej autorce świetlaną pisarską przyszłość, czego jej serdecznie życzę”. Przyszłość najwyraźniej już tu jest.

„Urodziny” to książka o zmęczeniu i samotności. Grająca z konwencją horroru opowieść o środowisku artystycznym i zawodzie aktorskim. Melancholijna, nieoczywista i wspaniała językowo.

Weronika Murek – rocznik ’89 – zadebiutowała w 2015 roku doskonale przyjętym zbiorem opowiadań „Uprawa roślin południowych metodą Miczurina”, który znalazł się w finale Nagrody Literackiej „Nike”. Pisze dramaty, słuchowiska radiowe i eseje. O swojej drodze artystycznej mówi: „Zawsze mnie potwornie ręka swędzi, żeby rzeczywistości dorobić jeden czy drugi lufcik, wypustkę”. „Urodziny” to jej druga powieść. Dostała za nią Nagrodę Literacką „Gdynia”.

Zyta Rudzka

Tylko durnie żyją do końca

wyd. W.A.B.

POWIEŚĆ. „Ja nie z tych, co się w aktorach kochały. Żadnego na ścianie pod plastrem nie miałam. U mnie na podium sportowcy” – mówi Lida, „nauczycielka z byłym powołaniem”, bohaterka powieści Zyty Rudzkiej.

„Tylko durnie żyją do końca” to historia o miłości. Nietypowej, bo stadnej. Są tu Ziut i Roch, „chłopy-Penelopy”, jak mówi o nich niezwykle wygadana bohaterka książki. Jest Elvis, „może i świnia, ale nasza krew”. Żyją w świecie, który „nikogo tu nie obściskuje”.

Jest też ojciec Lidy, który najchętniej „podałby Boga do sądu za taki świat”. Szukający porozumienia z córką staje się najbardziej tragicznym bohaterem tej wyjątkowej książki.

Powieść Rudzkiej to historia miłosnego trójkąta, w której pisarka mówi o wolności budowanej na własnych, odrobinę ekscentrycznych zasadach. Lida, nauczycielka wychowania fizycznego, porzuca wygodne życie w rodzinnym mieście i mozolnie buduje swój własny świat. Jednocześnie bohaterowie powieści Rudzkiej mierzą się ze śmiercią i – mimo wspólnoty – z samotnością.

„Tylko durnie…”, jak przystało na Rudzką, wyróżnia się oryginalnym, żywym i dosadnym językiem. Jak mówiła „Wyborczej” autorka, język nie jest dla niej jedynie „ramą, popisem autorskim, tylko czymś, co opowiada historię”.

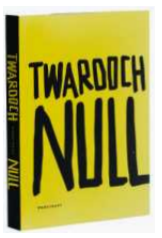
Nie unikając społecznego zaangażowania, Rudzka po raz kolejny tworzy historię, którą trudno zapomnieć.

„Pisanie to zajęcie piękne i ryzykowne. Szukającym sławy i kasy – odradzam, bo łatwo sobie życie zmarnować”, mówiła Zyta Rudzka w „Wyborczej”. Zadebiutowała w 1993 roku powieścią „Białe klisze”. Dzisiaj jest autorką dziesięciu powieści i wielu nagradzanych sztuk teatralnych. To jej trzecia nominacja i trzeci finał Nagrody Literackiej „Nike”.

W 2019 roku w finale nagrody znalazła się powieść „Krótka wymiana ognia”; w 2023 roku zdobyła Nike za powieść „Ten się śmieje, kto ma zęby”.

Szczepan Twardoch

Null

wyd. Marginesy

POWIEŚĆ. „Zadaniem pisarza jest mówienie prawdy” – twierdził Hemingway w „Pożegnaniu z bronią”. Jego zdaniem to fikcja powinna przedstawiać „obraz bardziej prawdziwy niż jakikolwiek opis oparty na faktach”. Szczepan Twardoch, podążając drogą Hemingwaya, opowiada prawdę o wojnie, która wciąż trwa u naszych sąsiadów.

Bohaterem „Nulla” jest Koń, ma 43 lata, jest historykiem i mieszka w Warszawie. Gdy w lutym 2022 roku Rosja napada na Ukrainę, Koń wyjeżdża z kraju, by – jak pisał w „Wyborczej” Dariusz Nowacki – „na ukraińskim froncie poszukać śmierci”. Nie ma książki Twardocha bez bohaterów o skomplikowanych tożsamościach. Babcia głównego bohatera pochodziła z Niemiec, a dziadek z Ukrainy i walczył w SS-Galizien i UPA. „Dlaczego nie jesteśmy Ukraińcami, skoro dziadek był w UPA?”, pyta prowokacyjnie Twardoch.

Wśród przodków Konia są też Polacy zamordowani na Wołyniu i ojciec, który chcąc ochronić dzieci, postanowił zrobić z nich „normalnych ludzi”, czyli „Europejczyków”. To historyczne obciążenie nie daje spokoju bohaterowi, który szuka własnej, utraconej historii.

A jak wygląda życie w strefie null? „Nam pizda” – pierwsze zdanie „Nulla” – najlepiej opisuje to, co spotyka Konia.

Czy wojna przyniesie Koniowi wolność? Ważne będą w tej opowieści niemiecko-ukraińsko-polskie korzenie głównego bohatera, ale ważniejsza okazuje się opowieść o wojennej rzeczywistości. Nie tylko o militariach, ale też o emocjach. Pisze o strachu przed dronami, poczuciu wyobcowania, rozwijającej się paranoi. To powieść, która pomieściła w sobie reporterską pasję z zamiłowaniem do tworzenia fikcyjnych światów.

Ten fikcyjny, a jednocześnie reporterski zapis wojny przypomina o tym, że w epicentrum konfliktu braterstwo i odwaga nabierają nowego, egzystencjalnego znaczenia, a rozum ustępuje miejsca intuicji.

Szczepan Twardoch zadebiutował zbiorem opowiadań w 2005 roku. Dzisiaj jest autorem 13 powieści. To czwarta nominacja i czwarty finał Nike dla Twardocha. W 2013 roku jego „Morfina” została uznana za książkę roku w Plebiscycie Czytelników „Wyborczej”. W 2026 roku powieść „Null” zwyciężyła w plebiscycie „Wyborczej” na najlepszą polską powieść roku 2025.

„Każdy, kto chce zrozumieć Europę, musi czytać Szczepana Twardocha”, mówił w ubiegłym roku Andreas Kossert, przewodniczący Uznamskiej Nagrody Literackiej. ●

Jury

• **Przewodniczącym jury tegorocznej edycji jest Witold Bereś**, dziennikarz, scenarzysta filmowy, eseista, autor m.in. biografii Jerzego Pilcha.

• O tym, kto otrzyma najbardziej prestiżową polską nagrodę literacką, zdecydują również: **Anna Arno** (poetka i eseistka), **Bogdan Białek** (poeta), **Andrzej Brzeziecki** (historyk, publicysta), **Zbigniew Mentzel** (prozaik i eseista), **Natasza Parzymies** (reżyserka, scenarzystka), **Radosław Romaniuk** (literaturoznawca, biograf) i **Katarzyna Sawicka-Mierzyńska** (literaturoznawczyni).

• Laureata bądź laureatkę 30. edycji Nagrody Literackiej „Nike” poznamy **4 października** podczas uroczystej gali, która odbędzie się **w gmachu Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie**. Zwycięzca lub zwyciężczyni otrzyma **100 tys. zł i statuetkę zaprojektowaną przez Gustawa Zemłę**. Transmisja gali **w TVP2 i TVP Kultura o godz. 20.30** oraz na **Wyborcza.pl**.

Plebiscyt Czytelników

• **Z finałowej siódemki Nike najważniejszą książkę wybierają też czytelnicy i czytelniczki „Wyborczej”.**

• Plebiscyt Nike Czytelników „Wyborczej” to – jak mówiła w 2020 roku Joanna Gierak-Onoszko, laureatka tego wyróżnienia za reportaż „27 śmierci Toby’ego Obeda” – „nagroda najdroższa sercu wszystkich autorów i autorek”, a także „trampolina do sukcesu”.

• Dla kogo w tym roku Nike Czytelników stanie się trampoliną do sukcesu? Oddajcie głos w naszym plebiscycie. **Przy głosowaniu możesz (ale nie musisz) wziąć też udział w konkursie na recenzję jednej z książek finalistek. Do wygrania jest 10 tys. zł**, które ufundował Totalizator Sportowy.

• Na wasze głosy i recenzje-uzasadnienia czekamy **do 27 września do godz. 23.59**. Szczegóły: **wyborcza.pl/plebiscytnike**.

OGŁOSZENIE

Kraj/34450374

1 RP

eprasa.pl 164e6af8cc

FOT. MATEUSZ SKWARCZEK / AGENCJA WYBORCZA.PL

Rodzice polskich uczniów. Roszczeniowi czy zatroskani?

„Od szkoły oczekujemy wszystkiego, być może oczekujemy więcej, niż jedna instytucja może unieść” – piszą autorzy raportu „Szkoła do życia”, pierwszego, ogólnopolskiego badania społecznych oczekiwań.

Karolina Słowik

Rozpoczął się rok szkolny i zaczyna się sezon zebrań wychowawców z rodzicami. – Jak o tym myślę, to mam ciarki – przyznaje Małgorzata z Wrocławia, mama trzecioklasistki. – W klasie mojego dziecka jest kilkoro rodziców, którzy oczekują od szkoły tak wiele, jakby wchodzili do supermarketu. W zeszłym roku jedna z mam przepytywała wychowawczynię z podstawy programowej, żeby upewnić się, czy wszystko na pewno zostanie zrealizowane. To była druga klasa – zaznacza.

Tomasz z Krakowa, ojciec piątoklasisty, też przyznaje, że zebrania są trudne, a wielu rodziców ma ogromne oczekiwania. – Chcą usług na najwyższym poziomie, jakby byli klientami, a szkoła coś sprzedawała, czymś handlowała. A to szkoła publiczna. Już wiadomo, że na języku polskim będzie zastępstwo, a w zeszłym roku zmieniła się wychowawczyni. Widać, że system jest w kryzysie i problem wykracza poza naszą podstawówkę – analizuje.

Pan Tomasz zauważył, że mimo trudnej sytuacji, część rodziców ma pretensje i zgłasza wychowawczyni swoje żądania.

– Jakby miała magiczną różdżkę i w sekundę mogła naprawić kryzys kadrowy – dodaje.

Plany lekcji wciąż są przeciążone. Pojawiły się dodatkowe godziny zajęć obowiązkowych i dzieci już narzekają, że muszą dłużej siedzieć w szkole. Nauczycieli brakuje i jest to coraz bardziej widoczne, bo emeryci, którzy „łatali” dziury w grafikach, odchodzą na emeryturę. A oczekiwania rodziców, żeby dzieci uczyły się w najlepszych możliwych warunkach, są naturalne.

Centrum Edukacji Obywatelskiej sprawdziło, na ile ich oczekiwania są realne i czy są możliwe do spełnienia?

Długa lista życzeń rodziców

„Od szkoły oczekujemy wszystkiego” – piszą we wnioskach autorzy raportu „Szkoła do życia”. To pierwsze, ogólnopolskie badanie społecznych oczekiwań wobec szkoły. Na pytania ankieterów odpowiedziało tysiąc osób, ponad połowa z nich to rodzice dzieci w wieku szkolnym.

– Szkołę traktujemy jak ofertę all inclusive – komentuje Jędrzej Witkowski, prezes Centrum Edukacji Obywatelskiej, współautor raportu. – Rodzice powinni wymagać, ale mądrze, życzliwie i konstruktywnie. Problem pojawia się wtedy, gdy ich wymagania są sprzeczne. Dyrektorzy opowiadają, że na wywiadówkach można spotkać trzy typy rodziców: wymagających wobec wyników edukacyjnych, troszczących się o relacje i brak presji oraz właśnie rodziców all inclusive. Tych ostatnich mało interesuje, jednocześnie żądają najwięcej. Ale w taki sposób, żeby szkoła niczego od nich nie wymagała. Nie da się odpowiedzieć jednocześnie na te trzy zestawy oczekiwań – przyznaje.

Autorzy badania podkreślają, że lista życzeń rodziców jest długa. Chcą nie tylko, żeby szkoła wyposażyła dzieci w wiedzę, ale też dała praktyczne umiejętności życiowe (81 proc.), wychowała i przygotowała do życia zawodowego (80 proc.), a nawet pomogła w kształtowaniu kontaktów z rówieśnikami (74 proc.).

Te wysokie oczekiwania rodziców wpływają na ogólnie krytyczną ocenę szkoły. „To jeden z powodów, dla których tylko 25 proc. badanych dobrze ocenia funkcjonowanie szkoły jako całości” – czytamy w raporcie.

Autorzy raportu uważają, że nie mamy do czynienia z kryzysem szkoły, tylko z kryzysem jej wizerunku

A to, według autorów raportu, w znacznej mierze zwiększa słaby wizerunek polskiej szkoły. „Oceniamy szkołę gorzej, niż na to zasługuje” – przekonują.

Szkoła najlepszym kursem do egzaminów

Zaledwie co czwarty Polak ocenia współczesną szkołę dobrze, a 36 proc. – źle.

Najsurowsze są osoby najmłodsze – 46 proc. osób w wieku 18-25 lat wystawia szkole negatywną ocenę.

Dlaczego? Najczęstsze odpowiedzi to przeładowany i archaiczny program nauczania (35 proc.) i problemy z nauczycielami (29 proc.).

Tymczasem rodzice uczących się dzieci oceniają szkołę łagodniej. Największe braki widzą w nauce praktycznych umiejętności. Natomiast najlepsze noty szkoła zbiera za przygotowanie do egzaminów (48 proc.), pracę z uczniami szczególnie uzdolnionymi (45 proc.) i przekazywanie wiedzy o świecie (44 proc.).

Najsłabsze za naukę praktycznych umiejętności i brak krytycznego myślenia (po 29 proc.) i rozwiązywania problemów (31 proc.).

– Najlepiej oceniamy szkołę za to, co robi od zawsze: przekazuję wiedzę i przygotowuje do egzaminów. Znacznie gorzej za to, czego potrzebujemy od niej dzisiaj – przygotowanie młodych ludzi do życia, samodzielności czy rozwiązywaniu problemów. Z badania wyłania się więc nie obraz szkoły, która nic nie potrafi, tylko takiej, której trudno nadążyć za tym, jak zmienia się świat – wyjaśnia Magdalena Tędziagolska z firmy Badania i Działania, która jest partnerem merytorycznym badania.

Czy szkoła może unieść nasze oczekiwania?

Dlatego autorzy raportu uważają, że nie mamy do czynienia z kryzysem szkoły, tylko z kryzysem jej wizerunku. „Surowiej oceniamy wyobrażenie o szkole niż to, co robi” – uważają. I dodają: „potrzebujemy więcej wiary w szkołę jako dobro wspólne i jej zdolność do zmiany, a równocześnie bardziej realistycznych oczekiwań wobec tego, za co szkoła może i powinna odpowiadać”.

– Szkoła nie działa w próżni. To zwierciadło, w którym odbija się obraz całego społeczeństwa. Stawiając jej diagnozę, opisujemy stan naszej wspólnoty. Jeżeli więc chcemy ją przebudować, warto przyjrzeć się naszym postawom i środowiskom, które współtworzymy. Czy potrafimy działać na rzecz całej zbiorowości, czy potrafimy przyjąć na siebie zobowiązania? – analizuje Magdalena Lisewska, ekspertka ds. edukacji, Nowa Era – partner raportu.

„Być może oczekujemy od szkoły więcej, niż jedna instytucja może unieść” – sugerują autorzy raportu. Bo rodzi się pytanie, za co szkoła powinna odpowiadać?

W przeddzień rozpoczęcia roku szkolnego przedstawiciele Związku Nauczycielstwa Polskiego protestowali przed Kancelarią Premiera. Nauczyciele skarżyli się, że wciąż dokłada im się obowiązków, a podwyżki rząd ustalił na poziomie 3 proc. Mówili wprost, że są przeciążeni, wypaleni, że teraz są nie tylko nauczycielami, ale też psychologami, interwentami kryzysowymi, pielęgniarkami, pocieszycielami, specjalistami od zaburzeń. I mało czasu zostaje im na samą edukację.

Uwierzmy w szkołę

A rodzic, który oczekuje najlepszej edukacji dla swojego dziecka, w pierwszej kolejności zgłasza żądania właśnie nauczycielowi. Chcemy od szkoły wszystkiego naraz, a potem tego nie dostajemy i oceniamy ją surowo.

– Oczywista jest troska rodziców o jakość edukacji ich dzieci. Nie może nas też dziwić, że kiedy szkoła nie działa tak, jak powinna, to rodzice zgłaszają zastrzeżenia, gdyż oczekują od systemu wysokiej jakości wsparcia dla dzieci – mówi Jędrzej Witkowski.

Współautor raportu zauważa, że oczekiwania Polaków wobec szkoły, dalece wykraczają poza to, żeby była ona dobrze zorganizowana, a dzieciaki miały lekcje od godz. 8 do 13, a nie od godz. 7 do 18, i żeby lekcje były prowadzone przez nauczycieli z kwalifikacjami, a nie przez zastępców.

– To oczywiste. I bardzo dobrze, że w tej sprawie rodzice naciskają na szkoły, ale powinni też wymagać od ministerstwa, żeby tworzyło warunki sprzyjające dobrym rozwiązaniom. Poza tym mają również nadzieję, że szkoła załatwi wszystko: będzie dobrze uczyła, wychowywała, rozwijała zainteresowania, stawiała wyzwania, ale nie generowała presji. Dbała o relacje i dobrostan, wspiera najbardziej zdolnych. Te nasze rozbudowane oczekiwania stają się kryterium oceny szkoły i wskutek tego, ocena jest bardzo krytyczna – podkreśla Witkowski.

„My wymagamy, a szkoła ma tym wymaganiom sprostać” – podsumowują badacze w raporcie. A gdybyśmy zamiast oczekiwań spróbowali mieć nadzieje, najlepiej jako osoby współodpowiedzialne za dobro samej placówki, szybko okazałoby się, że jesteśmy po tej samej stronie.

– Potrzebujemy dwóch rzeczy równocześnie: więcej zaufania do szkoły i bardziej realistycznych oczekiwań wobec tego, za co może odpowiadać. Zaufania, bo zmiana jest możliwa tylko wtedy, gdy wierzymy, że nauczyciele i dyrektorzy wiedzą, co robią, i damy im do tego przestrzeń. Realizmu, gdyż żadna instytucja nie odpowie jednocześnie na wszystkie potrzeby, jakie dziś przed nią stawiamy. Bez tych dwóch elementów trudno o trwałą zmianę – tłumaczy Jędrzej Witkowski.

Tym, co nas dzieli w sporze o szkole w przestrzeni publicznej, to religia, edukacja zdrowotna, patriotyzm. Można powiedzieć, że to spór polityczny. Ale gdy chodzi o codzienną pracę szkoły, jesteśmy raczej zgodni. W raporcie czytamy:

- Nauka praktycznych umiejętności życiowych jest ważna dla 80–83 proc. wyborców z czterech największych ugrupowań.
- Sprawiedliwe traktowanie uczniów: 77–86 proc.
- Przekazywanie wiedzy o świecie: 78–88 proc.
- Wspierający nauczyciel, który towarzyszy uczniowi: 58 proc.

„Ten sam kierunek widać w każdym elektoracie” – podkreślają autorzy. I radzą, co rodzice powinni zrobić, żeby faktycznie zmienić podejście do szkoły i zobaczyć w niej wspólne dobro, a swoje oczekiwania zmienić na bardziej realistyczne: Uwierzmy w szkołę. Pogódźmy się z tym, że szkoła nie załatwi za nas wszystkiego. Odpuśćmy. Znajdźmy wspólnie równowagę pomiędzy skrajnościami. Opierajmy się na najnowszej wiedzy o uczeniu się. Pamiętajmy, że dobra szkoła zaczyna się od nauczycielek i nauczycieli. ●

eprasa.pl 164e6af8cc

TV Republika nie zapłaciła za koncesję

Stacja Tomasza Sakiewicza zbiera pieniądze na koncesję, żeby „Tusk nie był w siódmym niebie".

Agnieszka Kublik

1 września 2026 roku minął termin przelania na konto KRRiT kolejnej raty za koncesję. To 1 785 216, 10 zł, do tego dochodzi opłata prolongacyjna w wysokości 258,5 tys. zł. W sumie TV Republika powinna wpłacić 2 043 718,10 zł.

W środę 2 września, na posiedzeniu Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji, departament Budżetu i Finansów poinformował członków Rady, że przelewu ze stacji prezesa Tomasza Sakiewicza nie ma.

Jeśli pieniądze na konto Rady nie wpłyną, to w czwartek stacja dostanie wezwanie do zapłaty. Jeśli dwa razy nie odbierze wezwania, wówczas zostanie uznane za doręczone. Jeśli stacja nadal nie opłaci koncesji, Rada wystąpi o egzekucję długu i wtedy konta Telewizji Republika mogą zostać zablokowane.

Ale czy w ogóle TV Republika ma pieniądze na opłacenie koncesji?

W środę po południu, jeden z prowadzących program na żywo, przyznał, że pieniędzy nie ma.

FOT. SŁAWOMIR KAMIŃSKI / AGENCJA WYBORCZA.PL

W efekcie Republika właśnie ogłosiła kolejną zbiórkę – teraz właśnie na... koncesję.

Zbierają co łaska, nie określili, ile chcą zebrać. W środę po południu stacja pokazywała, że zebrała od widzów 2 proc. założonej kwoty. Tyle samo było w środę rano. Ale ile zebrali? Nie wiadomo.

– Donald Tusk ma nadzieję, że nie uda się nam zebrać na tę koncesję. A jak nie zbierzemy, Tusk osiągnie swój cel, będziemy mieli mniejsze zasięgi. Tusk będzie w siódmym niebie – podkreślał prowadzący program.

Teraz stacja musi zapłacić jeszcze więcej ponieważ nie przelała na czas pieniędzy ani raty za koncesję, ani raty opłaty prolongacyjnej. Straciła zatem prawo do obniżki tej opłaty i teraz musi zapłacić jeszcze więcej – KRRiT naliczyła stacji 400 tys. zł odsetek.

Przed rokiem TV Republika też nie zapłaciła na czas za koncesję, ale Rada zorientowała się o tym dopiero w grudniu. Stacja nie dostała wtedy zgody na rozłożenie raty rocznej na miesięczne, ale i tak przelewała Radzie pieniądze mniej więcej w trybie miesięcznym.

Sakiewicz na początku roku publicznie ogłaszał, że zapłacił już wszystko, ale dopiero gdy Rada zdecydowała się wszcząć postępowanie egzekucyjne, przelał resztę zaległości. Było to w kwietniu, czyli siedem miesięcy po terminie.

TV Republika nie poniosła za to opóźnienie konsekwencji.

W środę 3 września Rada wyraziła oburzenie oskarżeniami stacji Sakiewicza, że ma nękać TV Republika. – Sprzeciwiamy się tym oskarżeniom, że działamy przeciwko TV Republika, w kwestii koncesji wszystkich traktujemy tak samo – zaznacza prof. Tadeusz Kowalski.

Przypomnijmy, że to właśnie ta KRRiT przyznała latem 2024 r. TV Republice koncesję, łamiąc ustawę medialną. Tak orzekł Wojewódzki Sąd Administracyjny w kwietnia zeszłego roku. Sąd uznał wówczas, że stacja nie udowodniła Radzie, że ma pieniądze na funkcjonowanie, a to wymóg ustawowy.

Teraz już wiadomo, że TV Republika żyje właśnie z darowizn od widzów

Od głosu wstrzymał się wtedy tylko prof. Kowalski, bo departament koncesyjny KRRiT miał zastrzeżenia, czy stacja dysponuje wystarczającymi środkami do uruchomienia stacji.

Teraz już wiadomo, że TV Republika żyje właśnie z darowizn od widzów. Niedawno Sakiewicz zbierał na transmisję obchodów 46. rocznicy Porozumień Sierpniowych. Prosił o 150 tys. zł. „Jeśli nie chcemy oddać przekazu „Solidarności" w łapy mediów, w których rządzą różnego typu układy, co byłoby śmiechem historii, to my musimy zrobić porządną realizację. Na to trzeba wydać bardzo dużo pieniędzy, stacja nie ma innych pieniędzy niż te, które zarobi, a jest je bardzo trudno zarobić. Jeśli chcemy mieć dobrą transmisję, to prosimy państwa o pomoc, bo bez tego nie zrobimy" – tłumaczył widzom.

Zbierano na systemy oświetlenia, kamery i wóz transmisyjny. Niedawno szefowie stacji proponowali widzom zegarek „Nowrocky". Podczas specjalnego programu informacyjnego o rosyjskiej rakiecie, która spadła w Polsce, na ekranie widniał kod QR bezpośrednio kierujący do oferty. KRRiT kary nie wymierzyła, choć to jawne złamanie prawa.

Sprawa koncesji dla TV Republika czeka na rozstrzygnięcie przed NSA.

OGŁOSZENIE PŁATNE
Kraj/34448780

1 RP

eprasa.pl 164e6af8cc

Lewica bije rekordy popularności wśród młodych w Saksonii-Anhalt. A spotkania z dawnymi funkcjonariuszami komunistycznej partii SED przyciągają tłumy.

Dlaczego młodzi Niemcy popierają Lewicę

▲ **Przedwyborcze spotkanie polityków Lewicy w Bitterfeld-Wolfen. 1 września 2026 r.**
FOT. JENS SCHLUTER/ AFP/EAST NEWS

Michał Kokot

KORESPONDENCJA Z NIEMIEC

Chętnych, by spotkać się z Gregorem Gysim, ostatnim szefem partii SED (odpowiednik polskiej PZPR) oraz Dietmarem Bartschem, byłym skarbnikiem jej następczyni – Partii Demokratycznego Socjalizmu (PDS), a także Lewicy, było tak wielu, że spóźnionych na spotkanie w kinie w Merseburgu w środę wieczorem obsługa musiała odsyłać z kwitkiem. Na pocieszenie dostawali torebki z partyjnymi gadżetami.

Gysi (78 lat), Bartsch (68) i podróżujący zwykle z nimi były premier Turyngii Bodo Ramelow (70) przyciągają od jesieni 2024 roku tłumy. Wtedy to spotkania z nimi były ostatnim kołem ratunkowym upadającej Lewicy, której sondaże w Niemczech wróżyły 3-4 proc. poparcia, co oznaczałoby wypadnięcie z Bundestagu.

Spotkania ze „srebrnowłosymi", jak w kampanii nazywane są rozmowy z tymi trzema politykami, okazały się strzałem w dziesiątkę. Lewica w wyborach parlamentarnych w lutym 2025 roku uzyskała 8,8 proc. i wprowadziła 64 deputowanych.

Teraz, w regionalnych wyborach do landtagu w Saksonii-Anhalt, które odbędą się w niedzielę (6.09), może liczyć na 12 proc. poparcia, co dawałoby jej trzecie miejsce po AfD (43 proc.) i CDU (22 proc.). Bez Lewicy prawdopodobnie nie będzie można stworzyć żadnego rządu po wyborach, który miałby większość.

Lewica powróciła z niebytu

W tłumie, który przyszedł w środę na spotkanie z politykami Lewicy, gdzieniegdzie można było ujrzeć komunistyczne emblematy, takie jak połyskujący na szyi jednej z kobiet pozłacany wisiorek z symbolem sierpa i młota.

Ani Gysi, ani Bartsch nie czynią żadnej tajemnicy z ich politycznej przeszłości. Pierwszy jest synem Klausa Gysiego, ministra kultury NRD (1966-1973), odpowiedzialnego za nadzór nad cenzurą w kraju i wysadzenie ewangelickiego Mostu Pojednania w 1985 roku na granicy Berlina Wschodniego i Zachodniego. Jego matka Irene, również pracowała w ministerstwie kultury i była szefową jednego z wydawnictw.

– Nie chciałem iść na trudne kompromisy, jak moi rodzice – mówił w środę na spotkaniu Gysi, tłumacząc dlaczego nie zajmował wysokich stanowisk partyjnych w NRD. – Ale chciałem być częścią elity, dlatego zostałem prawnikiem – dodał.

To wywindowało jego polityczną karierę tuż przed upadkiem muru berlińskiego. Gysi, który był szeregowym członkiem SED od lat 60., pod koniec lat 80. bronił niemieckich opozycjonistów i domagał się legalizacji opozycyjnego Nowego Forum. W partii uznali, że u progu nowej epoki będzie najlepszym nowym przewodniczącym. Został nim w grudniu 1989. Stanowisko to zajmował do upadku SED i przemianowaniu na PDS kilka miesięcy później.

Wówczas do pomocy wziął Bartscha, który został skarbnikiem w partii. Było to w czasie, gdy PDS została oskarżona o ukrycie i wyprowadzenie przez Moskwę 107 milionów niemieckich marek, będących własnością jeszcze SED, by nie zajął ich nowy rząd zjednoczonych Niemiec.

Kilka lat później PDS musiała zwrócić pieniądze do budżetu. Partia stała się obiektem ostracyzmu, przez lata balansowała na progu 5 proc. poparcia. Sytuacja zmieniła się w 2007 roku, gdy dołączyli do niej odszczepieńcy z SPD z Oskarem Lafontainem na czele. Wtedy PDS została przemianowana na Lewicę.

– Ale co będę wam opowiadać tutaj historie, jak dziadek o II wojnie światowej – ironizował w środę Gysi, nawiązując do swojej przeszłości. Rzeczywiście, publiczność dopiero ożywiła się, gdy mówił o programie partii.

Gysi: Nie kierujcie się strachem

Na sali kandydaci w lokalnych wyborach odczytywali pytania od młodych ludzi. Jedno z nich brzmiało: „Czym w ogóle różni się Lewica od AfD?".

– To fundamentalna różnica. Wprawdzie i my, i oni jesteśmy przeciwko obecnej władzy i systemowi, ale tylko Lewica gwarantuje dalszą kontynuację demokracji i sprawiedliwości społecznej. Oni, gdy dojdą do władzy, tak zmienią ustrój, by już nigdy jej nie oddać! – powiedział Gysi, a sala nagrodziła go oklaskami.

Bartsch mówił z kolei, że w okresie NRD eksperymenty z socjalizmem się nie powiodły, ale on nie zamierza się poddawać. – Będziemy walczyć o to, by w kraju wprowadzić demokratyczny socjalizm – zapewniał, choć zostało to przyjęte raczej chłodno.

Tłum klaskał dopiero, gdy Gysi komentował oskarżenia innych polityków o to, że Lewica chce pozbawić ludzi luksusów. – To nie jest tak, że jestem za zlikwidowaniem w Deutsche Bahn pierwszej klasy. Odwrotnie: chcę zlikwidować drugą, by wszyscy mogli jeździć pierwszą!

Chwilę później Gysi postawił diagnozę, dlaczego tak wielu ludzi chce głosować na AfD i Lewicę w kraju. – Jesteście pierwszym pokoleniem, które nie może być pewne tego, czy ich życie będzie lepsze od życia, jakie mieli ich rodzice. Nie wiemy, czy wkrótce nie będzie grozić nam kataklizm ekologiczny, albo wojna. Apeluję do was, by strach nie powodował waszymi wyborami, lecz nadzieja i chęć zmian.

Niemiecka lewica liczy na kobiety

W podobnym tonie, tyle że w wersji turbo, mówiła do młodych dzień wcześniej w Bernburgu Heidi Reichinnek, szefowa frakcji Lewicy w Bundestagu. Energiczne wystąpienia tej 37-latki w niemieckim parlamencie przyciągają uwagę młodych Niemców. To jej przypisywany jest gigantyczny przyrost popularności. Lewica, która pod koniec 2024 roku miała 58 tys. członków, rok później liczyła już ich ponad dwukrotnie więcej (123 tys.). Wielu z nich to ludzie młodzi, niektórzy należeli wcześniej do innych młodzieżówek partyjnych.

We wtorek na sali w Bernburgu niemal wszyscy, którzy przyszli obejrzeć Reichinnek, nie mieli więcej niż 20-30 lat, 90 proc. z nich to kobiety. Klaskały i krzyczały z entuzjazmem, gdy polityczka z prędkością karabinu maszynowego wypowiadała słowa o konieczności przeciwstawienia się seksizmowi w codziennym życiu.

– Zwracam się na tej sali do mężczyzn: nie pozwólcie, by inni faceci pozwalali sobie na głupie odzywki do kobiet. Wszyscy ponosimy za to odpowiedzialność, ale wy mężczyźni szczególną. Silni mężczyźni nie boją się silnych kobiet!

A do kobiet mówiła: – Będziemy walczyć o sprawiedliwość społeczną. O to, że kobiety mają prawo poczuć się w pracy źle i mieć zwolnienie z powodu okresu czy migreny.

Na końcu podkreślała, że „każdy głos jest na wagę złota". – Nie dajcie się zwieść temu, że wasz głos jest mało ważny, przekonajcie dwie kolejne osoby, by głosowały na Lewicę – apelowała. ●

Jak zagłosuje Saksonia-Anhalt

12

PROC.

• **Na tyle głosów poparcia w regionalnych wyborach do landtagu w Saksonii-Anhalt może liczyć Lewica. Dałoby jej to trzecie miejsce po AfD (43 proc.) i CDU (22 proc.). Bez Lewicy prawdopodobnie nie będzie można stworzyć żadnego rządu, który miałby większość**

REKLAMA Kraj/34450379

1 RP

eprasa.pl 164e6af8cc

Minister obrony Izraela: Ze Strefy Gazy trzeba usunąć Palestyńczyków

Izrael jest gotowy trwale ewakuować mieszkańców zrujnowanej wojną enklawy „drogą morską, powietrzną, wszelkimi możliwymi sposobami", gdy tylko Donald Trump da zielone światło, a kraje arabskie zgodzą się ich przyjąć – powiedział Israel Kac.

Robert Stefanicki

• **Zbombardowana 1 września Gaza** FOT. REUTERS / EBRAHIM HAJJAJ

Na konferencji zorganizowanej 2 września przez izraelski dziennik „Jedi'ot Achronot", minister Kac stwierdził, że około 80 proc. mieszkańców Gazy chce emigrować, powołując się na bliżej nieokreślone sondaże przeprowadzone przez Izrael. Ale, jak zaznaczył, niechęć innych krajów do przyjęcia Palestyńczyków stanowi przeszkodę w realizacji tego planu.

– Bez tej migracji nie ma ostatecznego rozwiązania dla Gazy – podkreślił minister obrony. – Hamas nie pozwala im wyjechać, a na świecie nie ma krajów, które by ich przyjęły. Prezydent Trump umieścił tę kwestię w porządku obrad. Teraz każdy kraj musi przyjąć tych ludzi – i to jest najważniejsza sprawa.

Kac powiedział, że jeśli inne kraje zechcą przyjąć mieszkańców Strefy Gazy, rząd Izraela „jest przygotowany, aby ich stamtąd wydostać – drogą morską, powietrzną, wszelkimi możliwymi sposobami".

Israel Kac: W końcu dostaniemy zielone światło

Pomysł oczyszczenia enklawy z ponad dwóch milionów arabskich mieszkańców istnieje na izraelskiej prawicy od dawna. W lutym 2025 roku premier Benjamin Netanjahu przekonał do niego Donalda Trumpa. Według izraelsko-amerykańskiego planu, na gruzach Strefy Gazy miała powstać luksusowa, nowoczesna „riwiera" dla inwestorów technologicznych i turystów.

Izrael utworzył wówczas w Ministerstwie Obrony departament, którego zadaniem będzie ułatwianie tego, co jego urzędnicy określili mianem „dobrowolnej emigracji".

Jednak liczni krytycy uznali to za zapowiedź czystki etnicznej. Plan wywołał silny sprzeciw ze strony państw arabskich, na czele z Egiptem, który sąsiaduje ze Strefą Gazy i z tego względu wydaje się najbardziej naturalnym miejscem na osiedlenie jej mieszkańców. Oburzenie wyrażali też sami Palestyńczycy.

W obliczu międzynarodowego sprzeciwu i braku krajów chętnych do przyjęcia mieszkańców Gazy, Trump po cichu wycofał się z tej propozycji. W jego planie pokojowym z października 2025, przyjętym przez Radę Bezpieczeństwa ONZ, widnieje już tylko „zachęcanie ludzi do pozostania i dawanie im szans budowania lepszej Gazy".

Jednak według Israela Kaca Trump nie wycofał się z planu, a jedynie go „zamroził" pod presją państw arabskich.

– Plan nie został anulowany. Jest on stale omawiany, nawet teraz, i uważam, że nie ma innego rozwiązania dla dobra wszystkich – powiedział minister obrony Izraela.

Dodał, że zgoda Trumpa jest kluczowa dla przekonania „krajów sąsiednich" do przyjęcia palestyńskich uchodźców.

Zapytany, kiedy jego zdaniem plan mógłby zostać wprowadzony w życie, Kac stwierdził wymijająco, że nastąpi to, „gdy stanie się jasne, że Hamas nie wywiązuje się ze swoich zobowiązań" w ramach amerykańskiego planu dla Strefy Gazy.

– Wtedy dostaniemy zielone światło na postęp militarny, terytorialny i w innych obszarach – powiedział.

Izrael rozpycha się w zniszczonej Strefie Gazy

Plan pokojowy żyrowany przez Trumpa utknął na pierwszym etapie: w październiku uzgodniono zawieszenie broni między Izraelem i Hamasem, wymieniono więźniów i ciała zabitych zakładników. Drugi etap przewidywał wycofywanie się wojsk Izraela ze Strefy Gazy i rozbrojenie Hamasu – lecz kością niezgody było to, co ma nastąpić najpierw.

Pod koniec lipca Rada Pokoju, wyznaczona przez Trumpa do realizacji porozumienia pokojowego, poinformowała, że osiągnęła porozumienie w sprawie „całkowitego rozbrojenia" Hamasu i innych grup zbrojnych w Strefie Gazy. Trump ogłosił, że jest to „monumentalny krok w kierunku trwałego pokoju i bezpieczeństwa".

Hamas stwierdził jednak, że przekazanie ciężkiej broni jest uzależnione od zakończenia przez Izrael „wszelkich form agresji" i wycofania izraelskich sił ze Strefy Gazy. Premier Netanjahu odrzucił te warunki, wywołując kolejne spięcie z Waszyngtonem.

Zapowiadana odbudowa Strefy Gazy nawet się nie zaczęła. Rada Pokoju wydała na razie zgodę i uruchomiła fundusze tylko na budowę koszar dla 150 żołnierzy marokańskich sił stabilizacyjnych, które miałyby się pojawić w Gazie w przyszłym roku.

Izraelskie wojsko kontroluje 60 proc. Strefy Gazy, a Netanjahu zapowiedział, że wkrótce będzie to 70 proc. Izrael blokuje dostawy materiałów budowlanych i nie pozwala na rozpoczęcie rekonstrukcji.

Wojna doprowadziła do masowych wewnętrznych przesiedleń mieszkańców Strefy. Z 2,15-milionowej populacji, prawie milion mieszka w namiotach. ONZ szacuje, że 92 proc. mieszkań w Gazie zostało zniszczonych, więc ci, którzy nie mieszkają w namiotach, żyją głównie w prowizorycznych schronieniach lub uszkodzonych budynkach. Do usunięcia jest 60 milionów ton gruzu. ONZ uważa, że odbudowa będzie kosztować co najmniej 70 miliardów dolarów.

W wyniku ofensywy Izraela po ataku Hamasu z 7 października 2023 r. w Gazie zginęło ponad 73 400 osób, w tym ponad 1330 od czasu zawieszenia broni, bo Izrael niemal codziennie dokonuje tam kolejnych ataków. We wtorek (1.09) izraelscy żołnierze porwali wysokiego rangą funkcjonariusza służb bezpieczeństwa Hamasu z jego domu w zachodniej części miasta Gaza. W operacji zginęła jego żona, a syn został ranny. Palestyńscy medycy poinformowali, że w intensywnym bombardowaniu zabito co najmniej cztery osoby, w tym dwoje dzieci.

Następnego dnia Benjamin Netanjahu, po raz pierwszy od wejścia w życie zawieszenia broni, przyjechał do Strefy Gazy i odwiedził posterunek Sił Obronnych Izraela w pobliżu linii demarkacyjnej dzielącej enklawę.

– Robimy wszystko, co konieczne, aby osiągnąć nasz cel: rozbroić Hamas i zdemilitaryzować Gazę, aby Gaza nie stanowiła zagrożenia dla Izraela – powiedział i dodał, że „w dużej mierze ten cel został już osiągnięty".

W Izraelu trwa kampania przed październikowymi wyborami. Netanjahu i jego prawicowi sojusznicy prześcigają się w wezwaniach do podjęcia jeszcze bardziej zdecydowanych działań przeciwko Palestyńczykom. ●

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY

Kraj/34414013

JUTRO W „WYBORCZEJ"

Wydanie sobotnie „Wyborczej" możesz kupić

OD SOBOTY DO CZWARTKU!

Szukaj w punkcie sprzedaży prasy.

JAROSŁAW KACZYŃSKI:

Na koniec politycznego życia uwolnił te siły, które od 40 lat próbuje powstrzymać

AGNIESZKA DYMIŃSKA:

Co się stało z moim synem?

NOWELA W ODCINKACH

Piąty odcinek „Gustawa": Dorota wypiękniała

FOT. MATEUSZ SKWARCZEK / AGENCJA WYBORCZA.PL

1 RP

eprasa.pl 164e6af8cc

Tej zimy gaz będzie drogi. Małe zapasy podbijają cenę

Polskie magazyny gazu są już niemal wypełnione po brzegi. Ale inne państwa UE opóźniają się z tworzeniem zapasów surowca na zimę, co winduje jego cenę i daje Moskwie nadzieję na odstąpienie przez UE od zakazu importu rosyjskiego gazu.

• **Zbiorniki z gazem w Hamburgu**
FOT. CALADO

Andrzej Kublik

Sytuacja na unijnym rynku gazu może coraz bardziej niepokoić nie tylko energetyków, ale także konsumentów. Bo rynkowe ceny gazu są już najwyższe od niemal czterech lat.

2 września rano ceny gazu w Europie na holenderskiej giełdzie TTF sięgnęły 75,3 euro za MWh. To najwyższy poziom od grudnia 2022 roku. Potem cena nieco spadła i po południu wynosiła 73,4 euro. Ale to nadal cena gazu, z jaką odbiorcy w Unii nie mierzyli się od lat.

Wzrost cen rynkowych gazu podbija ceny surowca także w Polsce. Na warszawskiej Towarowej Giełdzie Energii w środę 2 września cena 1 MWh gazu z dostaw z dnia na dzień wynosiła 322,55 zł.

Ceny gazu są windowane przez walki na Bliskim Wschodzie, które ograniczają dostawy surowca z Kataru, drugiego co do wielkości producenta LNG na świecie. Ale w piersi powinny bić się również europejskie firmy energetyczne, które mają opóźnienia w gromadzeniu zapasów surowca na zimę.

Polska liderem, Niemcy w ogonie

Zgodnie z obowiązującymi obecnie przepisami, państwa Unii powinny w okresie od początku października do końca listopada napełnić w 90 proc. swoje podziemne magazyny gazu.

Polska jest prymusem w wypełnianiu unijnych wymogów. W pierwszym dniu września w polskie magazyny gazu były wypełnione w 93,5 proc., wynika z danych unijnej organizacji Gas Infrastructure Europe. Ponadto w 93 proc. swoje magazyny gazu napełniła Portugalia, ale pojemność jej magazynów jest 10 razy mniejsza niż w Polsce.

W całej UE przygotowanie zapasów gazu na najbliższą zimę nie wygląda dobrze. Na początku września podziemne magazyny gazu w UE były łącznie napełnione w 65,4 proc., a to wynik ponad 12 pkt. proc. niższy niż przed rokiem i aż 27 pkt. proc. gorszy niż dwa lata temu.

To przede wszystkim skutek zwłoki w tworzeniu zapasów gazu przez Niemcy, które mają największe w UE magazyny tego surowca. Obecnie podziemne magazyny gazu w Niemczech są napełnione jedynie w 53 proc., podczas gdy przed rokiem było to 71 proc., a dwa lata temu – ponad 95 proc.

Już w marcu Dan Jorgensen, komisarz ds. energii, apelował do państw Unii, aby jak najszybciej zaczęły gromadzić zapasy gazu na kolejną zimę ze względu na niepewną sytuację na światowym rynku energetycznym z powodu walk na Bliskim Wschodzie. Teraz jednak widać, że nie wszystkie państwa Unii wzięły sobie do serca takie apele i przestrogi. Gazu nie powinno zabraknąć Europie. Ale ceny surowca najbliższej zimy mogą być wysokie, zwłaszcza w razie nadejścia ostrych mrozów.

Ile gazu w magazynach

53
PROC.
• **podziemnych magazynów gazu w Niemczech jest wypełnionych. Przed rokiem było to 71 proc., a dwa lata temu – ponad 95 proc.**

Orlen ulgowo wobec ludności

Polska przoduje w UE w przygotowaniach zapasów gazu na zimę, ale także polskie przedsiębiorstwa będą odczuwać galopadę cen gazu w Europie, spotęgowany przez słabe przygotowanie do zimy innych państw Unii. Zapowiadają to widoczne już na warszawskiej TGE rosnące ceny surowca.

Po kieszeni może dostać Orlen. Pod koniec lutego, pod presją Urzędu Regulacji Energetyki, koncern obniżył swoje taryfy na gaz dla gospodarstw domowych i wrażliwych instytucji społecznych (np. szpitali i szkół). Tacy klienci Orlenu po korekcie taryfy za 1 MWh gazu płacą 197,3 zł netto. A zmiana ta weszła w życie cztery dni przed atakiem Izraela i USA na Iran, który rozpoczął trwające do tej pory starcia zbrojne na Bliskim Wschodzie.

Wojna w Iranie podbiła ceny gazu na świecie. Jednak Orlen poszedł pod prąd zmian na globalnym rynku i na początku czerwca do końca roku przedłużył obniżone od lutego taryfy dla gospodarstw domowych. W praktyce, przy obecnych notowaniach na TGE, Orlen już może sprzedawać gospodarstwom domowym gaz ze stratą. A straty te wzrosną, jeśli ceny gazu w Europie pójdą jeszcze w górę. Już w sprawozdaniu finansowym za drugi kwartał 2026 r. Orlen podał, że niższe marże na gazie i wyższe wydatki na logistykę zmniejszyły jego wynik operacyjny EBITDA w segmencie związanym z eksploatacją złóż o 1 mld zł w ujęciu rocznym.

Nadzieje na Kremlu

Ze szczególną uwagą sytuację na europejskim rynku gazu śledzą media w Rosji. Nic dziwnego, bo w Moskwie ciągle mają nadzieję, że UE odstąpi od zakazu importu rosyjskiego gazu.

Unijne rozporządzenie wprowadzające takie embargo weszło w życie w marcu, ale przewidziano w nim okresy przejściowe na realizację zawartych wcześniej kontraktów.

Od końca kwietnia zaczął obowiązywać zakaz realizacji krótkoterminowych kontraktów na import z Rosji skroplonego gazu LNG, które zawarto przed połową czerwca 2025 r. Dwa miesiące później taki zakaz objął również krótkoterminowe kontrakty z Gazpromem na dostawy gazu rurociągami.

Kluczowe dla Rosji znaczenie ma jednak zakaz realizacji długoterminowych kontraktów na import LNG, który wejdzie w życie od początku 2027 r. W zeszłym roku sprzedaż skroplonego gazu do UE przyniosła Rosji grubo ponad 10 mld euro. To bolesne dla Rosji embargo wejdzie w życie w środku najbliższej zimy i Moskwa wciąż na nadzieję, że ryzyko kryzysu energetycznego może skłonić państwa Unii od odstąpienia od przyjętego już zakazu. W tym celu Rosja będzie w pełni wykorzystywać arsenał swojej propagandy i dezinformacji.

Długoterminowe kontrakty z Gazpromem unijne firmy mają zakończyć najpóźniej od listopada 2027 r. Dotyczy to tylko Węgier i Słowacji. Przez ostatnie lata Rosja wiele razy wykorzystywała te umowy do siania sporów i podziałów w UE. ●

www.nekrologi.wyborcza.pl/34451131

Anetko,

z wielkim smutkiem przyjęliśmy wiadomość o śmierci Twojego

Brata

Składamy

Tobie oraz Twoim Bliskim

najszczersze wyrazy współczucia i wsparcia.

Jesteśmy myślami z Tobą w tym trudnym czasie.

Przyjaciele z Fundacji TVN

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY 34451143

ODESZLI.pl
Stwórz Miejsce Pamięci
Wejdź na serwis **odeszli.pl**

1 RP

eprasa.pl 164e6af8cc

Holandia wyprowadziła swoje złoto z USA i Kanady

Od wiosny bank centralny Holandii przeniósł 86 ton złota swoich rezerw z USA i Kanady do Londynu, tłumacząc to „wzrostem niepokojów geopolitycznych”. Holendrzy nie powiedzieli wprost, że obawiają się skutków polityki Donalda Trump i eskalacji sporów handlowych USA z Kanadą

Andrzej Kublik

De Nederlandsche Bank (DNB), czyli centralny bank Holandii, ogłosił, że przeprowadził gigantyczną operację przeniesienia cześć swoich rezerw złota z USA i Kanady do Londynu.

Od marca do sierpnia DNB przetransferował w ten sposób około 86 ton z 313 ton złota, przechowywanego w Nowym Jorku i Ottawie. Najpierw holenderski bank centralny sprzedał w Nowym Jorku 59 ton przechowywanego tam złota i taką samą jego ilość kupił w Londynie do przechowywania w skarbcu Bank of England.

Złoto kursuje w różnych kierunkach

Następnie przetransportowano fizycznie ponad 27 ton złota z Nowego Jorku i Ottawy do skarbca DNB, który znajduje się na terenie bazy wojskowej w Zeist w Holandii. I taką samą ilość złota przewieziono z Zeist do Londynu, unikając w ten sposób potrzeby przetopienia sztabek złota, aby spełniały standardy Bank of England. Konkretów nie podano, ale zwykle duże ilości złota przewozi się samolotami.

Bank centralny Holandii stwierdził, że zdecydował się na taki podwójny sposób transferów, gdyż jednego z nich w trakcie operacji nie dało się przeprowadzić z powodu panujących w jej trakcie warunków. Jakie konkretnie to były powody – DNB nie wyjaśnił.

Gotowi na kryzys

Bank centralny Holandii wyjaśnił, że zdecydował się na taką operację, aby „z powodu rosnących niepokojów geopolitycznych, wzmocnić swoje przygotowania na wypadek kryzysu”.

„Poprawa płynności i możliwości handlu rezerwami złota Holandii stanowi część tych przygotowań. Ponadto bardziej zrównoważony podział tych rezerw pomiędzy Amerykę Północną, Zjednoczone Królestwo i Niderlandy pomaga rozproszyć ryzyko i sprawi, że będą one łatwiej dostępne do wykorzystania w sytuacji kryzysowej” – napisano w komunikacie DNB.

Holenderski bank centralny wskazał też, że Bank of England spełnia nowoczesne międzynarodowe standardy handlu złotem i kruszec przechowywany w Londynie uchodzi na świecie za najłatwiej nadający się do handlu, zwłaszcza w sytuacjach kryzysowych. „Rezerw złota przechowywanych w Nowym Jorku i Ottawie nie da się w takich sytuacjach wykorzystać równie szybko i bezpośrednio”.

Dotąd centralny bank Holandii przechowywał ponad połowę z 612,4 ton swoich rezerw złota za Atlantykiem: 31,3 proc. w Nowym Jorku i prawie 20 proc. w Ottawie. A obecnie DNB przechowuje w tych ośrodkach po 18,5 proc. rezerw złota. W Londynie DNB ma zaś teraz 32,1 proc. rezerw złota, podczas gdy wcześniej ten udział wynosił 18,1 proc.

Niepokoje ery Trumpa

Bank centralny Holandii nie wyjaśnił, jakie „niepokoje geopolityczne” skłoniły go do transferu rezerw złota zza Atlantyku do Londynu. Serwis BBC wskazywał jednak na wzrost takich napięć za prezydentury Donalda Trumpa, zarówno w postaci wojen handlowych, jak i konfliktu zbrojnego z Iranem, który doprowadził do starć na całym Bliskim Wschodzie.

Ponadto na takie właśnie ewentualne motywy decyzji DNB wskazuje radykalne uszczuplenie rezerw złota przechowywanych przez Holendrów w Nowym Jorku. Już po wyborczym zwycięstwie Donalda Trumpa gwałtownie wzrósł popyt na złoto, gdyż inwestorzy obawiali się takich właśnie niepokojów za jego kolejnej prezydentury.

Oliwy do ognia dolewać mogą również narastające spory handlowe USA z Kanadą, co mogło uzasadniać wyprowadzenie przez Holendrów części złota ze skarbców w Ottawie. W efekcie bank centralny Holandii traktuje teraz na równi USA i Kanadę jako miejsce do przechowywania części swoich rezerw złota.

DNB poszedł też w ślady banku centralnego Francji, który od lipca 2025 r. do stycznia 2026 r. przeniósł do Europy 129 ton złota, przechowywanego wcześniej w Nowym Jorku. Oficjalnie Bank Francji zapewniał jednak, że ta decyzja nie ma uzasadnienia politycznego.

Holenderskie rezerwy złota

• Centralny bank Holandii trzyma teraz w USA i Kanadzie po

18,5 proc.
swoich rezerw złota.

32,1 proc.
rezerw przeniósł do Londynu.

OGŁOSZENIE PŁATNE Kraj/34451159

Warszawa, dnia 03.09.2026 r.

S.M. SŁUŻEWIEC
02-695 WARSZAWA, ul. BEŁDAN 2
tel.22 843 68 51., fax 22 843 64 16
E mail: sekretariat@smsluzewiec.pl

OGŁASZA ROZPOCZĘCIE POSTĘPOWANIA PRZETARGOWEGO nr 7/2026

„Dostosowanie budynku mieszkalnego wielorodzinnego do wymogów ochrony przeciwpożarowej – montaż grawitacyjnego systemu oddymiania klatki schodowej w budynku przy ul. Wiartel 8 w Warszawie”.

Termin świadczenia przedmiotu zamówienia – zgodnie z podpisaną Umową

Formularz specyfikacji (SIWZ) zawierającej szczegółowe materiały przetargowe można otrzymać drogą e-mail lub w siedzibie Organizatora przetargu: Warszawa, ul. Bełdan 2, pok. 12, w **dniach od 07.09.2026 r. do 18.09.2026 r.** w godz. pracy biura Spółdzielni, po wpłaceniu kwoty 100,00 zł na konto SM Służewiec nr 28 1020 1169 0000 8302 0011 3696.

Wszelkie zapytania prosimy przesyłać na email: sekretariat@smsluzewiec.pl / grzegorz.lubecki@smsluzewiec.pl, tel. 22 843 68 51 / 533 325 588

Termin związania z ofertą z Organizatorem przetargu – 30 dni.

Od oferentów wymagane jest wniesienie wadium w wysokości 8 000,00 zł w pieniądzu na konto Organizatora przetargu nr 28 1020 1169 0000 8302 0011 3696, najpóźniej w dniu składania ofert.

Składanie ofert w siedzibie Spółdzielni: Warszawa, ul. Bełdan 2 **do dnia 24.09.2026 r. do godz. 09.00.** Otwarcie ofert odbędzie się w siedzibie Spółdzielni: Warszawa, ul. Bełdan 2 **w dniu 24.09.2026 r. godz. 10.00**

Organizator przetargu zastrzega sobie prawo do unieważnienia przetargu bez podania przyczyn.

1 RP

OGŁOSZENIE PŁATNE Kraj/34451049

Wojewoda Warmińsko-Mazurski

Wydział Infrastruktury i Nieruchomości
WIN-I.747.3.6.2026 Olsztyn, 2 września 2026 r.

OBWIESZCZENIE
o wydaniu postanowienia

Na podstawie art. 10 ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. o przygotowaniu i realizacji strategicznych inwestycji w zakresie sieci przesyłowych (Dz.U. z 2024 r. poz. 1199)

Wojewoda Warmińsko-Mazurski

zawiadamia, że działając z urzędu, postanowieniem z dnia 2 września 2026 r. sprostował oczywiste omyłki w decyzji nr PS-2/2026, znak: WIN-I.747.3.6.2026 o ustaleniu lokalizacji strategicznej inwestycji w zakresie sieci przesyłowej dla przedsięwzięcia pn.: „Budowa stacji 220/110 kV Norki” będącego częścią programu inwestycyjnego: „Połączenie międzysystemowe między Polską a Litwą (obecnie znane jako Harmony Link) wraz z przyłączeniem Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej”.

W związku z powyższym informuję, że strony mogą w terminie 14 dni od daty podania do publicznej wiadomości niniejszego obwieszczenia zapoznać się z postanowieniem w powyższej sprawie, w Wydziale Infrastruktury i Nieruchomości Warmińsko – Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie, Al. Marsz. J. Piłsudskiego 7/9, w pok. 326 w godzinach 8:00–15:00 po uprzednim uzgodnieniu terminu wizyty poprzez kontakt telefoniczny: 89-5232620 lub mailowy: sekrwin@uw.olsztyn.pl.

Na postanowienie służy stronom prawo wniesienia zażalenia do Ministra Finansów i Gospodarki , za pośrednictwem Wojewody Warmińsko – Mazurskiego w terminie 7 dni od dnia, w którym zawiadomienie o jego wydaniu w drodze obwieszczenia uważa się za dokonane.

PONADTO INFORMUJĘ, ŻE:
1. W przedmiotowej sprawie obwieszczenie o wydaniu postanowienia zostanie opublikowane na tablicy ogłoszeń oraz BIP Warmińsko – Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w dniu 2 września 2026 r.
2. Treść postanowienia zostanie opublikowana w dniu 2 września 2026 r. w Biuletynie Informacji Publicznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie w zakładce „Załatw sprawę – Obwieszczenia Wojewody – Rok 2026”.
3. Wojewoda doręcza treść postanowienia wnioskodawcy oraz zawiadamia pozostałe strony o jej wydaniu, w drodze obwieszczenia, w urzędzie wojewódzkim i urzędach gmin właściwych ze względu na lokalizację inwestycji, w Biuletynie Informacji Publicznej, na stronach podmiotowych urzędów tych gmin oraz urzędu wojewódzkiego, a także w prasie o zasięgu ogólnopolskim. Właścicielom i użytkownikom wieczystym nieruchomości objętych decyzją o ustaleniu lokalizacji inwestycji zawiadomienie o wydaniu postanowienia o jej sprostowaniu wysyła się na adres określony w katastrze nieruchomości ze skutkiem doręczenia.

REKLAMA Kraj/34446127

75 Narodowe Centrum Kultury
Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
Młoda Polska

Narodowe Centrum Kultury
OGŁASZA NABÓR WNIOSKÓW
DO XXIV EDYCJI PROGRAMU STYPENDIALNEGO
Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

„MŁODA POLSKA”
na rok 2027

„Młoda Polska” to program przeznaczony dla młodych (do 35 roku życia) artystów zajmujących się twórczością i krytyką artystyczną, na realizację określonego projektu stypendialnego w następujących dziedzinach: literatura (w tym reportaż dziennikarski), sztuki wizualne (w tym fotografia), muzyka, taniec, teatr, film. Stypendia przyznawane są w drodze konkursu.

Wymagane dokumenty należy przesłać za pomocą formularza elektronicznego, przez stronę internetową **https://sop.nck.pl do 30 września 2026 roku.**

Szczegółowe informacje o Programie „Młoda Polska” oraz formularze potrzebnych dokumentów znajdują się na stronie internetowej **https://nck.pl**.

Program dofinansowany ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

eprasa.pl 164e6af8cc

Marci Shore i Timothy Snyder

Jak nie oddać przyszłości?

Przywrócenie człowiekowi twarzy prowadzi do pytania: czy jego decyzje rzeczywiście mogą coś zmienić?

Kozłowska

„Prawdziwym problemem jest to, że ignorujemy życie" – pisze Timothy Snyder w „O wolności". Może zaskakiwać, że takie słowa padają właśnie u Snydera. Przez lata badał przecież miejsca, w których życie było systematycznie odbierane: skrwawione ziemie Europy Wschodniej, naznaczone terrorem, Zagładą i głodem. Uczciwie policzyć zabitych i wydobyć ich spod wielkich kategorii historii – temu poświęcił jedne ze swoich najważniejszych książek.

A jednak w „O wolności" kieruje wzrok w przeciwną stronę: od historii unicestwienia ku pytaniu, co pozwala człowiekowi żyć, działać i być wolnym.

Tę zmianę perspektywy Snyder ujmuje w intymnej i filozoficznie zarazem scenie z życia. Kiedy Marci Shore była w ciąży, pracowała nad fenomenologią i tradycją prowadzącą od Husserla ku egzystencjalistom i dysydentom Europy Środkowej. Podczas porodu pielęgniarka pochwaliła jej niemiecki. Shore, dysząc między skurczami, odpowiedziała w tym samym języku: „Jestem dobra z położnictwa i fenomenologii". Heidegger pozostawił XX wiekowi słynne *Sein zum Tode*, „bycie-ku-śmierci". Snyder powiedział później żonie, że powinna napisać wspomnienia z ciąży pod odwrotnym tytułem: Bycie ku życiu.

To anegdota, ale trudno o lepszy skrót ich intelektualnej drogi. Już same tytuły książek Shore i Snydera brzmią jak katalog świata po katastrofie: „Kawior i popiół", „Smak popiołów", „Skrwawione ziemie", „Czarna ziemia". Oboje wychodzą od miejsca, w którym wielkie idee przestają być abstrakcją i zaczynają kosztować ludzkie życie. Z czasem jednak zmienia się charakter ich pytań. Nie tylko: jak człowiek zostaje zniewolony? Coraz bardziej: jak staje się wolny? Nie tylko: jak umiera świat? Ale: skąd bierze się możliwość początku?

Zaraz po historii o „Byciu ku życiu" Snyder przywołuje w „O wolności" Hannah Arendt. Dla niej wolność wiąże się ze zdolnością rozpoczęcia czegoś, czego nie da się wyprowadzić z przeszłości. Rodzimy się w świecie już istniejącym, a jednak nie jesteśmy wyłącznie jego skutkiem. Możemy wnieść do historii coś nieprzewidywalnego.

• **21 sierpnia laureatami tytułu „Człowiek Pogranicza" zostali Marci Shore i Timothy Snyder. Tytuł przyznaje Fundacja Pogranicze i Ośrodek „Pogranicze – sztuk, kultur, narodów"** FOT. AGATA WASILEWSKA/FUNDACJA POGRANICZE

Możliwość początku zakłada jednak kogoś, kto może działać we własnym imieniu. Żeby człowiek mógł być wolny, musi najpierw pozostać kimś pojedynczym. Jednym z pierwszych narzędzi totalitaryzmu jest język, który odbiera osobie niepowtarzalność i sprowadza ją do kategorii: Żyda, kułaka, wroga ludu, przedstawiciela klasy, rasy czy narodu. Gdy biografia przestaje mieć znaczenie, łatwiej poświęcić człowieka w imię Historii.

Snyder wie, że historyk sam stoi wobec podobnego niebezpieczeństwa. Musi liczyć, bo bez liczb nie pojmiemy rozmiaru zbrodni. Ale liczba może przesłonić jednostkowy los. Dlatego w „Skrwawionych ziemiach" próbuje jednocześnie oddać skalę zbrodni i nie stracić z pola widzenia pojedynczych ludzi. Shore dochodzi do podobnego miejsca inną drogą: interesują ją idee w chwili, gdy stają się czyimś życiem, wchodzą w przyjaźń, miłość, ciało, decyzję.

Obok Shore i Snydera ważnym bohaterem tej opowieści jest Józef Czapski, którego doświadczenie w szczególnie przejmujący sposób łączy pytanie o pojedynczego człowieka z obowiązkiem pamięci. Kiedy próbował ustalić los polskich oficerów, którzy nie pojawili się przy formującej się armii Andersa, nie szukał „ofiar Katynia", lecz kolegów, konkretnych ludzi, nazwisk zapisywanych jedno po drugim. Państwo sowieckie odpowiadało milczeniem; Czapski odpowiadał listą.

Przywrócenie człowiekowi twarzy prowadzi jednak do następnego pytania: czy jego decyzje rzeczywiście mogą coś zmienić? Od odpowiedzi na to pytanie pozwalają uciec dwa wielkie alibi.

XX i XXI wiek podsunęły człowiekowi dwa wielkie alibi. Pierwsze brzmi: nic od nas nie zależy, ponieważ wszystko jest przesądzone. Komunizm odwoływał się do praw dziejów; faszyzm do rzekomych praw rasy. Po 1989 roku Zachód stworzył łagodniejszą wersję podobnej pokusy: demokracja będzie się rozszerzać, rynek przyniesie dobrobyt, a dobrobyt utrwali wolność. Snyder nazwał to polityką nieuchronności. Gdy ta wiara się załamuje, pojawia się polityka wieczności: naród bez końca przeżywa tę samą krzywdę, otaczają go ci sami wrogowie, przyszłość znika. W obu przypadkach odpowiedzialność słabnie. Albo nie trzeba działać, bo historia sama zmierza we właściwą stronę, albo nie warto działać, bo nic naprawdę nie może się zmienić.

Drugie alibi brzmi inaczej: nic ode mnie nie zależy, bo nic nie jest naprawdę prawdziwe. Shore przyjechała do Europy Środkowej, żeby dowiedzieć się czegoś o złu i prawdzie; jednym z pierwszych czeskich słów, których się nauczyła, było *pravda*. Doświadczenie dysydentów uczyło ją, że „prawda" nie musi oznaczać posiadania nieomylnej doktryny; może oznaczać odmowę uczestnictwa w kłamstwie. Dziś zagrożenie nie polega już tylko na narzucaniu jed-

Autorka jest eseistką i redaktorką, doktorem nauk humanistycznych w zakresie filozofii, prezeską Społecznego Instytutu Wydawniczego Znak i byłą redaktorką naczelną miesięcznika „Znak".

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY 34451197

W sprzedaży!

SPONSOR WYDANIA

MÖLLER'S OMEGA-3

TEMAT NUMERU:

JAK SIĘ DOGADAĆ Z DORASTAJĄCYM DZIECKIEM

oraz:
• Agresja nastolatka. Co za nią stoi
• Matki z ADHD
• Orzeczenia i opinie. Sprawdź, co należy się w szkole

żyć lepiej psychologia codziennie

Więcej o psychologii czytaj na wysokieobcasy.pl/zyclepiej

1 RP

eprasa.pl 164e6af8cc

nego wielkiego kłamstwa. Wystarczy wmówić ludziom, że prawdy od kłamstwa w ogóle nie da się odróżnić. Każdy manipuluje, każdy ma swoją narrację. Pozorna przenikliwość kończy się bezradnością.

Utrata wspólnego gruntu prawdy spotyka się dziś z nowymi możliwościami politycznego oddziaływania. Faszyzm sprzed stu lat korzystał z prasy, radia i wieców; dzisiejsza polityka może wejść człowiekowi do kieszeni. Algorytmy wiedzą, co zatrzymuje jego uwagę, czego się boi, czego pragnie. Dawny totalitaryzm redukował jednostkę do kategorii. Nowa polityka może poznać człowieka bardzo dokładnie po to, by znaleźć jego słaby punkt. To poznanie osoby użyte przeciwko jej podmiotowości.

Na tej podstawie łatwo zorganizować politykę wokół wroga: kogokolwiek, wokół kogo uda się skupić lęk i gniew. W tej logice nawet słowo „faszyzm" traci znaczenie opisowe i staje się narzędziem walki, podobnie jak fakt i prawda.

Determinizm i nihilizm wyglądają jak przeciwieństwa, lecz mogą prowadzić do podobnego rezultatu: człowiek przestaje wierzyć, że jego działanie ma w ogóle znaczenie. Shore i Snyder odpowiadają inaczej. Świat jest realny, przyszłość pozostaje otwarta, a w związku z tym nasze działania mają konsekwencje.

Skoro jednak nasze działania mają znaczenie, pojawia się pytanie trudniejsze: czy człowiek jest w stanie unieść tę odpowiedzialność sam?

Odpowiedzialność nie zawsze oznacza heroizm. Jesienią 2013 roku, gdy zaczynał się Majdan, Shore była w Wiedniu. Czuła, że powinna jechać do Kijowa, ale została z niemowlęciem, które karmiła piersią, i drugim, kilkuletnim dzieckiem. Czasem właściwą decyzją jest nie jechać na barykady. Nie istnieje algorytm, który rozstrzygnie konflikt wartości; ciężaru wyboru nikt z nas nie zdejmie.

Ta scena komplikuje prostą wizję heroizmu. Kilka lat później ich życie podważy jeszcze inne przekonanie: że człowiek może być wolny sam.

Pod koniec 2019 roku Snyder był ciężko chory. Podczas podróży z rodziną nie potrafił już właściwie niczego zorganizować. Marci pakowała rzeczy, zajmowała się dziećmi, załatwiała wózek na lotnisku, podejmowała decyzje. Potem okazało się okaże się, że Snyder był blisko śmierci.

Człowiek, który mówił innym „działaj", odkrywa, że istnieją chwile, kiedy sam nie może zrobić prawie nic. Ktoś musi go podtrzymać. Wolność przestaje być wtedy opowieścią o samowystarczalnej jednostce. Rodzimy się bezradni. Dziecko potrzebuje opiekunów, chory lekarza, obywatel szkoły, sądu i prawa. Stajemy się zdolni do wolności dzięki relacjom i stworzonym przez innych instytucjom.

Tutaj Snyder spotyka się z Tischnerem, a Shore z fenomenologiczną tradycją spotkania: człowiek pozostaje podmiotem, ale nie jest samowystarczalny. Wolność wymaga relacji, która łączy, nie znosząc odrębności.

Dlatego tak ważna jest późna intuicja Shore: zniesienie wszystkich granic nie musi prowadzić do większej wolności. Przekład nie polega na tym, że obcy język przestaje być obcy. Spotkanie nie oznacza, że drugi człowiek staje się mną. Most łączy właśnie dlatego, że po obu stronach pozostają dwa brzegi. Granica nie musi być murem. Może być miejscem, w którym różnica nie znika, lecz przestaje być uzasadnieniem przemocy.

Ta sama zasada dotyczy wspólnot: uznanie odrębności drugiego nie musi oznaczać wrogości, tak jak otwartość nie wymaga rezy gnacji z własnej tożsamości.

Tak rozumiana granica prowadzi ku Giedroyciowi i Czapskiemu. Giedroyc wiedział, że przeciw imperium trzeba uznać podmiotowość narodów; dlatego akceptacja, że Wilno i Lwów nie należą politycznie do Polski, pozwalała oddzielić pamięć od roszczenia do posiadania. Czapski potrafił zaś zachować więź z rosyjską kulturą, nie tracąc świadomości przemocy sowieckiego imperium.

Otwartość wobec drugiego nie oznacza jednak relatywizmu rzeczywistości. Istnieje granica, której rozmywać nie wolno: różnica między prawdą i fałszem.

Samo uznanie tej różnicy nie wystarczy. Trzeba jeszcze stworzyć warunki, w których prawdę od fałszu można rozróżniać w życiu publicznym. Snyder przypomina, że sama uczciwość jednostki nie wystarczy. Prawda potrzebuje infrastruktury: redakcji, uniwersytetów, archiwów, szkół, wydawnictw, bibliotek, ludzi sprawdzających źródła i przechowujących świadectwa.

Instytucje nie istnieją jednak bez ludzi, którzy wykonują ich codzienną pracę. Dlatego ważna jest także zwyczajna obecność. W świecie, w którym algorytm może bezustannie dostarczać nam bodźców dobranych do naszych emocji, wspólnego świata nie da się zbudować wyłącznie z reakcji przesyłanych przez ekran. W „Ukraińskiej nocy" pojawia się wezwanie Mustafy Najema: „Lajki się nie liczą". Na Majdanie ludzie przychodzili osobiście. Przynosili koce, kroili chleb, parzyli herbatę. Ola Hnatiuk wspomina ciężarną kobietę, która przyniosła protestującym sześć litrów gorącej zupy, a potem wróciła do małego dziecka w domu.

Siła tej sceny bierze się z jej zwyczajności. Demokracja słabnie nie tylko wtedy, gdy brakuje bohaterów, lecz wcześniej: gdy zwyczajni ludzie przestają robić rzeczy, od których zależy możliwość działania innych. Dlatego obok heroizmu potrzebujemy małej odwagi: odmowy kłamstwa, niewygodnego pytania, obecności tam, gdzie ma ona znaczenie.

Prawda sprawdza się jeszcze w jeden, bolesny sposób, a mianowicie w tym, jak pamiętamy zmarłych. Czy próbujemy ocalić ich własny los, czy używamy ich śmierci przede wszystkim do opowiadania o sobie? Czapski dwa razy wyruszał na Wschód szukać ludzi, którzy już nie żyli, choć on jeszcze o tym nie wiedział. W 1918 roku szukał kapitana Bronisława Romera, rozstrzelanego niemal dwa miesiące wcześniej. Ćwierć wieku później, w armii Andersa, zbierał nazwiska tysięcy oficerów, którzy nie wyszli z sowieckich obozów. Jeździł, pytał, sporządzał listy. W rzeczywistości zostali zamordowani wiosną 1940 roku.

Jakby życie dwukrotnie stawiało Czapskiemu to samo pytanie: co jesteśmy winni człowiekowi, którego Historia uznała już za nieistniejącego? Jego odpowiedź była praktyczna: pytać, zapisywać nazwisko, sprawdzać, nie zgadzać się na zniknięcie. Dopóki nie znamy prawdy o drugim człowieku, nie mamy prawa uznać jego losu za zamknięty.

Tu spotykają się Czapski i Snyder. Pojedynczego ludzkiego losu nie wolno zgubić w wielkiej historii. Taka pamięć nie czyni ze zmarłych amunicji żywych. Pozwala pamiętać krzywdę, ale nie budować na niej całej przyszłości.

I dlatego tak ważne jest zdanie Czapskiego: „Od jutra zacząć żyć". Nie wypowiada go człowiek naiwny ani ktoś, kto wierzy, że wszystko skończy się dobrze. Wypowiada je ktoś, kto wie, czego ludzie mogą dopuścić się wobec innych, a jednak odmawia przyznania przeszłości pełnej władzy nad przyszłością. Pamięć odpowiada na pytanie, co jesteśmy winni zmarłym. Ale nie wyczerpuje odpowiedzialności. Pozostaje pytanie, co jesteśmy winni żywym.

To pytanie prowadzi mnie z powrotem na Majdan. Shore fascynuje chwila, w której obcy sobie ludzie stają obok siebie i powstaje wspólnota. Problem polityczny zaczyna się jednak następnego dnia. Rewolucja pozwala przez chwilę doświadczyć solidarności; demokracja pyta, czy potrafimy być razem także wtedy, gdy wraca codzienność, interesy się różnią, a jednoznaczność protestu znika. Solidarność dojrzewa wtedy, gdy różni ludzie uznają wzajemnie swoje prawo do wolności i budują instytucje, które je chronią.

Dopiero wtedy można mówić o nadziei. Jeśli pomija prawdę, pamięć, odpowiedzialność i instytucje, jest tylko optymizmem.

Optymizm zakłada, że wszystko będzie dobrze. Nadzieja nie daje takiej gwarancji. Mówi raczej: nie wiem, co będzie, i właśnie dlatego moje działanie nadal ma sens. Autorytaryzm bardzo dobrze radzi sobie z przeszłością. Obiecuje powrót do świata dawnej wielkości, porządku i bezpieczeństwa. Przyszłość pokazuje jako zagrożenie. Demokracja nie może odpowiadać wyłącznie obietnicą powrotu do „normalności". Nie ma prostego powrotu. Potrzebujemy odzyskać zdolność wyobrażania sobie świata, którego jeszcze nie ma.

Może dlatego „Bycie ku życiu" okazuje się tak trafnym tytułem. Narodziny stają się w tym sensie obrazem przyszłości: pojawieniem się kogoś, czyjego życia nie można z góry przewidzieć. Cała ta opowieść zaczyna się od popiołów i masowych grobów, ale prowadzi ku dziecku, choremu człowiekowi podtrzymywanemu przez innych, ciężarnej kobiecie niosącej zupę na plac, nazwisku ocalonemu z milczenia państwa.

I z powrotem wracam do zdania Czapskiego: „Od jutra zacząć żyć". Nie chodzi tu o zapomnienie ani wiarę w dobry finał, lecz odmowę oddania przyszłości temu, co wydarzyło się wczoraj.

Nie musimy wiedzieć, jak skończy się ta historia. Potrzebujemy przekonania, że jeszcze się nie skończyła. ●

Dominika Kozłowska

• **Teksty w dziale Opinie wyrażają poglądy autorów i nie muszą odzwierciedlać stanowiska redakcji**

XX i XXI wiek podsunęły człowiekowi dwa wielkie alibi. Pierwsze brzmi: nic od nas nie zależy, ponieważ wszystko jest przesądzone. Drugie: nic ode mnie nie zależy, bo nic nie jest naprawdę prawdziwe

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY
34451199

Połącz Kropki

Połącz Kropki
Idealna gra na krótką przerwę
Zeskanuj QR kod i graj
APLIKACJA WYBORCZEJ

1 RP

eprasa.pl 164e6af8cc

„Miłość, śmierć i dojrzewanie w Camp Miasma”

POPIS GILLIAN ANDERSON

Film Schoenbrun to czyste wariactwo, cudownie odświeżające i brawurowo zagrane. Widać w nim miłość do kina i potrzebę opowiedzenia czegoś istotnego. I tu zaczyna się problem.

Marta Górna

• **„Miłość, śmierć i dojrzewanie w Camp Miasma” w kinach od 4 września**
FOT. VELVET SPOON

Dokąd idą gwiazdy *slasherów* – czyli horrorów, w których zamaskowany maniak morduje nastolatków – kiedy nie są już nikomu potrzebne?

Heather Langenkamp (z „Koszmarem z ulicy Wiązów” mierzyła się trzykrotnie) od lat nie zagrała znaczącej roli, Felissa Rose („Uśpiony obóz”) zniknęła na 20 lat, a Elizabeth Kaitan – ciśnięta przez okno w krwawej scenie filmu „Piątek, trzynastego VII: Nowa krew” – porzuciła aktorstwo pod koniec lat 90. i zapadła się pod ziemię.

Co się stało z Amy Steel (pierwszy „Piątek, trzynastego”), Marilyn Burns („Teksańska masakra piłą mechaniczną”), Michelle Johnson („Gabinet figur woskowych”), Jennifer Rubin („Koszmar z ulicy Wiązów III: Wojownicy snów”), Charlie Spradling (znana m.in. z drugiej części „Władcy lalek”)? Gdzie przepadła Jenny Wright, zachwycająca w wampirycznym westernie „Blisko ciemności” Kathryn Bigelow i krzycząca ile sił w płucach w zapomnianym horrorze „I, Madman”?

Przez całe lata 70. i 80. setki aktorek pozwalało się na ekranie siekać, dźgać, mordować i ciągnąć po leśnej ściółce za włosy, najczęściej w podkoszulkach i majtkach, bo tak przecież najsprawniej ucieka się przed oszalałym maniakiem.

Dziś są znane głównie fanom, sławne w wąskim kręgu wielbicieli kina kultowego i grozy. Zwane „królowymi krzyku”, na zawsze zamrożone w czasie, z ustami rozwartymi we wrzasku, wiecznie dziewczęce i młodzieńcze – kobiety, które przeżyły atak maniaka, ale nie to, co przyszło później.

AKTORKA ZAMKNIĘTA WE WŁASNYM WIZERUNKU

We wszystkie te monarchinie horroru, i w żadną w szczególności, wciela się w filmie „Miłość, śmierć i dojrzewanie w Camp Miasma” w reżyserii Jane Schoenbrun bezbłędna Gillian Anderson. Ta rola to jej życióweczka.

Anderson gra w „Miłość, śmierć i dojrzewanie w Camp Miasma” Billy Presley, dziwne połączenie królowej krzyku i Normy Desmond z „Bulwaru Zachodzącego Słońca” – aktorkę zamkniętą we własnym wizerunku i samotną w wielkim domu. Presley zagrała przed laty w pierwszej części serii slasherów „Camp Miasma” i zniknęła. Nie chciała wrócić w żadnej z kilkunastu kontynuacji filmu, który z niskobudżetowego horroru przeobraził się w całe uniwersum.

Po latach odnajduje ją Kris (Hannah Einbinder, znana m.in. z nagrodzonego pięcioma Złotymi Globami serialu „Hacks”), młoda reżyserka, która ma reaktywować serię i sprawić, by wpasowała się ona w ramy, jak sama mówi, „poprawności politycznej”.

Jane Schoenbrun wykonuje ukłon w stronę historii *slasherów*. „Camp Miasma” to połączenie serii „Piątek, trzynastego” i „Uśpiony obóz”. Z pierwszej bierze fabułę – zamaskowany maniak (w „Miasmie” to morderca o orgazmicznym pseudonimie Mała Śmierć i z przemysłowym wywietrznikiem na głowie) morduje opiekunów letniego obozu, z drugiej zaś – dziś odbierany jako transfobiczny – zwrot akcji.

W pierwszym „Uśpionym obozie” morderczynią okazuje się Angela, która w szokującym finale pokazuje męskie genitalia. W „Camp Miasma” Mała Śmierć to chłopiec, którego rodzice hermafrodyci wychowują według określonego systemu – kilka dni w tygodniu jest chłopcem, a przez pozostałe dziewczynką.

Kris tłumaczy Billy, że chce odczarować transfobię oryginału, na co starsza kobieta prycha zniecierpliwiona.
– W „Camp Miasma” zawsze chodziło tylko o ciało i płyny ustrojowe – mówi.

W turbanie, który mogłaby nosić Gloria Swanson z „Bulwaru...”, i satynowym szlafroku jest postacią z innej epoki. Mieszka na terenie opuszczonego obozu nad jeziorem, gdzie kręcono pierwszą „Miasmę...”, a w prywatnym kinie ogląda na dużym ekranie swoją młodszą wersję.

Spotkanie Billy i Kris to zderzenie dwóch pokoleń i dwóch sposobów postrzegania kina grozy. Kris chce dorobić do opowieści o krwawych morderstwach ideologię, Billy patrzy na nią z politowaniem. Dla niej rola w „Camp Miasma” to zamknięty rozdział. A przynajmniej tak twierdzi.

Kris przekonuje, że chciałaby, aby Billy wróciła do jej filmu, bo chce na nowo pokazać jej smutne spojrzenie. Skąd się wzięło, dopiero się dowie.

Jest w tym filmie genialna scena. Dwie kobiety, dom odcięty od świata i internetu, młodsza jest onieśmielona i nerwowa, starsza całkowicie opanowana. – W jeziorze jest dziura, z której wychodzą filmy – mówi Billy.

Twarz Kris zdradza wszystko. Właśnie dotarło do niej, że jest zdana na łaskę starej wariatki, która nie bez powodu zeszła na rogatki życia publicznego. Billy wybucha śmiechem. To element jej gry. Ale czy na pewno?

TRUDNE ŻYCIE AKTORKI Z HORRORÓW

„Miłość, śmierć i dojrzewanie w Camp Miasma” pożycza historię taniego kina grozy, ale nie jest horrorem, a jedynie wykorzystuje jego aurę do opowiedzenia o wyzwoleniu i seksualności.

Trochę szkoda. Do połowy, kiedy Gillian Anderson smakowicie wciela się w przerysowaną sumę wszystkich przetrąconych przez Hollywood aktorek, bawiłam się świetnie i byłam zachwycona filmem Schoenbrun. Potem jednak robi to, z czego tak w „Miłości i śmierci...” dworują sobie bohaterki. Chce pod kostiumem kina grozy opowiedzieć coś więcej, rozliczyć *slashery* sprzed 50 lat z ich sposobu opowiadania o seksie i dojrzewaniu oraz

eprasa.pl 164e6af8cc

sposobu, w jaki eksploatowały swoje gwiazdy.

Zachłyśnięta opowieściami Billy Kris łączy się też w jednej ze scen ze swoimi producentami i agentką. Próbuje ich przekonać, by pozwolili Billy wrócić na ekran, ale nikt nie ma na to specjalnej ochoty. Pada kanoniczne stwierdzenie, że „Billy to nie Jamie Lee Curtis".

Curtis to jedyny wyjątek od reguły, wedle której bycie królową krzyku z lat 70. i 80. jest pocałunkiem śmierci dla kariery. Nie tylko zagrała w pierwszej części serii *slasherów* „Halloween" Johna Carpentera, ale także w kolejnych odsłonach, a niedawno wróciła do tej roli z wielkim sukcesem jako 60-latka. Żadnej innej aktorce się to nie udało, a Curtis przez lata uwalniała się od „Halloween", grając role, które pozwoliły jej bardzo skutecznie zerwać z emploi królowej krzyku.

Schoenbrun nie odpowiada na pytanie, dlaczego aktorki takie jak Presley nie są Hollywood potrzebne. I nie ma na to jednej prostej odpowiedzi.

Na taśmie utrwalona została ich młodość – w Hollywood waluta niezwykle pożądana. Aktorki z wiekiem dostają mniej ról, a ich kariery uginają się pod presją młodości. Role w *slasherach* sprawiały też, że widzowie i producenci silnie utożsamiali je z bohaterkami młodymi i nadmiernie seksownymi.

Same horrory 50 lat temu nie miały zresztą szczególnie dobrej prasy. Uznawano je za kino mniej ambitne, trudniej było więc przejść z nich do głównego nurtu, a gwiazdy *slasherów* były szufladkowane. Ich bohaterki mogły przeżyć całą ekranową masakrę, lecz kariery aktorek niekoniecznie. Nie wszystkie te kariery były też warte ratowania.

Umiejętności, które sprawdzały się na planach tanich horrorów, mogły być niewystarczające w świecie kina głównego nurtu.

Dziś, na fali nostalgii, powrotu kultury VHS i retrospektywnej rehabilitacji, gwiazdy *slasherów* odkrywane są na nowo. Zapraszane na zloty fanów i zatrudniane przez młodych reżyserów, wiele z nich przeżywa prawdziwy renesans kariery. Wróciła Felissa Rose, wróciła też Barbara Crampton (słynny „Re-Animator"), która większość lat 90. przeczekała na planie „Mody na sukces", a od ponad dekady cieszy się zasłużonym powrotem do kina grozy.

CZYSTE WARIACTWO

Odkrywanie na nowo aktorek, które w czasie swojej zawodowej aktywności nie były uznawane za wielkie gwiazdy, to masowe przewartościowywanie minionej epoki. Gwiazdy horrorów często wynoszone są na sztandary jako ikony feminizmu, kobiety, które Hollywood zawiodło w czasach, gdy o ruchu #MeToo nikt jeszcze nawet nie śnił.

Czy słusznie? Wydaje się, że to nieco zbyt proste.

Rehabilitacja kobiet horroru jest pełna paradoksów.

Częściowo odtwarza przecież tę samą logikę, która ograniczała ich kariery: koncentruje się na ich młodzieńczym wizerunku.

Każdy fan kina kultowego ma swoją ulubienicę. Moja to Maria Ford z „Masakry na przyjęciu 3", aktorka wyspecjalizowana w graniu niewinnych striptizerek na łasce morderców. Ford miała swój moment w pierwszej połowie lat 90., ale wraz z końcem dekady zniknęła. Nigdy nie udało jej się przebić do kina o większym budżecie, a początek wieku spędziła na planach licznych produkcji erotycznych.

„Miłość, śmierć i dojrzewanie w Camp Miasma" pożycza historię taniego kina grozy, ale nie jest horrorem, a jedynie wykorzystuje jego aurę do opowiedzenia o wyzwoleniu i seksualności

W 1998 roku podczas festiwalu Sundance promowała film dokumentalny „Some Nudity Required", opowiadający o aktorkach kina klasy B, ich podejściu do rozbierania się przed kamerą i marzeniach. Wynikało z niego, że Ford chciałaby grać w lepszych produkcjach, ale producenci oczekują od niej wcielania się w tę samą bohaterkę, tyle że w różnych filmach.

Billy Presley odeszła z własnego wyboru, czego Kris początkowo nie potrafi zrozumieć. Jej wyobraźnia upasła się na „Camp Miasma", a seria stała się dla niej elementem tożsamości.

„Miłość, śmierć i dojrzewanie w Camp Miasma" to seksowna, energiczna metaopowieść o znaczeniu kultowości i o tym, jak horror stał się dla widzów narzędziem do zrozumienia własnych ciał i seksualności. I jak pogardliwie traktowane przez krytyków *slashery* mogą być dziś odczytywane jako opowieści o dojrzewaniu – i to nie tylko seksualnym.

Film Schoenbrun to czyste wariactwo, cudownie odświeżające i brawurowo zagrane. Widać w nim miłość do kina i potrzebę opowiedzenia czegoś istotnego. I tu zaczyna się problem.

Czy Schoenbrun nie przesadziło z liczbą metakomentarzy poupychanych w dwugodzinny seans niczym ciała pomordowanych obozowiczów? Od połowy film jest zwyczajnie zagracony. Konteksty i cytaty leją się z każdej strony, tak jak obficie chluszcze tu krew, a Schoenbrun próbuje być mądrzejsze od widza, serwując mu w finale nieco nazbyt wydumany koncept.

„Miłość, śmierć i dojrzewanie w Camp Miasma" była pokazywana jako film otwarcia canneńskiej sekcji Un Certain Regard. Zdobyła w Cannes – Queer Palm, przyznawaną filmom szczególnie istotnym dla społeczności LGBTQ+.

Rozumiem to, ale bez Anderson, która swoim nosowym tembrem wygłasza kwestie na granicy groteski („Czasami, gdy jestem tu sama, przeczuwam, że zaraz wedrze się tu zbiegły ze szpitala psychiatrycznego maniak i mnie zamorduje. Lubię to"), jego siła byłaby znacznie mniejsza. To ona niesie „Miłość, śmierć i dojrzewanie w Camp Miasma" jako Billy, podstarzała gwiazda jednego horroru. Aktorka całkowicie zasysa film.

Bez niej film Schoenbrun byłby metakomentarzem do metaopowieści, brawurową, ale ostatecznie przegadaną grą z popkulturą. Dzięki Anderson miewa przebłyski geniuszu. I staje się także opowieścią o kobiecie, która nie chce być własną legendą. ●

REKLAMA
Kraj/34434237

30 lat onet

Najlepsze filmy i kropka

Weź udział w plebiscycie i wybierz najlepszy polski film 30-lecia

30filmowna30lecie.onet.pl

1 RP

eprasa.pl 164e6af8cc

Witamy w Polsce

Cykl Witamy w Polsce tworzy zespół kilkudziesięciu reporterów „Wyborczej" pracujących w redakcjach w całym kraju.

FOT. SHUTTERSTOCK

ODDZIAŁ ZAMKNIĘTY

82-letniego Władysława Szymańskiego nie przyjęto do szpitala w Lubartowie, bo oddział chirurgii miał być zamknięty. Zoperowano tam za to przewodniczącego rady powiatu z PiS, członka rady społecznej tego szpitala.

JACEK BRZUSZKIEWICZ

Pan Władysław z bólu był na wpół przytomny, jego pampers przeciekał krwią, a rodzina błagała o pomoc personel lubartowskiego szpitala. Został odesłany z kwitkiem. Ostatecznie przewieziono go do innej lecznicy, 40 kilometrów dalej.

Działacz PiS przeszedł w Lubartowie operację z powodu zapalenia pęcherzyka żółciowego. 59-letni Andrzej Kardasz to wpływowy polityk PiS na Lubelszczyźnie, zaufany człowiek szefa partii w regionie, kandydata partii na premiera, Przemysława Czarnka.

KROPLÓWKA I LEKARZ RODZINNY

Władysław Szymański przez całe życie zawodowe nadzorował lubelskie budowy. Po przejściu na emeryturę cieszył się dobrym zdrowiem. Tak było do zeszłego lata, kiedy mężczyzna w odstępie kilku miesięcy przeszedł dwa ciężkie udary. Od tego czasu nie wstawał z łóżka.

– Teść mieszkał w Lubartowie. Już w zeszłym roku pojawiły się problemy, bo załoga karetki pogotowia odmówiła transportu teścia do szpitala. Jeden z ratowników powiedział wprost, że lecznica nie jest od rehabilitacji i karmienia chorych. Po wielkiej awanturze w końcu zmienił zdanie. Teść spędził wtedy w szpitalu dwa tygodnie, skąd wyszedł do domu – opowiada Ewa Szymańska, synowa pana Władysława.

W domu opiekowali się nim syn, synowa i wnuk, student czwartego roku farmacji. Przechodził rehabilitację i powoli starał się odzyskiwać sprawność fizyczną.

W nocy z soboty na niedzielę (z 11 na 12 lipca tego roku) pan Władysław poczuł się źle. Wymiotował, miał biegunkę.

Ewa Szymańska: – Podejrzewaliśmy z synem, że to zatrucie pokarmowe, bo poprzedniego dnia teść zjadł kilka moreli. W niedzielę, po podaniu leków rozkurczowych, początkowo wydawało się, że dolegliwości ustępują. Jednak w nocy z niedzieli na poniedziałek teść zaczął tracić siły.

W poniedziałek przed południem synowa zadzwoniła pod numer alarmowy 112. Usłyszała, że ma się skontaktować z lekarzem rodzinnym.

– Stanowczo zaprotestowałam, bo była godz. 10 rano, a nasz lekarz rodzinny, tego dnia, rozpoczynał pracę o godz. 13. W końcu przyjechała karetka pogotowia, a ratownicy medyczni potwierdzili nasze przypuszczenia, że prawdopodobnie chodzi o zatrucie pokarmowe. Oświadczyli, że teść nie jest pacjentem chirurgicznym. Wzbraniali się przed zabraniem go do szpitala. Podłączyli kroplówkę, ponownie, w razie problemów polecili kontakt z lekarzem rodzinnym i odjechali – Ewie Szymańskiej łamie się głos.

W domu, pan Władysław z godziny na godzinę słabł. We wtorek (14 lipca) rano zaczął odpluwać krwią. Ślady krwi pojawiły się także w pampersie.

Zdesperowana rodzina udała się do lekarza rodzinnego, który wystawił pacjentowi zlecenie na transport medyczny, oraz skierowanie na przyjęcie na cito na oddział wewnętrzny szpitala w Lubartowie. Na oddział wewnętrzny, bo chirurgiczny w marcu tego roku został na pół roku zamknięty z powodu braku personelu medycznego.

Mimo że pan Władysław na SOR-ze lubartowskiego szpitala zwijał się z bólu, nie został przyjęty. Dyżurujący lekarz oznajmił rodzinie, że to nie jest pacjent dla nich. W sumie pan Władysław spędził na SOR-ze grubo ponad godzinę.

Ewa Szymańska: – Ratowniczka z transportu medycznego prosiła obsługę SOR-u o wystawienie dokumentu odmowy przyjęcia pacjenta. Dzięki temu można byłoby rozpocząć poszukiwania innego szpitala. Takiego dokumentu nie otrzymaliśmy, bez podania przyczyn. Nie, bo nie, oświadczył stanowczo lekarz z SOR-u. Straciliśmy bezcenny czas, bo musieliśmy podjechać karetką jeszcze raz do lekarza rodzinnego, by ten wystawił nowe zlecenie na transport do innego szpitala. Tam pani doktor rodzinna wybiegła na parking do karetki, stwierdziła, że stan chorego jeszcze bardziej się pogorszył i wręczyła załodze niezbędny dokument.

Wybór padł na szpital w odległym o 40 km drogi od Lubartowa powiatowym Parczewie. We wtorek ok. godz. 14:20 pan Władysław dotarł na tamtejszy SOR. Konał z bólu, z jego pampersa wylewała się krew. Został przyjęty na oddział w trybie pilnym, w ciągu kwadransa. Dopiero tam zlecono choremu pełną diagnostykę. Jednak po południu stan pacjenta był już bardzo poważny.

– Dokładnie o godz. 22:04 odebraliśmy telefon ze szpitala w Parczewie z informacją, że teść właśnie odszedł. Lekarz oznajmił, że w tym stanie niczego nie mogli już zrobić – pani Ewa Szymańska nie potrafi ukryć łez.

Rodzina Władysława Szymańskiego o tym, co się stało w szpitalu w Lubartowie zawiadomiła policję i prokuraturę. Przeprowadzono sekcję zwłok, która jednak nie dała odpowiedzi na pytanie, co było przyczyną śmierci pacjenta. Dlatego zlecono dodatkowe badania. Ich wyniki będą znane pod koniec sierpnia.

DŁUG I UCIEKAJĄCY LEKARZE

Szpital, do którego nie przyjęto pana Władysława, to lecznica podległa powiatowi lubartowskiemu. Choć 20-tysięcznym Lubartowem, miastem pół godziny drogi na północ od Lublina, rządzi burmistrz Krzysztof Paśnik, członek PSL, w powiecie zdecydowanie wygrywa PiS. W 21-osobowej radzie powiatu ma tam aż 11 szabel, fotel przewodniczącego rady, starosty i członków zarządu.

PSL stracił powiat lubartowski na rzecz PiS po wyborach 2018 r. Największym utrapieniem obecnej władzy jest szpital powiatowy, lecznica zadłużona po uszy. Dziś to jedenaście oddziałów, ponad 140 łóżek i blisko 500 miejsc pracy. Szpital to największy pracodawca w powiecie.

– Kiedy w 2018 r. PiS przejmował od nas władzę w powiecie, zadłużenie lecznicy wynosiło raptem kilka milionów. Dziś sięga bagatela ok. 150 mln zł. Dodam, że budżet starostwa to też ok. 150 mln zł. Zadłużenie to efekt przede wszystkim niekompetencji polityków PiS. Szpitalem w ostatnim czasie zarządzało czterech dyrektorów, oczywiście z klucza partyjnego. Nad lecznicą wisi groźba likwidacji kolejnych oddziałów z powodu braku personelu medycznego – opowiada „Wyborczej" Marian Starownik, szef ludowców w powiecie lubartowskim, a w przeszłości poseł czterech kadencji, wicewojewoda lubelski, także były starosta lubartowski.

To właśnie z powodu fatalnej kondycji szpitala w zeszłym roku PiS musiał podzielić się częścią władzy z PSL. I fotel wicestarosty dostał Fryderyk Puła, działacz chłopskiej partii z Lubartowa.

– Chcę, żeby to dokładnie wybrzmiało: umowa z PiS doszła do skutku tylko dlatego, by ratować szpital. Przecież to my jesteśmy członkiem koalicji 15 października i mamy większe możliwości – tak powody mariażu z PiS tłumaczy dziś Starownik.

Zimą 2025 r., kilka dni przed oficjalnym mianowaniem Puły na stanowisko wicestarosty, dyrektorem szpitala została Ewa Mańdziuk. Świetnie znała lecznicę, ponieważ była tam kierowniczką działu epidemio-

eprasa.pl 164e6af8cc

logii i higieny. Fryderyk Puła jej nominację ocenia pozytywnie, choćby dlatego, że dług szpitala udało się już zmniejszyć o ok. 10 mln zł.

Jednak z powodu oszczędności i niesatysfakcjonujących stawek z oddziału chirurgii odeszli lekarze. W efekcie w marcu 2026 r. dyrekcja lecznicy była zmuszona na pół roku – do września – zawiesić kontrakt z NFZ na funkcjonowanie oddziału. W powiecie odbiło się to bardzo negatywnym echem. – Bo co to za szpital bez chirurgii – protestowali otwarcie mieszkańcy.

PIERWSZY ROZPROWADZAJĄCY PIS

Kiedy w czerwcu 2026 r. wybuchła afera dotycząca milionowych zarobków koordynatora oddziału SOR-u szpitala południowego w Warszawie, byłego już radnego KO Dawida Kasprzyka, który miał stworzyć tam tzw. salonik VIP wyłącznie dla polityków tej partii, szybko wyszło na jaw, że ze szpitalnych przywilejów całymi garściami czerpią także ludzie z PiS. W swoich lecznicach.

Sztandarowym przykładem okazała się postać 59-letniego Andrzeja Kardasza, który w kwietniu tego roku na zamkniętym oddziale chirurgicznym szpitala w Lubartowie przeszedł operację z powodu zapalenia pęcherzyka żółciowego.

Kardasz to ważna persona w strukturach lubelskiego PiS i jeszcze ważniejsza w powiecie lubartowskim. Pochodzący spod lubartowskiej wsi Szczekarków polityk jest radnym powiatowym PiS i przewodniczącym rady. Od czerwca 2024 r. zasiada też w siedmioosobowej radzie społecznej szpitala w Lubartowie. W starostwie opowiadają, że bez jego akceptacji w powiecie nie zapada żadna decyzja personalna.

Kardasz to zaufany Przemysława Czarnka, szefa PiS na Lubelszczyźnie i kandydata PiS na premiera. Polityk PiS z Lubartowa z pensją ok. 10 tys. zł pełni funkcję zastępcy dyrektora Zespołu Lubelskich Parków Krajobrazowych. To jednostka podległa marszałkowi województwa lubelskiego z PiS Jarosławowi Stawiarskiemu.

– W kwietniu (2026 r. – red.) trafiłem na SOR w stanie zagrażającym życiu, przeprowadzono mi badania i miałem zalecenie do przeprowadzenia pilnego zabiegu chirurgicznego. Miałem leżeć w domu, aż umrę? – tak tłumaczył się Kardasz lokalnym mediom. A potem zapadł się pod ziemię.

Dyrektor lecznicy Ewa Mańdziuk do końca sierpnia przebywa na urlopie wypoczynkowym. Wcześniej jednak szpital wydał oświadczenie.

„Podmiot leczniczy (szpital w Lubartowie – red.) posiada SOR i pomimo zawieszenia oddziału chirurgii ogólnej nadal ma obowiązek zapewnić pacjentom zgłaszającym się w stanie ostrym pomoc chirurgiczną. Podmiot dysponuje personelem i zapleczem umożliwiającym wykonanie zabiegu ostrego. W związku z tym samo zawieszenie oddziału nie zwalnia z obowiązku świadczenia w stanie nagłym" – czytamy w oświadczeniu, które kończy się stwierdzeniem, że wszyscy pacjenci traktowani są w taki sam sposób.

Ze słów przewodniczącego Kardasza i dyrekcji szpitala padają stwierdzenia o „stanie zagrażającym życiu" i „stanie ostrym". Jednak wystarczy udać się do szpitala i porozmawiać z personelem, by dowiedzieć się, że przewodniczący rady powiatu w takim stanie się nie znajdował.

– W Lublinie raptem pół godziny drogi z Lubartowa znajdują się dwie kliniki uniwersyteckie, poliklinika, szpital wojskowy i pięć lecznic podległych marszałkowi województwa. W sumie dziewięć oddziałów, gdzie można byłoby przeprowadzić prosty zabieg zapalenia pęcherzyka żółciowego. A nie robić go na zamkniętym oddziale – tłumaczy ze zdziwieniem jeden z medyków ze szpitala w Lubartowie.

KONTROLA NFZ I PROKURATOR

Afera związana z przeprowadzeniem operacji działacza PiS na nieistniejącym oddziale ujrzała światło dzienne na początku lipca, jeszcze przed przyjazdem do szpitala pana Władysława.

Po tym, jak mężczyznę nie przyjęto do szpitala w Lubartowie w wyniku czego trafił do lecznicy w Parczewie, gdzie wkrótce zmarł, dyrektor Mańdziuk zmieniła front. Zaczęła informować, że „w chwili wizyty pacjenta personel medyczny, realizujący świadczenia z zakresu chirurgii ogólnej, wykonywał zabieg operacyjny u innego pacjenta wymagającego interwencji".

– Po raz pierwszy o tym słyszę, by coś takiego miało miejsce. Będąc w szpitalu w Lubartowie o tym fakcie absolutnie nikt nas nie informował. Słyszeliśmy za to, że oddział chirurgii jest tam zawieszony. Mamy na to świadków, choćby załogę z transportu medycznego. Mam nadzieję, że to zostanie wyjaśnione – oświadcza twardo teściowa pana Władysława.

Pan Władysław z bólu był na wpół przytomny, jego pampers przeciekał krwią

Dyrektorka Mańdziuk odrzuca też oskarżenia rodziny, że Władysław Szymański nie otrzymał pomocy w jej szpitalu.

„Pacjent został poddany badaniu lekarskiemu oraz ocenie stanu klinicznego, a personel medyczny podejmował czynności wynikające z rozpoznanych potrzeb zdrowotnych. Pobyt pacjenta na SOR-ze trwał około 30 minut" – informuje w oświadczeniu dyrektorka lecznicy w Lubartowie.

Dla porządku: Ewa Szymańska mówi o ponad godzinnej wizycie teścia na SOR-ze.

Jeszcze w pierwszej połowie lipca, po informacji mediów o przeprowadzeniu operacji na niedziałającym oddziale chirurgii, Narodowy Oddział Zdrowia wszczął w lubartowskim szpitalu „kontrolę dotyczącą realizacji umowy z NFZ w ramach leczenia szpitalnego".

– Potrwa ona ok. dwóch i pół miesiąca – wyjaśnia rzeczniczka lubelskiego oddziału NFZ Małgorzata Bartoszek.

Ale to nie wszystko, bo 17 lipca, czyli trzy dni po śmierci pana Władysława NFZ w trybie pilnym rozwiązał ze szpitalem w Lubartowie umowę na prowadzenie szpitalnego oddziału ratunkowego (SOR).

– Przyczyną były stwierdzone nieprawidłowości tj. niewystarczająca obsada lekarska w SOR oraz zawieszona działalność oddziału chirurgii ogólnej – informuje „Wyborczą" Bartoszek.

I tłumaczy tę decyzję: – W ramach bieżącego monitoringu stwierdziliśmy rozbieżności pomiędzy przekazywanym przez szpital grafikiem pracy lekarzy w szpitalnym oddziale ratunkowym a potencjałem kadrowym zgłoszonym do umowy z NFZ. Dodatkowo w szpitalu zawieszone było funkcjonowanie oddziału chirurgii ogólnej, który jest ważny dla poprawnej pracy SOR.

NFZ wyjaśnia, że decyzję o rozwiązaniu umowy podjął dlatego, że szpitalny oddział ratunkowy w Lubartowie nie gwarantował bezpieczeństwa zdrowotnego pacjentów.

Po rozwiązaniu umowy na prowadzenie SOR-u, ten oddział został zastąpiony szpitalną izbą przyjęć.

Okoliczności śmierci Władysława Szymańskiego bada prokuratura.

– Postępowanie dotyczy narażenia 82-letniego pacjenta na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia lub doznania ciężkiego uszczerbku na zdrowiu przez lekarzy ze szpitala w Lubartowie, na których ciążył obowiązek opieki nad pokrzywdzonym. Chodzi o zaniechanie przeprowadzenia badań diagnostycznych i wdrożenia procesu leczenia pacjenta znajdującego się w stanie zagrożenia życia oraz zlecenie jego transportu do innego szpitala ze znacznym, niczym nieuzasadnionym opóźnieniem, co w rezultacie doprowadziło do zgonu pokrzywdzonego – informuje „Wyborczą" Krzysztof Sokół, szef Prokuratury Rejonowej w Lubartowie. ●

OGŁOSZENIE PŁATNE
Kraj/34450509

Ostatni dzwonek na sportową przygodę! Trwają zapisy na Warmia Mazury Senior Games!

Tylko do 6 września trwają zapisy na największe w Polsce święto sportu dla osób po 50. roku życia! Zawody, które odbędą się w dniach 18-20 września 2026 roku w Olsztynie.

Marcin Kuchciński, marszałek województwa warmińsko-mazurskiego

To doskonała okazja, by udowodnić, że sportowa pasja nie zna wieku, a rywalizacja idzie w parze z doskonałą zabawą i międzypokoleniową integracją.

W tegorocznym programie Warmia Mazury Senior Games znalazło się aż sześć dyscyplin: lekkoatletyka, pływanie, siatkówka halowa, tenis stołowy, brydż sportowy oraz absolutna nowość - tenis ziemny. W konkurencjach indywidualnych mogą wystartować osoby 50+, a w grach zespołowych granica wynosi 45 lat.

Organizatorzy zapraszają zarówno doświadczonych zawodników, jak i amatorów rekreacji.

- W naszym regionie aktywnych seniorów widać na każdym kroku. Regularnie dbają o sprawność, potrafią konkurować, a nawet zawstydzić młodzież. Chcą się integrować poprzez sport, poznawać nowe dyscypliny. To pokazuje nam, jak ważną odpowiedzią na ich potrzeby jest Warmia Mazury Senior Games. To spotkanie pasjonatów aktywnego stylu życia - podkreśla marszałek Marcin Kuchciński.

Wrzesień na Warmii i Mazurach to idealny czas na aktywny wypoczynek bez tłumów.

Zapisz się na www.seniorgames.com.pl przyjedź do Olsztyna i przeżyj tu fantastyczny sportowy weekend!

WARMIA MAZURY SENIOR GAMES

1 RP

eprasa.pl 164e6af8cc

TYLKO ZDROWIE

NIE MIESZAJ...

lek. dent. Kamila Wasiluk*

...dziecięcego zgrzytania zębami z bruksizmem do leczenia

Bruksizm u dziecka nie zawsze oznacza chorobę i nie w każdym przypadku wymaga leczenia. Musimy odróżnić okresową aktywność mięśni żucia, związaną z rozwojem uzębienia i adaptacją zgryzu, od zgrzytania powodującego dolegliwości albo towarzyszącego innym zaburzeniom.

Epizody zgrzytania mogą występować nawet u 30-40 proc. dzieci w wieku przedszkolnym.

Narząd żucia dziecka intensywnie się rozwija. Pojawiają się kolejne zęby, zmieniają się ich wzajemne kontakty, rosną szczęki, przebudowują się łuki zębowe, a układ nerwowy uczy się kontrolować pracę mięśni i siłę zwarcia.

Fizjologiczne zgrzytanie może pojawiać się szczególnie podczas wyrzynania zębów mlecznych, czyli mniej więcej między 6. a 24. miesiącem życia, w okresie dojrzewania uzębienia mlecznego między 3. a 6. rokiem życia oraz podczas wymiany zębów mlecznych na stałe, najczęściej między 6. a 9. rokiem życia.

Za każdym razem, kiedy pojawiają się nowe zęby albo zmienia się ich ustawienie, układ nerwowy dziecka musi nauczyć się nowej sytuacji zwarciowej. Można powiedzieć, że organizm testuje, jak kontaktują się ze sobą zęby i jak powinny pracować mięśnie. Zgrzytanie pełni wówczas funkcję adaptacyjną. ● **Not. ET**

*ortodontka znana jako Mama Ortodonta, z warszawskiej kliniki L'experta.

PYTANIE DO... ginekologa

Czy farmaceuta może wystawiać recepty na pigułkę „dzień po"?

prof. dr hab. n. med. Rafał Stojko
Prezes Polskiego Towarzystwa Ginekologów i Położników

Ministerstwo Zdrowia przedłużyło do 2028 r. pilotaż dotyczący zdrowia reprodukcyjnego, umożliwiający farmaceutom wystawianie recept na antykoncepcję awaryjną w aptekach. Z danych resortu wynika, że w 2025 r. skorzystało z niego blisko 53 tys. osób.

W uzasadnieniu do rozporządzenia ministerstwo wskazało, że program pilotażowy wypełnia dotychczasową lukę systemową i jest efektywny. Po uruchomieniu programu liczba wydawanych opakowań wzrosła o 34,4 proc. rok do roku, a ponad dziewięć na dziesięć konsultacji w aptece kończyło się wystawieniem recepty.

Program pilotażowy potwierdza rosnącą rolę farmaceutów jako dostępnego ogniwa systemu ochrony zdrowia. Możliwość realizacji części świadczeń w aptekach zwiększa szybkość dostępu do pomocy i może ograniczać obciążenie podstawowej opieki zdrowotnej. Kluczowe dla dalszego funkcjonowania programu będzie jednak zapewnienie jednolitych standardów, uproszczenie procedur oraz wyrównanie dostępności usługi dla pacjentek w całym kraju. ● **Not. red**

Liczba

46

• proc. Polaków przyznaje, że złe samopoczucie po pracy negatywnie odbija się na relacjach z bliskimi – wynika z badania „Polak po pracy" zrealizowanego przez ARC Rynek i Opinia na zlecenie Warty.

PORADNIK ONLINE

Jak rozpoznać objawy kardiomiopatii? Gdzie szukać specjalistycznej pomocy? Jak leczy się tę chorobę i które ośrodki realizują program lekowy B.162? Odpowiedzi na te i wiele innych pytań znajdują się na nowej stronie o kardiomiopatii przeznaczonej dla pacjentów i ich bliskich. Strona powstała, aby przekazywać sprawdzone informacje, które pomogą lepiej zrozumieć chorobę, szybciej rozpoznać jej objawy i świadomie uczestniczyć w procesie diagnostyki i leczenia.

• Więcej na: rozpoznajkardiomiopatie.pl

Wzdęcia i gazy

Czy chodzi o n

Zdrowe jelita uważnie wybierają to, co może trafić do krwi i wzmacniać organizm. Gdy ten mechanizm się psuje, zaczynają się problemy z brzuchem i nie tylko z nim.

Katarzyna Staszak

Wyobraź sobie sito, przez które bez trudu przelewa się to, na czym ci zależy. Tak działają zdrowe jelita. – Jelito nie jest i nie powinno być całkowicie szczelne – zaznacza dietetyczka kliniczna dr n. o zdrowiu Hanna Stolińska. Tłumaczy, że ściana jelita działa jak bardzo selektywny filtr. – Przepuszcza wodę, elektrolity i składniki odżywcze, ale powinna ograniczać kontakt organizmu z bakteriami, toksynami czy dużymi antygenami znajdującymi się w świetle przewodu pokarmowego – mówi dr Stolińska.

JAKIM CHOROBOM TOWARZYSZOM NIESZCZELNE JELITA

Skoro jednym z zadań błony śluzowej jelit jest ochrona przed bakteriami i innymi czynnikami zakaźnymi znajdującymi się wewnątrz jelita, to oznacza, że jest to istotny element układu odpornościowego.

– Barierę jelitową tworzą m.in. warstwa śluzu, komórki nabłonka jelitowego, połączenia ścisłe między komórkami, mikrobiota oraz elementy układu odpornościowego. Jeżeli funkcjonowanie tej bariery zostaje zaburzone, pewne cząsteczki mogą przechodzić przez nią łatwiej niż powinny. To właśnie nazywamy zwiększoną przepuszczalnością jelitową. Czyli nie mamy dosłownie „dziur w jelicie" – opisuje Hanna Stolińska.

Podkreśla, że zespół nieszczelnego jelita nie jest obecnie samodzielnym rozpoznaniem medycznym. Wiemy jednak, że ten stan towarzyszy różnych chorobom. Badania wykazały, że osoby cierpiące na niektóre przewlekłe choroby układu pokarmowego mają tzw. nieszczelne jelita. Chodzi o nieswoiste choroby zapalne jelit oraz celiakię. „W takich przypadkach naukowcy zazwyczaj traktują nieszczelność jelit raczej jako objaw niż przyczynę. Choroby te wywołują przewlekły stan zapalny jelit, co z biegiem czasu prowadzi do stopniowego uszkodzenia bariery jelitowej. Odnotowano przypadki, w których zwiększoną przepuszczalność jelitową stwierdzano u osób jeszcze przed postawieniem diagnozy tych chorób. Doprowadziło to do spekulacji, że przepuszczalność jelitowa może rozwijać się niezależnie od tych schorzeń, a nawet stanowić jeden z czynników przyczyniających się do ich powstania" – tłumaczą eksperci ze słynnego amerykańskiego szpitala Cleveland Clinic.

SKĄD BIERZE SIĘ ZWIĘKSZONA PRZEPUSZCZALNOŚĆ JELIT

– Najczęściej nie pojawia się z jednego powodu. Barierę mogą uszkadzać lub zmieniać przede wszystkim stany zapalne przewodu pokarmowego, infekcje, celiakia, nieswoiste choroby zapalne jelit, alkohol oraz niektóre leki, szczególnie niesteroidowe leki przeciwzapalne (zalicza się do nich popularny ibuprofen). Znaczenie może mieć również skład mikrobioty jelitowej i produkowanych przez nią metabolitów. Relacja jest przy tym dwukierunkowa – stan zapalny może pogarszać barierę jelitową, a zaburzona bariera może podtrzymywać reakcję zapalną – wyjaśnia dr Stolińska.

Jako dietetyczka podkreśla znaczenie jedzenia. – Bakterie jelitowe fermentują błonnik i produkują m.in. krótkołańcuchowe kwasy tłuszczowe, zwłaszcza maślan. Te kwasy tłuszczowe są ważnym źródłem energii dla komórek jelita i uczestniczą w utrzymaniu prawidłowej bariery – mówi Stolińska.

To oznacza, ze jeśli nasza dieta jest bogata w błonnik, dostarczamy bakteriom pokarmu, dzięki któremu jelita mogą zachować zdrowy stan.

Czy jest coś co zdecydowanie szkodzi jelitom? – Dla wielu popularnych twierdzeń typu „cukier albo gluten rozszczelniają jelita każdemu" dowody są zdecydowanie zbyt słabe. U osoby zdrowej wpływ pojedynczych składników diety na przepuszczalność jelit nadal nie jest dobrze poznany – mówi Stolińska.

JAK ROZPOZNAĆ PRZEPUSZCZALNE JELITA

Nie ma objawów bezpośrednio związanych z samą przepuszczalnością jelit – zaznaczają eksperci.

Objawy problemów jelitowych mogą być różne, np.:

- uczucie pieczenia
- ból brzucha
- bolesna niestrawność
- biegunka
- zmiana rytmu wypróżnień
- gazy i wzdęcia
- spadek energii.

– Wiele tych objawów występuje w zespole jelita drażliwego, zespole rozrostu bakteryjnego jelita cienkiego, celiakii, nietolerancjach pokarmowych czy przewlekłych chorobach zapalnych jelit. Dlatego na podstawie samych objawów nie można powiedzieć: „masz nieszczelne jelita".

Istnieją metody badania przepuszczalności, np. testy z wykorzystaniem cukrów takich jak laktuloza i mannitol czy ramnoza, których przenikanie ocenia się następnie w moczu. Są one jednak wykorzystywane przede wszystkim w badaniach naukowych i w wybranych sytuacjach klinicznych, a nie jako podstawowy test u każdego pacjenta z problemami jelitowymi – wyjaśnia dr Stolińska. Zaleca ostrożność w przypadku popularnego oznaczania zonuliny z krwi czy badań kału jako „testu na nieszczelne jelita". – Dostępne komercyjnie testy mają poważne ograniczenia, a część używanych metod prawdopodobnie nie oznacza właściwej zonuliny. Dlatego pojedynczego wyniku zonuliny nie powinno się traktować jako diagnozy. Ale może to być wyznacznik i na ten moment nie

eprasa.pl 164e6af8cc

TYLKO ZDROWIE

ieszczelne jelita

• **Jednym z głównych objawów przeciekających jelit jest ciągły ból brzucha** FOT. MEMENTOJPEG

mamy innych badań dostępnych dla pacjenta od ręki – mówi dr Stolińska.

Tłumaczy, że w praktyce klinicznej znacznie ważniejsze jest znalezienie przyczyny dolegliwości – np. wykluczenie celiakii, infekcji czy innych chorób przewodu pokarmowego.

CZY DIETA POMAGA NA NIESZCZELNE JELITA

– Tak, dieta może wspierać barierę jelitową, ale nie ma jednej „diety uszczelniającej jelita". Najważniejsze jest leczenie przyczyny. Jeśli pacjent ma celiakię – podstawą jest dieta bezglutenowa. Jeśli chodzi o chorobę zapalną jelita, postępowanie będzie zupełnie inne. Jeżeli mamy niedobory żywieniowe czy bardzo ubogą dietę, pracujemy nad jej odbudową – wyjaśnia dietetyczka.

Podkreśla, że większość z nas skorzysta na diecie bogatej w produkty roślinne. – Warzywa, owoce, pełne ziarna, nasiona, orzechy i rośliny strączkowe, oczywiście w ilości tolerowanej przez daną osobę. Dzięki temu dostarczamy błonnika oraz polifenoli i wspieramy mikrobiotę produkującą korzystne metabolity – mówi dr Stolińska.

Radzi ograniczać alkohol i unikać odżywiania opartego na produktach wysokoprzetworzonych. – Nie rekomendowałabym natomiast profilaktycznego eliminowania glutenu, nabiału czy kolejnych grup żywności tylko po to, żeby „zaleczyć jelito". Takie restrykcje często robią więcej szkody niż pożytku.

Podobnie z suplementami: glutamina, probiotyki czy różnego rodzaju preparaty „na jelita" są bardzo popularne, ale nie mamy jednego preparatu, który klinicznie „uszczelnia jelita" u każdego pacjenta. Dobór powinien zależeć od problemu i dostępnych dowodów. Dobre przesłanki z badań dotyczą stosowania colostrum i kwasów omega 3 – wymienia Stolińska.

CO SIĘ DZIEJE, GDY MASZ NIESZCZELNE JELITA

Jeżeli bariera jelitowa jest zaburzona, organizm, w tym układ odpornościowy, ma większy kontakt z tym, co może wywołać długofalowe reakcje. – Antygeny i produkty związane z działaniem bakterii, mogą nasilać lokalną i ogólnoustrojową odpowiedź zapalną i podtrzymywać proces chorobowy. Może to również mieć wpływ na odporność – mówi dr Stolińska.

Zwiekszona przepuszczalność jelit jest wciąż tematem badań naukowców. – Sprawdza się jej znaczenie w chorobach metabolicznych, chorobach wątroby i innych schorzeniach ogólnoustrojowych. Trzeba jednak bardzo uważać z wyciąganiem wniosku, że „nieszczelne jelita powodują wszystkie choroby". W wielu przypadkach wiemy, że oba zjawiska występują równocześnie, ale nadal nie wiemy, co jest przyczyną, a co konsekwencją – podkreśla dr Stolińska.

I podsumowuje: – Zwiększona przepuszczalność jelitowa jest realnym zjawiskiem biologicznym, ale „zespół nieszczelnego jelita" w rozumieniu internetowym bardzo często upraszcza znacznie bardziej skomplikowany problem.

„Detoks sokowy" zmienia mikrobiom na gorszy

Picie soków warzywno-owocowych ma usunąć toksyny, poprawiać trawienie i samopoczucie. Ale według naukowców taki „detoks" tylko szkodzi.

„Oczyszczanie" organizmu sokami promują w mediach społecznościowych influencerki. Mówią o uciekających z ciała toksynach, wzmocnieniu organizmu, dbaniu o metabolizm i – oczywiście – o utracie wagi. Trudno jednak znaleźć naukowe potwierdzenie tych obietnic.

Są za to naukowe wyjaśnienia, że nasz organizm nie potrzebuje „detoksyfikacji", a zrównoważony jadłospis służy mu lepiej, niż wyłączne picie soków. Jeśli chodzi o masę ciała, to rzeczywiście spada przy piciu samych soków, jak przy każdym poście. Wraca, gdy zaczynamy normalnie jeść.

Naukowcy z USA i Włoch postanowili zbadać wpływ sokowej diety na organizm. Jak tłumaczą, wyciskanie soków w ostatnich latach jest promowane jako sposób na zwiększenie spożycia owoców i warzyw, a diety sokowe – jako metoda na poprawę zdrowia. Jednak wyciskanie warzyw i owoców usuwa większość błonnika – z tego powodu soki są mniej korzystne dla organizmu, niż zjadanie całych warzyw i owoców.

Naukowcy pobierali od uczestników badania próbki stolca, śliny i wymazów z wewnętrznej strony policzka. Zrobili testy przed dietą sokową, bezpośrednio po niej i 14 dni po zakończeniu diety. Ustalili, że po trzech dniach u osób na diecie sokowej zmieniła się mikrobiota jamy ustnej i śliny: zwiększyła się ilość protobakterii związanych z zapaleniem jelit, a spadła ilość firmicutes, czyli bakterii, które są ważne dla fermentacji błonnika pokarmowego.

– Badanie zostało przeprowadzone na bardzo małej grupie osób, trudno więc traktować te wyniki jako pewne. Jeśli jednak przyjmiemy, że dieta sokowa rzeczywiście ma tak szybkie konsekwencje dla mikrobioty, to warto zaznaczyć, co jest tego przyczyną. Nie soki jako takie, tylko restrykcja dietetyczna, czyli to, że ktoś niczego innego nie je przez kilka dni – mówi dietetyczka kliniczna dr Hanna Stolińska.

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY
Kraj/34413999

REKLAMA

MECENASI STRATEGICZNI: ROBERT DOBRZYCKI foundation, PANATTONI
MECENASI: ORLEN, KRUK
PARTNER GŁÓWNY FUNDATOR NAGRODY PLEBISCYTU: TOTALIZATOR SPORTOWY, 7 LAT
WSPÓŁORGANIZATOR GALI: TVP

eprasa.pl 164e6af8cc

Naszemu Drogiemu Koledze

Profesorowi Igorowi Postule

wyrazy głębokiego współczucia

oraz słowa wsparcia i otuchy w tych trudnych chwilach

po śmierci

Taty

składają

Dziekan,
Kolegium Dziekańskie
oraz Społeczność
Wydziału Zarządzania
Uniwersytetu Warszawskiego

www.nekrologi.wyborcza.pl/34450942

Z wielkim smutkiem przyjęłam wiadomość o śmierci

dr hab.
Macieja Kowalczyka

wspaniałego człowieka, wybitnego lekarza
i wieloletniego Dyrektora Uniwersyteckiego Szpitala Dziecięcego w Krakowie.

Dziękuję za wspólne lata, które spędziliśmy razem,
pracując na rzecz Fundacji TVN.

Wyrazy współczucia dla

Rodziny

Bożena Walter
Dominika Świerczewska

www.nekrologi.wyborcza.pl/34451012

Z wielkim żalem przyjęliśmy wiadomość o śmierci

Pani Jadwigi Kuriaty

naszej wieloletniej pracownicy, mentorki wielu pokoleń nowych pielęgniarek.

Wyrazy współczucia dla

Rodziny i Przyjaciół

składają

Rada Nadzorcza, Zarząd oraz Pracownicy
NZOZ Medrem-Poliklinika Spółka z o.o. w Opolu

www.nekrologi.wyborcza.pl/34451054

Z głębokim smutkiem przyjęliśmy wiadomość o śmierci

prof. dr. hab. Romana Nowobilskiego

Profesor pozostanie w naszej pamięci jako wybitny fizjoterapeuta, nauczyciel akademicki
i naukowiec, a przede wszystkim ciepły, życzliwy i serdeczny Człowiek

Rodzinie, Bliskim, Przyjaciołom,
Współpracownikom i Uczniom Profesora

składamy najszczersze wyrazy współczucia.

Łączymy się w bólu i żałobie, doceniając Jego dorobek, zaangażowanie
oraz nieoceniony wkład w rozwój polskiej fizjoterapii.

Przyjacielu, spoczywaj w pokoju.

Koleżanki i Koledzy z Krajowej Izby Fizjoterapeutów

www.nekrologi.wyborcza.pl/34451135

KUJAWSKA SPÓŁDZIELNIA MIESZKANIOWA
w Inowrocławiu, 88-100 Inowrocław, al. Kopernika 7

ogłasza III przetarg nieograniczony w przedmiocie zamówienia pn.:

WYKONANIE ROBÓT BUDOWLANO – REMONTOWYCH W BUDYNKACH SPÓŁDZIELCZYCH ZLOKALIZOWANYCH W INOWROCŁAWIU I REJONIE

1. **Oferty należy składać w dwóch zamkniętych kopertach** w siedzibie Spółdzielni (parter – BIURO PODAWCZE), **w terminie do 21.09.2026r. do godziny 11.00. Pierwsza koperta** powinna zawierać wszystkie dokumenty wymagane w postępowaniu przetargowym. **Druga koperta** powinna zawierać ofertę cenową.
2. Otwarcie **OFERT Z DOKUMENTAMI** nastąpi w dniu **21.09.2026r. o godz. 11.00** w siedzibie Kujawskiej Spółdzielni Mieszkaniowej w Inowrocławiu, al. Kopernika 7 – sala konferencyjna na parterze, bez udziału Wykonawców.
3. Otwarcie **OFERT CENOWYCH** nastąpi w dniu **24.09.2026r. o godz. 11.00** w siedzibie Kujawskiej Spółdzielni Mieszkaniowej w Inowrocławiu, al. Kopernika 7 – sala konferencyjna na parterze, bez udziału Wykonawców.
4. Po otwarciu **OFERT Z DOKUMENTAMI** oraz **OFERT CENOWYCH** zostanie opublikowana na stronie internetowej Zamawiającego informacja z otwarcia, z wyszczególnieniem Wykonawców ubiegających się o udzielenie zamówienia oraz zaproponowane przez nich ceny.
5. **Specyfikację istotnych warunków zamówienia** można pobrać ze strony internetowej Spółdzielni : **www.ksmino.pl**

Dodatkowe informacje można uzyskać
na w/wym. stronie internetowej Spółdzielni.

Kraj/34451160

WYCIĄG Z OGŁOSZENIA O PRZETARGACH

WÓJT GMINY BOBROWNIKI INFORMUJE,

że ogłoszony został I ustny przetarg nieograniczony na sprzedaż prawa własności nieruchomości położonej w gminie Bobrowniki, sołectwo Bobrowniki, ul. Łabędzia, ul. Skowronków, w okolicy ul. Polnej i ul. Słowików, która zapisana jest w księdze wieczystej prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Czeladzi nr **KA1B/00029110/6**, oznaczona w katastrze nieruchomości obrębu Bobrowniki jako działka:

L.p.	Oznaczenie nieruchomości		Cena wywoławcza w zł netto	Wysokość wadium w zł	Godzina przetargu
	Numer działki	Powierzchnia w m²			
1	2	3	4	5	6
1)	2844/8	7098	1 113 000,00	111 300,00	09:00

Przetarg odbędzie się **w dniu 5 listopada 2026 r. o godzinie podanej w kolumnie 6 powyższej tabeli** w sali **nr 25** (II piętro) Urzędu Gminy Bobrowniki w Bobrownikach (42-583), ul. Gminna 8.

Ogłoszenie o przetargu wywieszono na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Gminy Bobrowniki, opublikowano na stronie internetowej Urzędu Gminy Bobrowniki (adres strony: www.bobrowniki.pl) oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Gminy Bobrowniki (adres strony: www.bip.bobrowniki.pl), a także na tablicach ogłoszeń w sołectwie Bobrowniki.

Szczegółowe informacje dotyczące przetargów można uzyskać w Referacie Mienia Komunalnego i Zagospodarowania Przestrzennego Urzędu Gminy Bobrowniki, ul. Gminna 8, 42-583 Bobrowniki, pok. nr 17, tel. 32 2877887 wew. 51, 41.

Kraj/34450888

WYCIĄG Z OGŁOSZENIA O PRZETARGACH

WÓJT GMINY BOBROWNIKI INFORMUJE,

że ogłoszony został I ustny przetarg nieograniczony na sprzedaż prawa własności nieruchomości położonej w gminie Bobrowniki, sołectwo Bobrowniki, ul. Łabędzia, ul. Skowronków, w okolicy ul. Polnej i ul. Słowików, która zapisana jest w księdze wieczystej prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Czeladzi nr **KA1B/00029110/6**, oznaczona w katastrze nieruchomości obrębu Bobrowniki jako działka:

L.p.	Oznaczenie nieruchomości		Cena wywoławcza w zł netto	Wysokość wadium w zł	Godzina przetargu
	Numer działki	Powierzchnia w m²			
1	2	3	4	5	6
1)	2844/7	5688	892 000,00	89 200,00	08:00

Przetarg odbędzie się **w dniu 5 listopada 2026 r. o godzinie podanej w kolumnie 6 powyższej tabeli** w sali **nr 25** (II piętro) Urzędu Gminy Bobrowniki w Bobrownikach (42-583), ul. Gminna 8.

Ogłoszenie o przetargu wywieszono na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Gminy Bobrowniki, opublikowano na stronie internetowej Urzędu Gminy Bobrowniki (adres strony: www.bobrowniki.pl) oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Gminy Bobrowniki (adres strony: www.bip.bobrowniki.pl), a także na tablicach ogłoszeń w sołectwie Bobrowniki.

Szczegółowe informacje dotyczące przetargów można uzyskać w Referacie Mienia Komunalnego i Zagospodarowania Przestrzennego Urzędu Gminy Bobrowniki, ul. Gminna 8, 42-583 Bobrowniki, pok. nr 17, tel. 32 2877887 wew. 51, 41.

Kraj/34450891

eprasa.pl 164e6af8cc

Sąd Rejonowy w Piotrkowie Trybunalskim zawiadamia, że w sprawie z wniosku Krystyny Maślanki przy udziale Szczepana Krawca, Feliksa Krawca, Grażyny Mazur, Zofii Zając, Danuty Halagardy, Barbary Miezwy, Stanisława Krawca, Agnieszki Kucharskiej, Marcina Krawca, Jana Klimasa, Andrzeja Klimasa, Krzysztofa Klimasa, Małgorzaty Witczak, Wiesława Klimasa, Kazimierza Klimasa, Grzegorza Germera, Anny Uszyckiej-Germer, Agnieszki Germer-Czekajło, Aleksandry Wischniewski, Ireny Krawiec, Krzysztofa Krawca, Urszuli Kuty o **zasiedzenie własności nieruchomości położonej w Włodzimierzowie**, oznaczonej w ewidencji gruntów jednostki ewidencyjnej Sulejów pod numerem G 91 jednostki rejestrowej jako działa o numerze 95, w gminie Sulejów, w powiecie piotrkowskim, w województwie łódzkim, o powierzchni 2,18 ha, dla której nie jest prowadzona księga wieczysta, toczy się postępowanie pod sygn. akt I Ns 305/25.

Sąd wzywa do udziału w charakterze uczestników potencjalnych zainteresowanych, którzy mogą zgłosić udział w sprawie i wykazać swoje prawa do przedmiotowych nieruchomości, w terminie 3 (trzech) miesięcy od daty publikacji niniejszego ogłoszenia, gdyż w przeciwnym wypadku mogą zostać pominięci przy rozpoznawaniu sprawy.

Kraj/34451041

WYCIĄG Z OGŁOSZENIA PREZYDENTA MIASTA ŁODZI

o ustnych przetargach nieograniczonych (licytacjach) na sprzedaż nieruchomości stanowiących własność Miasta Łodzi położonych:

■ **w Łodzi przy ul. Zachodniej 53, oznaczonej jako działka nr 7/2 w obrębie S-1, o powierzchni 473 m², dla której prowadzona jest księga wieczysta nr LD1M/00006484/2.**

Cena wywoławcza nieruchomości **wynosi 3 500 000 zł (słownie: trzy miliony pięćset tysięcy złotych) brutto.** Sprzedaż nieruchomości zwolniona jest z podatku VAT na podstawie art. 43 ust. 1 pkt 10 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz. U. z 2025 r. poz. 775, 894, 896, 1203, 1541 i 1811 oraz z 2026 r. poz. 507 i 846).

Wadium wynosi **350 000 zł (słownie: trzysta pięćdziesiąt tysięcy złotych).**

■ **w Łodzi przy ul. Rudzkiej 22, oznaczonej jako działka nr 158/2 w obrębie G – 40 o powierzchni 858 m², dla której prowadzona jest księga wieczysta nr LD1M/00341359/7.**

Cena wywoławcza nieruchomości wynosi **580 000 zł (słownie: pięćset osiemdziesiąt tysięcy złotych) brutto**. Sprzedaż nieruchomości zwolniona jest z podatku VAT na podstawie art. 43 ust. 1 pkt 9 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz. U. z 2025 r. poz. 775, 894, 896, 1203, 1541 i 1811 oraz z 2026 r. poz. 507 i 846).

Wadium wynosi **58 000 zł (słownie: pięćdziesiąt osiem tysięcy złotych).**

■ **w Łodzi przy ul. Rokicińskiej bez numeru, oznaczonej jako działka nr 75/4 w obrębie W-34 o powierzchni 14631 m², dla której prowadzona jest księga wieczysta nr LD1M/00372896/9.**

Cena wywoławcza nieruchomości wynosi **5 500 000 zł (słownie: pięć milionów pięćset tysięcy złotych) brutto,** w tym podatek VAT według obowiązującej stawki 23%.

Wadium wynosi **550 000 zł (słownie: pięćset pięćdziesiąt tysięcy złotych).**

■ **w Łodzi przy al. Marszałka Józefa Piłsudskiego 53, oznaczonej jako działka nr 11 w obrębie W-25 o powierzchni 226 m², dla której prowadzona jest księga wieczysta LD1M/00112908/7.**

Cena wywoławcza nieruchomości wynosi **400 000 zł (słownie: czterysta tysięcy złotych) brutto.** Sprzedaż nieruchomości zwolniona jest z podatku VAT na podstawie art. 43 ust. 1 pkt 10 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług. (Dz. U. z 2025 r. poz. 775, 894, 896, 1203, 1541 i 1811 oraz z 2026 r. poz. 507 i 846).

Wadium wynosi **40 000 zł (słownie: czterdzieści tysięcy złotych).**

■ **w Suchcicach 51 w gminie Drużbice, oznaczonej jako działka nr 114/1 w obrębie 0024 Suchcice o powierzchni 988 m², dla której prowadzona jest księga wieczysta nr PT1B/00015518/4.**

Cena wywoławcza nieruchomości wynosi **60 000 zł (słownie: sześćdziesiąt tysięcy złotych) brutto.** Sprzedaż nieruchomości zwolniona jest z podatku VAT na podstawie art. 43 ust. 1 pkt 10 w związku z art. 29a ust. 8 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz. U. z 2025 r. poz. 775, 894, 896, 1203, 1541 i 1811 oraz z 2026 r. poz. 507 i 846).

Wadium wynosi **6 000 zł (słownie: sześć tysięcy złotych).**

■ **w miejscowości Cekanów w gminie Tomaszów Mazowiecki przy ul. Jagiełły 48, oznaczonej jako działka nr 82 w obrębie Cekanów 0001 o powierzchni 2964 m², dla której prowadzona jest księga wieczysta nr** PT**1T/00040799/8.**

Cena wywoławcza nieruchomości wynosi **250 000 zł (słownie: dwieście pięćdziesiąt tysięcy złotych) brutto.** Sprzedaż nieruchomości zwolniona jest z podatku VAT na podstawie art. 43 ust. 1 pkt 10 w związku z art. 29a ust. 8 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz. U. z 2025 r. poz. 775, 894, 896, 1203, 1541 i 1811 oraz z 2026 r. poz. 507 i 846).

Wadium wynosi **25 000 zł (słownie: dwadzieścia pięć tysięcy złotych).**

Przetargi odbędą się w dniu 6 listopada 2026 r. o godz. 10.00 w siedzibie Urzędu Miasta Łodzi, Łódź, ul. Piotrkowska 104 – Duża Sala Obrad.

OGŁOSZENIE PREZYDENTA MIASTA ŁODZI O PRZETARGACH zawierające szczegółowe informacje dotyczące przetargów wywieszone jest na tablicy ogłoszeń w siedzibie Wydziału Zbywania i Nabywania Nieruchomości w Departamencie Gospodarowania Majątkiem UMŁ, w Łodzi przy ul. Piotrkowskiej 104 (IV p.).

Ogłoszenie publikowane jest również w Biuletynie Informacji Publicznej pod adresem: https://bip.uml.lodz.pl/urzad-miasta/przetargi/sprzedaz-nieruchomosci/ oraz na stronie internetowej pod adresami: https://uml.lodz.pl/dla-biznesu/nieruchomosci-na-sprzedaz/sprzedaz-nieruchomosci/, https://nieruchomosci.uml.lodz.pl. Szczegółowe informacje dotyczące przetargów dostępne są również w siedzibie Wydziału Zbywania i Nabywania Nieruchomości w Departamencie Gospodarowania Majątkiem, w Łodzi przy ul. Piotrkowskiej 104, (IV p., pok. 457 lub 457a) oraz pod numerami telefonów: (42) 638 – 47 – 81, 638-44-14, 638-43-31, 638-54-73.

Kraj/34450788

KUJAWSKA SPÓŁDZIELNIA MIESZKANIOWA

w Inowrocławiu, 88-100 Inowrocław, al. Kopernika 7

Ogłasza przetarg nieograniczony w przedmiocie zamówienia pn.:

ŚWIADCZENIE USŁUG W ZAKRESIE MYCIA I DEZYNFEKCJI POJEMNIKÓW NA ODPADY STAŁE ZNAJDUJĄCYCH SIĘ W ZASOBACH KUJAWSKIEJ SPÓŁDZIELNI MIESZKANIOWEJ W INOWROCŁAWIU I REJONIE DO 31.12.2028R.

1. **Oferty należy składać w dwóch zamkniętych kopertach** w siedzibie Spółdzielni (parter – BIURO PODAWCZE), **w terminie do 21.09.2026r. do godziny 10.00. Pierwsza koperta** powinna zawierać wszystkie dokumenty wymagane w postępowaniu przetargowym. **Druga koperta** powinna zawierać ofertę cenową.
2. Otwarcie **OFERT Z DOKUMENTAMI** nastąpi w dniu **21.09.2026r. o godz. 10.00** w siedzibie Kujawskiej Spółdzielni Mieszkaniowej w Inowrocławiu, al. Kopernika 7 – sala konferencyjna na parterze, bez udziału Wykonawców.
3. Otwarcie **OFERT CENOWYCH** nastąpi w dniu **24.09.2026r. o godz. 10.00** w siedzibie Kujawskiej Spółdzielni Mieszkaniowej w Inowrocławiu, al. Kopernika 7 – sala konferencyjna na parterze, bez udziału Wykonawców.
4. Po otwarciu **OFERT Z DOKUMENTAMI** oraz **OFERT CENOWYCH** zostanie opublikowana na stronie internetowej Zamawiającego informacja z otwarcia, z wyszczególnieniem Wykonawców ubiegających się o udzielenie zamówienia oraz zaproponowane przez nich ceny.
5. **Specyfikację istotnych warunków zamówienia** można pobrać ze strony internetowej Spółdzielni : **www.ksmino.pl**

Dodatkowe informacje można uzyskać na w/wym. stronie internetowej Spółdzielni.

Kraj/34451158

Ogłoszenie o przetargu nieograniczonym nr 1/I/2026

Zamawiający, **Spółdzielnia Mieszkaniowa „Służewiec" w Warszawie** ogłasza przetarg nieograniczony nr 1/I/2026 na **wykonanie robót mających na celu rozbiórkę** na terenie działki nr ewid. 2, obręb 1-04-20 przy ul. Gotarda 16 w Warszawie, **istniejącego pawilonu usługowo-handlowego, wykonanie przekładek kolidującej infrastruktury technicznej, rozbiórkę budek handlowych na targowisku oraz wywóz i utylizację odpadów.**

Postępowanie przetargowe zostanie przeprowadzone na podstawie postanowień Regulaminu udzielania zamówień na roboty, dostawy i usługi budowlano – remontowe i konserwacyjne w SM „Służewiec" w Warszawie („**Regulamin**"), dostępnym w siedzibie Spółdzielni i na jej stronie internetowej: https://smsluzewiec.pl/files/regulamin_udzielania_zamowien_130122.pdf oraz w oparciu o przepisy prawa powszechnie obowiązującego.

Szczegółowy Opis przedmiotu zamówienia oraz jego zakres, w tym również wymagania i warunki dotyczące zatrzymania lub zwrotu wadium zawiera Specyfikacja Istotnych Warunków Zamówienia. Cena zakupu Specyfikacji Istotnych Warunków Zamówienia wynosi **300,00 zł** (słownie: trzysta złotych 00/100) brutto. Zapłata ceny winna być dokonywana na rachunek bankowy **nr 28 1020 1169 0000 8302 0011 3696** należący do Zamawiającego, z adnotacją: „Zapłata za SIWZ Przetarg nr 1/I/2026".

Oferenci mogą odebrać Specyfikację Istotnych Warunków Zamówienia pod adresem (02-679 Warszawa, ul. Modzelewskiego 15/ biuro administracji) od godz. 12.00 dnia **7 września 2026 r.**, po złożeniu kopii potwierdzenia wpłaty ceny zakupu Specyfikacji Istotnych Warunków Zamówienia.

Cały przedmiot zamówienia powinien zostać wykonany w okresie od listopada 2026 r. do kwietnia 2027 r.

Termin i miejsce składania ofert: **do dnia 21 października 2026 r.** do godz.15.00 w Sekretariacie siedziby Zamawiającego przy ul. Bełdan 2, 02 – 695 Warszawa.

Oferenci chcący wziąć udział w przetargu nieograniczonym nr 1/I/2026 składają **dokumenty potwierdzające możliwość wzięcia udziału w postępowaniu** oraz **wnoszą wadium** w wysokości **30.000,00 zł (słownie: trzydzieści tysięcy złotych 00/100)**. Wadium może być wniesione w jednej lub w kilku następujących formach: pieniądzu, gwarancjach bankowych lub gwarancjach ubezpieczeniowych, przy czym za skuteczne wniesienie wadium w pieniądzu uznaje się wadium, które znajdzie się na rachunku bankowym Zamawiającego najpóźniej w dniu 21 października 2026 r. a w przypadku wnoszenia wadium w formie innej niż pieniężna, złożenie wraz z ofertą oryginału dokumentu wadialnego – gwarancji najpóźniej w dniu 21 października 2026 r.

Osobą wyznaczoną do kontaktu z Oferentami i udzielania im informacji jest Pani Edyta Paczkowska (stanowisko: specjalista do spraw obsługi inwestycji, tel. 881 754 076) oraz Pan Krzysztof Gręda, tel. 533 022 788.

Otwarcie ofert odbędzie się w siedzibie Zamawiającego (adres: 02-695 Warszawa, ul. Bełdan 2, Sala Konferencyjna) **w dniu 22.10.2026 r. godz. 10.00** .

Zamawiający zastrzega sobie prawo do unieważnienia przetargu bez podania przyczyny.

Zamawiający (organizator przetargu):
Spółdzielnia Mieszkaniowa „Służewiec" w Warszawie
adres: 02-695 Warszawa, ul. Bełdan 2
przetargi@smsluzewiec.pl, tel. 22 843 68 51, fax. 22 843 64 16.

Kraj/34451128

GAZETA wyborcza

DLA FIRM, URZĘDÓW I INSTYTUCJI

Przetargi,
licytacje,
zamówienia
publiczne

Ogłoszenia
sądowe
i rekrutacyjne

Nekrologi,
kondolencje,
wspomnienia

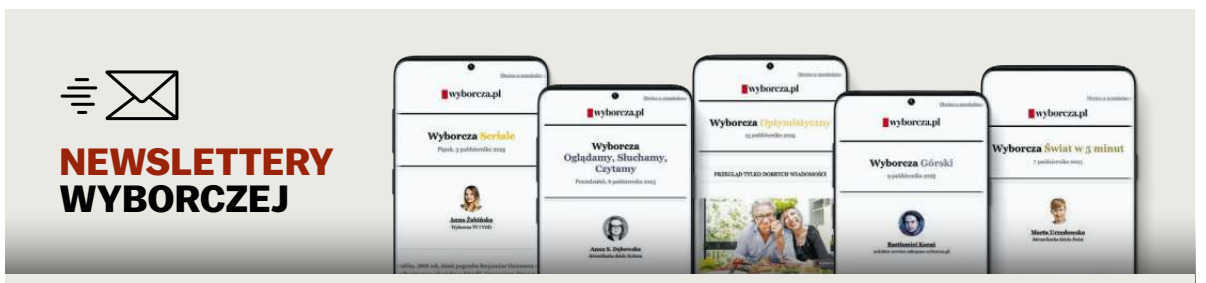

KONTAKT:

kontakt_komunikaty@wyborcza.pl,
tel. 507 094 232
nekrologi@wyborcza.pl,
tel. 22 555 55 55

Komunikaty.pl

nekrologi.wyborcza.pl

Wszystkie piszą ludzie, nie maszyny. Nasi najlepsi redaktorzy.
Możesz wybrać z bogatej oferty ponad **40** różnych newsletterów.

Zapisz się na:
wyborcza.pl/newslettery

eprasa.pl 164e6af8cc

KUJAWSKA SPÓŁDZIELNIA MIESZKANIOWA
w Inowrocławiu, 88-100 Inowrocław, al. Kopernika 7

ogłasza IV przetarg nieograniczony na

OPRACOWANIE DOKUMENTACJI TECHNICZNEJ DLA ROBÓT BUDOWLANYCH ORAZ INSTALACYJNYCH PRZEWIDZIANYCH DO REALIZACJI NA NIERUCHOMOŚCIACH BUDYNKOWYCH SPÓŁDZIELNI W INOWROCŁAWIU

1. **Oferty należy składać w dwóch zamkniętych kopertach** w siedzibie Spółdzielni (parter – BIURO PODAWCZE), **w terminie do 21.09.2026r. do godziny 9.00. Pierwsza koperta** powinna zawierać wszystkie dokumenty wymagane w postępowaniu przetargowym. **Druga koperta** powinna zawierać ofertę cenową.
2. Otwarcie **OFERT Z DOKUMENTAMI** nastąpi w dniu **21.09.2026r o godz. 9.00** w siedzibie Kujawskiej Spółdzielni Mieszkaniowej w Inowrocławiu, al. Kopernika 7 – sala konferencyjna na parterze, bez udziału Wykonawców.
3. Otwarcie **OFERT CENOWYCH** nastąpi w dniu **24.09.2026r o godz. 9.00** w siedzibie Kujawskiej Spółdzielni Mieszkaniowej w Inowrocławiu, al. Kopernika 7 – sala konferencyjna na parterze, bez udziału Wykonawców.
4. Po otwarciu **OFERT Z DOKUMENTAMI** oraz **OFERT CENOWYCH** zostanie opublikowana na stronie internetowej Zamawiającego informacja z otwarcia, z wyszczególnieniem Wykonawców ubiegających się o udzielenie zamówienia oraz zaproponowane przez nich ceny.
5. **Specyfikację istotnych warunków zamówienia** można pobrać ze strony internetowej Spółdzielni : **www.ksmino.pl**

Dodatkowe informacje można uzyskać
na w/wym. stronie internetowej Spółdzielni.

Kraj/34451156

Burmistrz Głubczyc informuje o podaniu do publicznej wiadomości poprzez wywieszenie na tablicy ogłoszeń oraz umieszczeniu na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Głubczycach wykazów obejmujących nieruchomości Gminy Głubczyce przeznaczonych do:

- sprzedaży lokal mieszkalny nr 3, położony w Głubczycach przy ul. Żołnierzy I Armii WP nr 12, lokal mieszkalny nr 1 położonych w Głubczycach przy ul. Emilii Plater nr 3, lokal mieszkalny nr 2 położonych w Gliwicach przy ul. Stanisława Kunickiego nr 2, komórka gospodarcza nr 10 położona w Głubczycach przy ul. Jana III Sobieskiego nr 13B
- sprzedaży nieruchomość zabudowaną położoną w Chomiąży nr 35 obejmującej działkę nr 289
- dzierżawy część działki: nr 880/10, nr 119/9, nr 460/31, nr 883, nr 89/2, 89/3 i nr 511/1, nr 665/2, nr 285/6 oraz działki nr 511/3, nr 511/1 i nr 77/3 położone w obrębie gruntów Głubczyce, działka nr 11 położona w Braciszowie, część działki nr 410/2 położnej w Lisięcicach, działka nr 139 i nr 230/2 położone w Królowe, działka nr 27 położna w Nowym Rożnowie.

Ogłoszenie

Stosownie do § 6 ust. 4 i 5 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 14.09.2004 r. w sprawie sposobu i trybu przeprowadzania przetargów na zbycie nieruchomości (Dz. U. z 2021 poz. 2213 z późn. zm.) Burmistrz Głubczyc podaje do publicznej wiadomości wyciągi z ogłoszeń o:

- III przetargu ustnym nieograniczonym na sprzedaż nieruchomości gruntowej położonej w obrębie gruntów Królowe. Cena wywoławcza 45 133,50 zł, wadium 5 000 zł. Przetarg odbędzie się w dniu 8 października 2026 r. o godz. 9.00 w Urzędzie Miejskim w Głubczycach, ul. Niepodległości nr 14 (pokój nr 22).
- II przetargu ustnym nieograniczonym na sprzedaż nieruchomości niezabudowanej obejmującej działki nr 199/33 i nr 205/74 położone w Głubczycach przy ul. Bohaterów Zadwórza. Cena wywoławcza 166 626,70 zł, wadium 17 000 zł. Przetarg odbędzie się w dniu 6 października 2026 r. o godz. 9.00 w Urzędzie Miejskim w Głubczycach, ul. Niepodległości nr 14 (pokój nr 22)
- IV przetargu ustnym nieograniczonym na sprzedaż nieruchomości zabudowanej położonej w Braciszowie nr 34 obejmującej działkę nr 225/1 o powierzchni 0,0291 ha. Cena wywoławcza 38 414 zł. Wadium 4 000 zł. Przetarg odbędzie się w dniu 6 października 2026 r. o godz. 10.00 w Urzędzie Miejskim w Głubczycach, ul. Niepodległości nr 14 (pokój nr 22)
- I przetargu ustnym nieograniczonym na sprzedaż kompleksu nieruchomości niezbudowanych położonych w Głubczycach przy ul. Jesionowej. Cena wywoławcza 1 174 754 zł, wadium 120 000 zł. Przetarg odbędzie się w dniu 22 września 2026 r. o godz. 9.00 w Urzędzie Miejskim w Głubczycach, ul. Niepodległości nr 14 (pokój nr 22).

Ogłoszenia wywieszone są na tablicy ogłoszeń w siedzibie Urzędu Miejskiego w Głubczycach, ul. Niepodległości nr 14 oraz opublikowane są na stronie internetowej www.bip.glubczyce.pl. Szczegółowe informacje można uzyskać w Urzędzie Miejskim w Głubczycach - pokój nr 20, tel. (77) 4853022 wew. 223 lub 224.

Kraj/34450956

Sąd Rejonowy w Piotrkowie Trybunalskim zawiadamia, że w sprawie z wniosku Andrzeja Gali, Zenony Gali o **zasiedzenie nieruchomości położonych w Piotrkowie Trybunalskim przy ulicy Stanisława Stasica 10 i 12 , obrębie 23 , w gminie Piotrków Trybunalski, w powiecie piotrkowskim, w województwie łódzkim**, składającej się z działki nr 132/1 i 132/52, o powierzchni 0,1428 ha, dla których są prowadzone księgi wieczyste, toczy się postępowanie pod sygn. akt I Ns 1220/25.
Sąd wzywa do udziału w charakterze uczestników potencjalnych zainteresowanych, którzy mogą zgłosić udział w sprawie i wykazać swoje prawa do przedmiotowych nieruchomości, w terminie 3 (trzech) miesięcy od daty publikacji niniejszego ogłoszenia, gdyż w przeciwnym wypadku mogą zostać pominięci przy rozpoznawaniu sprawy.

Kraj/34451052

GAZETA wyborcza
DLA FIRM, URZĘDÓW I INSTYTUCJI
Przetargi • Ogłoszenia
Nekrologi
kontakt_komunikaty@wyborcza.pl
nekrologi@wyborcza.pl
Komunikaty.pl
nekrologi.wyborcza.pl

POLSKA NA DWÓCH KÓŁKACH
PRZEWODNIK
po *najpiękniejszych*
trasach rowerowych

ZAMÓW NA KulturalnySklep.pl
wyborcza.pl
• Idealne zarówno na weekendowe wycieczki, jak i dłuższe wyprawy
• Czytelne mapy, doskonałe uzupełnienie opisów, pomocne przy planowaniu wypraw

INGA IWASIÓW znalazła klucz, który otwiera świat. O jej nowej powieści „Tobiasz i wielki liść" – książce o emeryturze, samotności, końcu pewnego świata i... króliku, który niespodziewanie wypełnia pustkę
ARTUR DOMOSŁAWSKI o legendarnym reporterze i „Operacji Masakra". Pióro, pistolet i srebrnolistne topole, czyli o tym, dlaczego niektóre reportaże stają się legendami
Dlaczego jesteśmy coraz bardziej zmęczeni i czy książki o wypaleniu naprawdę pomagają z niego wyjść?
Spotkanie Książkowego Klubu Książki, przegląd jesiennych nowości, kryminały i powieści z dreszczykiem oraz książki dla młodszych czytelników.
W sprzedaży, również z dostawą do paczkomatu
Zamów magazyn z darmową dostawą na: **Prenumerata24.pl**
Więcej na: **Wyborcza.pl/ksiazki**

eprasa.pl 164e6af8cc

Piąty Polak może trafić do NBA!

Nowa jakość w reprezentacji, nowy agent z Klutch Sports Group, ale stare ambicje i marzenia. **Igor Milicić chce być piątym Polakiem w NBA.** Za wszelką cenę, bo odrzucił dwie propozycje z Euroligi.

Łukasz Cegliński

Czytelnicy moich tekstów na sport.pl z ostatnich tygodni mogą zarzucić mi monotematyczność – co chwila tekst o klanie Milicićiów. Rozmawiałem z selekcjonerem Igorem o tym, jak wychowywać reprezentantów Polski, którymi są dwaj jego synowie. Pisałem o 20-letnim Zoranie, najlepszym graczu polskiej młodzieżówki. Opowiadałem o 18-letnim Teo, największym obecnie talencie polskiego basketu. Ale jak teraz nie napisać o 24-letnim Igorze juniorze, który błysnął w reprezentacji, a po świetnym meczu z Niemcami, patrząc nam prosto w oczy, powtarzał raz za razem: – Chcę walczyć o NBA i zrobię wszystko, by tam być.

Jeśli występy w reprezentacji Polski mają przełożenie na pozycję negocjacyjną z klubami NBA, Igor Milicić junior może czuć się podbudowany. W niedawnych meczach eliminacji mistrzostw świata z Izraelem (106:86) i Niemcami (94:96) wypadł bardzo dobrze. Notował średnio 15,5 punktu, 5,5 zbiórki, 3 asysty, 2,5 przechwytu oraz 1,5 bloku. Trafił 11 z 16 rzutów z gry, miał 6/10 za trzy. Gwiazdami reprezentacji są Mateusz Ponitka i Jordan Loyd, ale mierzący 206 cm wzrostu, aktywny w każdym miejscu boiska, walczący pod koszami i rzucający za trzy Milicić w obu spotkaniach był tuż obok nich.

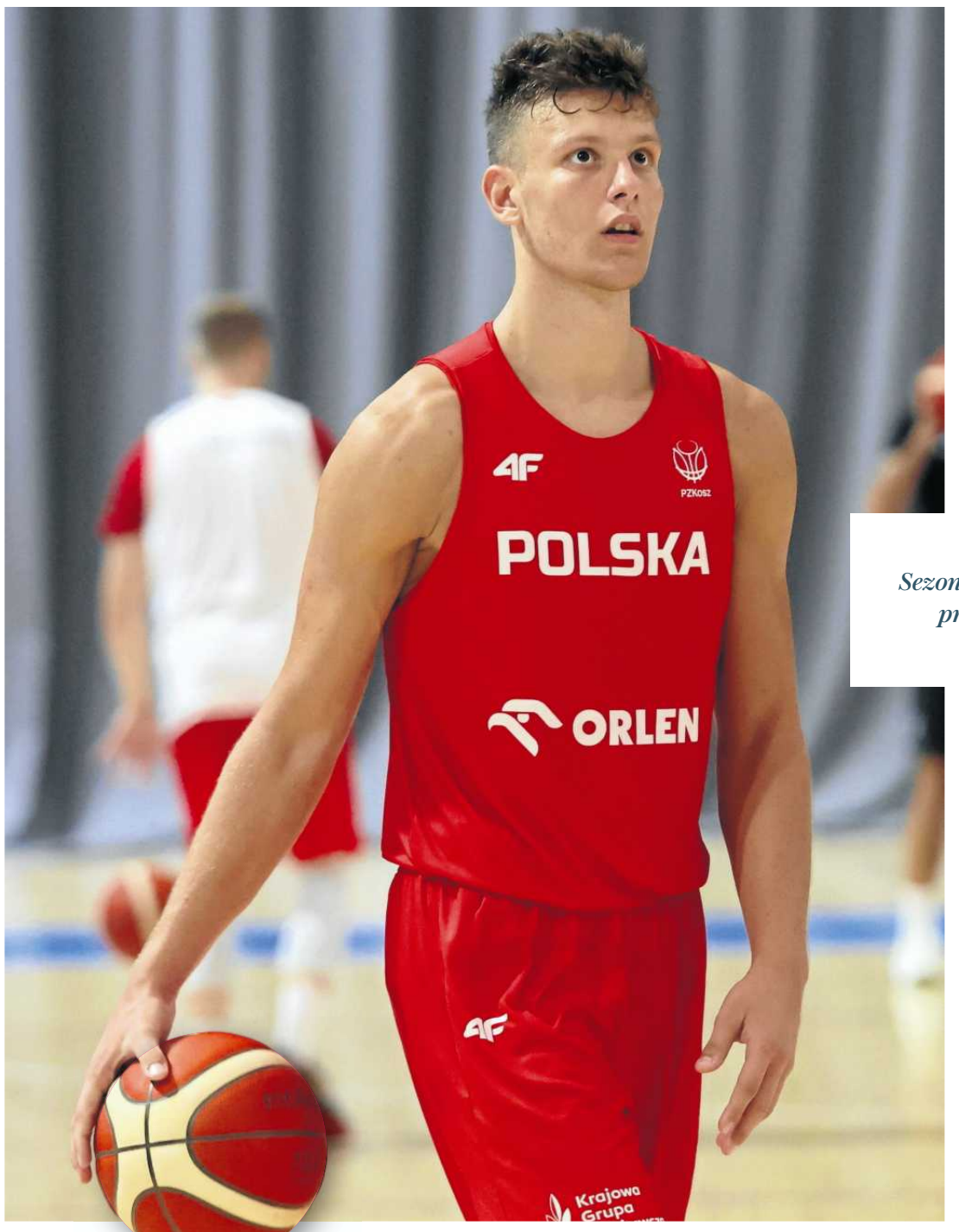
Milicić chce umowy dwustronnej – pozostało 14 takich kontraktów

Ale czy to się przełoży na podpisanie kontraktu w NBA? Milicić gra w USA od pięciu lat – cztery z nich spędził w NCAA, a ostatni rok w G League, filialnej lidze NBA. Rok temu uczestniczył w kampie dla kandydatów do draftu w Portsmouth, w tym sezonie występował w lidze letniej w barwach San Antonio Spurs. W pięciu meczach, grając po 17 minut w meczu, zdobywał średnio 4,6 punktu oraz 7 zbiórek. Trafił słabiutkie 29 proc. rzutów z gry.

W G League miał po 6,9 punktu oraz 5 zbiórek w barwach Delaware Blue Coats, czyli filialnym zespole Philadelphia 76ers, z którym Milicić miał umowę nazywaną Exhibit 10 – niegwarantowany kontrakt szybko został jednak rozwiązany. Teraz skrzydłowy chciałby podpisać tzw. umowę dwustronną, która pozwala grać jednocześnie i w NBA, i w G League.

Można powiedzieć, że ten kontrakt, nazywany two-way, to umowa dla rezerwowych. Każdy klub NBA ma w składzie 15 graczy z kontraktami, ale poza nimi może podpisać trzy umowy dwustronne. Kwalifikują się do nich gracze z maksymalnie trzyletnim doświadczeniem w lidze i na bazie takiej umowy mogą zagrać w 50 meczach rundy zasadniczej. Zarobki? W najbliższym sezonie będzie to 678 tys. dol. brutto. Dużo więcej niż z Exhibit 10, dużo mniej niż ligowa średnia (12,6 mln) czy mediana (6,2 mln).

Jeśli w NBA jest 30 klubów, a każdy z nich może mieć trzy umowy dwustronne, w skali sezonu w lidze jest miejsce na 90 takich kontraktów. Ale w tym momencie pozostało ich już tylko 14 – trzy do rozdysponowania mają mistrzowie ligi, New York Knicks, dwa posiadają wciąż Brooklyn Nets, a poza tym w gronie mających miejsce klubów są Boston Celtics, Chicago Bulls, Denver Nuggets, Golden State Warriors, Memphis Grizzlies, Milwaukee Bucks, New Orleans Pelicans, Philadelphia 76ers oraz Washington Wizards.

• **Igor Milicić junior podczas treningu kadry**
FOT. KUBA ATYS / AGENCJA WYBORCZA.PL

Milicić w ostatnich tygodniach mówił wprost, że najbardziej interesuje go umowa dwustronna i o to będzie walczył jego nowy agent, Can Pelister. To były skaut Los Angeles Lakers, który w lipcu tego roku dołączył do Klutch Sports Group, czyli jednej z największych agencji sportowych, reprezentującej m.in. LeBrona Jamesa i wielu innych koszykarzy NBA. Czy jej marka może mieć znaczenie dla Milicicia?

Wracając do umów dwustronnych – kluby NBA podchodzą do nich w różny sposób: niektóre przeznaczają je na graczy, którzy mają potencjał do walki o miejsce na parkietach NBA, inne podpisują takich, którzy pomogą zbudować swoje filialne zespoły w G League. Tak, by inni ich kandydaci do NBA rozwijali się w kompletnych drużynach z podzielonymi rolami.

Wszechstronność

Jakie są szanse, że uda się podpisać taką umowę i Milicić zadebiutuje w NBA? Jordan Loyd, jego amerykański kolega z reprezentacji Polski, po meczu z Niemcami mówił o Igorze tak: – Ma naprawdę ogromny potencjał i bardzo wysoki sufit. Oczywiście, że jest graczem na poziomie NBA. Potrafi świetnie bronić, bardzo dobrze porusza się na nogach, jest mobilny, może rzucać, a do tego jest inteligentnym zawodnikiem.

Ale to niejedyna opinia. – Ja myślę, że Igor nie jest jeszcze gotowy na NBA. Albo powiem inaczej: gdyby był, to już by go wyłapali. Jeśli dotąd tak się nie stało, to znaczy, że w opinii skautów i trenerów czegoś mu jeszcze brakuje – mówi Mirosław Noculak, ekspert komentujący NBA. I dodaje:

– Pewne jest, że zasób umiejętności Igora wzrósł w porównaniu z tym, jak prezentował się wcześniej w reprezentacji Polski. On dobrze rozumie, że fundamentem w grze skrzydłowego powinna być wszechstronność. Opanował szybki rzut z dystansu, próbuje grać jeden na jednego i kończyć akcje spod kosza. Ale właśnie tę grę jeden na jednego musi poprawić – chodzi o lepszy kozioł, żeby uwalniać się od obrońcy.

– W NBA u graczy o jego parametrach liczą się atletyzm i zdolność gry do kosza z trzech poziomów: z dystansu, spod obręczy i, w ostateczności, z półdystansu. U Igora ten ostatni element mógłby się odbywać po grze tyłem do kosza, ale nie widać, by on ją podejmował – zauważa Noculak. – No i atletyzm. Milicić poprawił sylwetkę, na pewno jest silniejszy. Ale atletyzm to szersze pojęcie – chodzi o siłę, motorykę, zwinność, połączenie tego w jedno. Wydaje mi się, że w NBA Igor miałby problem z grą w kontakcie, atletyzmu na tym poziomie jeszcze nie ma.

Sezon NBA startuje 20 października, przygotowania rozpoczną się 29 września

Być najlepszym Igorem jaki istnieje

Kto wie, może kluczowa w kwestii NBA będzie w przypadku Milicicia determinacja? Po meczu z Niemcami koszykarz mówił tak: – Cały poprzedni rok nie poszedł po mojej myśli. Latem miałem kontuzję i to mnie bardzo przystopowało – mój rozwój i moją karierę. Ale chcę pracować i jestem uparty. Nawet jak nie idzie, będę walczył o swoje marzenie. – Nie mam w tej chwili kontraktu, nie wiem, gdzie się znajdę. Ale będę walczył o NBA, aż mi się uda. Wierzę, że mi się uda w tym roku, jestem w naprawdę dobrej formie fizycznej. Nie chcę wymieniać klubów, ale jest ich kilka, które się biją o mnie. Zobaczymy w najbliższych dniach, gdzie pójdę i jak to będzie wyglądało. Jakąkolwiek drogą, ale wierzę, że dostanę się w tym roku. Planu B na razie nie mam, o żadnym zespole europejskim nie myślę – dodawał Milicić, który w ostatnich tygodniach miał na stole dwie propozycje z klubów Euroligowych, ale je odrzucił.

W niedzielę pytaliśmy Igora także o to, na kim się wzoruje, w jaki sposób chciałby się rozwijać. – Jest wielu zawodników podobnych do mnie, którzy grają na wyższym poziomie niż ja teraz. Ja patrzę na siebie i staram się być najlepszym Igorem jaki istnieje. Moim ulubionym zawodnikiem zawsze był Kobe Bryant, a z aktywnych – Kevin Durant. Ale nie jest tak, że oglądam innych graczy i coś od nich biorę – mówił Igor.

Czy będzie piątym polskim koszykarzem NBA po Cezarym Trybańskim, Macieju Lampem, Marcinie Gortacie i Jeremym Sochanie? Sezon NBA startuje 20 października, przygotowania rozpoczną się 29 września.

SPORT.PL
Wiadomości, wyniki, historie sportowe znajdziesz na **Sport.pl**

Zapraszamy na Sport.pl+.
Subskrypcja za 1 zł miesięcznie przez pół roku. Płatność 6 zł z góry za 6 miesięcy, potem 9,90 zł co cztery tygodnie.

wyborcza

REDAKCJA
ul. Czerska 8/10, 00-732 Warszawa
E-mail: redakcja@wyborcza.pl
Listy do redakcji: listy@wyborcza.pl
Redakcja nie zwraca tekstów niezamówionych oraz zastrzega sobie prawo ich redagowania i skracania. Wnioski i pytania w sprawie ochrony danych osobowych: iod@wyborcza.pl

REDAKTOR NACZELNY: Adam Michnik
PIERWSZY ZASTĘPCA, REDAKTOR NACZELNY WYBORCZA.PL: Roman Imielski
ZASTĘPCY: Agata Żelazowska, Bartosz T. Wieliński
PROJEKT GRAFICZNY: Jacek Utko
KOLPORTAŻ: Michał Szałański
Problemy z dostępnością „Wyborczej" lub z właściwą mutacją lokalną: kolportaz@wyborcza.pl
Prenumerata cyfrowa: prenumerata.wyborcza.pl; pomoc@wyborcza.pl, 22 555 54 55, 519 255 455

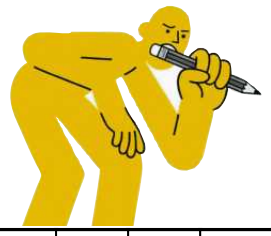
Inne formy prenumeraty: wyborcza.pl/prenumerataGW
Gazeta Wyborcza w serwisach społecznościowych: facebook.com/wyborcza, bsky.app/profile/wyborcza.pl, instagram.com/gazeta_wyborcza
LICENCJE NA TREŚCI: licencje@wyborcza.pl

WYDAWCA
Wyborcza sp. z o.o., ul. Czerska 8/10
00-732 Warszawa; NIP: 521-403-30-11
PREZESKA ZARZĄDU: Aleksandra Sobczak
REKLAMA
Dyrektor sprzedaży: Bartosz Wysocki
Biuro reklam i ogłoszeń:
ul. Czerska 8/10, 00-732 Warszawa
reklama@wyborcza.pl; 22 555 55 55, faks: 22 555 54 44
DRUK: Polska Press
ISSN 0860-908X

IZBA WYDAWCÓW PRASY
NAKŁAD KONTROLOWANY

Rozpowszechnianie redakcyjnych materiałów publicystycznych bez zgody wydawcy jest zabronione.

eprasa.pl 164e6af8cc

krzyżówka

■	1	2		3		■	4	5		6		7
8	■		■		■	9	■		■		■	
	■		■	10								
11					■		■		■		■	
	■		■		■	12			13			
14							■	■		■	■	
	■		■		■		■	■		■	■	
■	15		16					17		18		■
19	■	■		■	■		■		■		■	20
	■	■		■	■	21						
22		23		24			■		■		■	
	■		■		■		■	25				
26									■		■	
	■		■		■		■		■		■	
27						■	28					■

Hasło:

Litery w kolorowych polach, czytane rzędami, utworzą rozwiązanie.

Poziomo:
1) nagłe ... temperatury
4) małżeńska lub rodzajowa
10) Grzegorz, wokalista zespołu Perfect
11) często w parze z loginem
12) Jan, zagrał senatora Lipskiego w komedii „Kiler”
14) amerykańska piechota morska
15) należą do nich m.in. mięczaki i jamochłony
21) Paul, francuski malarz, reprezentant postimpresjonizmu
22) konstelacja z Gwiazdą Polarną
25) ... wyklęci (Rimbaud, Verlaine, Wojaczek)
26) częste u astmatyków
27) niemiecka marka odzieży i obuwia sportowego
28) ... pracy, zaangażowany i efektywny

Pionowo:
2) łupili okręty na morzach i oceanach; piraci
3) ... sądowy, może przeprowadzić eksmisję
5) Goliat z wieżyczką
6) ułatwią przetransportowanie rannego
7) przestarzała nazwa lotnika
8) przebój grupy Wilki („Od tego trzeba zacząć, że...”)
9) ... zorganizowana (gangi, mafie)
13) miasto z Cmentarzem Łyczakowskim
16) ósemki – ... mądrości
17) weselny zwyczaj, podczas którego rzuca się welonem
18) stolica na kontynencie kangurów
19) „Ja cię kocham, a ty śpisz” lub „C.K. Dezerterzy”
20) „... to pora emigrantów”, piosenka zespołu Róże Europy
23) okrywają ciało jazia, brzany
24) w wieżowcu, z guzikami i lustrem

Rozwiązanie „krzyżówki” nr 110 z 3.09:
Poziomo: 1) ekipa **4)** obrzęk **10)** pielgrzym **11)** wiatr **12)** siostra **14)** dziecko **15)** przejażdżka **21)** jacuzzi **22)** amfibie **25)** bożek **26)** Winehouse **27)** Joanna **28)** redyk
Pionowo: 2) kalafior **3)** paprocie **5)** bagno **6)** zrzut **7)** komnata **8)** powódź **9)** Personal Jesus **13)** staż **16)** Zibi **17)** decybele **18)** Krzyżacy **19)** tramwaj **20)** biskup **23)** finka **24)** Bohun
Hasło: Papier kredowy.

sudoku

	9		1	8	5			
3	5	4	9			1		
8		1	6			9	2	5
	3				6		1	
1		9	2	5		7		
	6	7	8	1	9			2
9			4	2		6	5	
7	4					2	9	
	2	6			1		7	8

						1		
5		1			2		3	8
9				4			5	
		5					8	
2	3				8	5	7	
	9	4			3			
			9					
	8			1		7		6
6		2	8					

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY Kraj/34427030

Czekamy na Twoje uwagi i pomysły

ROZRYWKA @WYBORCZA.PL

zakreślanka

Zakreślaj słowa z listy na planszy. Mogą być ukryte w wierszach, kolumnach lub prowadzić wężykiem. Niewykorzystane litery czytane rzędami utworzą hasło

E	I	O	N	A	Z	R
A	N	M	O	P	I	E
D	D	I	K	A	N	E
P	O	S	E	Ć	D	Z
O	A	T	Z	K	U	Ł
R	O	W	A	A	T	L
K	Ą	E	I	N	S	Ó
A	C	J	A	K	O	D
N	R	E	B	I	H	A

lód ostudzenie krowa poddanie
hibernacja zapaćkanie ekonomista

Hasło z 3.09: lodowce

skojarzenia

Jawa	Mantra	Dziekan	Kanonik
Pasza	Bej	Sachalin	Chan
Karma	Kardynał	Palawan	Guru
Wezyr	Celebes	Prałat	Nirwana

Znajdź powiązania między hasłami i połącz je w cztery grupy po cztery hasła, by każdą grupę łączyło jedno wspólne skojarzenie.

Rozwiązanie z 3.09:
Oj, mogą pokłuć: Ostroga, Jeżozwierz, Głóg, Korona cierniowa. **Oj, mogą cuchnąć:** Zbuk, Śmieci, Skunks, Ser. **Broń z grotem:** Oszczep, Rohatyna, Pikielhauba, Harpun. **Kryją w sobie nakrycia głowy:** Kaskader, Szczapka, Nunczako, Beretta

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY Kraj/34426992

Słówko
Wybierz słowo, sprawdzaj litery i kombinuj, aż skończą Ci się próby

Literówka
Kilka liter i jedno zadanie: ułożyć jak najwięcej słów

Jeszcze więcej rozrywki w Aplikacji Wyborczej
Szukaj w aplikacji

Zakreślanka

Skojarzenia

1 RP

eprasa.pl 164e6af8cc

wyborcza

TRÓJMIASTO
TYGODNIK

Piątek, 4 września 2026 | Redaktor prowadzący **Maciej Nowakowski**

trojmiasto.wyborcza.pl | Kontakt z redakcją: trojmiasto@wyborcza.pl

Recykling na plaży

Wyścig po butelki

Pan Remigiusz na codziennym spacerze zbiera tyle opakowań, że dostaje za nie 50-60 zł. Rekord pobił w Światowy Zjazd Kaszubów.

Katarzyna Fryc

Sobotni wieczór 22 sierpnia, plaża w centrum Gdyni. Słońce już zachodzi, ale na plaży i Bulwarze Nadmorskim tłumy – miasto świętuje stulecie. Na Molo Południowym zaraz koncert sanah, na końcu bulwaru grają gdyńskie zespoły, a wzdłuż Alei Piłsudskiego trwa biesiada przy 600-metrowym stole. Pół Gdyni się zjechało.

Dochodzę bulwarem do plaży. Niewysoki mężczyzna koło sześćdziesiątki szuka czegoś w śmietniku przy falochronie. W jednej ręce ma worek, drugą w rękawiczce przerzuca zawartość śmietnika. Zebrał już sporo puszek.

• **Po każdym ciepłym dniu wiele plaż w Trójmieście wygląda jak pobojowisko**

FOT. MICHAŁ RYNIAK / AGENCJA WYBORCZA.PL

Dorobić parę groszy

Ma na imię Remigiusz, mieszka w Gdyni, do niedawna żył w Hamburgu. Wrócił, jest już na emeryturze, tu ma rodzinę. To w Hamburgu przekonał się, że wieczorny spacer można połączyć ze zbieraniem opakowań zwrotnych i tak sobie dorobić. W zależności od dnia – od 70 do nawet 250 euro dziennie.

– W Niemczech system zwrotów działa od dawna, jest lepiej zorganizowany. Automatów jest mnóstwo – opowiada.

W centrum Gdyni jest z tym problem, bo tu nie ma wielkich sklepów, które muszą mieć automaty. W Biedronce na Świętojańskiej, gdzie kiedyś było kino Warszawa, jest automat, ale przepełniony, brudny i czeka się w kolejce. Dlatego pan Remigiusz opakowania zwraca w automatach poza Gdynią. – Najczęściej jeżdżę do Kosakowa, tam jest kilka supermarketów obok siebie.

Jak mówi, podczas codziennego spaceru po plaży i bulwarze zbiera tyle opakowań, że dostaje za nie 50-60 zł. Rekord pobił w sobotę 11 lipca, kiedy w Gdyni odbywał się Światowy Zjazd Kaszubów. Był upał, ludzie nosili na plażę siatki napojów. Także na Skwerze Kościuszki zostało mnóstwo butelek. Tego dnia wpadł mu 1 tys. zł.

Ale, jak mówi, sezon na plaży się kończy.

„Sio mi stąd!"

– Konkurencja zbieraczy też jest coraz większa. Niech pani zobaczy – mówi, wskazując na ławkę bliżej plaży. Tam kobieta i mężczyzna – ogorzałe twarze, wyglądają na nietrzeźwych. Ona trzyma jedną torbę z puszkami i butelkami, on drugą. Zajęli strategiczne miejsce – obok stoi kosz, ludzie, idąc z plaży, wrzucają tu śmieci. Podchodzi dwóch nastolatków – chłopcy trzymają między sobą worek z puszkami. Ale nie zdążą nawet zajrzeć do śmietnika, bo para z ławki krzyczy: – Sio mi stąd! Konkurencję będą robić!

Pan Remigiusz: – Tych dwoje z ławki jest tu codziennie. Jak uzbierają tyle, żeby mieć na parę piw, to sobie idą.

Na plaży na gdańskim Brzeźnie miasto namawia: „Nie rób obciachu, zabieraj śmieci z piachu"

Codziennie na plaży w Gdyni jest też Magdalena Jacoń z Kolektywu Czysta Plaża, mieszkanka gdyńskiego Śródmieścia i wolontariuszka Błękitnego Patrolu WWF. Rankiem spaceruje nad morzem z psami, przy okazji zbiera śmieci zostawione przez plażowiczów.

Odkąd 1 października w całym kraju został wprowadzony system kaucyjny i za każde opakowanie zwrotne można dostać 50 gr (za puszkę lub plastikową butelkę) albo złotówkę (za szklaną butelkę), ona również widuje na plaży zbieraczy opakowań.

– Ostatnio obserwowałam młodych ludzi. Mieli solidne torby, chwytaki na odpady, poruszali się na hulajnogach – opowiada Jacoń. – Z moich obserwacji wynika, że plastikowych butelek i aluminiowych puszek jest teraz na plażach dużo mniej.

Problemem nadal pozostają zostawiane na plaży szklane butelki, których zwrócić nie można – po wódce, kolorowych drinkach albo tzw. małpki. – Tego zostaje mnóstwo. Niektóre potłuczone – dodaje Jacoń.

Bez poprawy w statystykach

Jednak z raportów dotyczących ilości śmieci wywożonych z gdyńskich plaż wcale nie widać, że w tym roku odpadów jest znacząco mniej. Czy to oznacza, że mimo zwrotów kaucyjnych produkujemy jeszcze więcej śmieci? Marek Urbaniak z Gdyńskiego Centrum Sportu, które administruje plażami w mieście, na prośbę „Wyborczej" porównał dane za czerwiec i lipiec w l. 2025-26.

W bieżącym roku zebrano 22,3 tony szkła, wobec 24,02 tony w tym samym okresie w ub.r., co oznacza spadek o 7,2 proc. Jednocześnie masa odpadów komunalnych wzrosła z 25,64 ton do 34,46 ton, czyli o 34,4 proc. Łącznie w czerwcu i lipcu 2026 r. zebrano 67,76 tony odpadów, wobec 54,50 tony w tych samych miesiącach 2025 r., czyli o 24,3 proc. więcej.

– Nie możemy jednak na podstawie obecnych danych określić, jak zmieniła się ilość samego plastiku, bo nie jest on obecnie wyodrębniany w ewidencji – tłumaczy przedstawiciel GCS. – Kategoria odpadów komunalnych obejmuje plastik, ale też papier i pozostałości po segregacji. Dlatego nie można jednoznacznie stwierdzić, że wzrosła ilość samego plastiku ani określić wpływu systemu kaucyjnego na ilość odpadów na plażach.

I dodaje, że pełniejsza ocena będzie możliwa po zakończeniu 2026 r.

Inaczej w Gdańsku

Poproszony o informację Gdański Ośrodek Sportu przekazał nam, że „butelek plastikowych i puszek jest znacznie mniej, co wpływa na zmniejszenie objętości wywożonych odpadów z terenów gdańskich plaż".

Również na gdańskich plażach nikogo nie dziwi widok osób, które zbierają odpady, żeby wymienić je później na kaucje.

Izabela Heidrich, rzeczniczka Urzędu Miasta w Sopocie, mówi z kolei: – Z naszych obserwacji wynika, że liczba plastikowych opakowań na plaży obniżyła się nieznacznie. Są to jedynie nasze spostrzeżenia, gdyż za sprzątanie plaży Gmina Miasta Sopotu płaci tzw. ryczałtem, niezależnie od ilości zebranych śmieci.

Po każdym ciepłym dniu wiele plaż w Trójmieście wygląda jak pobojowisko. Z koszy na piasku i w sąsiedztwie plaży wysypuje się ich zawartość. Zwykle obok przepełnionych kubłów leżą jeszcze kartony po daniach na wynos i stosy szklanych butelek. Drobne śmieci – resztki papierosów, kapsle, zakrętki czy potłuczone szkło – najczęściej zostają w piasku.

Co prawda latem codziennie o świcie plaże są sprzątane, a kosze opróżniane, ale po kilku godzinach śmietniki znów są pełne.

Z zeszłorocznego sondażu agencji Zymetria (na próbie 500 osób w wieku 18-70 lat, które wypoczywały nad Bałtykiem) wynika, że tylko 4 proc. z nas przyznaje się do zostawiania śmieci na plaży. Jednocześnie aż 91 proc. zauważa problem odpadów nad Bałtykiem. Na plażach najczęściej natykamy się na pety (widziało je 55 proc. ankietowanych), nakrętki (44 proc.), chusteczki i plastikowe kubki (po 39 proc.). W wodzie spotykamy nakrętki (22 proc.), plastikowe butelki (21) i pety (19).

Magdalena Jacoń: – To może brzmieć kontrowersyjnie, ale śmietniki na plaży są niepotrzebne. A wręcz szkodliwe. Rozleniwiają ludzi, pokazując, że mogą zostawić na miejscu butelki i inne śmieci. A przecież sami je tam przynieśli. Więc mogą je ze sobą zabrać i przenieść kilkaset metrów dalej do kontenera na śmieci, wystawionego już poza plażą.

I dodaje: – Ustawianie rzędów koszy na plaży co sezon jest psuciem krajobrazu, grą pozorów i tworzeniem zorganizowanego wysypiska na morskim brzegu. Komu chce się plażować obok śmietnika?

Jacoń wskazuje, że na wielu plażach w Europie – zwłaszcza nad oceanem, gdzie są przypływy i odpływy – koszy na śmieci nie ma, bo zabrałaby je woda. Plażowicze zabierają więc z plaży wszystko, co przynieśli ze sobą. – Postuluję prowadzenie sensownych i konsekwentnych działań uświadamiających ludziom, że pozostawianie po mile spędzonym czasie nad morzem śladów w postaci butelek, potłuczonego szkła, puszek i innych śmieci to po prostu obciach! Obciach, za który zapłacimy jako ludzkość.

Zabierz śmieci ze sobą!

Naciski Magdaleny Jacoń i Kolektywu Czysta Plaża przyniosły pierwsze efekty. W zeszłym roku liczba koszy na plaży śródmiejskiej w Gdyni została zmniejszona ze 110 do 50, a nowe pojemniki są większe i wyposażone w pokrywy, by uniemożliwić wyciąganie śmieci przez ptaki czy rozwiewanie ich przez wiatr. Natomiast w lipcu tego roku Gdynia rozpoczęła akcję edukacyjną „Zabierz swoje śmieci ze sobą" skierowaną do mieszkańców i turystów.

Mariusz Bzdęga, dyrektor zarządzający ds. kultury i aktywności mieszkańców w Urzędzie Miasta Gdyni: – Nasza akcja to zaproszenie do niewielkiej zmiany przyzwyczajeń. Wystarczy po zakończonym plażowaniu spakować do torby pustą butelkę, puszkę czy opakowanie po przekąsce i wyrzucić je później do odpowiedniego pojemnika.

Tylko w ub.r. z gdyńskich plaż wywieziono 155 ton odpadów, co kosztowało budżet miasta ponad 1 mln zł. Na plaży na gdańskim Brzeźnie miasto namawia do zachowania czystości: „Nie rób obciachu, zabieraj śmieci z piachu". ●

eprasa.pl 164e6af8cc

• **Od 1 września br. w szkołach podstawowych i w przedszkolach obowiązuje ustawowy zakaz korzystania przez uczniów z telefonów komórkowych i innych urządzeń umożliwiających komunikację, nagrywanie obrazu lub dźwięku** FOT. MATEUSZ SKWARCZEK / AGENCJA WYBORCZA.PL

Zakaz telefonów w szkołach

Kto upilnuje smartfonów

Nauczyciele widzą problemy, które wiążą się z wprowadzeniem nowych przepisów. Ale i mają nadzieję, że zakaz korzystania przez uczniów z telefonów zmniejszy cyberprzemoc.

Aleksandra Zdanowicz

W szafce w jednej z sal Szkoły Podstawowej nr 8 w Sopocie stoi rząd przegródek. Każda ma przypisany numer ucznia. Rano telefon trzeba włożyć do odpowiedniego miejsca. Nauczyciel zamyka szafkę na klucz. Smartfony zostają tam do końca zajęć. – Każdy uczeń zgodnie z numerem dziennika wkłada telefon pod swój numerek – mówi Karol Czyż, wicedyrektor szkoły.

To działa od prawie dwóch lat. Od września nie będzie tu rewolucji. Ale w innych szkołach rozwiązania wyglądają zupełnie inaczej. Uczniowie trzymają telefony w plecakach lub w indywidualnych szafkach. Są też szkoły, w których smartfony są zbierane do klasowych skrzynek. Problem zaczyna się właśnie wtedy, gdy szkoła przejmuje urządzenie. Kto odpowiada za telefon wart czasami kilka tysięcy, jeśli zginie czy zostanie uszkodzony?

BEZ NAKAZU DEPOZYTU

Od 1 września 2026 r. w szkołach podstawowych (a także w przedszkolach) obowiązuje ustawowy zakaz korzystania przez uczniów z telefonów komórkowych i innych urządzeń umożliwiających komunikację, nagrywanie obrazu lub dźwięku. Zakaz obejmuje pobyt na terenie szkoły związany z zajęciami, a także zajęcia edukacyjne poza szkołą. Szkoły ponadpodstawowe mogą wprowadzić podobne przepisy, ale nie muszą.

Przepisy przewidują wyjątki, m.in. gdy nauczyciel zezwoli na użycie telefonu w celach dydaktycznych albo w sytuacji nagłej, gdy potrzebny jest kontakt z rodzicem. Dyrektor może także zezwolić na korzystanie z urządzenia ze względu na chorobę, niepełnosprawność lub szczególne potrzeby ucznia.

Ustawa nie mówi natomiast, że każdy uczeń ma oddawać telefon nauczycielowi. Szkoła może zorganizować miejsce przechowywania urządzeń, ale nie jest to obowiązek. Szczegółowe zasady mają znaleźć się w statutach szkół, które do 31 grudnia 2026 r. trzeba dostosować do nowych przepisów. To właśnie dlatego szkoły przyjmują tak różne rozwiązania.

BEZ CICHYCH PRZERW

W Szkole Podstawowej nr 18 w Gdyni dyrekcja nie chce tworzyć systemu zbierania smartfonów. Zakaz korzystania ze smartfonów obowiązuje tam od wielu lat. Telefon może być w plecaku, ale uczeń nie powinien go używać. – Nie chcieliśmy tych cichych przerw z nosami w telefonach – tłumaczy dyrektorka Eliza Zaborowska-Kempa.

Nauczyciele zwracają uwagę, gdy uczeń wyciąga urządzenie. Gdy sytuacja się powtarza, wychowawca przeprowadza rozmowę z uczniem. Kiedy i to nie pomoże, jest uwaga w dzienniku elektronicznym. Czy zakaz działa idealnie? Nie. – Są tacy, którzy uciekają, wymykają się, czy gdzieś się ukryją w jakiejś szatni, po cichu pójdą do toalety – przyznaje Zaborowska-Kempa.

Nawet posiadanie telefonu w pobliżu – bez korzystania z niego – zaburza percepcję i dzieci są zdekoncentrowane, bardziej rozkojarzone

Na korytarzach telefonów jednak praktycznie nie widać. Dyrekcja nie chce też tworzyć systemu, który wymagałby od nauczycieli zbierania urządzeń od kilkuset uczniów. Bo co zrobić z dzieckiem, które wychodzi ze szkoły przed końcem lekcji? Kto ma mu wydać telefon? A co jeśli uczeń stwierdzi, że dostał telefon nie swój lecz kolegi?

– Gdy dziecko np. nie kończy lekcji razem z klasą, tylko jest zwolnione przez rodzica do lekarza, na zawody, cokolwiek innego, to wtedy byłaby potrzebna osoba, która musiałaby tylko zarządzać telefonami – zauważa Zaborowska-Kempa.

W PLECAKU LUB W SZAFCE

W SP nr 9 w Sopocie właśnie z powodu kwestii odpowiedzialności za telefon dyrekcja nie zdecydowała się na centralny depozyt. Zakaz obowiązuje tam od dwóch lat. Uczniowie mają telefony przy sobie, ale wyłączone i schowane w plecakach. Rozważano wprowadzenie woreczków zamykanych magnetycznie. Koszt jednego wynosi około 100 zł. Przy prawie 500 uczniach daje to około 50 tys. zł.

– Nie wszystkich rodziców byłoby na to stać – mówi Małgorzata Biesiekirska, wicedyrektorka szkoły.

Jest jeszcze kwestia organizacyjna. Uczniowie zmieniają sale, więc telefony musiałyby być za każdym razem zabierane, przenoszone i ponownie zamykane. – Logistycznie to trudne do ogarnięcia – ocenia wicedyrektorka. W efekcie szkoła pozostaje przy najprostszym rozwiązaniu: telefony są przy uczniach, ale nie mogą być używane. Istnieje jeszcze możliwość schowania ich w szafkach uczniowskich, które znajdują się na szkolnych korytarzach. Jeżeli dziecko musi skontaktować się z rodzicem, może skorzystać z telefonu w sekretariacie.

Podobnie jest w SP nr 86 w Warszawie. – Każdy uczeń może przechowywać telefon w swojej [zamykanej] szafce lub w plecaku. Dotychczas takie rozwiązanie się sprawdzało i nie powodowało żadnych problemów – mówi Beata Sigłowy-Kaproń, wicedyrektorka szkoły.

Placówka rozważała też ustawienie w salach przegródek, do których uczniowie odkładaliby telefony. Ostatecznie zrezygnowała jednak z tego pomysłu ze względu na kwestie odpowiedzialności za zdeponowane urządzenia.

– Nie jesteśmy w stanie zweryfikować, w jakim stanie telefon został odłożony. Mogłyby pojawić się sytuacje sporne, na przykład gdy urządzenie było już wcześniej uszkodzone, a później pojawiłyby się wątpliwości co do okoliczności powstania szkody – wyjaśnia wicedyrektorka. Dlatego szkoła pozostaje przy rozwiązaniu, które funkcjonuje już od pewnego czasu. Telefon pozostaje własnością ucznia i jest przechowywany w jego szafce lub plecaku. Jeżeli podczas zajęć jest potrzebny do celów edukacyjnych, nauczyciel może wyrazić zgodę na jego użycie. W sytuacjach wymagających pilnego kontaktu uczeń może też skorzystać z pośrednictwa sekretariatu szkoły.

Dyrekcja liczy na to, że ograniczenie korzystania z telefonów podczas przerw przyczyni się do zmniejszenia zjawiska hejtu i cyberprzemocy. – To również element działań profilaktycznych. Wiele niepożądanych zachowań związanych z hejtem i cyberprzemocą ma swoje źródło w aktywności prowadzonej za pośrednictwem mediów społecznościowych i komunikatorów internetowych – podkreśla Sigłowy-Kaproń.

POZA ZASIĘGIEM

Szkoła Podstawowa nr 300 w Warszawie postawiła na jedno rozwiązanie. Uczy się w niej około 900 uczniów. Każdy ma własną zamykaną szafkę. W ubiegłym roku młodsi uczniowie mieli obowiązek zostawiania elektroniki w szafkach, podczas gdy starsi musieli mieć telefony wyłączone. A jak jest teraz?

– Wszystkie dzieci elektronikę mają trzymać w zamykanych szafkach szkolnych – mówi Agnieszka Hanasz, wicedyrektorka szkoły. W ub.r. w klasach funkcjonowały skrzyneczki, do których uczniowie mogli odkładać telefony, jeśli nauczyciel tego wymagał. Teraz szkoła rezygnuje z tego rozwiązania. Nie dlatego, że skrzyneczki się nie sprawdzały. Dyrekcja uważa jednak, że skoro telefon nie powinien być używany, najlepiej, żeby nie znajdował się nawet w pobliżu ucznia. – Wielokrotne badania potwierdzają, że nawet posiadanie telefonu w pobliżu [bez korzystania z niego] zaburza percepcję i dzieci są zdekoncentrowane, bardziej rozkojarzone – mówi Hanasz. Telefon ma być więc zamknięty w uczniowskiej szafce. Nie trzeba będzie go odbierać, przenosić ani przechowywać przez nauczyciela.

POSZANOWANIE ZASAD

W Szkole Podstawowej nr 2 z Oddziałami Sportowymi im. Armii Krajowej w Gdańsku ograniczenia dotyczące telefonów obowiązują od ponad roku i wynikają ze statutu. Szkoła nie planuje centralnego depozytu ani specjalnych miejsc do przechowywania telefonów. Uczniowie pozostają właścicielami i opiekunami swoich urządzeń. Dyrekcja twierdzi, że większość uczniów respektuje zasady, dlatego nie trzeba kupować dodatkowego wyposażenia ani wyznaczać pracowników do przyjmowania i wydawania telefonów. – Zakładamy, że podobnie jak w minionym roku szkolnym zdecydowana większość uczniów będzie respektowała obowiązujące regulacje – mówi Anna Szejko-Bajurska, dyrektorka.

Wyjątki dotyczą m.in. sytuacji zdrowotnych i bezpieczeństwa oraz korzystania z telefonu za zgodą nauczyciela w celach edukacyjnych. W pilnych sprawach rodzic może skontaktować się z dzieckiem za pośrednictwem sekretariatu lub wychowawcy.

Z kolei Szkoła Podstawowa nr 52 w Gdańsku wykorzystuje istniejące od dawna szafki. Każdy uczeń ma własną, zamykaną na klucz. – Wszyscy sami chowają telefony do swoich szafek. Taka procedura funkcjonuje w szkole już od długiego czasu, więc uczniowie są przyzwyczajeni do tych zasad i je respektują – zapewnia Ewa Wasilewska, dyrektorka szkoły.

Jeśli uczeń mimo zakazu podczas przerwy korzysta z telefonu, zwykle zaczyna się od słownego upomnienia.

ŻADNYCH SKRYTEK

W Zespole Szkół Ogólnokształcących nr 2 w Kartuzach ograniczenia dotyczące korzystania ze smartfonów obowiązują od lat. W ostatnim roku szkoła zaczęła je jednak egzekwować bardziej konsekwentnie. A od września zamierza zwracać na to szczególną uwagę w czasie przerw. Nie ma tu specjalnych szafek na telefony ani planów, by takie rozwiązanie tworzyć. Uczeń może wyłączyć telefon i schować go w plecaku. Może też odłożyć urządzenie do skrzyneczki znajdującej się w sali.

– Jako szkoła nie będziemy montować żadnych urządzeń dodatkowych, skrytek ani innych tego typu rozwiązań – mówi dyrektorka Kinga Seroczyńska. Uczeń, który zostanie przyłapany na korzystaniu z telefonu, wie, że może to się skończyć pozostawieniem urządzenia do końca zajęć w sekretariacie. To rozwiązanie pokazuje, że wprowadzenie nowych zasad nie musi oznaczać dla szkoły zakupu setek szafek czy specjalnych pojemników. W Kartuzach odpowiedzialność za telefon w większości przypadków pozostaje po stronie ucznia. Dopiero złamanie zasad powoduje, że urządzenie przejmuje szkoła. ●

1 GD

eprasa.pl 164e6af8cc

Zmiany w szkolnych stołówkach i sklepikach

Zamiast batonów kanapki

W sklepikach mniej cukrów, tłuszczów i soli, a na obiad raz w tygodniu danie wegańskie i zupy na wywarach warzywnych. – Dzieci trzeba nauczyć nowych smaków – przyznają w szkołach.

Paula Gustowska

• **Wyzwaniem dla szkoły, ale i dla dzieci też, może być dzień wegański, gdy posiłki będą przygotowywane bez użycia np. jaj czy śmietany** FOT. MATEUSZ SKWARCZEK / AGENCJA WYBORCZA.PL

Nie walczymy z Coca-Colą i Snickersami, bo tych już od dawna nie ma w szkolnych automatach. Wolałbym jednak, żeby dziecko wzięło batona z płatków owsianych i orzechów zlepione – owszem – czymś słodkim, niż żeby to był Snickers. Wybieram mniejsze zło – mówi Artur, ojciec 4-latka i przedsiębiorca, który od 15 lat dostarcza automaty vendingowe do szkół i który nie kryje swojego niezadowolenia z powodu nowych przepisów.

Rozporządzenie ministra zdrowia określające zasady sprzedaży żywności w sklepikach szkolnych, a także wymagania dla posiłków w szkolnych stołówkach weszło w życie 1 września.

KONIEC BATONIKÓW W SZKOŁACH

Nowe rozporządzenie wprowadza zmniejszenie spożycia cukru, tłuszczów i soli. Przepisy mają na względzie zdrowie, troskę o środowisko naturalne, a także walkę z nadwagą i otyłością wśród dzieci.

W związku z tym sprzedawane od 1 września w automatach i sklepikach szkolnych produkty nie mogą zawierać:

- więcej niż 13,5 g cukrów w 100 g produktu gotowego do spożycia,
- więcej niż 10 g tłuszczu w 100 g/ml produktu gotowego do spożycia,
- więcej niż 1,2 g soli w 100 g/ml produktu gotowego do spożycia.

– Według rozporządzenia istotny jest cukier zawarty w tabelce. Nie ma podziału na cukry proste i złożone. Podobnie z tłuszczami. Ważna jest ilość tłuszczu, a nie to, skąd pochodzi. W rezultacie rodzynki zmieszane z orzechami w formie batonu okazują się niezdrowe, bo rodzynki są słodkie, a orzechy tłuste – mówi przedsiębiorca. Wyjaśnia, że to nie pierwszy raz, gdy wprowadzane przepisy jego zdaniem „nie zdają egzaminu".

– Wprowadziliśmy kiedyś do jednej ze szkół zdrowe, przemielone, naturalne ciasteczka. Ich skład był dobry, ale w tabelce był wymieniony tłuszcz, którego okazało się za dużo. Musieliśmy je wycofać – wspomina.

Dodaje, że zdarza się, że produkt, który „ma znakomity skład, nie zawiera dodatku cukru i jest bezglutenowy", przez przepisy oraz restrykcyjne i sztywne kryteria definiowany jest jako niezdrowy.

Według niego lepszym rozwiązaniem byłaby np. konieczność uzyskiwania przez producentów certyfikatu świadczącego o tym, że dany produkt jest odpowiedni do sprzedaży w szkołach. Jak wylicza przedsiębiorca, z dostarczanych przez niego do szkół automatów po wprowadzeniu nowych przepisów znikną m.in. woda aloesowa, woda kokosowa, orzeszki w polewie, batonik zbożowy z malinami, ryżowe wafle z polewą malinową, ciasteczka owsiane z żurawiną oraz batony na bazie mieszanki studenckiej, które mają w składzie m.in. orzechy ziemne i rodzynki.

Przepisy mają na względzie zdrowie, troskę o środowisko naturalne, a także walkę z nadwagą i otyłością wśród dzieci

Zgodnie z ministerialnym rozporządzeniem w automatach i sklepikach mogą znaleźć się m.in. kanapki (także bezglutenowe), pieczywo (w tym bezglutenowe), pieczywo półcukiernicze i cukiernicze, a także sałatki, surówki, mleko (w tym bez laktozy), jogurty, kefiry, maślanka i napoje roślinne. W spisie znalazły się także warzywa, owoce, np. suszone, soki owocowe, warzywne, koktajle owocowe, produkty zbożowe (w tym zbożowe produkty śniadaniowe i zbożowe produkty bezglutenowe) oraz bezcukrowe gumy do żucia i gorzka czekolada.

– Mogą być kanapki, ale data ważności kanapki to od 5 do 12 dni. W życiu nie dałbym dziecku kanapki, która była zrobiona cztery dni temu. Najlepszą kanapkę robi rodzic – wyjaśnia pan Artur. – Poza tym kanapka wymaga 4 stopni w automacie. Jak ustawimy w automacie 4 stopnie, to za chwilę rodzice powiedzą, że napoje są za zimne i dzieci dostają zapalenia krtani.

Jego zdaniem po wprowadzonych zmianach automat będzie jedynie „ładnie wyglądał". – Rodzice przyjdą na wywiadówkę, będą uśmiechnięci, ktoś powie: „Super, fajne rzeczy tu są", ale nikt nie będzie kupował produktów. Ja sprzedam 3-4 sztuki w miesiącu. Tyle że automat kosztuje 15 tys., czynsz 500 zł miesięcznie, do tego dojazdy, paliwo, a trzeba jeszcze coś zarobić – wylicza.

Według niego sieci sklepów zlokalizowane przy szkołach zapewne już zacierają ręce. Dziecko, idąc do szkoły, kupi sobie w sklepie, co chce – zazwyczaj najgorsze, niezdrowe produkty. Tam nikt tego nie kontroluje.

Dodaje, że istnieją miejsca, „zwłaszcza z dala od dużych miast", w których dyrektorzy zgadzają się na sprzedaż produktów, które przekraczają obecne normy dotyczące cukru, soli czy tłuszczów. – Mówią mi: „Wie pan co? Jestem dyrektorem i wolę, żeby dzieci na przerwie nie wybiegały do sklepu na drugą stronę ulicy. Wolę, żeby ktoś mi karę wlepił albo dał naganę za to, że dopuściłem do sprzedaży takie rzeczy. Czy naprawdę ciasteczko owsiane czy z żurawiną jest takie niezdrowe?" – relacjonuje.

NOWY ROK Z NOWYM JADŁOSPISEM

Zmiany obejmują także stołówki. Zostanie wprowadzony m.in. jeden dzień w tygodniu diety wegańskiej. Co najmniej dwa razy w tygodniu zupy będą musiały być przygotowywane na wywarach warzywnych. Dla dzieci niespożywających produktów odzwierzęcych musi być potrawa roślinna.

Magdalena Kowalska, intendentka w Szkole Podstawowej nr 89 w Gdańsku, odpowiedzialna za układanie jadłospisu przyznaje, że w szkole, w której pracuje, wywary warzywne są już od dawna. – Praktycznie w ogóle nie gotujemy na wywarach mięsnych, więc nasza szkoła dużej zmiany w tym obszarze nie odczuje – wyjaśnia.

Dodaje, że dotyczy to także ograniczenia smażenia, bo szkoła dysponuje piecem konwekcyjnym, w którym przygotowywane są posiłki. Wyzwaniem dla szkoły, ale i dla dzieci też, może być natomiast dzień wegański, kiedy posiłki będą przygotowywane bez użycia np. jaj czy śmietany. – Dzieci „jedzą oczami", przez co trzeba się czasami trochę napracować. W naszej placówce staramy się dopasowywać do dzieciaków i niekiedy podajemy zdrowego „fast fooda" pod postacią dobrej bułki i kotleta przygotowanego w piecu konwekcyjnym. W hamburgerze dzieci prędzej zjedzą warzywa, niż gdy dostaną je ze zwykłym kotletem – tłumaczy.

Dlatego cały czas wyszukuje nowe przepisy i stara się znaleźć coś nowego, co dzieciom smakuje. – W naszej szkole były już dni wegetariańskie, np. ze sznyclem ze skorzonery – rośliny podobnej wyglądem i smakiem do białego szparaga. Dzieci bardzo to lubią. Wygląda jak kotlet, smakuje bardzo dobrze, ma dużą zawartość białka i chętnie to jadły – mówi pani Magda. – Pewne przepisy szkoła ma już sprawdzone jednak trzeba będzie nauczyć dzieciaki jeść rośliny strączkowe. Jest więc pewna droga przed nami, ale myślę, że wszystko jest kwestią czasu – przyznaje. Na wejście w życie nowego rozporządzenia sama przygotowywała się, m.in. biorąc udział w szkoleniach organizowanych przez wydział edukacji.

WYŻSZE KOSZTY I WYZWANIA

Według Magdaleny Kowalskiej nowe przepisy przełożą się na koszty. – Choćby z punktu widzenia przetargów. My, intendenci, zastanawiamy się, co zrobić, ponieważ przetargi już się odbyły i do końca roku powinnam kupować tylko i wyłącznie produkty, które mam w przetargu. Natomiast teraz muszę się zastanowić, jak mam od września do grudnia karmić dzieci produktami roślinnymi, których nie przewidywałam wcześniej. To spore wyzwanie.

Pani Agnieszka, intendentka w innej gdańskiej szkole podstawowej, która od ośmiu lat pracuje w szkolnej stołówce i przedszkolu przyznaje, że z jej obserwacji wynika, że jedzenia wartościowych produktów dzieci należy nauczyć. – Nie możemy podawać na stołówkach wyłącznie makaronu. Ważne jest to, żeby rodzice zrozumieli, że chcemy zdrowo karmić dzieci. A to niekoniecznie jest coś, co dzieci lubią – zauważa.

Dzieci nie lubią takich smaków, bo nie są tego nauczone. Da się to zmienić, ale potrzeba na to czasu. Sama szkoła tego jednak nie zrobi – mówi. Jej zdaniem dzieci chętniej jedzą warzywa, gdy są tego nauczone w domu. – Obserwuję na stołówce, że dzieci, które na co dzień w domu mają dietę wegetariańską, nie mają problemu z jedzeniem warzyw w szkole czy przedszkolu – wyjaśnia.

Według niej wiele dzieci niechętnie sięga po pełnowartościowe posiłki. – „Słodkie" obiady, takie jak makaron z truskawkami, jedzą chętniej, ale z bardziej wytrawnymi posiłkami, w których jest np. warzywo w sosie albo surówka, jest większy problem – tłumaczy. Zmiany jej zdaniem mają na celu także ograniczenie skali marnowania żywności i ekologię. – Szkoda tych wszystkich obiadów, które idą do kosza. Wyrzucone warzywa mogą być wykorzystane na kompost, natomiast mięsa się nie kompostuje. Do tego dochodzi ślad węglowy, oszczędzanie wody. Hodowla bydła i wytworzenie mięsa zużywa dużo więcej wody niż produktów roślinnych – wyjaśnia.

Zgodnie z rozporządzeniem od 1 września w szkołach obowiązują m.in. następujące zasady:

– zupy, sosy oraz potrawy muszą być sporządzane z naturalnych składników bez użycia koncentratów spożywczych z wyłączeniem koncentratów z naturalnych składników,

– od poniedziałku do piątku mogą być podawane nie więcej niż dwie porcje potrawy smażonej,

– napoje przygotowywane na miejscu powinny zawierać nie więcej niż 5 g cukrów dodanych w 250 ml produktu gotowego do spożycia, przy czym preferowane jest podawanie wody,

– powinny być stosowane produkty sezonowe i wykorzystywane, jeżeli to możliwe, produkty pochodzenia lokalnego lub ekologiczne.

W codziennych posiłkach ma być zwiększony udział warzyw, owoców i produktów pochodzenia roślinnego, częściej mają być wykorzystywane produkty pełnoziarniste.

Jak zaznacza ministerstwo, zmiany dotyczą wyłącznie oferty dostępnej na terenie szkoły lub przedszkola, która ma wspierać zdrowe wybory żywieniowe. Nowe przepisy nie dotyczą posiłków ani przekąsek przygotowywanych przez rodziców i przynoszonych przez dzieci z domu.

eprasa.pl 164e6af8cc

Borowczak, Borowczak...

Ten, co zaczął strajk w stoczni

„Wracasz do stoczni. Musisz pilnować, żeby mi stoczni fikołka nie zrobiła” – powiedział mu Lech Wałęsa już w wolnej Polsce.

Marek Sterlingow

Jerzy Borowczak wcześniej zdążył rozpocząć strajk w Stoczni Gdańskiej, kilka miesięcy spędzić w więzieniu, wiele razy stracić pracę i kilka razy przekonać się, że bezpieka ingeruje w jego życie prywatne. W rozmowie opowiada też, jak przez dwa miesiące próbował odnaleźć dziewczynę poznaną przypadkiem w kolejce.

ROZMOWA
Z JERZYM BOROWCZAKIEM

MAREK STERLINGOW: Dzień dobry, panie Borowczak. Co pan tu robi?
JERZY BOROWCZAK: W Europejskim Centrum Solidarności w Gdańsku? Idę do Lesia.

Wałęsy? Ma tu biuro.
– Tak.

Nadal macie taki kontakt jak wtedy?
– Jestem u niego regularnie.

Czym się teraz zajmujecie?
– Eee... różnie. Najczęściej gadamy, plotkujemy. Mówimy, co jest dobre, co złe. Czasem wspominamy stare czasy. Długo nie możemy, bo ciągle jacyś dziennikarze, ciągle ktoś tam do niego wchodzi i wychodzi. On też ciągle grzebie w internecie. Czasem mówi: „Masz coś jeszcze? Bo ja tu jeszcze muszę...”. Już wiem, że nie pogadamy.

A pan ma dużo czasu?
– Jestem na emeryturze.

To w końcu pan odpoczywa.
– Ja tak nie odpoczywam jeszcze, dorabiam troszeczkę. Dostałem też propozycję nowej pracy, ale jeszcze się zastanawiam, czy ją przyjmę. W przyszłym roku będę miał 70 lat. Ile można pracować?

W sierpniu 1980 roku miał pan 23 lata.
– 22 z hakiem. Bo jestem z listopada.

Skończył się strajk, podpisaliście porozumienie, pewnie zrobiliście niezłą imprezę?
– Najpierw wywieźliśmy ze stoczni wszystkie powielacze i pobunkrowaliśmy je. Widzieliśmy, że ta władza nam się odwinie. Czuliśmy, że to porozumienie było wymuszone. Drukarnia była otwarta, więc braliśmy, ile się dało. Wszystko chowaliśmy po różnych domach prywatnych, po garażach. Do białego rana mieliśmy robotę.

Wrócił pan do pracy w stoczni?
– Była uchwała, że komitety przekształcają się w komitety założycielskie. Ale ja już nie chciałem działać. Raniutko 1 albo 2 września poszedłem na wydział.

Kim pan był w stoczni?
– Kowalem okrętowym.

Co robi kowal?
– Odprężałem blachy po spawaniu. Po spawaniu blacha pod wpływem temperatury zawsze się pokrzywi. Nadbudówka, posadzka czy podłoga na statku musiały być w miarę równe. Trzeba było to wszystko zagrzewać, nagrzać i prostować. To była moja robota.

Poszedłem, przebrałem się i zacząłem pracować. Przyszedł kierownik i mówi: „Jurek, co ty tu robisz? Tam czekają na ciebie w dyrekcji”.

To długo pan nie popracował.
– Powiedziałem: „Ja nie chcę, kierowniku. Ja tu znam się na tej robocie. Ja mogłem działać w nielegalnych związkach, a w legalnych to ja się nie znam”. A on: „Nie pierdziel mi tu, idź i wyjaśnij im sam”.

Poszedłem do budynku obok dyrekcji, gdzie „Solidarność” dostała pierwsze pomieszczenie. Siedzieli tam już Lech Wałęsa, Alojzy Szablewski, Zbyszek Lis i inni. Namówili mnie, żebym zajął się działalnością związkową. No dobra, postanowiłem, że zostanę do wyborów.

I trochę się pan w to wciągnął?
– Trochę tak. Mój wydział był malutki, z 200-300 osób. Mieliśmy tylko jednego delegata na walne zebranie. Wybrali mnie.

Czuł się pan bohaterem Sierpnia?
– Nie czułem się bohaterem. Ale czułem się fantastycznie, że mi się to udało. Wszyscy inni na ten strajk się spóźnili, nie wnieśli plakatów, nie wnieśli ulotek. Wkurzyli mnie maksymalnie, ale w końcu przyszli i jakoś ten strajk rozpoczęliśmy. Po zakończeniu to mi się gęba śmiała, myślałem: „Kurde, dałem radę”.

Jak by pan odpuścił, to historia potoczyłaby się inaczej.
– Może nie. Może na drugi dzień, za tydzień byśmy zaczęli. Może w innym miejscu w Polsce te strajki by wybuchły, ktoś by je tam rozpoczął. Ale miałem taką wewnętrzną satysfakcję: „Dałeś radę, chłopie, dałeś radę”.

W stoczni pana znali jako tego, który rozpoczął strajk?
– Przez dwa tygodnie wisiała duża tablica. Nazwisko, imię, krótki życiorys. Nawet kiedy były wybory w sali BHP, tablice też tam wisiały.

FOT. BARTOSZ BAŃKA / AGENCJA WYBORCZA.PL

A po strajku nie wrócił pan prosto do domu do rodziny?
– Mieszkałem sam na stancji. Potem miałem fajną dziewczynę, ale kiedy mnie zamknęli, tośmy się nie dogadali. Ona skończyła Politechnikę Gdańską, była inżynierką i pracowała w budynku Unimoru. Jak siedziałem w Iławie, jakiś esbek do niej przyszedł i przekonał, żeby się ze mną już nie zadawała. Mówił, że z więzienia do końca życia nie wyjdę.

Aresztowany został pan w grudniu 1981 roku po wprowadzeniu stanu wojennego. Długo pan siedział?
– Krótko, trzy miesiące. Szybko zleciało. Ja bym mógł siedzieć dłużej. Czerwony Krzyż nas zaopatrywał, mieliśmy dobre jedzenie, amerykańskie papierosy. Po trzech miesiącach wypuścili mnie z tej Iławy. Tego dnia sporo ludzi z Gdańska zostało zwolnionych z internowania. Wracaliśmy jednym pociągiem.

Wrócił pan do pracy w stoczni?
– Jak siedziałem, zwolnili mnie za niestawienie się do pracy.

Przecież nie mógł pan się stawić, bo pan siedział.
– No właśnie.

Zahaczyłem się u ks. Jankowskiego. Miał komisję charytatywną. Woziłem dary dla rodzin internowanych. Jeść co miałem, ale ani wypłaty, ani kartek nie miałem. Nie miałem też gdzie mieszkać. Po kilku dniach ktoś mi powiedział, że dyrektor Edward Słaby chce mnie widzieć.

Czy to nie ten, który podpisał zwolnienie Anny Walentynowicz?
– Tak, ten sam.

Dlaczego chciał panu pomóc?
– Jak działałem w związkach, to go broniłem. Był dyrektorem kadr i odpowiadał też za sprawy socjalne. Paru ludzi się zbuntowało, bo przywieźli zmarznięte ziemniaki. Chcieli dyrektora na taczkę. Ja przekonywałem: „Co dyrektor ma do waszych kartofli? Przecież to nie jego wina, że kierowcy w mróz po ziemniaki pojechali”.

Chciało się panu wracać do pracy?
– Trochę się rozleniwiłem. Spałem, ile chciałem. Do księdza na godz. 8-9 jeździłem. Trochę mi się to spodobało, ale trzeba było coś zrobić.

Jak wyglądało spotkanie ze Słabym?
– Poczęstował mnie papierosem, bo też palił. I nagle wchodzi Marchewka, pułkownik, komisarz stoczni. Nie wiem, czy było to zaaranżowane, czy nie. Słaby stanął na baczność. Pułkownik zdjął czapkę i pyta, kim ja jestem. Słaby mówi: „To nasz były pracownik. Udowadniam mu, że mieliśmy prawo go zwolnić”.

Marchewka wiedział, kim pan jest?
– Zapytał mnie, jak się nazywam. Powiedziałem, że Stanisław Borowczak. On: „Borowczak, Borowczak... Coś mi to mówi... A to ten, co zaczął strajk?”.

Okłamał go pan, że nazywa się Stanisław?
– Nie. Ja naprawdę miałem na imię Stanisław.

To skąd ten Jurek?
– Jak zacząłem działać w WZZ [Wolnych Związkach Zawodowych], przyjąłem pseudonim Jurek. Nawet Bogdan Borusewicz nie wiedział, jak mam naprawdę na imię. W stoczni też wszyscy myśleli, że jestem Jurek. Kłopot zacząłem mieć, jak później zaczęły przychodzić listy polecone. Dawałem na poczcie dowód, a oni nie chcieli mi nic wydać. Od 1991 r. w papierach mam Jerzy Stanisław.

Przyjęli pana do stoczni, a kilka miesięcy później pan znowu zrobił im strajk.
– W październiku 1982 r. Sejm podjął decyzję o delegalizacji „Solidarności”. Manifestacje były w Hucie, ale strajk podjęła tylko Stocznia Gdańska. Była jedynym zakładem w Polsce, który zastrajkował.

Wiedział pan, że po tym strajku może mieć kłopoty?
– Jak rozbili strajk, to myślałem, że pewnie dostanę, ile wlezie. Miałem kwaterę na Zaroślaku. Poszedłem spać do Kuby Świetlickiego na Niedźwiednik. Ale tego dnia chyba czterech

eprasa.pl 164e6af8cc

czy pięciu chłopaków zamknęli. A mnie nie znaleźli i potem zapomnieli. Ze stoczni oczywiście mnie wyrzucili.

Poszedł pan znów do księdza?
– U niego mogłem tylko wozić dary. A dachu nad głową nie miałem. Poszedłem więc do wydziału skierowań, do urzędu pracy.

Co panu zaproponowali?
– Miałem średnie wykształcenie. Dostałem skierowanie do kina Leningrad na technicznego. Dali mi maszynę do pisania, papier. Nie mogłem uwierzyć. Ale następnego dnia się połapali, przyszli i powiedzieli, że jednak muszą mnie zwolnić.

Szukał pan dalej?
– Tak. Pomyślałem: mam papiery ratownika medycznego, bo byłem w wojsku w kontyngencie ONZ w Syrii i Egipcie. Jeździłem karetką. Poprosiłem o pracę w pogotowiu. Poszedłem na Żaglową, bo tam były samochody, karetki, takie nyski. Pierwszego dnia coś tam robię, a drugiego dnia dyspozytor mówi: „Niestety, nie ma dla pana pracy."

I co dalej?
– Pomyślałem, że trzeba zmienić taktykę. Powiedziałem, że mam wykształcenie zawodowe. Dostałem pracę na sprężarce w jakiejś firmie budowlanej. Dwa dni tam chyba byłem. Potem przyszli i powiedzieli: „Pan oszukał zakład skierowań. Ma pan średnie wykształcenie. Nie możemy zatrudnić na sprężarkę kogoś ze średnim wykształceniem".

Znów do księdza?
– Ksiądz budował część plebanii od nowa. Znał szefa Budimoru i ten dał mi robotę. Woziłem Polonezem jednego z dyrektorów. Aż tamten się połapał, kim jestem, wezwali mnie do kadr i powiedzieli, że robią restrukturyzację i zwalniają najmłodszych.

Ale w końcu gdzieś pan znalazł pracę? Taką krótką wersję poproszę. Bo chciałbym porozmawiać o pana dziewczynach.
– Zahaczyłem się w końcu w Szczecinie. I tam pracowałem już dłużej. A co chce pan wiedzieć o dziewczynach?

Jedną wystraszyło panu SB. Ale w końcu jakąś pan sobie znalazł?
– Następną też mi wystraszyli. Byliśmy w kafejce we Wrzeszczu. W „Newskiej". Nie wiem, czy jeszcze jest. Na dole była restauracja, a na górze kawiarnia. Podeszli do nas jacyś esbecy. Jej powiedzieli, żeby spieprzała, a mnie zabrali do komisariatu na Białą. Nawet mnie tam długo nie trzymali. Zamknęli mnie na dole, może na 10 min, i wypuścili. Bez żadnej notatki. Ona już nie chciała mnie widzieć. Myślę sobie: „Kurde, przecież nie będę brał dziewczyny z opozycji, bo jak nas zamkną, to oboje. Rodziny nie założymy". Wiedzieliśmy, jak trudno było Bogdanowi Borusewiczowi i Alinie.

W końcu wrócił pan ze Szczecina do Gdańska?
– Tak. Mieszkałem u Kuby na Niedźwiedniku. Miałem swój powielacz, coś tam z kolegami drukowaliśmy. Cały czas chodziłem do Lesia.

Co robiliście poza knuciem przeciwko systemowi?
– Lesiu miał chyba pierwsze wideo w Gdańsku, oglądaliśmy filmy. Nieraz siedziałem u niego do nocy.

Jakie filmy?
– Nie pamiętam. „Doktora Żywago"?

Jak w końcu zdobył pan żonę?
– Któregoś dnia byłem u Wałęsy do 22. Postanowiłem już iść. Lesiu na to, żebym poczekał, bo jeszcze 3 min filmu zostały. Wytłumaczyłem, że umówiłem się na Chełmie u Józia. Mieliśmy tam trzaskać pieczątki. Potem kogoś zamkną i będzie na mnie, bo nie byłem. Wsiadam do kolejki. Miejsce wolne, naprzeciwko siedziały dwie dziewczyny i żołnierz, taki po dwóch kieliszkach. Zaczęliśmy gadać o wojsku, dziewczyny też się włączyły.

Opowiadał pan o służbie w wojsku ONZ?
– Pewnie tak. Jedna z dziewczyn jechała do Gdańska Głównego, tak jak ja. Wysiedliśmy. Miałem trzy czy cztery zdjęcia Wałęsy, potrzebne mi były do czegoś, dla zachodniej prasy, czy coś takiego. Szliśmy w stronę przystanku. Idę i gadam. W którymś momencie mówię do niej: „A chcesz zdjęcie Wałęsy?". A ona mówi, że już ma. Kłamała.

Skąd pan wie?
– Później mi się przyznała. Nie miałem czasu, żeby więcej zagadać. Przyjechał mój autobus, a ja, jak ten głupi, mówię: „No to cześć". Wsiadłem i pojechałem. Jechałem i klątem w myślach, bo wpadła mi w oko. Zacząłem się zastanawiać, co ona tu mogła robić. Wziąłem kartkę, rozrysowałem sobie sklepy, myślałem, że może gdzieś w którymś pracuje.

Do Lesia chodziłem codziennie, chyba przez dwa miesiące. I zawsze o 22 wychodziłem. Aż któregoś dnia, wchodzę na peron na Zaspie i patrzę – jest. Podchodzę i pytam, czy mnie poznaje. Ona mówi, że nie. Kłamała. Umówiliśmy się na następny dzień pod kinem Leningrad. Nie pamiętam już, jaki to był film.

I tak poznał pan żonę?
– Tak. Tak poznałem żonę. Wszyscy mówią na nią Pszczoła, ale naprawdę na imię ma Mariola. Mało kto to wie. Udało się nam. Lesiu był świadkiem na naszym ślubie.

Na koniec PRL miał pan dobrą pracę. W Spółdzielni „Świetlik" Macieja Płażyńskiego. Tam, gdzie Donald Tusk i inni opozycjoniści.
– Tak. Tam, gdzie wszyscy. Malowaliśmy kominy, czyściliśmy dachy i okna. Robiliśmy to, wisząc na linach wspinaczkowych. Czasami i ponad 100 m nad ziemią. Praca ciężka, ale zarobki mieliśmy kosmiczne.

Jak poradził sobie pan po wyborach, w wolnej Polsce?
– Chciałem zostać w Świetliku, ale nie wyszło.

Pewnego dnia przychodzi sąsiad z bloku i mówi, że dzwonił do niego Wałęsa. Kazał mi powiedzieć, że chce ze mną gadać. Jak się do niego dodzwonił, nie wiem. Przychodzę do Lesia, a ten pyta: „Ty nie masz telefonu? Przecież dałem dyspozycję. Zaraz będziesz miał". Następnego dnia założyli mi dwa. Jeden rano, drugi po południu.

Co chciał Wałęsa?
– Powiedział: „Słuchaj, wracasz do stoczni. Musisz pilnować, żeby mi stocznia fikołka nie zrobiła".

I wrócił pan?
– Wziąłem u Płażyńskiego trzy miesiące urlopu bezpłatnego. Powiedziałem Wałęsie, że pomogę w stoczni strukturę na nowo utworzyć. Znam ludzi, utrzymywałem z nimi kontakty, wiem, kto jest kto.

Tak się złożyło, że w Gdańsku pojawiła się wtedy ta milionerka Barbara Piasecka-Johnson. I zamierzała kupić stocznię.

To pana skusiło?
– Pomyślałem, że to będzie normalna firma, to ja w normalnej firmie też zarobię, a nie będę latał po tych kominach w Świetliku. No i przyjąłem się w stoczni. Wygrałem najpierw wybory na przewodniczącego, potem były kolejne wybory i też je wygrałem.

A jak życie rodzinne?
– W 1989 r. Pszczoła urodziła nam syna. Akurat przyszedłem do ks. Jankowskiego. Była tam Basia Piasecka i ktoś jeszcze. Piję kawę. Ksiądz zapytał, czy mam już chrzestnych. Powiedziałem, że nie. „To będę ja i pani Basia". Mówię: „Fajnie, cieszę się". Moja żona się nie cieszyła, bo wolała kogoś z rodziny. Nie było innego wyjścia. Polityczna decyzja. I tak ks. Jankowski i pani Johnson zostali chrzestnymi mojego młodszego syna Marcina.

Miał pan potem kontakt z Piasecką-Johnson?
– Jak skończyła się jej relacja z księdzem, bo ksiądz ją naciągnął, to ona już tutaj nie przyjeżdżała. Ja też nie pisałem do niej listów. Potem, jak sfinansowała w Gdańsku przedszkole dla dzieci autystycznych, zaprosiła mnie i Marcina. Byliśmy tutaj, potem pojechaliśmy do niej. Miała taką hacjendę w Sokółce. Wtedy znowu mieliśmy kontakt, ale ona już była słabego zdrowia.

Nie chciała zabrać Marcina do Ameryki?
– Tak. Chciała zabrać Marcina na studia do Ameryki, ale moja żona mówiła: „Dziecko na zatracenie. Nie ma mowy". Pani Basia zmarła przedwcześnie. Byliśmy z synem na jej pogrzebie.

Co robił pan potem?
– Gdy odszedłem ze stoczni, Wałęsa zaproponował mi stanowisko dyrektora Fundacji Centrum Solidarności. Byłem też radnym miasta Gdańska, szefem „S" w Stoczni oraz szefem regionu. Dopóki nie byłem posłem, z fundacji brałem 2,8 tys. zł. Jak zostałem posłem, to już nie brałem pieniędzy z fundacji. No i w Sejmie byłem przez pięć kadencji.

Tam to musiało być wesoło.
– Chętnie o tym opowiem, ale kurczę, chyba muszę już iść do Lesia. Może następnym razem? ●

Jerzy Borowczak

• Ur. 1957 r. 14 sierpnia 1980 r. razem z Bogdanem Felskim i Ludwikiem Prądzyńskim zainicjował strajk w Stoczni Gdańskiej. Zgodnie z planem Bogdana Borusewicza jako pierwszy wezwał stoczniowców do protestu w obronie Anny Walentynowicz. Spiskowcy sparaliżowali zakład, przygotowując grunt pod przybycie Lecha Wałęsy. Po wprowadzeniu stanu wojennego internowany. W 1989 r. wrócił do stoczni, później m.in. przewodniczący zakładowej „Solidarności", poseł i radny Gdańska. Od 2002 r. związany z Fundacją Centrum Solidarności. Honorowy Obywatel Gdańska.

REKLAMA

Gdańsk/3442711O

1 GD

eprasa.pl 164e6af8cc

Nauka i zdrowie

Patent gdańskich naukowców

Choroba Parkinsona może rozwijać się przez lata, zanim pojawią się jej najbardziej charakterystyczne objawy. Naukowcy z Gdańska opracowali metodę, która może pomóc w wykrywaniu choroby znacznie wcześniej.

Aleksandra Zdanowicz

• **Choroba Parkinsona może rozwijać się przez wiele lat przed postawieniem diagnozy**
FOT. DAISY-DAISY/ISTOCK/GETTY

Teraz neurolog rozpoznaje chorobę Parkinsona przede wszystkim na podstawie objawów. To m.in. spowolnienie ruchowe, sztywność mięśni czy drżenie spoczynkowe. Rezonans magnetyczny i inne badania mogą pomóc w diagnostyce, ale nie istnieje proste i powszechnie stosowane badanie krwi, które pozwalałoby wykryć chorobę Parkinsona u osoby bez charakterystycznych objawów ruchowych. – I właśnie tę lukę diagnostyczną próbujemy wypełnić – mówi prof. Magdalena Górska-Ponikowska z Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego kierująca zespołem, który pracuje nad sposobem diagnozowania in vitro choroby Parkinsona.

Naukowcy chcą wykorzystać do tego charakterystyczne zmiany zachodzące we krwi. Ich metoda polega na jednoczesnym oznaczaniu nadtlenku wodoru, 17β-estradiolu [najważniejszy i najsilniejszy naturalny hormon z grupy estrogenów] oraz wybranych metabolitów tego hormonu. Brzmi skomplikowanie, ale za pomysłem stoi wieloletnia historia badań gdańskiego zespołu.

BADANIA NAD ESTROGENEM

Punktem wyjścia nie była wcale choroba Parkinsona. Naukowcy od lat zajmowali się metabolizmem 17β-estradiolu, a szczególnie jego naturalnym metabolitem – 2-metoksyestradiolem [choć powstaje z estrogenów, wykazuje zupełnie inne, unikalne działanie – ma udowodnione w badaniach przedklinicznych i klinicznych silne działanie przeciwnowotworowe, antyproliferacyjne oraz antyangiogenne].

Wcześniejsze eksperymenty pokazały, że związek ten może wpływać na równowagę oksydacyjno-redukcyjną [stan równowagi] komórki, funkcjonowanie mitochondriów i procesy prowadzące do jej śmierci. Badacze obserwowali również związane z nim uszkodzenia DNA w komórkach neuronalnych.

W pewnym momencie zwrócili uwagę na jeszcze jedną rzecz. Mechanizmy związane ze śmiercią komórek pojawiają się zarówno w chorobach nowotworowych, jak i neurodegeneracyjnych. Konsekwencje są oczywiście zupełnie inne, ale część procesów biologicznych może mieć wspólne elementy.

Do tego dochodziła obserwowana od lat zależność między chorobą Parkinsona, a niektórymi nowotworami. – Ponieważ 2-ME2 był wcześniej przedmiotem naszych badań w kontekście przeciwnowotworowym, zaczęliśmy zastanawiać się, czy ten sam metabolit może mieć znaczenie także w neurodegeneracji – tłumaczy prof. Górska-Ponikowska.

> *Proces chorobowy może trwać 10, 15, a nawet 20 lat, zanim stanie się widoczny*
>
> **PROF. JAROSŁAW SŁAWEK**
> Gdański Uniwersytet Medyczny

Kolejnym elementem układanki był nadtlenek wodoru, H2O2. To jeden z elementów stresu oksydacyjnego, czyli sytuacji, w której w komórkach dochodzi do zaburzenia równowagi między powstawaniem reaktywnych form tlenu a możliwościami ich neutralizowania. Stres oksydacyjny i zaburzenia pracy mitochondriów są od dawna wiązane z procesami zachodzącymi w chorobie Parkinsona. Naukowcy sprawdzili więc, czy obserwacje z laboratoriów mają odzwierciedlenie u pacjentów. Miały.

We krwi osób z chorobą Parkinsona badacze zaobserwowali zwiększone stężenie 2-ME2 i H2O2 oraz jednoczesne obniżenie stężenia 2-hydroksyestradiolu. Zdaniem zespołu ważne jest nie tylko pojedyncze stężenie konkretnej substancji, ale wzajemna relacja tych związków.

Szczególnie interesująca okazała się odwrotna zależność pomiędzy 2-OH-E2 i 2-ME2. Może ona wskazywać na zmianę szlaku metabolizmu estrogenów współwystępującą ze stresem oksydacyjnym. To właśnie połączenie kilku informacji biologicznych jest jednym z najważniejszych elementów opatentowanej metody. Materiałem do badania jest krew. W przyszłości może więc powstać badanie prostsze niż procedury stosowane obecnie. Ale właśnie tutaj zaczyna się najważniejsze „ale".

PATENT TO NIE TEST

Uzyskanie patentu nie oznacza oczywiście, że pacjenci mogą już zgłosić się do laboratorium i wykonać badanie. – Patent nie oznacza jeszcze gotowego testu dostępnego w rutynowej diagnostyce – podkreśla prof. Górska-Ponikowska.

Prof. Jarosław Sławek, kierownik Kliniki Neurologii, Chorób Neurozwyrodnieniowych i Neuroimmunologii Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego, przyznaje, że przed zespołem jeszcze sporo pracy. Pierwsze badania wykazały obiecujące wyniki, ale naukowcy chcą je zweryfikować na kolejnych grupach pacjentów. – Jeszcze nas czeka droga do tego, żeby to potwierdzić jeszcze raz na większych grupach – mówi prof. Sławek.

Pierwsze badania obejmowały pacjentów z już rozpoznaną chorobą. Teraz naukowcy chcą sprawdzić, jak poziom badanych substancji zmienia się w czasie oraz czy metoda pozwala wykrywać chorobę na wcześniejszym etapie. – Mój doktorant prowadzi obecnie takie badania podłużne, patrząc na to, jak to się zmienia w czasie, czy w kolejnych latach wskaźniki narastają, zmniejszają się, są takie same i jak to jest we wczesnej chorobie i później chorobie Parkinsona – tłumaczy prof. Sławek.

Badacze chcą również sprawdzić pacjentów z innymi zespołami parkinsonowskimi. Chodzi o odpowiedź na pytanie, czy opracowany profil biomarkerów jest charakterystyczny dla choroby Parkinsona i może pomóc odróżnić ją od innych schorzeń przebiegających z podobnymi objawami.

Na wyniki tych badań trzeba jeszcze poczekać.

NAUKOWCY CHCĄ UPROŚCIĆ BADANIE

Jest jeszcze jeden problem. Obecna metoda oznaczania badanych substancji jest stosunkowo skomplikowana. – Test był robiony takimi dość wyszukanymi metodami biochemicznymi. Natomiast mamy pomysł na to, żeby go uprościć i być może spowodować, że to będzie łatwiejsze – mówi prof. Sławek.

Zespół przygotowuje projekt grantu, który ma pozwolić na rozpoczęcie prac nad uproszczoną wersją testu. Nowa metoda będzie musiała zostać porównana z obecnie stosowanym sposobem oznaczania biomarkerów.

To ważny etap, jeśli badanie miałoby kiedyś trafić do laboratoriów diagnostycznych. Prostsza metoda może oznaczać nie tylko łatwiejsze wykonanie, ale również niższy koszt. Na razie jednak nie istnieje gotowy produkt komercyjny.

Czy uczelnie szukają już firmy, która mogłaby przejąć technologię i wprowadzić ją na rynek? – Docelowo tak, ale musimy jeszcze zweryfikować te wyniki na kolejnej grupie pacjentów – odpowiada prof. Sławek.

Dopiero po potwierdzeniu wyników i opracowaniu prostszego sposobu oznaczania substancji zespół będzie mógł poważniej myśleć o komercjalizacji.

Potrzebne będą także kolejne pieniądze na badania. Naukowcy przygotowują obecnie projekt grantu, a w przyszłości będą szukać następnych źródeł finansowania oraz partnerów, m.in. laboratoriów i firm zainteresowanych rozwojem technologii. – Po to jest ten patent, żeby ochronić tę własność intelektualną, a później, w zależności od tego, jak nam się różne wyniki potwierdzą, czy nam się uda opracować prostszy sposób wykrywania tych substancji we krwi, łatwiejszy niż teraz, no to pewnie będziemy szukać, żeby nie oddać tego, nie porzucić tej metody – mówi prof. Sławek.

WCZESNE WYKRYWANIE

Choroba Parkinsona może rozwijać się przez wiele lat przed postawieniem diagnozy. Według prof. Sławka proces chorobowy może trwać 10, 15, a nawet 20 lat, zanim stanie się widoczny. To oznacza, że w momencie pojawienia się objawów część neuronów jest już nieodwracalnie uszkodzona. Jednocześnie prowadzone są prace nad lekami, które nie tylko łagodzą objawy choroby, ale także mają modyfikować jej przebieg. – Pewnie pojawią się wkrótce takie leki, które będą modyfikować przebieg choroby, to znaczy nie będą tylko leczyć objawów, ale spowalniać jej przebieg – mówi prof. Sławek.

Jeżeli takie terapie rzeczywiście staną się dostępne, możliwość zdiagnozowania pacjenta na wcześniejszym etapie może nabrać jeszcze większego znaczenia. To właśnie jeden z powodów, dla których na świecie tak intensywnie poszukuje się biomarkerów chorób neurodegeneracyjnych.

Czy taki test rzeczywiście zmieni diagnostykę? Na odpowiedź trzeba jeszcze poczekać. Naukowcy z GUMed i Uniwersytetu Gdańskiego przygotowują kolejne publikacje i prowadzą dalsze badania. Nie wiadomo również jeszcze, czy charakterystyczny profil metabolitów estrogenów będzie specyficzny dla choroby Parkinsona. Podobne procesy – stres oksydacyjny, zaburzenia funkcjonowania mitochondriów czy zmiany metabolizmu komórkowego – występują także w innych chorobach neurodegeneracyjnych. Dlatego zakres patentu obejmuje szerzej choroby neurodegeneracyjne.

Jeśli dalsze badania pokażą, że różne choroby tworzą odmienne „podpisy" metabolitów i stresu oksydacyjnego, w przyszłości taki panel mógłby nie tylko pomagać wykrywać neurodegenerację, ale również różnicować jej poszczególne rodzaje. Jeżeli natomiast okaże się, że część zmian jest wspólna dla wielu chorób, metoda mogłaby służyć jako marker bardzo wczesnego procesu neurodegeneracyjnego.

Na razie jedno jest pewne: gdańscy naukowcy wykonali kolejny krok od badań nad mechanizmami zachodzącymi w komórkach do próby stworzenia narzędzia, które mogłoby kiedyś znaleźć zastosowanie u pacjentów. ●

1 GD

eprasa.pl 164e6af8cc

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY

POLSKA NA DWÓCH KÓŁKACH

PRZEWODNIK
po *najpiękniejszych* trasach rowerowych

- Idealne zarówno na weekendowe wycieczki, jak i dłuższe wyprawy
- Czytelne mapy, doskonałe uzupełnienie opisów, pomocne przy planowaniu wypraw
- Do każdej trasy w tym przewodniku możecie pobrać plik GPX

ZAMÓW NA KulturalnySklep.pl

wyborcza.pl

eprasa.pl 164e6af8cc

Wyrazy głębokiego współczucia
z powodu śmierci

Ojca

Ewie i Rodzinie

składają

przyjaciele z Komitetu Organizacyjnego
XXVI Światowego Jamboree Skautowego

www.nekrologi.wyborcza.pl/34450988

Z głębokim smutkiem i żalem przyjęliśmy wiadomość o śmierci

ŚP

dr Moniki Warmowskiej-Gadzińskiej

Dyrektor Pionu Naukowo-Badawczego Polskiego Rejestru Statków S.A.,
Członkini WISTA Poland,
cenionej ekspertki i menedżerki, osoby o ogromnej wiedzy,
profesjonalizmie i zaangażowaniu na rzecz rozwoju gospodarki morskiej
oraz bezpieczeństwa żeglugi.

Jej odejście jest niepowetowaną stratą dla środowiska morskiego,
naukowego i wszystkich, którzy mieli zaszczyt z Nią współpracować.

Rodzinie, Bliskim, Współpracownikom
oraz całej społeczności Polskiego Rejestru Statków S.A.

składamy wyrazy szczerego współczucia i słowa wsparcia
w tych trudnych chwilach.

Zarząd oraz Pracownicy
Zarządu Morskiego Portu Gdańsk S.A.

Gdańsk, wrzesień 2026 r.

www.nekrologi.wyborcza.pl/34450707

Gdańskie Nieruchomości

OGŁOSZENIE

Na podstawie art. 35 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 roku o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2026 r. poz. 399 i 912 i 1688) **Gdańskie Nieruchomości Samorządowy Zakład Budżetowy** informują, że na tablicach ogłoszeń: w siedzibie przy ul. Partyzantów 74, Działu Nieruchomości i Lokali Użytkowych przy ul. Dyrekcyjnej 5, właściwych terytorialnie Obszarach Administracyjnych, Urzędu Miejskiego w Gdańsku przy ul. Nowe Ogrody 8/12, a także na stronach internetowych www.gdansk.pl, www.nieruchomoscigda.pl, zostało wywieszone na okres 21 **dni zmieniające zarządzenie Nr 1505/26 Prezydenta Miasta Gdańska z dnia 1 września 2026 roku** w sprawie użyczenia lokalu użytkowego przy ul. Biologicznej 1 w Gdańsku; **zmieniające zarządzenie Nr 1506/26 Prezydenta Miasta Gdańska z dnia 1 września 2026 roku** w sprawie użyczenia lokalu użytkowego przy ul. Biologicznej 1 w Gdańsku**; zmieniające zarządzenie Nr 1507/26 Prezydenta Miasta Gdańska z dnia 1 września 2026 roku** w sprawie użyczenia lokalu użytkowego przy ul. Biologicznej 1 w Gdańsku; zmieniające zarządzenie Nr 1508/26 **Prezydenta Miasta Gdańska z dnia 1 września 2026 roku** w sprawie użyczenia lokalu użytkowego przy ul. Biologicznej 1 w Gdańsku.

Gdańsk/34450976

WI-III.7821.1.18.2025.MD.m Gdańsk, 31 sierpnia 2026 r.

OBWIESZCZENIE

WOJEWODA POMORSKI

działając na podstawie art. 11f ust. 6 ustawy z dnia 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych (Dz.U. z 2024 r. poz. 311), zwanej dalej „specustawą drogową”,

podaje do publicznej wiadomości, iż:

w dniu 25 sierpnia 2026 r. decyzją nr WI-III.7821.1.18.2025.MD uchylił w części i orzekł w tym zakresie co do istoty sprawy, a w pozostałej części utrzymał w mocy decyzję Starosty Kartuskiego nr B.6740.1718.2024.AC z dnia 17.07.2025 r. o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej pn.: „Rozbudowa drogi ulicy Osiedlowej w Somoninie”, wydaną dla Wójta Gminy Somonino.

Jednocześnie, zgodnie z art. 11f ust. 4 specustawy drogowej zawiadamiam, że z treścią decyzji można zapoznać się w Wydziale Infrastruktury Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gdańsku, ul. Okopowa 21/27, **po telefonicznym uzgodnieniu terminu pod nr tel. 58 30-77-372.**

Zgodnie z art. 49 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2025 r. poz. 1691), zawiadomienie stron postępowania uważa się za dokonane po upływie 14 dni od dnia publicznego ogłoszenia.

Od niniejszej decyzji stronom służy prawo wniesienia skargi do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gdańsku, w terminie 30 dni od dnia, w którym czynność zawiadomienia o wydaniu decyzji odnosi skutek prawny. Skargę do Sądu składa się za pośrednictwem Wojewody Pomorskiego, ul. Okopowa 21/27, 80-810 Gdańsk.

Gdańsk/34450921

OGŁOSZENIE

Burmistrz Miasta Puck informuje,

że na tablicy ogłoszeń w siedzibie Urzędu Miasta Puck w dniu 04.09.2026 r., na okres 21 dni, zostaną wywieszone do publicznej wiadomości wykazy nieruchomości przeznaczonych do najmu lub dzierżawy w trybie bezprzetargowym.

Informacje: Referat Gospodarki Nieruchomościami i Planowania Przestrzennego, ul. 1-go Maja 13 Puck, pok. 103, tel. 58 673 05 24.

Z up. Burmistrza Miasta
Piotr Ciskowski
Z-ca Burmistrza

Gdańsk/34450874

GAZETA wyborcza

DLA FIRM, URZĘDÓW I INSTYTUCJI

Przetargi,
licytacje,
zamówienia publiczne

Ogłoszenia
sądowe i rekrutacyjne

Nekrologi,
kondolencje,
wspomnienia

KONTAKT:
kontakt_komunikaty@wyborcza.pl,
tel. 507 094 232
nekrologi@wyborcza.pl,
tel. 22 555 55 55

Komunikaty.pl
nekrologi.wyborcza.pl

INGA IWASIÓW znalazła klucz, który otwiera świat. O jej nowej powieści „Tobiasz i wielki liść” – książce o emeryturze, samotności, końcu pewnego świata i... króliku, który niespodziewanie wypełnia pustkę

ARTUR DOMOSŁAWSKI o legendarnym reporterze i „Operacji Masakra”. Pióro, pistolet i srebrnolistne topole, czyli o tym, dlaczego niektóre reportaże stają się legendami

Dlaczego jesteśmy coraz bardziej zmęczeni i czy książki o wypaleniu naprawdę pomagają z niego wyjść?

Spotkanie Książkowego Klubu Książki, przegląd jesiennych nowości, kryminały i powieści z dreszczykiem oraz książki dla młodszych czytelników.

W sprzedaży, również z dostawą do paczkomatu

Zamów magazyn z darmową dostawą na: **Prenumerata24.pl**

Więcej na: **Wyborcza.pl/ksiazki**

GDL 1

eprasa.pl 164e6af8cc

wyborcza
ŁÓDŹ
TYGODNIK

Piątek, 4 września 2026 | Redaktorka prowadząca **Małgorzata Szlachetka**

lodz.wyborcza.pl | Kontakt z redakcją: lodz@wyborcza.pl

FOT. MARCIN STĘPIEŃ / AGENCJA WYBORCZA.PL

Łukasz Goss

Musi być jakiś wróg

▶ 4-5

1 LO

eprasa.pl 164e6af8cc

Maria Stefańska

Kiedy rodzic zaczyna żyć za dziecko

Mamo, zapiszesz mnie do pracy?

Magdalena robiła za córkę prace domowe już w podstawówce: – Czasem nie pamiętała nawet, z jakiego materiału ma się przygotować, więc dzwoniłam do jej koleżanek z klasy. Alicja: – Mama ma dominujący charakter.

Dorosła córka zapytała mamę, czy ta zapisze ją do pracy. Podobnie było z rekrutacją na studia. – To ja znałam terminy dostarczania dokumentów, nie ona. To ja zajmowałam się aplikowaniem na poszczególne kierunki. To ja odczytywałam maile i informowałam ją o całym procesie – mówi 50-letnia Magdalena, mama Alicji.

Dziś widzi, że popełniła błąd.

– Bardzo często miałam wrażenie, że mama angażuje się zbyt mocno – odpowiada Alicja. – Nie chciałam tego, ale też nigdy nie próbowałam nic z tym zrobić. Mama ma dominujący charakter. Nigdy się nie myli. A przynajmniej tak jej się wydaje.

CÓRKA WCALE BY SIĘ NIE UCZYŁA

Kiedy to się zaczęło? Może wtedy, gdy Magdalena robiła za córkę prace domowe w klasach I-III. W tym czasie dziewczynka oglądała bajki. Po latach Magdalena nazywa to swoim największym błędem, chociaż – jak podkreśla – wtedy chciała dobrze.

– Klasy I–III to czas, kiedy dziecko uczy się odpowiedzialności i samokontroli. Mam wrażenie, że zachowanie mojej córki wobec szkoły uformowało się właśnie wtedy, gdy w pierwszych latach jej edukacji, chcąc oszczędzić mój czas i jej nerwy, wolałam sama wypełniać jej ćwiczeniówki niż pozwolić jej robić to samodzielnie – przyznaje.

Potem ta pomoc stała się codziennością. I nie skończyła się w podstawówce. – Czasem córka nie pamiętała nawet, z jakiego materiału ma się przygotować. Wtedy dzwoniłam do jej koleżanek z klasy albo do innych rodziców – mówi Magdalena.

Początkowo chodziło o rzeczy banalne. Pomóc w trudniejszym zadaniu. Przygotować plecak do szkoły. Podwieźć na lekcje. Alicja: – Mama przywoziła mnie i odwoziła ze szkoły. Nigdy nie jeździłam komunikacją miejską.

Z czasem powstał cały „system" wsparcia. To mama pamiętała o sprawdzianach i na kiedy jest zdana praca domowa. Nie tylko regularnie sprawdzała dziennik elektroniczny, ale też kontaktowała się z nauczycielami i rodzicami innych uczniów, a nawet kolegami i koleżankami córki z klasy, żeby wiedzieć, co jest potrzebne do szkoły.

Chętnie pomagała w nauce biologii, bo studiowała na tym kierunku. Zrobić za córkę prezentację? Dlaczego nie.

Przez lata uważała, że nie ma innego wyboru, chociaż przyznaje, że starszej o pięć lat siostry Alicji tak nie pilotowała. Tłumaczy, że starsza córka była bardziej samodzielna. Na przykład sama zdecydowała, gdzie chce studiować.

– Z młodszą było inaczej – mówi mama sióstr. – Nie przejawiała chęci do samodzielnego odrabiania prac domowych, więc trzeba było ją do tego nakłaniać, niekiedy zmuszać – wspomina Magdalena.

RYS. SHUTTERSTOCK

I dodaje: – Gdybym tego wszystkiego nie robiła, córka nie uczyłaby się wcale i potem trzeba by było płacić za korepetycje. Powtarzanie klasy też kosztuje. Z dwojga złego wolałam wziąć to na siebie i dać jej czas do przejęcia inicjatywy. Tyle że inicjatywa pojawiła się dopiero kilka tygodni przed maturą.

Czy nazwałaby siebie nadopiekuńczą matką? – Nie. Co najwyżej matką, która czasem chciała pomóc za bardzo.

Mama Magdaleny wychowywała ją i jej starszego brata sama. Mąż zostawił ją, jak dzieci były małe.

ŻEBY MAMA BYŁA ZADOWOLONA

Osiemnastoletnia dziś Alicja patrzy na czas swojej nauki inaczej niż jej mama.

– Nie uczyłam się regularnie, bo nie czułam takiej potrzeby. Gdyby zależało to tylko ode mnie, uczyłabym się tylko z matematyki, bo najmniej ją rozumiałam. Z innych przedmiotów wystarczyło mi krótkie przypomnienie przed lekcją, bo większość rzeczy pamiętałam z lekcji – tłumaczy.

Nie wszystkie oceny były dla niej ważne w tym samym stopniu. Z geografii zależało jej na piątkach, ale z matematyki wystarczyłaby jej dwójka.

– Chciałam dostawać dobre stopnie, żeby mama była zadowolona – przyznaje jednocześnie.

Była też starsza siostra, z którą Alicja się porównywała: – Ona zawsze była chwalona, skończyła studia z wyróżnieniem. Nie ma takiej dziedziny, w której nie umiałaby się wypowiedzieć. Ja też mam swoje przemyślenia, ale nie jestem aż tak śmiała.

Alicja czasami myśli już o tym, jak chciałaby wychowywać własne dzieci.

– Oby wszystko opierało się na szczerości. Chcę, żeby wiedziały same, kiedy muszą iść do szkoły, a kiedy mogą zostać w domu. Nie będę stać nad nimi i pilnować jak moja mama – zapewnia. – Od małego będę uczyła je regularności i samodyscypliny. Żeby same umiały o siebie zadbać.

Magdalena znalazła mieszkanie na wynajem dla Alicji, wyprowadzka za miesiąc. Będą się często odwiedzać.

DZIECKO REALIZUJE AMBICJE RODZICÓW

– Rodzic absolutnie nie powinien dziecka wyręczać, bo w ten sposób odbiera mu sprawczość, samodzielność i odpowiedzialność za własny proces uczenia się – mówi Jarosław Durszewicz, ekspert prawa oświatowego, prezes Fundacji „Szkoła bez ocen", nauczyciel akademicki i były dyrektor szkoły.

Jak podkreśla, rolą rodzica powinno być przede wszystkim wspieranie dziecka i wspólne z nim wyznaczanie celów, a nie wykonywanie za niego kolejnych obowiązków.

Ale gdzie kończy się rodzicielska pomoc, a zaczyna wyręczanie? Słyszę, że problem zaczyna się wtedy, gdy rodzic przejmuje odpowiedzialność za naukę syna lub córki.

– Jeżeli przez całe dzieciństwo ktoś wszystko robił za dziecko, może ono mieć trudności z podejmowaniem decyzji i funkcjonowaniem w społeczeństwie – mówi Jarosław Durszewicz.

Kluczowe jest to, żeby dziecko miało własne cele. I dodaje: – Problem pojawia się, kiedy dziecko realizuje ambicje rodziców: ma zostać lekarzem, prawnikiem czy architektem, bo właśnie taką przyszłość rodzic dla niego wymarzył. To odbiera dziecku sprawczość i możliwość decydowania o własnym życiu.

RODZICE PODWOŻĄ POD SCHODY

Naukowcy od lat przyglądają się temu, jak nadopiekuńczość rodziców wpływa na to, jak ich dzieci radzą sobie potem w życiu.

Jarosław Durszewicz zwraca uwagę, że nadopiekuńczość przejawia się nie tylko w wyręczaniu dziecka w nauce. Widać ją również w codziennych, pozornie błahych sytuacjach.

– Dzieci funkcjonujące w niektórych systemach edukacyjnych są od najmłodszych lat przyuczane do samodzielności. Same przychodzą do szkoły, nie są podwożone pod same schody, samodzielnie pokonują drogę, odpowiadają za to, żeby się ubrać odpowiednio do pogody czy zawiązać buty – wskazuje.

Tymczasem zdarza się, że rodzice wyręczają we wszystkim, nie pozwalając dziecku zmierzyć się z konsekwencjami własnych decyzji. W ocenie eksperta właściwą rolą rodzica jest stworzenie warunków, w których dziecko stopniowo uczy się samodzielności.

– W przeciwnym razie śmiało możemy mówić o ubezwłasnowolnieniu – stwierdza. ●

wyborcza.pl

WYBIERZ SWÓJ PAKIET PRENUMERATY

• **Wejdź: Wyborcza.pl/prenumerata**

OGŁOSZENIE

Łódź/34448958

17 WRZEŚNIA, WARSZAWA, ŁÓDŹ

Wielki Test Wiedzy o Odpadach

Więcej: **Wyborcza.pl/testoodpadach**

ORGANIZATOR

wyborcza.pl

REKLAMA

SPONSOR GŁÓWNY I PARTNER MERYTORYCZNY

RLG by Reconomy

ELEKTRO 3000

Zrealizowano w ramach publicznych kampanii edukacyjnych prowadzonych przez RLG w Polsce

1LO

eprasa.pl 164e6af8cc

SPRAWA : ODPADY

Wyrusz na quest!

Zamień spacer w przygodę pełną zagadek prowadzących do ukrytego skarbu!
Ruszaj sam(a), zabierz przyjaciół, rodzinę lub psa i zagrajcie w grę terenową!

Szczegóły znajdziesz tu:

Wolisz nie ruszać się z kanapy?
Zrób quiz online!

ELEKTRO 3000
RLG by Reconomy
www.elektro3000.pl
SEGREGUJ ODPADY

Łódź/34448496

eprasa.pl 164e6af8cc

Pan na Holdingu

Zaczynał na śmieciówce w TVP

– Żyjemy niestety w czasach przesady, musi być jakiś wróg – zauważa Łukasz Goss, kiedyś skromny dziennikarz, dziś „trzecia figura w mieście". Mówi o sobie. Bo co zrobi, to jest hałas.

Piotr Brzózka

Rok 2012. W Łodzi trwa polityczna zawierucha. Podczas sesji radni Platformy zadają prezydent Hannie Zdanowskiej pytania, które – zdaniem opozycji – są wcześniej z nią ustalone, spisane na kartce. Wychodzi z tego teatr, za kulisy którego bezpardonowo zagląda młody reporter TVP.

Redaktor Łukasz Goss ma wtedy 28 lat, krótkie włosy i umowę o dzieło. Władzę punktuje celnie, ośmiesza bez ulgowej taryfy.

Dziś lat ma 42. Dłuższe włosy, inna drużyna, inna gra. Do jednej bramki z tymi, których egzaminował przed kamerą. Jako prezes miejskiego Holdingu Łódź zarabia 467 tys. zł rocznie. Czego się nie tknie, emocje wyzwala potężne, podpala internet. Dla jednych poważna figura, dla innych niemal wróg publiczny.

NIE STRONI OD EGZOTYKI W INWESTYCJACH

Poprawiając ułożenie koszuli w spodniach, Łukasz Goss nie krępował się obecnością posłanki Agnieszki Wojciechowskiej van Heukelom i radnej Izabeli Kaczmarskiej. Po chwili wywiązał się osobliwy dialog.

– Co pan wyczynia, niech pan idzie do toalety.

– Żeby ładnie wyglądać przed paniami.

– To może ja też majtki przy panu podciągnę?

Był rok 2024, październik. Były dziennikarz od niespełna trzech miesięcy zajmował fotel prezesa Miejskiego Ogrodu Zoologicznego w Łodzi. Posłanka i radna stawiły się w spółce, żądając dokumentów związanych z lokalizacją Parku Miliona Świateł na terenie zoo. Przy okazji sfilmowały scenę ze spodniami oraz Gossa nogi na biurku. W nim pozostało przekonanie, że wzięły go „z partyzanta" i same miałyby z czego się tłumaczyć. Co nie zmienia faktu, że nagranie trafiło do sieci, wywołując szum.

To jednak było dopiero preludium. Bo potem pojawiły się kolejne projekty, w tym swoiste opus magnum – egzotyczna Dżungla 360 za blisko 400 mln zł, szykowana po sąsiedzku z zoo – w ogrodzie botanicznym. Kto to wymyślił, do końca nie wiadomo, ale Goss od początku dał twarz inwestycji oprotestowanej przez tysiące Łodzian. Więc na niego spadło społeczne odium.

Dżungli najpierw bronił, potem się z niej tłumaczył, by ostatecznie przyznać, że „ma problem z tą lokalizacją". Obecnie przedsięwzięcie zdaje się obumierać śmiercią naturalną, Goss firmuje jednak kolejne, też za grube miliony. Pawilon Żywiołów w Orientarium, czterogwiazdkowy hotel obok Atlas Areny, domki na drzewach w Arturówku, osuszanie Błoni na potrzeby Łódź Summer Festival. Po sprawie z dżunglą, internetowy komentariat podważa każdy jego ruch.

W międzyczasie „awansował" i to nie ruszając się z gabinetu. W 2025 roku kierowany przez niego Miejski Ogród Zoologiczny został bowiem przekształcony w Holding Łódź, superspółkę dysponującą obecnie kapitałem zakładowym na poziomie 484 milionów złotych i obejmującą nadzorczą „czapą" trzy inne publiczne firmy – Miejską Arenę Kultury i Sportu, Aqua Park Łódź oraz Expo-Łódź.

– Czyli jest nadprezesem – ocenia jeden z łódzkich działaczy KO. Inny zauważa, że w istocie jest kimś więcej. Bo wciąż wpada do magistratu, gdzie wcześniej był dyrektorem Biura Promocji i Nowych Mediów (obecnie na urlopie bezpłatnym).

– Zjawia się w każdej sytuacji kryzysowej, jest w twardym jądrze decyzyjnym. To trzecia figura w mieście. Wyżej są już tylko wiceprezydent Tomasz Piotrowski i prezydent Hanna Zdanowska – słyszymy zakulisowo.

Z Piotrowskim wiele Gossa łączy. Ci, którzy wciąż go nie doceniają, mówią, że jest „człowiekiem wiceprezydenta". Inni – że niemal równorzędnym już partnerem.

„WALIŁ WE WSZYSTKICH, JEŚLI WYCZUŁ KREW"

Miejsce urodzin: Zgierz. Dzieciństwo na łódzkim Teofilowie, podstawówka na Radogoszczu, XXVI LO na Karolewie. Potem filologia polska oraz nieskończona filozofia na Uniwersytecie Łódzkim.

Po studiach trafił do telewizji. W owym czasie dziennikarze łódzkiego TVP preferowali tematy społeczne. On przygarnął działkę samorządową – niechcianą, bo bez dużych widoków na antenę ogólnopolską. Miał sukcesy.

– Robiąc coś, zawsze starałem się to robić najlepiej. Będąc dziennikarzem chciałem być najlepszym, jakim byłem w stanie być. A misją dziennikarza jest patrzeć władzy na ręce – przekonuje po latach.

Tak też zapamiętali go dawni współpracownicy, choć niektórzy z niuansami rzucającymi lekki cień na dokonania.

– Bardzo dociekliwy, zadawał dużo pytań, szybko nawiązywał kontakt. Czasem nawet zbyt szybko. Głośno było o jego tematach, a właściwie pomysłach na tematy. Często je wymyślał, ubarwiał, żeby były mega atrakcyjne. Żeby to świetnie wyglądało na ekranie. Czasem wydawcom zapalała się czerwona lampka – mówi jeden z byłych kolegów z TVP.

Inny dodaje: – Chodził na sesje, zaprzyjaźniał z radnymi, wyciągał od nich gorące smaczki. Był sprawiedliwy, walił w każdą ze stron, jeśli tylko wyczuł krew. Aż w końcu przyszedł słynny materiał z pytaniami z kartki. Łukasz zdobył ją wcześniej i ośmieszył wiele osób, w tym przyszłych współpracowników z obozu władzy.

Goss: – Dostałem za to nagrodę, najwyższą jaką może otrzymać dziennikarz regionalnej telewizji publicznej.

– Ta kartka była dla niego momentem przełomowym. Niedługo potem odszedł z telewizji. Trafił do urzędu miasta, który miał wtedy taką metodę, że uciszał głosy krytyki przeciągając na swoją stronę dziennikarzy politycznych. Później poszło już szybko, kariera stanęła otworem. Piął się po szczeblach, aż w końcu został główną osobą planującą medialne akcje ratusza. Także te dotyczące „ścięcia" kogoś, obrzucenia błotem – słyszymy w kręgach urzędniczych.

JAK GOSS ZAKOCHAŁ SIĘ ZAWODOWO W ZDANOWSKIEJ

– Gdy urząd próbuje zatrudnić dziennikarza do PR, może mieć różne motywacje. Po pierwsze, taki człowiek zna się na robocie, bo to ta sama praca, tylko w lustrzanym odbiciu. Ale czasem może chodzić o to, żeby ktoś przestał robić krytyczne materiały. A motywacje dziennikarzy? Media wypuściły wielu ludzi do sfery publicznej wyłącznie z powodów ekonomicznych – przyznaje Łukasz Goss.

I dodaje: – Rodziło mi się dziecko, a mimo sukcesów cały czas miałem w telewizji umowę o dzieło. Powiedziałem szefom, że muszę zadbać o rodzinę, wziąć kredyt. Chciałem być wydawcą, bo tylko na tym stanowisku była szansa na etat. Ale mówili, że Warszawa nie zwalnia stanowisk, nie są w stanie nic zaoferować.

W magistracie zaczął jako zastępca kierownika w biurze rzecznika prasowego. Podlegał pod Marcina Masłowskiego, byłego dziennikarza „Gazety Wyborczej". Później ich drogi miały się zejść jeszcze nie raz – dziś Masłowski jest rzecznikiem Holdingu Łódź i pełnomocnikiem zarządu „holdingowego" Aqua Parku Łódź. Czyli spółki, na której czele stoi Krzysztof Babij, w przeszłości też dziennikarz (Radia Łódź) i pracownik biura prasowego UMŁ.

Goss wspomina, że na Piotrkowską 104 poszedł w trudnym politycznie momencie, w połowie pierwszej, burzliwej kadencji Hanny Zdanowskiej, po pierwszej nieudanej akcji referendalnej, z drugą na horyzoncie.

Koledzy pytali, czy to ma sens, czy ta władza się utrzyma. Ale zaryzykował i nie żałuje.

– To jest rzeka. Są na niej mosty, ale według mnie nie można przejść na drugą stronę, a potem wracać. Wiedziałem, że dziennikarzem już nigdy nie będę. I że będę robić PR najlepiej jak potrafię. Poznałem tych ludzi pracując dla TVP i choć często w nich uderzałem, miałem o nich dobre zdanie. Zawsze podobała mi się praca Tomasza Piotrowskiego, który wtedy odpowiadał za program Mia100 Kamienic. Wykazywał cechy i motywacje, które ma do dziś, czyli chęć zmieniania miasta i efektywność – mówi „Wyborczej".

Cenił Piotrowskiego, który kilkanaście lat później miał zostać wiceprezydentem, cenił Marcina Masłowskiego i cenił Wojciecha Rosickiego, dziś sekretarza miasta, wówczas – szefa departamentu prezydenta Łodzi.

A Hanna Zdanowska? Mówi, że wcześniej znał ją tylko z telewizyjnego „obrazka" i jednej sytuacji, w której jako dziennikarz uderzył personalnie, co – na polecenie szefa – musiał wyjaśnić z nią w cztery oczy. Gdy znalazł się po drugiej stronie barykady, przyszło coś na kształt olśnienia.

– Ja się w niej zawodowo zakochałem. Naprawdę to jest wybitna osoba. To jest człowiek, który pracuje w tym urzędzie najciężej, wymaga od siebie więcej niż od innych – nie szczędzi dziś komplementów.

ROZMACHU MU NIE BRAKŁO

W UMŁ nazywany był „małym Gossem", w odróżnieniu od „dużego Gossa", który na imię ma Mariusz, również jest byłym dziennikarzem („Dziennika Łódzkiego" i „Rzeczpospolitej") i w owym czasie znaczył wię-

eprasa.pl 164e6af8cc

◀ **Łukasz Goss**
FOT. MARCIN STĘPIEŃ / AGENCJA WYBORCZA.PL

Bardzo dociekliwy, zadawał dużo pytań, szybko nawiązywał kontakt. Często wymyślał tematy, ubarwiał, żeby były mega atrakcyjne. Żeby to świetnie wyglądało na ekranie. Czasem wydawcom zapalała się czerwona lampka

Jeden z byłych kolegów Gossa z TVP

cej. Ale z czasem „mały" przerósł „dużego" w urzędniczej hierarchii i w 2018 roku awansował na dyrektora biura promocji, kluczowego dla wizerunku rządzącej Łodzią ekipy.

Z tym wizerunkiem różnie mu szło. W 2022 roku zaliczył dużą wpadkę. Oto bowiem na skrzynki mailowe dziennikarzy trafił film szkalujący Mateusza Dróżdża, prezesa piłkarskiego klubu Widzew Łódź. Powstała z tego historia głośna na całą Polskę.

Dróżdż wniósł trzy pozwy – przeciw autorowi filmu, spółce Miejska Arena Kultury i Sportu oraz gminie Łódź. Dwie sprawy zakończyły się ugodami, wyrazy ubolewania złożyli prezes MAKiS i montażysta. Miasto wybrało jednak spór i w 2026 roku przegrało proces. Sąd nakazał przeprosiny oraz wpłatę 20 tysięcy złotych na rzecz Fundacji Krwinka.

W czasie jednej z rozpraw zeznawał Łukasz Goss. Przyznał, że to on zlecił przygotowanie filmu i widział jego całość przed udostępnieniem mediom.

– Na pewno była to trudna lekcja, popełniliśmy błąd. Choć wydaje mi się, że intencja była zrozumiała. Miasto źle oceniało prezesa Dróżdża, uważaliśmy, że konfliktuje kibiców z miastem – mówi teraz.

Posady nie stracił, bo – jak się komentuje w UMŁ – był dla władzy zbyt cenny ze względu na zasługi byłe, bieżące i przyszłe, a także wiedzę o kulisach funkcjonowania urzędowej i politycznej machiny. Tym bardziej, że odpowiadał nie tylko za doraźne sprawy wizerunkowe. Na jego „konto", w mniejszym lub większym stopniu, idą bowiem:

- gazeta i portal Łódź.pl, wydawane przez Bibliotekę Miejską w Łodzi, pieszczotliwie nazywane „mediami władzy" i hojnie przez tę władzę dotowane;
- Karta Łodzianina, czyli rozbudowany system lojalnościowy, oferujący zniżki dla mieszkańców na usługi publiczne i prywatne;
- stowarzyszenie Łódzka Organizacja Turystyczna, które ściśle współpracuje z biurem promocji UMŁ, i które – za kadencji Gossa na dyrektorskim stanowisku w magistracie – zwiększyło budżet z dwóch do 36 milionów złotych (głównie za sprawą przychodów ze wspomnianej Karty Łodzianina);
- spółka Holding Łódź, której nie był wprawdzie pomysłodawcą, ale został fizycznym organizatorem.

Wszystkie te projekty, oprócz postaci Gossa, łączy jeszcze jedno: w ostatnim czasie były przedmiotem licznych publikacji medialnych.

WICEPREZYDENT ŁODZI: ŁUKASZ DOWOZI

W sierpniu 2024 roku, gdy zaczynał prezesurę w zoo i gdy wiadomo już było, że w przyszłości będzie dowodzić Holdingiem, wiceprezydent Tomasz Piotrowski wypowiadał się o nim w samych superlatywach. Na pytanie, dlaczego właśnie Goss, czy wszystko musi „zostać w rodzinie" i czy na komercyjnym rynku nie ma bardziej doświadczonych menedżerów, stwierdził: – Łukasz przez ostatnie lata wykazał się zarządczo, a jeśli chodzi o kwestie optymalizacyjne, jest świetny. I czasem taka energia ludzka i to, że ktoś nie nauczył się czegoś na studiach, lecz „w praniu", jest superwartościowe. Łukasz „dowozi". Razem tworzyliśmy Łódzką Organizację Turystyczną, która dziś jest przykładem na całą Polskę. Mogę ten sukces przypisać sobie, ale w większym stopniu jest to sukces Łukasza Gossa i Tomasza Koralewskiego.

Koralewski to prezes ŁOT. Goss natomiast w tym momencie był już szefem rady programowej stowarzyszenia powołanego w celu promocji Łodzi. W odróżnieniu od innych intratnych posad, to akurat stanowisko („odziedziczone" właśnie po Tomaszu Piotrowskim) zajmuje do dziś nieodpłatnie, nie jest to jednak funkcja wyłącznie dekoracyjna. Goss ma realny wpływ na kierunki działania organizacji zasilanej nie tylko własnymi przychodami, ale też składkami.

Składki płacą członkowie – podmioty publiczne i prywatne. Wśród nich miasto Łódź i cztery spółki z „grupy" Holdingu, które w 2025 roku wykazały się wyjątkową hojnością, zwiększając łączny poziom zaangażowania w ŁOT do przeszło 10 milionów złotych.

W „Wyborczej" ujawniliśmy kulisy jednej z takich operacji. Kierowana przez Gossa spółka (Miejski Ogród Zoologiczny/Holding Łódź) dała stowarzyszeniu 999 tysięcy złotych. Była to maksymalna kwota, jaką firma mogła przekazać jednoosobową decyzją prezesa. Goss chciał przelać więcej, bo aż 1,5 miliona złotych, na to jednak nie zgodziła się rada nadzorcza. W tym, że występował w podwójnej roli, reprezentując zarówno „dawcę" jak też „biorcę" składki, zgrzytu nie widział.

Nie miał też nic sobie ani kolegom do zarzucenia, gdy „Wyborcza" przybliżała inne historie z ŁOT, mediami władzy i Kartą Łodzianina w roli głównej. A pisaliśmy między innymi, że:

- prokuratura wszczęła śledztwo, którego jednym z wątków jest potencjalna zmowa między ŁOT i Biblioteką Miejską w Łodzi przy przetargu dotyczącym reklam w Łódź.pl (stowarzyszenie jest pośrednikiem pozyskującym ogłoszeniodawców do gazety i portalu);
- informatyk Maciej Lesiak złożył zawiadomienia do prezesa Urzędu Zamówień Publicznych, Rzecznika Praw Obywatelskich i prokuratury w sprawie „masowego przetwarzania danych mieszkańców Łodzi bez zgody", sugerując istnienie skomplikowanego reklamowego ekosystemu i przypisując w nim określone role ŁOT, Karcie Łodzianina, aplikacji Łódź.pl oraz portalowi o takiej samej nazwie.

Komentując na gorąco pierwszą ze spraw, Goss stwierdził, że zawiadomienie do prokuratury to efekt sądowego sporu z „byłym pracownikiem ŁOT". Oponował też przeciw zarzutom formułowanym przez Lesiaka, podkreślając, jak bardzo jest dumny z Karty Łodzianina.

Teraz mówi, że wedle jego wiedzy, w prokuratorskim śledztwie „nic się nie dzieje". I choć o takich ruchach informowali „Wyborczą" prokuratorzy, on nie słyszał, by ktokolwiek był przesłuchany, by jakiekolwiek dokumenty zostały zabezpieczone.

A czy spodziewa się problemów w przyszłości?

– Żyjemy w takim systemie prawnym, że zawsze komuś można postawić zarzut, tylko na szczęście jest jeszcze szansa obronić się. Pamiętam byłego prezesa MPK. Zrobiłem o nim w TVP kilka materiałów z mocną tezą, że pewnie jest nieuczciwym człowiekiem, bo prokuratura postawiła mu zarzuty. On przed sądem ze wszystkich się obronił, a mnie do dziś jest wstyd – przyznaje Łukasz Goss.

WCZEŚNIEJ ZDOBYŁ MBA W HEWELIUSZU

Jeśli w sferze publicznej szukał pieniędzy większych niż te, które była w stanie zapewnić telewizja, bez wątpienia je znalazł. Za rok 2019, gdy był jeszcze magistrackim urzędnikiem, wykazał z umowy o pracę 156 281 zł. Sześć lat później, już jako prezes Miejskiego Ogrodu Zoologicznego/Holdingu Łódź, zarobił 467 199 zł.

Ma również dodatkowe źródła zarobku, w tym przychód z najmu mieszkań (33 600 złotych w 2025 roku). I są też w jego oświadczeniach enigmatyczne pozycje zatytułowane „dochód z działalności wykonywanej osobiście". Symboliczne 3 432 złotych w 2020 roku i dużo wyższe kwoty w kolejnych latach: od 35 490 do 128 141 złotych.

Goss konsekwentnie odmawia odpowiedzi na pytanie, co to za działalność, z kim ma podpisane umowy i na co konkretnie. „Spowiadając się" „Wyborczej" z zarobków w 2025 roku, łącznie sięgających niemal 630 tysięcy złotych, mówił jedynie, że wykazuje je w formie przewidzianej przez ustawodawcę.

I dodał: – Większość dochodów pochodzi z kontraktu menedżerskiego, część to umowy cywilno-prawne obejmujące usługi w obszarze komercjalizacji, sprzedaży oraz marketingu.

Z tajemnicy wyłamał się raz, gdy Onet znalazł go na liście wykładowców kursu Public Leadership, prowadzonego przez firmę Instytut Heweliusza. W rozmowie z portalem przyznał: – Pomagałem i doradzałem przy tworzeniu programu oraz doborze wykładowców, a także sam prowadziłem część zajęć. Odbyło się, z tego, co pamiętam, sześć edycji. Łącznie za tę pracę otrzymałem od Instytutu Heweliusza niecałe 72 tysiące złotych.

Wykłady w Heweliuszu to część większej historii, którą rozwinęliśmy w „Wyborczej" na przełomie 2024 i 2025 roku. W szczególności interesowały nas studia MBA in Community Management, od kilku lat organizowane przez Instytut wspólnie z Krakowską Szkołą Biznesu Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie.

Pokazaliśmy, że w dziewięciu łódzkich edycjach MBA in CM wzięło udział ponad 200 słuchaczy, w tym „śmietanka" lokalnych samorządowców i urzędników. Naukę wspierał między innymi Urząd Miasta Łodzi, dopłacając 23 osobom łącznie 218 tysięcy złotych.

Dla wielu absolwentów MBA in CM, uzyskany w rok dyplom stał się przepustką do rad nadzorczych publicznych spółek w Łodzi i nie tylko. Jedną z takich osób był Łukasz Goss, który również skończył te studia, i który niedługo potem, 3 grudnia 2021 roku, trafił do rady Miejskiego Ogrodu Zoologicznego. W kolejnych latach, do czasu awansu na fotel prezesa tej samej firmy, uzyskał z tego tytułu łącznie ponad 100 tys. zł. ●

wyborcza.pl

- **Więcej czytaj na lodz.wyborcza.pl**

eprasa.pl 164e6af8cc

Problem z planem ogólnym w Łodzi

Planujący budowę domu mogą zgrzytać zębami

– Nie nadaje się nawet do konsultacji – tak urbanista mówi o planie ogólnym, który wciąż pozostaje jedynie projektem.

ROZMOWA Z
ROBERTEM WARSZĄ
prezesem łódzkiego oddziału Towarzystwa Urbanistów Polskich

• **Urbanista: Od strony „rzemieślniczej" projekt planu ogólnego Łodzi to dokument wyjątkowo słaby**

FOT. TOMASZ STAŃCZAK / AGENCJA WYBORCZA.PL

PIOTR BRZÓZKA: Czas skończył się 31 sierpnia, tymczasem większość gmin w Polsce wciąż nie ma i szybko nie będzie mieć planu ogólnego, czyli fundamentalnego dokumentu wyznaczającego kierunki rozwoju przestrzennego. W praktyce oznacza to poważny problem dla wielu inwestorów planujących budowę domów wielo- i jednorodzinnych. Co z planem w Łodzi?

ROBERT WARSZA*: Nie jest uchwalony, więc go nie ma. Łódź była bardzo zapóźniona, projektu tego planu nie upubliczniała do czerwca tego roku. I był to ewenement wśród dużych miast wojewódzkich, jeśli nie liczyć Krakowa.

Na początku maja, jako Towarzystwo Urbanistów Polskich, organizowaliśmy konferencję o planach ogólnych. Informacja przekazana przez Roberta Kowalika, dyrektora Departamentu Planowania i Rozwoju Przestrzennego Urzędu Miasta Łodzi była taka: robimy, jesteśmy na ostatniej prostej, zdążymy do końca sierpnia.

Już wtedy wydawało się to mocno wątpliwe, gdy patrzyliśmy na zaawansowanie innych samorządów i to, ile czasu upływa od momentu przygotowania projektu planu do jego uchwalenia oraz wejścia w życie. Gdybyśmy mieli się porównać z Gdańskiem, Wrocławiem, wydaje mi się, że mamy mniej więcej roczne opóźnienie.

Projekt jest, co musi się wydarzyć, żeby plan został przyjęty?

– Widziałem ten projekt. Nawet gdybyśmy poszli w tym momencie do przodu i mogli ten plan uchwalić, byłoby to wyjątkowo kłopotliwe w późniejszym jego funkcjonowaniu. Zawiera tyle błędów, że nie nadaje się nawet do konsultacji. I nie oceniam teraz kwestii związanych z polityką przestrzenną: gdzie miasto powinno się rozwijać, kto coś dostał, a komu zabrano. Zauważam jedynie, że od strony „rzemieślniczej" jest to dokument wyjątkowo słaby.

Ponieważ?

– Patrząc od samego początku, szkielet drogowy zasadniczo nie istnieje w tym planie. Są niesamowite ilości pomyłek dotyczących tego, co znajduje się w terenie i jak to sklasyfikowano. I nawet nie potrafię powiedzieć, czy jest to kwestia czystych pomyłek, czy kwestia woli. Gdy patrzę na przykład na przyjętą w tym projekcie strukturę wysokości, to twierdzę, że nie będzie się mogła rozwijać w Łodzi ani zabudowa wielorodzinna, ani jednorodzinna.

Dziś pokazany przez Miejską Pracownię Urbanistyczną projekt jest na etapie uzgodnień wewnętrznych i zewnętrznych. Dopiero następnym etapem będą konsultacje społeczne, kiedyś nazywane wyłożeniem do publicznego wglądu. I ten proces będzie długotrwały.

Nie chodzi o to, że trzeba długo opowiadać o dokumencie – to da się zrobić w ciągu miesiąca, dwóch. Natomiast spłyną uwagi i trzeba będzie wszystkie rozpatrywać, wprowadzać, opisać w raporcie. Te zawiłości sprawiają, że większość miast nie uchwaliła jeszcze swoich planów, choć dawno są po konsultacjach. Dziś barują się z materiałem, który w ich trakcie spłynął.

Kiedy więc należy się spodziewać przyjęcia planu w Łodzi?

– Za rok najwcześniej.

Skąd się wzięło tak duże opóźnienie?

– Z nieumiejętności sporządzenia tego dokumentu? Nie wiem, nie chcę rzucać oskarżeń, nie mając przed sobą audytu. Mogę tylko domniemywać, że albo jest to kwestia typu „Chcieliśmy zrobić plan, ale nam nie wyszło", albo „Nie spieszyło nam się z planem, nie był on priorytetowy". Nie wiem, co jest prawdą, jednak patrząc na jakość dokumentu podejrzewam, że to pierwsze.

Plany ogólne mają zastąpić w gminach studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, które tak czy inaczej przestały obowiązywać 31 sierpnia. Co stanie się po tej dacie w miastach takich jak Łódź? Co z inwestycjami na terenach, które dziś nie są objęte planami miejscowymi?

– Jeżeli jest plan miejscowy lub ktoś ma decyzję o warunkach zabudowy, może realizować inwestycję. Łódź wydała niesamowitą liczbę decyzji w ostatnich dwóch latach i one nie straciły ważności; można powiedzieć, że ten „rynek decyzji" jest nawet przepełniony ilością dokumentów.

Ale jeśli ktoś takiej decyzji nie będzie mieć po 31 sierpnia i nie będzie planu, to nie da się nic uzyskać. Co więcej, nie będzie też można uchwalić żadnego planu miejscowego. Czyli to, co robi teraz Miejska Pracownia Urbanistyczna, powstaje – póki co – na darmo.

A gdy plan ogólny wejdzie w końcu w życie – co to oznacza dla praktyki budowlanej?

– Jeśli chodzi o „szarego człowieka", można powiedzieć, że niewiele, choć tyle piany natrzepano nad pojęciem planu ogólnego. Bo zwykły człowiek nadal będzie potrzebować do pozwolenia na budowę planu miejscowego lub decyzji o warunkach zabudowy. Nie ma bezpośredniego połączenia między planem ogólnym i procesem inwestycyjnym. To jedna z większych wad: plan ogólnym jest rozwiązaniem równie mało „użytecznym" jak studium.

Natomiast w gminach, w których nie ma planów miejscowych, to plan ogólny będzie decydować o wycenie nieruchomości. Oddziaływanie będzie potężne, dlatego jakość dokumentu jest tak ważna. Rzeczoznawcy z pewnością będą się posługiwać zapisanymi tam parametrami. A rozdźwięk między parametrami rzeczywistymi i wpisanymi do planu będzie rodzić konflikty nawet nie na etapie budowlanym, lecz obrotu nieruchomościami.

Pozostając w sferze praktyki, rozszyfrujmy kilka kluczowych oznaczeń, które znajdą się planach ogólnych Łodzi i innych miast. Pierwszym z nich jest OUZ, czyli „obszar uzupełnienia zabudowy". Co to oznacza?

– Plan ogólny jest dokumentem stosunkowo prostym. Ma ustalenia obszarowe, dzieli obszar gminy na kilkanaście typów stref planistycznych, predefiniowanych, jeśli chodzi o profil funkcjonalny. Wpisuje się do nich jedynie współczynniki dotyczące wysokości, powierzchni zabudowy, intensywności zabudowy, a także powierzchni biologicznie czynnej.

Dodatkowym ustaleniem jest obszar uzupełnienia zabudowy – jedynie w tym obszarze będzie można wydawać decyzje o warunkach zabudowy. Poza tym obszarem, nawet jeśli ktoś będzie miał teren budowlany, nie dostanie pozwolenia, dopóki nie powstanie plan miejscowy.

A czym jest SO, czyli strefa otwarta?

– To miks terenów niebudowlanych. Na marginesie, jest to dość niespójnie wymyślone, bo niektórych terenów nie powinno się łączyć w jedną strefę. Jednak widzę dużą różnicę między lasem i ziemią rolną.

Łódź z lepszym bądź gorszym skutkiem walczy z rozlewaniem się zabudowy na tereny peryferyjne. Plan ogólny będzie pomocny w tym zamierzeniu? Ograniczy na przykład budowę siedli łanowych na terenach rolnych?

– I tak i nie. Z jednej strony mogę pochwalić autorów planu ogólnego, bo zachowują dużą dyscyplinę w strefie obrzeżnej. Inna sprawa, że Łódź nie ma wielu możliwości patrząc na perspektywy demograficzne i algorytm, który narzuca plan ogólny, służący do wyliczenia zapotrzebowania na nową zabudowę. W Łodzi to zapotrzebowanie, określone na podstawie danych z ostatnich 20 lat jest stosunkowo niewielkie i to nie pozwala aż tak bardzo szaleć z wyznaczaniem nowych obszarów pod zabudowę.

Z drugiej strony dostrzegam niespójność w polityce przestrzennej. Bo jeśli od kilku lat cała para szła w uchwalanie planów miejscowych dla strefy obrzeżnej, mających na celu powstrzymanie procesów suburbanizacji, a w planie ogólnym wyznacza się jednak rozsiane, istniejące lub powstające osiedla łanowe, to uzyskujemy strukturę, która zamiast coś porządkować, legalizuje wszystko to, co nam się nie udało. ●

***Dr Robert Warsza**

• Prezes Łódzkiego oddziału Towarzystwa Urbanistów Polskich, adiunkt w Instytucie Architektury i Urbanistyki Politechniki Łódzkiej. W latach 2013-2021 dyrektor Miejskiej Pracowni Urbanistycznej w Łodzi. W latach 2021-2022 ekspert w Ministerstwie Rozwoju i Technologii. Współautor Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania miasta Łodzi i prawie 100 planów miejscowych. ●

REKLAMA Łódź/34450127

1LO

eprasa.pl 164e6af8cc

Wielki Test Wiedzy o Odpadach

Błędy w segregowaniu

Paragon to nie zwykły papier, lustro to nie zwykłe szkło, a puszka po farbie może być toksyczna. Segregowanie odpadów potrafi przyprawić o ból głowy, ale po to jest nasz poradnik.

Jakub Chełmiński

Sprawa wydaje się prosta: mamy pięć pojemników i już w przedszkolu dzieci uczą się, co z nimi zrobić. Szkło do zielonego pojemnika, plastik i metal do żółtego, papier do niebieskiego. Jest też pojemnik brązowy na bio, na odpadki kuchenne pochodzenia roślinnego, no i ostatni, czarny – na zmieszane.

Proste? Najczęściej tak, ale pojawią się rafy, o których nawet osoby uważające się za odpowiedzialne ekologicznie, nie wiedzą.

Dlatego w ramach przygotowań do naszego Wielkiego Testu Wiedzy o Odpadach przygotowaliśmy poradnik o najczęściej popełnianych błędach i najtrudniejszych odpadach.

TRUDNE ODPADY W KUCHNI

Eksperci podpowiadają, że najgorzej radzimy sobie z przedmiotami, które wprowadzają nas w błąd samą nazwą. Bo okazuje się, że ręczniki papierowe wcale nie powinny trafiać do papieru, jak mogłaby sugerować nazwa. Podobnie chusteczki higieniczne czy kartony po napojach – choć znów nazwa może być myląca.

Zawiłość tego procesu wyjaśnia nam Monika Michalska, ekspert technologii przetwarzania odpadów i propagatorka tematu na Instagramie, gdzie występuje jako „Pani od odpadów".

Dużym błędem jest wrzucanie ręczników papierowych czy serwetek do kosza na papier. Po pierwsze dlatego, że takie ręczniki używane w kuchni są najczęściej zabrudzone, zatłuszczone, mogą więc zabrudzić całą partię papieru – mówi ekspertka i tłumaczy na czym polega odzyskiwanie papieru: – Proces recyklingu polega na tym, że odzyskuje się włókno celulozowe, z którego tworzy się papier. A ręczniki kuchenne tych włókien już praktycznie nie mają, albo to raczej zbitek bardzo krótkich włókien i już nie da się ich ponownie odzyskać.

Opakowania biodegradowalne po modnych dietach pudełkowych czy jednorazowe papierowe kubki również nie powinny trafiać do papieru ze względu na to, że są brudne i mokre.

Równie częstym błędem jest wrzucanie do papieru paragonów. Te najczęściej wykonane są z papieru termicznego lub światłoczułego i też nie nadają się do ponownego przerobienia. Ich przeznaczeniem powinien być zatem kosz na odpady zmieszane.

A kartony po napojach? Okazuje się, że one też wbrew nazwie papierowe są tylko w części. Te po sokach czy mleku to opakowania wielomateriałowe składające się z papieru, tworzywa sztucznego i aluminium, dlatego powinniśmy wrzucać je do żółtego pojemnika na plastik i metal. Przynajmniej w Polsce.

Zostańmy jednak w polskich realiach, ale przy włoskiej pizzy. To kolejny mit albo porada, która krąży po internecie, że kartonowego pudełka po niej nie można wrzucać do papieru. Zapychać nią więc kosz na zmieszane?

– Zawsze powtarzam, że gospodarka odpadami to nie praca w aptece czy przy produkcji żywności. Przydaje się zdrowy rozsądek: jeśli pudełko jest całe brudne i tłuste, to wrzucamy je do zmieszanych, ale jeśli są na nim trzy krople oliwy czy ketchupu, to lepiej do papieru – mówi Michalska.

SZKŁO SZKŁU NIERÓWNE

Na inny częsty błąd specjaliści od odpadów trafiają w pojemnikach ze szkłem. Choć mamy tendencję pomijania drugiego członu ich nazwy, która brzmi: szkło opakowaniowe. To właśnie jest kluczowe, żeby były to tylko butelki czy słoiki, w których przechowywana była żywność lub ewentualnie kosmetyki.

FOT. ADAM STĘPIEŃ / AGENCJA WYBORCZA.PL

Absolutnie w tym koszu nie mogą lądować rozbite szklanki, talerze, szyby czy lustra, choć przecież dla laika to przecież też szkło.

– Lustro to szkło płaskie, ale z tyłu jest powleczone substancją odbijającą ze srebrem lub aluminium. Absolutnie nie wrzucamy luster do szkła. Do tego pojemnika wrzucamy tylko opakowania szklane: słoiki, butelki bez kaucji – mówi „Pani od odpadów" i tłumaczy dlaczego: – Szkło opakowaniowe i inne szkła mają różną temperaturę topnienia. Zawartość kosza do segregacji trafia do huty, gdzie jest przetapiana. Opakowaniowe przetopi się w niższej temperaturze, a inne szkło może stworzyć skazę na finalnym produkcie. Wyprodukowany zostanie więc wadliwy towar, nie przejdzie procedury jakości i cała partia będzie musiała trafić do utylizacji. To nie tylko strata surowca, ale też ogromnych ilości energii, potrzebnej do pracy huty.

Jednocześnie zaznaczmy, że rozbitego lustra czy wymienianego okna nie stawiamy przy wiacie śmietnikowej, bo nie weźmie go śmieciarka odbierająca odpady. Małe ilości, jak rozbita szklanka, powinna trafić zatem do kosza na zmieszane. Przy większych odpadach – jak wymiana okien podczas remontu – trzeba zamówić kontener ma odpady budowlano-remontowe lub odwieźć szyby do PSZOK-u.

To samo dotyczy porcelany, ceramiki, doniczek ceramicznych, naczyń żaroodpornych czy kryształów.

CO JESZCZE ŹLE SEGREGUJEMY

Gdy pytam Monikę Michalskiej, co jeszcze trafia tam, gdzie nie powinno, odpowiada bez wahania: – Przeterminowane leki i opakowania po lekach, ale też opatrunki, igły, plastry.

I tłumaczy: – Mogą skaleczyć, ale też resztki szkodliwych substancji mogą dostać się do środowiska. Odpady trafiają do przetworzenia i mogą się dostać do wody czy wód gruntowych. Tracimy wtedy nad nimi kontrolę. Tym bardziej jeśli są składowane, szkodliwe substancje mogą się wówczas przedostać do gleby.

Dlatego leki i produkty medyczne powinny być wyrzucane osobno, tak żeby nikt nie miał z nimi styczności. Najlepiej oddać je do specjalnych pojemników w aptece, stąd trafią do spalarni odpadów medycznych, gdzie ulegną spaleniu i nie dostaną się do środowiska.

Inną kategorią są elektrodpady, którym poświęcimy osobny artykuł.

Warto jeszcze wspomnieć o przedmiotach codziennego użytku, których zużywamy wiele, a często odruchowo wrzucamy je tam, gdzie nie trzeba. To na przykład jednorazowe maszynki do golenia, zwykłe (nie elektroniczne) szczoteczki do zębów. – Takie przedmioty to połączenie różnych tworzyw sztucznych, a ostrze to także aluminium. Niestety niemożliwe do rozdzielenia w trakcie obróbki. Dlatego powinny trafiać do koszy na zmieszane odpady – mówi Michalska i do tej kategorii dodaje też długopisy czy zużyte kosmetyki kolorowe, jak szminki i tusze do rzęs.

„Trudne" i nieoczywiste odpady to:

– Domowe chemikalia, czyli m.in. farby, lakiery, bejce, rozpuszczalniki, kleje, ale też oleje silnikowe czy smary. Wszystkie powinniśmy odwozić do PSZOK-U.

– Odpady budowlane, czyli tynki, tapety, styropian, ceramika sanitarna, czyli niepotrzebne klozety czy umywalki, okna, drzwi, wełna mineralna. Tu znów pozostaje PSZOK lub w przypadku większego remontu zamówienie płatnego kontenera.

Podobnie postępujemy z dużymi gabarytami, jak materace, dywany, wykładziny, tapety i z frakcją tekstylną jak kołdry, koce, poduszki, zasłony. Warto też sprawdzić grafik, bo samorządy organizują regularne zbiórki gabarytów, wtedy w danym dniu można je wystawić przed altanę śmietnikową. ●

Wielki Test Wiedzy o Odpadach

• **„Gazeta Wyborcza" zaprasza do udziału w kolejnej edycji Wielkiego Testu Wiedzy o Odpadach, organizowanego z okazji Światowego Dnia Ziemi. Odbędzie się 17 września, jednocześnie w Warszawie i Łodzi.** Konkurs ma formę testu wiedzy składającego się z 60 pytań zamkniętych dotyczących segregacji odpadów, recyklingu oraz zasad prawidłowego postępowania z odpadami. Na rozwiązanie całości uczestnicy będą mieli 45 minut, a odpowiedzi będą zaznaczać na tabletach.

• **Do wygrania jest łącznie 12 tys. zł.** W każdym mieście organizator wyłoni trzech laureatów:
• I miejsce – 3 000 zł;
• II miejsce – 2 000 zł;
• III miejsce – 1 000 zł.

• Udział w konkursie jest bezpłatny. Zgłoszenia przyjmowane są do 11 września za pośrednictwem formularzy dostępnych pod adresem **wyborcza.pl/testoodpadach**.

OGŁOSZENIE

Łódź/34445644

17 WRZEŚNIA, ŁÓDŹ

Wielki Test Wiedzy o Odpadach

Więcej: **Wyborcza.pl/testoodpadachLO**

ORGANIZATOR
wyborcza.pl

REKLAMA
SPONSOR GŁÓWNY I PARTNER MERYTORYCZNY

RLG by Reconomy
ELEKTRO ZOOC

Zrealizowano w ramach publicznych kampanii edukacyjnych prowadzonych przez RLG w Polsce

1 LO

eprasa.pl 164e6af8cc

Z ogromnym smutkiem żegnamy

ŚP.

Marię Kurek

wieloletnią cenioną Pracownicę Dziekanatu Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Łódzkiego.

Przez wiele lat z wielkim zaangażowaniem, sumiennością i życzliwością służyła społeczności akademickiej. Jej ciepło, serdeczność i gotowość do niesienia pomocy na zawsze pozostaną w naszej pamięci.

Rodzinie i Bliskim

składamy wyrazy głębokiego współczucia.

Kolegium Dziekańskie i Pracownicy Wydziału Zarządzania UŁ

www.nekrologi.wyborcza.pl/34450973

GPB-II.7820.3.2026.JR/HJ

OBWIESZCZENIE
WOJEWODY ŁÓDZKIEGO

Na podstawie art. 11f ust. 3 w związku z art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 10 kwietnia 2003r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych w związku z art. 49 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego oraz na podstawie art. 72 ust. 6 w związku z art. 3 ust. 1 pkt 11 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, zawiadamia się strony postępowania i społeczeństwo, że w dniu 28.08.2026 r. została wydana decyzja Wojewody Łódzkiego Nr 112/26 udzielająca Zarządowi Województwa Łódzkiego, reprezentowanemu przez Dyrektora Zarządu Dróg Wojewódzkich w Łodzi z siedzibą pod adresem: al. Piłsudskiego 12, 90-051 Łódź, zezwolenia na realizację inwestycji drogowej, polegającej na rozbudowie drogi wojewódzkiej Nr 581 od km 21+700 do km 22+730 wraz z rozbiórką i budową obiektu inżynierskiego w m. Mikszta.

Decyzji nadany został rygor natychmiastowej wykonalności.

Od decyzji stronom służy prawo wniesienia odwołania do Ministra Finansów i Gospodarki z siedzibą w Warszawie, za pośrednictwem Wojewody Łódzkiego, w terminie 14 dni od dnia skutecznego doręczenia.

Doręczenie uważa się za dokonane po upływie 14 dni od dnia publicznego ogłoszenia. Dzień publicznego ogłoszenia – 04.09.2026 r.

Zgodnie z art. 11g ust. 1a specustawy drogowej odwołanie strony od decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej zawiera zarzuty odnoszące się do tej decyzji, określa istotę i zakres żądania będącego przedmiotem odwołania oraz wskazuje dowody uzasadniające to żądanie.

Przed upływem terminu do wniesienia odwołania strona może zrzec się prawa do wniesienia odwołania wobec organu administracji architektoniczno-budowlanej, który wydał decyzję. Z dniem doręczenia organowi administracji publicznej oświadczenia o zrzeczeniu się prawa do wniesienia odwołania przez ostatnią ze stron postępowania, decyzja staje się ostateczna i prawomocna.

Z treścią ww. decyzji oraz z dokumentacją sprawy, można się zapoznać w Wydziale Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa Łódzkiego Urzędu Wojewódzkiego w Łodzi, ul. Piotrkowska 104 – tylko po wcześniejszym telefonicznym umówieniu terminu wizyty (tel. 42 664-19-01 lub 42 664-15-85).

Treść ww. decyzji została udostępniona na stronie BIP ŁUW na okres 14 dni pod adresem: https://www.gov.pl/web/uw-lodzki/wykaz-decyzji-2026.

Dzień udostępnienia treści decyzji – 04.09.2026 r.

Łódź/34450796

NEWSLETTERY WYBORCZEJ

Wszystkie piszą ludzie, nie maszyny
Nasi najlepsi redaktorzy.

Możesz wybrać z bogatej oferty ponad **40** różnych newsletterów.

Zapisz się na:
wyborcza.pl/newslettery

wyborcza.pl

INGA IWASIÓW znalazła klucz, który otwiera świat. O jej nowej powieści „Tobiasz i wielki liść" – książce o emeryturze, samotności, końcu pewnego świata i... króliku, który niespodziewanie wypełnia pustkę

ARTUR DOMOSŁAWSKI o legendarnym reporterze i „Operacji Masakra". Pióro, pistolet i srebrnolistne topole, czyli o tym, dlaczego niektóre reportaże stają się legendami

Dlaczego jesteśmy coraz bardziej zmęczeni i czy książki o wypaleniu naprawdę pomagają z niego wyjść?

Spotkanie Książkowego Klubu Książki, przegląd jesiennych nowości, kryminały i powieści z dreszczykiem oraz książki dla młodszych czytelników.

W sprzedaży, również z dostawą do paczkomatu

Zamów magazyn z darmową dostawą na: **Prenumerata24.pl**

Więcej na: **Wyborcza.pl/ksiazki**

LOL 1

eprasa.pl 164e6af8cc

wyborcza
POZNAŃ
TYGODNIK

Piątek, 4 września 2026 | Redaktorka prowadząca **Monika Lamęcka-Pasławska** poznan.wyborcza.pl | Kontakt z redakcją: poznan@wyborcza.pl

Osiedle Maltańskie

Brutalna eksmisja

Rano Sandra Mayer powtarzała, że nie opuści rodzinnego domu. Policjanci otoczyli go i rozbili blokadę. Prawnik kobiety twierdzi, że parafia nie miała prawa zlecać komornikowi eksmisji.

Piotr Żytnicki, Mikołaj Woźniak

Sandra Mayer schyla się po reklamówkę i trzy kolorowe worki na śmieci. To wszystko, co zabiera z domu, w którym mieszkała od urodzenia.

Jeden z policjantów przejmuje od niej worki. Obok kolejni z tarczami w białych kaskach. Wypełniają podwórko przed domem. Za nimi rozcięte ogrodzenie. W alejce leży młoda kobieta. Jej ciało drży. Kilka metrów dalej leży nieprzytomna Bronisława Waszkiewicz.

Sandra nic nie mówi. Przechodzi między policjantami i idzie do sąsiadki. Jeszcze rano powtarzała: – Ja się stąd nigdzie nie wybieram.

Ostatnia noc w rodzinnym domu

Poprzedniej nocy nie zmrużyła oka. Położyła się około pierwszej. Wcześniej mama pomagała jej się spakować. Razem wybierały z domu najcenniejsze rzeczy. Zdjęcia. Biżuterię. Telewizor. Nie pakowały wszystkiego. Sandra nie chciała traktować tej nocy jak przygotowania do wyprowadzki.

Na osiedle Maltańskie w Poznaniu przyjeżdżamy w środę godzinę przed eksmisją. Sandra nie jest już sama. Schodzą się sąsiedzi i znajomi. Dzwoni telefon. Dostaje wiadomości z nieznanych numerów. Obcy ludzie pytają, czy spała i jak się czuje.

Napisał też 15-letni syn, który mieszka z ojcem. Sandra nie chce z nim rozmawiać przez telefon. Boi się, że usłyszy jej głos i zacznie się martwić.

Byliśmy tu dwa tygodnie temu. Zauważamy, że znad drzwi zniknął mosiężny krzyż. W kuchni zostało krzesło. Siedziała na nim babcia Sandry.

Jej rodzina mieszka na działce nr 75 od połowy lat 60. Pierwsi byli dziadkowie. Postawili dom i wychowali w nim pięcioro dzieci. Po ślubie rodzice Sandry wybudowali obok drugi budynek.

Pytamy Sandrę, co babcia powiedziałaby dziś, gdyby mogła usiąść na swoim krześle i zobaczyć ludzi gromadzących się przed domem.

– Babcia też by tego nie oddała – odpowiada Sandra. – Walczyłaby do końca. Dlatego walczę.

Przed wejściem do domu gromadzi się ok. 50 osób. Tworzą kilka linii blokady. Osoby w pierwszych rzędach są spięte łańcuchami. Ręce wkładają do plastikowych tub. Dzięki temu policjantom trudniej będzie je rozdzielić. Chwytają się pod ręce.

– To, co się tu dziś dzieje, nie zgadza się z nauką Kościoła – mówi jeden z protestujących. – Kościół ma głosić miłosierdzie, a chce się wzbogacić, pozbawiając ludzi dachu nad głową.

• **Środowa eksmisja na osiedlu Maltańskim** FOT. RAFAŁ POZORSKI / AGENCJA WYBORCZA.PL

Ksiądz mówi: „Z Bogiem”

O godz. 10 policjanci otaczają posesję. Sandra na chwilę znika. Wraca z telefonem w dłoni. Mówi, że zadzwoniła do ks. Pawła Deskura, proboszcza parafii św. Jana Jerozolimskiego za Murami. To parafia wystąpiła o eksmisję. Sandra chciała, by proboszcz ją wstrzymał.

– Powiedział mi „dzień dobry”, a potem „z Bogiem” – relacjonuje.

Próbuje zadzwonić ponownie. Proboszcz nie odbiera.

Na osiedlu Maltańskim jest blisko 300 działek. Część osób mieszka tu od kilku pokoleń. W styczniu tego roku parafia sprzedała osiedle Archidiecezji Poznańskiej. Tego samego dnia archidiecezja odsprzedała je deweloperowi JHM Development za 421 mln zł.

Dzień przed eksmisją Sandra spotkała się z adwokatem Jackiem Masiotą, pełnomocnikiem archidiecezji i dewelopera. To miała być ostatnia szansa na uniknięcie eksmisji. Pierwsza propozycja zakładała opłacenie jej rocznego pobytu w hotelu robotniczym. Sandra odmówiła.

Komandoria, spółka zarządzająca osiedlem na zlecenie Kościoła, inaczej opisuje przebieg negocjacji. W oświadczeniu wydanym w przeddzień eksmisji poinformowała, że zaoferowała Sandrze sfinansowanie przez rok najmu mieszkania na wolnym rynku. W tym czasie miałaby ubiegać się o lokal z zasobu miasta. Przyjęcie propozycji pozwoliłoby przesunąć termin opuszczenia parceli do 21 września. Gdyby do tego czasu nie udało się znaleźć mieszkania, Komandoria miała zapewnić Sandrze i opłacić hotel.

W styczniu parafia sprzedała osiedle Archidiecezji Poznańskiej. Tego samego dnia archidiecezja odsprzedała je deweloperowi za 421 mln zł

Komornik przed domem

O godz. 10 przed domem pojawia się komornik Paweł Śliwiński. Wychodzi do niego Marcin Czachor. Komornik pyta, czy jest jeszcze szansa na porozumienie. Nie chce rozmawiać przy dziennikarzach. Do rozmowy dołącza Piotr Ikonowicz, działacz społeczny i były polityk lewicy. Próbuje przekonać komornika, aby odstąpił od eksmisji.

– Może pan stwierdzić, że nie da się jej przeprowadzić, bo siły policyjne są za małe – podpowiada.

Komornik uśmiecha się i pyta, na jakiej podstawie miałby to zrobić. Ikonowicz proponuje, żeby skontaktował się z „mężczyznami w sutannach”. Chce, aby na osiedle przyjechał proboszcz albo inny przedstawiciel parafii. Mecenas Czachor również domaga się rozmowy z wierzycielem.

Komornik odchodzi na bok. Wyciąga telefon. Wraca po chwili. – Jest przedstawiciel parafii – mówi.

Idziemy za nim na parking. Nie ma tam jednak nikogo z parafii ani archidiecezji. Czeka Anna Gramza ze spółki Komandoria. Komornik informuje, że dysponuje wyrokiem opatrzonym klauzulą wykonalności. Jako wierzyciel figuruje w nim parafia św. Jana Jerozolimskiego za Murami.

Czachor składa ustny wniosek o umorzenie postępowania. Twierdzi, że parafia od stycznia nie jest ani właścicielem, ani użytkownikiem nieruchomości. Komornik nie zmienia decyzji. Czachor odpowiada, że eksmisję należy odwołać i poczekać na zakończenie postępowania sądowego.

– Pozwólcie wykorzystać wszystkie dostępne środki prawne. Złożę zażalenie. Jeżeli zostanie oddalone, pani Sandra prawdopodobnie się spakuje i wyprowadzi – proponuje.

– To jedyna rzecz, na którą nie możemy się zgodzić – odpowiada Gramza.

Furtka ustępuje

W wąskiej alejce pojawia się zwarty kordon policjantów. Mają białe kaski i tarcze. Wypychają z alejki mieszkańców, protestujących i dziennikarzy. Dowódca przez megafon wzywa zgromadzonych, żeby się rozeszli. Potem megafon bierze komornik. Prosi o umożliwienie dostępu do domu. Nikt nie wstaje.

W pierwszym rzędzie siedzi Piotr Ikonowicz. Obok niego działacze z Warszawy. Za nimi są anarchiści, członkowie organizacji lokatorskich z całej Polski i mieszkańcy os. Maltańskiego.

Pod furtkę podchodzi pracownik firmy wezwanej przez komornika. Przynosi przecinarkę. Po chwili łańcuch pęka. Furtka ustępuje. Przez wąskie przejście wchodzą pierwsi policjanci. Protestujący chwytają się pod ręce. Próbują utrzymać łańcuch. Policjanci rozrywają blokadę. Chwytają siedzących za ramiona, ubrania i nogi. Jednych podnoszą. Innych ciągną po ziemi.

Pracownicy firmy wynajętej przez komornika wyciągają kolejne przęsła płotu. Protestujący krzyczą. Podtrzymują się za ręce. Policjanci krok po kroku posuwają się w stronę domu. Co chwilę wynoszą następną osobę.

Nagle Bronisława Waszkiewicz, prezeska stowarzyszenia Maltańskie Nasz Dom, traci przytomność. Policjanci wynoszą kobietę na alejkę. Z policyjnego radia słyszymy wezwanie karetki. Po chwili okazuje się, że pomocy potrzebuje również młoda kobieta.

Pozostałych protestujących policjanci legitymują. Informują, że mogą zostać skierowane przeciwko nim wnioski do sądu za niewykonywanie poleceń oraz utrudnianie czynności komorniczych. Później rzecznik wielkopolskiej policji Andrzej Borowiak podaje, że funkcjonariusze wylegitymowali ponad 60 osób.

Policjanci w końcu docierają do Sandry. Nie stawia oporu. Trzyma telefon. Potem schyla się i podnosi z ziemi reklamówkę oraz dwa worki na śmieci. To rzeczy, które zabiera ze sobą. Do domu Sandry wchodzą komornik oraz mężczyźni w żółtych kamizelkach. Zaczynają wynosić wyposażenie. Mają też wymontować drzwi i okna.

Na osiedlu zapada cisza. Druga eksmisja zlecona przez stronę kościelną właśnie stała się faktem.

Niedaleko Sandry od osiemnastu lat mieszka starsze małżeństwo. Mężczyzna patrzy najpierw na policjantów, potem na dom sąsiadki.

– Nic nie zrobimy – mówi. – I tak nas wszystkich stąd wykurzą.

Komandoria podtrzymała swoją propozycję dla Sandry.

Ksiądz nie oddzwonił. ●

• **Archidiecezja Poznańska pozwała 14-latkę ▶ 2-3**

eprasa.pl 164e6af8cc

• **Protest na posiedzeniu Komisji Polityki Mieszkaniowej w Poznaniu, 14 listopada 2024 r.**
FOT. ŁUKASZ CYNALEWSKI / AGENCJA WYBORCZA.PL

Piotr Żytnicki, Mikołaj Woźniak

Archidiecezja Poznańska pozwała 14-latkę

Kościelna presja na osiedlu

Archidiecezja Poznańska żąda pieniędzy od dziecka z osiedla Maltańskiego. Nie musiała tego robić – mogła pozwać tylko rodziców. Przyznaje to sam pełnomocnik archidiecezji.

Pozew wpłynął do poznańskiego sądu w kwietniu. Na pierwszej stronie są nazwiska całej rodziny: Patrycji Bartoszewskiej, jej męża Marka i ich 14-letniej córki. Pozywa ich Archidiecezja Poznańska. Reprezentuje ją adwokat Jacek Masiota.

Gdy spotkaliśmy się z nim w czerwcu, podkreślał, że Kościół zakazał mu nieetycznych działań. Zapowiadał pozwy o zapłatę. Nie wspomniał jednak, że jednym z pozwanych jest także 14-letnie dziecko.

ARCHIDIECEZJA PRZEJMUJE OSIEDLE MALTAŃSKIE

Archidiecezja żąda od Bartoszewskich ponad 17 tys. zł wraz z odsetkami za mieszkanie bez umowy na osiedlu Maltańskim od września ubiegłego roku. Rodzina się nie wyprowadziła, więc kwota dalej rośnie.

– Chcą nas złamać – mówi Patrycja Bartoszewska.

Ma 39 lat. Na osiedlu Maltańskim w Poznaniu mieszka od urodzenia. Jej dziadkowie od strony matki zbudowali tu dom w 1949 roku. Podobnie postępowały inne rodziny. Osiedle rozrosło się do blisko 300 działek. W szczytowym okresie mieszkało tu niemal tysiąc osób.

Ziemia należała do parafii św. Jana Jerozolimskiego. W 1931 roku proboszcz wydzierżawił ją towarzystwu ogrodów działkowych. Najubożsi mieszkańcy Poznania mieli uprawiać tu warzywa. Choć umowy zabraniały mieszkania na działkach, z czasem zaczęły powstawać tu altany i niewielkie domy.

Parafia odzyskała ziemię w 1994 roku. Patrycja miała 14 lat, gdy podczas spotkania mieszkańców z proboszczem jej matka doznała wylewu. Zmarła tydzień później.

Na spotkaniu proboszcz poinformował mieszkańców, że mają podpisać umowy dzierżawy. Ostrzegł, że jeśli odmówią, czeka ich eksmisja.

Ojciec Bartoszewskiej zmarł w 2009 roku. 22-letnia Patrycja podpisała z parafią umowę dzierżawy. Czynsz wynosił kilkadziesiąt złotych miesięcznie. Był niewysoki, bo formalnie domy nadal stały na gruntach ornych.

Przez kolejne lata Patrycja płaciła za korzystanie z działki, na której stał dom zbudowany przez jej dziadków.

Wartość ziemi wzrosła gwałtownie po zmianie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Poznańscy radni dopuścili tu budowę bloków. Kościół zaczął szukać kupca.

Parafia ustanowiła archidiecezję użytkownikiem osiedla. We wrześniu 2024 roku archidiecezja wypowiedziała Bartoszewskiej umowę dzierżawy. Okres wypowiedzenia minął rok później.

Od września 2025 roku archidiecezja nalicza rodzinie opłatę za bezumowne korzystanie z działki. Miesiąc wycenia na 2946 zł. Wcześniej Bartoszewscy płacili 58,56 zł czynszu. Nowa stawka jest więc ponad 50 razy wyższa.

PROTEST

W styczniu tego roku zmienił się właściciel osiedla. Parafia sprzedała teren archidiecezji, która jeszcze tego samego dnia odsprzedała go spółce deweloperskiej JHM Development za 421 mln zł. Mają tu powstać nowoczesne bloki. Najpierw muszą jednak zniknąć dotychczasowe domy i ich mieszkańcy.

Część już się wyprowadziła. Pozostali nie chcą odejść. Choć właścicielem ziemi jest deweloper, za opróżnianie osiedla wciąż odpowiada archidiecezja. Ustaliliśmy, że JHM Development ustanowił na jej rzecz prawo użytkowania nieruchomości. Dzięki temu archidiecezja pozostaje stroną sporów sądowych z mieszkańcami i może domagać się od nich zapłaty za korzystanie z gruntu bez umowy.

Adwokat Jacek Masiota, pełnomocnik archidiecezji, mówił w czerwcu, że wyprowadzkę mieszkańców trzeba przyspieszyć. Przyznał, że jednym z narzędzi nacisku mają być pozwy o zapłatę. Jednocześnie zapewniał: kto opuści osiedle, może liczyć na umorzenie długu.

Patrycja Bartoszewska od dwóch lat należy do najbardziej aktywnych uczestniczek protestu przeciwko sprzedaży osiedla. Występuje w mediach, organizuje demonstracje przed urzędem miasta i pałacem arcybiskupa.

– Zaangażowałam się, żeby mówić w imieniu tych, którzy mogą nie mieć tyle siły – tłumaczy.

Patrycja Bartoszewska mówi nam, że prędzej spodziewała się pozwu o wydanie nieruchomości niż o zapłatę. Uwzględnienie takiego powództwa otworzyłoby archidiecezji drogę do eksmisji jej rodziny.

– Wybrali inną drogę. Najpierw chcą uderzyć nas po kieszeni, a dopiero potem odebrać nam dom – ocenia Patrycja Bartoszewska.

Według niej pozwy o zapłatę są demonstracją siły i mają przekonać mieszkańców,

eprasa.pl 164e6af8cc

że dalszy opór będzie ich drogo kosztował. – Wiedzą, że gdy komornik zajmie część mojej pensji, od razu to odczuję – dodaje. Jej zdaniem archidiecezja najpierw chce pogrążyć ich finansowo, a dopiero potem eksmitować.

KOŚCIÓŁ POZYWA RODZINĘ

Archidiecezja ma prawo domagać się wynagrodzenia od osób, które korzystają z nieruchomości bez tytułu prawnego. W tym wypadku pozwała jednak nie tylko Patrycję i Marka Bartoszewskich, lecz także ich 14-letnią córkę.

Pozew archidiecezji wpłynął do poznańskiego sądu 30 kwietnia. Już 12 maja referendarz sądowy wydał nakaz zapłaty. Zdecydował, że Bartoszewscy i ich 14-letnia córka mają solidarnie zapłacić archidiecezji ponad 17 tys. zł.

Nakaz został wydany w postępowaniu upominawczym, na posiedzeniu niejawnym, bez rozprawy i wysłuchania pozwanych. Prawo dopuszcza taki tryb.

Bartoszewscy wnieśli sprzeciw, więc nakaz zapłaty przestał obowiązywać. Czekają na dalsze decyzje sądu i wyznaczenie rozprawy. Kwestionują roszczenia archidiecezji i ich wysokość.

Jeśli archidiecezja prawomocnie wygra proces, 14-latka zostanie jej dłużniczką. Kościół będzie mógł egzekwować dług, mimo że jako dziecko nie ma wpływu na decyzje rodziców.

Trudno oczekiwać, że 14-latka opuści rodzinny dom dlatego, że jej rodzice zajmują nieruchomość bez umowy.

W czerwcu adwokat Jacek Masiota, pełnomocnik archidiecezji, zapewniał nas, że Kościół zakazał podejmowania wobec mieszkańców osiedla działań nieetycznych. Pytamy, czy pozwanie 14-letniej dziewczynki, choć dopuszczalne prawnie, jest etyczne. Masiota nie odpowiada.

Sprzeciwia się natomiast określeniu „pozwy wobec dzieci", którego użyliśmy w mailu do jego kancelarii. „Określenie »pozwy przeciwko dzieciom« sugeruje, że osoby małoletnie stały się odrębnym celem działań prawnych. Tak nie jest" – odpisuje.

Archidiecezja nie musiała jednak pozywać córki Bartoszewskich. Mogła pozwać tylko jej rodziców. Przyznaje to sam pełnomocnik archidiecezji.

„Nie ma zasady nakazującej pozywanie każdego małoletniego wyłącznie z powodu zamieszkiwania na danej parceli" – pisze Masiota.

Twierdzi, że podczas przygotowywania pozwów jego kancelaria często zna tylko imiona i nazwiska osób zamieszkujących poszczególne działki na osiedlu. „Informacje o ich wieku nie zawsze są dostępne. Wiek może zostać ustalony dopiero przez sąd" – wyjaśnia.

Patrycja Bartoszewska nie jest jednak anonimową mieszkanką osiedla Maltańskiego. To jedna z najbardziej rozpoznawalnych liderek protestu. Publicznie opowiadała również o nastoletniej córce, z którą mieszka.

ROSZCZENIE WCIĄŻ JEST

Wyjaśnienia prawnika archidiecezji nie przekonują adwokata Marcina Czachora, który od dwóch lat pomaga mieszkańcom osiedla Maltańskiego. Udziela im porad, pomaga przygotowywać pisma procesowe, część reprezentuje przed sądem.

– Kancelaria mecenasa Masioty mogła przed złożeniem pozwu ustalić, kto jest osobą dorosłą, a kto dzieckiem. Od dawna korzysta przecież z usług komornika – mówi Czachor.

Wyjaśnia, że działalność komornika na Maltańskim nie ogranicza się do prowadzenia eksmisji: – Komornik chodzi po osiedlu, odwiedza działki i rozmawia z mieszkańcami, żeby ustalić, kto i gdzie mieszka. Mógł więc również sprawdzić, że trzecia osoba wymieniona w pozwie jest jeszcze dzieckiem.

Zdaniem Czachora pozwanie 14-latki było celowym działaniem. – To element presji psychologicznej. Wiadomo, jak na matkę działa świadomość, że zagrożone jest także jej dziecko, że będzie wzywane do sądu i może zostać obciążone długiem – przekonuje.

Jacek Masiota nie odpowiada na pytanie, czy metropolita poznański abp Zbigniew Zieliński wiedział o objęciu pozwem 14-latki i się na to zgodził.

„Nie ujawniam wewnętrznych uzgodnień z klientem ani sposobu podejmowania przez niego decyzji. Wszystkie czynności są prowadzone w granicach udzielonego pełnomocnictwa" – podkreśla.

Milczy również rzecznik archidiecezji ks. Maciej Szczepaniak. Nie wyjaśnia, co arcybiskup wiedział o tej sprawie i czy zaakceptował pozwanie 14-latki.

Pozew archidiecezji wpłynął do poznańskiego sądu 30 kwietnia. Już 12 maja referendarz sądowy wydał nakaz zapłaty. Zdecydował, że Bartoszewscy i ich 14-letnia córka mają solidarnie zapłacić archidiecezji ponad 17 tys. zł

Jedno nie budzi wątpliwości: archidiecezja nie wycofała dotąd roszczenia wobec 14-latki i nadal domaga się od niej zapłaty.

Jacek Masiota podkreśla, że o „istnieniu i zakresie ewentualnej odpowiedzialności" córki Bartoszewskiej zdecyduje sąd. „Sam pozew nie czyni jej dłużnikiem" – pisze.

STRASZAK

Pełnomocnik archidiecezji informuje, że do sądów wpłynęło około 160 pozwów dotyczących nieruchomości na osiedlu Maltańskim. W większości archidiecezja domaga się wydania zajmowanych przez mieszkańców działek. Jedynie ok. 25 spraw dotyczy zapłaty za bezumowne korzystanie z nieruchomości. Jacek Masiota zapowiada złożenie kolejnych 20 takich pozwów.

Adwokat Marcin Czachor, który podczas dyżurów udziela porad wielu mieszkańcom osiedla, zetknął się dotąd z trzema pozwami o zapłatę. Wszystkie skierowano przeciwko rodzinom liderów protestu.

Patrycja Bartoszewska uważa, że pozew przeciwko jej rodzinie nie jest przypadkiem. – Mamy nie tylko stracić dom, ale także odczuć to finansowo. To ma być kara za nasze zaangażowanie – mówi. Opowiada też o jednej z mieszkanek zaangażowanych w protest, która po otrzymaniu pozwu o zapłatę złamała się i postanowiła opuścić osiedle.

Jacek Masiota podtrzymuje deklarację, że archidiecezja jest gotowa zrezygnować z dochodzenia należności wobec mieszkańców, którzy podpiszą porozumienia i opuszczą osiedle. Zapewnia, że dotyczy to również Bartoszewskich. Zaprzecza natomiast, by powodem pozwania Bartoszewskich było ich zaangażowanie w protest.

„Udział mieszkańca w protestach lub jego publiczne wypowiedzi nie są kryterium wszczęcia postępowania" – przekonuje w mailu.

Twierdzi, że każda sprawa jest analizowana indywidualnie. Wśród kryteriów decydujących o skierowaniu pozwu wymienia: stan prawny działki, rozliczenia, wcześniejsze próby kontaktu oraz możliwość zawarcia porozumienia.

– Deklaracja mecenasa Masioty, że archidiecezja jest gotowa zrezygnować z należności wobec każdego, kto się wyprowadzi, potwierdza, że nie chodzi o pieniądze. Groźba zapłaty ma być straszakiem, który skłoni mieszkańców do opuszczenia osiedla – ocenia adwokat Marcin Czachor.

Bartoszewska zapowiada, że nie da się zastraszyć. Liczy się też z konsekwencjami: – Jeśli sąd nakaże nam zapłatę, trzeba będzie zapłacić. Nie ma o czym dyskutować.

DOM DZIADKÓW

Bartoszewscy nie rezygnują z walki. W sprzeciwie od nakazu zapłaty kwestionują stawkę przyjętą przez archidiecezję. Wcześniej płacili 58,56 zł miesięcznie, dziś archidiecezja żąda od nich 2946 zł. Domagają się, by sąd powołał niezależnego biegłego, który ustali wysokość wynagrodzenia za korzystanie z działki.

Pełnomocnik archidiecezji odpowiada, że nowa stawka nie została ustalona arbitralnie. Według Masioty wynika z operatu rzeczoznawcy majątkowego, który uwzględnił powierzchnię gruntu i „właściwe stawki rynkowe".

Masiota przekonuje, że obu kwot nie można porównywać, bo wcześniejszy czynsz „wynikał z innego stosunku prawnego".

– Od wygaśnięcia umowy dzierżawy Kościół nie poniósł na tej ziemi żadnych nakładów. Nic nie uzasadnia więc stawki 50 razy wyższej od czynszu, który wcześniej płaciliśmy parafii – mówi Patrycja Bartoszewska.

Gdy w 1949 roku jej dziadkowie wprowadzili się na parcelę, nie było na niej żadnych zabudowań. Sami postawili dom i posadzili drzewa.

– Wszystko zbudowaliśmy własną pracą i za własne pieniądze – mówi Bartoszewska. – Parafia w nic nie inwestowała. ●

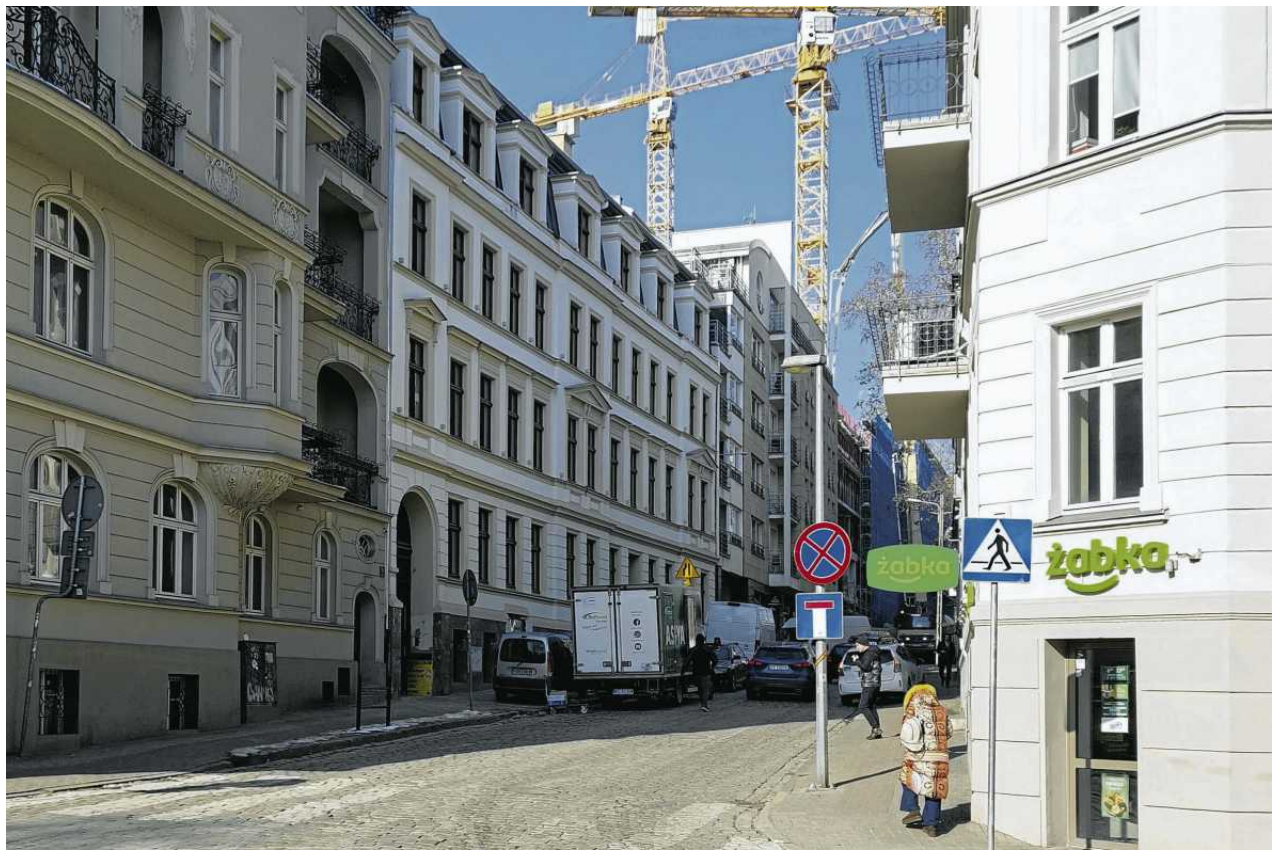
OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY 34450935 REKLAMA Poznań/34449560

1 PO

eprasa.pl 164e6af8cc

• **Kamienica przy ul. Piekary 13b po remoncie**
FOT. PIOTR SKÓRNICKI / AGENCJA WYBORCZA.PL

Przełomowa decyzja

Nadzór kontra mikrokawalerki

Inwestor wyremontował kamienicę i zaoferował 56 mieszkań, w tym jedno dziesięciometrowe. Udało się sprzedać prawie wszystkie. Nadzór budowlany każe je teraz połączyć w 22 lokale, bo tyle miało ich być przed remontem.

Maria Bielicka

Decyzja Wojewódzkiego Inspektora Nadzoru Budowlanego z 19 sierpnia podtrzymuje wcześniejszy nakaz Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego Pawła Łukaszewskiego. To jasny sygnał, że w Poznaniu nie ma przyzwolenia na niezgodne z prawem dzielenie mieszkań na mikrokawalerki, czyli lokale mniejsze niż 25 m kw. Obie instancje stoją na stanowisku, że w kamienicy przy ul. Piekary 13b trzeba przywrócić podział z 2011 r., choć prawie wszystkie mieszkania mają nowych właścicieli.

Wspólnota mieszkaniowa ma jeszcze prawo odwołać się do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego. Jeśli to nie przyniesie oczekiwanego skutku – również do NSA. Ale czarny – z punktu widzenia właścicieli – scenariusz jest prawdopodobny.

PONIŻEJ 10 METRÓW

Kamienica przy Piekarach to zabytkowy budynek, położony w historycznym centrum Poznania, przy ulicy, która swą nazwę wzięła od piekarzy. To właśnie oni w średniowieczu zamieszkiwali tę okolicę. Do Starego Browaru jest stąd 400 m, a do parku przy Browarze – 200 m. Na Stary Rynek da się dość w 10 minut, bo to nie więcej niż 800 m, a do kościoła pw. Św. Marcina, w którym można zobaczyć 150-letnią szklaną trumnę ze zwłokami dawnego proboszcza parafii, jest stąd około 150 m.

Budynek pod trzynastką ma prawie 1600 m kw. powierzchni użytkowej. Na 56 lokali mieszkalnych aż 41 ma mniej niż 25 m kw. Wśród nich są takie, które mają po 13 i 14 m kw., a jeden nawet poniżej 10 m kw. Mikroapartamenty rozeszły się na pniu. Ze strony prezentującej inwestycję wynika, że w ofercie pozostały jeszcze dwa największe lokale, po ponad 60 m kw., czyli zgodne z rozporządzeniem ministra infrastruktury. Taki stan trwa już od jakiegoś czasu.

Inwestycję Piekary Residence nadzór budowlany wziął pod lupę już trzy lata temu. Pierwsza kontrola odbyła się tu w maju 2023 r. po interwencjach osiedlowych radnych. Inspektorzy od razu nabrali przekonania, że minimieszkania w budynku zostały wydzielone bez wymaganego pozwolenia, a nawet bez zgłoszenia tego faktu do wydziału Urbanistyki i Architektury Urzędu Miasta Poznania.

Dyrektor PINB Paweł Łukaszewski wyjaśnia, że inwestor miał wtedy jedynie pozwolenie na remont elewacji, wnętrza budynku i dachu, na wymianę okien i instalacji oraz na założenie windy. W tej sytuacji PINB w sierpniu 2023 r. wstrzymał prace na budowie, ale inwestor odwołał się od tej decyzji do Wojewódzkiego Inspektora Nadzoru Budowlanego. Ten postanowienie dyr. Łukaszewskiego uchylił, bo uznał, że nie ma wystarczająco mocnych dowodów na poparcie stanowiska o wtórnym podziale kamienicy.

Ostatecznie jednak urzędnikom z inspektoratu udało się znaleźć pozwolenie na budowę z 2011 r., które potwierdza, że w kamienicy były wówczas 22 mieszkania i dwa lokale użytkowe. Wynika to z projektu, na podstawie którego pozwolenie zostało wydane. – W archiwach udało się też znaleźć inne dokumenty. Wszystkie wskazują, że w budynku nigdy wcześniej nie było 56 mieszkań, więc mamy klasyczny przykład samowoli budowlanej – relacjonuje Paweł Łukaszewski. Wcześniej podkreślał, że inwestor z pełną świadomością łamał przepisy: – Nie współpracował z nami, a wręcz sprawę lekceważył, gdy inspektorzy sygnalizowali mu problem.

TO MA BYĆ PRZESTROGA

Monika Kaczmarek, wicedyrektorka WINB, podkreśla, że przedstawione przez PINB dokumenty uzasadniają decyzję Pawła Łukaszewskiego, która nakazuje doprowadzenie poszczególnych kondygnacji do stanu z 2011 r. Zaznacza też, że na podobny podział, jak przedstawiony na rysunkach dołączonych do projektu budowlanego, wskazują też karty ewidencyjne lokali z lat 1963-1987, które również zostały w archiwach, oraz dokumentacja historyczna budynku.

Kaczmarek przypomina również, że prezydent Poznania w listopadzie 2021 odmówił wydania zaświadczenia o samodzielności lokali w budynku przy Piekarach 13b, więc również dlatego nie można uznać, że w dniu wydania pozwolenia na budowę (listopad 2022 r.), było tam 56 lokali mieszkalnych. A to prowadzi do wniosku, że inwestor samowolnie zmienił układ funkcjonalno-użytkowy budynku, co jest nie tylko sprzeczne z przepisami prawa, ale też niebezpieczne, bo zmienia obciążenia konstrukcji budynku.

Jednocześnie Kaczmarek informuje, że WINB zwrócił się do prokuratury „o podjęcie działań mających na celu wyeliminowanie z obrotu prawnego orzeczenia Sądu Rejonowego w Grójcu z września 2022 r.", które zniosło współwłasność nieruchomości i ustanowiło odrębną własność lokali mieszkalnych, również tych malutkich. Prokuratura wniosła w tej sprawie pozew i sprawa jest w toku. Przy okazji WINB zaznacza, że ugoda zawarta na gruncie cywilno-prawnym nie może legalizować robót budowlanych na gruncie prawa administracyjnego.

Dyrektor PINB cieszy się, że nadzór wojewódzki tym razem podzielił jego stanowisko. Jednocześnie ma świadomość, że wyegzekwowanie przywrócenia wcześniejszych podziałów i połączenie mieszkań, które mają obcych sobie właścicieli, będzie bardzo trudne. – Na pewno będziemy nakładać kary finansowe w celu przymuszenia wspólnoty do działania – zapowiada. I dodaje, że ta sprawa ma być przede wszystkim przestrogą i pokazać, że w Poznaniu nie ma przyzwolenia na takie bezprawne działania.

W DOBREJ WIERZE

Inwestorem Piekary Residence była spółka z grupy FID Group. Deweloper oferował też w Poznaniu mieszkania przy ul. Święty Marcin, Głogowskiej, Starołęckiej, przy ul. Kopy (Wola), a teraz proponuje lokale w kamienicach przy ul. Matejki, na Grunwaldzkiej i Dąbrowskiego. Ponadto inwestuje w Warszawie, Pruszkowie, Łodzi, Koszalinie, Piastowie, Władysławowie, Inowrocławiu, Radomiu, Pabianicach.

Filip Piechowiak, prezes FID Group, od początku stanowczo zaprzecza, by jakiekolwiek prace przy ul. Piekary były prowadzone niezgodnie z posiadanymi przez spółkę pozwoleniami. Równie stanowczo odrzuca zarzut wtórnego podziału na 56 lokali i utrzymuje, że budynek już wcześniej miał tyle mieszkań.

Co teraz planuje? – Oczywiście po analizach prawnych, będziemy się odwoływać do WSA i – jak będzie trzeba – również do NSA. Nie wyobrażam sobie, żeby decyzję PINB i WINB się tam utrzymały, bo ludzie kupili mieszkania w dobrej wierze, my też działaliśmy w dobrej wierze i nikt nie miał wątpliwości, że lokale są wyodrębnione zgodnie z prawem. Gdyby więc ta decyzja nie została uchylona, godziłoby to w konstytucyjne prawo własności i podważało prawomocny wpis, oraz rękojmię wiary publicznej ksiąg wieczystych – przekonuje prezes FID Group.

Te argumenty pojawiły się też we wniosku wspólnoty mieszkaniowej do WINB, w której prosiła ona o uchylenie decyzji Łukaszewskiego. Jak pisze dyr. Kaczmarek, członkowie wspólnoty wskazywali, że taka decyzja jest niewykonalna i w sposób nieproporcjonalny przerzuca na nich ciężar usunięcia skutków działań poprzednich właścicieli. Na takie argumenty Kaczmarek odpowiada tak: „Uczestnictwo w obrocie nieruchomościami wiąże się z koniecznością uwzględnienia przepisów prawa administra-

Wszystkie dokumenty wskazują, że w budynku nigdy wcześniej nie było 56 mieszkań, więc mamy klasyczny przykład samowoli budowlanej

PAWEŁ ŁUKASZEWSKI
Powiatowy Inspektor Nadzoru Budowlanego w Poznaniu

eprasa.pl 164e6af8cc

cyjnego (...). Zasada *Ignorantia iuris nocent* (nieznajomość prawa szkodzi) oznacza, że uczestnik obrotu prawnego nie może wywodzić korzystnych dla siebie skutków wyłącznie z nieznajomości obowiązujących regulacji".

Zapytałam prezesa Piechowaka, jakie scenariusze są na stole, zwłaszcza gdyby jednak zapadły wyroki niekorzystne dla wspólnoty Piekary Residence.

– Wtedy będziemy szukać rozwiązań optymalnych dla wszystkich członków wspólnoty – odpowiada prezes FID Group

„Wyborcza": – Ale wtedy może nie być już takich rozwiązań.

Filip Piechowiak: – Wierzę, że je znajdziemy.

CO SIĘ MOŻE ZDARZYĆ?

O komentarz na temat możliwych skutków sporu wokół Piekary Residence poprosiłam adwokata Mateusza Stawskiego ze kancelarii Stawski Adwokaci, który specjalizuje się w sporach budowlanych i inwestycjach deweloperskich.

– Wydzielenie istniejącego lokalu jest dopuszczalne na podstawie zaświadczenia o samodzielności, ale dotyczy to tylko lokali, których układ i powierzchnia były zgodne z przepisami technicznymi obowiązującymi w momencie ich powstania. Co innego, gdy istniejące mieszkania zostały później podzielone. Taki podział to przebudowa, na którą do września 2020 r. wymagane było pozwolenie na budowę, a teraz wystarczy zgłoszenie. Jeżeli na podział nie było ani wymaganej decyzji, ani zgłoszenia, mamy do czynienia z samowolą budowlaną – podkreśla Stawski.

Dodaje, że samowolę można zalegalizować, ale tylko wtedy, gdy wykonane roboty są zgodne z przepisami techniczno-budowlanymi. – Tutaj ten warunek nie jest spełniony, bo 41 mieszkań ma powierzchnię poniżej 25 m kw. Takiego naruszenia nie da się usunąć dodatkowymi robotami, więc nie ma czego legalizować. Dlatego nadzór budowlany nakazał doprowadzenie obiektu do stanu poprzedniego. Ta decyzja jest ostateczna i skarga do sądu administracyjnego nie wstrzymuje jej wykonania – mówi prawnik.

Jak podkreśla, osobną kwestią jest to, że mieszkania zostały wyodrębnione na podstawie ugody zawartej w sądzie cywilnym. Ten tryb nie jest nadzwyczajny, ale i w tym przypadku mieszkanie musi spełniać wymogi techniczno-budowlane, a jego samodzielność potwierdza zaświadczenie prezydenta miasta. – Prezydent Poznania odmówił wydania zaświadczeń w listopadzie 2021 r., a mimo to niecały rok później ustanowiono odrębną własność. Wpis do księgi wieczystej i kartoteka lokalu nie wystarczą do ochrony nabywców, bo mają charakter jedynie rejestrowy i nie legalizują robót budowlanych – przypomina Stawski.

Prokuratura skierowała pozew o ustalenie nieważności ugody sądowej. Jeżeli sąd uzna argumenty prokuratury, wyodrębnienie lokali straci podstawę prawną. Co to oznacza dla nabywców lokali? – To rozstrzygnie kolejny proces o uzgodnienie treści ksiąg wieczystych. Sąd oceni wówczas skutki umów sprzedaży. Możliwe są dwa scenariusze: Albo sąd uzna, że skoro lokal nigdy nie powstał, umowa nie przeniosła własności – wtedy cała nieruchomość wróci do spółki, która mieszkania sprzedawała i nabywcy będą musieli egzekwować od niej zwrot poniesionych kosztów. Umowy sprzedaży mogą się utrzymać, ale jako przeniesienie udziałów w nieruchomości, co oznacza, że nabywcy będą jej współwłaścicielami – prognozuje prawnik.

Jak podkreśla, zła wiadomość jest też taka, że nadzór budowlany może – w odrębnym postępowaniu – zakazać użytkowania obiektu lub jego części, bo podział na 56 lokali zmienił rozkład obciążeń na elementy nośne budynku. – Sądy administracyjne przyjmują, że o nieodpowiednim stanie technicznym świadczy już sama niezgodność z przepisami techniczno-budowlanymi. Wtedy nie można by było mieszkać w mieszkaniach do czasu usunięcia nieprawidłowości – mówi Mateusz Stawski. ●

Tajemniczy szkielet pod katedrą w Gnieźnie

Czy to zbrodnia sprzed setek lat?

• **Szkielet znaleziony w wykopie**
FOT. ARTUR RÓŻAŃSKI

Pozostałości średniowiecznych chat, fragment wału obronnego z czasów Piastów, monety, tysiące naczyń, fragmenty kafli i szkielet młodego mężczyzny, który nie został pochowany, tylko po prostu wrzucony do dziury. Archeolodzy mają w Gnieźnie pełne ręce roboty.

Maria Bielicka

Skoro Gniezno to kolebka państwa polskiego, nikogo nie powinno dziwić, że pod ziemią jest tu wiele niespodzianek, a co dopiero w wykopie na kanał deszczowy, który ma odprowadzać wody opadowe z historycznego centrum miasta do jeziora Jelonek. Prowadzony jest on ul. ul. Tumską, Łaskiego, Jeziorną i Słomianka. To około kilometrowy odcinek w najbliższym sąsiedztwie gnieźnieńskiej katedry i Pałacu Prymasowskiego.

Miejsce jest ruchliwe, roboty powodują wśród mieszkańców duże zniecierpliwienie. A utrudnienia zaczęły się w połowie marca i potrwają do końca roku, bo w takim miejscu nie tylko trzeba wszystko dokładnie przebadać. Same wykopy robi się tylko ręcznie, żeby nie zniszczyć cennych pamiątek.

WYKOP W SERCU GNIEZNA

I właśnie tu, przy ul. Jana Łaskiego, archeolodzy natrafili na szkielet młodej osoby, prawdopodobnie około dwudziestoletniej. – O młodym wieku świadczy uzębienie i kształt kości długich kończyn – mówi prof. Artur Różański z Wydziału Archeologii UAM, który kieruje badaniami.

Specjalista przyznaje, że takie znalezisko mocno go zaskoczyło: – Nigdy nie było w tym miejscu cmentarza, trudno zauważyć nawet jamę grobową, a to znaczy, że ciało zostało po prostu wrzucone do dziury, prawdopodobnie na przełomie XVI/XVII w. Sądzimy też, że życie tej osoby zostało jakoś gwałtownie przerwane, być może padła ofiarą zbrodni, choć na kościach nie ma śladów urazów, które mogły doprowadzić do śmierci.

Taki scenariusz podpowiada natomiast sam sposób pochówku, bo ciało zostało zakopane przy ścianie chaty, której pozostałości znajdowały się w pobliżu kości. Chatę można też zresztą znaleźć na starych mapach, bo stała przy głównym trakcie przebiegającym przez Gniezno już od XV w.

– Obok ciała był też lichtarzyk pochodzący z przełomu XVII i XVIII wieku, więc prawdopodobnie ktoś jednak o pamięć tego zmarłego dbał – dodaje prof. Różański. Jak zaznacza, szkielet zostanie przebadany i dzięki temu archeolodzy i antropolodzy będą mieli pewność, kiedy ciało zostało pochowane i jakiej płci była zmarła osoba. Na razie przypuszczają, że był to młody mężczyzna.

Jeśli ktoś teraz chciałby zobaczyć szkielet, to w wykopie już go nie ma, a w tym miejscu powstała studzienka, która będzie zbierać wodę z katedralnego wzgórza. Nie widać też już fragmentu wału obronnego z czasów, gdy Gniezno stawało się grodem piastowskim, a który też przebiegał na wysokości ul. Łaskiego.

ZIEMIA OPOWIADA HISTORIĘ

Kawałek dalej jest natomiast otwarty wykop o głębokości od 3 do 4,5 m, który w czasie deszczu wypełnia się wodą. Na szczęście, gdy pojechałam do Gniezna, pogoda dopisała i wykop był suchy. Wyraźnie widać w nim było przekrój przez wszystkie warstwy – od współczesności do Średniowiecza. Ujawniła się posadzka domu, który kiedyś tu stał i trzy poziomy bruku z różnych okresów historii Gniezna.

– Znaleźliśmy tu również pozostałości trzech drewnianych studni i fragmenty drewnianych rur wodociągowych. Te elementy zostaną przebadane dendrochronologicznie, czyli metodą, która pokazuje, kiedy drzewa, użyte do tego celu, zostały ścięte – opowiada prof. Różański.

Do tej pory z wykopów wydobyto około 20 tys. pamiątek z różnych okresów. To przede wszystkim ceramiczne naczynia, monety i kafle używane do budowy pieców, z których kilka jest bardzo dobrze zachowanych. Na jednym widać starotestamentową scenę z wielorybem połykającym Jonasza.

Wydobyte pamiątki zostaną poddane konserwacji, a potem trafią do Muzeum Początków Państwa Polskiego w Gnieźnie.

Dotychczas z wykopów wydobyto około 20 tys. pamiątek z różnych okresów. To przede wszystkim ceramiczne naczynia, monety i kafle używane do budowy pieców, z których kilka jest bardzo dobrze zachowanych

Ostatecznie będzie ich zapewne znacznie więcej niż obecnie, bo do przekopania archeolodzy mają jeszcze kilkaset metrów.

Szczegółowo dokumentowane są też same wykopy. – Służy nam do tego metoda fotogrametrii. To serie zdjęć nakładających się na siebie i analizowanych komputerowo, co w efekcie da nam mapę 3D historycznego Gniezna – wyjaśnia Różański. Zaznacza też, że wykopy wzdłuż ulic są nawet ciekawsze niż przy samej katedrze, dlatego że wzgórze z archikatedrą i w okolicy kościoła św. Jerzego zostało w XIX w. zniwelowane. – Teraz pod samym brukiem są tam już ślady średniowiecznego Gniezna. Niestety ziemia, która mogłaby nam opowiedzieć historię ostatnich 900 lat, została wywieziona w nieznane miejsce. ●

eprasa.pl 164e6af8cc

Pojechałem na zachód i południe Europy, wszędzie było taniej

Autostrada A2 znów drożeje

41 zł zapłacimy za każde 50 km autostrady A2 w Wielkopolsce. To aż 18 eurocentów za 1 km. Taniej jest nie tylko na A1 i A4 w naszym kraju, ale także m.in. we Francji i Włoszech, czy w popularnej wśród Polaków Chorwacji.

• **Autostrada A2 pomiędzy węzłami Poznań Krzesiny i Poznań Wschód**
FOT. PIOTR SKÓRNICKI / AGENCJA WYBORCZA.PL

Tomasz Cylka

Podczas tegorocznych wakacji sporo podróżowałem samochodem po Europie. Przejechałem łącznie ok. 8 tys. km, podróżując m.in. we francuskie i słoweńskie Alpy, przy okazji zahaczając o Lazurowe Wybrzeże i wybrzeże Adriatyku w Chorwacji. Wszędzie – bez żadnego wyjątku – za autostrady płaciłem mniej, niż na wielkopolskiej A2.

PODWYŻKI JUŻ DWA RAZY W ROKU

Tymczasem opłaty za przejazd na naszej trasie – od Nowego Tomyśla, przez Poznań i Września do Konina – wzrosną po raz kolejny od piątku 11 września. Za każdy z trzech odcinków (jeden liczy ok. 50 km) zapłacimy 41 zł, czyli łącznie 123 zł. W przeliczeniu na euro to ok. 9,46 (przy kursie 4,33 zł z 1 września), a więc 18 eurocentów za 1 km. To aż dwa razy drożej, niż w bogatszej od nas Francji albo trzy razy więcej, niż w Chorwacji, która w 2023 roku przyjęła euro i ceny wzrosły – przynajmniej nad morzem w letnim sezonie.

Od kilku lat zarządzająca drogą spółka Autostrada Wielkopolska podnosi cennik dwa razy w roku – w marcu i właśnie we wrześniu. Za każdym razem tłumaczy się rosnącymi kosztami utrzymania drogi oraz inwestycjami. W ostatnim komunikacie prasowym pisze o kwocie ok. 1 mld zł. Dla kierowców to niewielkie pocieszenie, bo płacą najwięcej w Europie (poza Wielką Brytanią).

WE FRANCJI PRAWIE 60 EURO ZA 600 KM

Na początek porównam naszą A2 z krajami, gdzie przejazd autostradami polega również na pobraniu biletu w automacie. Płacimy wtedy za konkretny, przejechany odcinek – jak w Wielkopolsce.

Największe zaskoczenie spotkało mnie we Francji, która nawet po uwzględnieniu tzw. siły nabywczej (PPP) ma wyższy od Polski PKB na mieszkańca o ok. 30 proc. Przejechałem aż 610 km autostrady z położonej przy granicy z Niemcami Miluzy (Mulhouse) do Awinionu (Avignon) w Prowansji. Po zsumowaniu wszystkich opłat wyszło 59 euro. Kwota na pierwszy rzut wysoka, bo w przeliczeniu ok. 255 zł. Jednak gdy weźmiemy pod uwagę, ile kosztuje 1 km, to wychodzi dwa razy taniej, bo tylko 9 eurocentów, a nie 18 – jak na A2. Przy takich stawkach jak w Wielkopolsce za ponad 600 km zapłacilibyśmy na naszej autostradzie ok. 500 zł.

Jeszcze tańsze autostrady są w Chorwacji, którą co roku odwiedza ponad 1 mln Polek i Polaków. Za przejazd od granicy ze Słowenią na północy (punkt poboru opłat Trakošćan) do Zaprešića koło Zagrzebia zapłaciłem 6,40 euro za 60 km, a więc niecałe 28 zł za odcinek o 10 km dłuższy, niż jeden fragment na A2. Obwodnica Zagrzebia, podobnie jak Poznania, jest bezpłatna. Dalej autostrada do węzła Benkovac na południe od Zadaru kosztowała 19,40 euro za 290 km – to oznacza zaledwie 6 eurocentów za 1 km, a więc około trzy razy taniej niż A2 w Wielkopolsce. To sprawia, że w Chorwacji opłaca się wjechać na płatną autostradę nawet na krótszych odcinkach.

Za przejazd znad Adriatyku do wspinaczkowego Parku Narodowego Paklenica zapłaciłem tylko 2,90 euro (ok. 12,50 zł) za 35 km – w tym przypadku stawka wyniosła ok. 8 eurocentów za 1 km. Dla porównania liczący ok. 30 km odcinek z Wrześni do Słupcy kosztuje dziś 17 zł, ale i tu od 11 września będzie drożej.

Również we Włoszech płacimy mniej niż u nas. Popularna autostrada A22 od alpejskiej przełęczy Brenner do Werony kosztuje 19,60 euro za 220 km. To oznacza 8 eurocentów za 1 km, a więc o ponad 42 proc. taniej niż między Poznaniem a Koninem.

A2 jest też dużo droższa, niż płatny odcinek A1 z Torunia do Rusocina k. Gdańska. Za 152 km płacimy 29,90 zł. W przeliczeniu 6,90 euro, czyli 4 eurocenty za 1 km. Tańszej odcinkowej autostrady raczej nie znajdziecie.

Nawet na A4 między Krakowem a Katowicami jest nieco taniej – za 60 km płacimy 36 zł – 8,31 euro, a więc 13 eurocentów za 1 km. Wszędzie płacimy mniej niż na A2.

TANIEJ TAM, GDZIE WINIETY

Zdaję sobie sprawę, że nie można jeden do jednego porównywać odcinkowych opłat autostradowych z winietami, które obowiązują w wielu krajach Europy (są opcje na jeden dzień, kilka dni, tygodni albo miesiąc lub cały rok). Ale warto podać również takie zestawienie, które tylko utwierdza w przekonaniu, jak droga jest nasza wielkopolska A2.

Pozostając przy opcji Alp w Słowenii i Adriatyku (urlop włoski lub chorwacki), musimy kupić winiety w Czechach, Austrii i Słowenii. 10-dniowa winieta w Czechach to wydatek 300 koron, a więc ok. 12,50 euro. Za tę kwotę przejedziemy całe Czechy z północy na południe – ok. 230 km.

Obowiązująca przez 10 dni winieta w Austrii kosztuje niemal tyle samo – 12,80 euro. W tym przypadku tranzyt przez cały kraj to aż ok. 470 km.

Stosunkowo najmniej korzystna jest cena za autostrady w Słowenii – państwie wielkości województwa podlaskiego. Tu trzeba kupić albo winietę 7-dniową (15 euro) albo miesięczną (30 euro). Przejechanie Słowenii od podnóży Alp Julijskich (z popularnego Bledu) do granicy z Chorwacją to ok. 160 km, a więc tyle co A2 z Nowego Tomyśla do Konina.

Od kilku lat zarządzająca drogą spółka Autostrada Wielkopolska podnosi cennik dwa razy w roku – w marcu i właśnie we wrześniu

OD PANDEMII WZROST O PONAD 100 PROC.

Licząc podwyżkę, która wejdzie w życie 11 września, od pandemii koronawirusa ceny za przejazd autostradą A2 w Wielkopolsce wzrosły o ponad 100 proc. W marcu 2020 roku płaciliśmy 20 zł za każde 50 km, teraz będzie to 41 zł.

Koncesja dla spółki AW SA obowiązuje aż do 2037 roku, a podpisał ją na 40 lat rząd SLD-PSL. Premierem był Włodzimierz Cimoszewicz. Na zerwanie tej umowy nie zdecydował się ani rząd PiS (2015-23), ani obecna koalicja 15 października.

Adrian Furgalski, prezes Zespołu Doradców Gospodarczych TOR, tak tłumaczył „Wyborczej" nieustanne podwyżki na A2: – Umowa koncesyjna jest jaka jest i poza psioczeniem kierowcy nie zrobią nic więcej. Psioczą, ale jeżdżą, bo ruch rośnie, przychody rosną, a koncesjonariusz pokazuje zyski.

– Paru polityków też prężyło muskuły. A to, że umowę zerwie, a to, że przynajmniej ją ujawni. I co? Że koszty rosną, wiemy. Że spółka musi zarobić na koncesji też wiemy, choć zawsze komunikaty o podwyżkach u wszystkich koncesjonariuszy ten oczywisty fakt pomijają – tłumaczy Furgalski.

Wszystko wskazuje na to, że kolejna podwyżka na A2 nastąpi w marcu 2027 roku. ●

eprasa.pl 164e6af8cc

INFORMACJA

Prezydenta Miasta Piły
z dnia 2 września 2026 r.

Działając na podstawie art. 35 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2026 r. poz. 399, z późn. zm.) Prezydent Miasta Piły informuje, że 1 września 2026 r. zostały wywieszone na okres 21 dni w siedzibie Urzędu Miasta Piły wykazy nieruchomości przeznaczonych do najmu i dzierżawy określone zarządzeniami Prezydenta Miasta Piły:

1. Nr 917(226)26 w sprawie ogłoszenia wykazu nieruchomości położonej w Pile przy ul. Młodych przeznaczonej do wynajęcia w trybie bezprzetargowym,
2. Nr 918(227)26 w sprawie ogłoszenia wykazu nieruchomości położonych w Pile przeznaczonych do wynajęcia i wydzierżawienia w trybie bezprzetargowym.

Powyższe wykazy zamieszczono na stronie internetowej Urzędu Miasta Piły w Biuletynie Informacji Publicznej pod adresem www.bip.pila.pl.

Poznań/34450900

Swarzędz
BURMISTRZ MIASTA I GMINY

Burmistrz Miasta i Gminy Swarzędz

działając na podstawie art. 35 ust. 1 ustawy o gospodarce nieruchomościami (t. j. Dz. U. z 2026 r. poz. 399 z późn. zm.) informuje, że został wywieszony do publicznej wiadomości, na okres 21 dni, wykaz o przeznaczeniu:

- **do zbycia w drodze bezprzetargowej działki położonej w Swarzędzu oznaczonej numerem 3143/33 (wykaz 2/2026),**
- **do zbycia w drodze przetargu ograniczonego działki położonej w Bogucinie oznaczonej numerem 254 (wykaz 3/2026)**
- **do użyczenia część działek położonych w Swarzędzu oznaczonych numerami 71/8, 74/1, 76/71 oraz 9/7 (wykaz 4/2026)**

Z treścią wykazu można zapoznać się w urzędzie Miasta i Gminy w Swarzędzu ul. św. Marcina 1 (parter), na stronie internetowej urzędu swarzedz.pl oraz bip.swarzedz.eu (w zakładce nieruchomości).

Poznań/34450903

PREZYDENT MIASTA PIŁY

ogłasza pierwszy przetarg ustny nieograniczony na sprzedaż prawa własności nieruchomości gruntowej zabudowanej garażem położonej przy ul. Krzywej w Pile

Oznaczenie nieruchomości wg księgi wieczystej i katastru, powierzchnia nieruchomości	*Cena wywoławcza netto[1] oraz wysokość wadium*
Piła, ul. Krzywa działka nr **19/179** (obręb 21) powierzchnia działki: **0,0019 ha** przeznaczenie w planie miejscowym: **KDWg** – pozostałe tereny obsługi komunikacyjnej – teren dróg wewnętrznych i garaży	**19 400,00 zł** *wadium:* **3 880,00 zł**
Termin i miejsce przetargu:	
5 października 2026 r. o godz. 9:00 w siedzibie Urzędu Miasta Piły – Piła (64-920) plac Staszica 10, sala 229 B, II piętro	
Miejsce wywieszenia i publikacji ogłoszenia o przetargu:	
- ***www.bip.piła.pl*** *w zakładce Przetargi na nieruchomości i ruchomości gminne,* - ***www.piła.pl*** *w zakładce Przetargi-Nieruchomości,* *- tablica informacyjna Urzędu Miasta Piły.*	
Szczegółowe informacje o przetargu można uzyskać w Wydziale Gospodarki Nieruchomościami Urzędu Miasta Piły – Piła (64-920) plac Staszica 10, pokój 118, nr tel. 67/3488554, oraz pokój 18A nr tel. 67/2104279.	
[1] Do sprzedaży nieruchomości mają zastosowanie przepisy ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz. U. z 2025 r. poz. 775, z późn. zm.) obowiązujące w dniu sprzedaży, na dzień publikacji ogłoszenia o przetargu sprzedaż nieruchomości podlega zwolnieniu z podatku VAT – art. 43 ust.1 pkt 10 ww. ustawy.	

Poznań/34450833

ODESZLI.pl

Stwórz Miejsce Pamięci

Wejdź na serwis
odeszli.pl

pomoc@odeszli.pl
tel. 22 55 55 383
22 55 55 399
22 55 55 555

Farutex SP. Z O.O
o/Poznań,
Ul. Pokrzywno 10B, 61-315 Poznań
unieważnia druki KP
od PO0123278
do PO0123300

Poznań/34450460

W dniu 31 sierpnia 2026 roku po długiej chorobie zmarł

prof. dr hab.
Jakub Wojtkowiak

pracownik Wydziału Historii UAM,
doskonały znawca historii Związku Sowieckiego,
świetny dydaktyk, dobry kolega

o czym z żalem zawiadamiają

koleżanki i koledzy Zakładu Historii Najnowszej

www.nekrologi.wyborcza.pl/34450907

Z głębokim żalem zawiadamiamy, że w dniu 21 sierpnia 2026 roku
w wieku 57 lat zmarł

ŚP

dr hab. inż.
Grzegorz Milczarek, prof. PP

Odszedł Autorytet w dziedzinie chemii analitycznej i elektrochemii,

autor licznych prac naukowych, nauczyciel akademicki Politechniki Poznańskiej,
wychowawca wielu pokoleń inżynierów chemików.

Rodzinie i Bliskim Pana Profesora

składamy
wyrazy głębokiego współczucia i żalu.

Dziekan i społeczność akademicka Wydziału Technologii Chemicznej Politechniki Poznańskiej

Uroczystości pogrzebowe w dniu 4 września 2026 roku rozpoczną się mszą
w kaplicy cmentarnej w Komornikach o godz. 12:00.
Po nabożeństwie nastąpi odprowadzenie na miejsce wiecznego spoczynku.

www.nekrologi.wyborcza.pl/34451098

INGA IWASIÓW znalazła klucz, który otwiera świat. O jej nowej powieści „Tobiasz i wielki liść" – książce o emeryturze, samotności, końcu pewnego świata i... króliku, który niespodziewanie wypełnia pustkę

ARTUR DOMOSŁAWSKI o legendarnym reporterze i „Operacji Masakra". Pióro, pistolet i srebrnolistne topole, czyli o tym, dlaczego niektóre reportaże stają się legendami

Dlaczego jesteśmy coraz bardziej zmęczeni i czy książki o wypaleniu naprawdę pomagają z niego wyjść?

Spotkanie Książkowego Klubu Książki, przegląd jesiennych nowości, kryminały i powieści z dreszczykiem oraz książki dla młodszych czytelników.

W sprzedaży, również z dostawą do paczkomatu

Zamów magazyn z darmową dostawą na: **Prenumerata24.pl**
Więcej na: **Wyborcza.pl/ksiazki**

eprasa.pl 164e6af8cc

Naukowcy zadłużonej uczelni gotowi zarabiać o połowę mniej

Chcą ratować instytut historii

– Wysyłamy do rektora pismo z prośbą o rezygnację z likwidacji naszego instytutu. W zamian jesteśmy gotowi na obniżenie naszego wynagrodzenia o połowę – mówi Krzysztof Walczak, dyrektor Instytutu Interdyscyplinarnych Badań Historycznych Uniwersytetu Kaliskiego.

• **Uniwersytet Kaliski**
FOT. ADAM BARTOSIK/ SHUTTERSTOCK

Janusz Jaros

Z dniem 30 września Instytut Interdyscyplinarnych Badań Historycznych przestaje istnieć. Pracownicy są rozgoryczeni decyzją władz uczelni. Mówią o decyzji, którą trudno zrozumieć i zaakceptować, bo przerywa działalność naukową ambitnych, zaangażowanych i twórczych członków zespołu.

– To wydarzenie niespodziewane mogące zaważyć na działalności całej uczelni. Nie ma ogólnego Uniwersytetu bez humanistyki, a nasz Instytut był tu jedynym humanistycznym – podkreśla Krzysztof Walczak. – Utrzymanie Instytutu przyniesie Uniwersytetowi Kaliskiemu kolejne środki na badania naukowe – uważa profesor.

ROZGORYCZENI PRACOWNICY, ZSZOKOWANI SZEFOWIE

– Bolesne jest to, że decyzje dotyczące jego przyszłości zapadły w sposób, który przerywa rozpoczęte działania i stawia pracowników przed faktem dokonanym – słyszę. Pracownicy ostrzegają, że decyzja władz zagraża ich badaniom nad działalnością przedwojennego prezydenta Polski, Kaliszanina Stanisława Wojciechowskiego, który jest patronem uczelni. Na te badania Instytut pozyskał grant w wysokości 1 mln zł. Pracownicy Instytutu złożyli też wnioski o kolejne granty na kwotę 2,5 mln zł – na badania i publikacje związane z historią miasta.

Marcin Magdziński, dyrektor muzeum Ziemi Kaliskiej uważa, że niespodziewana decyzja może zahamować badania nad współczesną historią Kalisza i regionu. Z szefami innych instytucji historycznych w mieście podpisał list popierający działalność Instytutu. Magdziński dziwi się, że władze uczelni nie przeprowadziły wcześniej konsultacji, a decyzję podjęto bez rozmów z pracownikami i z dyrektorem Instytutu.

Jego zdaniem można było zmniejszyć ilość osób pracujących w Instytucie. – A tym samym obniżyć koszty jego działania, ale prace byłyby kontynuowane. Może nie w tak dużym zakresie, ale byłyby dalej prowadzone – mówi dyrektor Magdziński. I przypomina: – Ewaluacja Instytutu przeprowadzona przez ministerstwo nauki wypadła dobrze, z wynikiem kategorii B+. Przy kolejnej ta ocena mogła być jeszcze wyższa, co powodowałoby, że kolejne środki spływałyby do uczelni.

UNIWERSYTET KALISKI MA DUŻE DŁUGI

Uczelnia swoją decyzję tłumaczy problemami finansowymi. Uniwersytet Kaliski nie może spiąć budżetu. Od czasu powołania Akademii Kaliskiej w 2020 roku rośnie strata uczelni. Została zniwelowana tylko raz – w 2022 r. dzięki decyzji ministra Czarnka o jednorazowym zwiększeniu subwencji. Jednak już w kolejnym roku zadłużenie wróciło i znów rośnie. W 2024 r. osiągnęło poziom 9,6 mln zł, a w 2025 r. – ponad 14 mln zł.

Te dane ujawnili związkowcy z Uniwersytetu Kaliskiego w otwartym piśmie do samorządu uczelni. – To może oznaczać, że realna strata ukształtowała się na poziomie 17-19 mln zł, co przesądzi o konieczności wprowadzenia programu naprawczego. Apelujemy o natychmiastową interwencję w obliczu postępującej finansowej degradacji – napisali związkowcy.

W sprawie długów rektor prof. Andrzej Wojtyła zorganizował zamknięte spotkanie z pracownikami. Potwierdził złą kondycję finansową, a kanclerz Grzegorz Szymański poinformował o powołaniu zewnętrznej firmy doradczej, która ma zająć się ustabilizowaniem finansów Uniwersytetu.

Uniwersytet Kaliski nie może spiąć budżetu. Od czasu powołania Akademii Kaliskiej w 2020 roku rośnie strata uczelni

W rozmowie z „Wyborczą" rzecznik uniwersytetu Jakub Banasiak tłumaczy: – Roczny koszt funkcjonowania Instytutu zatrudniającego 14 osób to ponad 2 mln zł. Uczelnia przez trzy lata finansowała tę jednostkę z własnych środków, licząc, że te koszty zostaną jej zwrócone w subwencji otrzymywanej z ministerstwa nauki. Niestety, tegoroczna subwencja jest realnie niższa od ubiegłorocznej, a możliwości dalszego finansowania jednostki przez uczelnię po prostu się wyczerpały.

Rzecznik podpowiada, że swoje badania historycy mogą prowadzić dalej np. w ramach Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk. – Nas nie stać na dalsze finansowanie Instytutu, który nie kształci studentów – mówi.

Dyrektor Instytutu twierdzi jednak, że prowadzenie tak szerokich badań w ramach Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk jest niemożliwe. – Mamy szansę pozyskania znacznych środków na wielkie przedsięwzięcia badawcze w ramach uniwersytetu, nie mamy na to szans jako towarzystwo naukowe – podkreśla.

CIĘCIA ZAROBKÓW, NOWY KIERUNEK

Walczak skierował pismo do rektora Andrzeja Wojtyły, w którym proponuje obniżenie o połowę zarobków naukowców pracujących w Instytucie. Deklaruje też uruchomienie w przyszłym roku kształcenia studentów historii, co pozwoli na uzyskanie ministerialnej subwencji.

– Pracownicy Instytutu posiadający inne jeszcze źródło dochodu, np. emeryturę lub inne zatrudnienie, pragną się zrzec połowy etatu, co obniży koszty działania placówki niemal o połowę i – mamy nadzieję – umożliwi utrzymanie Instytutu Interdyscyplinarnych Badań Historycznych w strukturze Uniwersytetu Kaliskiego oraz ukończenie grantu Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego – mówi prof. Walczak

Deklaruje gotowość uruchomienia studiów historycznych od października 2027 roku, dzięki czemu uczelnia otrzyma na ten cel subwencję z ministerstwa nauki. – Za studentem idą zupełnie inne pieniądze. To jest kwestia tego roku. Nie ma Uniwersytetu bez humanistyki – podkreśla.

Dyrektor Walczak zwraca uwagę na wynik ministerialnej ewaluacji działalności Instytutu, który otrzymał kategorię B+. Czyli taką jak większość innych wydziałów uczelni. Lepszą ma jedynie wydział nauk o zdrowiu (kategoria A). – Taką samą ocenę B+ mają wydziały historyczne tak znakomitych uczelni jak Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu czy Uniwersytet Łódzki – podkreśla Walczak.

Wylicza dokonania Instytutu oraz współpracę z zagranicznymi placówkami badawczymi w Ukrainie, Czechach i Słowacji. W liście do rektora deklaruje starania o kolejne granty zewnętrzne w następnych latach, co ma przynieść uczelni kolejne środki na badania historyczne co w konsekwencji ma pozwolić na utrzymanie Instytutu i zatrudnienie kolejnych osób.

Rzecznik Banasiak wskazuje jednak, że uczelnia próbowała uruchomić kształcenie studentów na tym kierunku, ale zrezygnowała z powodu słabego zainteresowania. Nie powiódł się nawet nabór na studia podyplomowe.

Dyrektor Walczak zwraca uwagę, że Instytut realizuje ministerialny grant przeznaczony na badania życia przedwojennego prezydenta Stanisława Wojciechowskiego. Jego zdaniem jeśli Instytut zostanie zlikwidowany, to po 30 września uczelnia i tak będzie musiała go dokończyć i rozliczyć, co wiąże się ze znalezieniem nowych osób do tego zadania. – Utrzymując istnienie Instytutu, jesteśmy w stanie dokończyć wielki grant poświęcony patronowi uczelni, a także pozyskać kolejne tego typu środki – deklaruje.

KANCLERZ ODPOWIADA

Kanclerz uczelni gasi nadzieje pracowników. Na pytanie, czy obniżka ich wynagrodzeń może uratować istnienie Instytutu, odpowiada krótko: – Nie widzę takiej szansy. Decyzja została podjęta.

Szymański podkreśla, że likwidacja Instytutu to niejedyne oszczędności, jakie musi przeprowadzić uczelnia. – Kompleksowo podchodzimy do problemu restrukturyzacji finansów. Likwidacja Instytutu jest tylko jednym z jej elementów – mówi.

Kanclerz zapewnia, że funkcjonowanie całego Uniwersytetu Kaliskiego nie jest zagrożone. – Ale jak wszędzie, jak w budżetach domowych, trzeba czasem zacisnąć pasa – twierdzi Szymański.

Zapowiada wprowadzenie w przyszłym roku planu naprawczego uczelni. Według kanclerza problemy finansowe uczelni biorą się z tego, że przy dynamicznym jej rozwoju subwencja zatrzymała się na poziomie Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej.

Uniwersytet Kaliski powstał trzy lata temu z przekształcenia Akademii Kaliskiej, utworzonej w 2020 roku na bazie Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej. Błyskawiczny awans uczelni za rządów PiS był możliwy dzięki osobistym i politycznym koneksjom rektora Andrzej Wojtyły, byłego senatora PiS, z politykami ówczesnej partii rządzącej, a szczególnie z ówczesnym ministrem edukacji i nauki Przemysławem Czarnkiem. ●

wyborcza.pl

WYBIERZ SWÓJ PAKIET PRENUMERATY

• **Wejdź: Wyborcza.pl/prenumerata**

1 PO

eprasa.pl 164e6af8cc

wyborcza.pl

wyborcza TV

4-10 WRZESIEŃ 2026

VOD: Netflix | Disney+ | HBO Max | Prime Video
CANAL+ | SkyShowtime | Player | Apple TV+

„SPRAWIEDLIWOŚĆ OWIEC”. LEKCJA OD KUDŁATYCH TOWARZYSZEK
S. 2-3

„RICKY GERVAIS: KOCIE ŻYCIE”. FILOZOFIA SPROWADZONA DO STAND-UPU
S. 3

STRZĘPY

Jaka jest ekranizacja głośnej powieści?

S. 4-5

VOD

Ten film mnie zaskoczył. Nie sądziłam, że spotkanie Agathy Christie z Baranikiem Shaunem może być udane.

Owce na tropie *mordercy*

W słynnym „Milczeniu owiec", mrocznym kryminale o kanibalu pomagającym agentce FBI schwytać seryjnego mordercę, nie było nawet jednej owcy. „Sprawiedliwość owiec" już się na taki zarzut nie narazi. Owiec, do tego mówiących, jest w tym filmie pod dostatkiem. I choć też jest to historia kryminalna, ma zupełnie inny ton niż klasyk z Jodie Foster i Anthonym Hopkinsem.

Oto na skraju idyllicznej angielskiej wioski mieszka w przyczepie na pastwisku pasterz George Hardy (Hugh Jackman), czule i troskliwie opiekujący się stadem owiec. George wszystkim swoim podopiecznym nadał imiona, karmi je tym, co najlepsze, leczy, a wieczorami czyta im do snu swoje ulubione powieści detektywistyczne.

Rozwikłać zagadkę

Dlatego gdy pewnego poranka zostaje znaleziony martwy, owce pod wodzą najinteligentniejszej z nich Lily (głosu użycza Julia Louis-Dreyfus) postanawiają rozwikłać zagadkę jego śmierci.

Miejscowy policjant Tim (znany z „Sukcesji" Nicholas Braun), bardzo wysoki i sympatyczny, ale niezbyt rozgarnięty, jest bezużyteczny. Więcej nadziei owce pokładają w przybyłym do wioski na szumnie zapowiadany festiwal kulturalny dziennikarzu Elliocie (Nicholas Galitzine), który robi wszystkie te rzeczy, o których policjant zapomina. Na przykład fotografuje miejsce zbrodni.

Tymczasem niespodziewanie, razem z prawniczką zmarłego (Emma Thompson), zjawia się w wiosce jego córka, Rebecca (Molly Gordon). George oddał ją i jej brata do adopcji, a później próbował odszukać. Mieli się zobaczyć po raz pierwszy od lat. Nie zdążyli. Ale czy na pewno?

Podczas odczytania testamentu, na które zaproszono także lokalnego rzeźnika, sąsiada George'a, oraz pasterza, księdza i właścicielkę zajazdu, tradycyjnie wychodzą na jaw kluczowe fakty. Ktoś zostaje aresztowany, ale owce wcale nie są przekonane, że to właściwa osoba.

Lily z baranem o imieniu Motyl (Chris O'Dowd), przy wsparciu reszty stada oraz trzymającego się na uboczu barana Sebastiana (Bryan Cranston), starają się wykorzystać całą zdobytą podczas słuchania kryminałów wiedzę. Zbierają dowody i zeznania świadków, choć te drugie, jako pochodzące od owiec, dla ludzi są raczej bezużyteczne. Jednak wpadają na trop.

Nie wiedzą, że drugi pasterz i rzeźnik mają wobec nich niecne plany. A nie mogą liczyć na to, że rzeźnik za każdym razem podczas liczenia stada będzie zapadał w sen...

Lekcja od kudłatych towarzyszek

Wiem, że brzmi to nieco dziwacznie, może dziecinnie, ale zapewniam – nie ma w tym filmie nic dziecinnego. Śmierć jest prawdziwa, jej konsekwencje również. Także dla

FOT. AMAZON MGM STUDIOS

owiec, które wierzą, że nie umierają, a po prostu zmieniają się w obłoki na niebie.

„Sprawiedliwość owiec" pod kolorowym i absurdalnym kostiumem kryje opowieść o radzeniu sobie ze stratą, o wspólnocie, o wykluczeniu. A że przeprowadzają nas przez to animowane komputerowo przedstawicielki rodziny wołowatych? To może sprawić, że film stanie się dla całej rodziny punktem wyjścia do rozmowy na różne poważne tematy.

Owce, jeśli się chwilę nad tym zastanowimy, są wszędzie wokół nas. Od Baranka Bożego przez wilka w owczej skórze po koce i swetry, chwilowo tylko niepotrzebne. Uznawane za jedne z głupszych zwierząt hodowlanych, w filmie pokazują, że stać je na wiele.

Z sympatycznego filmu o nich można wyciągnąć kilka naprawdę wartościowych lekcji, nie tylko o stereotypach i uprzedzeniach. Można naprawdę miło spędzić czas, co nie zawsze jest oczywiste w przypadku filmowych premier w streamingu.

Mała prywata w kwestii dubbingu

„Sprawiedliwość owiec" była w naszych kinach, ale jedynie w wersji z polskim dubbingiem. I choć zapewne był jak zwykle świetny, to odbierał możliwość posłuchania oryginalnej obsady, w której poza już wymienionymi znaleźli się także Regina Hall, Patrick Stewart, Bella Ramsey i Brett Goldstein (w podwójnej roli braci baranów).

Pozwolę sobie więc wystosować mały apel do dystrybutorów, żeby zostawiali choć jedną kopię dla tych, którzy chcą oglądać filmy tak jak zostały nakręcone. Nawet z dziećmi. Zresztą im słuchanie oryginalnej angielskiej ścieżki dźwiękowej też się przyda w nauce angielskiego.

Poza tym, choć w USA „Sprawiedliwość owiec" dostała kategorię PG, czyli dla dzieci za zgodą rodziców, film opowiada o morderstwie i o śmierci. Więc dla tych nieczytających najmłodszych i tak się nie nadaje.

PS Film powstał na motywach wydanej także w Polsce powieści Leonie Swann, ale scenarzysta Craig Mazin (m.in. „Czarnobyl" i „The Last of Us") znacząco ją zmienił.

Maja Staniszewska

SPRAWIEDLIWOŚĆ OWIEC
komediodramat familijny, USA, Wielka Brytania 2026, tw. Kyle Balda, Craig Mazin, wyk. Hugh Jackman, Emma Thompson, Nicholas Braun, Nicholas Galitzine, Molly Gordon, Hong Chau

Prime Video

Kociemu życiu brakuje pazura

Koty podobno mają dziewięć żyć. Brytyjczyk chyba wierzy, że tyle samo mają jego żarty.

Kocie życie"? Na pewno nie jak w Madrycie. Szczególnie, jeśli złośliwy los umieścił cię w angielskim mieście.

Lokalność jest jedną z mocnych stron serialu. Nie chodzi nawet o kocią randkę przy dźwiękach „There Is A Light That Never Goes Out" The Smiths, ale przede wszystkim o język. Dlatego polecam oglądanie z oryginalną ścieżką dźwiękową, z której sporo można się dowiedzieć o współczesnej, potocznej angielszczyźnie.

Filozofia sprowadzona do stand-upu

Oczywiście najlepsze bon moty padają z pyszczka rudzielca Gusa, któremu głosu użyczył twórca serialu. To kot znający życie, pozbawiony złudzeń co do złego świata i jego mieszkańców (a przez to jeszcze mądrzejszy). Ponadprzeciętną empatię, dobroć serca i wrażliwość skrzętnie maskuje wystudiowaną gburowatością. Krótko mówiąc, Gus to taki sam Gervais jak zwykle.

Zawsze fajnie jest popatrzeć na kotki, lecz niestety forma „Kociego życia" nie jest ani oryginalna, ani oszałamiająca. Gervais nakręcił serial trochę satyryczny, trochę obyczajowy, tylko taniej i bezpieczniej niż zwykle. Może poruszać wątki klasowe bez narażania się na oskarżenia o klasizm, trudniej mu będzie zarzucić seksizm, fatshaming czy rasizm, bo nie sądzę, by ktoś miał Gusowi za złe jego antyślimaczą tyradę. Za to z gervaisowską mizantropią kotom do twarzy.

Z całego tego zestawu najbardziej obiecujące są wątki klasowe – Gus przewodzi bandzie dachowców, natomiast ich kolega, Ponce, jest rasowym, wykształconym kotem z wyższych sfer, który nie przeklina, bo za przeklinanie nie dostaje się puddingu. Zestawienie ich wzajemnych uprzedzeń to potencjał, który aż się prosił o wykorzystanie. Szkoda, że tu jest wątkiem ledwie pobocznym.

Koty Gervaisa oferują też filozoficzne refleksje, sprasowane do standupowych, jednolinijkowych żartów, aspirujących do miana aforyzmów. „Wszyscy zostaniemy rozjechani" – wzdycha Gus nad zwłokami kolegi, potrąconego przez samochód. „Lepsze to niż powolna śmierć głodowa" – zauważa inny kot.

FOT. NETFLIX

Świat zszedł na psy

Z drugiej strony, co ja sobie wyobrażałem? Że w poszukiwaniu resztek ryb śmietniki rozgrzebują nam Schopenhauer i Marks?

Prawdę mówiąc, rzeczywiście miałem większe oczekiwania. Konwencja filmu animowanego pozwala na znacznie więcej niż ukrycie brzucha i zakoli gościa, który znowu napisał dla siebie główną rolę. Koty Gervaisa robią to samo, co ludzie w serialach Gervaisa – włóczą się albo siedzą na tyłkach, oglądają telewizję, jedzą i ciągle gadają. Pojedyncze strzały są celne („Jak się macie?", „Jesteśmy głodni, zmęczeni, przepełnieni nienawiścią i gniewem", „Czemu?", „Bo jesteśmy kotami"), lecz na dłuższą metę wieje nudą.

Kłopot w tym, że Ricky'ego Gervaisa pokochaliśmy – cóż, przynajmniej ci, którzy go od razu nie znienawidzili – za wkładanie kija w mrowisko, przystawianie nam pod nos lustra w sytuacjach, w których wolelibyśmy się nie oglądać. Był mistrzem sprzedawania nam naszego własnego świętoszkowatego oburzenia, poczucia dyskomfortu i zażenowania.

Od jakiegoś czasu niestety zaprasza nas, byśmy zasiadali na tej samej, ulubionej kanapie i patrzyli razem z nim, jak świat płonie. No, płonie, nuda. Wczoraj też płonął i jutro też będzie, powiedz mi coś, czego nie wiem. Albo przynajmniej zmień tę kanapę, niech mi nie będzie z tym tak wygodnie...

Jarek Szubrycht

RICKY GERVAIS: KOCIE ŻYCIE
animacja, Wielka Brytania, USA 2026, tw. Ricky Gervais

6 odc. | Netflix

Fantazja na temat *lat 80.*

Brawurowy serial pachnący lakierem do włosów i seksem. Jaka jest ekranizacja głośnej powieści?

W półmroku sali kinowej szesnastoletni Bret ogląda gorącą filmową nowość: „Lśnienie" Stanleya Kubricka. Częściej jednak niż na ekran patrzy kilka rzędów dalej. Tam, nieco na prawo od niego, siedzi najprzystojniejszy mężczyzna, jakiego Bret widział w swoim krótkim, ale wypełnionym dekadencją życiu.

Jest rok 1980, przed sobą ma kilka dekad wypełnionych pisarstwem, za sobą zaś egzystencję pełną przywilejów. Niebawem, w wieku 21 lat, wyda swoją pierwszą powieść, która w 1987 roku zostanie zekranizowana, z Robertem Downeyem Jr. w jednej z głównych ról.

Los Angeles początku lat 80. przypomina niekończące się bachanalia. Bret wkrótce ukończy liceum, a wraz z nim zakończy się jego dzieciństwo. Ironicznie komentuje z offu, że dziś dzieciaki mają trudniej. Zmagają się z cyberprzemocą i instagramowymi wymogami estetycznymi. Ellis i jego znajomi musieli jednak walczyć z seryjnymi mordercami. I kto miał gorzej?

W brawurowym serialu „Strzępy" Ryan Murphy i Bret Easton Ellis wspólnie ekranizują monumentalną, autobiograficzną metapowieść Ellisa. Co ważne – autofikcję. Efekt jest piorunujący, choć serialowe „Strzępy" zalatują kiczem, lakierem do włosów, nastoletnim potem i – jak to u Murphy'ego – seksem. Całość zachowuje jednak melancholijny sznyt powieściowych „Strzępów", a serialowy Bret trafnie komentuje otaczającą go rzeczywistość. Jest jak turysta we własnym świecie: zdystansowany, lekko nieobecny. Do czasu.

„Wielki Gatsby" w latach 80.

Proza Ellisa jest bezpośrednia, pozbawiona emocji, czasem wręcz obcesowa, dlatego tak mocno wali między oczy. Serialowy Bret (Igby Rigney) w niektórych scenach wydaje się wręcz nieobecny, ale powodów tej ambiwalencji jest kilka. Nie chodzi jedynie o to, że Bret jest narratorem. Przede wszystkim jest gejem w latach 80., w elitarnej szkole, w której jakiekolwiek odstępstwo od normy uchodzi za grzech śmiertelny.

Bret lubi swoją etykietkę jednego z najpopularniejszych dzieciaków na szkolnych korytarzach, tego nieco ekscentrycznego młodego pisarza, który wszystkich zaskakuje celnymi obserwacjami. Lubi też swoją dziewczynę przykrywkę Debbie (Hayes Warner), kocha swoją przyjaciółkę Susan (Kaia Gerber, córka Cindy Crawford), za-

FOT. FX

kochany jest jednak w szkolnym stonerze Mattcie (Owen Painter), wiecznie spowitym marihuanowym dymem.

Sielankę burzy Ellisowi przybycie do szkoły tajemniczego, przystojnego Roberta (Homer Gere – syn Richarda), który zdaje się coś ukrywać. To jego Bret widział w kinie na seansie „Lśnienia". I to on w pisarskiej wyobraźni Ellisa staje się głównym podejrzanym. Jego przeprowadzka do Los Angeles zbiega się w czasie z makabrycznymi morderstwami i porwaniami nastolatków.

„Strzępy" mają sznyt „Wielkiego Gatsby'ego", a choć akcja toczy się w Los Angeles, i to w zamożnej dzielnicy, Murphy'emu i Ellisowi udało się stworzyć historię niemal monumentalną. Być może to zasługa niespiesznej, chwilami po młodzieńczemu pretensjonalnej, a chwilami uderzająco trafnej narracji. Bret lekko nieobecnym spojrzeniem patrzy na koniec pewnej epoki, choć sam nie do końca zdaje sobie z tego sprawę.

Akcja „Strzępów" toczy się za prezydentury Ronalda Reagana, który swoim pustym optymizmem próbował przywrócić Ameryce niewinność po traumie wojny w Wietnamie i aferze Watergate. Rodzice bohaterów serialu również wydają się nieobecni: zajęci szukaniem siebie, imprezowaniem, podróżami i terapią małżeńską.

Fantazja na temat lat 80.

„Strzępy" są mniej opowieścią o latach 80., a bardziej nostalgiczną fantazją o tym, jak wyglądają one z perspektywy dzisiejszej popkultury. W tej wersji na każdym kroku czyhają na Amerykanów seryjni mordercy, narkotykowe sekty grasują po Los Angeles, dzieciaki odpalają papierosa od papierosa i imprezują przy dźwiękach muzyki zespołów Blondie oraz The Cars.

To serial samoświadomie czerpiący z kampu, kulejący fabularnie, ale pulsujący neonowymi światłami. Murphy i Ellis opowiadają o epoce, w której przemysł pornograficzny szykuje się właśnie do podboju rynku VHS, a homoseksualizm w środowisku Breta pozostaje głęboko skrywaną, wstydliwą tajemnicą.

Serialowe „Strzępy" są hołdem dla czasów, w których bycie sławnym było marzeniem każdego dzieciaka z Miasta Aniołów. Nie bez przyczyny w jednych z głównych ról obsadzono potomków (z innych związków) największych gwiazd lat 80. – Homera Gere'a, syna Richarda Gere'a, oraz Kaię Gerber, córkę Cindy Crawford. Co ciekawe, Gere i Crawford byli później małżeństwem w pierwszej połowie lat 90.

To serial o bogatych dzieciakach, które nieustannie coś odgrywają – przed innymi i przed sobą nawzajem. Łatwo się w nim zatracić, jeszcze łatwiej o nim zapomnieć po seansie. Postaci są tu kalkami innych postaci, ale narracja Breta i mocny materiał źródłowy z jego wydanej w 2023 roku książki sprawiają, że serialowe „Strzępy" bronią się jako osobna opowieść, choć przecież wszystko, co chcą nam powiedzieć o minionych czasach, już wiemy.

Dla Murphy'ego „Strzępy" to powrót do dawnej formy. Po nieudanym „The Beauty" i żenującym „Wszystko dozwolone" twórca „American Horror Story" wraca do gry.

Ma to zapewne wiele wspólnego z połączeniem sił z Ellisem. Autor „American Psycho", mistrz autofikcji i opisywania nastoletniej dekadencji, dostarczył Murphy'emu solidny fundament, choć telewizyjny Midas wygładził jego powieść, a całość zamienił w przestylizowany melodramat z seryjnym mordercą w tle.

Dla fanów powieści może to być trudne do zniesienia, ale dla tych, którzy jej nie czytali, „Strzępy" mogą stać się jedną z najciekawszych premier tego roku. A może po seansie sięgną nawet po powieść – trudną w odbiorze, ale opowiadającą o latach 80. nieco więcej niż tylko o tym, że fajnie było mieć w 1981 roku 17 lat, szybkie auto i nieograniczony dostęp do pieniędzy rodziców.

Marta Górna

VOD

STRZĘPY

dramat, thriller, USA 2026, tw. Ryan Murphy, Bret Easton Ellis, wyk. Igby Rigney, Homer Gere, Graham Campbell, Hayes Warner

0dc. 8/9 | Disney+ | Ostatni 10.09

REKLAMA 34449526

TOLEK®
Rehabilitacyjne Rowery Trójkołowe

Rowery mogą być z napędem elektrycznym
Rower jako wyrób medyczny jest częściowo refundowany
przez Centrum Pomocy Rodzinie oraz serwis gwarancyjny i pogwarancyjny.

ROWERY POLECANE SĄ:
➔ Osobom z niedowładem nóg z napędem ręcznym
➔ Nieumiejącym jeździć na rowerze dwukołowym
➔ Osobom Starszym mniej sprawnym ruchowo
➔ Dzieciom ➔ Osobom z zachwianiem równowagi

Więcej informacji: www.rowertolek.pl
e-mial: biuro@rowertolek.pl
adres: ul. 3 Maja 2A, 87-850 Choceń k. Włocławka
tel. 54 284 65 40 Emilia | kom. 723 881 675 Michał
kom. 600 790 138 Teofil | kom. 600 467 513 Anna

To jest wyrób medyczny.
Używaj go zgodnie z instrukcją
używania lub etykietą.

szyfropanorama

drobne prezenty	rodak w stylu retro	obfite żywienie zwierząt	… tunezyjski, waluta / kręcenie		kapa	muślinowa w oknie		pierwszak z cenzurką		Kasia, córka Agnieszki Holland	dawniej o fałszu		graniczy z Podhalem i Liptowem	robi zdjęcia dla gazety		stłumił powstanie kościuszkowskie		antyczna machina wojenna
	7	15	1	6	10	2		dawne narzędzie do orki				5	15	fusy na dnie	15	8	13	
bezdętkowa w samochodzie	15	7	15	10	13	… van Nistelrooy					gwiazda Wolarza / „Zielona …”, film		14	2	16	3	14	dawna meta słynnego rajdu
źródło światła / długonogi pajęczak	11	13	16	13				litera alfabetu greckiego							15	18	13	
	15	8	13			… Watts, aktorka		13	15	1		miasto słynnych kochanków			14	15	10	
Q7 na szosie	10			tworzą pasiekę			9	ślad za statkiem	2	6	11					14		
	3			styl pełen przepychu		mała izba więzienna / zagłębie w Ukrainie	17	9	11	2	13	imię Becketta	np. lodowcowa				2	
miasto w woj. łódzkim	8	6					12		9		wyrabia goudę, cheddara					18	13	
szumi w górskim korycie	łowiony na spinning	17			błona otaczająca kości			15	8	16			mniejsza od emki		14		14	dawniej: torba podróżna
	15	16	15	2	przeciwny do zenitu						występuje w olejku miętowym			10	16	15	11	
jednostka ładunku elektrycznego	2	3	11	15	1		psota						8		13	7	6	
	15	1	9	2	Kulesza lub Trzebuchowska	13					była małżonka	9	2	8	4	15	10	
„… na wojennej ścieżce”, powieść		Steve, współzałożyciel Apple’a					przywiodła do zguby Samsona							malinowy do herbaty				

Tu wpisz litery z pól oznaczonych cyframi

1	2	3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16	17	18

Rozwiązanie krzyżówki

8	12	2	15	5	13					
7	15	11	6	17	9	13	11	10	13	

Rozrywka w „Wyborczej”
Codzienna porcja łamigłówek od poniedziałku do soboty na ostatniej stronie „Gazety Wyborczej”

JAK ROZWIĄZAĆ SZYFROPANORAMĘ?

Część „panoramiczną” należy rozwiązać jak zwykłą krzyżówkę panoramiczną. Przy okazji część liter z wpisywanych haseł wypełni niektóre pola zaznaczone kolorem, czyli te należące do szyfrokrzyżówki. W niej każdej liczbie odpowiada inna litera. „Rozkodowane” litery można wpisywać do pustych pól pod diagramem (pola 1-18).

Aby odczytać hasło trzeba przepisać je do właściwych kratek w polu „rozwiązanie krzyżówki”.

Rozwiązanie z wydania 28 sierpnia: WYMOWNA CISZA

APLIKACJA WYBORCZEJ

Jeszcze więcej rozrywki w aplikacji i na ostatniej stronie „Gazety Wyborczej”

PIĄTEK 4.09

LEKKOATLETYKA

• DIAMENTOWA LIGA – ALLIANZ MEMORIAL VAN DAMME W BRUKSELI
Dzień 1
20:00 | POLSAT SPORT 1

PIŁKA NOŻNA

• BETCLIC 1. LIGA
7. kolejka: Pogoń Grodzisk Maz. – Warta Poznań (1. połowa)
17:55 | TVP SPORT
7. kolejka: Pogoń Grodzisk Maz. – Warta Poznań (2. połowa)
19:00 | TVP SPORT
7. kolejka: Bruk – Bet Termalica Nieciecza – Lechia Gdańsk
20:55 | TVP SPORT

• PKO BP EKSTRAKLASA
Piast Gliwice – GKS Katowice
20:25 | CANAL+ SPORT 3 HD

RZUTKI

• PDC EUROPEAN TOUR – CZECH DARTS OPEN
Praga, dzień 1.
13:00 | 21:00 | CANAL+ SPORT 5 HD

TENIS

• US OPEN W NOWYM JORKU
3. runda
16:30 | EUROSPORT 2
17:45 | EUROSPORT 1
19:00 | EUROSPORT 2
19:30 | EUROSPORT 1
22:00 | EUROSPORT 2
22:30 | EUROSPORT 1
00:45 | EUROSPORT 1
01:00 | EUROSPORT 2

ŻUŻEL

• PGE EKSTRALIGA
1. mecz o miejsca 5.-6. – rewanż
17:30 | CANAL+ SPORT HD
Mecz o 5.-6. msc – para 1 (rewanż)
17:30 | CANAL+ SPORT 5 HD
2. mecz o miejsca 5.-6. – rewanż
20:00 | CANAL+ SPORT HD

SOBOTA 5.09

FORMUŁA 1

• GRAND PRIX WŁOCH
3. sesja treningowa
12:25 | ELEVEN SPORTS 1
Kwalifikacje
15:55 | ELEVEN SPORTS 1

FORMUŁA 2

• GRAND PRIX WŁOCH
Sprint
14:10 | ELEVEN SPORTS 1

FORMUŁA 3

• GRAND PRIX WŁOCH
Sprint
09:25 | ELEVEN SPORTS 1

LEKKOATLETYKA

• DIAMENTOWA LIGA – ALLIANZ MEMORIAL VAN DAMME W BRUKSELI
20:00 | POLSAT SPORT 2
14:00 | 16:00 | 18:00 | CANAL+ SPORT2 HD

PIŁKA NOŻNA

• BETCLIC 2. LIGA
7. kolejka: Podhale Nowy Targ – Sandecja Nowy Sącz
11:55 | TVP SPORT

• BUNDESLIGA
FC Schalke 04 – Bayern Monachium
18:20 | ELEVEN SPORTS 1, ELEVEN SPORTS 2

• LALIGA EA SPORTS
Rayo Vallecano –Racing de Santander
18:25 | CANAL+ SPORT HD
Villarreal – Deportivo de A Coruña
20:55 | CANAL+ SPORT HD

• MECZ LEGEND W CHORZOWIE
Polska – Anglia
15:55 | 17:00 | TVP 1

• MISTRZOSTWA ŚWIATA KOBIET DO LAT 20
Polska – Argentyna
14:55 | TVP SPORT
Korona Kielce – Wisła Kraków
17:25 | CANAL+ SPORT 3 HD
Motor Lublin – Legia Warszawa
20:10 | CANAL+ SPORT 3 HD

SIATKÓWKA

• MECZ TOWARZYSKI MĘŻCZYZN
Polska – Finlandia
20:30 | POLSAT SPORT 1

• MISTRZOSTWA EUROPY KOBIET W AZERBEJDŻANIE, CZECHACH, SZWECJI I TURCJI
1. półfinał
14:45 | POLSAT SPORT 1
2. półfinał
17:45 | POLSAT SPORT 1

TENIS

• US OPEN W NOWYM JORKU
3. runda
16:30 | EUROSPORT 2
17:45 | EUROSPORT 1
19:00 | EUROSPORT 2
19:30 | EUROSPORT 1
22:00 | EUROSPORT 2
22:30 | EUROSPORT 1
00:45 | EUROSPORT 1
01:00 | EUROSPORT 2
04:00 | EUROSPORT 1, EUROSPORT 2

NIEDZIELA 6.09

FORMUŁA 1

• GRAND PRIX WŁOCH
Parada kierowców
13:00 | ELEVEN SPORTS 1

JEŹDZIECTWO. W niedzielę odbędą się Mistrzostwa Polski w skokach przez przeszkody w Jaszkowie. Transmisja z zawodów w TVP Sport · FOT. PAP/LESZEK SZYMAŃSKI

Wyścig
14:55 | ELEVEN SPORTS 1

FORMUŁA 2

• GRAND PRIX WŁOCH
Wyścig
09:40 | ELEVEN SPORTS 1

FORMUŁA 3

• GRAND PRIX WŁOCH
Wyścig
08:10 | ELEVEN SPORTS 1

JEŹDZIECTWO

• MISTRZOSTWA POLSKI W SKOKACH PRZEZ PRZESZKODY W JASZKOWIE
11:45 | TVP SPORT

PADEL

• PREMIER PADEL P1 W MADRYCIE
Finał kobiet
16:00 | CANAL+ SPORT2 HD
Finał mężczyzn
18:00 | CANAL+ SPORT2 HD

PIŁKA RĘCZNA

• ORLEN SUPERLIGA
WKS Śląsk Wrocław – Piotrkowianin Piotrków Trybunalski
15:00 | POLSAT SPORT 2

RZUTKI

• PDC EUROPEAN TOUR – CZECH DARTS OPEN
Praga, dzień 3. – finał
19:00 | CANAL+ SPORT 5 HD

SIATKÓWKA

• MISTRZOSTWA EUROPY KOBIET W AZERBEJDŻANIE, CZECHACH, SZWECJI I TURCJI
Mecz o 3. miejsce
14:45 | POLSAT SPORT 1
Finał
17:45 | POLSAT SPORT 1

TENIS

• US OPEN W NOWYM JORKU
4. runda
22:00 | EUROSPORT 2
22:30 | EUROSPORT 1
00:45 | EUROSPORT 1
01:00 | EUROSPORT 2
04:00 | EUROSPORT 1

ŻUŻEL

• METALKAS 2. EKSTRALIGA
PSŻ Poznań – ROW Rybnik
12:30 | CANAL+ SPORT 5 HD
15:00 | CANAL+ SPORT 5 HD

• PGE EKSTRALIGA
16:45 | CANAL+ SPORT HD
19:15 | CANAL+ SPORT HD

PONIEDZIAŁEK 7.09

PIŁKA NOŻNA

• BETCLIC 1. LIGA
7. kolejka: Ruch Chorzów – Unia Skierniewice (1. połowa)
18:55 | TVP SPORT
7. kolejka: Ruch Chorzów – Unia Skierniewice (2. połowa)
20:00 | TVP SPORT

• PKO BP EKSTRAKLASA
Wieczysta Kraków – KGHM Zagłębie Lubin
17:55 | CANAL+ SPORT 3 HD
17:55 | CANAL+ SPORT 5 HD
Pogoń Szczecin – Wisła Płock
20:25 | CANAL+ SPORT 3 HD
20:25 | CANAL+ SPORT 5 HD
Udinese Calcio – SS Lazio
20:40 | ELEVEN SPORTS 1

TENIS

• US OPEN W NOWYM JORKU
4. runda
17:00 | EUROSPORT 1, EUROSPORT 2
19:00 | EUROSPORT 2
19:30 | EUROSPORT 1
22:00 | EUROSPORT 2
22:30 | EUROSPORT 1
00:45 | EUROSPORT 1
01:00 | EUROSPORT 2
04:00 | EUROSPORT 1

WTOREK 8.09

LEKKOATLETYKA

• PALIO CITTÀ DELLA QUERCIA
20:20 | TVP SPORT

PIŁKA RĘCZNA

• ORLEN SUPERLIGA KOBIET
Energa Start Elbląg – Enea MKS Gniezno
20:15 | POLSAT SPORT 1

TENIS

• US OPEN W NOWYM JORKU
Ćwierćfinały
17:45 | 19:30 | 00:45 | EUROSPORT 1

ŚRODA 9.09

PIŁKA NOŻNA

• LIGA MŁODZIEŻOWA UEFA
15:55 | CANAL+ SPORT 5 HD

PIŁKA RĘCZNA

• LIGA MISTRZÓW EHF
HBC Nantes – Orlen Wisła Płock
18:45 | POLSAT SPORT 1
Industria Kielce – HC Kriens-Luzern
20:45 | POLSAT SPORT 1

SIATKÓWKA

• MISTRZOSTWA EUROPY MĘŻCZYZN
Bułgaria – Macedonia Północna
17:45 | POLSAT SPORT 3
Rumunia – Łotwa
18:45 | POLSAT SPORT 2

TENIS

• US OPEN W NOWYM JORKU
Ćwierćfinały
17:45 | EUROSPORT 1
19:30 | EUROSPORT 1

CZWARTEK 10.09

HOKEJ NA LODZIE

• HOKEJOWA LIGA MISTRZÓW
GKS Tychy – HC Davos
17:50 | POLSAT SPORT 2

KOSZYKÓWKA

• MISTRZOSTWA ŚWIATA KOBIET W BERLINIE
1. ćwierćfinał
11:20 | TVP SPORT
2. ćwierćfinał
14:20 | TVP SPORT
3. ćwierćfinał
17:35 | TVP SPORT
4. ćwierćfinał
20:35 | TVP SPORT

PIŁKA NOŻNA

• LIGA MŁODZIEŻOWA UEFA
15:55 | CANAL+ SPORT 5 HD

SIATKÓWKA

• MISTRZOSTWA EUROPY MĘŻCZYZN
Polska – Portugalia
14:45 | POLSAT SPORT 1
Francja – Szwajcaria
15:45 | POLSAT SPORT 2
Turcja – Niemcy
18:45 | POLSAT SPORT 1
Włochy – Szwecja
20:50 | POLSAT SPORT 1

Od A do Z

BIAŁA ODWAGA ★★★
dramat wojenny, Polska 2024, reż. Marcin Koszałka, wyk. Filip Pławiak, Julian Świeżewski, Jakub Gierszał
23:25 | tvp 1
Nagrodzona za scenariusz i reżyserię w Gdyni opowieść o konflikcie dwóch braci z Tatr w okresie II wojny – a w istocie pretekst do podjęcia tematu Goralenvolku, czyli kolaboracji górali z okupantem.

CICHE MIEJSCE: DZIEŃ PIERWSZY ★★★
thriller, USA 2024, reż. Michael Sarnoski, wyk. Lupita Nyong'o, Joseph Quinn, Alex Wolff
22:35 | tvn
W obliczu inwazji obcych, kiedy jedyną gwarancją przetrwania jest zachowanie ciszy, pani z chorobą nowotworową chciałaby odwiedzić nowojorską pizzerię, dokąd przed laty zabierał ją ojciec.

GRAWITACJA ★★★★★
film s.f., Wlk. Brytania/USA 2013, reż. Alfonso Cuarón, wyk. Sandra Bullock, George Clooney, Ed Harris
21:50 | cinemax
Science fiction awansuje do poziomu realistycznego dokumentu: para astronautów traci statek i rozpaczliwie szuka szansy ocalenia w kosmosie. Siedem Oscarów (w tym za film roku i reżyserię).

KSIĘGA OCALENIA ★★★
film s.f., USA 2010, reż. Albert Hughes, Allen Hughes, wyk. Denzel Washington, Gary Oldman, Mila Kunis
21:50 | canal+ premium
W postapokaliptycznym świecie Denzel Washington jawi się ostatnim strażnikiem dziedzictwa rodzaju ludzkiego broniącym dostępu do księgi, gdzie spisano prawa rządzące światem. Mocne kino do refleksji.

LIBERATOR ★★★
film sens., USA/Francja 1992, reż. Andrew Davis, wyk. Steven Seagal, Tommy Lee Jones, Gary Busey
21:50 | tv puls
Steven Seagal jako kucharz na amerykańskim pancerniku, który przerabia terrorystów na mielone. Bez ironii – klasyk kina akcji. Były czasy, kiedy Seagala uważano za następcę Slya i Arnolda.

Kill Bill

20:00 | cinemax ★★★★

Quentin Tarantino wzorem Sergia Leone majstruje przy kinie sensacyjnym na wzorcach azjatyckich: zawodowa morderczyni budzi się ze śpiączki, by dokonać zemsty na swoim szefie. Majstersztyk.
FOT. MATERIAŁY PRASOWE

FILM SENS.
USA 2003, REŻ. QUENTIN TARANTINO, WYK. UMA THURMAN, VIVICA A. FOX, LUCY LIU

MARTWYCH NIE BOLI ★★★
western, Kanada/Dania/Meksyk/Wlk. Brytania/USA 2023, reż. Viggo Mortensen, wyk. Vicky Krieps, Viggo Mortensen, Solly McLeod
23:45 | canal+ premium
Gdy wybucha wojna secesyjna, para pionierów, budujących wspólne życie, rozdziela się: on walczy po stronie Unii, ona zostaje w Nevadzie, stawiając czoło nieprzyjaznemu otoczeniu. Czy ich uczucie przetrwa?

REWOLWEROWCY ★★
western, USA 2025, reż. Brian Skiba, wyk. Stephen Dorff, Heather Graham, Nicolas Cage
20:00 | hbo
Zmierzch Dzikiego Zachodu: zbiegły z Nowego Jorku bandyta ukrywa się – po sfingowaniu swojej śmierci – w miasteczku na prowincji. Ale pewnego dnia zjeżdżają tam członkowie jego rodziny i łowcy nagród.

RODZINNE REWOLUCJE ★★★
komedia romantyczna, USA 2014, reż. Frank Coraci, wyk. Adam Sandler, Drew Barrymore, Kevin Nealon
20:00 | warner tv
Po nieudanej randce w ciemno para samotnych rodziców przyrzeka sobie nigdy nie spotkać się ponownie. Tymczasem już wkrótce ich rodziny czekają wspólne wakacje. Na ekranie Drew Barrymore i Adam Sandler.

SALA SAMOBÓJCÓW. HEJTER ★★★★
thriller, Polska 2020, reż. Jan Komasa, wyk. Maciej Musiałowski, Agata Kulesza, Danuta Stenka
22:25 | kino polska
Rekompensując życiowe (zawinione przez siebie) niepowodzenia, młodzieniec aranżuje hejterską nagonkę na znanego polityka i – doprowadzając swoje dzieło do tragicznego finału – nieźle na tym wychodzi.

SZTUKA ZBRODNI ★★
film kryм., USA/Wlk. Brytania/Niemcy 2020, reż. Danis Tanović, wyk. Jeffrey Dean Morgan, Famke Janssen, Cush Jumbo
20:10 | ale kino+ hd
Nowojorski detektyw w asyście skandynawskiej krytyczki sztuki prowadzi śledztwo w sprawie brutalnej śmierci swej córki w podróży poślubnej – niejedynej, która zginęła w podobnych okolicznościach.

ŚWIADEK ★★★★
thriller, USA 1985, reż. Peter Weir, wyk. Harrison Ford, Kelly McGillis, Josef Sommer
22:00 | stopklatka
Detektyw na tropie afery narkotykowej w policji i morderstwa, którego świadkiem był mały chłopiec, amisz (Lukas Haas). Plus Harrison Ford jako obcy wśród religijnej społeczności: niezwykłe.

TRZEJ MUSZKIETEROWIE: D'ARTAGNAN ★★★
film przyg., Francja/Niemcy/Hiszpania/Belgia 2023, reż. Martin Bourboulon, wyk. François Civil, Vincent Cassel, Romain Duris
20:00 | tvp kultura
Co najmniej trzydziesta, ze zrealizowanych tylko w XXI wieku, ekranizacja słynnej powieści Aleksandra Dumasa: młody gaskoński szlachcic zaprzyjaźnia się ze sławnymi muszkieterami króla Ludwika XIII.

TWISTERS ★★★
film sens., USA/Japonia 2024, reż. Lee Isaac Chung, wyk. Daisy Edgar-Jones, Glen Powell, Anthony Ramos
20:00 | tvn
Nieustraszona łowczyni burz, która przed laty straciła swoją ekipę i wycofała się ze ścigania z wiatrem, wraca na szlak huraganów, by przetestować najnowocześniejszy sprzęt do wyciszania żywiołu.

W POTRZASKU ★★
film sens., USA 2020, reż. Isaac Florentine, wyk. Scott Adkins, Mario van Peebles, Steven Elder
20:00 | tv puls
Zgrana śpiewka: gangsterzy porywają syna weterana sił specjalnych, by nakłonić go do rozprawy z trzema rywalizującymi gangami. Weteranem jest Scott Adkins, a gangsterzy wyraźnie nie pomyśleli.

KONRAD J. ZARĘBSKI

TVP1

07:30 Cudowny Krucyfiks Baryczkowski - film dok.
08:00 Serwis Info, pogoda
08:15 Noce i dnie (11)
09:15 Ranczo X (9)
10:10 Komisarz Alex XXV (2)
11:05 Ojciec Mateusz XX (1)
12:00 Serwis Info - magazyn
12:10 Agrobiznes
12:40 Magazyn rolniczy (803)
13:00 Dzika granica Ameryki – północne rubieże - film dok.
14:00 Splątane losy
15:00 Serwis Info, pogoda
15:25 Gra słów. Krzyżówka
16:00 Dziedzictwo - serial obyczajowy Turcja 2020
17:00 Teleexpress
17:25 Jaka to melodia? (5768)
18:05 Reporterzy (606)
18:25 Akacjowa 38
19:30 19.30 - wiadomości
19:55 Pytanie dnia, pogoda

20:30 **07 zgłoś się** (3) - serial krym. Polska 1987, wyk. Bronisław Cieślak, Hanna Dunowska
22:25 **Drelich** (7/7) - serial krym. Polska 2025
23:25 **Biała odwaga** - dramat ★★★ wojenny Polska 2024, reż. Marcin Koszałka, wyk. Filip Pławiak, Jakub Gierszał (125 min)
01:30 **Protektor (Safe)** - film ★★★ sens. USA 2012, reż. Boaz Yakin, wyk. Jason Statham, Catherine Chan (100 min)

TVP2

05:30 M jak miłość
06:20 Anna Dymna – spotkajmy się (443) - dyskusja
06:50 Barwy szczęścia
07:30 Pytanie na śniadanie – pobudka (7666) - mag.
07:55 Pytanie na śniadanie (7666) - mag. Polska 2026
11:40 Operacja zdrowie (21)
12:15 Nabożeństwo metodystyczne. Dni Odnowy Kościoła
13:15 Panna młoda
14:05 Va banque (1057)
14:35 Na sygnale
15:05 La Promesa – pałac tajemnic - telenowela
16:00 Koło fortuny (2092)
16:35 Familiada (3035)
17:20 Panna młoda - serial obyczajowy Turcja 2024
18:15 Va banque (1058)
18:50 Jeden z dziesięciu (15)
19:25 Barwy szczęścia

20:05 **Barwy szczęścia** - serial obyczajowy Polska 2026
20:40 **Lato z Radiem i Telewizją Polską** - koncert Polska 2026
22:50 **Mazurska Noc Kabaretowa** (1, 2) - kabaret i satyra Polska 2026
00:50 **Pogoda na jutro** ★★★ - komediodramat Polska 2003, reż. Jerzy Stuhr, wyk. Jerzy Stuhr, Małgorzata Zajączkowska (110 min)
02:40 **Akacjowa 38** - serial obycz. Hiszpania 2026

POLSAT

05:40 Telezakupy TV Okazje
06:00 Nowy dzień - mag.
08:00 Halo tu Polsat
11:50 Ewa gotuje (576)
12:25 Gliniarze Śląsk (4)
13:25 Gliniarze XVI (68,69)
15:30 Wydarzenia
15:55 Gliniarze XXI (5) - serial fabularno-dok. Polska 2026, wyk. Aleksander Mackiewicz, Natalia Brudniak
16:55 Gliniarze Śląsk (5) - serial krym. Polska 2026
18:00 Pierwsza miłość 50 (71) - serial obycz. Polska 2026, wyk. Aneta Zając, Mateusz Kościukiewicz, Dąbrówka Kruk
18:50 Wydarzenia, sport, pogoda - wiadomości
19:15 Gość „Wydarzeń" (904) - program publicystyczny
19:25 Wypasiona Kuchnia - serial kom. Polska 2026

19:55 **Twoja twarz brzmi znajomo** (226) - program rozrywkowy Polska 2026
22:15 **Mumia (The Mummy)** ★★ - film sens. USA/Chiny/Japonia 2017, reż. Alex Kurtzman, wyk. Tom Cruise, Russell Crowe (150 min)
00:45 **Kontakt (Contact)** ★★★ - film s.f. USA 1997, reż. Robert Zemeckis, wyk. Jodie Foster, Matthew McConaughey, James Woods (195 min)

TVN

05:40 Uwaga! (8079) - mag. reportegbrów Polska 2026
05:55 Ukryta prawda (2/60)
06:50 Kuchenne rewolucje XXVI (12) - reality show
07:45 Dzień Dobry TVN (5765)
11:25 Kuchenne rewolucje: Restauracja „Cudnie", Puławy XXV (4) - reality show
12:35 Kuchenne rewolucje: Restauracja „Pizza Bella", Ustroń XXI (2) - reality show
13:40 Ukryta prawda (21,22,5/40) - serial fabularno-dok. Polska 2024
16:50 Szpital św. Anny IV (5) - serial obycz. Polska 2026, wyk. Jolanta Fraszyńska
17:55 Detektywi VII (5) - serial fabularno-dok.
19:00 Fakty, sport, pogoda
19:35 Raport US Open
19:50 Uwaga! (8080) - mag.

20:00 **Twisters** - film sens. ★★★ USA/Japonia 2024, reż. Lee Isaac Chung, wyk. Daisy Edgar-Jones, Glen Powell (155 min)
22:35 **Ciche miejsce: Dzień pierwszy (A Quiet Place: Day One)** ★★★ - thriller USA 24, reż. Michael Sarnoski, wyk. Lupita Nyong'o, Joseph Quinn (130 min)
00:45 **Chłopaki nie płaczą** ★★ - komedia Polska 1999 (130 min)
02:55 **Kuba Wojewódzki** (1)

TV PULS

06:00 Policjanci z Miami IV (22,1/22) - serial krym. USA 1988, wyk. Don Johnson
08:00 Kobra – oddział specjalny XXV (2,4/10)
10:00 Zaklinaczka duchów IV (22/23) - serial fantasy USA 09
11:00 Kotka - serial obycz.
12:00 Nie igraj z aniołem - telenowela Meksyk 2009
13:00 Wspaniałe stulecie III - serial obycz. Turcja 2013
14:00 Kurierzy II (33)
15:00 Lombard. Życie pod zastaw XIV (9,10)
17:00 Kurierzy II (34) - serial obyczajowy Polska 2023
18:00 Lombard. Życie pod zastaw XIX (4,5) - serial obycz.
20:00 **W potrzasku (Seized)** ★★ - film sens. USA 2020, reż. Isaac Florentine, wyk. Scott Adkins, Luis Gatica (110 min)
21:50 **Liberator (Under Siege)** ★★★ - film sens. USA/F 1992, reż. Andrew Davis, wyk. Steven Seagal (125 min)
23:55 **Snajper II (Sniper 2)** ★★ - film sens. USA/Węgry 2002, reż. Craig R. Baxley, wyk. Tom Berenger (100 min)
01:35 **Menu na miarę** (9, 10)

TVN7

05:20 Ten moment (15/40) - serial fab.-dok. Polska 2021
05:55 Szkoła (64,65,66/72) - serial fab.-dok. Polska 2017
08:45 Ukryta prawda (26,2,3/51) - serial fab.-dok.
11:50 W-11 Wydział Śledczy - serial fab.-dok. Polska 2010
13:55 Kryminalni V (4) - serial krym. Polska 2006
15:00 Szpital (51,52/68) - serial fab.-dok. Polska 2018
17:00 Sędzia Anna Maria Wesołowska - serial fab.-dok.
18:00 SOS. Ekipy w akcji (58/60) - telenowela dokumentalna Polska 2018
19:00 Ukryta prawda (8/17) - serial fab.-dok. Polska 2025
20:00 **Jak stracić chłopaka w 10 dni (How to Lose a Guy in 10 Days)** ★★★ - komedia romant. USA/Niemcy 03, reż. Donald Petrie, wyk. Kate Hudson (155 min)
22:35 **Monte Carlo** - komedia Węgry/USA 2011, reż. Thomas Bezucha, wyk. Selena Gomez, Cory Monteith (135 min) ★★
00:50 **Hotel Paradise** (6) - real tv Polska 2026
01:50 **Miasta, w których straszy II** - serial dok.

MEZZO

13:30 Giuseppe Verdi: Lombardczycy na pierwszej krucjacie - opera Belgia 2023
15:50 Filharmonicy Berlińscy, Pierre Boulez: Ravel, Mozart, Bartók, Debussy - muzyka klas.
17:30 Intermezzo
18:05 Harold López-Nussa – Jazz à Vienne - koncert
18:50 Keyon Harrold – Międzynarodowy Festiwal Jazzowy w Montrealu
20:30 Międzynarodowy Konkurs Muzyczny w Genewie 2024: Konkurs śpiewu, finał z orkiestrą - muzyka klasyczna
21:30 Joaquín Achúcarro: Chopin, Grieg, Brahms, Rachmaninow, Skriabin, Liszt – Guggenheim Bilbao
22:55 Richard Wagner: Zygfryd - opera Szwajcaria 2024, reż. Michael Beyer

PULS 2

06:20 Seriale animowane
12:00 Psi patrol IV (4/26)
12:35 Marta mówi! II
13:00 Gumisie IV (5/10)
13:35 Smerfy - serial anim.
14:00 Baranek Shaun IV
14:35 Fineasz i Ferb II (39/39)
15:00 Miraculous III
16:00 Patryk Rozgwiazda Show (5,6/26) - serial anim.
17:00 SpongeBob Kanciastoporty IX (5,6/26)
18:00 Pingwiny z Madagaskaru III (6,7/15)
19:00 Kacze opowieści
20:00 Lombard. Życie pod zastaw XVIII - serial obycz.
21:00 Jak dogryźć mafii - komedia sens. USA 2017
23:00 Bez paniki - film sensacyjny Wlk. Brytania 2024
00:55 Piła V - horror USA/Kanada 2008, reż. David Hackl

TV4

08:00 Bogaty dom – biedny dom XIII (8) - serial dok.
09:00 Policjantki i policjanci XI (35,36,37/65) - serial obycz.
11:55 Na ratunek 112 XVII (26,27) - serial fabularno-dok.
12:55 Trudne sprawy XVIII (7,8,9/40) - serial fab.-dok.
15:55 Policjantki i policjanci XXV (4) - serial obycz.
17:00 Trudne sprawy 28
18:00 Łowcy skarbów. Kto da więcej (77) - reality show
19:00 Wypasiona Kuchnia
19:05 Policjantki i policjanci XXV (5) - serial obyczajowy
20:15 Gwiazdy kabaretu (182, 179) - kabaret i satyra
22:20 Reakcja łańcuchowa - thriller USA 96, reż. Andrew Davis, wyk. Keanu Reeves
00:35 Opowiem ci o zbrodni (1,2,3,4) - serial dok. Polska 18

METRO

07:35 Tajemnice miłości (68/68) - serial fabularno-dok.
08:30 Szpital (59,60/68)
10:30 Sędzia Anna Maria Wesołowska - serial fab.-dok.
12:30 Szkoła (45/68)
13:30 Brzydula - serial obycz.
14:40 Za głosem serca
15:50 Magda M. III (3)
16:55 Idź na całość (12)
18:00 Złomowisko PL III (9)
19:00 Kartoteka VI (15/30) - serial fab.-dok. Polska 2014
20:00 Jedyna miłość razy dwa - komediodramat USA 2023, reż. Andy Fickman, wyk. Phillipa Soo, Simu Liu
22:00 Taskmaster (1) - teleturniej Polska 2026
23:05 Zbrodnie z pierwszych stron gazet VII - serial dok.
01:00 Szpital (57/68)
02:00 Szkoła (46/68)

PIĄTEK 4.09

STOPKLATKA

08:00 Robert Makłowicz (146, 143) - magazyn
09:50 Górski lekarz XVII (6,7/16) - serial obycz. Niemcy/Austria 2024
11:55 Kryminalne zagadki Mazur: Spadek po Fryderyku (1) - serial krym. Niemcy 2021
14:00 Hudson i Rex VIII (4/14) - serial krym. Kan. 2025
15:00 Komisarz Rex — Powrót do Wiednia (1/6) - serial krym. Austria /Niemcy 2026, wyk. Maximilian Brückner
17:00 Katastrofy w przestworzach III - serial dok. Kanada 2005
20:00 Sekretne życie dziewcząt (American pie) ** - komedia USA 1999, reż. Paul Weitz, wyk. Jason Biggs, Jennifer Coolidge, Shannon Elizabeth, Chris Klein (120 min)
22:00 Świadek (Witness) **** - thriller USA 1985, reż. Peter Weir, wyk. Harrison Ford, Kelly McGillis, Josef Sommer, Lukas Haas (130 min)
00:10 Ekstradycja II (3,4/9) - serial sens. Polska 96, wyk. Marek Kondrat

ALE KINO+

08:25 The Office PL (7,8/12) - serial kom. Polska 2021
09:40 Grantchester X (3,4/8) - serial kryminalny
11:45 Detektyw Foyle (3/4) - serial kryminalny Wlk. Brytania 2002
13:45 Pęknięte lustro (The Mirror Crack'd) *** - komedia krym. Wlk. Brytania 1980 (125 min)
15:50 Trzy dni Kondora (Three Days of the Condor) *** - film sens. USA 1975, reż. Sydney Pollack (135 min)
18:05 Detektyw Foyle (4/4) - serial kryminalny Wlk. Brytania 2002
20:10 Sztuka zbrodni (The Postcard Killings) ** - film krym. USA/Wlk. Brytania/Niemcy 2020, reż. Danis Tanović, wyk. Jeffrey Dean Morgan, Famke Janssen (130 min)
22:20 Na fali ryzyka (Breakwater) *** - thriller USA 2023, reż. James Rowe, wyk. Dermot Mulroney (125 min)
00:25 Igrając z ogniem (Un coup de dés) *** - thriller Francja/Belgia 2023, reż. Yvan Attal (100 min)

TVP KULTURA

09:00 Polskie drogi (7)
10:45 Dyktator (The Great Dictator) ***** - komedio-dramat USA 40 (140 min)
13:05 Kuba - film dok.
14:35 „W Polskę idziemy…" czyli jubileusz Wiesława Gołasa cz. 1
15:45 Wyjazd służbowy - film obyczajowy Polska 1976 (55 min)
16:40 Polskie drogi (8) - serial wojenny Polska 1976
18:25 Video Killed the Radio Star - serial dok.
18:55 Rawhide III (4) - western USA 1961
20:00 Trzej muszkieterowie: D'Artagnan (Les trois mousquetaires: D'Artagnan) *** - film przyg. F/Niemcy/Hiszp./Belgia 2023, reż. Martin Bourboulon (130 min)
22:10 Kroniki Sherlocka Holmesa (2/9) - serial krym. Wlk. Brytania 1991
23:10 Kobiety i XX wiek (20th Century Women) *** - komedia USA 2016, reż. Mike Mills (130 min)
01:20 Funeralia - film krótkom. Polska 22 (15 min)
01:35 I coś jeszcze - film anim. Polska 20 (25 min)

HBO

08:05 Nieoczekiwane szczęście ** - film obycz. USA 2023 (85 min)
09:30 Co będzie dalej? ** - komedia romantyczna USA 2023 (100 min)
11:10 Ostatni strzelec *** - dramat obycz. Wlk. Bryt./Irlandia 2023, reż. Terry Loane (100 min)
12:50 Na planie (36) - mag.
13:15 Kochanek królowej **** - dramat historyczny Dania/Szwecja/Czechy/Niemcy 2012 (135 min)
15:30 The Pitt II (7/15)
16:25 Blue Moon - film *** biograficzny USA/Irlandia 2025 (100 min)
18:05 Więzień labiryntu ** - film s.f. Wlk. Brytania/USA 2014 (115 min)
20:00 Rewolwerowcy ** - western USA 2025, reż. Brian Skiba, wyk. Stephen Dorff (100 min)
21:40 Ulepszeni - film s.f. ** Kanada 2025, reż. Timo Vuorensola (85 min)
23:05 Złodziej z przypadku *** - komedia kryminalna USA 2025 (105 min)
00:50 Piękna i Rzeźnik - hor- *** ror USA/Kanada 2020, reż. C. Landon (100 min)

CANAL+ PREMIUM

08:55 Zgred - dramat obycz. ** Polska 2025 (85 min)
10:20 Kiedy nadchodzi jesień *** - dramat obycz. Francja 2024 (100 min)
12:00 Wszyscy Święci ** - dramat obyczajowy Polska 2002, reż. Andrzej Barański (80 min)
13:20 Wszystko, czego nie zdążyliśmy powiedzieć (8,9/9) - serial obycz. Francja 2022
14:25 Milli Vanilli - film dok.
16:10 Premierowa jazda
16:25 Listy do Julii - komedia *** romant. USA 2010, reż. Gary Winick (105 min)
18:10 Łapu-Capu (212)
18:15 Wicked - musical *** USA/Wlk. Brytania/Kanada 2024 (165 min)
21:00 The Walking Dead: Dead City III (6/8) - serial anim. USA 2026
21:50 Księga ocalenia - film *** s.f. USA 2010, reż. Albert Hughes, Allen Hughes, wyk. Denzel Washington, Gary Oldman (115 min)
23:45 Martwych nie boli *** - western Kanada/Dania/Meksyk/Wlk. Bryt./USA 2023, reż. Viggo Mortensen (125 min)

KINO POLSKA

07:40 Przygody Myszki (8) - serial dla dzieci Polska 1978
08:00 Złoty interes (1) - serial dok. Polska 2022
08:55 Widzisz? - film krótkometrażowy Polska 2025
09:25 Noce i dnie (1) - dramat obyczajowy Polska 1975
11:20 Noce i dnie (2) - dramat obyczajowy Polska 1975
13:20 Basia sama w domu - komedia Polska 2021, reż. Marek Rębacz, wyk. Magdalena Zaborniak, Jakub Kucner
15:05 Stara baśń. Kiedy słońce było Bogiem - film hist. Polska 2003, reż. Jerzy Hoffman, wyk. Michał Żebrowski, Marina Aleksandrova
17:20 Pogranicze w ogniu (10,11) - serial sens. Polska 1988, wyk. Cezary Pazura
20:00 Kamienie na szaniec - dramat wojenny Polska 2014, reż. Robert Gliński, wyk. Tomasz Ziętek, Marcel Sabat, Kamil Szeptycki, Magdalena Koleśnik, Sandra Staniszewska
22:25 Sala samobójców. Hejter - thriller Polska 2020, reż. Jan Komasa, wyk. Maciej Musiałowski, Agata Kulesza
01:05 Dom zły - thriller Polska 2009, reż. Wojciech Smarzowski, wyk. Arkadiusz Jakubik, Marian Dziędziel

POLSAT FILM

07:30 Doktor Martin X (5/9)
08:30 Przyjaciółki XVIII (9,10)
10:25 Świat według Kiepskich (26,23,3,6,8/42) - serial kom.
13:25 Ponad wszystko - dramat obycz. USA 2007
15:25 Robin Hood - film przyg. USA/Wlk. Brytania 2010
18:20 Szklana pułapka - film akcji USA 1988, reż. John McTiernan, wyk. Bruce Willis
21:00 Barry Seal: Król przemytu - film sens. USA 2017, reż. Doug Liman, wyk. Tom Cruise
23:15 Patriota - dramat historyczny USA/Niemcy 2000

FILMBOX+ ONE

07:45 Panna Marple VI (2/3)
09:45 Vera V (3/4)
11:45 Zagadki kryminalne panny Fisher (9/13)
12:55 Poirot IV (1/3)
15:05 Strażnik Teksasu (17,18/26) - serial sens. USA 96
17:05 Vera V (4/4) - serial krym.
18:55 Poirot II (4/10)
20:00 Immortals. Bogowie i herosi - film przyg. USA 2011
22:30 Wróg u bram - dramat wojenny USA/Wlk. Brytania/Niemcy/Francja/Irlandia 2001, reż. Jean-Jacques Annaud
01:10 Istota - horror Kanada/Francja/USA 2009

WARNER TV

10:15 Pełniejsza chata (10,11/13) - serial kom.
11:20 Teraz albo nigdy!
13:15 Bajer z Bel-Air II (14,15,16,17/24) - serial kom.
15:15 Pełniejsza chata (10,11,12,13/13) - serial kom.
17:45 Dziewczyna na pożegnanie - komedia romantyczna USA 1977, reż. Herbert Ross
20:00 Rodzinne rewolucje - komedia romant. USA 2014
22:20 Mroczne cienie - komedia USA/Australia/Wlk. Bryt. 12
00:25 Rio Bravo - western USA 1959, reż. Howard Hawks

PARAMOUNT

10:30 W rytmie hip–hopu - melodramat USA 2001
13:00 Czarodziejki III (6,8/22)
15:00 Pingwiny z Madagaskaru (18/26) - serial anim. USA 2009
15:30 Choć goni nas czas - komediodramat USA 2007
17:45 Wojownicze żółwie ninja: Wyjście z cienia - film przyg. USA/Hongkong/Chiny 2016
20:00 Sonic. Szybki jak błyskawica - film przyg. USA/Japonia/Kanada 2020, reż. Jeff Fowler, wyk. James Marsden
22:00 Krzyk - horror USA 1996
00:05 Babilon - komedia USA 2022, reż. Damien Chazelle

CINEMAX

12:35 Cytrynowiec - dramat obycz. Włochy/Polska 2023
14:20 U.S. Palmese - komedia Włochy 2025
16:25 Łacina dla wszystkich - komedia F/Włochy 2024
17:55 Gang Amazonek - dramat krym. Francja/Belgia 2025
20:00 Kill Bill - film sens. USA 2003, reż. Quentin Tarantino
21:50 Grawitacja - film s.f. Wlk. Brytania/USA 2013
23:20 Blair Witch Project - horror USA 1999
00:45 Conan Barbarzyńca - film przyg. USA/Meksyk 1982

ROMANCE TV

10:30 Dwa osły na Sardynii - komedia Niemcy 2015
12:25 Wiele krów i czarna owca - komedia Niemcy 2020
14:20 Inga Lindström: Na zawsze Sommerlund - film obycz. Niemcy 2014
16:15 Käthe i ja (6/10)
18:05 Górski lekarz (7/7)
20:00 Statek marzeń - serial obyczajowy Niemcy 2023
21:55 Bachmannowie. Stan zagrożenia - komedia Niemcy 26, reż. Fabian Möhrke
23:50 Górski lekarz (7/7)
01:40 Statek marzeń - serial obyczajowy Niemcy 2023

TVN FABUŁA

09:50 Detektywi (2/56)
10:55 Lekarze III (9)
11:55 Zapukaj do moich drzwi
13:55 Młode gliny (1/50)
14:55 Detektywi - serial dok.
16:05 Na Wspólnej (69)
16:40 Motywy filmowe (1)
16:55 Flash - film s.f. USA/Kanada/Australia/Nowa Zelandia 2023
20:00 Kac Vegas - komedia USA/Niemcy 2009
22:25 Wydział pościgowy - thriller USA 1998
00:55 To - horror USA/Kanada 2017, reż. Andy Muschietti

AMC

11:55 Operacja Kondor - komedia sens. Hongkong 91
14:20 film fabularny
16:15 Zagniewani młodociani - komedia USA 1996
18:05 Pogromcy duchów II - komedia sens. USA 1989
20:10 Honor wojownika - film sens. Nowa Zelandia/Korea Południowa 2010, reż. Sngmoo Lee, wyk. Kate Bosworth
22:00 W odwecie za śmierć - thriller USA 2010, reż. Lauro Chartrand, wyk. Steven Seagal
23:55 Człowiek w ogniu - thriller Szwajcaria/Wlk. Brytania/USA/Meksyk 2004

AXN

08:25 Ostry dyżur IV (16/22)
09:25 Castle VI (14,15/23)
11:20 Rekrut V (9,10/22)
13:10 Dowody zbrodni IV (18,19/24) - serial sens.
15:10 FBI IV (13,14/21)
17:10 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas VII (10,11/24)
19:10 Castle VI (16,17/23) - serial krym. USA 2014
21:05 Jumanji - komedia USA 1995, reż. Joe Johnston
23:10 Dzień Świstaka - komedia USA 1993
01:10 Castle VI (16/23)

EPIC DRAMA

10:25 Lekarze na start
11:55 Zatraceni w miłości
13:00 Sprawy pana Booka
14:05 Agenci NCIS XVI (15/24)
15:00 Panna Marple III (3/4)
17:00 Poirot: Karty na stół X (2/4) - serial kryminalny
19:00 Agenci NCIS XVI (16/24)
19:55 Poirot III (2/11) - serial krym. Wlk. Brytania 1991
21:00 Marlow: klub zbrodni II (4/6) - serial kryminalny
22:00 Morderstwo w małym mieście (8/8) - serial krym.
23:00 Poirot III (2/11)
00:05 Agenci NCIS XVI (16/24)
01:00 Sprawy pana Booka (3/6)

TVN STYLE

07:15 Stylowa kawiarenka
07:45 Dzień Dobry TVN
11:25 Ugotowani (10, 11)
13:25 Kuchenne rewolucje (10, 13) - reality show
15:35 I nie opuszczę Cię aż do ślubu (8, 9) - reality show
17:05 Salon sukien ślubnych: Polska (3) - reality show
17:40 Kuchenne rewolucje (12, 14, 2) - reality show
20:50 Bitwa o gości (5) - reality show Polska 2025
21:50 Jestem z Polski VIII (15,2,1/17) - serial dok.
00:50 Apetyt na miłość (4)

TVN TURBO

06:35 Warsztat braci Holden
07:35 Pomoc drogowa 24h (1)
08:20 Gadżet 4.0 (4, 5)
09:20 Fani czterech kółek XVIII
11:15 Złomowisko PL X
12:15 Naprawy nie do naprawy
13:00 Zawodowi handlarze
14:30 Wojny samochodowe (9, 10) - program rozrywkowy
16:30 Jeździć, obserwować V
18:00 Raport Turbo (5060)
18:15 Uwaga! Pirat (3, 4, 5)
20:30 Z drugiej ręki (9, 15)
22:00 Raport Turbo (5060)
22:15 Zawodowi handlarze
23:45 Naprawy nie do naprawy
01:15 Nic do zgłoszenia VI (1)

BBC FIRST

10:40 Śmierć pod palmami VIII
11:45 Z pamiętnika położnej XII (8/8) - serial obycz.
12:55 Śmierć pod palmami
14:55 Ojciec Brown XI (9/10)
15:55 Lewis II (1/8)
17:00 My Life is Murder III
18:00 Morderstwa w Midsomer XVIII (1/6) - serial krym.
19:55 Śmierć pod palmami VIII (6/8) - serial kryminalny
21:00 Po powodzi (3/6)
22:00 W cieniu podejrzeń (4/8)
23:10 Harry Wild V (1)
00:05 Annika II (4/6)

FX

10:00 CSI: Kryminalne zagadki Miami IV (24,25/25)
11:55 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku VIII (5,6/18)
13:45 Agenci NCIS X (5,6/24)
15:35 CSI: Kryminalne zagadki Miami V (1,2/24)
17:25 Z Archiwum X IV (13,14/24) - serial s.f.
19:15 Agenci NCIS: Sydney III (9) - serial krym. USA/Austr. 25
20:10 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku VIII (7,8/18)
22:00 Bogowie Egiptu - film fantasy USA/Australia/Chiny/Hongkong 2016
00:35 Z Archiwum X IV (14/24)

HGTV

09:00 Poszukiwacze domów: Australia (19,20) - serial dok.
10:00 Letnia chata na lata 12R
12:00 Odlotowy ogród (4)
12:35 Rajska posiadłość Pameli Anderson (3, 4) - real tv
14:30 Mieszkanie na miarę III
16:30 Polowanie na ogród (2,3,4/4) - serial dok.
18:20 Weekendowa metamorfoza (1, 2) - reality show
20:10 Zgłoś remont (1, 3) - reality show Polska 2017
22:05 House Hunters (1, 2, 3, 4) - reality show Polska 2021
00:15 Kamera, akcja, wpadka!

BBC LIFESTYLE

11:30 Antyki z Francji (1)
12:30 Luksusowe koleje Szkocji z Alanem Cummingiem (4)
13:35 10 lat mniej w 10 dni II
14:35 Bake off: zawodowcy (4)
15:40 Zapraszam do stołu: profesjonaliści (17, 18)
17:40 Antyki z Francji: na tropie okazji (1) - reality show Francja/Wlk. Brytania 2024
18:50 Mistrzowie szycia (10)
19:50 Wielkie nowozelandzkie wypieki (5) - show
20:55 Najlepszy konsultant ślubny (1) - program rozrywk.
22:00 Bad Boyfriends (5, 6)
23:55 Ratunek dla skóry IV (1)

COMEDY CENTRAL

08:25 Dwóch i pół (12/24)
08:55 Przyjaciele VII (23,24, 1,2,3,4/24) - serial kom.
11:55 Teoria wielkiego podrywu V (20,21,22,23,24,1/24)
14:30 Dwóch i pół (13,14, 15,16/24) - serial kom. USA 04
16:30 Przyjaciele VIII (5,6,7,8,9,10/24) - serial kom.
19:30 Gliniarz z Beverly Hills - komedia sens. USA 1984
21:55 The Office PL III (5,6/12)
23:00 Comedy Club (12, 1)
00:05 Miasteczko South Park VII (15,1/15) - serial anim.

TVP SERIALE

08:30 Komisarz Alex IX (4) - serial krym. Polska 2017
09:25 Rodzinka.pl VI (15/26)
10:00 Klan - telenowela
10:35 Ranczo (13,1/13)
12:30 Komisarz Alex XXV (13)
13:30 Ojciec Mateusz 33 (7,8) - serial krym. Polska 2025
15:25 Komisarz Alex IX (5)
16:15 Na sygnale - serial obycz.
17:25 Ranczo II (2,3/13)
19:30 Ojciec Mateusz 33 (9,8) - serial krym. Polska 2025
21:30 Ranczo II (4,5/13) - serial kom. Polska 2007
23:30 Ojciec Mateusz 33 (10,11) - serial krym. Polska 25

CANAL+ KUCHNIA

14:40 U sąsiadów w kuchni XIII
15:50 Pyszne dania w 10 minut z Julią Oleś (8)
16:10 Nie tylko kimchi (1)
16:40 Jamie Oliver (6)
17:35 Jamie: dania na każdą kieszeń (1) - serial dok.
18:30 Hongkong od kuchni z Jeremym Pangiem (2)
19:25 m jak mięso (8)
19:50 Nico wrzuca na ruszt (4)
20:20 Jamie gotuje w Gruzji
21:20 Anthony Bourdain VII (4,5,6/9) - serial dok. USA 2016
23:55 Top Chef (4)
00:55 m jak mięso (7, 8) - mag.

CANAL+ DOMO

14:05 Cudotwórcy – pod presją (13) - serial dok. USA 2026
15:00 Po pierwsze lokalizacja! Nowa Zelandia - serial dok.
15:55 Daleko od miasta XVI
16:50 Gardeners' World (17)
18:00 Ucieczka na wieś XXII
19:00 Wielkie projekty: nasza ulica III (2) - serial dok.
20:00 Daleko od miasta XIII (6)
21:00 Cudotwórcy – pod presją (14) - serial dok. USA 2026
21:55 Wielkie projekty XI
23:00 Pomocy! Kupiliśmy wioskę - serial dok.
00:00 Mały metraż w wielkim stylu II (1,2) - serial dok.

PLANETE+

14:45 Żywioły w akcji (2)
15:50 Niezwykłe podróże koleją XIV (8) - serial dok.
16:55 Świat z góry (10,11/14)
18:00 Dokąd dzisiaj? IV (11,12)
18:40 Ewangelia dobrobytu. Historia kapitalizmu (3/3)
19:45 Kto zapłacił za II wojnę światową? - film dok.
20:50 Naziści i rynek sztuki
22:00 Premiera: Ekskluzywna szkoła dla lokajów - serial dok.
22:30 Superheroes - film dok.
00:25 Piesze wędrówki po świecie (1/8) - serial dok.

DISCOVERY CHANNEL

12:00 Przemytnicy: na morzu
13:00 Wyzwanie: przetrwanie
14:00 Nagi instynkt przetrwania: rozbitkowie (1/8)
15:00 Złomowisko PL VIII (16)
16:00 Łowcy opali VIII (18/20)
17:00 Kroniki policyjne: Szwecja (8/32) - serial dok.
18:00 Specjalistki
19:00 Nagi instynkt przetrwania VI (6,8/17) - serial dok.
21:00 Zawodowcy - serial dok.
22:00 Najniebezpieczniejszy zawód świata XXII (7)
23:00 Nagi instynkt przetrwania: tajemnicza wyspa (2)
01:00 Hotrod wg Kindiga IX

TVP HISTORIA

09:05 Profesor Michałowski. Droga do Faras - reportaż
10:15 Wszystkie kolory świata
11:20 Ludzie i maszyny (2)
12:00 Odkryć tajemnicę VII
12:55 Starożytny Egipt (1/8)
14:00 Dom (5/7) - serial obycz.
15:45 Sensacje XX wieku
17:40 Wojenne dziewczyny (5)
18:35 Polskie 100 lat (12)
19:10 Wszystkie kolory świata
20:15 Psy wojny - film sensacyjny Wlk. Brytania 1980
22:05 Historia w postaciach zapisana - serial dok. F 2019
00:10 Sensacje XX wieku

HISTORY

14:00 Niewyjaśnione tajemnice świata (23/26)
14:50 Największe tajemnice świata VI (1/20) - serial dok.
15:45 Gwiazdy lombardu XIII
16:15 Jak to wyjaśnić IV (8/20)
17:10 Tajemnice, które miały trwać wiecznie (4/8)
18:10 Największe tajemnice świata VI (16/20) - serial dok.
19:05 Starożytni kosmici XVII (4,16/17) - serial dok. USA 25
21:00 Kursk: pierwsza katastrofa Putina (1/2) - serial dok.
22:00 Starożytni kosmici XVII
23:00 Jak to wyjaśnić IV
00:50 Starożytni kosmici XIV

NATIONAL GEOGRAPHIC

15:00 Katastrofa w przestworzach XXI (7/10) - serial dok.
16:00 Zaginione skarby Biblii
17:00 Klucz do przepowiedni
18:00 Wojna widziana z powietrza III (1/6) - serial dok.
19:00 Złoto Hitlera (4/4)
20:00 Katastrofa w przestworzach XVIII (4/10) - serial dok.
21:00 Premiera: Al-Kaida: przed 11 września (1,2/3)
23:00 Przywódcy III Rzeszy (1/4) - serial dok. Francja 2021
00:05 Piekło pod wodą: II wojna światowa IV (3/6)

FOCUS TV

10:00 Gwiazdy lombardu
12:00 Tajemnice II wojny światowej - serial dok.
13:00 Poszukiwacze historii
14:00 Zapomniane fronty II wojny światowej (1/6)
15:00 Truckersi przez Australię IX (12/13) - serial dok.
16:00 Dorwać tuńczyka II
18:00 Rolnicy. Podlasie V
20:00 Megakonstrukcje przeszłości (1/4) - serial dok.
21:00 Koloseum (7/8)
22:00 Krwawe pieniądze: tajemnice gospodarki nazistów
00:00 Tokio nocą. Sekretna Japonia - film dok. F 2024

BBC EARTH

11:25 Zabójcza pogoda VI
12:25 Amazonia z Robsonem Greenem (1) - serial dok.
13:25 Dzika Francja
14:25 W okowach mrozu VII
15:30 Życie na pustkowiu IX
16:35 Dzika Wielka Brytania (1)
17:40 Dzika Francja
18:45 Amazonia z Robsonem Greenem - serial dok.
19:45 Przez dziką Amazonię (1/2) - film dok. Wlk. Bryt. 2024
20:55 W okowach mrozu VIII (2,3/9) - serial dok. USA 2019
22:55 Brutalna planeta
23:50 Zabójcza pogoda V

POLSAT VIASAT HISTORY

12:30 Jak inżynieria zmieniała świat (5,6,7,8/8) - serial dok.
16:25 Tajne bronie II wojny światowej (3/6) - serial dok.
17:35 Czołg: najważniejsza broń II wojny światowej
18:40 Starożytna apokalipsa
19:55 1776: niepodległość USA (5/6) - serial dok.
21:00 II wojna światowa – wielkie bitwy w Europie (2/8)
22:10 Machu Picchu: kamienne miasto - film dok.
23:20 Wiolonczelistka z Auschwitz - film dok.
01:10 Jak inżynieria zmieniała świat (5/8) - serial dok. USA 21

Od A do Z

BĘKARTY WOJNY ★★★★★
film wojenny, USA/Niemcy 2009, reż. Quentin Tarantino, wyk. Brad Pitt, Mélanie Laurent, Christoph Waltz
20:30 | canal+ premium
Opowiadając o amerykańskich komandosach operujących na hitlerowskich tyłach z zamiarem zorganizowania zamachu na Hitlera, Quentin Tarantino odnosi kolejny sukces, stawiając na pastisz kina wojennego.

BOHEMIAN RHAPSODY ★★★
film biograficzny, USA/Wlk. Brytania 2018, reż. Bryan Singer, wyk. Rami Malek, Lucy Boynton, Gwilym Lee
21:35 | tvn
Opowieść o legendarnej grupie rockowej Queen, widziana przez pryzmat losów jej frontmana, Freddy'ego Mercury'ego: gejowski melodramat na cztery Oscary, w tym dla Rami Maleka za rolę główną.

CHIEF OF STATION ★★
thriller, USA/Wlk. Brytania/Węgry 2024, reż. Jesse V. Johnson, wyk. Aaron Eckhart, Olga Kurylenko, Alex Pettyfer
20:10 | ale kino+ hd
Szef placówki CIA w Budapeszcie traci żonę w zamachu. Jednak po powrocie do kraju dowiaduje się, że nie był to zamach, a kobieta była podwójnym agentem działającym na rzecz wroga. Trzeba to sprawdzić.

CZERWONY SMOK ★★★
thriller psychologiczny, Niemcy/USA/Włochy 2002, reż. Brett Ratner, wyk. Anthony Hopkins, Edward Norton, Ralph Fiennes
22:20 | stopklatka
Jeszcze raz pierwsze ogniwo trylogii o Hannibalu Lecterze: były agent FBI, któremu udało się schwytać Lectera, wraca do służby, by zastawić pułapkę na innego psychopatę. Plus Anthony Hopkins i Edward Norton.

ELITA ZABÓJCÓW ★★★
thriller, Wlk. Brytania/Australia/USA 2011, reż. Gary McKendry, wyk. Jason Statham, Clive Owen, Robert De Niro
22:05 | tv puls
Być może zza kulis brytyjskiego wywiadu: aby ratować swego mentora, sfrustrowany agent – zmuszony szantażem – podejmuje się karkołomnego zadania na prywatne zlecenie. Jednak zwyczajne łubu–du.

Brutalista

23:00 | canal+ premium ★★★

Filmowa biografia węgierskiego architekta pochodzenia żydowskiego, Laszlo Totha, który po wojnie osiedlił się w Stanach Zjednoczonych, gdzie osiągnął zawodowy sukces. Plus Oscar dla Adriena Brody'ego.
FOT. A24

DRAMAT OBYCZAJOWY
USA/WLK. BRYTANIA/WĘGRY/KANADA 2024, REŻ. BRADY CORBET, WYK. ADRIEN BRODY, FELICITY JONES, GUY PEARCE

FACECI W CZERNI ★★★★
komedia sensacyjna, USA 1997, reż. Barry Sonnenfeld, wyk. Tommy Lee Jones, Will Smith, Linda Fiorentino
21:30 | cinemax
Superprzebój komiksowego s.f. z przymrużeniem oka: dwaj agenci specjalni ratują inwigilowaną przez kosmitów Ziemię przed zagładą. Efekty specjalne plus sto minut wspaniałej zabawy.

FILIP ★★★★
dramat wojenny, Polska 2021, reż. Michał Kwieciński, wyk. Eryk Kulm, Victor Meutelet, Caroline Hartig
23:25 | tvp 1
Czytając prozę Tyrmanda: Eryk Kulm (Nagroda Cybulskiego 2022) jako uciekinier z warszawskiego getta, ukrywający się wśród obsługi hitlerowskiego hotelu. Srebrne Lwy i nagroda za zdjęcia w Gdyni.

JEDNO ŻYCIE ★★★★
film biograficzny, Wlk. Brytania/Czechy/Australia/USA 2023, reż. James Hawes, wyk. Anthony Hopkins, Helena Bonham Carter, Jonathan Pryce
21:25 | tvp 1
Historia Brytyjczyka sir Nicholasa Wintona (Anthony Hopkins), „czeskiego Schindlera", który w chwili rozbioru Czechosłowacji przez Hitlera wywiózł do Anglii ponad 600 dzieci, głównie żydowskich.

KRÓL ARTUR: LEGENDA MIECZA ★★★
film przyg., Wlk. Brytania/USA/Australia 2017, reż. Guy Ritchie, wyk. Charlie Hunnam, Astrid Bergès-Frisbey, Jude Law
23:20 | hbo
Guy Ritchie sięga po mity arturiańskie, by we właściwym sobie stylu opowiedzieć, jak młody Artur dowiedział się o swoim pochodzeniu, sięgnął po Excalibura i przejął należny mu tron.

ONI CIĘ ZABIJĄ ★★★
horror, USA 2026, reż. Kirill Sokolov, wyk. Zazie Beetz, Myha'la, Paterson Joseph
21:45 | hbo
Młoda kobieta podejmują pracę w ekskluzywnym nowojorskim apartamentowcu, który okazuje się świątynią szatana, zamieszkaną przez grono bogaczy, zyskującym nieśmiertelność dzięki składaniu ofiar z ludzi.

SEKS W WIELKIM MIEŚCIE II ★★
komedia, USA 2010, reż. Michael Patrick King, wyk. Sarah Jessica Parker, Kristin Davis, Cynthia Nixon
19:15 | warner tv
Z satyrycznym przymrużeniem oka: cztery szykowne i wyzwolone mieszkanki Manhattanu wyruszają na wycieczkę do Zjednoczonych Emiratów Arabskich, by z dystansu docenić swoje ziejące nudą życie.

SŁODZIAK ★★★★
dramat obycz., USA 2019, reż. Alma Har'el, wyk. Shia LaBeouf, Lucas Hedges, Noah Jupe
20:00 | tvp kultura
Shia LaBeouf pisze scenariusz oparty na własnych doświadczeniach i występuje w roli ojca dzieciaka, który odniesiony w dzieciństwie sukces aktorski przypłaca uzależnieniem i terapią odwykową.

SZCZĘKI ★★★★★
thriller, USA 1975, reż. Steven Spielberg, wyk. Roy Scheider, Robert Shaw, Richard Dreyfuss
23:05 | cinemax
Egzamin z kina akcji dla młodego Stevena Spielberga: rekin ludojad atakuje plaże wziętego kurortu – kto go powstrzyma? Zaliczony na trzy Oscary i miejsce na liście przebojów wszech czasów.

WIĘCEJ NIŻ WALKIRIA: UPADEK CZWARTEJ RZESZY ★★
dramat wojenny, USA 2016, reż. Claudio Fäh, wyk. Sean Patrick Flanery, Tom Sizemore, Kip Pardue
22:15 | ale kino+ hd
Po nieudanym zamachu na Hitlera w Wilczym Szańcu, amerykańsko-angielski oddział komandosów przekracza front, by odnaleźć i ocalić domniemanego przywódcę IV Rzeszy. Przejmująca strata czasu.

KONRAD J. ZARĘBSKI

SOBOTA 5.09

TVP1

07:00 Msza święta
07:40 Rok w ogrodzie (1181)
08:05 Rok w ogrodzie extra
08:20 Pełnosprawni
08:50 Ranczo X (10)
09:50 Komisarz Alex XXV (3)
10:50 Ojciec Mateusz XX (2)
11:45 Dobre strony (4)
12:00 El Dorado - western USA 1967, reż. Howard Hawks, wyk. John Wayne (145 min)
14:25 Okrasa łamie przepisy
15:00 Skrót z konferencji Jesień 2026 - reportaż
15:55 Piłka nożna: Mecz Legend w Chorzowie: Polska – Anglia (na żywo)
16:50 Teleexpress
17:00 Piłka nożna: Mecz Legend w Chorzowie (na żywo)
18:40 Jaka to melodia? (5946)
19:30 19.30 - wiadomości
19:55 Pytanie dnia, pogoda

20:25 **Komisarz Alex XXVI** (1) - serial krym. Polska 2026, wyk. Aleksandra Kostrzewa
21:25 **Jedno życie (One Life)** ★★★★ - film biograf. Wlk. Bryt./Czechy/Australia/USA 2023, reż. James Hawes (120 min)
23:25 **Filip** - dramat wojenny ★★★★ Polska 21, reż. Michał Kwieciński (130 min)
01:35 **Biała odwaga** ★★★ - dramat wojenny Polska 2024, reż. Marcin Koszałka (125 min)

TVP2

05:15 Barwy szczęścia
06:25 M jak miłość
07:30 Pytanie na śniadanie – pobudka (7667) - mag.
07:55 Pytanie na śniadanie (7667) - mag. Polska 2026
11:20 Górna półka smaku (2)
11:55 Zmiennicy (15/15)
13:05 Panna młoda
14:00 Familiada (3133) - teleturniej Polska 2026
14:35 Koło fortuny (2207) - teleturniej Polska 2026
15:15 Szansa na sukces. Opole 2026 (8) - show
16:20 Na dobre i na złe
17:20 Panna młoda
18:15 Omnibus – szybcy i mądrzy (38) - teleturniej
19:10 Słowo na niedzielę (1179) - program religijny
19:25 Rodzinka.pl XVIII (12) - serial kom. Polska 2026

20:00 **Lato z Radiem i Telewizją Polską** - koncert Polska 2026, wystąpią m.in.: Edyta Górniak, Natalia Szroeder, Natalia Kukulska, Big Day
22:15 **Gabi Drzewiecka zaprasza** (1) - talk-show Polska 2026
23:15 **Bezpieczna przystań (Safe Haven)** ★★★ - melodramat USA 13 (120 min)
01:15 **Wszystko, co kocham** ★★★★ - dramat obyczajowy Polska 2009 (100 min)

POLSAT

05:25 Telezakupy TV Okazje
06:00 Nowy dzień - mag. informacyjny Polska 2026
08:00 Halo tu Polsat
11:25 Nasz nowy dom (372) - reality show Polska 2026
12:45 Małolaty na obozie (Daddy Day Camp) - komedia USA 2007, reż. Fred Savage, wyk. Cuba Gooding Jr., Lochlyn Munro, Richard Gant (120 min)
14:45 Maska Zorro (The Mask of Zorro) - film przyg. USA/Meksyk 1998, reż. Martin Campbell, wyk. Antonio Banderas (165 min)
17:30 Awantura o kasę (288)
18:50 Wydarzenia, sport, pogoda - wiadomości
19:15 Prezydenci i premierzy (466) - program publicyst.
19:25 Wypasiona Kuchnia (6) - serial kom. Polska 2026

19:55 **Kabaret na żywo. Młodzi i moralni. Nad mętną rzeką** (1) - kabaret i satyra Polska 2026
22:00 **Szklana pułapka V (A Good Day to Die Hard)** ★★★ - film sens. USA/Kanada 2013, reż. John Moore, wyk. Bruce Willis (125 min)
00:05 **Ciemniejsza strona Greya (Fifty Shades Darker)** ★★ - melodramat USA 2017, reż. James Foley (160 min)

TVN

05:40 Uwaga! (8080)
05:55 Ukryta prawda (3/60)
06:50 Kobieta na krańcu świata XVII (1/8) - reportaż
07:45 Dzień Dobry TVN (5766) - magazyn Polska 2026
11:30 Dobrze zrobione w domu (3) - mag. Polska 2026
11:40 Na Wspólnej - serial obyczajowy Polska 2026
13:20 The Floor. VIP Challenge (1) - teleturniej Polska 2026, program prowadzi Mikołaj Roznerski
14:30 The Floor. VIP Challenge (2) - teleturniej Polska 2026
15:40 Lara Croft: Tomb Raider - film przyg. USA/Wlk. Bryt./Japonia/Niemcy 2001, reż. Simon West (135 min)
17:55 Taskmaster (1)
19:00 Fakty, sport, pogoda
19:35 Raport US Open

19:45 **Azja Express** (1) - reality show Polska 2026
21:35 **Bohemian Rhapsody** ★★★ - film biograficzny USA/Wlk. Brytania 2018, reż. Bryan Singer, wyk. Rami Malek (160 min)
00:15 **Strażnicy (Watchmen)** ★★★ - film akcji USA 2009, reż. Zack Snyder, wyk. Jackie Earle Haley, Malin Åkerman (205 min)
03:40 **Uwaga!** (7737)

TV PULS

06:00 Kobra – oddział specjalny XXIV (17,18,6/18) - serial sens. Niemcy 2019
09:00 Taki jest świat (35)
09:25 Boso przez świat: Wanilia (66) - cykl reportaży
10:00 Lombard. Życie pod zastaw XIV - serial obyczajowy Polska 2024, wyk. Zbigniew Buczkowski, Henryk Gołębiewski. 14-letnia Luiza podejmuje wyzwanie, które polega na spędzeniu 48 godzin w bunkrze. Kontaktować się może jedynie z kolegami na wideoczacie, by udowodnić, że jest w lesie. Kiedy córka nie wraca na noc do domu, matka zawiadamia policję.
20:00 **Liberator II (Under Siege 2: Dark Territory)** ★★ - film sens. USA 1995, reż. Geoff Murphy, wyk. Steven Seagal (125 min)
22:05 **Elita zabójców (Killer Elite)** ★★★ - thriller Wlk. Brytania/Australia/USA 2011, reż. Gary McKendry (150 min)
00:35 **Akt zemsty (Acts of Vengeance)** ★★ - film sens. USA/Bułgaria 2017, reż. Isaac Florentine (100 min)

TVN7

06:05 Wiza na miłość: pierwsze spotkanie III
07:00 New Looney Tunes II
07:30 Chłopiec i wilk - komedia Belgia/Francja 2019, reż. Adrià García, wyk. Carmen Maura, Pierre Rochefort
09:15 Ukryta prawda (54,55/60) - serial fab.-dok.
11:20 Mówię Wam (3) - mag.
12:35 Ukryta prawda (56,1/60) - serial fab.-dok.
14:10 Szpital św. Anny (27,28/50) - serial obycz.
16:10 Detektywi III (22/60)
17:15 Fantastyczne zwierzęta: Zbrodnie Grindewalda - film fantasy Wlk. Bryt./USA 18, reż. David Yates (165 min)
20:00 **Geostorm** ★★ - film sens. USA/Hongkong 2017, reż. Dean Devlin, wyk. Gerard Butler, Jim Sturgess, Abbie Cornish (150 min)
22:30 **Heroski (Sheroes)** ★★ - film przyg. USA/Wlk. Bryt. 2023, reż. Jordan Gertner, wyk. Sasha Luss (100 min)
00:10 **Wydział pościgowy (U.S. Marshals)** ★★★ - thriller USA 1998, reż. Stuart Baird, wyk. Tommy Lee Jones (170 min)

MEZZO

13:30 James Francies na Międzynarodowym Festiwalu Jazzowym w Montrealu
14:30 Hiromi: The Piano Quintet – Międzynarodowy Festiwal Jazzowy w Montrealu
16:10 Intermezzo
16:25 Międzynarodowy Konkurs Muzyczny w Genewie 2024: Konkurs śpiewu, finał z orkiestrą - muzyka klasyczna
17:25 Międzynarodowy Konkurs Pianistyczny w Leeds
20:30 Giuseppe Verdi: Falstaff - opera Francja 2023, wyk. Tassis Christoyannis
22:40 K, Simone Menezes: Rimski-Korsakow, Szeherezada - muzyka klas. F 2024
23:35 Izraelska Orkiestra Filharmoniczna, Lahav Shani, Pinchas Zukerman: Bruch, Ben-Haïm, Czajkowski

PULS 2

06:35 Seriale animowane
08:35 Safari - film animowany Niemcy 2010
10:10 Kumba - film anim. RPA 2013, reż. Anthony Silverston
11:55 Boso przez świat (77, 78) - cykl reportaży
12:55 Gwiazdy Mazurskiej Nocy Kabaretowej (12, 13)
14:55 Sekret władcy gór - baśń filmowa Czechy 2022
17:00 Dwie siostry - film fantasy Niemcy 2020
19:00 Zwierzaki na resorach - film anim. USA/Wlk. Brytania/Emiraty Arabskie/Arabia Saudyjska 2023
21:00 Wieczny student II - komedia USA 2006
23:00 Nadciąga tornado (Epicentrum) - thriller USA 14
00:50 Kobra – oddział specjalny XXVII - serial sens.

TV4

07:00 Galileo - pr. popularn.
09:05 #JesteśmyDlaDzieci (343) - mag. Polska 2026
09:30 Galileo
12:30 Mini Galileo - program popularnonaukowy Polska 26
12:55 Paddington - film anim. Wlk. Brytania/Francja 2014
14:55 Policjantki i policjanci XXIV (56,57,58,59/65) - serial obycz. Polska 2026, wyk. Mariusz Węgłowski, Paweł Kowalczyk, Wojciech Sikora
19:00 Wypasiona Kuchnia
19:05 Policjantki i policjanci XXIV (60/65)
20:05 Sprawiedliwi – wydział kryminalny XXI (1,2,3,4) - serial kryminalny Polska 2026
00:15 Gwiazdy kabaretu (58, 59) - kabaret i satyra
02:20 STOP Drogówka (362)

METRO

07:35 Gorączka złota XII (12/24) - serial dok. USA 2021
08:35 Klan z Alaski III (3,4,5/32) - serial dok.
11:45 Złomowisko PL IV - serial dok. Polska 2018
13:45 Makłowicz w drodze
14:55 Farma Clarksona (6/8)
15:55 Jestem z Polski III - serial dok. Polska 2019
18:00 Kryminalni VII (12,13/13) - serial kryminalny
20:05 Faceci od kuchni - komedia Francja/Hiszpania 2012, reż. Daniel Cohen, wyk. Michaël Youn, Jean Reno
22:00 Teściowie - komedia Polska 2021, reż. Jakub Michalczuk, wyk. Marcin Dorociński, Maja Ostaszewska
23:40 Kuba Wojewódzki (1)
00:45 Strażacy 24h
01:15 Szpital (59/68)

SOBOTA 5.09

STOPKLATKA

08:00 Komisarz Rex VI (7,8/10) - serial sens. Austria/Niemcy 2001
10:00 Hudson i Rex VIII (4,5/14) - serial krym. Kanada 2025, wyk. Luke Roberts, Mayko Nguyen
12:00 Kryminalne zagadki Mazur: Strzał łaski - serial krym. Niemcy 21, wyk. Claudia Eisinger
14:10 Janosik - film przyg. * Polska 1974, reż. Jerzy Passendorfer (170 min)
17:00 Niezgodna (Divergent) *** - film s.f. USA 2014, reż. Neil Burger, wyk. Shailene Woodley, Theo James (180 min)
20:00 Kontrabanda (Contraband) *** - film sens. USA/Wlk. Bryt./F 2012, reż. Baltasar Kormákur, wyk. Mark Wahlberg, Caleb Landry Jones (140 min)
22:20 Czerwony smok (Red Dragon) *** - thriller psychologiczny Niemcy/USA/Włochy 02, reż. Brett Ratner, wyk. Anthony Hopkins (150 min)
00:50 Patriota (The Patriot) * - film akcji USA 1998, reż. Dean Semler, wyk. Steven Seagal (100 min)

KINO POLSKA

07:50 Polska Kronika Filmowa 40A/73 - reportaż Polska 1973
08:10 Reksio - serial anim.
08:35 Miś Kudłatek (1,2)
09:00 Do przerwy 0:1 (1,2) - serial młodzieżowy Polska 69
10:25 Podróż za jeden uśmiech - film przyg. Polska 1972
12:10 Ranking Naj Polskiego Kina (1, 2) - mag. kulturalny
13:35 Moja - film krótkometrażowy Polska 2024
13:50 Papierowe małżeństwo - komedia romantyczna Polska/Wlk. Brytania 1991
15:45 Nie ma róży bez ognia - komedia Polska 1974, reż. Stanisław Bareja, wyk. Jacek Fedorowicz, Halina Kowalska
17:55 Komedia małżeńska - komedia Polska 1993, reż. Roman Załuski, wyk. Ewa Kasprzyk, Jan Englert
20:00 Wyjście awaryjne - komedia Polska 1982, reż. Roman Załuski, wyk. Bożena Dykiel, Jerzy Michotek
22:00 Ach śpij kochanie - thriller Polska 2017, reż. Krzysztof Lang, wyk. Karolina Gruszka, Andrzej Chyra
23:50 Mistyfikacja - thriller Polska 2010
02:10 Ciało - komedia Polska 2003, reż. Andrzej Saramonowicz, Tomasz Konecki

ALE KINO+

09:20 Michael Clayton - dramat krym. USA 2007, reż. Tony Gilroy, wyk. George Clooney, Tom Wilkinson (145 min)
11:45 Patience (1,2,3,4,5,6/6) - serial krym. Wlk. Brytania 2025, wyk. Ali Ariaie, Mark Benton
17:55 Złota dama (Woman in Gold) *** - dramat obycz. Wlk. Brytania/USA 2015, reż. Simon Curtis, wyk. Helen Mirren, Ryan Reynolds (135 min)
20:10 Chief of Station ** - thriller USA/Wlk. Brytania/Węgry 2024, reż. Jesse V. Johnson, wyk. Aaron Eckhart, Olga Kurylenko, Alex Pettyfer (125 min)
22:15 Więcej niż Walkiria: Upadek Czwartej Rzeszy (Beyond Valkyrie: Dawn of the 4th Reich) ** - dramat wojenny USA 2016, reż. Claudio Fäh, wyk. Sean Patrick Flanery (130 min)
00:25 Podwójna tożsamość (The Death and Life of Bobby Z) ** - film sens. USA/Niemcy 2007, reż. John Herzfeld, wyk. Paul Walker (120 min)

POLSAT FILM

09:45 Rodzina Addamsów 2 - film anim. USA/Kanada/Wietnam/F/Wlk. Brytania 2021
11:40 Jumanji - komedia USA 1995, reż. Joe Johnston
13:50 Faceci w czerni - komedia sensacyjna USA 1997
15:50 Jak wytresować smoka 3 - film anim. USA/Japonia 2019
18:00 Szybcy i wściekli - film sens. USA/Tajlandia/Kanada/Japonia 2021, reż. Justin Lin
21:00 Wojna o jutro - film s.f. USA 2021, reż. Chris McKay
23:50 Skazaniec - dramat kryminalny USA 2008

FILMBOX+ ONE

07:55 Strażnik Teksasu (11,12,13/26) - serial sens.
10:55 Pierwsza liga - komedia USA 1989, reż. David S. Ward
13:05 Samotny wilk McQuade - film sensacyjny USA 1983
15:20 Zaginione miasto Z - film biograficzny USA 2016
18:10 Ściśle tajne - komedia sens. USA/Wlk. Brytania 1984
20:00 Vera: Przełom V (1/4) - serial krym. Wlk. Brytania 2015, wyk. Brenda Blethyn
22:00 Projekt Koliber - thriller Kanada/Belgia 2018
00:35 Na uwięzi - film sens. USA/RPA/Meksyk 2014

TVP KULTURA

08:40 W krainie bogów (Sen to Chihiro no kamikakushi) *** - film anim. Jap. 2001 (135 min)
10:55 Kosmos 1999 II (3/24)
12:00 23. Festiwal Kultury Żydowskiej Warszawa Singera - reportaż
12:35 Hollywoodzki remake (1/4) - serial dok. F 2023
13:40 U Pana Boga za miedzą *** - komedia Polska 2009, reż. Jacek Bromski (125 min)
15:45 Alternatywy 4 (4/9)
17:00 Tamte lata, tamte dni
17:40 Dyktator (The Great Dictator) ***** - komedio-dramat USA 1940, reż. Charles Chaplin (140 min)
20:00 Słodziak (Honey Boy) **** - dramat obycz. USA 19, reż. Alma Har'el, wyk. Shia LaBeouf (105 min)
21:45 Klub Jazzowy (12) - koncert Polska 2026
23:00 Trzej muszkieterowie: D'Artagnan (Les trois mousquetaires: D'Artagnan) *** - film przyg. F/Niemcy/Hiszp./Belgia 2023 (135 min)
01:15 23. Festiwal Kultury Żydowskiej Warszawa Singera - reportaż

WARNER TV

13:05 Pokerowy blef - komediodramat USA/Niemcy/Australia 2007, wyk. Eric Bana
15:30 Rewolwer i melonik - film sens. USA 1998
17:10 Wiecznie młody - film s.f. USA 1992, reż. Steve Miner
19:15 Seks w wielkim mieście II - komedia USA 2010, reż. Michael Patrick King
22:10 Komórka - film sensacyjny USA/Niemcy 2004
00:00 Hannibal (5,6/13) - serial grozy USA 2013
01:50 Wywiad z wampirem - horror USA 1994

PARAMOUNT

08:25 Zabójcza piękność - film sens. USA/Niemcy 1999
10:30 Ad Astra - film s.f. USA/Chiny/Brazylia 2019
13:00 Agent XXL: Rodzinny interes - komedia sensacyjna USA 2011, reż. John Whitesell
15:20 Szkoła rocka - komedia USA/Niemcy 2003
17:45 Szybki jak błyskawica - film sens. USA 1990
20:00 Raport mniejszości - film s.f. USA 2002
23:00 Poszukiwacze zaginionej arki - film przyg. USA 1981
01:20 Lodowy szlak - film sens. USA/Kanada 2021

HBO

10:00 Jane Austen zrujnowała mi życie *** - komediodramat Francja 2024, reż. Laura Piani (95 min)
11:35 Piraci! *** - film animowany Wlk. Brytania/USA 2012 (85 min)
13:00 Player One - film s.f. **** USA 2018, reż. Steven Spielberg (135 min)
15:15 Ścieżki życia *** - dramat obycz. Wlk. Brytania 2024 (115 min)
17:10 Gru i Minionki: Pod przykrywką *** - film anim. USA 2024 (95 min)
18:45 Opowieści z zaczarowanego ogrodu *** - film anim. Słowacja/Słowenia/Czechy/Francja 2025 (75 min)
20:00 Problemista - komedia *** USA 2023, reż. Julio Torres, wyk. Julio Torres, Tilda Swinton (105 min)
21:45 Oni cię zabiją - horror *** USA 2026, reż. Kirill Sokolov (95 min)
23:20 Król Artur: Legenda miecza *** - film przyg. Wlk. Brytania/USA/Australia 2017 (125 min)
01:25 Ostatni pojedynek *** - thriller USA/Wlk. Brytania 2021 (150 min)

CINEMAX

12:50 Grawitacja - film s.f. Wlk. Brytania/USA 2013
14:20 Człowiek z Rzymu - komediodramat Holandia/Niemcy 2022, reż. Jaap van Heusden
16:10 Ella i John - film przyg. Włochy/Francja 2017
18:00 Jaśniejsza od gwiazd - melodramat Wlk. Brytania/Francja/Australia 2009
20:00 Krwawy sport - film sens. USA 87, reż. Newt Arnold
21:30 Faceci w czerni - komedia sensacyjna USA 1997
23:05 Szczęki - thriller USA 75
01:10 Mrok lasu - horror F 23

ROMANCE TV

08:25 Górski lekarz (3,4,5/7)
13:15 Käthe i ja (7/10) - serial obyczajowy Niemcy 2022
15:05 Rejs ku szczęściu - serial obycz. Niemcy 2009
17:05 Dora Heldt: Gratulacje! Wygrał pan! - komedia Niemcy 2014, reż. Mark von Seydlitz
19:00 Falk: Czysta bielizna (1/6) - serial obycz. Niemcy 18
20:00 Lost w Fusecie – Kryminał z Portugalii - film krym. Niemcy 2022
21:55 Zabójcza układanka (1/3) - serial kryminalny
23:55 Dora Heldt: Ani słowa tacie! - komedia Niemcy 2012

CANAL+ PREMIUM

08:45 Brat - dramat obycz. *** Polska 2025 (95 min)
10:20 Morderstwo w ambasadzie ** - film sens. Wlk. Brytania 2025 (85 min)
11:45 Łapu-Capu (213)
12:00 Dog Man - film anim. *** USA 2025 (90 min)
13:30 Zmiennokształtni 2 ** - film fantasy Niemcy 2026 (100 min)
15:10 Czarna woda - film krótkom. Polska 2023 (20 min)
15:30 Dalej jazda! 2 - komedia *** Polska 26, reż. Mariusz Kuczewski (100 min)
17:10 Pod gwiaździstym niebem ** - komedia romant. USA 2025, reż. Michelle Danner (100 min)
18:50 Kopnięci w czasie ** - komedia Francja/Belgia 2025, reż. Vinciane Millereau, wyk. Elsa Zylberstein (100 min)
20:30 Bękarty wojny - film ***** wojenny USA/Niemcy 2009, reż. Quentin Tarantino, wyk. Brad Pitt, Mélanie Laurent (150 min)
23:00 Brutalista - dramat *** obycz. USA/Wielka Brytania/Węgry/Kanada 2024 (220 min)

TVN FABUŁA

11:55 Monster Trucks - film przyg. Kanada/USA 2016
14:15 Akademia policyjna VI: Operacja Chaos - komedia USA 1989, reż. Peter Bonerz
16:00 Wyjście awaryjne - komedia Polska 1982
18:00 Ella zaklęta - film fantasy USA/Irlandia/Wlk. Bryt. 04
20:00 Kac Vegas w Bangkoku - komedia USA 2011, reż. Todd Phillips, wyk. Bradley Cooper
22:15 Terminator: Genisys - film s.f. USA/Kanada 2015
00:50 Mission: Impossible – Fallout - film sens. USA 2018

AMC

08:20 Klątwa Tutenchamona - film przyg. USA 2006, wyk. Casper van Dien, Simon Callow
12:05 Aleksander - dramat hist. USA/Wlk. Bryt./Niemcy/Holandia/Francja/Włochy 04
15:40 Uciec, ale dokąd? - film sensacyjny USA 1993
17:40 Ip Man - dramat historyczny Hongkong/Chiny 2008
19:45 Wyścig z czasem - film s.f. USA 2011, reż. Andrew Niccol, wyk. Justin Timberlake
22:00 Zbaw nas ode złego - horror USA 2014
00:25 Tożsamość - thriller USA 2003, reż. James Mangold

AXN

09:05 FBI: Most Wanted V (1/13)
10:05 Rekrut V (1,2,3,4,5/22) - serial krym. USA 2022
15:05 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas XIV (16,17,18,19,20/22) - serial krym. USA/Kanada 2014
20:00 Złe mamuśki 2: Jak przetrwać święta - komedia USA/Chiny 2017
22:15 Iluzja II - thriller USA/Hongkong 16, reż. Jon M. Chu
00:45 Men in Black: International - film s.f. USA/Chiny 2019, reż. F. Gary Gray

EPIC DRAMA

08:25 Zatraceni w miłości
11:30 Agenci NCIS XVI (12,13, 14,15,16/24) - serial krym.
15:55 Panna Marple VI (1/3) - serial krym. Wlk. Bryt. 2013
17:50 Poirot VI (3/4) - serial krym. Wlk. Brytania 1996
20:00 Detektyw Murdoch: Murdoch w przetwórni mięsa XIX - serial krym. Kanada/Wlk. Brytania 2026
21:00 Inspektor Ricciardi (3/6) - serial krym. Włochy 2021
23:15 Hiszpańska księżniczka II (1/8) - serial historyczny
00:30 Zatraceni w miłości - serial obycz. Turcja 2024

TVN STYLE

11:30 Jestem z Polski IX (6,3,1/15) - serial dok.
14:30 Do zobaczenia II (6/11)
15:00 Bitwa o gości (5)
16:00 Ostre cięcie (5)
17:00 Zgłoś remont (6)
18:00 Projekt City (6/6)
18:35 Ugotowani (5)
19:35 Kuchenne rewolucje (3, 11) - reality show Polska 18
21:40 Top Model (1)
23:05 Nagi raj. Wielka Brytania II - serial dok. 2025
00:10 Dziewice (1)
01:10 Pani Gadżet erotycznie (1) - mag. poradnikowy

TVN TURBO

09:00 Uwaga! Oszust: Ściema z ogłoszenia (12/12)
09:30 Jeździć, obserwować III
10:15 Moto kombat (9)
11:00 Moto Fachury (11)
11:45 Wojny samochodowe (3, 15, 3, 4) - program rozrywk.
15:45 Uwaga! Oszust: Ściema z ogłoszenia (11,12/12)
16:45 Zawodowi handlarze
17:30 Jeździć, obserwować VII
18:15 Z drugiej ręki (15)
19:00 Mobilni mechanicy (1, 2)
20:30 Zawodowi handlarze (5, 6) - mag. motoryzacyjny
22:00 Naprawy nie do naprawy
23:30 The Grand Tour (13)

BBC FIRST

10:20 Morderstwa w Midsomer IV (2,2/6) - serial krym.
12:35 Ojciec Brown IX (5,6,7/10) - serial krym.
15:35 Shakespeare i Hathaway: prywatni detektywi (1,2/10)
17:40 Z pamiętnika położnej XI
18:45 Śmierć z dala od palm II
19:55 Śmierć pod palmami VIII (7/8) - serial kryminalny
21:00 Annika II (5/6) - serial krym. Wlk. Brytania 2023
22:05 Milczący świadek XXIV (3,4/10) - serial kryminalny
00:15 Po powodzi (3/6)

FX

08:45 CSI: Kryminalne zagadki Miami IV (19/25) - serial krym. USA 2006, wyk. David Caruso
09:40 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku VII (21,22,1/22)
12:25 Z Archiwum X IV (10,11,12/24) - serial s.f.
15:10 The Mandalorian (1,2/8)
16:45 Armageddon - film katastroficzny USA 1998
20:00 Obcy: Ziemia (1,2/8)
22:15 Zabójczy cel - film sensacyjny USA/Kanada 2008
00:20 Zakłamanie - serial dramatyczny USA 2022
01:20 CSI: Kryminalne zagadki Miami IV (23/25) - serial krym.

HGTV

09:15 Nowa Maja w ogrodzie (12, 13, 14) - mag. poradnikowy
10:45 Uratuj swój ogród (23)
11:45 Najbrzydsze podwórko w dzielnicy (1,2/12)
12:45 Pogromcy chaosu (6)
13:40 Weekendowa metamorfoza (3, 4) - reality show
15:35 Polowanie na ogród IX (5,6/8) - serial dok. Polska 23
17:15 House Hunters (5, 6, 7)
18:55 Weekendowa metamorfoza (3, 1, 4) - reality show
21:40 Mieszkanie na miarę III (2,3/4) - serial dok. Polska 22
23:35 Zamek w spadku (3, 4)

BBC LIFESTYLE

09:00 Mistrzowie ceramiki (2)
10:00 Koreańska uczta Eda i Ryu (1) - mag. kulinarny
11:00 Psijaciele w potrzebie (1,2/4) - serial dokumentalny
13:00 W świecie luksusu - serial dok. Wlk. Bryt. 2025
14:00 Mistrzowie szycia (3, 4)
16:05 Zapraszam do stołu
17:50 Najlepszy konsultant ślubny (1) - program rozrywk.
18:55 Klasa pierwsza czy ekonomiczna? - film dok.
19:55 Bake off: zawodowcy (9, 10) - program rozrywkowy
22:00 Bad Boyfriends (7, 8)
00:10 Wstydliwe choroby V

COMEDY CENTRAL

08:00 Tata ma plan III (3/13)
08:30 Teoria wielkiego podrywu V (2,3,4,5,6,7,8,9, 10,11,12/24) - serial kom.
13:20 Przyjaciele VII (5,6, 7,8,9,10,11/24) - serial kom.
16:50 Duchy II (1,2/22)
17:50 Gliniarz z Beverly Hills - komedia sens. USA 1984
20:00 Dyktator - komedia USA 2012, reż. Larry Charles
21:55 The Office PL III (7,8/12)
23:05 Comedy Club (2, 3)
00:05 Miasteczko South Park VII (7,8,9/15) - serial anim.

TVP SERIALE

08:25 Na sygnale
10:05 Ranczo (10,11/13)
11:55 Rodzinka.pl XVIII (10,11,12) - serial kom.
13:30 Ojciec Mateusz 33 (1,2/13) - serial krym.
15:30 Komisarz Alex XXV (13)
16:25 Ranczo (12/13)
17:30 Czarne chmury (4)
18:35 Stawka większa niż życie (1/18) - serial wojenny
19:40 Ojciec Mateusz 33 (3,4,5) - serial krym. Polska 2025, wyk. Artur Żmijewski
22:40 Ranczo (13,1/13)
00:50 Komisarz Alex XXV (13) - serial krym. Polska 2026

CANAL+ KUCHNIA

13:05 Jamie Oliver (8, 9, 10)
14:35 Ziemia, ogień i smak (4)
15:30 Nie bój ryby! (7)
16:00 Jamie gotuje w Gruzji
16:55 Jamie Oliver
17:55 Ziemia, ogień i smak (5)
18:45 Czego nie jeść (1/4)
19:50 Poza utartym szlakiem: Colin i Manu (5) - serial dok.
20:45 Włoska uczta (1,2/28)
21:40 James Martin: hiszpańska przygoda (2/20)
22:35 Tajemnice indyjskich smaków (4) - program rozrywk.
23:00 Wszystkie smaki fermentacji II (5,6) - serial dok.

CANAL+ DOMO

13:10 Cudotwórcy: zakochaj się w swoim domu na nowo
14:10 Wielkie projekty: Australia XI - serial dok.
15:20 Gardeners' World (22)
16:30 Tomasz Pągowski. Remont u ciebie (1)
17:00 Kupione i co dalej? (7, 8)
18:00 Daleko od miasta XVI
19:00 Zbudujemy ten dom
20:00 Po pierwsze lokalizacja! Nowa Zelandia - serial dok.
21:00 Wielkie projekty XII
22:10 W mieście czy na wsi
23:00 Luksusowa ucieczka
00:05 Wielkie projekty: Australia X - serial dok.

PLANETE+

14:45 Najdziksze ostępy Europy (2,3/5) - serial dok.
16:50 Targowiska świata (1)
17:55 Dokąd dzisiaj? IV (13,14)
18:40 Polska z góry II (6,7/12)
19:40 Keanu Reeves. Mesjasz popkultury - film dok.
20:50 Nicole Kidman. Oczy szeroko otwarte - film dok.
22:00 Nastassja Kinski. Wyzwolona - film dok. F 2025
23:10 Johnny Depp. Wieczny buntownik (1) - film dok.
00:20 Wojna indochińska. 14 lat piekła - serial dok. F 2024

DISCOVERY CHANNEL

12:00 Awantura o furę (7,8/10)
13:00 Złomowisko PL V
15:00 Nic do zgłoszenia (3/8)
16:00 Bracia Collins biorą się do roboty (6)
17:00 Ciężarówką przez Route 66 (3/7) - serial dok.
18:00 W dżungli z Edem Staffordem (3/6) - serial dok.
19:00 Fani czterech kółek: w trasie II (1/10) - serial dok.
20:00 W oku cyklonu III (5/9)
21:00 Najniebezpieczniejszy zawód świata XXII (7)
22:00 Złoto drwali II (7/8)
23:00 Gwiezdne bitwy (1/6)
00:00 Tajemnice Alaski II

TVP HISTORIA

12:55 Magiczny Adriatyk (4/6)
14:00 Ex libris - mag.
14:30 Umarłem, aby żyć - film wojenny Polska 1984
16:10 Gdańsk 1939
17:10 Sława i chwała (5)
18:25 Flesz historii (777)
18:55 Długa droga do wojny (1)
20:05 Największe tajemnice monarchii - serial dok.
21:10 Znajdę cię - dramat obycz. USA/Polska 2019
23:15 Psy wojny - film sensacyjny Wlk. Brytania 1980
01:10 Historia w postaciach zapisana (12/12) - serial dok.

HISTORY

10:10 Wojny magazynowe XVII
11:10 Kursk: pierwsza katastrofa Putina (1/2) - serial dok.
12:05 Starożytni kosmici XIV
13:05 Jak to wyjaśnić: tajemnice UFO (1/6) - serial dok.
14:00 Niewyjaśnione tajemnice świata (12/26) - serial dok.
14:55 Gwiazdy lombardu XXV
17:10 Pojedynek gigantów: Coca-Cola kontra Pepsi
19:05 Starożytni kosmici XVII
21:00 Starożytni kosmici (7)
23:00 Niewyjaśnione tajemnice świata VII (17,18/18)
00:50 Tom Hanks: II wojna światowa (11/20) - serial dok.

NATIONAL GEOGRAPHIC

10:00 Katastrofa w przestworzach XXV (5,5,7,4,3,1/10)
16:00 Supermaszyny na morzu III (2) - serial dok.
17:00 Wielkie konstrukcje III Rzeszy: wojna z Ameryką (1,2/6) - serial dokumentalny
19:00 Kierunek: Kuejczou II (1)
20:00 Grecja: miejsce pełne tajemnic (1/6) - serial dok.
21:00 Starożytne konstrukcje
22:00 Ukryte pod miastami (6)
23:00 Ciemna strona świata V (2,3/10) - serial dok. USA 2025
01:00 Złapać przemytnika IX

FOCUS TV

11:00 Wraki, które zmieniły świat (10,2/10) - serial dok.
13:00 Rolnicy. Podlasie VIII (31,32,33) - serial dok.
16:00 Podróże Gienka i Jastrzębia (1,2) - serial dok.
17:00 Podróże z Danem Snowem II (1/4) - serial dok.
18:00 Ekstremalne drogi do szkoły II - serial dok. F 2016
19:00 Jak to wyjaśnić III (5/20)
20:00 Świat z góry. Zamki (2/4)
21:00 Mroczne tajemnice templariuszy (1/4) - serial dok.
22:00 Wygrać z żywiołem (4)
23:00 Poza kontrolą
00:00 Przestępcze podziemie

BBC EARTH

11:05 Przez dziką Amazonię
12:05 W okowach mrozu IV (11,12,2,3/12) - serial dok.
17:10 David Attenborough i cuda natury IV (2/6)
17:40 Wielka nowozelandzka przygoda (3/4) - serial dok.
18:45 Parki narodowe z lotu ptaka: Irlandia (3/3)
19:45 Zjawiskowa Ziemia (1/4) - serial dok. Wlk. Bryt. 2024
21:00 Sekretne życie drzew (3)
21:55 Ben Fogle: wyścig do źródła Nilu (1/2) - serial dok.
23:00 Dzika Wielka Brytania (1)
00:00 Brutalna planeta

POLSAT VIASAT HISTORY

08:40 Podziemna armia - serial dok. Polska 2021
09:45 Naziści: korzenie zła (1) - serial dok. Kanada 2025
12:35 Tajne bronie II wojny światowej (1,2,3/6) - serial dokumentalny Australia 2023
15:50 Czołg: najważniejsza broń II wojny światowej
18:00 1776: niepodległość USA (1,2,3/6) - serial dok.
21:00 Naziści, U-booty i bitwa o Atlantyk - serial dok.
22:05 Wojna Adolfa Hitlera (1,2/6) - serial dokumentalny
00:20 Wojna światowa: 1914-1945 (7,8/8) - serial dok.

Od A do Z

BOSKA FLORENCE ★★★★
komedia, Wlk. Brytania/USA/Francja 2016, reż. Stephen Frears, wyk. Meryl Streep, Hugh Grant, Simon Helberg
23:00 | tvp 2
Dwudziesta(!) nominacja do Oscara dla Meryl Streep za popisową rolę Florence Foster Jenkins – amerykańskiej dziedziczki fortuny, która mimo koszmarnych warunków głosowych chciała zostać operową diwą.

CHŁOPAKI NIE PŁACZĄ ★★
komedia, Polska 1999, reż. Olaf Lubaszenko, wyk. Maciej Stuhr, Cezary Pazura, Michał Milowicz
21:25 | tvn
Kinowy hit sezonu: student szkoły muzycznej zadziera z mafią, co pociąga łatwe do przewidzenia skutki. Zabawa konwencją na poziomie kabaretowego skeczu, za to w podziwu godnej obsadzie.

DZIEDZICTWO BOURNE'A ★★★
film sens., USA/Japonia 2012, reż. Tony Gilroy, wyk. Jeremy Renner, Rachel Weisz, Edward Norton
23:50 | canal+ premium
Odprysk przebojowego cyklu – już bez Matta Damona: kolega Bourne'a na tropie prawdy o nielegalnym programie rządowym, którego celem jest kreowanie superagentów - bezwolnych maszyn do zabijania.

KSZTAŁT WODY ★★★
film przyg., USA/Kanada/Meksyk 2017, reż. Guillermo del Toro, wyk. Sally Hawkins, Michael Shannon, Richard Jenkins
22:00 | cinemax
Cztery Oscary, w tym za film roku i reżyserię Guillerma del Toro, dla opowieści o niemej sprzątaczce, która nawiązuje kontakt z obcym(?), przetrzymywanym w rządowym laboratorium czasu zimnej wojny.

MATKI RÓWNOLEGŁE ★★★★
dramat obycz., Hiszpania/Francja/USA 2021, reż. Pedro Almodóvar, wyk. Penélope Cruz, Milena Smit, Aitana Sánchez-Gijón
22:45 | tvp 1
Pedro Alomodóvar wraca do formy nominowaną do Oscara (nie mówiąc o laurach dla Penelope Cruz) opowieścią o dwóch kobietach – znajomych z porodówki, które podejmują decyzję o samotnym wychowaniu córek.

Dom dobry

20:00 | hbo
★★★★★

Obsypany Orłami, polskimi Oscarami, film Wojciecha Smarzowskiego o przemocy domowej. Jak zazwyczaj u tego reżysera - wstrząsający, drastyczny, z wyrazistymi kreacjami Agaty Turkot i Tomasza Schuchardta.
FOT. PAWEŁ TYBORA/WARNER BROS ENTERTAINMENT INC.

DRAMAT OBYCZAJOWY
POLSKA 2025, REŻ. WOJCIECH SMARZOWSKI, WYK. AGATA TURKOT, TOMASZ SCHUCHARDT, AGATA KULESZA

MISSION: IMPOSSIBLE – DEAD RECKONING – PART ONE ★★★★
film sens., USA 2023, reż. Christopher McQuarrie, wyk. Tom Cruise, Hayley Atwell, Ving Rhames
20:00 | tvn 7
Tom Cruise jako superagent Ethan Hunt, ścigający terrorystów, dążących do posiadania niebezpiecznej broni, która może zagrozić całej ludzkości. Plus Marcin Dorociński jako jeden z jego przeciwników.

MORDERSTWO W BIAŁYM DOMU ★★
film sens., USA 1997, reż. Dwight H. Little, wyk. Wesley Snipes, Diane Lane, Daniel Benzali
23:25 | tvn 7
Kryminał z politycznym podtekstem: szwindle, spiski i rozpusta w bezpośrednim otoczeniu prezydenta USA, a kto spróbuje oczyścić tę stajnię Augiasza, tego czeka śmierć. Plus Wesley Snipes jako nieustraszony.

NIEPOKONANI ★★★
dramat obycz., USA/Emiraty Arabskie/Polska/Indie/Arabia Saudyjska 2010, reż. Peter Weir, wyk. Dragoş Bucur, Colin Farrell, Ed Harris
20:00 | kino polska
Z syberyjskiego gułagu do Indii: dzieje dramatycznej ucieczki więźniów w latach II wojny światowej. Ucieczka – z polskim udziałem – prawdziwa, relacja niezupełnie, ale i tak uwiodła Petera Weira.

NIEZNISZCZALNA ★★
film sens., USA/Wlk. Brytania 2024, reż. Pierre Morel, wyk. Kate Beckinsale, Rupert Friend, Ray Stevenson
20:00 | tv puls
Morderczyni na zlecenie i agentka CIA spieszy na rocznicę ślubu, gdy dostaje wiadomość, że mąż został porwany, a ceną jego uwolnienia jest zdobycie szczególnie cennych tajnych akt. Rutyna jak się patrzy.

POKÓJ Z WIDOKIEM ★★★★★
dramat obycz., Wlk. Brytania 1985, reż. James Ivory, wyk. Helena Bonham Carter, Maggie Smith, Denholm Elliott
20:20 | tvp kultura
Trzy Oscary za ekranizację E.M. Fostera: opowieść o Anglikach we Włoszech przełomu XIX/XX wieku i o miłości tam zrodzonej, która mogła się spełnić w deszczowej Anglii: krzepiące i urocze!

SIEDMIU WSPANIAŁYCH ★★★
western, USA/Australia 2016, reż. Antoine Fuqua, wyk. Denzel Washington, Chris Pratt, Ethan Hawke
20:40 | tvp 2
Próba renowacji klasycznego westernu, inspirowanego samurajskim filmem Akiry Kurosawy: siedmiu rewolwerowców broni miasteczka przed bandą siepaczy. Tylko po co ta cała polityczna poprawność?

SKOK NA MILION ★★
komedia, Francja/Belgia 2025, reż. Grégoire Vigneron, wyk. Christian Clavier, Rayane Bensetti, Gilles Cohen
21:30 | canal+ premium
Niesłusznie zwolniony pracownik okrada firmę na 1 milion euro. Kiedy jednak okazuje się, że zwolnienie – zamiast oczekiwanego awansu - było błędem, trzeba czym prędzej zwrócić pieniądze.

SPOSÓB NA TEŚCIOWĄ ★★★
komedia romantyczna, USA/Niemcy 2005, reż. Robert Luketic, wyk. Jennifer Lopez, Jane Fonda, Michael Vartan
23:30 | tvn
Jane Fonda po latach przerwy - z dystansem do siebie i do pokolenia, którego stała się ikoną - jako straszna mieszczka próbująca uchronić swego syna przed mezaliansem z Jennifer Lopez.

UMARŁEM, ABY ŻYĆ ★★
film wojenny, Polska 1984, reż. Stanisław Jędryka, wyk. Zygmunt Hübner, Halina Łabonarska, Marek Walczewski
22:30 | tvp historia
Autentyczna historia z lat hitlerowskiej okupacji: prześladowany przez gestapo oficer AK trafia do szpitala, gdzie „umiera" podczas „nieudanej" operacji.

KONRAD J. ZARĘBSKI

TVP1

06:20 Słownik polsko@polski
06:55 Słowo na niedzielę
07:00 Msza święta
08:00 Tydzień (1097)
08:30 Pociąg do Polski (1) - serial dok. Polska 2026
09:10 U Pana Boga w ogródku (1/12) - serial kom. Polska 08
10:05 Komisarz Alex XXVI (1)
11:00 Święto Dziękczynienia za Plony na Jasnej Górze
13:30 Między ziemią a niebem
14:00 Skrót z konferencji Jesień 2026 - reportaż
14:30 Lalka (1) - serial obycz.
16:00 Zaraz wracam (1,2) - serial obycz. Polska 2026
17:00 Teleexpress
17:35 Daję słowo – Maciej Orłoś (41) - talk-show
18:40 Jaka to melodia? (5947)
19:30 19.30 - wiadomości
19:55 Pytanie dnia, pogoda

20:25 **Gra z Cieniem II** (1) - serial krym. Polska 2026, wyk. Karolina Gruszka, Kinga Preis
21:25 **Rolnik szuka żony** (1) - reality show Polska 26
22:20 **Rolnik szuka żony. Odwiedziny** - serial dok. Polska 2026
22:45 **Matki równoległe** (Madres paralelas) - dramat obycz. Hiszpania/Francja/USA 2021 (135 min)
01:00 **Dewajtis** (7/7) - serial kostiumowy Polska 23

TVP2

05:10 Barwy szczęścia - serial obycz. Polska 2026
06:25 M jak miłość
07:30 Pytanie na śniadanie – pobudka (7668) - mag.
07:55 Pytanie na śniadanie (7668) - mag. Polska 2026
11:00 Jak to się mówi, czyli Kasia u Bralczyka
11:45 Lato z Radiem i Telewizją Polską - koncert
14:00 Familiada (3134)
14:35 Koło fortuny (2208) - teleturniej Polska 2026
15:10 Szansa na sukces. Opole 2027 (1) - show
16:10 Europa da się lubić – nowe pokolenie (1) - teleturniej Polska 2026
17:15 Tak to leciało! (86)
18:15 Omnibus – szybcy i mądrzy (39) - teleturniej
19:10 Kocham Cię, Polsko! (2)

20:40 **Siedmiu wspaniałych** (The Magnificent Seven) - western USA/Australia 2016, reż. Antoine Fuqua, wyk. Denzel Washington, Chris Pratt (140 min)
23:00 **Boska Florence** (Florence Foster Jenkins) - komedia Wlk. Brytania/USA/Francja 2016, reż. Stephen Frears (120 min)
01:00 **Będziemy mieszkać razem** - serial sensacyjny Polska 2023

POLSAT

05:25 Telezakupy TV Okazje
06:00 Nowy dzień - mag. informacyjny Polska 2026
08:00 Halo tu Polsat
11:30 Nasz nowy dom (373) - reality show Polska 2026
12:50 Kopciuszek (Cinderella) - film familijny USA 2015, reż. Kenneth Branagh, wyk. Lily James, Cate Blanchett, Richard Madden (145 min)
15:15 Twoja twarz brzmi znajomo (226) - program rozrywkowy Polska 2026
17:30 Awantura o kasę (289) - teleturniej Polska 2026
18:50 Wydarzenia, sport, pogoda - wiadomości
19:10 Wypasiona Kuchnia (7) - serial komediowy Polska 2026, wyk. Piotr Gąsowski
19:35 Być gwiazdą (1) - cykl reportaży Polska 2026

19:55 **Dancing with the Stars. Taniec z gwiazdami** (184) - program rozrywkowy Polska 26, program prowadzi Paulina Sykut-Jeżyna, Krzysztof Ibisz
22:55 **Raj dla par (Couples Retreat)** - komedia USA 2009, reż. Peter Billingsley (140 min)
01:15 **Zostań, jeśli kochasz** (If I Stay) - melodramat USA 2014, reż. R.J. Cutler, wyk. Chloë Grace Moretz (145 min)

TVN

05:05 Nauka jazdy (24)
05:40 Uwaga! (7737) - mag. reporterów Polska 2025
05:55 Ukryta prawda (4/60)
06:50 Kuchenne rewolucje: Gliwice – Pierwsza Polka 33 (1)
07:45 Dzień Dobry TVN (5767)
11:30 Kobieta na krańcu świata XVII (2/8)
12:40 Co za tydzień (1259)
13:15 Azja Express (1)
15:00 Faceci od kuchni (Comme un chef) - komedia Francja/Hiszpania 2012, reż. Daniel Cohen, wyk. Michaël Youn, Jean Reno (105 min)
16:45 Co mi zrobisz, jak mnie złapiesz - komedia Polska 1978, reż. Stanisław Bareja, wyk. Krzysztof Kowalewski, Bronisław Pawlik (135 min)
19:00 Fakty, sport, pogoda
19:35 Raport US Open

19:45 **MasterChef** (1) - show Polska 2026
21:25 **Chłopaki nie płaczą** - komedia Polska 1999, reż. Olaf Lubaszenko, wyk. Maciej Stuhr, Cezary Pazura (125 min)
23:30 **Sposób na teściową** (Monster-in-Law) - komedia romantyczna USA/Niemcy 2005, reż. Robert Luketic, wyk. Jennifer Lopez, Jane Fonda (130 min)
01:40 **Uwaga!** (7738)
02:00 **Superwizjer** (1349)

TV PULS

06:25 Kobra – oddział specjalny XXV (2/10)
06:55 Don Matteo: Boski detektyw XV
09:05 Kurierzy II (30,31)
11:15 Wyspa piratów - film akcji USA/Francja/Włochy/Niemcy 1995, reż. Renny Harlin, wyk. Geena Davis
13:45 Johnny English. Reaktywacja (Johnny English Reborn) - komedia Wlk. Bryt./USA/Francja 2011 (130 min)
15:55 Zięć prawie idealny (Jamais sans mon psy) - komedia F/Belgia 2024 (115 min)
17:50 Goście, goście (Les Visiteurs) - komedia F 1993, reż. Jean-Marie Poiré (130 min)
20:00 **Niezniszczalna** (Canary Black) - film sens. USA/Wlk. Bryt. 2024, reż. Pierre Morel, wyk. Kate Beckinsale (130 min)
22:10 **Peacemaker (The Peacemaker)** - film sens. USA 97, reż. Mimi Leder, wyk. George Clooney (165 min)
00:55 **Godziny szczytu III** (Rush Hour 3) - komedia USA/Niemcy 2007, reż. Brett Ratner, wyk. Jackie Chan (115 min)

TVN7

06:05 Wiza na miłość: pierwsze spotkanie III - serial dokumentalny USA 2015
07:00 New Looney Tunes II
07:45 Karol – papież, który pozostał człowiekiem (2) - film biograficzny Włochy/Polska/Kanada 2006
09:55 Top Model (1)
11:30 Ukryta prawda (57,58, 59/60) - serial fab.-dok.
14:40 Szpital św. Anny (29,30/50) - serial obycz.
16:45 Detektywi III (23/60)
17:50 Maska (The Mask) - komedia USA 1994, reż. Chuck Russell, wyk. Jim Carrey, Cameron Diaz, Peter Greene (130 min)
20:00 **Mission: Impossible – Dead Reckoning – Part One** - film sens. USA 2023, reż. Christopher McQuarrie, wyk. Tom Cruise, Hayley Atwell (205 min)
23:25 **Morderstwo w Białym Domu (Murder at 1600)** - film sens. USA 1997, reż. Dwight H. Little, wyk. Wesley Snipes (140 min)
01:45 **Coś jest nie tak z dzieciakami** - horror USA 2023 (110 min)

MEZZO

13:30 Międzynarodowy Konkurs Muzyczny w Genewie 2025 - muzyka klasyczna
15:30 Intermezzo
15:45 Richard Wagner: Götterdämmerung - opera Szwajcaria 2024
20:30 Maxim Vengerov, Tokyo Philharmonic Orchestra, Myung-Whun Chung: Czajkowski, Strawiński
21:50 Brahms: Trio fortepianowe H-dur, nr 1 – Boris Piergamienszczikow, Jelena Baszkirowa, Maksim Wiengierow
22:30 Brahms: Trio fortepianowe C-dur nr 2 – Boris Piergamienszczikow, Jelena Baszkirowa, Maksim Wiengierow - muzyka klas.
23:00 Brahms: Trio fortepianowe c-moll nr 3
23:20 Bruckner: IX Symfonia

PULS 2

08:15 Aukcja w ciemno II
08:45 Wojciech Cejrowski. Boso: Meksyk/Paragwaj (1, 2, 3)
10:25 Żandarm i kosmici - komedia Francja 1978
12:10 Żandarm i policjantki - komedia Francja 1982
14:30 Uczeń czarnoksiężnika - film fantasy Niemcy 2017
16:30 Zaklęta księżniczka - film fantasy Czechy 2020
18:45 Czerwony Kapturek - film fantasy Niemcy 2012
20:00 Ludojad - horror Australia/Wlk. Bryt./USA 2021, reż. Martin Wilson, wyk. Katrina Bowden, Aaron Jakubenko
21:55 Uniwersalny żołnierz - film akcji USA 1992
00:00 Dzielnica strachu X (35,36) - serial kryminalny
01:55 Niesamowite! - serial fabularno-dok. Polska 2014

TV4

08:05 Zamki krzyżowców: budowle nie do zdobycia
09:20 Galileo
11:30 Ace Ventura: Zew natury - komedia USA 1995, reż. Steve Oedekerk, wyk. Jim Carrey, Ian McNeice
13:15 Reakcja łańcuchowa - thriller USA 1996, reż. Andrew Davis, wyk. Keanu Reeves, Morgan Freeman
15:45 Następny (Next) - film sens. USA 2007
17:50 Uroczysko IV (43,44,45, 46/52) - serial krym. Polska 25
20:00 Wypasiona Kuchnia - serial komediowy Polska 2026, wyk. Piotr Gąsowski
20:05 Sprawiedliwi. Trójmiasto IV (1,2,3,4)
00:20 STOP Drogówka (376)
01:20 Wyspa kanibali - film dokumentalny Francja 2009

METRO

07:25 Gorączka złota XII (15/24) - serial dok. USA 2022
08:15 Klan z Alaski III (6/32)
09:15 The Floor (1, 2)
10:45 Kroniki Spiderwick - film przyg. USA 2008
12:45 Twarzą w twarz
13:50 Diagnoza III (10,11) - serial obycz. Polska 2018
15:50 Belle Epoque (1,2/10)
17:50 Kryminalni (1,2)
20:00 Wallander (1/3) - serial krym. Wlk. Brytania/Szwecja/USA/Niemcy 2008, wyk. Kenneth Branagh, Sarah Smart
22:05 Chyłka – Zaginięcie (1,2/7) - serial krym. Polska 18, wyk. Magdalena Cielecka
00:00 Zbrodnie z pierwszych stron gazet V (11/12) - serial dokumentalny USA 2021
01:00 Szpital (58/68)
02:00 Szkoła (48/68)

NIEDZIELA 6.09

STOPKLATKA

08:00 **Komisarz Rex VI** (1) - serial sensacyjny Austria/Niemcy 1994
10:00 **Hudson i Rex VIII** (6,7,8/14) - serial krym.
13:00 **Komisarz Rex – Powrót do Wiednia** (2/6) - serial krym.
15:05 **Rodzina Flintstonów (The Flintstones)** *** - komedia USA 1994, reż. Brian Levant (115 min)
17:00 **Apollo 13** - film *** katastroficzny USA 95, reż. Ron Howard, wyk. Tom Hanks (180 min)
20:00 **Missisipi w ogniu (Mississippi Burning)** *** - thriller USA 1988, reż. Alan Parker, wyk. Gene Hackman, Willem Dafoe, Frances McDormand, R. Lee Ermey (160 min)
22:40 **Millennium: Mężczyźni, którzy nienawidzą kobiet (Män som hatar kvinnor)** *** - thriller Szwecja/Dania/Niemcy/Norwegia 2009, reż. Niels Arden Oplev, wyk. Michael Nyqvist (190 min)
01:50 **Mistyfikacja** - thriller * Polska 2010, reż. Jacek Koprowicz (155 min)

ALE KINO+

09:55 **Nicolas Cage: Szalony geniusz Hollywoodu** - film dok. Francja 2025
11:10 **Nora Roberts – Niebo** ** **Montany (Montana Sky)** - thriller USA 2006, reż. Mike Robe (120 min)
13:10 **Shalako** - western ** Wlk. Brytania/Niemcy/Hiszpania/USA 1968, reż. Edward Dmytryk, wyk. Sean Connery (135 min)
15:25 **Pokuta (Atonement)** *** - melodramat Wlk. Bryt./Francja/USA 2007, reż. Joe Wright (145 min)
17:50 **Ostatnie wielkie dzieło (The Last Vermeer)** *** - dramat historyczny USA/Holandia 2019, reż. Dan Friedkin, wyk. Guy Pearce (140 min)
20:10 **Patience II** (1,2/8) - serial krym. Wielka Brytania 2026, wyk. Tom Lewis, Mark Benton
22:25 **Krawiec z Panamy (The Tailor of Panama)** *** - thriller USA/Irlandia 01, reż. John Boorman, wyk. Pierce Brosnan (140 min)
00:45 **Ryzykowny napad (Mikaela)** *** - film przyg. Hiszp. 2025, reż. Daniel Calparsoro (120 min)

TVP KULTURA

09:50 **Magazyn** - Polska 2026
11:05 **Kosmos 1999 II** (4/24) - serial sensacyjny Wlk. Brytania 1976
12:10 **Biała** - spektakl teatralny Polska 1960, reż. Adam Hanuszkiewicz, wyk. Adam Hanuszkiewicz
13:20 **Magazyn** - Polska 2026
14:25 **Ostatnia walka** ** **Apacza (Apache)** - western USA 1954, reż. Robert Aldrich (95 min)
16:00 **Alternatywy 4** (5/9)
17:15 **Studio Kultura** (701)
18:05 **Złoto dezerterów** * - komedia Polska 1998, reż. Janusz Majewski, wyk. Marek Kondrat, Bogusław Linda (135 min)
20:20 **Pokój z widokiem (A Room with a View)** ***** - dramat obycz. Wlk. Brytania 1985, reż. James Ivory (125 min)
22:25 **Porozmawiajmy szczerze** (21)
23:05 **Zniknąć bez śladu** - film dokumentalny Niemcy/Japonia 2024
00:40 **Slow Light** - film anim. Polska/Portugalia 2022
01:00 **Rosół z kaczki** - film anim. Polska 24 (5 min)

HBO

08:55 **Jedynka plus** - komedia ** USA 2025, reż. Kenny Beaumont (95 min)
10:30 **Jane Eyre** - dramat **** obycz. Wlk. Brytania/USA 2011 (120 min)
12:30 **Najlepiej jak potrafisz** *** - komedia romantyczna USA 2025 (105 min)
14:15 **Akademia pana Kleksa II** ** - film fantasy Polska 2025 (120 min)
16:15 **Nasz syn** - dramat ** obycz. USA 23 (100 min)
17:55 **Kaskader** - film sens. *** USA/Kanada/Australia 2024 (125 min)
20:00 **Dom dobry** - dramat ***** obycz. Polska 2025, reż. Wojciech Smarzowski, wyk. Agata Turkot, Tomasz Schuchardt, Agata Kulesza (105 min)
21:45 **Mortal Kombat** - film *** s.f. USA/Australia 2021, reż. Simon McQuoid, wyk. Lewis Tan (105 min)
23:30 **Mortal Kombat II** *** - film s.f. USA 2026, reż. Simon McQuoid, wyk. Karl Urban (120 min)
01:30 **Karate Kid: Legendy** *** - komedia USA/Kanada 2025, reż. Jonathan Entwistle (90 min)

CANAL+ PREMIUM

09:05 **Wicked** - musical USA/ *** Wlk. Bryt./Kanada 2024, reż. Jon M. Chu, wyk. Cynthia Erivo (160 min)
11:45 **Cudowne życie** *** - komediodramat Francja/Kanada 2025, reż. Ken Scott (100 min)
13:25 **Thelma** - komedia **** USA/Szwajcaria 24, reż. Josh Margolin (95 min)
15:00 **Ultimatum Bourne'a** **** - film sensacyjny USA/Niemcy/Francja/Hiszpania 2007 (115 min)
16:55 **Wstęp do meczu**
17:25 **Piłka nożna: PKO BP Ekstraklasa** Lech Poznań – Raków Częstochowa (na żywo)
19:35 **Liga+ Extra** (na żywo)
21:30 **Skok na milion** ** - komedia Francja/Belgia 2025, reż. Grégoire Vigneron, wyk. Christian Clavier (90 min)
23:00 **Niewypowiedziana wojna II** (3/6) - serial s.f. Wlk. Brytania 2026
23:50 **Dziedzictwo Bourne'a** *** - film sens. USA/Jap. 12, reż. Tony Gilroy, wyk. Jeremy Renner (130 min)
02:00 **Wcielenie zła: Akta Epsteina** - film dok.

KINO POLSKA

07:40 Polska Kronika Filmowa 10A/69 - film dok. Polska 1969
07:50 Polska Kronika Filmowa 32AB/78 - reportaż Polska 78
08:20 Reksio - serial anim.
08:45 Miś Kudłatek (3,4)
09:05 Do przerwy 0:1 (3,4)
10:30 Moja mama - film krótkom. Polska 2024
10:45 Chłopi: Boryna (1) - film obyczajowy Polska 1973, reż. Jan Rybkowski
12:45 Chłopi: Jagna (2) - film obyczajowy Polska 1973, reż. Jan Rybkowski
14:40 Znachor - melodramat Polska 1981, reż. Jerzy Hoffman, wyk. Jerzy Bińczycki, Anna Dymna, Bernard Ładysz
17:40 Mała wielka miłość - komedia romant. Polska/USA 2008, reż. Łukasz Karwowski, wyk. Agnieszka Grochowska
20:00 Niepokonani - dramat obycz. USA/Emiraty Arabskie/Polska/Indie/Arabia Saudyjska 2010, reż. Peter Weir, wyk. Dragoş Bucur, Colin Farrell
22:45 Mniejsze zło - dramat obycz. Polska 2009, reż. Janusz Morgenstern, wyk. Lesław Żurek, Anna Romantowska
01:00 Jestem mordercą - thriller psycholog. Polska 16, reż. Maciej Pieprzyca, wyk. Agata Kulesza, Piotr Adamczyk

POLSAT FILM

08:10 Był sobie człowiek
10:40 Smerfy: Legenda Smerfnej Doliny - film anim. USA/Hiszpania 2013
11:00 Jak wytresować smoka 3 - film anim. USA/Japonia 2019
13:20 Powrót do przyszłości - film s.f. USA 1985
15:35 Szklana pułapka - film akcji USA 1988
18:20 Rycerz króla Artura - film przyg. USA/Wlk. Bryt. 95
21:00 Patriota - dramat historyczny USA/Niemcy 2000
00:30 Agentka - kom. krym. USA 2015, reż. Paul Feig

WARNER TV

08:45 Seks w wielkim mieście II - komedia USA 2010
11:45 Rodzinne rewolucje - komedia romant. USA 2014
14:05 Superman - film s.f. USA/Wlk. Brytania 1978
17:05 Kontakt - film s.f. USA 1997, reż. Robert Zemeckis
20:00 Słaby punkt - thriller USA/Niemcy 2007, reż. Gregory Hoblit, wyk. Anthony Hopkins, Ryan Gosling
22:10 Mad Max II: Wojownik szos - film s.f. Australia 1981
00:10 Wywiad z wampirem - horror USA 1994

CINEMAX

12:20 Trucizna - dramat obycz. Luksemburg/Holandia/Niemcy/Wlk. Brytania 2024
13:50 Niewidzialna walka - komedia Estonia/Grecja/Finlandia/Łotwa 2023
15:45 Slumdog. Milioner z ulicy - film obycz. Wlk. Brytania/USA/Francja 2008
17:45 Valmont - melodramat USA/Francja/Wlk. Bryt. 1989
20:00 Alita: Battle Angel - film sens. USA/Japonia/Kan. 2019
22:00 Kształt wody - film przyg. USA/Kanada/Meksyk 17
00:05 Fargo V (3,4/10)

TVN FABUŁA

08:25 Lekarze II (5,6,7)
11:25 Motywy filmowe (2)
11:40 Elf - komedia USA 2003
13:45 Znów mam 17 lat - komedia USA 2009
15:55 Wredne dziewczyny - komedia USA/Kanada 2004
18:00 Jak w niebie - komedia romantyczna USA 2005
20:00 Kac Vegas III - komedia USA 2013, reż. Todd Phillips
22:15 Elvis - film biograficzny USA/Australia 2022
01:35 Tożsamość - thriller Wlk. Bryt./Niemcy/F/USA 2011, reż. Jaume Collet-Serra

FILMBOX+ ONE

07:55 Strażnik Teksasu (16,17,18/26) - serial sens.
10:50 Beethoven - film familijny USA 1992
12:45 Wojownicze Żółwie Ninja: Zmutowany chaos - film animowany USA 2023
14:45 Hulk - film sens. USA 03
17:40 Iluzja - thriller USA/F 13
20:00 Vera: Dawne Rany V (2/4) - serial krym. Wlk. Bryt. 2015, wyk. Brenda Blethyn
22:00 Atomic blonde - film sens. USA 2017, reż. David Leitch, wyk. Charlize Theron
00:30 Patriota - film akcji USA 1998, reż. Dean Semler

PARAMOUNT

08:30 Szkoła rocka - komedia USA/Niemcy 2003
10:55 Przypadkowa dziewczyna - komedia romantyczna Wlk. Brytania/USA 1998
13:00 Poszukiwacze zaginionej arki - film przyg. USA 1981
15:30 Czy to ty, czy to ja? - komedia USA 1995
17:50 Sonic. Szybki jak błyskawica - film przyg. USA/Japonia/Kanada 2020
20:00 Zaginione miasto - komedia sens. USA 2022
22:25 Gorączka - film sensacyjny USA 1995
01:55 Krzyk - horror USA 1996

ROMANCE TV

08:30 Górski lekarz (5,6,7/7)
13:20 Wieśniaczki – możemy inaczej! - komedia romantyczna Niemcy 2023
15:15 Joachim Vernau: Jezioro Düster - thriller Niemcy 2023
17:05 Katie Fforde: Milczenie mężczyzn - dramat obycz. Niemcy 16, reż. Sigi Rothemund
19:00 Falk (2/6) - serial obycz.
20:00 Doktor Maiwald: Wsparcie (1/2) - serial obycz. Niemcy/Austria 2026
21:55 Rejs ku szczęściu - serial obycz. Niemcy 2022
23:50 Bella Amore - komedia romantyczna Niemcy 2014

AMC

09:05 Wyścig z czasem - film s.f. USA 2011
11:15 Honor wojownika - film sens. Nowa Zelandia/Korea Południowa 2010
13:10 Transformers III - film s.f. USA 2011
16:20 Pakt milczenia - thriller USA/Kanada 2006
18:20 film fabularny
20:15 Medalion - komedia sensacyjna USA/Hongkong 2003, reż. Gordon Chan
22:00 Aligator – Lake Placid - horror USA/Kanada 1999
23:45 Teksańska masakra piłą mechaniczną - horror USA 03

AXN

08:10 Walker: Strażnik Teksasu II (15,16/20) - serial kryminalny USA 2022
10:05 Rekrut V (6,7,8,9,10/22) - serial krym. USA 2022
15:05 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas XIV (21,22,1,2,3/22) - serial krym. USA/Kan.2014
20:00 Pogromcy duchów - komedia sens. USA 1984
22:15 Pogromcy duchów II - komedia sens. USA 1989
00:15 Złe mamuśki 2: Jak przetrwać święta - komedia USA/Chiny 2017, reż. Jon Luca

EPIC DRAMA

10:55 Poirot V (5,6,7,8/8)
15:30 Inspektor George Gently VII (1/4) - serial krym.
17:15 Komisarz Maigret (2/2)
19:05 Projekt Błękitna Księga II (5/10) - serial s.f.
20:00 Wszystkie stworzenia duże i małe VI (5/6) - serial obycz. Wlk. Brytania 2025
21:00 Morderstwo w małym mieście II - serial krym.
22:00 Marlow: klub zbrodni II (5/6) - serial kryminalny
23:00 Wszystkie stworzenia duże i małe VI (5/6)
00:00 Detektyw Murdoch XVIII (19,20/22) - serial krym.

TVN STYLE

06:50 Zgłoś remont (6)
07:45 Dzień Dobry TVN (5767)
11:30 Ostre cięcie (6)
12:30 Babski biznes II (6/8)
13:30 Jestem z Polski XVI (31,32,35/40) - serial dok.
16:35 Bitwa o gości (6)
17:35 Do zobaczenia II (7/11)
18:10 Ugotowani w parach (10)
19:10 Kuchenne rewolucje
21:05 Ostre cięcie (6) - reality show Polska 2026
22:10 Kobieta na krańcu świata XVII (1/8) - reportaż
23:10 Azja Express (1)
00:55 No to lecę! (1)

TVN TURBO

14:00 Moto kombat (1) - mag. motoryzacyjny Polska 2026
14:45 Zawodowi handlarze
16:15 Uwaga! Oszust: Ściema z ogłoszenia II (1,13/17)
17:15 Ciężarówką przez pół świata (1/8) - serial dok.
18:15 Naprawy nie do naprawy
19:00 Raport końcowy (834)
19:25 Wojny samochodowe (5, 6) - program rozrywkowy
21:25 Zawodowi handlarze (1)
22:10 Jeździć, obserwować VIII
22:55 Duda kontra Szafrański XI (1/10)
23:40 Niebezpieczne dzielnice II (7/13) - serial dok.

BBC FIRST

08:35 Śmierć z dala od palm II
09:50 Sanditon III (3,4/6)
11:45 Duchy V (1,2,3/6) - serial kom. Wlk. Brytania 2023
13:35 Morderstwa w Midsomer IV (3,3,4,4/6) - serial krym.
17:50 Z pamiętnika położnej XI (2/8) - serial obyczajowy
18:55 Detektyw z Chelsea III (1)
19:55 Śmierć pod palmami VIII (8/8) - serial kryminalny
21:00 W cieniu podejrzeń (5/8)
22:10 Line of Duty – Wydział wewnętrzny II (4,5/6)
00:30 Annika II (5/6)

FX

10:25 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku VIII (2,3/18)
12:15 Z Archiwum X IV (13,14/24) - serial s.f.
14:05 The Hunting Party II (7/13)
14:55 Spider–Man II - film sens. USA 2004, reż. Sam Raimi, wyk. Tobey Maguire
17:25 Szklana pułapka - film akcji USA 1988
20:00 The Mandalorian (3,4/8)
21:45 Uprowadzona II - film sensacyjny Francja 2012
23:35 Anakonda - thriller USA/Brazylia/Peru 1997
01:20 Obcy: Ziemia (1/8) - serial grozy USA/Wlk. Bryt. 25

HGTV

09:05 Nowa Maja w ogrodzie
11:05 Polowanie na ogród II
12:40 Najbrzydsze podwórko w dzielnicy (1,2/12)
13:45 Letnia chata na lata 12R
15:45 Zgłoś remont (3)
16:45 Weekendowa metamorfoza (8, 6) - reality show
18:40 Zgłoś remont (1)
19:35 House Hunters (8, 1, 2) - reality show Polska 2017
21:20 Pogromcy chaosu (6)
22:20 Dorota inspiruje (3)
23:15 Rajska posiadłość Pameli Anderson (3, 4)
01:15 Uratuj swój ogród (23)

BBC LIFESTYLE

13:40 Klasa pierwsza czy ekonomiczna? - film dok.
14:40 Wielkie brytyjskie wypieki (3, 4) - program rozrywk.
17:00 Klejnoty koronne
18:00 Najzdrowsza dieta świata - serial dok.
18:55 W świecie luksusu
19:55 Koreańska uczta Eda i Ryu (1) - mag. kulinarny
21:00 Winnice Australii i Gary Barlow (1) - serial dok.
22:00 Najlepszy konsultant ślubny (1) - program rozrywk.
23:15 Ibiza: za kulisami wieczornej imprezy - serial dok.
00:20 Wstydliwe choroby V

COMEDY CENTRAL

08:00 Tata ma plan III (8/13)
08:30 Teoria wielkiego podrywu V (14,15,16,17,18,19, 20,21,22,23/24) - serial kom.
12:45 Teoria wielkiego podrywu V (24,1/24) - serial kom.
13:30 Przyjaciele VII (12,13,14, 15,16,17,18,19,20,21/24)
18:30 Przyjaciele VII (22/24)
19:00 Duchy II (1,2/22)
20:00 Rodzina Addamsów - czarna komedia USA 1991
22:05 The Office PL III (9,10/12) - serial kom.
23:18 Comedy Club (4)

TVP SERIALE

07:15 Na sygnale - serial obyczajowy Polska 2026
10:05 Stawka większa niż życie (1/18) - serial wojenny
11:10 Czterej pancerni i pies (3,4) - serial wojenny Polska 70
13:30 Ojciec Mateusz 33 (4,5)
15:25 Komisarz Alex XXVI (1)
16:25 Ranczo II (2/13)
17:30 Czterej pancerni i pies (5,6) - serial wojenny Polska 70
19:50 Ojciec Mateusz 35 (4,6,7) - serial krym. Polska 26
22:40 Ranczo II (3,4/13) - serial kom. Polska 2007
00:35 Rodzinka.pl XVIII (12,13) - serial kom. Polska 2026

CANAL+ KUCHNIA

13:40 Podróż przez smaki Chin
14:35 James Martin: hiszpańska przygoda (3) - serial dok.
15:25 Jamie Oliver
16:20 Włoska uczta (1,2/28)
17:20 U sąsiadów w kuchni XV
18:25 Poza utartym szlakiem
19:25 Nie bój ryby! (6)
19:50 Dzień dobry, śniadanie
20:45 m jak mięso (3)
21:15 Anthony Bourdain IX (5,6,7/8) - serial dok. USA 2017
23:45 Hongkong od kuchni z Jeremym Pangiem (3)
00:45 Hiszpańskim szlakiem z Gonzalo - serial dok.

CANAL+ DOMO

15:15 Luksusowa ucieczka
16:15 Po pierwsze lokalizacja! Nowa Zelandia - serial dok.
17:15 Projekty marzeń – Nowa Zelandia (2/12)
18:10 Mam zamek III (8)
18:35 Daleko od miasta XVI (4)
19:05 Ucieczka na wieś XXII
21:00 Pokochaj lub sprzedaj – Wielka Brytania (2)
21:55 Pomocy! Kupiliśmy wioskę - serial dok.
22:50 Mały metraż w wielkim stylu II (1,2) - serial dok.
23:50 Bitwa o wnętrza (1)
00:45 Kupiliśmy sobie zamek – damy radę (6) - reality show

PLANETE+

13:40 Świat według termitów
14:45 Najdzikse ostępy Europy (3,1/5) - serial dok.
16:50 Targowiska świata (2)
18:00 Dokąd dzisiaj? IV (15,16)
18:40 Polska z góry. Zamki, dworki, pałace II (8,9/12)
19:40 Felix Kersten. Zagadka III Rzeszy - serial dok.
20:50 Mia Farrow. Cienie sławy
22:00 Premiera: Śmierć na Cyprze (1/7) - serial dok.
23:10 Morderca i jego pisarz
00:15 Teodor Herzl – człowiek, który wymyślił Izrael

DISCOVERY CHANNEL

12:00 Bracia Collins biorą się do roboty (6) - program rozr.
13:00 Ciężarówką przez Route 66 (4/7) - serial dok.
14:00 Gorączka złota V (11/11)
15:00 Złoto drwali II (7/8)
16:00 Zawodowcy
17:00 Nic do zgłoszenia (3/8)
18:00 Od samochodu do domu
19:00 Awantura o furę (7,8/10)
20:00 Złoto drwali II (7/8)
21:00 Gorączka złota: na kłopoty Freddy Dodge V (11/11)
22:00 W oku cyklonu III (5/9)
23:00 Awantura o furę (7,8/10)
00:00 Nagi instynkt przetrwania: tajemnicza wyspa (2)

TVP HISTORIA

14:40 Jutro idziemy do kina - dramat wojenny Polska 2007
16:30 Starożytny Egipt. Kronika Imperium (1/8)
17:30 Sława i chwała (6)
18:30 Ex libris - magazyn
19:00 Nieznana wojna na Północy II (4/6) - serial dok.
20:00 Druga wojna światowa w kolorze (9/10) - serial dok.
20:55 Polskie 100 lat (12)
21:30 Dom pod Dwoma Orłami (1/10) - serial obycz. Polska 23
22:30 Umarłem, aby żyć - film wojenny Polska 1984
00:15 303 - film dok. Polska 16

HISTORY

15:20 Starożytni kosmici XVIII
16:10 Największe tajemnice świata VII (1/10) - serial dok.
17:10 Naczelny inżynier nazistów (1) - film dok.
18:10 II wojna światowa w kolorze (6/6) - serial dok.
19:05 Starożytni kosmici XVII
20:00 Tom Hanks: II wojna światowa (11/20) - serial dok.
21:00 David Duchovny: archiwum tajemnic (1/10)
22:00 Największe tajemnice świata VII (5) - serial dok.
23:00 Starożytni kosmici XVIII
00:50 David Duchovny: archiwum tajemnic (1/10)

NATIONAL GEOGRAPHIC

13:55 Wielkie konstrukcje
15:00 Premiera: Burzliwa historia Tudorów (1/6)
16:00 Premiera: Grecja: miejsce pełne tajemnic (4/6)
17:00 Wielkie konstrukcje III Rzeszy: wojna z Ameryką
19:00 Sekrety starożytnej medycyny (7) - serial dok.
19:55 Bitwa o Księżyc (2)
21:00 Katastrofy pod lupą II
22:00 Katastrofa w przestworzach XV (2,3,4,3/10)
02:00 Alaska: następne pokolenie IV (10,11/14)

FOCUS TV

08:00 Rolnicy. Podlasie VII
09:00 Działkowcy II (7)
11:00 Z klimatem i z pasją (2)
11:30 Wojny magazynowe VIII (8,9,1,10,11/13) - serial dok.
14:00 Gwiazdy lombardu XXV
15:00 Przygody poszukiwaczy złota II (5,6) - serial dok.
17:00 Rolnicy. Podlasie VIII (33,34,35,36) - serial dok.
21:00 Wioski wioseczki (1)
22:00 Ameryka Trumpa – od kontroli granicznych do cięć budżetowych - film dok.
23:00 Najsłynniejsze napady
00:00 UFO. Zaginione dowody II (2/10) - serial dok. USA 18

BBC EARTH

12:10 David Attenborough i cuda natury IV (1/6)
12:45 W okowach mrozu IV
13:45 Przez dziką Amazonię
14:45 Dzika Francja
16:55 Życie na pustkowiu III (4)
18:45 Miłosne rozgrywki zwierząt (2/5) - serial dok.
19:45 Missisipi (3/3)
20:50 Dzika Wielka Brytania (2/4) - serial dok. Wlk. Bryt. 25
21:55 Ben Fogle: wyścig do źródła Nilu (2/2) - serial dok.
22:55 Przyszłość natury (1/4)
00:05 Fenomeny współczesnego życia II (2/6)

POLSAT VIASAT HISTORY

06:05 Starożytna apokalipsa (1,2,3,4,5/6) - serial dok. Niemcy/Wlk. Brytania 2021
11:25 Majowie: wojna pięciu królestw (1,2,3,4) - serial dok.
15:35 Wojna światowa: 1914-1945 (6,7,8/8) - serial dok.
18:50 Naziści, U-booty i bitwa o Atlantyk - serial dokumentalny Wlk. Brytania 2025
21:00 Kuba Rozpruwacz: krwawe szpalty (1,2,3/3) - serial dok. Wlk. Bryt. 2025
23:50 Podziemna armia (3) - serial dok. Polska 2021
01:45 Czołg: najważniejsza broń II wojny światowej

Od A do Z

BRYGADA PONAD PRAWEM ★★
film sens., Francja 2015, reż. Benjamin Rocher, wyk. Jean Reno, Alban Lenoir, Caterina Murino
20:00 | **tv puls**
Jean Reno na czele elitarnej jednostki policyjnej – działającej często na granicy prawa, ale za to niezwykle skutecznej: tylko ona może powstrzymać kolejną falę zbrodni.

DZIEŃ KOBIET ★★★
dramat obycz., Polska 2012, reż. Maria Sadowska, wyk. Katarzyna Kwiatkowska, Eryk Lubos, Grażyna Barszczewska
22:05 | **kino polska**
Mnóstwo nagród dla Marii Sadowskiej za opowieść o kierowniczce sieciowego supermarketu, która odrzuca obowiązujące w firmie reguły gry, by stanąć po stronie swoich podwładnych. Na faktach.

HOOLIGANS III ★★
film sens., Wlk. Brytania/USA 2013, reż. James Nunn, wyk. Scott Adkins, Kacey Clarke, Joey Ansah
20:00 | **stopklatka**
Dawny król szalikowców powraca na swój ukochany stadion na wieść, że ktoś zamordował jego brata. Ale dopełnienie zemsty oznacza wyzwanie rzucone współczesnym kibolom i przyjęcie ich reguł gry.

JAK STRACIĆ CHŁOPAKA W 10 DNI ★★★
komedia romantyczna, USA/Niemcy 2003, reż. Donald Petrie, wyk. Kate Hudson, Matthew McConaughey, Adam Goldberg
23:20 | **tvn 7**
Kate Hudson jako przebojowa dziennikarka i autorka gazetowych poradników, która w celach zawodowych zagina parol na Matthew McConaugheya, by go zaraz porzucić. Finał przewidywalny, ale brawurowy.

JENIEC WOJENNY ★★
film sens., USA/Filipiny 2025, reż. Louis Mandylor, wyk. Scott Adkins, Peter Shinkoda, Donald Cerrone
20:50 | **canal+ premium**
Znajome, chociaż nie w takim kostiumie: angielski pilot podczas II wojny trafia do japońskiej niewoli, gdzie zostaje zmuszony do udziału w walkach na gołe pięści. Na szczęście, pochodzi z Hongkongu.

Do kogo należę?

21:55 | cinemax
★★★

Opowieść o matce z tunezyjskiej wioski, cierpiącej, kiedy dwaj jej synowie poszli na wojnę. Powrót jednego z nich nie wzmacnia nadwerężonych więzi, a wręcz przeciwnie – wzmaga obawy i lęki.
FOT. MATERIAŁY PRASOWE

DRAMAT OBYCZ. TUNEZJA/FRANCJA/KANADA//ARABIA SAUDYJSKA/KATAR 2024, REŻ. MERYAM JOOBEUR, WYK. SALHA NASRAOUI, ADAM BESSA, MOHAMED GRAYAÂ

MIŁOŚĆ I INNE UŻYWKI ★★
komedia romantyczna, USA 2010, reż. Edward Zwick, wyk. Jake Gyllenhaal, Anne Hathaway, Oliver Platt
20:00 | **cinemax**
W stronę melodramatu w tonacji serio: przedstawiciel handlowy firmy farmaceutycznej, mistrz sprzedaży viagry, spotyka na swej drodze dziewczynę cierpiącą na chorobę Parkinsona. Pod rozwagę.

NATATORIUM ★★
dramat obycz., Finlandia/Islandia 2024, reż. Helena Stefansdottir, wyk. Ilmur María Arnarsdóttir, Elin Petersdottir, Elma Stefania Agustsdottir
23:50 | **cinemax**
Dziewczyna stara się o rolę w spektaklu, przygotowywanym w jej rodzinnym mieście, gdzie już nie mieszka. Zatrzymuje się u dziadków i nieświadomie wkracza w mroczny świat sekretów dysfunkcjonalnej rodziny.

PŁONĄCY WIEŻOWIEC ★★★
film katas., USA 1974, reż. John Guillermin, wyk. Steve McQueen, Paul Newman, William Holden
22:00 | **warner tv**
Kanon gatunku z nominacją do Oscara dla filmu roku i statuetkami za zdjęcia, montaż i piosenkę: podczas uroczystego otwarcia wybucha pożar w najwyższym budynku świata. Do ratowania rewia gwiazd.

STARCIE TYTANÓW ★★
film przyg., Wlk. Brytania/Australia/USA 2010, reż. Louis Leterrier, wyk. Sam Worthington, Gemma Arterton, Mads Mikkelsen
21:00 | **tvn 7**
Powtórka z mitologii na miarę kina XXI wieku: opowieść o Perseuszu, synu Zeusa, który szuka zemsty na Hadesie, bogu świata podziemnego, za śmierć swoich przybranych rodziców.

SUPERMAN II ★★★
film s.f., USA/Wlk. Brytania/Kanada 1980, reż. Richard Lester, Robert Lynn, David Tomblin, wyk. Christopher Reeve, Gene Hackman, Margot Kidder
19:25 | **warner tv**
Druga część przygód przybysza z planety Krypton, ale zrealizowana przez Richarda Lestera z materiałów niewykorzystanych w części pierwszej: Superman broni Ziemi przed najazdem swoich trzech ziomków.

THE PICKUP ★★
komedia sensacyjna, USA 2025, reż. Tim Story, wyk. Eddie Murphy, Pete Davidson, Keke Palmer
22:40 | **hbo**
Dwaj kierowcy opancerzonych furgonetek stają się kluczowymi postaciami w szatańskim planie kradzieży 60 mln dolarów, opracowanym przez geniuszkę zbrodni - uwodzicielską kochankę jednego z nich.

TWISTERS ★★★
film sens., USA/Japonia 2024, reż. Lee Isaac Chung, wyk. Daisy Edgar-Jones, Glen Powell, Anthony Ramos
22:40 | **tvn**
Nieustraszona łowczyni burz, która przed laty straciła swoją ekipę i wycofała się ze ścigania z wiatrem, wraca na szlak huraganów, by przetestować najnowocześniejszy sprzęt do wyciszania żywiołu.

WOLF MAN ★★
horror, USA/Irlandia/Nowa Zelandia 2025, reż. Leigh Whannell, wyk. Christopher Abbott, Julia Garner, Matilda Firth
22:45 | **canal+ premium**
Rodzina wyjeżdża do odziedziczonego domu na odludziu, gdzie nocą zostaje zaatakowana przez tajemnicze monstrum. Nieoczekiwanie w zabarykadowanym domu ojciec rodziny ulega przemianie. Jednak rutyna.

ZAWROTNA PRĘDKOŚĆ ★★
thriller, Francja/Belgia/USA 2017, reż. Antonio Negret, wyk. Scott Eastwood, Freddie Thorp, Ana de Armas
23:50 | **tv puls**
Dwaj bracia, specjaliści od kradzieży luksusowych aut, otrzymują zlecenie na cenny model, należący do króla półświatka Lazurowego Wybrzeża, co oznacza wkroczenie w sam środek lokalnych tarć o władzę.

KONRAD J. ZARĘBSKI

PONIEDZIAŁEK 7.09

TVP1

07:00 Msza święta
07:30 Studio Raban (447)
08:00 Serwis Info, pogoda
08:15 Noce i dnie (12/12)
09:20 Ranczo X (11)
10:15 Komisarz Alex XXV (4)
11:05 Ojciec Mateusz XX (3)
12:00 Serwis Info - magazyn
12:10 Agrobiznes - magazyn
12:40 Rok w ogrodzie extra
12:55 Przerażająca tajemnica kwiatów - film dok. F 2022
14:00 Splątane losy
15:00 Serwis Info
15:10 Reporterzy (607)
15:35 Gra słów. Krzyżówka
16:00 Dziedzictwo
17:00 Teleexpress
17:25 Jaka to melodia? (5948)
18:05 Klan - telenowela
18:40 Akacjowa 38
19:30 19.30 - wiadomości
19:55 Pytanie dnia, pogoda

20:30 **Felicita** (1) - serial obyczajowy Polska/Włochy 2026
20:55 **Król Maciuś Pierwszy** - spektakl teatralny Polska 26, reż. Tadeusz Kabicz, wyk. Tomasz Kot, Danuta Stenka
22:20 **Postscriptum** (57)
22:50 **Konstruktorzy z Ground Zero** - film dok.
23:55 **Balans bieli** (139)
00:35 **Filip** - dramat wojenny ★★★★ Polska 2021, reż. Michał Kwieciński, wyk. Eryk Kulm (170 min)

TVP2

05:30 M jak miłość
06:20 Rodzina (nie od) święta (50) - program religijny
06:55 Barwy szczęścia
07:30 Pytanie na śniadanie – pobudka (7669) - mag.
07:55 Pytanie na śniadanie (7669) - mag. Polska 2026
11:50 Okrasa łamie przepisy (315) - mag. kulinarny
12:30 Koło fortuny (2208)
13:15 Panna młoda
14:05 Va banque (1058)
14:35 Na sygnale
15:05 La Promesa – pałac tajemnic - telenowela
16:00 Koło fortuny (2209)
16:35 Familiada (3036)
17:20 Panna młoda - serial obyczajowy Turcja 2024
18:15 Va banque (1066)
18:50 Jeden z dziesięciu (1)
19:25 Barwy szczęścia

20:05 **Barwy szczęścia** - serial obycz. Polska 2026
20:40 **Kulisy serialu „M jak miłość"** (1670)
20:50 **M jak miłość** - serial obycz. Polska 2026
21:50 **Na sygnale** - serial obycz. Polska 2026
22:55 **Matlock** (11,12/19) - serial krym. USA 25
00:35 **Zaślubiona** (1/3)
01:50 **Boska Florence** ★★★★ **(Florence Foster Jenkins)** - komedia Wlk. Brytania/USA/Francja 2016 (120 min)

POLSAT

05:25 Telezakupy TV Okazje
06:00 Nowy dzień - mag.
09:10 Malanowski i Partnerzy VIII (50/59)
09:40 Wypasiona Kuchnia (4)
09:45 Malanowski i Partnerzy VIII (51)
10:15 Dlaczego ja? 30 (5,6) - serial fabularno-dok.
12:20 Gliniarze Śląsk (5)
13:20 Gliniarze XVI (70,71)
15:30 Wydarzenia
15:55 Gliniarze XXI (6) - serial fabularno-dok. Polska 2026
16:55 Gliniarze Śląsk (6)
18:00 Pierwsza miłość 50 (72) - serial obycz. Polska 2026
18:50 Wydarzenia, sport, pogoda - wiadomości
19:15 Gość „Wydarzeń" (907)
19:25 Wypasiona Kuchnia (8)
19:55 Milionerzy (125) - teleturniej Polska 2026

20:25 **Jurassic World: Dominion** ★★★ - thriller USA/Chiny/Malta/Japonia 2022, reż. Colin Trevorrow, wyk. Chris Pratt, Bryce Dallas Howard (195 min)
23:40 **Odwet (A Man Apart)** ★★ - film sens. USA/Niemcy 2003, reż. F. Gary Gray (140 min)
02:00 **Nieobliczalny (Shadow Man)** ★ - film sens. USA/Wlk. Bryt./Rum. 2006, reż. Michael Keusch (125 min)

TVN

05:40 Uwaga! (7738) - mag. reporterów Polska 2025
05:55 Ukryta prawda (5/60)
06:50 Kuchenne rewolucje XXVI (13) - reality show
07:45 Dzień Dobry TVN (5768)
11:20 Doradca smaku (5)
11:30 Kuchenne rewolucje: Gliwice – Pierwsza Polka 33 (1) - reality show Polska 2026
12:35 Kuchenne rewolucje: Restauracja „Pod kamienicą", Grudziądz XXI (3) - reality show Polska 2020
13:40 Ukryta prawda (23,24,6/40) - serial fabularno-dok. Polska 2024
16:50 Szpital św. Anny IV (6)
17:55 Detektywi VII (6) - serial fabularno-dok.
19:00 Fakty, sport, pogoda
19:40 Raport US Open
19:55 Uwaga! (8081) - mag.

20:15 **Na Wspólnej** - serial obycz. Polska 2026
20:50 **The Floor** (5) - teleturniej Polska 2026
21:30 **Taskmaster** (2) - program rozrywkowy
22:40 **Twisters** - film sens. ★★★ USA/Japonia 2024, reż. Lee Isaac Chung, wyk. Daisy Edgar-Jones, Glen Powell (145 min)
01:05 **Lara Croft: Tomb Raider** ★★ - film przyg. USA/Wlk. Brytania/Japonia/Niemcy 2001, reż. Simon West (130 min)

TV PULS

06:00 Policjanci z Miami V (1,2/22) - serial kryminalny
08:00 Kobra – oddział specjalny XXV (4,3/10) - serial sensacyjny Niemcy 2019
10:00 Zaklinaczka duchów IV (23/23) - serial fantasy
11:00 Kotka - serial obycz.
12:00 Nie igraj z aniołem - telenowela Meksyk 2009
13:00 Wspaniałe stulecie III - serial obycz. Turcja 2013
14:00 Kurierzy II (34)
15:00 Lombard. Życie pod zastaw XIV (11,12) - serial obyczajowy Polska 2024
17:00 Kurierzy II (35)
18:00 Lombard. Życie pod zastaw XIX (5,6) - serial obycz.
20:00 **Brygada ponad prawem (Antigang)** ★★ - film sens. F 2015, reż. Benjamin Rocher, wyk. Jean Reno (115 min)
21:55 **Brygada ponad prawem powraca (Antigang: la relève)** ★★ - film sens. Francja 2023, reż. Benjamin Rocher (115 min)
23:50 **Zawrotna prędkość (Overdrive)** ★★ - thriller Francja/Belgia/USA 2017 (100 min)
01:30 **Dzielnica strachu X**

TVN7

05:20 Ten moment (16/40) - serial fab.-dok. Polska 2021
05:55 Szkoła (69,70,71/72) - serial fab.-dok. Polska 2017
08:45 Ukryta prawda (27,4,5) - serial fab.-dok. Polska 2022
11:50 W-11 Wydział Śledczy - serial fab.-dok. Polska 2010
13:55 Detektywi III (24/60) - serial fab.-dok. Polska 2024
15:00 Szpital (53,54/68) - serial fab.-dok. Polska 2018
17:00 Sędzia Anna Maria Wesołowska - serial fab.-dok.
18:00 SOS. Ekipy w akcji (59/60) - telenowela dokumentalna Polska 2018
19:00 Ukryta prawda (9/17) - serial fab.-dok. Polska 2025
20:00 **Hotel Paradise** (7) - real tv Polska 2026
21:00 **Starcie tytanów** ★★ **(Clash of the Titans)** - film przyg. Wielka Brytania/Australia/USA 2010, reż. Louis Leterrier, wyk. Sam Worthington (140 min)
23:20 **Jak stracić chłopaka** ★★★ **w 10 dni (How to Lose a Guy in 10 Days)** - komedia romant. USA/Niemcy 2003, reż. Donald Petrie (140 min)
01:40 **Mówię Wam** (3) - mag.

MEZZO

13:15 Intermezzo
13:30 Gaetano Donizetti: Córka pułku - opera Włochy 22
15:45 Koncert z okazji 25-lecia Mezzo - muzyka klas.
17:00 Intermezzo
17:20 Królewska Orkiestra Filharmonii w Liège, Gergely Madaras, Noemi Győri: Debussy, Mason - muzyka klas.
18:30 Koncert inauguracyjny Międzynarodowego Konkursu im. George'a Enescu 2026
20:30 Renaud Capuçon: skrzypce bez granic - portret Szwajcaria/Francja 2021
21:25 Orkiestra kameralna z Lozanny, Renaud Capuçon, Stefan Dohr: Mozart, Strauss
22:35 Mozart: XXIV koncert fortepianowy – André Previn
23:10 Mozart: XXIII koncert fortepianowy – Zoltán Kocsis

PULS 2

10:35 Basia (11,12)
11:10 Gus. Mały - serial anim.
11:35 Tomek i przyjaciele: Naprzód lokomotywy! XXVII
12:00 Psi patrol IV (5/26)
12:35 Gumisie IV (5,6/10)
13:35 Smerfy
14:00 Baranek Shaun IV
14:35 Marta mówi!
15:00 Miraculous III (20,8/26)
16:00 Patryk Rozgwiazda Show (6,7/26) - serial anim.
17:00 SpongeBob Kanciastoporty IX (6,7/26)
18:00 Pingwiny z Madagaskaru III (10,11/15)
19:00 Kacze opowieści
20:00 Lombard. Życie pod zastaw XVIII (51) - serial obycz.
21:00 Dzielnica strachu X (36,37) - serial krym. Polska 25
23:00 Wstydliwe choroby VI
01:00 Dzielnica strachu X (35)

TV4

07:55 Bogaty dom – biedny dom XIII (9) - serial dok.
08:55 Policjantki i policjanci XI (38,39,40/65)
11:55 Na ratunek 112 XVII
12:55 Trudne sprawy XVIII
15:55 Policjantki i policjanci XXV (5) - serial obycz.
17:00 Trudne sprawy 28 (6)
18:00 Łowcy skarbów. Kto da więcej (78) - reality show
19:00 Policjantki i policjanci XXV (6) - serial obycz.
20:00 Wypasiona Kuchnia (7)
20:05 Uroczysko VI (5)
20:40 Sprawiedliwi – wydział kryminalny XXI (5)
21:40 Sprawiedliwi. Trójmiasto IV (5) - serial krym.
22:45 Opowiem ci o zbrodni (5)
23:10 Marksman, strzelec wyborowy - film sens. USA 05
01:15 Love Island V (10/55)

METRO

07:35 Szpital (61,62,63/68)
10:30 Sędzia Anna Maria Wesołowska - serial fab.-dok.
12:30 Szkoła (46/68)
13:30 Brzydula - serial obycz.
14:40 Za głosem serca - telenowela Brazylia 2023
15:50 Magda M. III (4) - serial obyczajowy Polska 2006
16:55 Idź na całość (13)
18:00 Złomowisko PL IV - serial dok. Polska 2018
19:00 Kartoteka VI (16,17/30) - serial fab.-dok. Polska 2014
21:05 Kryminalni VIII (6,7) - serial krym. Polska 2008
23:15 Hannibal (10/13) - serial grozy USA 2013
00:20 Zbrodnie z pierwszych stron gazet V (5/12) - serial dokumentalny USA 2021
01:20 Szpital (60/68)
02:20 Szkoła (49/68)

PONIEDZIAŁEK 7.09

STOPKLATKA

08:50 Robert Makłowicz (238) - mag. kulinarny
09:40 Pyszne dania w 10 minut z Julią Oleś (9)
09:50 Górski lekarz XVII (7,8/16) - serial obycz. Niemcy/Austria 2024
11:45 Zagadki kryminalne panny Fisher II (1,2/13) - serial krym. Austr. 2013
14:00 Hudson i Rex VIII (4/14) - serial krym. Kan. 2025
15:00 Zajazd. Będzie się działo II (4,5) - serial fab.-dok. Polska 2026
17:00 Katastrofy w przestworzach III (12,9,6/2) - serial dok. Kanada 05
20:00 Hooligans III (Green Street 3: Never Back Down) ** - film sens. Wlk. Brytania/USA 2013, reż. James Nunn, wyk. Scott Adkins, Kacey Clarke (120 min)
22:00 Ekstradycja II (5,6) - serial sens. Polska 1996
00:30 Millennium: Dziewczyna, która igrała z ogniem (The Girl Who Played with Fire) *** - thriller Dania/Niemcy/Szwecja 2009, reż. Daniel Alfredson, wyk. Noomi Rapace (175 min)

KINO POLSKA

08:00 Do przerwy 0:1 (1)
08:35 Szumy i fonie - film krótkom. Polska 2024
08:55 Ranking Naj Polskiego Kina - serial dok. Polska 2024
09:40 Tego się nie robi kotu - film krótkom. Polska 2022
09:50 Motylem jestem, czyli romans czterdziestolatka - komedia Polska 1976
11:45 Quo vadis - film historyczny Polska/USA 2001, reż. Jerzy Kawalerowicz, wyk. Paweł Deląg, Magdalena Mielcarz, Bogusław Linda
13:40 Quo vadis - film historyczny Polska/USA 2001
15:35 Skradziona kolekcja - komedia krym. Polska 1979, reż. Jan Batory, wyk. Izabella Dziarska, Elżbieta Starostecka
17:15 Pogranicze w ogniu (11,12) - serial sens. Polska 91
20:00 Skrzydlate świnie - film obycz. Polska 2010, reż. Anna Kazejak, wyk. Paweł Małaszyński, Piotr Rogucki
22:05 Dzień kobiet - dramat obycz. Polska 2012, reż. Maria Sadowska, wyk. Katarzyna Kwiatkowska, Eryk Lubos
00:00 Zgorszenie publiczne - komedia romant. Polska 09, reż. Maciej Prykowski, wyk. Krzysztof Czeczot, Marian Dziędziel, Dorota Pomykała

ALE KINO+

08:40 The Office PL (9,10/12)
09:50 Grantchester X (5,6/8)
11:55 Detektyw Foyle (4/4) - serial kryminalny
14:00 Nora Roberts – Niebo Montany (Montana Sky) ** - thriller USA 06, reż. Mike Robe, wyk. Ashley Williams, Charlotte Ross (120 min)
16:00 Exodus - dramat obyczajowy Szwecja 2023, reż. Abbe Hassan, wyk. Ashraf Barhom, Jwan Alqatami (125 min)
18:05 Detektyw Foyle II (1/4) - serial kryminalny Wlk. Brytania 2003
20:10 Zaginione (The Missing) *** - western USA 2003, reż. Ron Howard, wyk. Tommy Lee Jones, Cate Blanchett, Evan Rachel Wood (165 min)
22:55 Edukacja XD (1,2/10) - serial obycz. Polska 2025, wyk. Tomasz Włosok, Michał Balicki
00:10 Niesłusznie oskarżona (The Trials of Cate McCall) *** - dramat obycz. USA 2013, reż. Karen Moncrieff, wyk. Kate Beckinsale, Nick Nolte, James Cromwell (110 min)

POLSAT FILM

08:30 Przyjaciółki XVIII (11,12)
10:25 Świat według Kiepskich (2,22,9,10,9/42) - serial kom.
13:05 Faceci w czerni - komedia sensacyjna USA 1997
15:20 Szybcy i wściekli - film sens. USA/Tajlandia/Kanada/Japonia 2021, reż. Justin Lin
18:20 Gran Turismo - film przyg. USA/Japonia 2023
21:00 Skazaniec - dramat kryminalny USA 2008
23:20 Królowa wojownik - dramat historyczny USA/RPA/Irlandia 2022
01:55 Gliniarze XII (12/60)

FILMBOX+ ONE

07:45 Panna Marple VI (3/3)
09:45 Vera V (4/4)
11:45 Zagadki kryminalne panny Fisher (10/13)
12:55 Poirot IV (2/3)
15:05 Strażnik Teksasu (19,20/26) - serial sens.
17:05 Vera VI (1/4)
18:55 Poirot II (6/10) - serial krym. Wlk. Brytania 1990
20:00 Sąsiedzi II - komedia USA/Chiny 2016, reż. Nicholas Stoller, wyk. Seth Rogen
22:00 Co z oczu, to z serca - kom. krym. USA 1998
00:45 Uciec, ale dokąd? - film sens. USA 1993

TVP KULTURA

08:15 Tamte lata, tamte dni
09:00 Polskie drogi (8) - serial wojenny Polska 1976
10:40 Miasto z morza ** - film historyczny Polska 2009, reż. Andrzej Kotkowski (125 min)
12:45 Hollywoodzki remake (1/4) - serial dok. F 2023
13:45 Kosmos 1999 II (3/24) - serial sensacyjny Wlk. Brytania 1976
14:50 Ostoja (Sanctuary) ** - dramat obycz. Irlandia/Polska 2012, reż. Norah McGettigan (100 min)
16:30 Polskie drogi (9)
18:10 Dobry tytuł (51)
18:55 Rawhide III (5) - western USA 1961
20:00 Męstwo i honor (Jacquou le croquant) *** - dramat obyczajowy Francja 2007, reż. Laurent Boutonnat, wyk. Gaspard Ulliel (160 min)
22:40 Pokój z widokiem (A Room with a View) ***** - dramat obyczajowy Wlk. Brytania 1985, reż. James Ivory, wyk. Helena Bonham Carter (125 min)
00:45 Zniknąć bez śladu - film dokumentalny Niemcy/Japonia 2024

WARNER TV

07:55 Bajer z Bel-Air II
08:55 Prawo Agaty VI (4)
09:55 Pełniejsza chata
11:10 Teraz albo nigdy! (8)
13:15 Bajer z Bel-Air II (16,17,18,19/24) - serial kom.
15:10 Pełniejsza chata (12,13,1,2/13) - serial kom.
17:40 Rewolwer i melonik - film sens. USA 1998
19:25 Superman II - film s.f. USA/Wlk. Bryt./Kanada 1980
22:00 Płonący wieżowiec - film katas. USA 1974
01:05 Bez mojej zgody - dramat obycz. USA 2009

PARAMOUNT

07:30 Czarodziejki III (6,8/22)
09:20 Pewnego razu na Dzikim Zachodzie - western Włochy/USA 1968, reż. Sergio Leone
13:00 Czarodziejki III (9,10/22)
15:00 Żony ze Stepford - film s.f. USA 2004, reż. Frank Oz
17:15 Mission: Impossible – Rogue Nation - film sens. USA 2015, wyk. Tom Cruise
20:00 Na fali - film sens. Japonia/USA 1991, reż. Kathryn Bigelow, wyk. Patrick Swayze
22:35 Raport mniejszości - film s.f. USA 2002
01:30 Negocjator - film sensacyjny USA/Niemcy 1998

HBO

08:30 Harry Potter i komnata tajemnic *** - film przyg. Wlk. Brytania/USA 2002 (160 min)
11:10 Lalka - komedia romantyczna Francja 2025, reż. Sophie Beaulieu (80 min)
12:30 Nasz syn - dramat obycz. USA 23 (105 min)
14:15 Dom dobry - dramat ***** obycz. Polska 2025, reż. Wojciech Smarzowski, wyk. Agata Turkot, Agata Kulesza (105 min)
16:00 Blue Moon - film biograficzny USA/Irlandia 2025 (100 min)
17:40 Kompletnie nieznany **** - film biograficzny USA 2024 (140 min)
20:00 Latarnie (4) - serial sensacyjny USA 2026
21:00 Lady (2/4) - serial obycz. Wlk. Brytania 2026
21:50 Piekło kobiet (1/6) - serial obycz. Polska 26, wyk. Bogumiła Bajor
22:40 The Pickup - komedia ** sensacyjna USA 2025, reż. Tim Story (95 min)
00:15 Milcząca przyjaciółka **** - film biograficzny Niemcy/Węgry/Francja/Chiny 2025, reż. Ildikó Enyedi (145 min)

CINEMAX

15:20 Megalomani - komedia Grecja 2025
17:05 Obiecałeś mi morze - dramat obycz. Francja 2023
18:35 Piękna rola - komedia romantyczna Francja 2024
20:00 Miłość i inne używki - komedia romant. USA 2010
21:55 Do kogo należę? - dramat obycz. Tunezja/Francja/Kanada/Norwegia/Arabia Saudyjska/Katar 2024
23:50 Natatorium - dramat obycz. Finlandia/Islandia 2024
01:40 Klątwa Holendra - film krótkom. Bułgaria 2023

ROMANCE TV

10:30 Diagnoza Betty (13,14/29) - serial obycz.
12:25 Następny zjazd „Szczęście": Prawdziwy ojciec - komedia Niemcy 2022
14:20 Lato nad jeziorem Garda - romans Niemcy 2022
16:15 Inga Lindström: Skok w szczęście - romans Niemcy 2005, reż. Heidi Kranz
18:05 Górski lekarz (1/8)
20:00 Poślub mnie w Yosemite - komedia romant. USA 2022
21:45 Lilly Schönauer: Na zawsze i jeden dzień - dramat obycz. Austria/Niemcy 2008
23:40 Górski lekarz (1/8)

CANAL+ PREMIUM

09:05 Łapu-Capu (213)
09:20 Masz ci los! - komedia *** Polska 23 (90 min)
10:50 Zmierzch ** - film fantasy USA/Wlk. Brytania 2008 (120 min)
12:50 Dalej jazda! 2 - komedia *** Polska 26 (100 min)
14:30 Battleship: Bitwa o Ziemię ** - film przyg. USA/Japonia 12 (130 min)
16:40 Peacock - dramat ** obycz. USA 2010, reż. Michael Lander (90 min)
18:10 Łapu-Capu (214)
18:15 Niania w Nowym Jorku *** - komedia romantyczna USA 2007 (105 min)
20:00 Niewypowiedziana wojna II (4/6) - serial s.f. Wlk. Brytania 2026
20:50 Jeniec wojenny - film ** sens. USA/Filipiny 2025, reż. Louis Mandylor, wyk. Scott Adkins (115 min)
22:45 Wolf Man ** - horror USA/Irlandia/Nowa Zelandia 2025, reż. Leigh Whannell, wyk. Christopher Abbott, Julia Garner (105 min)
00:30 Gniew ojca ** - thriller USA 2024, reż. Evan Ari Kelman, wyk. Brittany Snow (115 min)

TVN FABUŁA

11:55 Zapukaj do moich drzwi
13:55 Młode gliny (2/50)
14:55 Detektywi - serial dok.
16:05 Na Wspólnej (70,71)
17:10 Magia kina (2)
17:35 Najpiękniejsza muzyka filmowa (3) - mag. muzyczny
17:55 Ella zaklęta - film fantasy USA/Irlandia/Wlk. Brytania 2004, reż. Tommy O'Haver
20:00 Skok stulecia - film sensacyjny USA 2018
23:00 Kac Vegas - komedia USA/Niemcy 2009
01:05 Elvis - film biograficzny USA/Australia 2022

AMC

09:45 To tylko sen - thriller USA 2021, reż. Paul Schneider
11:40 Wojowniczka z Księżycowego Królestwa - film fantasy Chiny 2014
13:50 Klątwa Tutenchamona (1) - film przyg. USA 2006
15:45 Klątwa Tutenchamona, (2) - film przyg. USA 2006
17:35 Ad Astra - film s.f. USA/Chiny/Brazylia 2019
20:05 Strażnik czasu - film s.f. USA/Japonia 1994
22:10 Pod presją - thriller USA/Kanada 1997
00:05 Paradox Effect - film sensacyjny USA 2023

AXN

08:25 Ostry dyżur IV (18/22)
09:25 Castle VI (16,17/23)
11:20 Rekrut V (11,12/22)
13:15 Dowody zbrodni IV (20,21/24) - serial sens.
15:10 FBI IV (15,16/21)
17:10 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas VII (12,13/24)
19:05 Castle VI (18,19/23)
21:05 FBI: International IV (21/22) - serial akcji USA 2025
21:55 FBI: Most Wanted V (2/13)
22:55 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas VII (12,13/24)
00:45 Castle VI (18/23)

EPIC DRAMA

09:15 Wszystkie stworzenia duże i małe (4/6) - serial obycz.
10:10 Lekarze na start
11:45 Zatraceni w miłości
12:55 Sprawy pana Booka
14:05 Agenci NCIS XVI (16/24)
14:55 Panna Marple III (4/4)
16:55 Poirot: Karty na stół X: Po pogrzebie (3) - film kryminalny Wlk. Brytania 2005
19:00 Agenci NCIS XVI (17/24)
19:50 Poirot III (3/11) - serial krym. Wlk. Brytania 1991
21:00 Robin Hood
22:15 Sherlock i córka (5/8)
23:05 Poirot III (3/11)
00:15 Agenci NCIS XVI (17/24)

TVN STYLE

11:20 Dobrze zrobione w domu (1) - mag. Polska 2026
11:30 Ugotowani (12, 1)
13:30 Kuchenne rewolucje
15:35 I nie opuszczę Cię aż do ślubu (10, 1) - reality show
17:05 Mniej znaczy więcej. Live Better For Less (1)
17:40 Kuchenne rewolucje
20:50 Kobieta na krańcu świata XVII (1/8) - cykl reportaży
21:50 Jestem z Polski X (9/15)
22:50 Hotel Paradise (7)
23:45 Mroczne sekrety małżeńskie V (11,12/12)
00:55 Apetyt na miłość (7)

TVN TURBO

11:15 Złomowisko PL X
12:15 Naprawy nie do naprawy
13:00 Zawodowi handlarze
14:30 Wojny samochodowe
16:30 Jeździć, obserwować V
18:00 Raport Turbo (5061)
18:15 Wojny samochodowe
20:15 Ciężarówką przez pół świata (1/8) - serial dok.
21:15 Moto kombat (1)
22:00 Raport Turbo (5061)
22:15 Duda kontra Szafrański XI (1/10) - serial dok. Polska 2026
23:00 Jeździć, obserwować VIII (1/12) - serial dok.
23:45 Naprawy nie do naprawy (3, 5) - mag. motoryzacyjny

BBC FIRST

09:45 Ojciec Brown IV (2/10)
10:45 Śmierć pod palmami VIII
11:55 Z pamiętnika położnej XIII
13:05 Tajemnice Brokenwood
15:00 Ojciec Brown XI (10/10)
16:00 Lewis II (2/8)
17:00 My Life is Murder III
18:00 Morderstwa w Midsomer XVIII (2/6) - serial krym.
19:55 Śmierć pod palmami IX (1/8) - serial kryminalny
21:00 Harry Wild V (2)
22:00 Ellis (1/3) - serial krym.
23:55 Zbrodnie Saint-Pierre (5/10) - serial krym. Kan. 2025

FX

10:00 CSI: Kryminalne zagadki Miami V (1,2/24)
11:55 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku VIII (7,8/18)
13:45 Agenci NCIS X (7,8/24)
15:35 CSI: Kryminalne zagadki Miami V (3,4/24)
17:25 Z Archiwum X IV (14,15/24) - serial s.f.
19:15 Agenci NCIS: Sydney III
20:10 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku VIII (9,10/18)
22:00 The Hunting Party II (8/13) - serial krym. USA 2026
22:55 Z Archiwum X IV (15/24)
23:55 Armageddon - film katastroficzny USA 1998

HGTV

11:00 Kamera, akcja, wpadka!
12:00 Odlotowy ogród (5)
12:35 Wymarzony dom w 100 dni VI - serial dok. USA 2024
14:30 Mieszkanie na miarę IV
16:25 Polowanie na ogród II (1,2,3/8) - serial dok.
18:05 Najbrzydsze podwórko w dzielnicy (1,2/12) - serial dok.
19:10 Weekendowa metamorfoza (4) - reality show
20:05 Zgłoś remont (3)
21:00 Dorota was urządzi V (8,9/12) - serial dok. Polska 16
22:30 House Hunters (5, 6, 7, 8)
00:35 Kamera, akcja, wpadka!

BBC LIFESTYLE

12:35 Stacey Dooley wpada na weekend II - serial dok.
13:35 Najlepszy konsultant ślubny (1) - program rozrywk.
14:50 Bake off: zawodowcy (5)
15:50 Zapraszam do stołu: profesjonaliści (19, 20)
17:50 Antyki z Francji: na tropie okazji (2) - reality show
18:50 Mistrzowie szycia (1)
19:50 Wielkie nowozelandzkie wypieki (6) - show
21:00 Hilton przy Park Lane (4) - serial dok. Wlk. Bryt. 2024
22:00 W świecie luksusu
23:00 Wstydliwe choroby VI
00:00 Ratunek dla skóry IV

COMEDY CENTRAL

11:55 Teoria wielkiego podrywu VI (2,3,4,5,6,7/24)
14:30 Dwóch i pół (17,18,19, 20/24) - serial kom. USA 2004
16:30 Przyjaciele VIII (11,12, 13,14,15,16/24) - serial kom.
19:30 Duchy II (4,3/22)
20:30 Teoria wielkiego podrywu VI (8,9,10/24)
22:00 The Office PL III (11,12/12) - serial kom.
23:05 Comedy Club (5, 6)
00:05 Miasteczko South Park VIII (2,3/14) - serial anim. dla dorosłych USA 2004

TVP SERIALE

09:15 Rodzinka.pl VI (16/26)
09:45 Klan - telenowela
10:20 Ranczo II (1/13)
11:20 M jak miłość
12:20 Komisarz Alex XXVI (1)
13:20 Kulisy serialu „Ojciec Mateusz" (15) - felieton
13:30 Ojciec Mateusz 33 (8,9)
15:30 Komisarz Alex IX (6)
16:20 Na sygnale
17:25 Ranczo II (3,4/13)
19:30 Ojciec Mateusz 33 (10,9) - serial krym. Polska 2025
21:30 Ranczo II (5,6/13) - serial kom. Polska 2007
23:30 Ojciec Mateusz 33 (11)
00:25 Na sygnale

CANAL+ KUCHNIA

13:45 Włoskie życie Sophie Grigson (5,6) - serial dok.
14:40 U sąsiadów w kuchni XIV (1,3) - serial dok. Niemcy 2023
15:45 Nie tylko kimchi (2, 3)
16:40 Jamie Oliver (7)
17:35 Jamie: dania na każdą kieszeń - serial dok.
18:30 Hongkong od kuchni z Jeremym Pangiem (3)
19:25 m jak mięso (1)
19:50 Nico wrzuca na ruszt (5)
20:20 Gotuj taniej z Jamiem (3)
21:15 Anthony Bourdain VII (5,6,7/9) - serial dok. USA 2016
23:55 Top Chef (5)

CANAL+ DOMO

14:05 Cudotwórcy (14)
15:00 Po pierwsze lokalizacja! Nowa Zelandia - serial dok.
15:55 Meblokreacje (3, 4)
16:50 Gardeners' World (18)
18:00 Ucieczka na wieś XXII
19:00 Wielkie projekty: nasza ulica III (3) - serial dok.
20:00 Daleko od miasta XIII (7,8) - serial dok. Polska 2024
21:00 Cudotwórcy: zakochaj się w swoim domu na nowo (1)
21:55 Wielkie projekty
23:05 Po pierwsze lokalizacja!
23:55 Luksusowa ucieczka
01:10 Wakacyjne domy na wynajem (7) - lifestyle

PLANETE+

16:55 Świat z góry (11,12/14)
17:55 Dokąd dzisiaj? IV (17)
18:15 Polska z góry. Blokowiska (1) - serial dok.
18:40 Premiera: Polska z góry. Blokowiska (2/8) - serial dok.
19:10 Mam zamek III (1)
19:40 Ikea. Apetyt na drzewa
20:50 1312. Afryka odkrywa Amerykę - film dok. F 2023
22:00 Premiera: Legendarne bitwy II - serial dok. F 2023
23:00 Ekskluzywna szkoła dla lokajów - serial dok.
23:35 Sekta - serial dok.

DISCOVERY CHANNEL

11:00 Gorączka złota XVI (7/9)
12:00 Przemytnicy: na morzu
13:00 Wyzwanie: przetrwanie
14:00 Nagi instynkt przetrwania: rozbitkowie (2/8)
15:00 Złomowisko PL IX
16:00 Awantura o furę (7,8/10)
17:00 Od samochodu do domu III (2) - serial dok.
18:00 Specjalistki
19:00 Nagi instynkt przetrwania VI - film dok.
21:00 Nic do zgłoszenia (4/8)
22:00 Od samochodu do domu III - serial dokumentalny
23:00 Awantura o furę (9,10/10)
00:00 Hazardziści II (2/8)

TVP HISTORIA

11:45 Magiczny Adriatyk (4/6)
12:50 Długa droga do wojny (1)
14:00 Dom (6/7) - serial obycz.
15:55 Sensacje XX wieku
17:35 Wojenne dziewczyny (6)
18:25 Ex libris - mag.
18:55 Chocim 1621 - film dok.
20:00 Zatoka szpiegów (3)
20:55 Lądowanie w Normandii, nieznane taśmy (1/3)
22:05 Druga wojna światowa w kolorze. Droga do zwycięstwa (9/10) - serial dok.
23:05 Sensacje XX wieku
00:55 Encyklopedia II wojny światowej: Charles de Gaulle

HISTORY

14:50 Największe tajemnice świata VII (4) - serial dok.
15:45 Gwiazdy lombardu XIII
16:15 Ranczo kosmitów VII (1)
17:10 II wojna światowa w kolorze: największe bitwy
18:10 Największe tajemnice świata VI (17/20) - serial dok.
19:05 Starożytni kosmici XVII (7,11,6/17) - serial dok.
22:00 Największe tajemnice świata VII (1/10) - serial dok.
23:00 Niewyjaśnione tajemnice świata IV (5/11)
23:55 David Duchovny: archiwum tajemnic II (13)
00:50 Starożytni kosmici XIV

NATIONAL GEOGRAPHIC

11:00 Kierunek: Kuejczou II (1)
12:00 Katastrofa w przestworzach XX (1,2,4,8/10)
16:00 Zaginione skarby Biblii: tajemnice wiary - serial dok.
17:00 Klucz do przepowiedni
18:00 Wojna widziana z powietrza III (2/6) - serial dok.
19:00 Hitler: siła dyktatury
20:00 Katastrofa w przestworzach XVIII (5/10) - serial dok.
21:00 Katastrofa w przestworzach: raport specjalny III
23:00 Katastrofa w przestworzach XV (1/10) - serial dok.

FOCUS TV

08:55 Wehikuł czasu
09:00 Starożytni kosmici IX
10:00 Gwiazdy lombardu XXIV
12:00 Tajemnice II wojny światowej - serial dok.
13:00 Poszukiwacze historii XXIV (4,5) - serial dok.
14:00 Zapomniane fronty II wojny światowej (2/6)
15:00 Truckersi przez Australię IX (13/13) - serial dok.
16:00 Dorwać tuńczyka II
18:00 Rolnicy. Podlasie V
20:00 Galileo - pr. popularn.
21:00 Bitwa o Atlantyk (1)
22:00 Maszyny bojowe (3/8)
00:00 Starożytni kosmici V

BBC EARTH

13:20 Dzika Francja II
14:30 W okowach mrozu VII
15:35 Życie na pustkowiu IX
16:35 Wietnamskie przygody Billa Baileya (6/6) - serial dok.
17:35 Dzika Francja II
18:45 Amazonia z Robsonem Greenem - serial dok.
19:45 Fenomeny współczesnego życia II (3/6) - serial dok.
20:55 W okowach mrozu VIII (4,5/9) - serial dok. USA 2019
22:55 Przez dziką Amazonię (1/2) - film dok. Wlk. Bryt. 2024
23:55 Wielka nowozelandzka przygoda (4/4) - serial dok.

POLSAT VIASAT HISTORY

15:15 Machu Picchu: kamienne miasto - film dok. F 2024
16:20 Tajne bronie II wojny światowej (4/6) - serial dok.
17:30 Czołg: najważniejsza broń II wojny światowej
18:40 Starożytna apokalipsa (6/6) - serial dokumentalny
19:50 1776: niepodległość USA (6/6) - serial dok.
21:00 II wojna światowa – wielkie bitwy w Europie (3/8)
22:10 Starożytne superbudowle
23:15 Auschwitz: zapomniana muzyka - film dokumentalny
00:50 Wielkie metropolie starożytności (1)

WTOREK 8.09

Od A do Z

ALITA: BATTLE ANGEL ★★★★
film sens., USA/Japonia/Kanada 2019, reż. Robert Rodriguez, wyk. Rosa Salazar, Christoph Waltz, Jennifer Connelly
20:00 | **cinemax**
Robert Rodriguez przejmuje pomysł Jamesa Camerona, by z rozmachem sfilmować kultową japońską mangę: poddany naprawie bojowy cyborg o wyglądzie kobiety wyrusza na poszukiwanie utraconej tożsamości.

CZERWONY SMOK ★★★
thriller psychologiczny, Niemcy/USA/Włochy 2002, reż. Brett Ratner, wyk. Anthony Hopkins, Edward Norton, Ralph Fiennes
20:00 | **stopklatka**
Jeszcze raz pierwsze ogniwo trylogii o Hannibalu Lecterze: były agent FBI, któremu udało się schwytać Lectera, wraca do służby, by zastawić pułapkę na innego psychopatę. Plus Anthony Hopkins i Edward Norton.

FERALNA NOC ★★
thriller, USA/Bahama 2014, reż. David Grovic, wyk. Rebecca Da Costa, Robert De Niro, John Cusack
22:05 | **ale kino+ hd**
Zawodowy morderca czeka w motelu na odludziu na swego szefa, pilnując jego torby z tajemniczą zawartością: mało przekonująca gra w poszukiwaniu wartości rządzących półświatkiem. Dla wytrwałych.

GODLAND ★★★
dramat obycz., Dania/Islandia/Francja 2022, reż. Hlynur Pálmason, wyk. Elliott Crosset Hove, Ingvar Eggert Sigurðsson, Jacob Lohmann
21:20 | **tvp kultura**
Pod koniec XIX wieku młody duński ksiądz wyjeżdża na Islandię, by wybudować kościół w niemal bezludnym rejonie. Jednak na miejscu, wobec surowości otoczenia, zaczyna tracić poczucie sensu życia.

KEVIN SAM W DOMU ★★★
komedia sensacyjna, USA 1990, reż. Chris Columbus, wyk. Macaulay Culkin, Joe Pesci, Daniel Stern
20:35 | **polsat**
Światowy przebój o ośmiolatku (Macaulay Culkin), który spędzając samotnie święta Bożego Narodzenia broni rodzinnego domu przed włamywaczami. Krzepiące, zabawne, lecz miejscami zbyt okrutne.

Jak najdalej stąd

23:20 | **tvp 2**
★★★★

Nagradzana w kraju i za granicą opowieść o nastolatce wysłanej do Irlandii, by załatwić sprowadzenie do kraju zwłok ojca, a jednocześnie próbującej wyegzekwować niespełnione obietnice zmarłego.
FOT. MATERIAŁY PRASOWE

DRAMAT OBYCZ.
POLSKA/IRLANDIA 2020, REŻ. PIOTR DOMALEWSKI, WYK. ZOFIA STAFIEJ, KINGA PREIS, ARKADIUSZ JAKUBIK

POSZUKIWANIE ★★★
thriller, Niemcy 2021, reż. Till Franzen, wyk. Henny Reents, Lucas Gregorowicz, Milena Dreißig
20:10 | **ale kino+ hd**
Czytając kryminalną prozę Charlotte Link. Małomiasteczkowy inspektor policji z problemem alkoholowym staje wobec serii porwań i zabójstw nastolatek. Wspiera go dawna sympatia: śledcza ze Scotland Yardu.

ROAD HOUSE ★★★
thriller, USA 2024, reż. Doug Liman, wyk. Jake Gyllenhaal, Daniela Melchior, Conor McGregor
22:00 | **cinemax**
Powtórka z rozrywki: Jake Gyllenhaal zastępuje Patricka Swayze w roli kompetentnego ochroniarza baru, który chce przejąć miejscowy gangster, lecz jego ludzie padają jak muchy od ciosów mistrza MMA.

SZYBCY I WŚCIEKLI V ★★★
film sens., USA/Brazylia/Japonia 2011, reż. Justin Lin, wyk. Vin Diesel, Paul Walker, Jordana Brewster
22:50 | **polsat**
Sprawdzony w nielegalnych wyścigach mistrz kierownicy i były policjant rzucają wyzwanie tropiącemu ich agentowi federalnemu i rozwścieczonemu ich brawurą narkotykowemu bossowi: zastrzyk adrenaliny.

UNTIL DAWN ★★
horror, USA/Węgry 2025, reż. David F. Sandberg, wyk. Ella Rubin, Michael Cimino, Odessa A'zion
23:55 | **hbo**
Ekranizacja gry wideo: grupa dwudziestolatków wyrusza na poszukiwanie przyjaciółki, by w tajemniczym centrum poszukiwań utknąć w pętli czasowej: każdy zamordowany wraca do życia następnego dnia.

WICHROWE WZGÓRZA ★★
dramat obycz., USA/Wlk. Brytania 2026, reż. Emerald Fennell, wyk. Margot Robbie, Jacob Elordi, Hong Chau
21:40 | **hbo**
Czy godzi się poprawiać arcydzieło Emily Brontë? Nawet mając Margot Robbie i Jacoba Elordiego pozostanie to rodzajem świętokradztwa. Mimo pasji i wszelkich włożonych wysiłków, niestety.

WIECZNIE MŁODY ★★★
film s.f., USA 1992, reż. Steve Miner, wyk. Mel Gibson, Jamie Lee Curtis, Elijah Wood
20:00 | **warner tv**
Eksperymentalnie hibernowany w latach 30. XX wieku pilot Daniel McCormick (Mel Gibson) budzi się po półwieczu, by rekompensując sobie utratę bliskich, naprawić życie dwunastolatka i jego samotnej matki. Wciąga.

WYNISZCZENIE ★★
film akcji, USA/Tajlandia/Hongkong/Wlk. Brytania 2018, reż. Mathieu Weschler, wyk. Steven Seagal, Siu-Wong Fan, Kang Yu
22:40 | **stopklatka**
Steven Seagal nie odpuszcza: zaginięcie młodej Tajki, wyposażonej w supermoce, jest dobrym pretekstem, by skrzyknąć na nowo grupę gotowych na wszystko zabijaków. No i łubu-du dla koneserów.

ZGIŃ, KOCHANIE ★★★
dramat, Wlk. Brytania/Kanada/USA 2025, reż. Lynne Ramsay, wyk. Jennifer Lawrence, Robert Pattinson, Lakeith Stanfield
20:00 | **canal+ premium**
Mieszkająca w stresującym otoczeniu, młoda kobieta, matka i zarazem aspirująca pisarka, nie może uwolnić się od depresji poporodowej, a zmęczony umysł sugeruje jej coraz bardziej nieodpowiedzialne kroki.

ŻYWIOŁ. DEEPWATER HORIZON ★★★
film sens., USA/Hongkong/Chiny 2016, reż. Peter Berg, wyk. Mark Wahlberg, Kurt Russell, Douglas M. Griffin
23:50 | **tv puls**
Katastrofa platformy wiertniczej Deepwater Horizon w kwietniu 2010 roku, która doprowadziła do największej katastrofy ekologicznej w Zatoce Meksykańskiej. Są też nominowane do wielu nagród efekty.

KONRAD J. ZARĘBSKI

TVP1

07:00 Msza święta
07:30 Kościół z bliska (734)
08:00 Serwis Info
08:10 Pogoda Info
08:25 Zaraz wracam (45)
09:05 Ranczo X (12)
10:00 Komisarz Alex XXV (5)
11:00 Ojciec Mateusz XX (4)
12:00 Serwis Info - magazyn
12:10 Agrobiznes - magazyn
12:35 Magazyn rolniczy (791)
12:50 Dwa pingwiny
14:00 Splątane losy
15:00 Serwis Info
15:10 Reporterzy (608)
15:35 Gra słów. Krzyżówka
16:00 Dziedzictwo
17:00 Teleexpress
17:25 Jaka to melodia? (5949)
18:05 Klan - telenowela
18:40 Akacjowa 38
19:30 19.30 - wiadomości
19:55 Pytanie dnia, pogoda

20:30 **Felicita** (2) - serial obycz. Polska/Włochy 2026, wyk. Laura Breszka, Alicja Strojek
21:05 **Sekielski wieczorową porą** - mag. informacyjny Polska 2026
22:10 **Ludzie miasta (City Hall)** ** - dramat obycz. USA 1996, reż. Harold Becker (120 min)
00:10 **Matki równoległe (Madres paralelas)** **** - dramat obycz. Hiszpania/Francja/USA 2021 (130 min)

TVP2

05:35 M jak miłość
06:25 Po naszamu - reportaż Polska 2026
06:55 Barwy szczęścia
07:30 Pytanie na śniadanie – pobudka (7670) - mag.
07:55 Pytanie na śniadanie (7670) - mag. Polska 2026
11:45 Rosół polski (37)
12:25 Koło fortuny (2209)
13:15 Panna młoda
14:05 Va banque (1066)
14:35 Na sygnale
15:05 La Promesa – pałac tajemnic - telenowela
16:00 Koło fortuny (2210)
16:35 Familiada (3037)
17:20 Panna młoda - serial obyczajowy Turcja 2024
18:15 Va banque (1067)
18:50 Jeden z dziesięciu (2) - teleturniej Polska 2026
19:25 Barwy szczęścia

20:05 **Barwy szczęścia** - serial obycz. Polska 26
20:40 **Kulisy serialu „M jak miłość"** (1671)
20:50 **M jak miłość** - serial obycz. Polska 2026
21:50 **Na sygnale**
22:20 **Berlin Ku'damm '77 IV** (1) - serial obycz. Niemcy 2025
23:20 **Jak najdalej stąd** **** - dramat obycz. Polska/Irlandia 20 (100 min)
01:00 **Siedmiu wspaniałych** *** - western USA/Australia 2016 (140 min)

POLSAT

05:25 Telezakupy TV Okazje
06:00 Nowy dzień
09:10 Malanowski i Partnerzy VIII (52)
09:40 Wypasiona Kuchnia (5)
09:45 Malanowski i Partnerzy VIII (53)
10:15 Dlaczego ja? 30 (7,8)
12:20 Gliniarze Śląsk (6)
13:20 Gliniarze XVI (72,73) - serial fabularno-dok. Polska 2024, wyk. Arkadiusz Krygier
15:30 Wydarzenia
15:55 Gliniarze XXI (7) - serial fabularno-dok. Polska 2026
16:55 Gliniarze Śląsk (7) - serial krym. Polska 2026
18:00 Pierwsza miłość 50 (73) - serial obycz. Polska 2026
18:50 Wydarzenia, sport
19:15 Gość „Wydarzeń" (908)
19:25 Wypasiona Kuchnia (9)
19:55 Milionerzy (126)

20:35 **Kevin sam w domu (Home Alone)** *** - komedia sens. USA 1990, reż. Chris Columbus, wyk. Macaulay Culkin, Joe Pesci (135 min)
22:50 **Szybcy i wściekli V (Fast Five)** *** - film sens. USA/Brazylia/Japonia 11, reż. Justin Lin, wyk. Vin Diesel (170 min)
01:40 **Ucieczka z piekła (No Escape)** *** - film sens. USA/Tajlandia 15, reż. John Erick Dowdle, wyk. Owen Wilson (135 min)

TVN

05:40 Uwaga! (8081) - mag. reporterów Polska 2026
05:55 Ukryta prawda (6/60)
06:50 Kuchenne rewolucje: Czarna Dąbrówka, „Cooking and events" XXVII (1)
07:45 Dzień Dobry TVN (5769)
11:20 Doradca smaku (6)
11:30 Kuchenne rewolucje: Zakręt – „Sakartvelo" XXV (5) - reality show Polska 2022
12:35 Kuchenne rewolucje: Bistro „Smacznego", Banino XXI (4) - reality show Polska 20
13:40 Ukryta prawda (25,26,7/40) - serial fabularno-dok. Polska 2024
16:50 Szpital św. Anny IV (7)
17:55 Detektywi VII (7) - serial fabularno-dok.
19:00 Fakty, sport, pogoda
19:40 Raport US Open
19:55 Uwaga! (8082) - mag.

20:15 **Na Wspólnej** - serial obycz. Polska 2026
20:50 **The Floor** (6) - teleturniej Polska 2026
21:30 **Kuba Wojewódzki** (2)
22:45 **Bohemian Rhapsody** *** - film biograficzny USA/Wlk. Bryt. 2018, reż. Bryan Singer, wyk. Rami Malek, Lucy Boynton (160 min)
01:25 **Superwizjer** (1350)
02:00 **Uwaga!** (8082)
02:20 **CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas X** (4/23) - serial krym.

TV PULS

06:00 Policjanci z Miami V (2,3/22) - serial krym. USA 1988, wyk. Don Johnson
08:00 Kobra – oddział specjalny XXV (3,1/10)
10:00 Zaklinaczka duchów V (1/22) - serial fantasy USA 09
11:00 Kotka - serial obycz.
12:00 Nie igraj z aniołem - telenowela Meksyk 2009
13:00 Wspaniałe stulecie III - serial obycz. Turcja 2013
14:00 Kurierzy II (35)
15:00 Lombard. Życie pod zastaw XIV (13,14) - serial obyczajowy Polska 2024
17:00 Kurierzy II (36)
18:00 Lombard. Życie pod zastaw XIX (6,7) - serial obycz.
20:00 **Trefny wóz (Vehicle 19)** ** - thriller USA 2012, reż. Mukunda Michael Dewil, wyk. Paul Walker (110 min)
21:50 **Godziny – wyścig z czasem (Hours)** ** - thriller USA 2013, reż. Eric Heisserer, wyk. Paul Walker (120 min)
23:50 **Żywioł. Deepwater Horizon** *** - film sensacyjny USA/Hongkong/Chiny 2016, reż. Peter Berg (130 min)
02:00 **Dzielnica strachu X**

TVN7

05:20 Ten moment (17/40) - serial fab.-dok. Polska 2021
05:55 Szkoła (72,1,2/72) - serial fab.-dok. Polska 2017
08:45 Ukryta prawda (28,6,7/51) - serial fab.-dok.
11:50 W-11 Wydział Śledczy - serial fab.-dok. Polska 2010
13:55 Detektywi III (25/60) - serial fab.-dok. Polska 2024
15:00 Szpital (55,56/68) - serial fab.-dok. Polska 2018
17:00 Sędzia Anna Maria Wesołowska - serial fab.-dok.
18:00 Rozwód. Walka o wszystko (1) - serial fabularno-dok. Polska 2020
19:00 Ukryta prawda (10/17) - serial fab.-dok. Polska 2025
20:00 **Hotel Paradise** (8) - real tv Polska 2026
21:00 **Wyspa (The Island)** *** - film sens. USA 2005, reż. Michael Bay, wyk. Ewan McGregor, Scarlett Johansson (170 min)
23:50 **Smętarz dla zwierząków (Pet Sematary)** *** - horror USA/Kanada 19, reż. Kevin Kölsch, Dennis Widmyer, wyk. Jason Clarke (135 min)
02:05 **Hotel Paradise** (7)
03:00 **Wrota piekieł III** (1/13) - serial dok. USA 2022

MEZZO

14:35 Intermezzo
14:45 Izraelska Orkiestra Filharmoniczna, Lahav Shani, Pinchas Zukerman: Bruch, Ben-Haïm, Czajkowski
16:05 Orkiestra Kapitolu z Tuluzy pod batutą Thomasa Guggeisa wykonuje utwory Ravela i Mahlera - muzyka klas.
17:45 Intermezzo
18:10 Wielcy muzyczni rywale: Callas vs Tebaldi
18:50 Verdi: Requiem
20:30 Antonio Vivaldi: Les Quatre saisons dansées - balet Francja 2024
21:40 La grande danza – Aterballetto w Mediolanie - balet Włochy 2017
23:05 Giuseppe Verdi: Lombardczycy na pierwszej krucjacie - opera Belgia 2023, reż. Stéphane Vérité

PULS 2

10:00 Jeżyk i przyjaciele (4)
10:35 Basia II (14) - serial anim.
11:10 Gus. Mały - serial anim.
11:35 Tomek i przyjaciele: Naprzód lokomotywy! XXVII
12:00 Psi patrol IV (6/26)
12:35 Gumisie IV (6,7/10)
13:35 Smerfy - serial anim.
14:00 Baranek Shaun IV
14:35 Marta mówi! (2)
15:00 Miraculous III (8,17/26)
16:00 Patryk Rozgwiazda Show (7,8/26) - serial anim.
17:00 SpongeBob Kanciastoporty IX (7,8/26)
18:00 Pingwiny z Madagaskaru III (12,23/15)
19:00 Kacze opowieści
20:00 Lombard. Życie pod zastaw XVIII (52) - serial obycz.
21:00 Dzielnica strachu X
23:00 Wstydliwe choroby VI
00:00 Wstydliwe choroby: XXL

TV4

08:55 Policjantki i policjanci XI (41,42,43/65)
11:55 Na ratunek 112 XVII
12:55 Trudne sprawy XVIII
15:55 Policjantki i policjanci XXV (6) - serial obyczajowy
17:00 Trudne sprawy 28
18:00 Łowcy skarbów. Kto da więcej (79) - reality show
19:00 Policjantki i policjanci XXV (7) - serial obycz.
20:00 Wypasiona Kuchnia (8)
20:05 Uroczysko VI (6) - serial krym. Polska 2026
20:40 Sprawiedliwi – wydział kryminalny XXI (6)
21:40 Sprawiedliwi. Trójmiasto IV (6) - serial krym.
22:50 Opowiem ci o zbrodni (6) - serial dok. Polska 2018
23:15 Wszystko się może zdarzyć - serial krym.
01:25 Love Island V (11/55)

METRO

07:35 Szpital (64,65,66/68)
10:30 Sędzia Anna Maria Wesołowska - serial fab.-dok.
12:30 Szkoła (47/68)
13:30 Brzydula - serial obyczajowy Polska 2009
14:40 Za głosem serca - telenowela Brazylia 2023
15:50 Magda M. III (5)
16:55 Idź na całość (14)
18:00 Złomowisko PL IV - serial dok. Polska 2018
19:00 Kartoteka VI (18,19/30) - serial fab.-dok. Polska 2014
21:05 Kryminalni VIII (8/13) - serial krym. Polska 2008
23:15 Hannibal (11/13) - serial grozy USA 2013
00:20 Zbrodnie z pierwszych stron gazet V (7/12) - serial dokumentalny USA 2021
01:20 Szpital (62/68)
02:20 Szkoła (50/68)

WTOREK 8.09

STOPKLATKA

09:35 Pyszne dania w 10 minut z Julią Oleś (10)
09:45 Górski lekarz XVII (8,9/16) - serial obycz. Niemcy/Austria 2024
11:45 Zagadki kryminalne panny Fisher II (2,3/13) - serial krym. Austr.2013
14:00 Hudson i Rex VIII (5/14) - serial krym. Kan. 2025
15:00 Zajazd. Będzie się działo II (5,6) - serial fabularno-dok.
17:00 Katastrofy w przestworzach III (10,10,7/13) - serial dok.
20:00 Czerwony smok (Red Dragon) *** - thriller psychologiczny Niemcy/USA/Włochy 2002, reż. Brett Ratner, wyk. Anthony Hopkins, Edward Norton (160 min)
22:40 Wyniszczenie (Attrition) ** - film akcji USA/Tajlandia/Hongkong/Wlk. Brytania 2018, reż. Mathieu Weschler, wyk. Steven Seagal (110 min)
00:30 Fałszerz (The Forger) ** - thriller USA 2014, reż. Philip Martin, wyk. John Travolta, Christopher Plummer (120 min)

ALE KINO+

08:25 The Office PL (11,12/12) - serial kom. Polska 2021
09:45 Grantchester X (7,8/8) - serial kryminalny
11:50 Detektyw Foyle II (1/4) - serial kryminalny Wlk. Brytania 2003
13:50 Monster (Kaibutsu) **** - thriller Japonia 2023, reż. Hirokazu Kore-Eda, wyk. Sakura Andô, Eita Nagayama (150 min)
16:20 Punkty zwrotne (Puntos suspensivos) *** - thriller Hiszpania 2024, reż. David Marqués, wyk. Diego Peretti (105 min)
18:05 Detektyw Foyle II (2/4) - serial kryminalny Wlk. Brytania 2003
20:10 Poszukiwanie (Charlotte Link – Die Suche) *** - thriller Niemcy 2021, reż. Till Franzen, wyk. Henny Reents, Milena Dreißig (115 min)
22:05 Feralna noc (The Bag Man) ** - thriller USA/Bahama 2014, reż. David Grovic (135 min)
00:20 Ból i blask (Dolor y gloria) **** - dramat obycz. Hiszpania/Francja 2019, reż. Pedro Almodóvar (135 min)

TVP KULTURA

09:00 Polskie drogi (9)
10:40 Krzysztof Krawczyk – całe moje życie - film dok. Polska 2020
12:30 Ostoja (Sanctuary) ** - dramat obycz. Irlandia/Polska 2012 (90 min)
14:00 Kosmos 1999 II (4/24) - serial sensacyjny Wlk. Brytania 1976
15:00 Ostatnia walka Apacza (Apache) ** - western USA 1954, reż. Robert Aldrich (100 min)
16:40 Polskie drogi (10)
18:20 W poszukiwaniu dobrego filmu (48)
18:55 Rawhide III (6) - western USA 1961
20:00 Pozwolenie na odstrzał - spektakl teatralny Polska 1972, reż. Krzysztof Kieślowski, wyk. Danuta Nagórna
21:20 Godland (Vanskabte Land) *** - dramat obyczajowy Dania/Islandia/Francja 2022 (150 min)
23:50 Męstwo i honor (Jacquou le croquant) *** - dramat obyczajowy Francja 2007 (160 min)
02:30 The Rolling Stones – życie w rytmie rocka (1) - dokument

HBO

08:20 Harry Potter i Czara Ognia *** - film przyg. USA/Wlk. Bryt. 2005 (155 min)
10:55 Wolfgang *** - dramat obyczajowy Hiszpania 2025 (110 min)
12:45 Priscilla - film biogr. *** USA 2023 (110 min)
14:35 Co będzie dalej? ** - komedia romantyczna USA 2023, reż. Meg Ryan (100 min)
16:15 Wyśnione piosenki ** - dramat obycz. USA 24, reż. Nick Wilson, wyk. Jessica Belkin (90 min)
17:45 Kochanek królowej **** - dramat historyczny Dania/Szwecja/Czechy/Niemcy 2012 (135 min)
20:00 The Pitt II (8/15) - serial obycz. USA 2026
20:50 Niebo. Rok w piekle (2/6) - serial obycz.
21:40 Wichrowe wzgórza ** - dramat obycz. USA/Wlk. Bryt. 26, reż. Emerald Fennell (135 min)
23:55 Until Dawn - horror ** USA/Węgry 2025, reż. David F. Sandberg, wyk. Ella Rubin (105 min)
01:40 Dźwiękowiec - dramat ** obycz. Belgia/Holandia/Dania 2025 (120 min)

CANAL+ PREMIUM

09:00 Kiler - komedia **** Polska 1997, reż. Juliusz Machulski (105 min)
10:45 Saga »Zmierzch« – Księżyc w nowiu ** - melodramat USA 2009 (130 min)
12:55 Zgred - dramat obycz. ** Polska 2025 (85 min)
14:20 Tożsamość Bourne'a *** - thriller USA/Niemcy/Czechy 2002 (115 min)
16:15 Premierowa jazda
16:30 Listy do Julii - komedia *** romant. USA 2010, reż. Gary Winick (105 min)
18:15 Łapu-Capu (215)
18:20 Być kochaną - dramat *** obycz. Norwegia/Szwecja 2024, reż. Lilja Ingolfsdottir (100 min)
20:00 Zgiń, kochanie - dramat *** Wlk. Bryt./Kanada/USA 2025, reż. Lynne Ramsay, wyk. Jennifer Lawrence, Robert Pattinson (120 min)
22:00 CIA: Po 11 września - serial dok. F 2026
22:55 Protector - film sens. ** USA 2025, reż. Adrian Grunberg (95 min)
00:30 Boogeyman - horror ** USA/Nowa Zelandia/Niemcy 2005 (90 min)

KINO POLSKA

07:40 Przygody Myszki (11)
08:00 Do przerwy 0:1 (2)
08:40 Żegnaj, Ameryko! - komediodramat Niemcy/Polska 1993, reż. Jan Schütte
10:15 Ziemia obiecana - dramat obycz. Polska 1975, reż. Andrzej Wajda, wyk. Daniel Olbrychski, Wojciech Pszoniak
13:55 C.K. dezerterzy, cz. 1 - film przygodowo-wojenny Polska/Węgry 1986, reż. Janusz Majewski
15:50 C.K. dezerterzy, cz. 2 - film przygodowo-wojenny Polska/Węgry 1986
17:20 Pogranicze w ogniu (12,13) - serial sensacyjny Polska 1991, wyk. Cezary Pazura, Olaf Lubaszenko
20:00 Na układy nie ma rady - komedia Polska 2017, reż. Christoph Rurka, wyk. Grzegorz Małecki, Katarzyna Glinka, Jan Wieczorkowski
21:55 Prawo ojca - dramat kryminalny Polska 1999, reż. Marek Kondrat, wyk. Marek Kondrat, Nina Roguż
00:00 Obudź się - dramat obycz. Polska 2022, reż. Filip Dzierzawski, wyk. Martyna Byczkowska, Piotr Żurawski
01:50 Kamienne tablice - melodramat Polska 84, reż. Ewa Petelska, Czesław Petelski

POLSAT FILM

07:30 Doktor Martin X (7/9)
08:30 Przyjaciółki XIX (1,2)
10:30 Świat według Kiepskich - serial kom. Polska 2002
14:15 Powrót do przyszłości - film s.f. USA 1985
16:30 Rycerz króla Artura - film przyg. USA/Wlk. Brytania 1995, reż. Jerry Zucker
19:20 Zróbmy sobie wnuka - komedia Polska 2003
21:00 Agentka - kom. krym. USA 2015, reż. Paul Feig, wyk. Melissa McCarthy
23:35 Pięćdziesiąt twarzy Greya - melodramat USA 2015

WARNER TV

10:00 Pełniejsza chata II
11:10 Teraz albo nigdy! (8,9/13) - serial obycz.
13:10 Bajer z Bel-Air II (18,19,20,21/24) - serial kom.
15:10 Pełniejsza chata II (1,2,3,4/13) - serial kom.
17:35 Pokerowy blef - komediodramat USA/Niemcy/Australia 2007, reż. Curtis Hanson
20:00 Wiecznie młody - film s.f. USA 1992
22:00 4 Blocks (2,3/6) - serial obyczajowy Niemcy 2017
00:25 Mad Max II: Wojownik szos - film s.f. Australia 1981

CINEMAX

11:20 Challengers - komedia USA 2024
13:30 Milczenie Julie - dramat obycz. Belgia/Szwecja 2024
15:10 Czwarty pasażer - komedia Hiszpania 2022
16:50 Dzień Świstaka - komedia USA 1993
18:30 Faceci w czerni II - film s.f. USA 2002
20:00 Alita: Battle Angel - film sens. USA/Japonia/Kan. 2019
22:00 Road House - thriller USA 2024, reż. Doug Liman
00:05 Życie mojej matki - komediodramat Francja 2023

TVN FABUŁA

07:45 Detektywi
09:50 Młode gliny (2/50)
10:55 Lekarze III (11)
11:55 Zapukaj do moich drzwi
13:55 Młode gliny (3/50)
14:55 Detektywi - serial dok.
16:05 Na Wspólnej (72,73)
17:10 Seriaale: Rozmowy (3)
18:00 Jak w niebie - komedia romantyczna USA 2005
20:00 Sami swoi. Początek - komedia Polska 2024
22:35 Kac Vegas w Bangkoku - komedia USA 2011
00:35 Skok stulecia - film sensacyjny USA 2018

FILMBOX+ ONE

07:45 Panna Marple (1/4)
09:45 Vera VI (1/4)
11:45 Zagadki kryminalne panny Fisher (11/13)
12:55 Poirot IV (3/3)
15:00 Strażnik Teksasu (22)
17:05 Vera VI (2/4)
19:00 Poirot: Podwójny grzech II (7/10) - serial krym.
20:00 Niepokonani - dramat obycz. USA/Emiraty Arabskie/Polska/Indie/Arabia Saudyjska 2010, reż. Peter Weir
22:55 Immortals. Bogowie i herosi - film przyg. USA 2011
01:30 Ludzie honoru - dramat USA 1992, reż. Rob Reiner

PARAMOUNT

09:25 Policyjna grupa pościgowa XIX - serial dok.
10:30 W rytmie hip–hopu - melodramat USA 2001
13:00 Czarodziejki III (11,12/22) - serial fantasy
14:55 Pingwiny z Madagaskaru
15:25 Star Trek - film s.f. USA 1979, reż. Robert Wise
18:15 Starsza pani musi zniknąć - komedia USA/Niemcy 03
20:00 Mission: Impossible II - film sensacyjny USA 2000
22:35 Na fali - film sensacyjny Japonia/USA 1991
01:00 Mechanik: Prawo zemsty - film sens. USA 2011

ROMANCE TV

08:30 Górski lekarz (1/8)
10:25 Statek marzeń
12:25 Lato w Chorwacji - romans Niemcy/Austria 2012
14:20 Ojcowskie radości - komedia Niemcy 2022
16:15 Lato w Portugalii - film obycz. Niemcy/Portugalia 13
18:05 Górski lekarz (2/8)
20:00 Rosamunde Pilcher: Decyzja z miłości - film obyczajowy Niemcy 2010
21:55 Käthe i ja (10/10)
23:50 Górski lekarz (2/8)
01:45 Rosamunde Pilcher: Decyzja z miłości - film obycz. Niemcy 10, reż. Dieter Kehler

AMC

10:15 Kobieta muszkieter (2) - film przygodowy Niemcy/USA/Chorwacja 2004
12:10 Karate Kid - film familijny USA 1984
14:50 Pakt milczenia - thriller USA/Kanada 2006
16:50 Transformers III - film s.f. USA 2011
20:00 Policja - film krym. Wlk. Brytania/Niemcy/USA 2002, reż. Ron Shelton, wyk. Kurt Russell, Ving Rhames
22:25 Ślepa furia - film sens. USA 1988, wyk. Rutger Hauer
00:20 Zdobycz - film sens. USA 2024, wyk. Ryan Phillippe

AXN

08:25 Ostry dyżur IV (20/22)
09:25 Castle VI (18,19/23)
11:25 Rekrut V (13,14/22)
13:20 Dowody zbrodni IV (22,23/24) - serial sens.
15:20 FBI IV (17,18/21)
17:10 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas VII (14,15/24)
19:10 Castle VI (20,21/23)
21:05 Rekrut V (7/22) - serial kryminalny USA 2022
22:05 Rekrut: Feds (7/22)
23:00 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas VII (14,15/24)
00:50 Castle VI (20/23)

EPIC DRAMA

08:10 Detektyw Murdoch XVII
09:10 Wszystkie stworzenia duże i małe (5/6) - serial obycz.
10:10 Lekarze na start
11:40 Zatraceni w miłości
13:00 Sprawy pana Booka (5/6)
14:05 Agenci NCIS XVI (17/24)
14:55 Panna Marple IV (1/4)
16:55 Poirot X (4/4) - serial krym. Wlk. Brytania 2006
19:00 Agenci NCIS XVI (18/24)
19:55 Poirot III (4/11)
21:00 Hiszpańska księżniczka II (2/8) - serial historyczny
22:15 Domina II (2/8)
23:20 Poirot III (4/11)
00:30 Agenci NCIS XVI (18/24)

TVN STYLE

06:50 Ugotowani (8)
07:45 Dzień Dobry TVN (5769)
11:20 Ugotowani (2, 3)
13:25 Kuchenne rewolucje
15:35 I nie opuszczę Cię aż do ślubu (3, 4) - reality show
17:05 Magda gotuje Internet
17:40 Kuchenne rewolucje (3, 4, 5) - reality show
20:50 Ostre cięcie (6) - reality show Polska 2026
21:50 Jestem z Polski XII (11/18)
22:50 Hotel Paradise (8)
23:45 Mój sąsiad morderca XI (1/10) - serial dokumentalny
00:50 Apetyt na miłość (8)

TVN TURBO

13:00 Zawodowi handlarze
14:30 Wojny samochodowe
16:30 Jeździć, obserwować V
18:00 Raport Turbo (5062)
18:15 Z drugiej ręki (1)
19:00 Duda kontra Szafrański XI (1/10)
19:45 Naprawy nie do naprawy (1) - mag. motoryzacyjny
20:30 Jeździć, obserwować VII (2,1/16) - serial dok. Polska 26
22:00 Raport Turbo (5062)
22:15 Uwaga! Oszust: Ściema z ogłoszenia II (1,13/17)
23:20 Zawodowi handlarze
00:50 Naprawy nie do naprawy (6) - mag. motoryzacyjny

BBC FIRST

11:45 Z pamiętnika położnej XIII - serial obycz.
12:55 Tajemnice Brokenwood
15:00 Ojciec Brown XII (1/10)
16:00 Lewis II (3/8)
17:00 My Life is Murder III
18:00 Morderstwa w Midsomer XVIII (3/6) - serial krym.
19:55 Śmierć pod palmami IX (2/8) - serial kryminalny
21:00 Zbrodnie Saint-Pierre (6/10) - serial krym. Kan. 2025
22:00 Ellis (2/3) - serial krym.
23:55 Zbrodnie na Szetlandach II (1,2/6) - serial krym.

FX

09:00 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas XIII (4/22)
10:00 CSI: Kryminalne zagadki Miami V (3,4/24)
11:55 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku VIII (9,10/18)
13:45 Agenci NCIS X (9,10/24)
15:35 CSI: Kryminalne zagadki Miami V (5,6/24)
17:25 Z Archiwum X IV
19:15 Agenci NCIS: Sydney III
20:10 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku VIII (11,12/18)
22:00 9-1-1: Nashville (9)
22:55 Z Archiwum X IV (16/24)
23:55 Zabójczy cel - film sensacyjny USA/Kanada 2008

HGTV

09:55 Poszukiwacze domów
10:55 Kamera, akcja, wpadka!
11:55 Odlotowy ogród (6)
12:30 Nowe życie w starym domu VII (2/12) - serial dok.
14:30 Mieszkanie na miarę IV
15:30 Pogromcy chaosu (6)
16:30 Polowanie na ogród II
18:10 Weekendowa metamorfoza (5) - reality show
19:05 Zgłoś remont (3)
20:05 Dorota inspiruje (4)
21:00 Dorota was urządzi V
22:35 House Hunters
00:40 Kamera, akcja, wpadka! (7,5/20) - serial dok. USA 2026

BBC LIFESTYLE

12:45 Stacey Dooley wpada na weekend II - serial dok.
13:45 Hilton przy Park Lane (4)
14:45 Bake off: zawodowcy (6)
15:45 Zapraszam do stołu (1)
17:40 Antyki z Francji: na tropie okazji (3) - reality show Francja/Wlk. Brytania 2024
18:40 Mistrzowie szycia (2)
19:50 Wielkie nowozelandzkie wypieki (7) - show
21:00 Koreańska uczta Eda i Ryu (2) - mag. kulinarny
22:00 Ibiza: za kulisami wiecznej imprezy - serial dok.
23:00 Wstydliwe choroby VI
00:05 Ratunek dla skóry IV

COMEDY CENTRAL

08:25 Dwóch i pół (20/24)
08:55 Przyjaciele VIII (11,12, 13,14,15,16/24) - serial kom.
11:55 Teoria wielkiego podrywu VI (8,9,10,11,12,13/24)
14:30 Dwóch i pół (21,22, 23,24/24) - serial kom. USA 04
16:30 Przyjaciele VIII (17,18, 19,20,21,22/24) - serial kom.
19:30 Teoria wielkiego podrywu VI (14,15,16,17,18,19/24)
22:00 The Office PL IV (1,2/12)
23:05 Comedy Club (7, 8)
00:05 Miasteczko South Park VIII (4,5/14) - serial anim.

TVP SERIALE

06:30 Na sygnale
07:40 Ojciec Mateusz VI (9/13)
08:30 Komisarz Alex IX (6)
09:25 Rodzinka.pl VI (17/26)
09:55 Klan - telenowela
10:30 Ranczo II (2/13)
11:20 M jak miłość
12:20 Zaraz wracam (44,45)
13:30 Ojciec Mateusz 33 (9,10)
15:30 Komisarz Alex IX (7)
16:20 Na sygnale
17:25 Ranczo II (4,5/13)
19:30 Ojciec Mateusz 33 (11,10) - serial krym. Polska 25
21:30 Ranczo II (6,7/13)
23:30 Ojciec Mateusz 33 (12)
00:25 Na dobre i na złe

CANAL+ KUCHNIA

13:45 Włoskie życie Sophie Grigson (6,7) - serial dok.
14:40 U sąsiadów w kuchni
15:45 Nie tylko kimchi (3, 4)
16:40 Jamie Oliver (8)
17:35 Jamie: dania na każdą kieszeń (3) - serial dok.
18:30 Hongkong od kuchni z Jeremym Pangiem (4)
19:25 m jak mięso (2)
19:50 Nico wrzuca na ruszt (6)
20:20 Czego nie jeść (1/4)
21:15 Anthony Bourdain VII (6,7,8/9) - serial dok. USA 2016
23:55 Top Chef (6)
00:55 m jak mięso (1, 2)

CANAL+ DOMO

14:05 Cudotwórcy: zakochaj się w swoim domu na nowo (1)
15:00 Po pierwsze lokalizacja! Nowa Zelandia - serial dok.
15:55 Kupione i co dalej? (7, 8)
16:50 Gardeners' World (19)
18:00 Ucieczka na wieś XXIII
19:00 Wielkie projekty: nasza ulica III (4) - serial dok.
20:00 Daleko od miasta XIII (9)
21:00 Cudotwórcy: zakochaj się w swoim domu na nowo (2)
21:55 Wielkie projekty (5)
23:05 W mieście czy na wsi
23:55 Gardeners' World (22)
01:05 Wakacyjne domy na wynajem (8) - lifestyle

PLANETE+

15:55 Piesze wędrówki po świecie (2/8) - serial dok.
17:00 Świat z góry (12,13/14)
18:00 Dokąd dzisiaj? IV (18,19)
18:40 Homo plasticus
19:50 Ciemna strona ekorolnictwa - film dok. Francja 2024
21:00 Związani z ziemią. Dzieje życia na wsi - serial dok.
22:10 Osierocone. Dzieci i wojna (1) - serial dok. F 2024
23:15 Zniknięcie doktora Godarda (3/4) - serial dok.
00:25 Piesze wędrówki po świecie (3/8) - serial dok.

DISCOVERY CHANNEL

12:00 Przemytnicy: na morzu
13:00 Wyzwanie: przetrwanie
14:00 Nagi instynkt przetrwania: rozbitkowie (3)
15:00 Złomowisko PL IX
16:00 Łowcy opali VIII (19/20)
17:00 Kroniki policyjne: Szwecja - serial dok.
18:00 Specjalistki
19:00 Nagi instynkt przetrwania VI (13,14/17) - serial dok.
21:00 Poszukiwacze przeklętego złota V - serial dok.
22:00 W oku cyklonu III
23:00 Najniebezpieczniejszy zawód świata XXII - serial dok.
00:00 Hazardziści II (1/8)

TVP HISTORIA

12:55 Gdańsk 1939
14:00 Dom (7/7) - serial obycz.
15:45 Sensacje XX wieku
17:10 Korowód z morałem
17:35 Wojenne dziewczyny (7)
18:25 Odnaleźć zaginione (5)
19:00 Wojownicy czasu
19:30 Biały rycerz - film dok.
20:00 Zatoka szpiegów (4) - serial sens. Polska 2024
20:55 Kroniki Hitlera (2/13)
21:55 Nieznana wojna na Północy II (4/6) - serial dok.
22:55 Sensacje XX wieku
00:50 Lądowanie w Normandii, nieznane taśmy (1/3)

HISTORY

14:00 Niewyjaśnione tajemnice świata II (19/26)
14:50 Największe tajemnice świata VII (5) - serial dok.
15:45 Gwiazdy lombardu XIII
17:10 Naziści: droga do kapitulacji (1) - serial dok.
18:10 Największe tajemnice świata VI (18/20) - serial dok.
19:05 Starożytni kosmici XVII (8,19/17) - serial dok.
21:00 Tom Hanks: II wojna światowa (12/20) - serial dok.
22:00 II wojna światowa na Pacyfiku (3) - serial dok.
23:00 II WŚ w kolorze (5/10)
23:55 Jak to wyjaśnić V (13)

NATIONAL GEOGRAPHIC

12:00 Katastrofa w przestworzach XXIV (4,5,6,9/10)
16:00 Zaginione skarby Biblii: tajemnice wiary - serial dok.
17:00 Szlakiem przeklętych miejsc (3/5) - serial dok.
18:00 Wojna widziana z powietrza III (3/6) - serial dok.
19:00 Hitler: siła dyktatury
20:00 Katastrofa w przestworzach XVIII (6/10) - serial dok.
21:00 Tajemnice dawnych cywilizacji (1/3) - serial dok.
22:00 Ukryte pod miastami (6)
23:00 Starożytne konstrukcje

FOCUS TV

09:00 Starożytni kosmici IX
10:00 Gwiazdy lombardu
12:00 Historia niemieckich czołgów - film dok.
13:00 Poszukiwacze historii XXIV (6,7) - serial dok.
14:00 Zapomniane fronty II wojny światowej (3/6)
15:00 Truckersi przez Australię X (1/13) - serial dok.
16:00 Dorwać tuńczyka II
18:00 Rolnicy. Podlasie V
20:00 Galileo - pr. popularn.
21:00 Bitwa o Atlantyk (2)
22:00 Maszyny bojowe (5,6/8)
00:00 Starożytni kosmici V
01:00 Rolnicy. Podlasie VIII

BBC EARTH

12:25 Amazonia z Robsonem Greenem - serial dok.
13:25 Dzika Francja II
14:30 W okowach mrozu VII
15:35 Życie na pustkowiu IX
16:35 Pociągiem przez Imperium Rzymskie (6/6)
17:35 Dzika Francja II
18:40 Tajlandia z Sue Perkins
19:45 Dzika Wielka Brytania
20:55 W okowach mrozu VIII (6,7/9) - serial dok. USA 2019
22:55 Krótka kronika dłuższego życia (2/4) - serial dok.
00:00 W naszych umysłach II (1) - serial dok. Wlk. Bryt. 2024

POLSAT VIASAT HISTORY

15:15 Sanxingdui: zaginione miasto - film dok. F 2024
16:20 Tajne bronie II wojny światowej (5/6) - serial dok.
17:30 Czołg: najważniejsza broń II wojny światowej
18:40 Starożytna apokalipsa II
19:45 Zaginiony świat wiszących ogrodów - film dok.
21:00 II wojna światowa – wielkie bitwy w Europie (4/8)
22:10 Starożytne superbudowle IV - serial dok.
23:15 Nieznany rozdział historii Anny Frank - film dok.
00:30 Zaginione miasta Czyngis-chana (1,2)

ŚRODA 9.09

Od A do Z

28 DNI PÓŹNIEJ ★★
horror, Wlk. Brytania/Hiszpania /USA 2002, reż. Danny Boyle, wyk. Cillian Murphy, Naomie Harris, Brendan Gleeson
22:45 | hbo
Danny Boyle kulą w płot: Wielka Brytania w cztery tygodnie po inwazji kosmicznego wirusa staje się królestwem zombii. Naprawdę, nie tędy droga Danny Boyle...

ANIOŁKI CHARLIEGO: ZAWROTNA SZYBKOŚĆ ★★
komedia, USA 2003, reż. Joseph McGinty Nichol, wyk. Cameron Diaz, Drew Barrymore, Lucy Liu
22:45 | polsat
Bohaterki popularnego serialu wracają, by jeszcze raz dowieść nie tyle swej detektywistycznej sprawności, ile biegłości Hollywood w sztuce efektów specjalnych i montażu. Dla wytrwałych.

BAW SIĘ DOBRZE I PRZEŻYJ ★★★
film s.f., USA/Niemcy 2025, reż. Gore Verbinski, wyk. Sam Rockwell, Haley Lu Richardson, Michael Peña
23:00 | canal+ premium
Wysłannik przyszłości terroryzuje bywalców knajpy w Los Angeles, by zebrać grupę śmiałków, którzy wyrusza w przyszłość i dokonają zamachu na nieodpowiedzialną sztuczną inteligencję. Zdrowo odjechane.

CIAŁO ★★
komedia, Polska 2003, reż. Andrzej Saramonowicz, Tomasz Konecki, wyk. Rafał Królikowski, Edyta Olszówka, Zbigniew Zamachowski
23:50 | kino polska
Wędrówka przez popularne schematy filmowe jako kanwa opowieści o usiłowaniu pozbycia się trupa podróżującego pociągiem. Dzieło twórców cenionego „Pół serio", poniżej oczekiwań, ale i tak przebój.

DEPRESJA GANGSTERA ★★★
komedia kryminalna, USA/Australia 1999, reż. Harold Ramis, wyk. Robert De Niro, Billy Crystal, Lisa Kudrow
22:35 | tvp 1
Robert De Niro jako mafioso, którego dręczą wyrzuty sumienia, więc każe sobie sprowadzić psychoanalityka (Billy Crystal) – z nie mniejszymi problemami. Gwarancja udanej kuracji śmiechem.

Znajomy dotyk

14:05 | cinemax ★★★★

Autorka książek kucharskich przekroczyła 80 lat i zaczyna tracić kontakt z rzeczywistością. Oddana do domu opieki, musi odnaleźć się w nowej rzeczywistości, co okazuje się dość skomplikowane.
FOT. MUSIC BOX FILMS

DRAMAT OBYCZ.
USA 2024, REŻ. SARAH FRIEDLAND. WYK. KATHLEEN CHALFANT, CAROLYN MICHELLE SMITH, ANDY MCQUEEN

GODLAND ★★★
dramat obycz., Dania/Islandia/Francja 2022, reż. Hlynur Pálmason, wyk. Elliott Crosset Hove, Ingvar Eggert Sigurðsson, Jacob Lohmann
23:00 | tvp kultura
Pod koniec XIX wieku młody duński ksiądz wyjeżdża na Islandię, by wybudować kościół w niemal bezludnym rejonie. Jednak na miejscu, wobec surowości otoczenia, zaczyna tracić poczucie sensu życia.

KREW NA BETONIE ★★★★
thriller, USA/Kanada/Wlk. Brytania 2018, reż. S. Craig Zahler, wyk. Mel Gibson, Vince Vaughn, Tory Kittles
21:25 | ale kino+ hd
Zawieszeni za stosowanie przemocy i pozbawieni wynagrodzenia policjanci przechodzą na drugą stronę barykady, ale budzi się w nich sumienie, gdy stają się świadkami brutalnego napadu na bank.

KRWAWY DIAMENT ★★
dramat obycz., USA/Niemcy/Wlk. Brytania 2006, reż. Edward Zwick, wyk. Leonardo DiCaprio, Djimon Hounsou, Jennifer Connelly
21:00 | tvn 7
Wojna domowa w Sierra Leone w 1999 roku jako tło zmagań białego awanturnika, towarzyszącej mu dziennikarki i afrykańskiego rolnika o rzadki okaz różowego diamentu. Wystawna konfekcja.

KSIĘGA LUSTER ★★★
thriller, USA/Australia 2024, reż. Adam Cooper, wyk. Russell Crowe, Karen Gillan, Marton Csokas
20:00 | tv puls
Russell Crowe jako cierpiący na Alzheimera były detektyw, który w ramach terapii powraca do sprawy morderstwa sprzed 10 lat: od jej wyjaśnienia zależą losy osadzonego w więzieniu niewinnego człowieka.

MS. MATCH ★★
komedia, USA/Kanada 2023, reż. Lucie Guest, wyk. Anja Savcic, Shannon Chan-Kent, Riun Garner
23:20 | tvp 2
Konsultantka w szkole randkowania w Los Angeles próbuje wyswatać dwójkę swych najlepszych przyjaciół, co okazuje się dość skomplikowane. Tymczasem w mieście pojawia się jej dawny chłopak.

PIEP*ZYĆ MICKIEWICZA ★★
dramat obycz., Polska 2024, reż. Sara Bustamante-Drozdek, wyk. Dawid Ogrodnik, Weronika Książkiewicz, Joanna Liszowska
20:35 | polsat
Pisarz i były wykładowca akademicki dostaje pracę w warszawskim liceum, gdzie obejmuje wychowawstwo najgorszej, zbuntowanej klasy. Aby okiełznać nastolatków sięga po niekonwencjonalne metody.

TRANSFORMERS: ZEMSTA UPADŁYCH ★★
film s.f., USA 2009, reż. Michael Bay, wyk. Shia LaBeouf, Megan Fox, Josh Duhamel
20:00 | cinemax
Jeszcze raz: dwie frakcje kosmicznych robotów toczą wojnę o przetrwanie, której teatrem staje się ziemia. Realizatorski fajerwerk plus wysokiej klasy efekty specjalne. A raczej wyłącznie efekty.

WORLD TRADE CENTER ★★
film katas., USA 2006, reż. Oliver Stone, wyk. Nicolas Cage, Michael Peña, Maria Bello
23:00 | tvn
Oliver Stone składa hołd ofiarom 11 września 2001 roku, a także dzielnym ratownikom, którzy narażając życie, ruszyli z pomocą ludziom w zagrożonych zawaleniem budynkach. Patetyczne, ale nie porusza.

ZARAZ WRACAM ★★
thriller, USA/Kanada/Niemcy 2008, reż. Susan Montford, wyk. Kim Basinger, Lukas Haas, Craig Sheffer
20:00 | stopklatka
Kim Basinger jako gospodyni domowa, która przypadkiem ściąga na siebie agresję czwórki młodych bandytów w wigilijny wieczór. Ku przestrodze.

KONRAD J. ZARĘBSKI

ŚRODA 9.09

TVP1

07:00 Msza święta
07:30 Rodzina (nie od) święta
08:00 Serwis Info, pogoda
08:20 Zaraz wracam (1)
09:00 Ranczo X (13)
10:00 Komisarz Alex XXV (6)
11:00 Ojciec Mateusz XX (5)
12:00 Serwis Info - magazyn
12:10 Agrobiznes - magazyn
12:40 Magazyn rolniczy (804)
13:00 Niezwykła Australia (1/2) - serial dokumentalny
14:00 Splątane losy
15:00 Serwis Info
15:10 Reporterzy (609)
15:35 Gra słów. Krzyżówka
16:00 Dziedzictwo
17:00 Teleexpress
17:25 Jaka to melodia? (5950)
18:05 Klan - telenowela
18:40 Akacjowa 38
19:30 19.30 - wiadomości
19:55 Pytanie dnia, pogoda

20:30 **Felicita** (3) - serial obycz. Polska/Włochy 26, wyk. Laura Breszka
21:05 **Jerzy Buzek. Siła marzeń** - film dok. Polska 2026
22:35 **Depresja gangstera (Analyze This)** ★★★ - komedia krym. USA/Australia 1999, reż. Harold Ramis, wyk. Robert De Niro (110 min)
00:25 **Polowanie** - thriller ★★★ Polska 23, reż. Paweł Chmielewski, wyk. Michał Czernecki (130 min)

TVP2

05:30 M jak miłość
06:25 Pożyteczni.pl (382)
06:55 Barwy szczęścia
07:30 Pytanie na śniadanie – pobudka (7671) - mag.
07:55 Pytanie na śniadanie (7671, 7671) - mag. Polska 26
11:45 Program kulturalny
12:25 Koło fortuny (2210)
13:15 Panna młoda
14:05 Va banque (1067)
14:35 Na sygnale - serial obyczajowy Polska 2026
15:05 La Promesa – pałac tajemnic - telenowela
16:00 Koło fortuny (2211) - teleturniej Polska 2026
16:35 Familiada (3038)
17:20 Panna młoda - serial obyczajowy Turcja 2024
18:15 Va banque (1068)
18:50 Jeden z dziesięciu (3)
19:25 Barwy szczęścia

20:05 **Barwy szczęścia** - serial obycz. Polska 2026
20:35 **Magazyn Ekspresu Reporterów**
20:40 **Przepis dnia**
20:50 **Na dobre i na złe**
21:40 **Magazyn Ekspresu Reporterów**
21:50 **Na sygnale**
22:20 **Magazyn Ekspresu Reporterów**
23:20 **Ms. Match** - komedia ★★ USA/Kanada 2023, reż. Lucie Guest, wyk. Anja Savcic (90 min)
00:50 **Peaky Blinders** (1,2/6)

POLSAT

06:00 Nowy dzień
09:10 Malanowski i Partnerzy VIII (54)
09:40 Wypasiona Kuchnia (6)
09:45 Malanowski i Partnerzy VIII (55)
10:15 Dlaczego ja? 30 (9,10) - serial fabularno-dok.
12:20 Gliniarze Śląsk (7)
13:20 Gliniarze XVI (74,75) - serial fab.-dok. Polska 2024
15:30 Wydarzenia
15:55 Gliniarze XXI (8)
16:55 Gliniarze Śląsk (8) - serial krym. Polska 2026
18:00 Pierwsza miłość 50 (74) - serial obycz. Polska 2026
18:50 Wydarzenia, sport, pogoda - wiadomości
19:15 Gość „Wydarzeń" (909)
19:25 Wypasiona Kuchnia (10)
19:40 Pogoda - Polska 2026
19:55 Milionerzy (127)

20:35 **Piep*zyć Mickiewicza** ★★ - dramat obyczajowy Polska 2024, reż. Sara Bustamante-Drozdek, wyk. Dawid Ogrodnik (130 min)
22:45 **Aniołki Charliego: zawrotna szybkość (Charlie's Angels: Full Throttle)** ★★ - komedia USA 03, reż. Joseph McGinty Nichol (135 min)
01:00 **Laski na gigancie (Girls Trip)** ★★ - komedia USA/Kanada/Chiny 2017 (155 min)

TVN

05:40 Uwaga! (8082)
05:55 Ukryta prawda (7/60)
06:50 Kuchenne rewolucje: Zajazd „Dwa Koguty", Przędzel XXVII (2)
07:45 Dzień Dobry TVN (5770) - magazyn Polska 2026
11:20 Doradca smaku (7)
11:30 Kuchenne rewolucje: Kamionki – „Fyrtel Smaków" XXV (6) - reality show
12:35 Kuchenne rewolucje: Bar „Kartuska", Gdańsk XXI (6) - reality show Polska 2020
13:40 Ukryta prawda (27,28,8/40) - serial fabularno-dok. Polska 2024
16:50 Szpital św. Anny IV (8) - serial obycz. Polska 2026
17:55 Detektywi VII (8)
19:00 Fakty, sport, pogoda
19:40 Raport US Open
19:55 Uwaga! (8083) - mag.

20:15 **Na Wspólnej** - serial obycz. Polska 2026
20:50 **The Floor** (7) - teleturniej Polska 2026
21:30 **Top Model** (2) - reality show Polska 2026
23:00 **World Trade Center** ★★ - film katas. USA 2006, reż. Oliver Stone, wyk. Nicolas Cage, Michael Peña, Jay Hernandez, Connor Paolo (150 min)
01:30 **Klara** (3,4/8) - serial kom. Polska 2024
02:55 **Uwaga!** (8083) - mag. reporterów Polska 26

TV PULS

06:00 Policjanci z Miami V (3,4/22) - serial krym. USA 1988, wyk. Don Johnson
08:00 Kobra – oddział specjalny XXV (1,6/10)
10:00 Zaklinaczka duchów V (2/22) - serial fantasy USA 09
11:00 Kotka - serial obycz.
12:00 Nie igraj z aniołem - telenowela Meksyk 2009
13:00 Wspaniałe stulecie III - serial obycz. Turcja 2013
14:00 Kurierzy II (36)
15:00 Lombard. Życie pod zastaw XIV (15,16)
17:00 Kurierzy II (37) - serial obyczajowy Polska 2023
18:00 Lombard. Życie pod zastaw XIX (7,8) - serial obycz.
20:00 **Księga luster (Sleeping Dogs)** ★★★ - thriller USA/Australia 2024, reż. Adam Cooper, wyk. Russell Crowe, Karen Gillan (130 min)
22:10 **Minuta po śmierci (The Minute You Wake Up Dead)** ★★ - thriller USA 22, reż. Michael Mailer, wyk. Cole Hauser (110 min)
00:00 **Podróże z diabłem (Running with the Devil)** ★★ - film akcji USA/Kolumbia 2019 (115 min)

TVN7

05:20 Ten moment (18/40) - serial fab.-dok. Polska 2021
05:55 Szkoła (3,4,5/69) - serial fab.-dok. Polska 2017
08:45 Ukryta prawda (29,8,9/51) - serial fab.-dok.
11:50 W-11 Wydział Śledczy - serial fabularno-dok.
13:55 Detektywi III (26/60) - serial fab.-dok. Polska 2024
15:00 Szpital (57,58/68) - serial fab.-dok. Polska 2018
17:00 Sędzia Anna Maria Wesołowska - serial fab.-dok.
18:00 Rozwód. Walka o wszystko (2) - serial fabularno-dok. Polska 2020
19:00 Ukryta prawda (11/17) - serial fab.-dok. Polska 2025
20:00 **Hotel Paradise** (9) - real tv Polska 2026
21:00 **Krwawy diament (Blood Diamond)** ★★ - dramat obycz. USA/Niemcy/Wlk. Brytania 2006, reż. Edward Zwick, wyk. Leonardo DiCaprio (180 min)
00:00 **Epidemia strachu (Contagion)** ★★★ - film sens. A 2011, reż. Steven Soderbergh, wyk. Matt Damon (140 min)
02:20 **Hotel Paradise** (8) - real tv Polska 2026

MEZZO

13:45 Intermezzo
14:20 Mozart: V koncert fortepianowy – Malcom Frager
14:45 Mozart: Serenady – Orkiestra Symfoniczna Radia Bawarskiego, Sir Colin Davis
16:15 Wielcy muzyczni rywale: Furtwängler vs Toscanini
17:10 Intermezzo
17:30 Sigur Rós: The Feeling of Going - balet Szwecja 2018
18:45 Renaud Capuçon, Martha Argerich, Orkiestra kameralna z Lozanny: Prokofiew, Beethoven, Fauré, Ravel
20:30 Albéric Magnard: Guercoeur - opera F 2024
23:05 James Francies na Międzynarodowym Festiwalu Jazzowym w Montrealu
00:10 Haendel: Triumf czasu i rozczarowania – Giovanni Antonini - muzyka klasyczna

PULS 2

10:00 Jeżyk i przyjaciele
10:35 Basia II (16,17)
11:10 Gus. Mały - serial anim.
11:35 Tomek i przyjaciele
12:00 Psi patrol IV (7/26)
12:35 Gumisie IV (7,8/10)
13:35 Smerfy - serial anim.
14:00 Baranek Shaun IV
14:35 Marta mówi! (3)
15:00 Miraculous III (17,18/26)
16:00 Patryk Rozgwiazda Show (8,9/26) - serial anim.
17:00 SpongeBob IX (8,9/26)
18:00 Pingwiny z Madagaskaru III (14,16/15)
19:00 Kacze opowieści
20:00 Lombard. Życie pod zastaw XVIII (53) - serial obycz.
21:00 Snajper II - film sensacyjny USA/Węgry 2002
22:55 Brygada ponad prawem powraca - film sens. Francja 23
00:55 Lombard (21)

TV4

07:55 Bogaty dom – biedny dom XIII (11) - serial dok.
08:55 Policjantki i policjanci
11:55 Na ratunek 112 XVII
12:55 Trudne sprawy XVIII (16,17,18/40) - serial fab.-dok.
15:55 Policjantki i policjanci
17:00 Trudne sprawy 28 (8/60) - serial fabularno-dok.
18:00 Łowcy skarbów. Kto da więcej (80) - reality show
19:00 Policjantki i policjanci
20:00 Wypasiona Kuchnia (9)
20:05 Uroczysko VI (7) - serial kryminalny Polska 2026
20:40 Sprawiedliwi – wydział kryminalny XXI (7)
21:40 Sprawiedliwi. Trójmiasto IV (7) - serial krym.
22:50 Opowiem ci o zbrodni II
23:25 Za ciosem - film akcji USA/Hongkong/Aruba 1998
01:10 Love Island V (12/55)

METRO

07:35 Szpital (67,68,1/68)
10:30 Sędzia Anna Maria Wesołowska - serial fab.-dok.
12:30 Szkoła (48/68)
13:30 Brzydula - serial obycz.
14:40 Za głosem serca - telenowela Brazylia 2023
15:50 Magda M. III (6) - serial obyczajowy Polska 2006
16:55 Idź na całość (15) - teleturniej Polska 2026
18:00 Złomowisko PL IV - serial dok. Polska 2018
19:00 Kartoteka VI (20,21/30) - serial fab.-dok. Polska 2014
21:05 Kryminalni VIII (10/13) - serial krym. Polska 2008
23:15 Hannibal (12/13) - serial grozy USA 2013
00:20 Zbrodnie z pierwszych stron gazet V (9/12) - serial dokumentalny USA 2021
01:20 Szpital (65/68)

ŚRODA 9.09

STOPKLATKA

09:35 Pyszne dania w 10 minut z Julią Oleś (11)
09:45 Górski lekarz XVII (9,10/16) - serial obycz. Niemcy/Austria 2024
11:45 Zagadki kryminalne panny Fisher II (3,4/13) - serial kryminalny
14:00 Hudson i Rex VIII (6/14) - serial krym. Kanada 25
15:00 Zajazd. Będzie się działo II (6,7) - serial fab.-dok. Polska 2026
17:00 Katastrofy w przestworzach III (11,1,8/10) - serial dok.
20:00 Zaraz wracam (While She Was Out) ** - thriller USA/Kanada/Niemcy 2008, reż. Susan Montford, wyk. Kim Basinger (110 min)
21:50 Czerwony świt (Red Dawn) * - film sens. USA 2012, reż. Dan Bradley, wyk. Chris Hemsworth, Josh Peck (110 min)
23:40 Sekretne życie dziewcząt (American pie) ** - komedia USA 1999, reż. Paul Weitz (125 min)
01:45 Tam i z powrotem *** - film sens. Polska 01, reż. Wojciech Wójcik, wyk. Janusz Gajos (130 min)

KINO POLSKA

07:40 Przygody Myszki
08:00 Do przerwy 0:1 (3)
08:35 Diabeł - film krótkometrażowy Polska 2022
09:00 Wagary - film krótkometrażowy Polska 2024
09:40 Syn szczęścia - film krótkom. Polska 2024
10:00 Potop, cz. 1 - film historyczny Polska 1974, reż. Jerzy Hoffman, wyk. Daniel Olbrychski, Małgorzata Braunek, Tadeusz Łomnicki
13:35 Papierowe małżeństwo - komedia romantyczna Polska/Wlk. Brytania 1991
15:30 W zawieszeniu - dramat obyczajowy Polska 1987, reż. Waldemar Krzystek, wyk. Krystyna Janda
17:15 Pogranicze w ogniu (13,14) - serial sens. Polska 91
20:00 Słodko-gorzki - dramat obycz. Polska 1995, reż. Władysław Pasikowski, wyk. Rafał Mohr, Rafał Olbrychski, Anita Werner, Bogusław Linda
21:55 Karate po polsku - dramat obyczajowy Polska 1982, reż. Wojciech Wójcik, wyk. Michał Anioł, Edward Żentara, Dorota Kamińska
23:50 Ciało - komedia Polska 2003, reż. Andrzej Saramonowicz, Tomasz Konecki, wyk. Rafał Królikowski

ALE KINO+

08:40 The Office PL II (1,2/12) - serial kom. Polska 2022
09:50 Bestia (1,2/6) - serial obycz. Kanada 2021
11:45 Detektyw Foyle II (2/4) - serial kryminalny
13:50 Prawo ojca (Une part manquante) *** - dramat obycz. Francja/Belgia/Japonia/USA 2024, reż. Guillaume Senez, wyk. Romain Duris (125 min)
15:55 Marzyłam o Afryce (I Dreamed of Africa) ** - dramat obycz. USA 2000, reż. Hugh Hudson, wyk. Kim Basinger, Vincent Perez (130 min)
18:05 Detektyw Foyle II (3/4) - serial kryminalny Wlk. Brytania 2003
20:10 Edukacja XD (3,4/10) - serial obycz. Polska 2025, wyk. Tomasz Włosok, Michał Balicki
21:25 Krew na betonie (Dragged Across Concrete) **** - thriller USA/Kanada/Wielka Brytania 2018, reż. S. Craig Zahler, wyk. Mel Gibson (180 min)
00:25 Co się stało z Gracie Darling (3,4/6) - serial obycz. Australia 2025

POLSAT FILM

07:30 Doktor Martin X (8/9)
08:30 Przyjaciółki XIX (3,4) - serial obycz. Polska 2022
10:25 Świat według Kiepskich
12:50 Szybcy i wściekli - film sens. USA/Tajlandia/Kanada/Japonia 2021
15:50 Gran Turismo - film przyg. USA/Japonia 2023
18:40 Bad Company - komedia sens. USA/Czechy 2002
21:00 Królowa wojownik - dramat historyczny USA/RPA/Irlandia 2022
23:45 Creed: Narodziny legendy - dramat obycz. USA 2015

FILMBOX+ ONE

07:45 Panna Marple (2/4)
09:45 Vera VI (2/4)
11:45 Zagadki kryminalne panny Fisher (12/13)
12:55 Poirot VI (1/4) - serial krym. Wlk. Brytania 1994
15:00 Strażnik Teksasu (23,24/26) - serial sens.
17:05 Vera VI (3/4)
18:55 Poirot II (8/10) - serial krym. Wlk. Brytania 1990
20:00 Wykidajło - film sens. USA 1989, wyk. Patrick Swayze
22:35 Atomic blonde - film sensacyjny USA 2017
01:00 Pocałunek śmierci - dramat krym. USA 1995

TVP KULTURA

08:25 Tamte lata, tamte dni
09:00 Polskie drogi (10) - serial wojenny
10:40 Pograbek - dramat *** obycz. Polska 1992, reż. Jan Jakub Kolski (85 min)
12:05 Była sobie muzyka - film dok. Francja 2020
13:15 Alternatywy 4 (4/9)
14:30 Szczęśliwy brzeg ** - film obycz. Polska 83, reż. Andrzej Konic, wyk. Jerzy Bińczycki (110 min)
16:20 Polskie drogi (11)
18:15 Kolekcja - mag. kulturalny Polska 2026
18:30 Informacje kulturalne
18:55 Rawhide III (7) - western USA 1961
20:00 Szabla od Komendanta ** - komedia Polska 1995, reż. Jan Jakub Kolski, wyk. Bronisław Pawlik (115 min)
21:55 Gołas, absolutnie! - film dok. Polska 2016
23:00 Godland (Vanskabte Land) *** - dramat obycz. Dania/Islandia/Francja 2022, reż. Hlynur Pálmason (155 min)
01:35 Mrożony peppermint (Peppermint Frappé) *** - thriller Hiszpania 1967, reż. Carlos Saura (105 min)

WARNER TV

07:55 Bajer z Bel-Air II
08:55 Prawo Agaty VI (6)
09:55 Pełniejsza chata II
11:00 Teraz albo nigdy!
13:00 Bajer z Bel-Air II
15:00 Pełniejsza chata II (3,4,5,6/13) - serial kom.
17:15 Seks w wielkim mieście II - komedia USA 2010
20:15 Akademia policyjna II – Pierwsze zadanie - komedia USA 1985, reż. Jerry Paris
22:00 John Q - film sens. USA 2002, reż. Nick Cassavetes
00:10 Płonący wieżowiec - film katas. USA 1974

PARAMOUNT

07:30 Czarodziejki III (11,12/22)
09:25 Policyjna grupa pościgowa XIX (15/15)
10:30 Ad Astra - film s.f. USA/Chiny/Brazylia 2019
13:00 Czarodziejki III (13,14/22)
15:00 Star Trek II – Gniew Khana - film s.f. USA 1982
17:25 Mission: Impossible II - film sens. USA 2000
20:00 Szybki jak błyskawica - film sens. USA 1990, reż. Tony Scott, wyk. Tom Cruise
22:25 Babilon - komedia USA 2022, reż. Damien Chazelle
02:15 Krzyk - horror USA 1996, reż. Wes Craven

HBO

10:45 Dźwiękowiec - dramat *** obycz. Belgia/Holandia/Dania 2025 (115 min)
12:40 PS Kocham Cię *** - melodramat USA 2007 (125 min)
14:45 Rozważni i romantyczni – klub miłośników Jane Austen *** - komediodramat USA 2007 (105 min)
16:30 Pies i Robot - film anim. **** Hiszpania/F 2023, reż. Pablo Berger (100 min)
18:10 Chórzyści - dramat *** obycz. Wlk. Brytania/USA 2025, reż. Nicholas Hytner (110 min)
20:00 Dom dobry - dramat ***** obycz. Polska 2025, reż. Wojciech Smarzowski, wyk. Agata Turkot, Agata Kulesza (105 min)
21:45 Latarnie (4) - serial sensacyjny USA 2026
22:45 28 dni później - horror ** Wlk. Brytania/Hiszpania/USA 2002, reż. Danny Boyle (110 min)
00:35 Joe Baby - film sen- ** sacyjny USA 2026, reż. Steven Brand (80 min)
01:55 Nie oddychaj 2 *** - thriller USA 2021, reż. Rodo Sayagues (95 min)

CINEMAX

15:35 Jutro o świcie - dramat obycz. Islandia/Holandia/Chorwacja/Francja 2024
16:55 Zimowe przejście - thriller Francja 2023
18:25 Zabić mongolskiego konia - dramat obycz. Malezja/Hongkong/USA/Korea Południowa/Japonia/Tajlandia/Arabia Saudyjska 2024
20:00 Transformers: Zemsta Upadłych - film s.f. USA 2009
22:30 Desperado - film sensacyjny USA/Meksyk 1995
00:15 Mamifera - komediodramat Hiszpania 2024

ROMANCE TV

08:40 Górski lekarz (2/8)
10:30 Rejs ku szczęściu
12:25 Zostaniemy przyjaciółmi - komedia Niemcy 2021
14:20 Rosamunde Pilcher: Niechciana miłość - film obycz. Niemcy 2025
16:15 Inga Lindström: Siła wspomnień - film obycz. Niemcy 04, reż. Karola Meeder
18:05 Górski lekarz (3/8) - serial obyczajowy Niemcy/Austria 2023, wyk. Hans Sigl
20:00 Rodzina Andersów (1,2/4) - serial kom. Niemcy 23
23:50 Górski lekarz (3/8)
01:45 Rodzina Andersów (1/4)

CANAL+ PREMIUM

08:35 Prawdziwa historia szeregowca Ryana - film dok. Francja 2026
09:30 MTV Unplugged
10:45 Saga »Zmierzch« – Zaćmienie ** - film fantasy USA 2010 (120 min)
12:45 Wszyscy Święci ** - dramat obyczajowy Polska 2002 (75 min)
14:00 Krucjata Bourne'a *** - thriller USA/Niemcy 2004, reż. Paul Greengrass (105 min)
15:45 Dog Man - film anim. *** USA 2025, reż. Peter Hastings (85 min)
17:10 Łapu-Capu (216)
17:15 Wicked - musical USA/ *** Wlk. Bryt./Kanada 2024, reż. Jon M. Chu, wyk. Cynthia Erivo (165 min)
20:00 Imagine Dragons: Live at the Hollywood Bowl - koncert USA 2025
22:10 The Walking Dead: Dead City III (6/8) - serial anim. USA 2026
23:00 Baw się dobrze i przeżyj *** - film s.f. USA/Niemcy 2025 (130 min)
01:10 Namierzony - film ** sens. Włochy/USA 2025, reż. Johnny Martin, wyk. Josh Duhamel (105 min)

TVN FABUŁA

09:50 Młode gliny (3/50)
10:55 Lekarze III (12)
11:55 Zapukaj do moich drzwi
13:55 Młode gliny (4/50)
14:55 Detektywi - serial dok.
16:05 Na Wspólnej (74,75)
17:10 Seriaale: Rozmowy (4)
17:55 Wredne dziewczyny - komedia USA/Kanada 2004
20:00 Eagle Eye - film sens. USA 2008, reż. D.J. Caruso
22:35 Kac Vegas III - komedia USA 2013, reż. Todd Phillips
00:40 Tożsamość - thriller Wlk. Bryt./Niemcy/F/USA 2011, reż. Jaume Collet-Serra

AMC

08:15 Klątwa Tutenchamona, cz. 2 - film przyg. USA 2006
10:05 Apokalipsa w LA - film s.f. USA 2014
11:45 Ip Man - dramat historyczny Hongkong/Chiny 2008
13:50 Medalion - komedia sens. USA/Hongkong 2003
15:45 Aleksander - dramat historyczny USA/Wlk. Brytania/Niemcy 2004
19:20 Bohater ostatniej akcji - film przyg. USA 1993
22:00 Underworld: Przebudzenie - horror USA/Kan. 2012
23:45 Przepowiednia - thriller USA 2002, reż. Mark Pellington

AXN

08:05 Ostry dyżur IV (22/22)
09:10 Castle VI (20,21/23)
11:10 Rekrut V (15,16/22)
13:10 Dowody zbrodni IV (24,1/24) - serial sens.
15:10 FBI IV (19,20/21)
17:05 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas VII (16,17/24)
19:05 Castle VI (22,23/23)
21:05 Walker: Strażnik Teksasu II (17,18/20) - serial krym.
22:55 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas VII (16,17/24) - serial krym. USA/Kanada 2007
00:45 Castle VI (22/23)

EPIC DRAMA

08:30 Detektyw Murdoch XVII (4/24) - serial kryminalny
09:25 Wszystkie stworzenia duże i małe (6/6) - serial obycz.
10:25 Lekarze na start
11:55 Zatraceni w miłości
13:00 Sprawy pana Booka (6/6)
14:05 Agenci NCIS XVI (18/24)
15:00 Panna Marple IV (2/4)
17:05 Poirot XI (1/4) - serial krym. Wlk. Brytania 2008
19:05 Agenci NCIS XVI (19/24)
19:55 Poirot III (5/11)
21:00 Sherlock i córka (6/8)
22:00 Robin Hood
23:15 Poirot III (5/11)
00:20 Agenci NCIS XVI (19/24)

TVN STYLE

07:45 Dzień Dobry TVN (5770)
11:20 Ugotowani (4, 5)
13:25 Kuchenne rewolucje
15:35 I nie opuszczę Cię aż do ślubu (5, 6) - reality show
17:05 Salon sukien ślubnych: Polska (4) - reality show
17:40 Kuchenne rewolucje (5, 6, 13) - reality show
20:50 Jestem z Polski XII (1,18/18) - serial dok.
22:50 Hotel Paradise (9)
23:45 Mój sąsiad morderca XI (2/10) - serial dokumentalny USA/Wlk. Brytania 2023
00:50 Apetyt na miłość (1)

TVN TURBO

09:20 Fani czterech kółek
11:15 Złomowisko PL X
12:15 Naprawy nie do naprawy
13:00 Zawodowi handlarze
14:30 Wojny samochodowe
16:30 Jeździć, obserwować V
18:00 Raport Turbo (5063)
18:15 Zawodowi handlarze
19:45 Mobilni mechanicy (1)
20:30 Uwaga! Oszust: Ściema z ogłoszenia II (13/17)
21:00 Wojny samochodowe (1)
22:00 Raport Turbo (5063)
22:15 Z drugiej ręki (1)
23:00 Duda kontra Szafrański XI (1/10)
23:45 Moto kombat (1)

BBC FIRST

11:50 Z pamiętnika położnej XIII (1/8) - serial obycz.
12:55 Tajemnice Brokenwood (3/4) - serial kryminalny
14:50 Ojciec Brown XII (2/10)
15:55 Lewis II (4/8)
17:00 My Life is Murder III
18:00 Morderstwa w Midsomer XVIII (4/6) - serial krym.
19:55 Śmierć pod palmami IX (3/8) - serial kryminalny
21:00 Zbrodnie na Szetlandach II (3,4/6) - serial krym.
23:20 Line of Duty – Wydział wewnętrzny II (4,5/6)

FX

10:00 CSI: Kryminalne zagadki Miami V (5,6/24)
11:55 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku VIII (11,12/18)
13:45 Agenci NCIS X (11,12/24)
15:35 CSI: Kryminalne zagadki Miami V (7,8/24)
17:25 Z Archiwum X IV (16,17/24) - serial s.f. USA 1997
19:15 Agenci NCIS: Sydney III
20:10 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku VIII (13,14/18)
22:00 Matlock II (4/16)
22:55 Z Archiwum X IV (17/24)
23:50 Air Force One - film sensacyjny USA/Niemcy 1997, reż. Wolfgang Petersen

HGTV

09:55 Remontujemy dom na plaży IX - serial dok.
10:55 Kamera, akcja, wpadka!
12:00 Odlotowy ogród (7)
12:35 Nowe życie w starym domu V - serial dok.
14:30 Mieszkanie na miarę
16:30 Polowanie na ogród II
18:10 Zgłoś remont (3)
19:05 Weekendowa metamorfoza (6) - reality show
20:00 Dorota inspiruje (5)
20:55 Dorota was urządzi V (12,1/12) - serial dok.
22:30 House Hunters (5, 6, 7, 8)
00:40 Kamera, akcja, wpadka!

BBC LIFESTYLE

12:30 Stacey Dooley wpada na weekend II - serial dok.
13:30 Koreańska uczta Eda i Ryu (2) - mag. kulinarny
14:40 Bake off: zawodowcy (7)
15:40 Zapraszam do stołu (2)
17:40 Antyki z Francji: na tropie okazji (4) - reality show Francja/Wlk. Brytania 2024
18:45 Mistrzowie szycia (3)
19:50 Wielkie nowozelandzkie wypieki (8) - show
21:00 Wielkie australijskie wypieki VI - serial dok.
22:00 Zapraszam do stołu (15)
23:00 Wstydliwe choroby VI
00:05 Ratunek dla skóry IV

COMEDY CENTRAL

08:25 Dwóch i pół (24/24)
08:55 Przyjaciele VIII (17,18, 19,20,21,22/24) - serial kom.
11:55 Teoria wielkiego podrywu VI (14,15,16,17,18,19/24)
14:30 Dwóch i pół II (1,2, 3,4/24) - serial kom. USA 2004
16:30 Przyjaciele VIII (23,24,1,2,3,4/24) - serial kom.
19:30 Teoria wielkiego podrywu VI (20,21,22,23,24,1/24)
22:00 The Office PL IV (3,4/12)
23:05 Comedy Club (9, 10)
00:05 Miasteczko South Park VIII (6,7/14) - serial anim.

TVP SERIALE

08:30 Komisarz Alex IX (7)
09:20 Rodzinka.pl VI (18/26)
09:55 Klan - telenowela
10:25 Ranczo II (3/13)
11:20 Na dobre i na złe
12:20 Zaraz wracam (1,2)
13:35 Ojciec Mateusz 33 (10,11) - serial krym. Polska 25
15:35 Komisarz Alex IX (8)
16:20 Na sygnale
17:30 Ranczo II (5,6/13)
19:35 Ojciec Mateusz 33 (12) - serial krym. Polska 2025
21:30 Ranczo II (7,8/13)
23:30 Ojciec Mateusz 33 (13,4)
01:25 Krucjata. Prawo serii - serial krym. Polska 2022

CANAL+ KUCHNIA

13:45 Włoskie życie Sophie Grigson (7,8) - serial dok.
14:40 U sąsiadów w kuchni
15:45 Nie tylko kimchi (4, 5)
16:40 Jamie Oliver (9)
17:35 Jamie: dania na każdą kieszeń - serial dok.
18:30 Hongkong od kuchni z Jeremym Pangiem (5)
19:25 m jak mięso (3)
19:55 Nico wrzuca na ruszt (7)
20:20 Jamie: dania na każdą kieszeń - serial dok.
21:15 Anthony Bourdain VII (7,8,1/9) - serial dok. USA 2016
23:55 Top Chef (7)

CANAL+ DOMO

15:00 Po pierwsze lokalizacja!
15:55 Tomasz Pągowski. Remont u ciebie (3, 4)
16:50 Gardeners' World (20)
18:00 Ucieczka na wieś XXIII
19:00 Wielkie projekty: nasza ulica III - serial dok.
20:00 Daleko od miasta XIV (1,2/10) - serial dok. Polska 25
21:00 Cudotwórcy: zakochaj się w swoim domu na nowo (3)
22:00 Tomasz Pągowski (8)
22:30 Patent na zieleń (2/8)
23:00 Daleko od miasta XVI (4)
23:30 Podzielić M2 (3)
23:55 Kupione i co dalej? (8)
00:30 Dom w miesiąc (2)

PLANETE+

15:50 Piesze wędrówki po świecie (3/8) - serial dok.
16:55 Świat z góry (13,14/14)
18:00 Dokąd dzisiaj? IV (20,21)
18:40 Pod ciśnieniem. Śledztwo w sprawie Ryanaira
19:45 Atom, narkotyki, brudne pieniądze - serial dok.
20:55 Związani z ziemią
22:05 Osierocone. Dzieci i wojna (2) - serial dok.
23:10 Premiera: Wszystkie mity o macierzyństwie
00:15 Piesze wędrówki po świecie (4/8) - serial dok.

DISCOVERY CHANNEL

09:00 Parker na złotym szlaku V (2/8) - serial dok.
10:00 Wyprawa w nieznane VI
11:00 Gorączka złota XVI (9)
12:00 Przemytnicy: na morzu
13:00 Wyzwanie: przetrwanie
14:00 Nagi instynkt przetrwania: rozbitkowie (4)
15:00 Złomowisko PL IX
16:00 Łowcy opali VIII (20/20)
17:00 Kroniki policyjne
18:00 Specjalistki
19:00 Złomowisko PL V
22:00 Nagi instynkt przetrwania: tajemnicza wyspa (3)
00:00 Hazardziści II (6/8)
01:00 Hotrod wg Kindiga IX

TVP HISTORIA

11:35 Szlaczkoń szafraniec
12:00 Wszystkie kolory świata
13:00 Kroniki Hitlera (2/13)
14:00 Dom (1) - serial obycz.
15:35 Sensacje XX wieku
17:05 Film dokumentalny
17:25 Wojenne dziewczyny (8)
18:20 Fake czy historia?
19:00 Pułkownik Dąbek. Obrona Gdyni 1939
20:00 Zatoka szpiegów (5)
20:55 Wojny Rosji - serial dok.
22:00 Diabeł z Katowic
23:00 Sensacje XX wieku
00:50 Encyklopedia II wojny światowej: Generał mróz (33)

HISTORY

12:10 Gwiazdy lombardu XXII
13:05 Starożytni kosmici XVII
14:00 Niewyjaśnione tajemnice świata II (21/26) - serial dok.
14:50 Największe tajemnice świata VI (2/20) - serial dok.
15:45 Gwiazdy lombardu XIII
17:10 Naziści: droga do kapitulacji (2) - serial dok.
18:10 Największe tajemnice świata VI (19/20) - serial dok.
19:05 Starożytni kosmici XVII
21:00 David Duchovny II (14)
22:00 Ranczo kosmitów VII (2)
23:00 Niewyjaśnione tajemnice świata IV (3/11)
23:55 Jak to wyjaśnić V (14)

NATIONAL GEOGRAPHIC

16:00 Sekrety starożytnej medycyny (1/10) - serial dok.
17:00 Szlakiem przeklętych miejsc (4/5) - serial dok.
18:00 Wojna widziana z powietrza III (4/6)
19:00 Hitler: siła dyktatury
20:00 Katastrofa w przestworzach XVIII (7/10) - serial dok.
21:00 Premiera: Odkopać historię (6) - serial dok.
22:00 Premiera: Makro inżynieria IV (1) - serial dok.
23:05 Najniebezpieczniejsze drogi Europy IX (8/8)

FOCUS TV

08:55 Wehikuł czasu
09:00 Starożytni kosmici IX
10:00 Gwiazdy lombardu XXIV
12:00 Maszyny bojowe (1/8)
13:00 Poszukiwacze historii XXIV (8,9) - serial dok.
14:00 Zapomniane fronty II wojny światowej (4/6)
15:00 Truckersi przez Australię X (2) - serial dok.
16:00 Dorwać tuńczyka II
18:00 Rolnicy. Podlasie V
20:00 Galileo - pr. popularn.
21:00 Bitwa o Atlantyk (3) - serial dok. Wlk. Bryt. 2020
22:00 Maszyny bojowe (7,8/8)
00:00 Starożytni kosmici V

BBC EARTH

10:30 Życie na pustkowiu X
11:30 Zabójcza pogoda VI
12:30 Tajlandia z Sue Perkins
13:30 Królestwo zwierząt
14:35 W okowach mrozu VII
15:35 Życie na pustkowiu X
16:35 Wielkie archeologiczne odkrycia (1/3) - serial dok.
17:40 Królestwo zwierząt
18:45 Tajlandia z Sue Perkins
19:45 Sekrety piramid
20:55 W okowach mrozu VIII - serial dok. USA 2019
22:55 Wielkie archeologiczne odkrycia (2/3) - serial dok.
00:00 Imperium brytyjskie

POLSAT VIASAT HISTORY

14:00 Mezopotamia odkryta na nowo - film dok. F 2024
15:10 Zaginiony świat wiszących ogrodów - film dok.
16:20 Tajne bronie II wojny światowej (6/6) - serial dok.
17:30 Czołg: najważniejsza broń II wojny światowej
18:40 Starożytna apokalipsa II
19:45 Wojna o wieżę Eiffla - film dok. Francja 2023
21:00 II wojna światowa – wielkie bitwy w Europie (5/8)
22:10 Starożytne superbudowle IV - serial dok.
23:15 Berlin 1936: olimpiada Hitlera w kolorze - film dok.

CZWARTEK 10.09

Od A do Z

APOLLO 13 ★★★
film katas., USA 1995, reż. Ron Howard, wyk. Tom Hanks, Bill Paxton, Kevin Bacon
22:20 | **stopklatka**
Kosmiczna psychodrama: statek kosmiczny „Apollo 13" ulega awarii w locie na Księżyc. Walor autentyku na 9 nominacji do Oscara (statuetki za montaż i dźwięk).

BOGOWIE ★★★★★
dramat obycz., Polska 2014, reż. Łukasz Palkowski, wyk. Tomasz Kot, Piotr Głowacki, Szymon Piotr Warszawski
22:40 | **tvn**
Obsypana nagrodami biografia Zbigniewa Religi z wybitną kreacją Tomasza Kota w roli profesora – kluczowej postaci w historii polskiej kardiochirurgii. A do tego frapujące tło późnego PRL-u.

CELA ★★★
horror, USA/Niemcy 2000, reż. Tarsem Singh, wyk. Jennifer Lopez, Vince V aughn, Vincent D'Onofrio
23:40 | **warner tv**
Jennifer Lopez jako dzielna psychoterapeutka, która zakrada się do podświadomości psychopatycznego mordercy, by przewidzieć, kto będzie jego następną ofiarą. Nader zręczne.

HERKULES ★★★
film przyg., USA 2014, reż. Brett Ratner, wyk. Dwayne Johnson, Ian McShane
22:40 | **tvp 2**
Herkules jako antyczny Rambo – dowódca doborowego oddziału komandosów do zadań specjalnych. Sugestywne, choć pierwiastek metafizyczny w finale jak najbardziej uzasadniony.

JEDNA BITWA PO DRUGIEJ ★★★★
film sens., USA 2025, reż. Paul Thomas Anderson, wyk. Leonardo DiCaprio, Sean Penn, Benicio del Toro
23:35 | **hbo**
Paul Thomas Anderson czyta Thomasa Pynchona, a Leonardo DiCaprio wciela się w starzejącego się buntownika po przejściach, któremu przychodzi zmierzyć się z konsekwencjami burzliwej młodości.

Mój mistrz

20:00 | hbo
★★★

Utalentowany 13-latek zostaje wysłany przez ojca na cykl turniejów tenisowych – pod opieką szemranego trenera, który wprawdzie zdołał zakosztować mistrzowskiego życia, ale nigdy nie odniósł sukcesu.
FOT. VISION DISTRIBUTION

KOMEDIA
WŁOCHY 2025, REŻ. ANDREA DI STEFANO, WYK. PIERFRANCESCO FAVINO, TIZIANO MENICHELLI, GIOVANNI LUDENO

LOT 93 ★★★★
dramat obycz., USA/Wlk. Brytania /Francja 2006, reż. Paul Greengrass, wyk. Christian Clemenson, Cheyenne Jackson, David Alan Basche
20:00 | **tv puls**
Bodaj najważniejszy film o 11 września 2001 roku: poruszająca próba rekonstrukcji wydarzeń na pokładzie opanowanego przez terrorystów samolotu.

MASKA ★★★★
komedia, USA 1994, reż. Chuck Russell, wyk. Jim Carrey, Cameron Diaz, Peter Greene
21:00 | **tvn 7**
Jim Carrey w szczytowej formie jako nieśmiały nieudacznik, któremu los dał niezwykłą szansę: maskę, dzięki której jest hiperodważny. Majstersztyk efektów specjalnych.

NIEPOKONANI ★★★
dramat obycz., USA/Emiraty Arabskie/Polska/Indie/Arabia Saudyjska 2010, reż. Peter Weir, wyk. Dragoş Bucur, Colin Farrell, Ed Harris
21:55 | **kino polska**
Z syberyjskiego gułagu do Indii: dzieje dramatycznej ucieczki więźniów w latach II wojny światowej. Ucieczka – z polskim udziałem – prawdziwa, relacja niezupełnie, ale i tak uwiodła Petera Weira.

OSTATECZNA ROZGRYWKA ★★
thriller, Wlk. Brytania 2018, reż. Scott Mann, wyk. Dave Bautista, Ray Stevenson, Pierce Brosnan
20:00 | **stopklatka**
Powtórka z rozrywki: kiedy terroryści uprowadzają podczas meczu futbolu siostrzenicę byłego komandosa, mężczyzna rusza z odsieczą, wydając jednoosobową wojnę przeciwko wszelkiemu złu. Rutyna jak się patrzy.

PLAN LOTU ★★★
thriller, USA 2005, reż. Robert Schwentke, wyk. Jodie Foster, Peter Sarsgaard, Sean Bean
22:55 | **polsat**
Ukłon w stronę Hitchcocka: wdowa Jodie Foster wraca z córeczką do Ameryki, by nad Atlantykiem odkryć, że dziecko znikło, zaś załoga samolotu twierdzi, że nigdy nie było jej na pokładzie.

SZABLA OD KOMENDANTA ★★
komedia, Polska 1995, reż. Jan Jakub Kolski, wyk. Bronisław Pawlik, Franciszek Pieczka, Witold Pyrkosz
22:10 | **tvp kultura**
Jan Jakub Kolski z szablą i ironią na polskie mity. Nieskutecznie, ale za to z jaką obsadą: Pawlik, Pieczka, Pyrkosz, Gołas.

WIERNY OGRODNIK ★★★★
thriller, Wlk. Brytania/Niemcy/Kenia/Francja/USA/Szwajcaria 2005, reż. Fernando Meirelles, wyk. Ralph Fiennes, Rachel Weisz, Hubert Koundé
23:30 | **canal+ premium**
Czytając Johna Le Carré: brytyjski dyplomata, wyjaśniając okoliczności zamordowania swojej żony ujawnia praktyki koncernów farmaceutycznych w krajach Trzeciego Świata.

WOLA PRZETRWANIA ★★
thriller, USA 2025, reż. Joe Carnahan, wyk. Zachary Levi, Josh Duhamel, Quentin Plair
21:30 | **canal+ premium**
Ekranizacja Nicka Shuylera, opisującego wyprawę czterech wędkarzy, których łódź wywróciła się na pełnym morzu przy sztormowej pogodzie, a ratunek przyszedł dopiero po 43 godzinach.

ZAKOCHANI W RZYMIE ★★★
komedia, USA/Włochy/Hiszpania 2012, reż. Woody Allen, wyk. Woody Allen, Penélope Cruz, Jesse Eisenberg
20:05 | **tvp kultura**
Woody Allen na wakacjach w Rzymie podpatruje amerykańskich turystów w relacjach z Włochami. Plus komplet międzynarodowych gwiazd.

KONRAD J. ZARĘBSKI

„WYBORCZA TV". Redakcja: Magdalena Birska; **Projekt makiety „Wyborczej TV":** Dorota Jezierska i Tomasz Lebioda;
Wydawca: Wyborcza Sp. z o.o., ul. Czerska 8/10, 00-732 Warszawa, tel. 22 555 66 00, **e-mail:** kultura@wyborcza.pl, **Licencje na treści:** licencje@wyborcza.pl
Naświetlanie i druk: Quad/Graphics Europe Sp. z o.o.; **Okładka:** Fot. Disney; **Serwis telewizyjny przygotowuje media-press.tv.**
Za zmiany w programie wprowadzone przez stacje po wysłaniu numeru gazety do drukarni redakcja nie odpowiada.

CZWARTEK 10.09

TVP1

07:00 Msza święta
07:30 Pełnia wiary (122)
08:00 Serwis Info, pogoda
08:20 Zaraz wracam (2)
09:00 Ranczo (1/13)
10:00 Komisarz Alex XXV (7)
11:00 Ojciec Mateusz XX (6)
12:00 Serwis Info - magazyn
12:10 Agrobiznes - magazyn
12:40 To się opłaca (234)
12:55 Niezwykła Australia (2/2) - serial dokumentalny
14:00 Splątane losy
15:00 Serwis Info
15:10 Reporterzy (610)
15:35 Gra słów. Krzyżówka
16:00 Dziedzictwo
17:00 Teleexpress
17:25 Jaka to melodia? (5951)
18:05 Klan - telenowela
18:40 Akacjowa 38
19:30 19.30 - wiadomości
19:55 Pytanie dnia, pogoda

20:30 **Ojciec Mateusz** (5) - serial kryminalny Polska 2026
21:30 **Sprawa dla reportera** (1592) - cykl reportaży
22:30 **Czas niedokonany** (1) - serial obycz. Polska 2024, wyk. Piotr Trojan
23:25 **Gra z Cieniem II** (1) - serial krym. Polska 26, wyk. Karolina Gruszka
00:25 **Morderstwa w Cognac (Meurtres à...)** - film krym. F 2020 (105 min)
02:10 **Magazyn Ekspresu Reporterów** (1085)

TVP2

05:35 M jak miłość
06:25 Operacja zdrowie (21)
06:55 Barwy szczęścia
07:30 Pytanie na śniadanie – pobudka (7672) - mag.
07:55 Pytanie na śniadanie (7672, 7672) - magazyn
11:45 Jedzenie ma znaczenie
12:25 Koło fortuny (2211)
13:15 Panna młoda
14:05 Va banque (1068)
14:35 Na sygnale - serial obyczajowy Polska 2026
15:05 La Promesa – pałac tajemnic - telenowela
16:00 Koło fortuny (2212)
16:35 Familiada (3041)
17:20 Panna młoda - serial obyczajowy Turcja 2024
18:15 Va banque (1069)
18:50 Jeden z dziesięciu (4) - teleturniej Polska 2026
19:25 Barwy szczęścia

20:05 **Barwy szczęścia** - serial obycz. Polska 2026
20:40 **Postaw na milion** (391)
21:40 **Europa da się lubić – nowe pokolenie** (1) - teleturniej Polska 26
22:40 **Herkules (Hercules)** ★★★ - film przyg. USA 2014, reż. Brett Ratner, wyk. Dwayne Johnson, Ian McShane (105 min)
00:25 **Rodzinka.pl XVIII** (13)
01:05 **Nadzieja (Håp)** ★★★★ - melodramat Norwegia/Szwecja/Dania 19, reż. Maria Sødahl (130 min)

POLSAT

05:25 Telezakupy TV Okazje
06:00 Nowy dzień - magazyn
09:10 Malanowski i Partnerzy VIII (56)
09:40 Wypasiona Kuchnia (7)
09:45 Malanowski i Partnerzy VIII (57) - serial fab-dok.
10:20 Dlaczego ja? 30 (11,12) - serial fab.-dok. Polska 2024
12:25 Gliniarze Śląsk (8)
13:25 Gliniarze XVII (1) - serial fabularno-dok. Polska 2024
14:25 Studio sport (na żywo)
14:50 Siatkówka: Mistrzostwa Europy mężczyzn: Polska – Portugalia (na żywo)
16:55 Gliniarze Śląsk (9)
18:00 Pierwsza miłość 50 (75)
18:50 Wydarzenia, sport, pogoda - wiadomości
19:15 Gość „Wydarzeń" (910)
19:25 Wypasiona Kuchnia (11)
19:55 Milionerzy (128)

20:30 **Nasz nowy dom** (374) - reality show Polska 2026
21:40 **Zdrada** (2) - serial krym. Polska 23, wyk. Anna Karczmarczyk
22:55 **Plan lotu (Flightplan)** ★★★ - thriller USA 05, reż. Robert Schwentke, wyk. Jodie Foster, Sean Bean (125 min)
01:00 **Piep*zyć Mickiewicza** ★★ - dramat obycz. Polska 24, reż. Sara Bustamante-Drozdek, wyk. Hugo Tarres (140 min)

TVN

05:15 Nauka jazdy (21)
05:40 Uwaga! (8083) - mag. reporterów Polska 2026
05:55 Ukryta prawda (8/60)
06:50 Kuchenne rewolucje: Warszawa – bar mleczny XXVII (3) - reality show
07:45 Dzień Dobry TVN (5771)
11:20 Doradca smaku (8) - mag. kulinarny Polska 2026
11:30 Kuchenne rewolucje: Barlinek – „Limba" XXV (7)
12:35 Kuchenne rewolucje: Restauracja „Trops", Płońsk XXI (7) - reality show
13:40 Ukryta prawda - serial fabularno-dok. Polska 2024
16:50 Szpital św. Anny IV (9) - serial obycz. Polska 2026
17:55 Detektywi VII (9)
19:00 Fakty, sport, pogoda
19:40 Raport US Open
19:55 Uwaga! (8084) - mag.

20:15 **Na Wspólnej** - serial obycz. Polska 2026
20:50 **The Floor** (8) - teleturniej Polska 2026
21:30 **Kuchenne rewolucje: Warszawa – Pizza Marysin 33** (2) - reality show Polska 2026
22:40 **Bogowie** ★★★★★ - dramat obycz. Polska 2014, reż. Łukasz Palkowski, wyk. Tomasz Kot, Piotr Głowacki (145 min)
01:05 **CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas X** (7/23) - serial krym.

TV PULS

06:00 Policjanci z Miami V (4,5/22) - serial krym. USA 1988, wyk. Don Johnson
08:00 Kobra – oddział specjalny XXV (6,7/10)
10:00 Zaklinaczka duchów V (3/22) - serial fantasy USA 09
11:00 Kotka - serial obycz.
12:00 Nie igraj z aniołem - telenowela Meksyk 2009
13:00 Wspaniałe stulecie III - serial obycz. Turcja 2013
14:00 Kurierzy II (37)
15:00 Lombard. Życie pod zastaw XIV (17,18) -
17:00 Kurierzy II (38) - serial obyczajowy Polska 2023
18:00 Lombard. Życie pod zastaw XIX (8,9) - serial obycz.
20:00 **Lot 93 (United 93)** ★★★★ - dramat obycz. USA/Wlk. Brytania/Francja 2006, reż. Paul Greengrass, wyk. Christian Clemenson (135 min)
22:15 **Zabić Bin Ladena: Operacja Geronimo** ★★ - film sens. USA 2012, reż. John Stockwell, Paulette Victor-Lifton (120 min)
00:15 **Zielona strefa (Green Zone)** ★★★ - film sens. Wlk. Brytania/F/Hiszpania/USA 2010 (130 min)

MEZZO

13:30 Adolphe Adam: Giselle - balet Wlk. Brytania 2017
15:05 Gala Placido Domingo
16:30 Brahms Trio fortepianowe C-dur nr 2 – Boris Piergamienszczikow, Jelena Baszkirowa, Maksim Wiengierow
17:00 Intermezzo
17:15 Dietrich Fischer-Dieskau: Ostatnie słowa
18:05 Johann Strauß: Zemsta nietoperza - operetka F 2024, występują Guillaume Andrieux
20:30 Joachim Kühn – Klaviersommer 1999
21:40 Chick Corea Piano Solo
22:25 Duke Ellington Orchestra – Berliner Jazztage 1969
23:05 Międzynarodowy Konkurs Muzyczny w Genewie 2025 - muzyka klasyczna
01:10 Koncert z okazji 25-lecia Mezzo - muzyka klas.

PULS 2

10:35 Basia II (18)
11:10 Gus. Mały II (41,42/52)
11:35 Tomek i przyjaciele
12:00 Psi patrol IV (8/26)
12:35 Gumisie IV (8,9/10)
13:35 Smerfy - serial anim.
14:00 Baranek Shaun IV
14:35 Marta mówi! (4)
15:00 Miraculous III
16:00 Patryk Rozgwiazda Show (9,10/26) - serial anim.
17:00 SpongeBob Kanciastoporty IX (9,10/26)
18:00 Pingwiny z Madagaskaru (1,2/26)
19:00 Kacze opowieści (53)
20:00 Lombard. Życie pod zastaw XVIII (54) - serial obycz.
21:00 Ibiza - komedia Belgia/Francja 19, reż. Arnaud Lemort
22:50 Obwożąc Madeleine - dramat obycz. F/B 2022
00:55 Lombard (23)

TV4

08:55 Policjantki i policjanci
11:55 Na ratunek 112 XVII
12:55 Trudne sprawy XVIII (19,20,21/40) - serial fab.-dok.
15:55 Policjantki i policjanci XXV (8) - serial obycz.
17:00 Trudne sprawy 28 (9/60) - serial fabularno-dok.
18:00 Łowcy skarbów. Kto da więcej (436) - reality show
19:00 Policjantki i policjanci XXV (9) - serial obycz.
20:00 Wypasiona Kuchnia (10)
20:05 Uroczysko VI (8)
20:40 Sprawiedliwi – wydział kryminalny XXI (8)
21:40 Sprawiedliwi. Trójmiasto IV (8) - serial krym.
22:45 Opowiem ci o zbrodni II
23:10 Hitman: Agent 47 - thriller USA/Wlk. Brytania/Niemcy/Kanada 2015
01:20 Love Island V (13/55)

METRO

07:35 Szpital (2,3,4/67)
10:30 Sędzia Anna Maria Wesołowska - serial fab.-dok.
12:30 Szkoła (49/68)
13:30 Brzydula - serial obycz.
14:40 Za głosem serca - telenowela Brazylia 2023
15:50 Magda M. III (7) - serial obyczajowy Polska 2006
16:55 Idź na całość (16) - teleturniej Polska 2026
18:00 Złomowisko PL IV - serial dok. Polska 2018
19:00 Kartoteka VI (22,23/30) - serial fab.-dok. Polska 2014
21:05 Kryminalni VIII - serial kryminalny Polska 2008
23:15 Kuba Wojewódzki (2)
00:25 Zbrodnie z pierwszych stron gazet V (10/12) - serial dokumentalny USA 2021
01:25 Szpital (68/68)
02:25 Szkoła (52/68)

TVN7

05:20 Ten moment (19/40) - serial fab.-dok. Polska 2021
05:55 Szkoła (6,7,8/69) - serial fab.-dok. Polska 2017
08:45 Ukryta prawda (30,10,11/51) - serial fab.-dok.
11:50 W-11 Wydział Śledczy - serial fab.-dok. Polska 2010
13:55 Detektywi III (27/60) - serial fab.-dok. Polska 2024
15:00 Szpital (59,60/68) - serial fab.-dok. Polska 2018
17:00 Sędzia Anna Maria Wesołowska - serial fab.-dok.
18:00 Rozwód. Walka o wszystko (3) - serial fabularno-dok. Polska 2020
19:00 Ukryta prawda (12/17) - serial fab.-dok. Polska 2025
20:00 **Hotel Paradise** (10) - real tv Polska 2026, program prowadzi Klaudia El Dursi
21:00 **Maska (The Mask)** ★★★★ - komedia USA 1994, reż. Chuck Russell, wyk. Jim Carrey, Cameron Diaz (135 min)
23:15 **Task master** (2)
00:15 **Mission: Impossible – Dead Reckoning – Part One** ★★★★ - film sens. USA 23, reż. Christopher McQuarrie, wyk. Tom Cruise (200 min)

CZWARTEK 10.09

STOPKLATKA

08:45 Robert Makłowicz (237) - mag. kulinarny
09:35 Pyszne dania w 10 minut z Julią Oleś (9)
09:45 Górski lekarz XVII (10,11/16) - serial obycz.
11:45 Zagadki kryminalne panny Fisher II (4,5/13) - serial kryminalny
14:00 Hudson i Rex VIII (7/14) - serial krym. Kan. 2025
15:00 Zajazd. Będzie się działo II (7,8) - serial fab.-dok. Polska 2026
17:00 Katastrofy w przestworzach III (12,2,9/10) - serial dok. Kanada/Francja 2005
20:00 Ostateczna rozgrywka (Final Score) ** - thriller Wlk. Brytania 2018, reż. Scott Mann, wyk. Dave Bautista, Ray Stevenson, Pierce Brosnan (140 min)
22:20 Apollo 13 - film katas. *** USA 1995, reż. Ron Howard, wyk. Tom Hanks, Bill Paxton, Kevin Bacon (175 min)
01:15 Wróg doskonały (A Perfect Enemy) ** - film sens. Hiszpania/Niemcy/Francja 2020, reż. Kiké Maíllo (105 min)

KINO POLSKA

07:35 Podróże kapitana Klipera (1,2) - serial anim.
08:10 Do przerwy 0:1 (4)
08:40 Potop, cz. 2 - film historyczny Polska 1974, reż. Jerzy Hoffman, wyk. Daniel Olbrychski, Małgorzata Braunek, Tadeusz Łomnicki
11:35 Podróż za jeden uśmiech - film przyg. Polska 1972, reż. Stanisław Jędryka, wyk. Henryk Gołębiewski, Filip Łobodziński, Alina Janowska
13:35 Noce i dnie (1) - dramat obycz. Polska 1975, reż. Jerzy Antczak, wyk. Jerzy Bińczycki
15:35 Noce i dnie (2) - dramat obycz. Polska 1975, reż. Jerzy Antczak, wyk. Jerzy Bińczycki
17:20 Pogranicze w ogniu (14,15) - serial sens. Polska 1991, wyk. Cezary Pazura
20:00 Mistrz - film biograficzny Polska 2020, reż. Maciej Barczewski, wyk. Piotr Głowacki, Jan Szydłowski, Marcin Bosak, Marcin Czarnik
21:55 Niepokonani - dramat obycz. USA/Emiraty Arabskie/Polska/Indie/Arabia Saudyjska 2010, reż. Peter Weir, wyk. Dragoş Bucur, Colin Farrell
00:50 Kamienie na szaniec - dramat wojenny Polska 2014, reż. Robert Gliński, wyk. Tomasz Ziętek, Marcel Sabat

ALE KINO+

08:35 The Office PL II (3,4) - serial kom. Polska 2022
09:45 Bestia (3,4/6) - serial obycz. Kanada 2021
11:45 Detektyw Foyle II (3/4) - serial kryminalny Wlk. Brytania 2003
13:50 Stan wyjątkowy (Výjimečný stav) ** - komedia Czechy 2024, reż. Jan Hřebejk (125 min)
15:55 Niemożliwe (The Impossible) **** - film katas. USA/Hiszpania/Tajlandia 2012 (130 min)
18:05 Detektyw Foyle II (4/4) - serial kryminalny Wlk. Brytania 2003
20:10 Zdrajca (Il traditore) *** - dramat krym. Włochy/F/Niemcy/Brazylia 2019, reż. Marco Bellocchio, wyk. Pierfrancesco Favino (175 min)
23:05 Largo Winch 3: Cena pieniądza (Largo Winch: Le prix de l'argent) *** - film sens. F/Belgia 2024, reż. Olivier Masset-Depasse, wyk. Tomer Sisley (130 min)
01:15 Daaaaaali! - komedia *** F 2023, reż. Quentin Dupieux, wyk. Anaïs Demoustier (100 min)

POLSAT FILM

07:30 Doktor Martin X (9/9)
08:55 Przyjaciółki XIX (5,6/12)
10:55 Świat według Kiepskich (10,40,25,19,22,23/42)
14:55 Jak wytresować smoka 3 - film anim. USA/Japonia 2019
17:05 Zróbmy sobie wnuka - komedia Polska 2003
18:55 Obdarowani - dramat obyczajowy USA 2017
21:00 Serena - melodramat Czechy/Francja/USA 2014
23:10 Mumia - film sensacyjny USA/Chiny/Japonia 2017
01:30 Ślad (45/48) - serial kryminalny Polska 2018

FILMBOX+ ONE

09:45 Vera VI (3/4)
11:45 Zagadki kryminalne panny Fisher (13/13)
12:55 Poirot VI (2/4) - serial krym. Wlk. Brytania 1995
15:00 Strażnik Teksasu (25,26/26) - serial sens.
17:05 Vera VI (4/4)
18:55 Poirot II (9/10) - serial krym. Wlk. Brytania 1990
20:00 Iluzja II - thriller USA/Hongkong 2016, reż. Jon M. Chu, wyk. Jesse Eisenberg
22:50 Projekt Koliber - thriller Kanada/Belgia 2018
01:30 Fenomen - film obyczajowy USA 1996

TVP KULTURA

09:00 Polskie drogi (11)
11:00 Szczęśliwy brzeg ** - film obycz. Polska 83, reż. Andrzej Konic, wyk. Jerzy Bińczycki (110 min)
12:50 Reżyserzy VIII (4/10) - serial dokumentalny Wlk. Brytania 2018
14:05 Alternatywy 4 (5/9) - serial kom. Polska 1983
15:10 Ucieczka z kina „Wolność" **** - dramat obyczajowy Polska 1990 (105 min)
16:55 Kolumbowie (1/5) - serial wojenny Polska 1970, wyk. Jan Englert
18:00 Kulturalni (35)
18:55 Rawhide III (8) - western USA 1961
20:00 Wstęp do filmu (603)
20:05 Zakochani w Rzymie (To Rome with Love) *** - komedia USA/Włochy/Hiszp. 2012, reż. Woody Allen, wyk. Woody Allen, Penélope Cruz (125 min)
22:10 Szabla od Komendanta ** - komedia Polska 1995, reż. Jan Jakub Kolski (115 min)
00:05 Pianistka (La pianiste) *** 18 - dramat obyczajowy Austria/Francja/Niemcy 2001 (140 min)

WARNER TV

08:00 Bajer z Bel-Air II
09:00 Prawo Agaty VI (7)
09:55 Pełniejsza chata II (
11:10 Teraz albo nigdy!
13:05 Bajer z Bel-Air II
15:05 Pełniejsza chata II (5,6,7,8/13) - serial kom.
17:25 Superman II - film s.f. USA/Wlk. Bryt./Kanada 1980
20:00 Jackie Chan: Pierwsze uderzenie - film sens. Hongkong 1996, reż. Stanley Tong
21:35 Zaklęci w czasie - dramat obycz. USA 2009
23:40 Cela - horror USA/Niemcy 00, reż. Tarsem Singh

PARAMOUNT

10:25 Gwiezdny pył - film fantasy USA/Wlk. Brytania 2007
13:00 Czarodziejki III (15,16/22)
15:00 Pingwiny z Madagaskaru (24/26) - serial anim.
15:30 Star Trek III – W poszukiwaniu Spocka - film s.f. USA 1984, reż. Leonard Nimoy
17:50 Choć goni nas czas - komediodramat USA 2007
20:00 Indiana Jones i Świątynia Zagłady - film przyg. USA 1984, reż. Steven Spielberg
22:30 Prawo zemsty - thriller USA 2009, reż. F. Gary Gray
00:30 Na fali - film sensacyjny Japonia/USA 1991

HBO

08:25 Harry Potter i Insygnia **** **Śmierci, cz. 2** - film przyg. Wlk. Brytania/USA 2011(125 min)
10:30 Dom dobry ***** - dramat obyczajowy Polska 2025 (105 min)
12:15 Kolejna zwyczajna przysługa ** - thriller USA 2025 (120 min)
14:15 Jumanji: Przygoda w dżungli *** - film przyg. USA 2017 (115 min)
16:10 Jumanji: Następny poziom *** - film przyg. USA 2019, reż. Jake Kasdan (120 min)
18:10 Wielka odważna piękna podróż *** - film przyg. USA/Irlandia 2025, reż. Kogonada (110 min)
20:00 Mój mistrz *** - komedia Włochy 25, reż. Andrea Di Stefano, wyk. Pierfrancesco Favino, Tiziano Menichelli (120 min)
22:00 Bestie Boga (2) - serial dok. USA 2026
22:55 Conan O'Brien wylatuje III (3) - serial dok. USA 2026
23:35 Jedna bitwa po drugiej **** - film sens. USA 2025, reż. Paul Thomas Anderson (155 min)

CINEMAX

15:05 Świadek - dramat obycz. Niemcy/Austria 2024
16:45 Nauczyciel, który obiecał nam morze - film biograficzny Hiszpania 2023
18:30 CJ7 - komedia Hongkong/Chiny 2008
20:00 Fargo V (5,6/10) - serial krym. USA 2023, wyk. Juno Temple, Jennifer Jason Leigh
21:30 Kingsman: Złoty krąg - film sens. Wlk. Bryt./USA 17
23:50 Najczarniejsza godzina - horror USA 2011
01:20 Komando - film sens. USA 1985, reż. Mark L. Lester

ROMANCE TV

10:30 Käthe i ja (8/10)
12:25 Dora Heldt: Ucieczka ciotki Inge - komedia Niemcy 2011, reż. Mark von Seydlitz
14:20 Malibu – Moje marzenie, twoje marzenie - romans Niemcy 2023
16:15 Pastorka - melodramat Niemcy 2013
18:05 Górski lekarz (4/8)
20:00 Inga Lindström: Zaklinaczka koni - film obycz. Niemcy 2024, reż. Oliver Dieckmann
21:55 Inga Lindström: Emma Svensson i miłość - film obyczajowy Niemcy 2007
23:50 Górski lekarz (4/8)

CANAL+ PREMIUM

09:20 Fuks - komedia sens. *** Polska 1999 (85 min)
10:45 Łapu-Capu (216)
10:50 Saga „Zmierzch": Przed świtem, cz. 1 ** - film przygodowy USA 2011 (115 min)
12:45 Moje pieczone kurczaki *** - film obycz. Polska 2002 (65 min)
13:50 Ultimatum Bourne'a **** - film sensacyjny USA/Niemcy/Francja/Hiszpania 2007 (115 min)
15:45 Jutro będzie nasze *** - komediodramat Włochy 2023 (115 min)
17:40 Hollywood Buzz (15)
18:10 Łapu-Capu (217)
18:15 Kiedy nadchodzi jesień *** - dramat obycz. Francja 2024 (105 min)
20:00 7 snajperów - film ** sens. Australia 2026, reż. Sandra Sciberras, wyk. Radha Mitchell (90 min)
21:30 Wola przetrwania ** - thriller USA 25 (120 min)
23:30 Wierny ogrodnik **** - thriller Wlk. Bryt./Niemcy/Kenia/F/USA/Szwajcaria 05 (125 min)
01:35 Guns Up. Nie zadzieraj z rodziną ** - komedia USA 2025 (90 min)

TVN FABUŁA

10:55 Lekarze III (13)
11:55 Zapukaj do moich drzwi
13:55 Młode gliny (5/50)
14:55 Detektywi - serial dok.
16:05 Na Wspólnej (76,77)
17:10 Kino w drodze (1) - mag. filmowy Polska 2022
17:45 Po pierwsze kino (4)
17:50 Znów mam 17 lat - komedia USA 2009
20:00 Dzika furia - film sens. USA 2018, reż. Brad Peyton
22:25 Dzień próby - film sens. USA 2001, reż. Antoine Fuqua
00:50 Coś jest nie tak z dziećiakami - horror USA 2023

AMC

11:20 Ad Astra - film s.f. USA/Chiny/Brazylia 2019
13:50 Strażnik czasu - film s.f. USA/Japonia 1994
15:55 Kaktus Jack - western USA 1979, reż. Hal Needham
17:55 Honor wojownika - film sens. Nowa Zelandia/Korea Południowa 2010
19:50 Dirty Dancing - film muzyczny USA 1987, reż. Emile Ardolino, wyk. Patrick Swayze
22:00 Anakondy: Polowanie na Krwawą Orchideę - horror USA/Australia 2004
23:55 W odwecie za śmierć - thriller USA 2010

AXN

08:25 Ostry dyżur V (2/22)
09:25 Castle VI (22,23/23)
11:25 Rekrut V (17,18/22)
13:15 Dowody zbrodni V (2,3/18) - serial sensacyjny
15:15 FBI IV (21,3/21)
17:10 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas VII (18,19/24)
19:05 Castle VII (1,2/23)
21:05 Agenci NCIS: Hawaje III (4,5/10) - serial krym. USA 2024, wyk. Vanessa Lachey
23:00 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas VII (18,19/24)
00:45 Castle VII (1/23)

EPIC DRAMA

08:10 Detektyw Murdoch XVII
09:10 Wszystkie stworzenia duże i małe (7) - serial obycz.
10:25 Lekarze na start
11:55 Zatraceni w miłości
13:00 Marlow: klub zbrodni
14:00 Agenci NCIS XVI (19/24)
14:55 Panna Marple IV (3/4)
16:55 Poirot XI (2/4)
18:55 Agenci NCIS XVI (20/24)
19:55 Poirot III (6/11)
21:00 Detektyw Murdoch XIX - serial krym. Kan./Wlk. Bryt. 26
21:55 Agenci NCIS XVII (11/20)
22:50 Poirot III (6/11)
00:00 Agenci NCIS XVI (20/24)
00:55 Marlow: klub zbrodni

TVN STYLE

07:15 Mniej znaczy więcej. Live Better For Less (1)
07:45 Dzień Dobry TVN (5771)
11:20 Ugotowani (6, 7)
13:25 Kuchenne rewolucje
15:35 I nie opuszczę Cię aż do ślubu (7, 8) - reality show
17:05 Salon sukien ślubnych: Polska (5) - reality show
17:40 Kuchenne rewolucje
20:50 Zgłoś remont (6) - reality show Polska 2026
21:50 Jestem z Polski XVI
22:50 Hotel Paradise (10)
23:45 Mój sąsiad morderca XI
00:50 Apetyt na miłość (2)

TVN TURBO

14:30 Wojny samochodowe
16:30 Jeździć, obserwować V (12,13/16) - serial dok.
18:00 Raport Turbo (5064)
18:15 Duda kontra Szafrański XI (1/10)
19:00 Ciężarówką przez pół świata (1/8) - serial dok.
20:00 Uwaga! Oszust: Ściema z ogłoszenia II (13,1/17)
21:00 Nic do zgłoszenia VI (2)
22:00 Raport Turbo (5064)
22:15 Jeździć, obserwować VIII (1/12) - serial dok. Polska 2026
23:00 Wojny samochodowe (1)
00:00 Uwaga! Oszust: Ściema z ogłoszenia II (13/17)

BBC FIRST

08:35 Lewis II (5/8)
09:40 Ojciec Brown IV (5/10)
10:40 Śmierć pod palmami IX
11:50 Z pamiętnika położne
12:55 Tajemnice Brokenwood
14:55 Ojciec Brown XII (3/10)
16:00 Lewis II (5/8)
17:00 My Life is Murder III
18:00 Morderstwa w Midsomer XVIII (5/6) - serial krym.
19:55 Śmierć pod palmami IX (4/8) - serial kryminalny
21:00 Line of Duty – Wydział wewnętrzny II (6,1/6)
23:20 Po powodzi (3/6)

FX

10:00 CSI: Kryminalne zagadki Miami V (7,8/24)
11:55 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku VIII (13,14/18)
13:45 Agenci NCIS X (13,14/24)
15:35 CSI: Kryminalne zagadki Miami V (9,10/24)
17:25 Z Archiwum X IV (17,18/24)
19:15 Agenci NCIS: Sydney III (13) - serial kryminalny
20:10 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku VIII (15,16/18)
22:00 Zakłamanie - serial dramatyczny USA 2022
23:10 Z Archiwum X IV (18/24)
00:10 Bez twarzy - film sens. USA 1997, reż. John Woo

HGTV

10:00 Remontujemy dom na plaży XI - serial dok.
10:55 Kamera, akcja, wpadka!
12:00 Odlotowy ogród (8)
12:35 Nowe życie w starym domu V (2) - serial dok.
14:30 Mieszkanie na miarę
16:30 Polowanie na ogród III
18:15 Weekendowa metamorfoza (8) - reality show
19:05 Pogromcy chaosu (6)
20:05 Dorota was urządzi VI (2,3/12) - serial dok. Polska 17
21:35 Dorota inspiruje (6)
22:35 House Hunters (2, 3, 4, 5)
00:45 Kamera, akcja, wpadka!

BBC LIFESTYLE

12:30 Stacey Dooley wpada na weekend II - serial dok.
13:30 Wielkie australijskie wypieki VI - serial dok.
14:40 Bake off: zawodowcy (8)
15:40 Zapraszam do stołu (3)
17:40 Antyki z Francji: na tropie okazji (5) - reality show Francja/Wlk. Brytania 2024
18:40 Mistrzowie szycia (4)
19:50 Wielkie nowozelandzkie wypieki (9) - show
21:00 10 lat mniej w 10 dni II
22:00 Demencja: cicha epidemia - film dok. Wlk. Bryt. 2024
23:00 Wstydliwe choroby VI
00:00 Ratunek dla skóry

COMEDY CENTRAL

08:25 Dwóch i pół II (4/24)
08:55 Przyjaciele VIII (23,24,1,2,3,4/24) - serial kom.
11:55 Teoria wielkiego podrywu VI (20,21,22,23,24,1/24)
14:30 Dwóch i pół II (5,6,7,8/24) - serial kom.
16:25 Przyjaciele IX (5,6,7,8, 9,10/24) - serial kom. USA 02
19:30 Teoria wielkiego podrywu VII (2,3,4,5,6,7/24)
22:00 The Office PL IV (5,6/12)
23:05 Comedy Club (11, 12)
00:05 Miasteczko South Park VIII (8,9/14) - serial anim.

TVP SERIALE

08:30 Komisarz Alex IX (8)
09:20 Rodzinka.pl VI (19/26)
09:50 Klan - telenowela
10:25 Ranczo II (4/13)
11:20 Ojciec Mateusz 35 (4)
12:10 Rodzinka.pl XVIII (11)
12:50 Felicita (1) - serial obycz.
13:25 Ojciec Mateusz 33
15:25 Komisarz Alex IX (9)
16:15 Na sygnale - serial obycz.
17:20 Ranczo II (6,7/13)
19:25 Ojciec Mateusz 33 (13)
20:25 Komisarz Alex XXVI (1) - serial krym. Polska 2026
21:30 Ranczo II (8,9/13)
23:30 Ojciec Mateusz 34 (1)
00:25 Na sygnale - serial obycz.

CANAL+ KUCHNIA

13:45 Włoskie życie Sophie Grigson (8,9) - serial dok.
14:40 U sąsiadów w kuchni
15:45 Nie tylko kimchi (5, 6)
16:40 Jamie: dania na każdą kieszeń (1) - serial dok.
18:30 Hongkong od kuchni z Jeremym Pangiem (6)
19:25 m jak mięso (4)
19:50 Nico wrzuca na ruszt (8)
20:20 Sekrety gigantów fast foodu (2) - serial dok.
21:15 Anthony Bourdain VII (8,1,2/9) - serial dok. USA 2016
23:55 Top Chef (8)
00:55 m jak mięso (5, 6)

CANAL+ DOMO

14:05 Cudotwórcy: zakochaj się w swoim domu na nowo (3)
15:00 Po pierwsze lokalizacja! Nowa Zelandia - serial dok.
15:55 Małe-wielkie zmiany
16:50 Gardeners' World (21)
18:00 Ucieczka na wieś XXIII
19:00 Wielkie projekty: nasza ulica III (6) - serial dok.
20:00 Daleko od miasta XIV (3,4/10) - serial dok. Polska 25
21:00 Cudotwórcy: zakochaj się w swoim domu na nowo (4)
22:00 Pokochaj swój ogród
22:55 Gardeners' World (28)
00:10 Kupiliśmy sobie zamek – damy radę (6) - reality show

PLANETE+

15:50 Piesze wędrówki po świecie (4/8) - serial dok.
16:55 Świat z góry (14,1/14)
18:00 Dokąd dzisiaj? IV (22,23)
18:40 System przedszkolny NRD. Wstęp do piekła
19:40 Atom, narkotyki, brudne pieniądze - serial dok.
20:50 Związani z ziemią (3)
22:00 Premiera: Unia francusko-brytyjska. Desperacki plan Churchilla - film dok.
23:10 Legendarne bitwy II
00:15 Piesze wędrówki po świecie II (1) - serial dok.

DISCOVERY CHANNEL

11:00 Gorączka złota XVI (10)
13:00 W dżungli z Edem Staffordem (1/6) - serial dok.
14:00 Nagi instynkt przetrwania: rozbitkowie (5)
15:00 Złomowisko PL IX
16:00 Rolnicy w akcji
17:00 Kroniki policyjne
18:00 Specjalistki - serial dok.
19:00 Nagi instynkt przetrwania V (3/15) - serial dok.
21:00 Gorączka złota: na kłopoty Freddy Dodge V
22:00 Złoto drwali II (8/8)
23:00 Poszukiwacze przeklętego złota V - serial dok.
00:00 Hazardziści II (8/8)

TVP HISTORIA

11:30 Ex libris - mag.
11:55 Tutanchamon: życie, śmierć i dziedzictwo (1/3)
12:55 Wojny Rosji - serial dok.
14:00 Dom (2) - serial obycz.
15:45 Sensacje XX wieku
17:35 Wojenne dziewczyny (9)
18:30 303 - film dok.
19:30 Flesz historii (778)
20:00 Zatoka szpiegów (6)
20:50 Największe tajemnice monarchii (1) - serial dok.
21:55 Mateczki - film dok.
22:55 Sensacje XX wieku
00:50 Encyklopedia II wojny światowej: Petain (34)

HISTORY

13:05 Starożytni kosmici XVII
14:00 Niewyjaśnione tajemnice świata II (22/26)
14:50 Największe tajemnice świata VII (7) - serial dok.
15:45 Gwiazdy lombardu XIII
17:10 Naziści: droga do kapitulacji (3) - serial dok.
18:10 Największe tajemnice świata VI (20/20) - serial dok.
19:05 Starożytni kosmici XVIII
21:00 Łowca historycznych skarbów (6) - serial dok.
22:00 Wojny magazynowe XVI (3/10) - serial dok. USA 2025
23:00 Gwiazdy lombardu XXV
23:55 Jak to wyjaśnić V (15)

NATIONAL GEOGRAPHIC

16:00 Sekrety starożytnej medycyny (2) - serial dok.
17:00 Szlakiem przeklętych miejsc (1/5) - serial dok.
18:00 Wojna widziana z powietrza III (5/6) - serial dok.
19:00 Wielkie konstrukcje III Rzeszy. Wojna z ZSRR (1/3)
20:00 Katastrofa w przestworzach XVIII (8/10) - serial dok.
21:00 Premiera: Morskie megamaszyny III (3)
22:00 Logistyka na wielką skalę
23:00 Inżynieria po katastrofie (2/6) - serial dok.

FOCUS TV

08:55 Wehikuł czasu
09:00 Starożytni kosmici IX
10:00 Gwiazdy lombardu XXIV
12:00 Maszyny bojowe (2/8)
13:00 Poszukiwacze historii XXIV (10) - serial dok.
14:00 Zapomniane fronty II wojny światowej (5/6)
15:00 Truckersi przez Australię X (3/13) - serial dok.
16:00 Dorwać tuńczyka III
18:00 Rolnicy. Podlasie VI (1,2)
20:00 Galileo - pr. popularn.
21:00 Poszukiwacze historii VII (2,3,4,5) - serial dok.
23:00 Cudowna broń Hitlera
00:00 Starożytni kosmici V

BBC EARTH

11:20 Zabójcza pogoda VI
12:20 Tajlandia z Sue Perkins
13:20 Królestwo zwierząt
14:25 W okowach mrozu VII
15:30 Życie na pustkowiu X (2)
16:30 Fenomeny współczesnego życia II (3/6) - serial dok.
17:35 Królestwo zwierząt (2/6)
18:45 Tajlandia z Sue Perkins
19:45 Przyszłość natury (1/4)
20:55 W okowach mrozu VIII (2,3/11) - serial dok. USA 2019
22:55 Cała prawda o zabiegach kosmetycznych (1/2)
00:00 Krótka kronika dłuższego życia (2/4) - serial dok.

POLSAT VIASAT HISTORY

11:50 Starożytne superbudowle III (1,2,3/6)
15:15 Wojna o wieżę Eiffla
16:30 Najważniejsze wydarzenia II wojny światowej w kolorze (1/10) - serial dok.
17:35 II wojna światowa: ostatnie miesiące (1/2)
18:40 Starożytna apokalipsa II
19:50 Paryż: tajemnica zaginionego pałacu - film dok.
21:00 II wojna światowa – wielkie bitwy w Europie (6/8)
22:10 Starożytne superbudowle IV - serial dok. F 2026
23:20 Naziści: kosmiczny wyścig - film dok. Wlk. Bryt. 25

Bez zobowiązań do dalszych zakupów!

16 medali platerowanych czystym złotem i zdobionych barwnymi nadrukami:

Najpiękniejsze zamki naszej ojczyzny

Wawel w Krakowie | Zamek Książ koło Wałbrzycha | Zamek w Niedzicy nad Jeziorem Czorsztyńskim | Zamek Czocha nad Jeziorem Leśniańskim | Zamek Pieskowa Skała w Dolinie Prądnika | Zamek w Będzinie

Platerowane **czystym złotem** (PRÓBY 999/1000)

Zamek w Malborku nad Nogatem | Zamek w Kliczkowie nad Kwisą | Zamek Lubomirskich w Łańcucie | Zamek Biskupów Warmińskich | Zamek krzyżacki w Bytowie | Zamek w Gołuchowie w Wielkopolsce

Zamek w Krasiczynie | Zamek Królewski w Warszawie | Zamek w Bielsku-Białej | Zamek w Golubiu-Dobrzyniu

- **Edycja limitowana – tylko 5000 zestawów medali na całym świecie**
- **Najwyższa jakość mennicza – stempel lustrzany**
- **Kolekcja dostępna wyłącznie w Mennica-Numizmaty**

Rewers każdego z 16 medali jest taki sam

Niepowtarzalne oznakowanie gwarantujące jakość

Za jedyne 5 rat
po **159 zł**
lub za jednorazową kwotę 795 zł
BEZPŁATNA WYSYŁKA!

RAZEM Z KOLEKCJĄ DLA CIEBIE:

- Elegancka drewniana kasetka do przechowania
- *Certyfikat własności*
- *Certyfikat autentyczności*

BEZPŁATNIE! Dla Ciebie w prezencie:
Zestaw stylowych zegarków na rękę „Dla Niego i dla Niej"

- Piękny zestaw dwóch zegarków szwajcarskiej firmy Eiger
- Eleganckie koperty i tarcze
- Klasyczne paski o wyglądzie skóry

Mennica-Numizmaty, marka Eldora World AG. Administratorem danych osobowych i stroną umowy jest Eldora World AG, Leubernstrasse 6, CH-8280 Kreuzlingen, Szwajcaria.

Zamów już teraz! Zadzwoń 22 211 65 99

Odetnij wzdłuż przerywanej linii

☑ **TAK!** Chcę być jedną z pierwszych osób, która otrzyma kolekcję 16 medali platerowanych czystym złotem próby 999/1000 „Zamki w Polsce" **(nr art. 904-337-0)** – **WYSYŁKA GRATIS.** Wybieram płatność *(proszę zaznaczyć)*:

❑ w 5 comiesięcznych nieoprocentowanych ratach po 159 zł *lub*

❑ jednorazową 795 zł

Mam prawo do zwrotu kolekcji w ciągu 60 dni i nawet wtedy mogę zatrzymać otrzymany zestaw zegarków. *Jeśli nie wybierzesz sposobu płatności, zakładamy, że chcesz zapłacić jednorazowo całą kwotę.* Płatność przy odbiorze przesyłki (za pobraniem). Średni czas realizacji zamówienia to 7-10 dni. Firma kurierska poinformuje Cię SMS-em o dokładnym terminie dostawy i kwocie do zapłaty gotówką u kuriera.

Administratorem Twoich danych osobowych jest Eldora World AG, Leubernstrasse 6, CH-8280 Kreuzlingen, Szwajcaria. Twoje dane osobowe (imię, nazwisko, adres) przetwarzane są w celu wysłania materiałów promocyjnych dotyczących monet i medali (art. 6 ust. 1 lit. f) RODO). Jeżeli nie życzysz sobie ich otrzymywania, możesz zgłosić sprzeciw wobec przetwarzania Twoich danych w celach reklamowych, wysyłając go pocztą (na adres: Mennica-Numizmaty, ul. Paderewskiego 167, 05-070 Sulejówek) lub e-mailem (na adres: bok@mennica-numizmaty.pl). Więcej informacji o sposobie przetwarzania danych osobowych znajdziesz na stronie www.mennica-numizmaty.pl/prywatnosc

Zamów szybko i wygodnie przez telefon:
22 211 65 99
Zadzwoń do nas już teraz, a otrzymasz dodatkowy PREZENT!
(Biuro Obsługi Klienta czynne od poniedziałku do piątku w godz. 8:00-17:00 oraz w soboty w godz. 9:00-15:00)
Stawka za połączenie z numerem stacjonarnym zgodna z taryfą operatora.

Chcę otrzymywać drogą *(zaznacz)*:
❑ telefoniczną ❑ elektroniczną
informacje o promocjach produktów Eldora World AG. Wiem, że mogę wycofać moją zgodę, dzwoniąc pod nr 22 489 48 68 albo wysyłając informację na adres bok@mennica-numizmaty.pl lub MENNICA -NUMIZMATY, Biuro Obsługi Klienta, ul. Paderewskiego 167, 05-070 Sulejówek

Mój adres: ❑ Pani ❑ Pan

596-02

Imię i nazwisko

Ulica, numer domu i mieszkania

Kod pocztowy Miejscowość

Nr telefonu *(wymagany)*

E-mail

Obowiązują *Ogólne warunki handlowe* Mennica-Numizmaty dostępne na stronie www.mennica-numizmaty.pl lub (na żądanie) na piśmie. Stroną umowy jest Eldora World AG, Leubernstrasse 6, CH-8280 Kreuzlingen, Szwajcaria.

Data ✔ Podpis

Możesz też wypełnić kupon i wysłać go niezwłocznie na adres: Mennica-Numizmaty • ul. Paderewskiego 167, 05-070 Sulejówek • bok@mennica-numizmaty.pl

MENNICA NUMIZMATY

wyborcza

PROSTO Z POLSKI

TYGODNIK

Piątek, 4 września 2026 | Redaktor prowadzący **Jacek Brzuszkiewicz**

Operacja w Białymstoku odmieniła życie 17-letniego Sebastiana

Cud wybitnego zespołu

Jeszcze kilka miesięcy temu przygotowywał się do przeszczepu serca. Teraz, po operacji w Uniwersyteckim Szpitalu Klinicznym w Białymstoku, mówi, że po raz pierwszy w życiu czuje się jak normalny człowiek. 17-letni Sebastian Dobrzelak z Bełchatowa dostał szansę, by dalej żyć z własnym sercem.

Agata Sawczenko

„Trzymaj się, brachu" – powiedział Krzysztof Dobrzelak do syna tuż przed tym, jak za Sebastianem zamknęły się drzwi prowadzące na blok operacyjny. – A ja sam trzymałem się do momentu, kiedy drzwi się zamknęły. Potem się rozpłakałem – wspomina.

Przez kolejne godziny chodził po szpitalnych korytarzach. – Z kąta w kąt, biegałem, płakałem. Tego się nie da opisać. To jest uczucie straszne. Jako rodzic całe życie starasz się chronić swoje dziecko, a potem musisz oddać je w ręce innych ludzi – mówi.

Dziś może już odetchnąć. Operacja zakończyła się sukcesem.

Choroba zabierała normalne życie

Problemy zaczęły się kilka lat temu. W rodzinie Dobrzelaków występowała kardiomiopatia przerostowa, dlatego lekarze zalecili przebadanie dzieci. Siostra Sebastiana okazała się zdrowa. U niego wykryto ciężką postać choroby.

Kardiomiopatia przerostowa jest najczęstszą genetycznie uwarunkowaną chorobą mięśnia sercowego. Powoduje nadmierne pogrubienie ścian serca, najczęściej przegrody międzykomorowej. U części pacjentów przerośnięty mięsień zaczyna zwężać drogę odpływu krwi z lewej komory do aorty. Serce musi wtedy wykonywać coraz większą pracę, a chory odczuwa duszność, osłabienie, zawroty głowy, bóle w klatce piersiowej czy kołatania serca. W najcięższych przypadkach choroba może prowadzić do groźnych zaburzeń rytmu serca i nagłego zgonu.

Od 2020 roku Sebastian pozostawał pod opieką specjalistów. Mimo leczenia jego stan stopniowo się pogarszał. Przerost mięśnia serca był tak duży, że lekarze zaczęli rozważać przeszczepienie serca.

– U niego ten przerost był bardzo duży. Szukaliśmy pomocy w wielu placówkach. Wszędzie proponowano nam tylko przeszczep – opowiada ojciec.

U dorosłych, dojrzałych osób to świetne rozwiązanie. U nastolatka... Z przeszczepionym sercem żyje się kilkanaście lat. Sebastian nie mógłby planować sobie życia. Mimo to zapisał się w kolejkę. Dzieci serca dostają w pierwszej kolejności.

• **Od lewej: dr Uladzimir Andrushchuk, Sebastian Dobrzelak, Krzysztof Dobrzelak oraz prof. Tomasz Hirnle** FOT. AGATA SAWCZENKO

Sebastian czekał i czuł się coraz gorzej. W ostatnim czasie coraz gorzej znosił wysiłek.

– Normalna osoba przebiegnie cztery kółka wokół domu, a ja jedno i czułem się tak zmęczony jak ona po czterech – mówi.

Miał za sobą kolejne hospitalizacje, pojawiały się problemy z codziennym funkcjonowaniem, a nawet objawy obniżonego nastroju. Jako strażak ochotnik nie mógł już realizować swojej pasji.

Ostatnia nadzieja przyszła z internetu

Rodzice nie chcieli pogodzić się z wizją transplantacji.

– Determinacja rodziców potrafi przenosić góry – mówi Krzysztof Dobrzelak. – Żona zaczęła szukać w internecie. Trafiliśmy na artykuły o operacjach wykonywanych w Białymstoku. Skontaktowaliśmy się z doktorem Andrushchukiem. Dał nam tę iskierkę nadziei.

To właśnie publikacje o nowatorskiej metodzie leczenia kardiomiopatii przerostowej sprowadziły rodzinę do Białegostoku.

Dr Uładzimir Andrushchuk, kardiochirurg z Kliniki Kardiochirurgii USK, od lat rozwija autorską technikę operacji tej choroby. Opracował ją jeszcze podczas pracy na Białorusi. W Polsce zabiegi tą metodą wykonywane są wyłącznie w Białymstoku.

– O ile mi wiadomo, żaden inny polski ośrodek nie wykonuje takich operacji. To autorska metoda docenta Andrushchuka. Chirurdzy przyjeżdżają, oglądają, prezentujemy ją na zjazdach naukowych – mówi prof. Tomasz Hirnle, kierownik Kliniki Kardiochirurgii USK.

Tak ekstremalny przerost zdarza się bardzo rzadko

UŁADZIMIR ANDRUSHCHUK
Klinika Kardiochirurgii Uniwersyteckiego Szpitala Klinicznego w Białymstoku

Serce wydrukowane w 3D

Przypadek Sebastiana należał do najtrudniejszych. Badania wykazały, że przegroda międzykomorowa była u nastolatka tak rozrośnięta, że w praktyce utrudniała prawidłowe pompowanie krwi przez serce. Według lekarzy była nawet czterokrotnie grubsza niż powinna być u zdrowego człowieka.

– Tak ekstremalny przerost zdarza się bardzo rzadko – wyjaśnia dr Andrushchuk.

Przed operacją lekarze przygotowali dokładny model serca nastolatka. Na podstawie tomografii komputerowej wykonali trójwymiarową rekonstrukcję, przeprowadzili wirtualny zabieg i wydrukowali serce w technologii 3D.

To pozwala określić z niezwykłą precyzją, ile przerośniętego mięśnia należy usunąć.

– Jeśli usuniemy za mało, pacjent nadal będzie miał objawy. Jeśli za dużo, możemy spowodować groźne dla życia powikłania. Dlatego tworzymy model 3D i operujemy według niego – tłumaczy kardiochirurg.

Przed wejściem na blok operacyjny zespół przeprowadził więc swego rodzaju próbę generalną. Lekarze najpierw wykonywali zabieg wirtualnie na komputerowym modelu serca, a dopiero później przenosili opracowany plan na salę operacyjną.

Dodatkową trudnością był wiek pacjenta.

– Jego aorta miała zaledwie około 2,5 centymetra średnicy, a musieliśmy operować nawet osiem, dziewięć centymetrów w głąb serca. To naprawdę nie jest łatwe – mówi lekarz.

Sam zabieg polegał na miektomii, czyli chirurgicznym usunięciu fragmentu nadmiernie rozrośniętego mięśnia sercowego. Kardiochirurdzy docierają do przegrody przez nacięcie aorty, a następnie usuwają tkankę praktycznie milimetr po milimetrze. To praca wymagająca ogromnej precyzji, bo zbyt głębokie cięcie może uszkodzić układ przewodzący serca lub spowodować niebezpieczny ubytek w przegrodzie.

Podczas operacji usunięto 17,8 grama przerośniętej tkanki mięśnia sercowego. To ponad dwa razy więcej niż zwykle podczas tego typu zabiegów.

– To rekordowa ilość. Najczęściej usuwamy od czterech do ośmiu gramów, a nie osiemnaście – podkreśla prof. Hirnle.

Lekarze pomyśleli również o przyszłości nastolatka. Podczas operacji wszczepili dodatkowe elektrody, które w razie postępu choroby pozwolą łatwiej rozbudować wszczepiony już układ chroniący go przed groźnymi zaburzeniami rytmu serca.

Plany powrotu do zwykłego życia

Sześć dni po operacji Sebastian już się uśmiecha. – Czuję się lżejszy o te osiemnaście gramów – żartuje.

Przyznaje: – Bardzo długo nad tym myślałem. Niewiele brakowało, żebym zgodził się na przeszczep. Ale miałem z tyłu głowy, że w wieku 17 lat to nie jest dla mnie dobre rozwiązanie. To ogromne ryzyko. To obcy narząd, który organizm może odrzucić. Oczywiście, że się bałem. Przed operacją myślałem, że może się coś nie udać, że mogę po prostu odejść z tego świata.

Dziś planuje wrócić do zwykłego życia. Chce ukończyć kursy strażackie, pracować w wyuczonym zawodzie montera instalacji sanitarnych, a może nawet biegać.

– Nie wiem, jak czuje się normalna osoba, bo nigdy nie miałem zdrowego serca. Ale teraz czuję się świetnie – mówi.

Dr Andrushchuk swoją metodą zoperował już około 160 pacjentów na Białorusi i ponad 50 w Polsce. Przyznaje jednak, że zabieg u nastolatka był jednym z najtrudniejszych w jego karierze.

– Operacja młodego człowieka zawsze rodzi dużo większe emocje niż zabieg u pacjenta starszego – tłumaczy prof. Hirnle.

Lekarze nie obiecują cudu ani całkowitego wyleczenia choroby.

– Nie usunęliśmy kardiomiopatii. Poprawiliśmy jakość życia, zmniejszyliśmy ryzyko nagłego zgonu i mamy nadzieję, że odroczyliśmy albo nawet wyeliminowaliśmy konieczność przeszczepu – mówi dr Andrushchuk.

Na razie nie wiadomo, jakie będą bardzo odległe efekty leczenia. Kardiochirurdzy podkreślają jednak, że u żadnego z dotychczas operowanych przez niego pacjentów nie zaobserwowano nawrotu przerostu usuniętej części mięśnia sercowego. To daje podstawy do ostrożnego optymizmu również w przypadku Sebastiana.

– To jest nie do opisania – mówi jego ojciec. – Dla nas to ogromna ulga. Czujemy to jak cud. Choć wiemy, że za tym cudem stoją wybitni lekarze i cały zespół ludzi. Teraz chcemy po prostu trochę odpocząć. Może pojedziemy razem na ryby. A potem? Potem wszystko zależy już od Sebastiana. Ja będę go wspierał we wszystkim, co zechce robić.

eprasa.pl 164e6af8cc

Parafianie: Nie powinno się prać brudów w kościele

Na mszy o romansie

Podczas pierwszej mszy nowego wikarego mężczyzna wstał i głośno przestrzegł wiernych przed duchownym, oskarżając go o rozbicie swojej rodziny.
– Źle ten pan postąpił, że mówił o tym głośno w kościele – oceniają parafianie z podlubelskiej wsi.

Kamil Kulig

FOT. STRONG PICTURES/SHUTTERSTOCK

W niedużym kościele zebrała się rodzina zmarłego przed rokiem parafianina. Za chwilę miała rozpocząć się msza w rocznicę śmierci. Nabożeństwo, które odbyło się w środę 1 lipca o godz. 18, było też pierwszą mszą nowego księdza Grzegorza w małej wiejskiej świątyni.

– Ten mężczyzna siedział w pierwszej ławce. Nagle wstał i zaczął mówić do ludzi. Mówił, że wikary rozbił mu rodzinę i przez niego nie może dzieci widywać. „Strzeżcie się go, bo to zły człowiek" – rzucił. Na końcu powiedział „szczęść Boże" i wyszedł. Ksiądz był trochę speszony – opowiada starsza kobieta, która uczestniczyła w tej mszy.

Incydent poruszył mieszkańców niewielkiej wsi pod Lublinem, ale ich reakcja na to wydarzenie jest zaskakująca.

DZIAŁANIA NAPRAWCZE

Mężczyzna, który oskarżył księdza o rozbicie jego rodziny, opowiedział swoją historię również na łamach lokalnego „Dziennika Wschodniego".

Pan Konrad twierdzi, że po dziesięciu latach małżeństwa odkrył romans swojej żony z księdzem z jednej z lubelskich parafii. Małżonkowie od 2009 roku mieszkali w Norwegii. Tam urodziła się trójka ich dzieci. Po sześciu latach żona wróciła do Polski. On przyjeżdżał co miesiąc i zostawał na dwa tygodnie. Jednak ich relacja zaczęła się pogarszać. Pan Konrad zauważył, że żona zaczęła często chodzić do kościoła, nabrał poważnych podejrzeń po analizie billingów telefonicznych, wynajął więc detektywa, który rzeczywiście udokumentował, że jego żona potajemnie spotyka się z innym mężczyzną i często jeździ z nim w trudno dostępne miejsca autem terenowym. Gdy mąż zobaczył wykonane przez detektywa zdjęcia, rozpoznał księdza, który służył przy jego ślubie i chrzcił jego dzieci.

– Moje dzieci mówiły do niego „wujku". Jeździli na wspólne wyjazdy. Wynajmowali domek, nocowali razem z moją żoną i dziećmi. Udawali rodzinę. A tak naprawdę on rozbił moją – opowiadał dziennikarzowi pan Konrad. Złożył pozew rozwodowy z orzeczeniem o winie. Twierdzi, że przez żonę nie ma kontaktu z dziećmi.

Kuria oświadczyła, że sprawa jest znana przełożonym kapłana, a on sam podjął „działania naprawcze", dzięki czemu może nadal pełnić posługę. Został przeniesiony z Lublina do wiejskiej parafii, gdzie służy od 1 lipca.

PO CO TAKI CYRK?

– Ksiądz jak ksiądz, nikomu krzywdy nie robi – kwituje mieszkanka wsi, która widziała incydent w kościele. Ma za to żal do mężczyzny, który przemawiał do zebranych. – Po co zrobił taki cyrk w kościele? Na jego miejsca poszłabym do proboszcza porozmawiać. Przecież podobno napisał do kurii, a nawet do Watykanu – uważa.

Dodaje, że dla jej rodziny był to trudny dzień, pełen emocji i wspomnień. – Przyjechaliśmy modlić się za bliską osobę, a nagle pojawiła się sensacja, która odwracała uwagę od tego, po co wszyscy przyszli do kościoła – wyjaśnia.Nie ma też poczucia, że ksiądz powinien tłumaczyć się przed parafianami, bo uważa, że od wyjaśniania takich spraw są odpowiednie władze kościelne.

W stronę zabytkowego kościółka zmierza starsza pani w okularach. Pytam o sprawę nowego wikarego. – Przyszedłby i porozmawiał z księdzem proboszczem. Źle postąpił ten pan, że w kościele głośno mówił. Nie wiadomo czyja wina, kto zawinił, czy chłop, czy baba – mówi.

ZAŁATWIĆ TO MIĘDZY SOBĄ

Pod bankiem w centrum wsi podjeżdża para po 60. – Po mojemu, to nie powinno się prać brudów w kościele. Bo teraz piszą o tym wszędzie. Powinny to chłopy załatwić pomiędzy sobą. A tak to przyszedł ten pan, no nie przeklinał, nie wyzywał, spokojnie powiedział, jak było, a księża nie reagowały – mówi mieszkanka wsi. – My idziemy w kościele do Boga, a nie do księdza. Ale powiem panu co: jak księża wiedzieli, że on tak zrobił, to wcale nie trzeba było go brać na parafię – dodaje.

Pan Konrad musiał się tłumaczyć ze swojego wystąpienia w komisariacie, bo duchowny zaraz po mszy zawiadomił policję o zakłóceniu porządku publicznego

Jej mąż reaguje od razu: – Oj tam, bo to jeden taki?

Na to kobieta sobie przypomina: – U nas był taki ksiądz kiedyś, jak jeszcze byłam łebkiem. Miał kobietę w jednej wsi, troje dzieci z nią, ale poszedł do biskupa i zrzucił sutannę, pojechali w Polskę i żyją sobie – dodaje.

Jest już po południu, w centrum miejscowości spory ruch, szczególnie przy sklepach. We wsi jest nawet większy pawilon handlowy. Niektórzy podjeżdżają traktorami. Rozmawiają na ulicy o niedawnych dożynkach. Sprawa wikarego też jest gorąca.

– Teraz to pewnie nowy wikary przestraszony. Bo nie wiadomo kiedy mu znowu ten pan wyskoczy. Jak dla mnie, to powinni go przenieść gdzieś po cichu i to by się rozeszło tak po kościach, a tak to wszędzie w internecie teraz o tym piszą – mówi pani sprzedająca w jednym ze sklepów.

Młodzi mieszkańcy mają podobne zdanie jak ci starsi. – Ten pan się niefajnie zachował, bo przerwał modlitwę innym ludziom. A ksiądz jak ksiądz, też człowiek – mówi nastolatka odpoczywająca w parku.

KURIA O BŁĘDACH

Próbowaliśmy porozmawiać z księdzem Grzegorzem. – Jest na urlopie, a jego adwokat polecił, by nie wypowiadać się w tej sprawie – powiedział nam proboszcz parafii.

Z kolei ks. Adam Jaszcz, rzecznik prasowy Archidiecezji Lubelskiej poinformował, że przypadek duchownego znany jest jego przełożonym.

„Sam podjął wobec siebie działania naprawcze, które uznajemy za właściwe. To sprawia, że może rozpocząć posługę jako wikariusz w miejscu wskazanym przez biskupa. Bycie księdzem nie oznacza, że człowiek nie popełnia błędów. Ponosi się też ich konsekwencje. Sama sprawa jest bardziej skomplikowana, jednak nie jest moją rolą przedstawianie jej szczegółów w mediach" – stwierdził w oświadczeniu rzecznik kurii.

„Niedopuszczalne jest zakłócanie nabożeństw w celach awanturniczych, ponieważ godzi to w prawo wiernych do spokojnego uczestnictwa w liturgii. Sprawiedliwości można dochodzić na różne sposoby, zarówno w Kościele, jak i na forum świeckim, ale powinno się to odbywać z poszanowaniem prawa, godności osób oraz miejsc świętych" – dodał.

Tymczasem pan Konrad musiał się tłumaczyć ze swojego wystąpienia w komisariacie, bo duchowny zaraz po mszy zawiadomił policję o zakłóceniu porządku publicznego.

– Mężczyzna został ukarany mandatem w wysokości 100 zł – poinformował podinsp. Kamil Gołębiowski, rzecznik komendy miejskiej policji w Lublinie. ●

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY 34449649

POLSKA NA DWÓCH KÓŁKACH

PRZEWODNIK
po *najpiękniejszych*
trasach rowerowych

ZAMÓW NA KulturalnySklep.pl

wyborcza.pl

- Idealne zarówno na weekendowe wycieczki, jak i dłuższe wyprawy
- Czytelne mapy, doskonałe uzupełnienie opisów, pomocne przy planowaniu wypraw

1 RP

eprasa.pl 164e6af8cc

URB-VII.6721.4.4.2026 Miasto Białystok Białystok, 28 sierpnia 2026 r.

OGŁOSZENIE
O ROZPOCZĘCIU KONSULTACJI SPOŁECZNYCH

projektu zintegrowanego planu inwestycyjnego części osiedla Nowe Miasto w Białymstoku w rejonie Alei Ignacego Jana Paderewskiego i ulicy Wiadukt

Na podstawie art. 37ec ust. 2 pkt 4 lit. d i ust. 5 w związku z art. 8h ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2026 r. poz. 538 z późn. zm) i uchwały Nr XI/163/25 Rada Miasta Białystok w dniu 24 lutego 2025 r. oraz art. 39 ust. 1, art. 40, w związku z art. 46 ust. 1 pkt 1 i art. 54 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2026 r. poz. 670 z późn. zm), w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, zawiadamiam o rozpoczęciu konsultacji społecznych projektu zintegrowanego planu inwestycyjnego części osiedla Nowe Miasto w Białymstoku w rejonie ulic Alei Ignacego Jana Paderewskiego i ulicy Wiadukt.

Ww. projekt zintegrowanego planu inwestycyjnego wraz z uzasadnieniem oraz prognozą oddziaływania na środowisko, a także projektem umowy urbanistycznej będzie udostępniony w siedzibie Departamentu Urbanistyki Urzędu Miejskiego w Białymstoku przy ul. dr I. Białówny 11 (II piętro) w godzinach pracy Urzędu oraz dostępny w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miejskiego w Białymstoku pod adresem:

https://bip.bialystok.pl/rozwoj_gminy/zagospodarowanie-przestrzenne/wnioski-o-uchwalenie-zintegrowanych-planow-inwestycyjnych/zintegrowane-plany-inwestycyjne/zintegrowany-plan-inwestycyjny-czesci-osiedla-nowe-miasto-w-bialymstoku-w-rejonie-alei-ignacego-jana-paderewskiego-i-ulicy-wiadukt-1.html

W zakładce: Procedura ZPI.

Osoby chcące zapoznać się z ustaleniami projektu planu miejscowego w siedzibie Departamentu, zachęca się do wcześniejszego telefonicznego umówienia wizyty pod nr telefonów: 85 869 6603 lub 85 869 6608.

Zgodnie z art. 8g ust. 1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz art. 39 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku (…), można wnosić uwagi dotyczące ustaleń przyjętych w projekcie planu miejscowego i prognozie oddziaływania na środowisko. Uwagi należy kierować do Prezydenta Miasta Białegostoku.

Konsultacje społeczne będą prowadzone w terminie od 04.09.2026 r. do 25.09.2026 r. (włącznie).

Uwagi do projektu planu składa się wyłącznie na formularzu, którego wzór został określony w rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 13 listopada 2023 r. w sprawie wzoru formularza pisma dotyczącego aktu planowania przestrzennego (Dz. U. z 2023 r. poz. 2509). w postaci papierowej lub elektronicznej, osobiście, bądź za pośrednictwem poczty (na adres: Urząd Miejski w Białymstoku, Departament Urbanistyki, ul. Słonimska 1, 15-950 Białystok lub Departament Urbanistyki, ul. dr I. Białówny 11, 15-437 Białystok) lub za pomocą środków komunikacji elektronicznej (na adres e-mail: du@um.bialystok.pl lub za pomocą elektronicznej skrzynki podawczej ePUAP). Wzór ww. formularza jest dostępny na stronie:
https://bip.bialystok.pl/rozwoj_gminy/zagospodarowanie-przestrzenne/formularze.html

Składający uwagę do projektu planu zobowiązany jest podać swoje imię i nazwisko albo nazwę oraz adres zamieszkania albo siedziby oraz adres poczty elektronicznej, o ile taki posiada, a także wskazuje, czy jest właścicielem lub użytkownikiem wieczystym nieruchomości objętej uwagą.

Uwagi do prognozy oddziaływania na środowisko można składać w formie pisemnej (na adres: Urząd Miejski w Białymstoku, Departament Urbanistyki, ul. Słonimska 1, 15-950 Białystok), ustnej do protokołu (w siedzibie Departamentu Urbanistyki Urzędu Miejskiego w Białymstoku przy ul. dr I. Białówny 11, pok. 223 – po wcześniejszym telefonicznym umówieniu się z pracownikiem prowadzącym sprawę, tel. 85 869 6673; 85 869 6603 lub 85 869 6608) lub za pomocą środków komunikacji elektronicznej, bez konieczności opatrywania ich kwalifikowanym podpisem elektronicznym (na adres e-mail: du@um.bialystok.pl, za pomocą ePUAP lub e-Doręczeń).

ZASTĘPCA PREZYDENTA MIASTA
Rafał Rudnicki

Administratorem danych jest Prezydent Miasta Białegostoku. Dane będą przetwarzane w celu prowadzenia postępowania wskazanego w ogłoszeniu. Wnioskodawcom przysługują prawa: do żądania dostępu do własnych danych, ich sprostowania, usunięcia lub ograniczenia przetwarzania lub wniesienia sprzeciwu wobec przetwarzania. Więcej informacji o przetwarzaniu danych osobowych i realizacji praw znajduje się pod adresem https://bip.bialystok.pl/rozwoj_gminy/zagospodarowanie-przestrzenne/formularze.html

Białystok/34450477

OGŁOSZENIE
BURMISTRZA MIASTA I GMINY TORZYM
w sprawie przyjęcia dokumentu wymagającego udziału społeczeństwa

Na podstawie art. 43 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jedn. Dz. U. z 2026 r. poz. 670 ze zm.) zawiadamiam o przyjęciu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego umożliwiającego lokalizację instalacji produkujących energię ze źródeł odnawialnych w granicach obrębów Boczów, Garbicz, Gądków Wielki oraz Mierczany, uchwałą Nr XXXI/244/26 Rady Miejskiej w Torzymiu z dnia 20 sierpnia 2026 r.

Jednocześnie informuję, że z treścią ww. dokumentu wraz z uzasadnieniem i podsumowaniem, o których mowa w art. 43 ww. ustawy, można się zapoznać w terminie 21 dni od dnia ukazania się ogłoszenia, w siedzibie Urzędu Miejskim w Torzymiu, ul. Wojska Polskiego 32, 66-235 Torzym, w godzinach pracy urzędu. Po tym terminie dokumenty dostępne są zgodnie z obowiązującymi przepisami odrębnymi.

Burmistrz Miasta i Gminy Torzym
Ewelina Niwald-Brzuśnian

Lubuskie/34450836

Publikacja w prasie w rozumieniu art. 7 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. Prawo prasowe (Dz.U. z 2018 r. poz. 1914), zgodnie z art. 8h ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U.2026 r. poz. 538, ze zm.)

Ogłoszenie Burmistrza Branic z dnia 04.09.2026 r.

o rozpoczęciu konsultacji społecznych w sprawie projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego 2 obszary położone w granicach administracyjnych gminy Kietrz wraz z uzasadnieniem i prognozą oddziaływania na środowisko.

Na podstawie art. 8h ust. 1 oraz art. 17 pkt 11 i 13 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j.Dz.U.2026.538, ze zm.) oraz na podstawie 54 ust. 2, art. 39, art. 40, związku z art. 46 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (t.j.Dz.U.2026.670, ze zm.) oraz art.6e ustawy z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach zakresie elektrowni wiatrowych (t.j.Dz.U.2024.317, ze zm.), w związku z przekazaną informacją, przez Burmistrza Kietrza, o ogłoszeniu o rozpoczęciu konsultacji społecznych projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego 2 obszary położone w granicach administracyjnych gminy Kietrz (stanowiące fragmenty sołectw: Rogożany, Nowa Cerekwia, Kozłówki, Nasiedle, Chróścielów, Gniewkowice, Lubotyń, Dzierżysław, Ludmierzyce, w których ma być lokalizowana farma wiatrowa wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną oraz komunikacją) i sytuacją, w której, zgodnie z art. 2 pkt 5, gmina Branice jest gminą pobliską, **Burmistrz Branic,** zawiadamia o rozpoczęciu konsultacji społecznych prowadzonych przez Burmistrza Kietrza, w sprawie projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego 2 obszary położone w granicach administracyjnych gminy Kietrz, przez okres:

- z tytułu ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko **od 31.08.2026 r. do 8.12.2026 r.,**
- z tytułu ustawy o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych od **14.09.2026 r. do 08.12.2029 r.** (przez okres co najmniej 60 dni).

Zgodnie z art. 8i ust. 1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz w związku z art. 6e ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych Burmistrz Kietrza, ustala formy konsultacji społecznych:

- w ww. terminie konsultacji społecznych, zgodnie z art. 8i ust. 1 pkt 1 w związku z ust. 2 oraz w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko – zbieranie uwag, interesariusze mogą wnieść uwagi do projektu planu z uzasadnieniem oraz do prognozy oddziaływania na środowisko,
- w ww. terminie konsultacji społecznych, zgodnie z art. 8i ust. 1 pkt 2 w związku z ust. 2 oraz w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko – spotkanie otwarte w formie spotkania bezpośredniego, na jakim nastąpi prezentacja projektu planu wraz z uzasadnieniem i prognozą oddziaływania na środowisko, które odbędzie się w dniu 28.09.2026 r. w godz. 16^{00}– 17^{00}, w siedzibie Urzędu Miejskiego w Kietrzu, w dużej sali konferencyjnej (3 poziom), na którym interesariusze będą mogli wypowiadać się, zadawać pytania i zgłaszać uwagi do projektu planu z uzasadnieniem oraz do prognozy oddziaływania na środowisko,
- w ww. terminie konsultacji społecznych, zgodnie z art. 8i ust. 1 pkt 2 w związku z ust. 2 oraz w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko – spotkanie otwarte (na jakim nastąpi prezentacja projektu planu wraz z uzasadnieniem i prognozą oddziaływania na środowisko), prowadzone za pomocą środków porozumiewania się na odległość, umożliwiających zabieranie głosu, zadawanie pytań i składanie uwag przez jednoczesną transmisję obrazu i dźwięku oraz zadawanie pytań i składanie uwag w formie zapisu tekstowego, za pomocą platformy komunikacyjnej w dniu 28.09.2026 r., w godz. 17^{00} – 18^{00}. Informację o łączu do dyskusji będzie można uzyskać w dniu dyskusji, na stronie BIP https://bip.kietrz.pl/3613/miejscowy-plan-zagospodarowania-przestrzennego-obejmujacego-2-obszary-polozone-w-granicach-administracyjnych-gminy-kietrz.html,
- w ww. terminie konsultacji społecznych, zgodnie z art. 8i ust. 1 pkt 5 w związku z ust. 2 oraz w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko – punkt konsultacyjny w Referacie Projektów i Inwestycji, (pokój nr 26, w godz. $9^{00} \div 11^{00}$), interesariusze mogą wypowiadać się, zadawać pytania, wnieść uwagi do projektu planu z uzasadnieniem oraz do prognozy oddziaływania na środowisko.

Projekt planu wraz z uzasadnieniem i prognozą oddziaływania na środowisko, w ww. terminie konsultacji społecznych, jest dostępny również w wersji elektronicznej na stronie Biuletynu Informacji Publicznej (**BIP)** Urzędu Miejskiego w Kietrzu (https://bip.kietrz.pl/3613/miejscowy-plan-zagospodarowania-przestrzennego-obejmujacego-2-obszary-polozone-w-granicach-administracyjnych-gminy-kietrz.html), oraz na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Kietrzu (https://kietrz.pl/36/aktualnosci.html?Page=3#pageOnPageFilter).

Interesariusze mogą składać uwagi do ww. planu miejscowego, w terminie konsultacji społecznych:

- na piśmie utrwalonym w postaci papierowej – na formularzu dostępnym w Biurze podawczym Urzędu Miejskiego w Kietrzu, ul. 3 Maja 1, 48 – 130 Kietrz,
- na piśmie utrwalonym w postaci elektronicznej – na formularzu dostępnym na stronie BIP Urzędu Miejskiego w Kietrzu (https://bip.kietrz.pl/205/198/pliki-do-pobrania-dotyczace-referatu-projektow-i-inwestycji.html), w tym za pomocą środków komunikacji elektronicznej, w szczególności poczty elektronicznej lub w formie dokumentu elektronicznego, bez konieczności opatrywania ich bezpiecznym podpisem, o którym mowa w ustawie z dnia 5 września 2016 r. o usługach zaufania oraz identyfikacji elektronicznej (t.j.Dz.U.2024.1725, ze zm.) – na adres: sekretariat@kietrz.pl

Interesariusz składający uwagę:

- podaje swoje imię i nazwisko albo nazwę oraz adres zamieszkania albo siedziby,
- podaje adres poczty elektronicznej, o ile taki posiada,
- wskazuje, czy jest właścicielem lub użytkownikiem wieczystym nieruchomości objętej uwagą może podać dodatkowe dane do kontaktu takie jak adres do korespondencji lub numer telefonu.

Organem właściwym do rozpatrzenia uwag jest Organ sporządzający przedmiotowy projekt planu – Burmistrz Kietrza.

Burmistrz Branic

Opole/34450928

Zarząd Mienia Komunalnego

podaje do publicznej wiadomości, że na tablicy ogłoszeń w siedzibie Zarządu Mienia Komunalnego w Białymstoku przy ul. gen. J. Bema 89/1 oraz na stronie internetowej www.zmk.bialystok.pl został wywieszony na okres 21 dni

wykaz nr GU.4510.3.17.2026 miejsc parkingowych przeznaczonych do oddania w najem w trybie bezprzetargowym.

Powyższy wykaz został także wywieszony na tablicy ogłoszeń Urzędu Miejskiego w Białymstoku, ul. Słonimska 1 oraz na stronie internetowej www.bip.bialystok.pl

Białystok/34450998

NEWSLETTERY WYBORCZEJ

Wszystkie piszą ludzie, nie maszyny Nasi najlepsi redaktorzy.

Możesz wybrać z bogatej oferty ponad **40** różnych newsletterów.

Zapisz się na:
wyborcza.pl /newslettery

wyborcza.pl

eprasa.pl 164e6af8cc

Firma nie przewiduje dodatkowych programów wsparcia

Duże zwolnienia w Cersanicie

Jeden z największych producentów ceramiki sanitarnej i płytek w Polsce zapowiedział masowe zwolnienia. Spółka Cersanit zamierza rozstać się z 487 pracownikami w swoich zakładach produkcyjnych.

Kamil Kulig

Informacja o zwolnieniach grupowych trafiła już do Powiatowego Urzędu Pracy w Krasnymstawie. Ze zgłoszenia wynika, że redukcje zatrudnienia obejmą zakłady w Krasnymstawie, Starachowicach, Opocznie, Radomiu i Wałbrzychu. Wypowiedzenia mają być wręczane od sierpnia do listopada.

– Z informacji przekazanych przez spółkę wynika, że decyzja o zwolnieniach jest efektem kilku nakładających się czynników. Firma wskazuje przede wszystkim na wysokie koszty energii i części surowców, rosnące jednostkowe koszty wytwarzania oraz niższy od oczekiwanego popyt i mniejszą liczbę zamówień – mówi Kamil Hukiewicz, zastępca dyrektora Powiatowego Urzędu Pracy w Krasnymstawie.

Zwolnienia wyzwaniem

To jednak nie wszystko. – Dodatkowo przedsiębiorstwo zwraca uwagę na silną presję cenową na rynku wyposażenia łazienek, rosnący import produktów z Chin, rozwój marek własnych sieci handlowych oraz zakłócenia związane z rynkiem ukraińskim.

• **Zakłady Cersanit na terenie wałbrzyskiej strefy ekonomicznej** FOT. MACIEJ ŚWIERCZYŃSKI / AGENCJA WYBORCZA.PL

Jednocześnie spółka informuje o procesie automatyzacji produkcji i koncentracji działalności na najbardziej efektywnych liniach technologicznych – dodaje Hukiewicz.

Spółka podkreśla, że optymalizacja zatrudnienia jest elementem szerszej transformacji organizacyjnej. Jednocześnie zapewnia, że będzie kontynuowała działalność produkcyjną w Krasnymstawie, ale wygasza tam Zakład 2. Cersanit nie przewidział dodatkowych programów wsparcia dla zwalnianych pracowników.

Cersanit w Krasnymstawie to największy pracodawca w mieście, obok Okręgowej Spółdzielni Mleczarskiej Krasnystaw. Mimo tych zakładów, w powiecie krasnostawskim już teraz brakuje miejsc pracy.

– Na koniec lipca stopa bezrobocia w powiecie krasnostawskim wynosiła 14,1 proc., a w rejestrach urzędu figurowało 2781 osób bezrobotnych. Już dziś jesteśmy jednym z powiatów o najwyższym bezrobociu w województwie lubelskim, ustępując jedynie powiatom włodawskiemu i hrubieszowskiemu. Dlatego zwolnienia grupowe w Cersanicie będą dla nas poważnym wyzwaniem, zwłaszcza że większość zwalnianych osób pochodzi z powiatu krasnostawskiego. Niestety, lokalny rynek pracy jest ograniczony. Brakuje dużych zakładów produkcyjnych czy centrów logistycznych, które mogłyby szybko wchłonąć większą liczbę pracowników – dodaje Kamil Hukiewicz.

Urząd szykuje wsparcie

Urząd Pracy w Krasnymstawie będzie ubiegał się o dodatkowe środki z Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z rezerwy Funduszu Pracy przeznaczone dla osób objętych zwolnieniami grupowymi Cersanicie.

– Jeśli tak się stanie, będziemy mogli zaoferować szeroki pakiet wsparcia, obejmujący m.in. szkolenia, staże, roboty publiczne i inne instrumenty aktywizacji zawodowej – wyjaśnia Hukiewicz.

Urząd opublikował informację dla osób objętych zwolnieniami. Pracownicy mogą uzyskać pomoc m.in. w zakresie rejestracji jako osoby bezrobotne, ustalenia prawa do zasiłku, przedstawienia aktualnych ofert pracy oraz wsparcia w poszukiwaniu nowego zatrudnienia. Urząd oferuje również doradztwo zawodowe, możliwość przekwalifikowania i udziału w szkoleniach, a także informacje o stażach, dotacjach na rozpoczęcie działalności gospodarczej oraz innych formach aktywizacji zawodowej. Zainteresowani mogą skorzystać z indywidualnych konsultacji dotyczących swojej dalszej sytuacji na rynku pracy.

Spółka Cersanit zatrudnia 5,5 tys. osób. Jej właścicielem jest jeden z najbogatszych Polaków, Michał Sołowow. Firma działa na międzynarodowym rynku płytek ceramicznych i kompleksowego wyposażenia łazienek. W skład grupy wchodzą takie marki jak Cersanit, Opoczno, Meissen Keramik i Pilkington's. Oferta marek Cersanit dociera do wszystkich państw Unii Europejskiej, na rynki Europy Wschodniej, Bliski Wschód, a także do krajów Azji Środkowej i Afryki Północnej. ●

Opóźniona budowa S19

Trzeba posprzątać po poprzednim wykonawcy

Na nowego wykonawcę odcinka drogi ekspresowej S19 z Domaradza do Krosna na południu Podkarpacia czekają wyzwania, którym nie podołał poprzedni.

Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad ogłosiła przetarg na dokończenie budowy drogi ekspresowej S19 między węzłami Domaradz i Krosno, której pierwszym wykonawcą był Mostostal Warszawa. Niestety, 2 kwietnia tego roku firma zerwała umowę, zeszła z placu budowy i nigdy już tam nie wróciła. 14 maja GDDKiA ze swojej strony zrobiła to samo: zerwała umowę. Po tym drogowcom nie pozostało nic innego, jak zinwentaryzować postępy prac, od nowa przygotować przetarg i go ogłosić.

– Na oferty zainteresowanych firm czekamy do 12 października – informuje Bartosz Wysocki z GDDKiA w Rzeszowie.

Do wybudowania jest 12,5 km czteropasmowej ekspresówki S19 z wiaduktami, mostami, przejściami dla zwierząt, ekranami akustycznymi, miejscami obsługi podróżnych, chodnikami i ścieżkami dla rowerzystów,

• **Budowa drogi ekspresowej S19 na odcinku Babica – Jawornik** FOT. PATRYK OGORZAŁEK / AGENCJA WYBORCZA.PL

system zarządzania ruchem i odwodnieniem. Do zadań wykonawcy będzie należało także nasadzenie zieleni, usunięcie inwazyjnych gatunków roślin, w tym rdestowca japońskiego, a także dodatkowo – rozbiórka nieodebranych robót wykonanych przez poprzedniego wykonawcę wraz z możliwością ich ponownego wykorzystania po przeprowadzeniu badań. Na to wszystko będzie 29 miesięcy liczone bez okresów zimowych od 1 grudnia do 31 marca.

Dyrekcja chce, by firma, która wygra, dokończyła zarówno projekt, jak i zajęła się budową. Prac projektowych nie ma wiele, bo inwestycja ma już pozwolenie na budowę wydane w lipcu 2025 roku. Do opracowania pozostały projekty wykonawcze, konieczne będą także zmiany i optymalizacje w istniejącej dokumentacji.

– Wprowadzone zmiany będą musiały być zgodne z obowiązującymi przepisami i wydanymi decyzjami, w szczególności z decyzją środowiskową – podkreśla Bartosz Wysocki.

To właśnie zapisy decyzji środowiskowych były kością niezgody z Mostostalem Warszawa i jedną z przyczyn rozejścia się dróg wykonawcy i inwestora.

– Dotychczasowy wykonawca wprowadził zmiany projektowe niezgodne z decyzją środowiskową, co skutkowało opóźnieniami w procesie projektowania oraz uzyskiwania niezbędnych decyzji administracyjnych – wyjaśnia GDDKiA.

Mostostal tłumaczył natomiast, że ostateczne decyzje Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska zwiększały zakres koniecznych do wybudowania obiektów inżynierskich, w sumie ponad 700 metrów więcej w stosunku do tego, co było pierwotnie planowane. Zwiększyło to koszty o 400 mln zł. Do tego dochodziły problemy geologiczne. To, co firma zastała w terenie, nijak się miało do tego, co zawierała dokumentacja dostarczona przez GDDKiA. Mostostal zlecił więc nowe badania geologiczne, zapłacił za nie i oczekiwał zwrotu pieniędzy. Koszty tych badań, a także konsekwencje, jakie one za sobą pociągały Mostostal oszacował na 150 mln zł.

Firma oczekiwała renegocjacji wartości kontraktu i wydłużenia czasu na budowę o dwa lata. GDDKiA nie zamierzała nawet tego negocjować, więc ostatecznie drogi inwestora i wykonawcy się rozeszły.

Problemu by nie było, gdyby nie to, że budowę trzeba dokończyć i to jak najszybciej.

Tymczasem GDDKiA boryka się z tym, co pozostawił na tym odcinku Mostostal. W lipcu przejęła teren budowy i próbuje rozliczyć się ze starym wykonawcą.

Pieniędzy chcą też podwykonawcy. W sumie złożyli 15 wniosków o zapłatę niemal 17 mln zł. GDDKiA odrzuciła cztery z nich, a cztery na kwotę ok. 4 mln zł zostały rozliczone. – Jeden wniosek został wycofany, jeden wstrzymany, w dwóch przypadkach poprosiliśmy wnioskodawców o uzupełnienie dokumentacji, a trzy są na etapie weryfikacji – informuje Bartosz Wysocki. ●

Agata Kulczycka

eprasa.pl 164e6af8cc

Mateusz Morawiecki otwierał fabrykę w kampanii wyborczej

Zagrożenie dla życia i zdrowia mieszkańców

Takie stwierdzenia padają w zawiadomieniu do prokuratury, jakie w sprawie budowy w czasach rządów PiS fabryki w Policach złożyła Grupa Azoty.

Andrzej Kraśnicki jr

Zawiadomienie dotyczy uruchomienia zakładu GA Polyolefins w 2023 roku bez wymaganych pozwoleń oraz w warunkach, które w ocenie Spółki mogły stwarzać zagrożenie dla życia i zdrowia pracowników oraz mieszkańców okolicznych miejscowości" – czytamy w wydanym 1 września komunikacie Grupy Azoty.

Zakład Grupa Azoty Polyolefins, zwany też Polimery Police, został oficjalnie uruchomiony w czerwcu 2023 roku, w szczycie kampanii przed jesiennymi wyborami parlamentarnymi. W uroczystości wziął udział m.in. premier Mateusz Morawiecki, ówczesny prezes Grupy Azoty Tomasz Hinc (polityk PiS ze Szczecina) i wojewoda Zbigniew Bogucki – dziś szef kancelarii prezydenta Karola Nawrockiego.

Szybko okazało się, że cała uroczystość była fikcją, bo fabryka nie była gotowa do produkcji na pełną skalę.

• **Fabryka polimerów w Policach nie działa. W tle dymiące kominy Zakładów Chemicznych Police** FOT. CEZARY ASZKIEŁOWICZ / AGENCJA WYBORCZA.PL

Postępowanie dotyczy podejrzenia wyrządzenia szkody majątkowej w wielkich rozmiarach przy realizacji i późniejszym rozszerzeniu projektu

Liczne awarie ostatecznie ją unieruchomiły. Inwestycja niemal zatopiła całą Grupę Azoty.

Teraz w komunikacie czytamy, że w dzisiejszej ocenie spółki, w momencie uruchamiania w 2023 roku, instalacja nie była przygotowana do bezpiecznego prowadzenia produkcji. „Dokumentacja wskazuje na występowanie licznych wad i usterek oraz brak wymaganych pozwoleń na użytkowanie. Pozwolenia te były wydawane dopiero w 2024 roku, czyli wiele miesięcy po uroczystym otwarciu instalacji. Co więcej instalacja nie była technicznie przygotowana do pracy w zakładanych warunkach" – czytamy w komunikacie.

Szczegółowy wykaz stwierdzonych nieprawidłowości został przekazany organom ścigania.

– Nie przesądzamy dziś o jakiejkolwiek odpowiedzialności konkretnych osób. Ocena należy do prokuratury – komentuje Małgorzata Królak, wiceprezes Grupy Azoty.

I dalej: – Naszym obowiązkiem było dokładne przeanalizowanie dokumentów, odtworzenie procesu decyzyjnego i przekazanie organom ścigania materiału, który pozwoli zweryfikować, czy doszło do naruszenia prawa, a jeśli tak, to kto ponosi za to odpowiedzialność. Naszym zdaniem doszło do nieodpowiedzialnego eksperymentu, w którym na szali mogły znaleźć się zdrowie i życie pracowników oraz mieszkańców Polic. Mówimy przecież o położonej w sąsiedztwie miasta instalacji, która pracuje na łatwopalnych węglowodorach, jak propan, propylen, oraz na wodorze.

Zawiadomienie jest efektem prowadzonego w Grupie Azoty audytu oraz szczegółowej analizy dokumentacji technicznej, projektowej i korporacyjnej dotyczącej inwestycji.

„Zgromadzony materiał obejmuje tysiące dokumentów i pozwolił na odtworzenie przebiegu podejmowanych ścieżek decyzyjnych" – informuje spółka, zapowiadając kolejne zawiadomienia do prokuratury.

Pierwsze, obejmujące całą historię projektu, zostało złożone przez spółkę w listopadzie ubiegłego roku. Śledztwo prowadzi Prokuratura Okręgowa w Krakowie. Postępowanie dotyczy podejrzenia wyrządzenia szkody majątkowej w wielkich rozmiarach przy realizacji i późniejszym rozszerzeniu projektu.

Sama fabryka jest dziś w rękach Orlenu, który wybrał wykonawcę jej remontu.

Szczecin/34450453

1 RP

eprasa.pl 164e6af8cc

Alicja i Jolanta z Lublina uznane za żony w Polsce

To się powinno wydarzyć 37 miesięcy temu

Po trzech latach sporów z urzędami małżeństwo Alicji i Jolanty z Lublina doczekało się wpisu do rejestru PESEL zgodnego ze stanem cywilnym.

Kamil Kulig

Czujemy przede wszystkim ogromną ulgę, że po długiej i niepotrzebnie upokarzającej drodze nasz stan cywilny został wreszcie prawidłowo odnotowany w rejestrze PESEL. Jesteśmy ogromnie wdzięczne MNW [stowarzyszeniu Miłość nie wyklucza – red.] i naszej społeczności za wsparcie, solidarność i to, że przez cały ten czas byłyście i byliście z nami. Liczymy, że urząd miasta Lublin odrobił lekcję i w przyszłości będzie działał z szacunkiem dla praw osób LGBTQ+ i obowiązującego prawa" – komentują Lublinianki.

Po trzech latach walki ich stan cywilny został uznany w Polsce.

• **Jolanta i Alicja Sienkiewicz-Prochowicz** FOT. JAKUB ORZECHOWSKI / AGENCJA WYBORCZA.PL

Ślub na Maderze

Alicja i Jolanta zawarły ślub na portugalskiej Maderze 27 lipca 2023 roku. Od tego czasu noszą nazwisko Sienkiewicz-Prochowicz. Wtedy też zaczęła się walka, aby ich małżeństwo było oficjalnie uznawane w Polsce.

Kiedy wróciły do kraju, poszły do Urzędu Stanu Cywilnego w Lublinie, z wnioskiem o transkrypcję aktu ślubu zawartego za granicą. Urzędnicy zgody nie dali. Lublinianki odwołały się do wojewody, jednak decyzję USC podtrzymał zarówno poprzedni wojewoda Lech Sprawka z Prawa i Sprawiedliwości, jak i obecny – Krzysztof Komorski z Koalicji Obywatelskiej. Obaj powołali się na porządek prawny obowiązujący w Polsce.

Jednak w marcu br. Naczelny Sąd Administracyjny nakazał dokonanie transkrypcji aktu małżeństwa dwóch mężczyzn, którzy pobrali się w Berlinie. A wcześniej, bo w listopadzie ubiegłego roku Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej stwierdził, że Polska, nie uznając takich małżeństw, łamie unijne prawo.

Alicja i Jolanta również postanowiły pójść do sądu. Wyrok zapadł 20 marca bieżącego roku, sąd nakazał transkrypcję małżeństwa.

– Strasznie się cieszymy i nie możemy doczekać „trzeciego ślubu". Będziemy świętować hucznie, w dużym gronie, bo mamy ogromne wsparcie rodziny – zapowiadała po wyjściu z sali sądowej Jolanta Sienkiewicz-Prochowicz.

Transkrypcję swojego małżeństwa odebrały 31 lipca, ale... zamiast radości było rozczarowanie.

Odebrały transkrypcję, ale nadal były pannami

– W piątek odebrałyśmy transkrypcję aktu naszego ślubu i miało to być dla nas bardzo radosne, niestety tak nie było, dlatego, że nasz stan cywilny w rejestrze PESEL pozostał niezmieniony. To oznacza, że zgodnie z rejestrem PESEL jesteśmy pannami i w praktyce być może uniemożliwi nam to korzystanie z jakichkolwiek świadczeń, z których mogą korzystać małżonkowie – mówiła Jolanta na konferencji prasowej przed Urzędem Stanu Cywilnego w Lublinie.

Kobiety stwierdziły wówczas, że wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego nie został w pełni i skutecznie wykonany.

Dlaczego urzędnicy nie wprowadzili zmian w rejestrze PESEL? „Zgodnie z art. 29 ust. 2 Prawa o aktach stanu cywilnego w akcie stanu cywilnego określa się następujące stany cywilne: panna, kawaler, zamężna, żonaty, rozwiedziona, rozwiedziony, wdowa, wdowiec. Ustawodawca nie wprowadził zmian statusu „żonata", „zamężny" i na chwilę obecną kwestia ta nie została uregulowana przez ustawodawcę" – odpowiadała Beata Pietryczuk z biura prasowego Urzędu Miasta Lublin.

Od ubiegłego tygodnia obowiązuje rozporządzenie ministra cyfryzacji, które umożliwia odzwierciedlenie w rejestrze stanu cywilnego zagranicznych aktów dokumentujących fakt zawarcia małżeństwa przez osoby tej samej płci

Jednocześnie „w związku z wątpliwościami dotyczącymi dalszych czynności w rejestrze PESEL", lubelscy urzędnicy zwrócili się o stanowisko do wojewody lubelskiego. Jako, że nie jest organem uprawnionym do wiążącej wykładni prawa obowiązującego, pismo zostało przekazane do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

W międzyczasie ministerstwo odpowiedziało „Wyborczej", że „jeżeli sporządzono akt stanu cywilnego w polskim rejestrze stanu cywilnego, dane z niego wynikające w zakresie określonym przez przepisy prawa powinny zostać odzwierciedlone w rejestrze PESEL".

Ogromna ulga

Jednocześnie od ubiegłego tygodnia obowiązuje rozporządzenie ministra cyfryzacji, które umożliwiło odzwierciedlenie w rejestrze stanu cywilnego zagranicznych aktów dokumentujących fakt zawarcia małżeństwa przez osoby tej samej płci.

W środę 26 sierpnia kierownik Urzędu Stanu Cywilnego w Lublinie dokonał zmian w rejestrze PESEL Alicji i Jolanty Sienkiewicz-Prochowicz i są już oficjalnie żonami.

– Czujemy ogromną ulgę, ale trudno całkowicie pozbyć się złości, bo to wszystko mogło wydarzyć się bez zbędnych upokorzeń. Oprócz nas w rejestrze PESEL w Lublinie została już także wpisana jeszcze jedna para w podobnej sytuacji, co tym bardziej cieszy – mówi „Wyborczej" Alicja Sienkiewicz-Prochowicz.

I dodaje: – Tak naprawdę nasze małżeństwo powinno zostać uznane przez państwo już 37 miesięcy temu. Zamiast tego musiałyśmy chodzić po sądach i urzędach, tłumaczyć się z własnego życia prywatnego i mierzyć z komentarzami osób, które nie miały pojęcia o naszej sytuacji. Chcemy teraz odpocząć od tego wszystkiego. Będziemy świętować z bliskimi osobami, które wspierały nas przez cały ten czas.

Startuje Lubelski Czek Turystyczny

Trzysta złotych na wypoczynek

Program ma wspierać turystykę w regionie przygranicznym. Na Lubelski Czek Turystyczny przeznaczono 2,5 mln zł, co oznacza ponad 8 tysięcy voucherów do rozdania.

W ostatnią środę wystartował program Lubelski Czek Turystyczny. Przy rezerwacji minimum dwóch noclegów w obiektach na Lubelszczyźnie można otrzymać 300 zł dofinansowania wypoczynku.

– Każdy pełnoletni obywatel Polski będzie mógł wygenerować voucher na stronie lubelskiczekturystyczny.pl. Wystarczy podać swoje imię, nazwisko i numer telefonu, na który przyjdzie kod do wykorzystania w punktach noclegowych – informuje Rafał Kamieniecki, prezes Lubelskiej Organizacji Turystycznej, która jest operatorem programu na Lubelszczyźnie.

Do tej pory zweryfikowano 110 miejsc, które będą oferowały noclegi z voucherem. Ale będzie ich więcej, bo w programie zarejestrowało się już ponad 200 przedsiębiorców. Rafał Kamieniecki informuje, że są to obiekty z całego województwa.

Jak podkreśla Ministerstwo Sportu i Turystyki, celem programu jest wsparcie regionów przygranicznych, które w ostatnich latach odczuły spadek liczby turystów, mniejsze zainteresowanie inwestorów oraz pogorszenie wizerunku związane z sytuacją geopolityczną. Program ma również promować wschodnią Polskę jako bezpieczny i atrakcyjny kierunek wypoczynku.

W programie zarejestrowało się już ponad 200 przedsiębiorców

Ministerstwo przeznaczyło na realizację bonów turystycznych w Lubelskiem 1,5 mln zł, dodatkowo 1 mln zł dorzuciło województwo lubelskie. To łącznie ponad 8300 czeków.

Zdecydowana większość będzie przeznaczona dla osób powyżej 60. roku życia i posiadaczy Karty Dużej Rodziny. Jednocześnie marszałek przeznaczył pół miliona złotych dla wszystkich obywateli Polski. Daje to ponad 1600 czeków.

Lubelszczyzna oferuje wiele atrakcji turystycznych. Wśród nich są: Roztocze ze szlakami pieszymi i rowerowymi, jeziora Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego, Poleski Park Narodowy z rozległymi torfowiskami oraz Kazimierz Dolny, znany z zabytków i artystycznej atmosfery.

Do najpopularniejszych miejsc należą również: Zamość z renesansową starówką wpisaną na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO oraz Lublin, który przyciąga turystów Starym Miastem i unikatową Kaplicą Trójcy Świętej.

Kamil Kulig

eprasa.pl 164e6af8cc

Warto skorzystać z okazji

W sobotę zamek będzie bajkowy

Warto zwiedzić Zamek Bierzgłowski, który stoi niedaleko trasy między Toruniem a Bydgoszczą. Najbliższa taka okazja, i to za darmo, już w ten weekend. Zaplanowano też średniowieczne atrakcje.

Maciej Kulesza

• **Zamek Bierzgłowski**
FOT. SHUTTERSTOCK

Pokrzyżacki zamek we wsi Zamek Bierzgłowski, zbudowany z kamienia i cegły, początkami sięga połowy XIII wieku. Należy do najstarszych na ziemi chełmińskiej. Wybudowany na północnym stoku pradoliny Wisły do 1415 roku funkcjonował jako siedziba komturów zakonu krzyżackiego. Pierwszym z nich, w latach 1270-1276, był Arnold Kropf.

Burzliwe dzieje zamku

Budowla została wzniesiona w latach 1270-1305 w miejscu pierwotnego grodu zniszczonego przez Litwinów w 1263 roku W 1454 r. Kazimierz Jagiellończyk nakazał zburzenie zamku, co częściowo wykonano. W 1580 r. doszło do pożaru przedzamcza, a w 1590 r. w ogniu stanęła warownia. W 1684 r. zamek był w stanie ruiny, odnowiono go wiernie w 1733 r. W 1769 r. został spustoszony przez konfederatów barskich, a w 1782 r. spalony ponownie. Około 1825 r. zburzono kaplicę zamkową.

W 1860 r. odbudowano neogotyckie skrzydła według projektu Konrada Steinbrechta. Zrekonstruowano wówczas dawny refektarz i kaplicę. W 1936 r. rozpoczęło się gruntowane odnowienie zamku pod kierunkiem architekta Stefana Cybichowskiego. Wzniesiono wtedy skrzydło zachodnie i kapitularz.

Po II wojnie światowej mieścił się tutaj dom opieki społecznej. Od 1992 r. właścicielem zamku jest diecezja toruńska. Po kolejnych remontach od 2001 r. znajduje się w zamku Diecezjalne Centrum Kultury.

Na to warto zwrócić uwagę

Warto zwrócić uwagę na portal z XIII wieku, pochodzący z okresu budowy warowni krzyżackiej, wiodący na wewnętrzny dziedziniec zamkowy. Należy do najstarszych zabytków kamiennej plastyki pomorskiej. Różnie interpretowano znaczenie jego dekoracji. W 1886 r. zajęły się nim niemieckie władze konserwatorskie. Według Steinbrechta płaskorzeźba przedstawia scenę z życia krzyżackiego. Środkowa figura wyobraża rycerza na koniu z mieczem i tarczą, na której widnieje godło wielkiego mistrza: krzyż z czarnym orłem. Po prawej stronie klęczy Krzyżak z mieczem i tarczą, po lewej zaś stoi rycerz z tarczą i oszczepem.

Dom konwentualny powstał na rzucie nieregularnego czworoboku. Złożony był z dwóch prostopadłych do siebie skrzydeł, południowego i zachodniego. Pozostałe skrzydła obwodu zamyka mur obwody zbudowany z cegły i kamienia.

Do kaplicy prowadzą schody na piętro. Znajduje się w niej ołtarz, który został wykonany z mosiądzu. Posiada bogato złocone tabernakulum, które otaczają postacie symbolizujące cztery stany: duchowieństwo, rycerstwo-szlachtę, mieszczaństwo, chłopstwo. Na nich wspiera się cokół z płaskorzeźbami świętych: Stanisława, Jerzego i Wojciecha. W górnej części ołtarza, nad wysokim sokołem, stoi wśród aniołów postać Matki Najświętszej z Dzieciątkiem Jezus. To nowoczesny ołtarz żelbetowy. W kaplicy jest również tron biskupi oraz dębowe stalle o formach renesansowych.

Do kaplicy przylega sala rycerska. To dawny refektarz, odnowiony i zrekonstruowany przed I wojną światową. W sali tej nie dokonano żadnych zmian architektonicznych. To jedno z największych pomieszczeń zamku. Ma wysokie, czteroprzęsłowe ozdobne sklepienie krzyżowo-żebrowe. Ostatnia rekonstrukcja miała miejsce w 1936 r.

Jak dojechać do Zamku Bierzgłowskiego?

Zamek Bierzgłowski można zwiedzać, ale warto wcześniej skontaktować się z Diecezjalnym Centrum Kultury. Ta instytucja organizuje także okolicznościowe spacery, m.in. nocne, a także imprezy dla grup zorganizowanych. W sezonie letnim, do końca września, w godz. 12-19 działa kawiarenka.

W najbliższą sobotę (5 września) odbędzie się impreza „Bajkowy zamek". Oprócz bezpłatnego zwiedzania z przewodnikiem zaplanowano m.in. pokazy walk rycerskich, popisy kaskaderów na koniach, warsztaty i kramy.

Do Zamku Bierzgłowskiego najłatwiej dotrzemy, skręcając z drogi krajowej nr 80 między Bydgoszczą a Toruniem – pokierują nas drogowskazy. Torunianie mogą wybrać drogę wojewódzką nr 553 na Unisław. W miejscowości Łubianka skręcamy w lewo w ulicę Zamkową. Wejście do zamku znajduje się od strony ulicy Jagiellońskiej – wchodzimy przez trzykondygnacyjną bramę podzamcza wzniesioną na planie prostokąta.

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY

34450974

INGA IWASIÓW znalazła klucz, który otwiera świat. O jej nowej powieści „Tobiasz i wielki liść" – książce o emeryturze, samotności, końcu pewnego świata i... króliku, który niespodziewanie wypełnia pustkę

ARTUR DOMOSŁAWSKI o legendarnym reporterze i „Operacji Masakra". Pióro, pistolet i srebrnolistne topole, czyli o tym, dlaczego niektóre reportaże stają się legendami

Dlaczego jesteśmy coraz bardziej zmęczeni i czy książki o wypaleniu naprawdę pomagają z niego wyjść?

Spotkanie Książkowego Klubu Książki, przegląd jesiennych nowości, kryminały i powieści z dreszczykiem oraz książki dla młodszych czytelników.

W sprzedaży, również z dostawą do paczkomatu

Zamów magazyn z darmową dostawą na: **Prenumerata24.pl**

Więcej na: **Wyborcza.pl/ksiazki**

1 RP

eprasa.pl 164e6af8cc

AB-I.7820.10.1.2026.MS

OBWIESZCZENIE WOJEWODY PODLASKIEGO

Zgodnie z art. 72 ust. 6 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2026 r. poz. 670 tj.), w związku z art. 10 ust. 1 i ust. 6 ustawy z dnia 8 lipca 2010 r. o szczególnych zasadach przygotowania do realizacji inwestycji w zakresie budowli przeciwpowodziowych (Dz. U. z 2026 r. poz. 104 z późn. zm.) oraz art. 49 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2025 r. poz. 1691 tj.),

WOJEWODA PODLASKI PODAJE DO PUBLICZNEJ WIADOMOŚCI,

że na wniosek Gminy Miejskiej Wysokie Mazowieckie, wydał decyzję Nr 1/BP/2026 z dnia 28.08.2026 r. znak: AB-I.7820.10.1.2026.MS, o pozwoleniu na realizację inwestycji w zakresie budowli przeciwpowodziowych dla przedsięwzięcia pn. „Budowa zbiornika retencyjnego na rzece Brok w m. Wysokie Mazowieckie", obejmującej budowę zbiornika przeciwpowodziowego i retencyjnego wraz z niezbędną infrastrukturą hydrotechniczną i towarzyszącą, w szczególności budowlą upustowo-piętrzącą (jazem), przepławką dla organizmów wodnych oraz elementami umożliwiającymi prawidłowe użytkowanie, obsługę i eksploatację zbiornika oraz zatwierdzenia podziału nieruchomości, dla której została wydana decyzja Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 28.03.2025 r. znak: WOOŚ.420.3.2023.MR o środowiskowych uwarunkowaniach, utrzymana w mocy decyzją Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska z dnia 03.06.2026 r. znak: DOOŚ-WDŚIII.420.12.2025.mk.AKu.MRO.37, do której zostało wydane postanowienie Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska z dnia 24.06.2026 r. znak: DOOŚ-WDŚIII.420.12.2025.mk.AKu.MRO.41 wyjaśniające wątpliwości, co do treści decyzji, w zakresie robót budowlanych obejmujących:

1. budowę czaszy zbiornika: długość ok. 640,00 m i szerokość (średnio) 110,00 m – 140,00 m, głębokość przy NPP ok. 2,40 m (MaxPP ok. 3,00 m), powierzchnia lustra wody przy NPP 7,47 ha (MaxPP 8,36 ha), pojemność zbiornika przy NPP 179,88 tys. m^3 (MinPP 57,85 tys. m^3, MaxPP 255,18 tys. m^3), pojemność powodziowa: stała (MaxPP – NPP) 75,30 tys. m^3, maksymalna (MaxPP – MinPP) 197,33 tys. m^3;
2. budowę budowli piętrzącej zbiornika (jazu żelbetowego): konstrukcja o trzech światłach: światło boczne szerokości 2,00 m (dwudzielne zamknięcia zasuwowe) – 2 szt., światło środkowe szerokości 3,00 m (korona przelewowa o długości 27,3 m) – 1 szt., kładka robocza o szerokości 155 cm i długości 900 cm, przejazd eksploatacyjny o szerokości 320 cm i długości 870 cm;
3. budowę przepławki dla organizmów wodnych o charakterze naturalnego koryta rzecznego: ujęcie A – rzędna dna na ujęciu przepławki 137,61 m n.p.m. – dla poziomu wody 138,26 ÷ 137,76 [m n.p.m.], długości ok. 128,00 m i 4 szt. basenów spoczynkowych, ujęcie B – rzędna dna na ujęciu przepławki 137,31 m n.p.m. – dla poziomu wody 137,75 ÷ 137,46 [m n.p.m.], długości ok. 119,00 m i 3 szt. basenów spoczynkowych, ujęcie C – rzędna dna na ujęciu przepławki 137,01 m n.p.m. – dla poziomu wody 137,45 ÷ 137,16 [m n.p.m.] o długości ok. 91,00 m i 2 szt. basenów spoczynkowych, woda z przepławki będzie wypływać pod kątem 30°;
4. budowę kładki przez rzekę Brok o konstrukcji drewnianej, rozpiętości L=14,00 m i szerokości B=2,00 m;
5. wykonania pasa eksploatacyjnego wzdłuż rzeki Brok od ul. Białostockiej do zbiornika długości 478,00 m i szerokości 5,00 m, pas eksploatacyjny będzie drogą publiczną klasy D – drogą dojazdową;
6. budowę 4 szt. przepustów na rowach melioracyjnych w ciągu pasa eksploatacyjnego;
7. budowę przepustu na rowie drogowym w połączeniu komunikacyjnym z ul. Trakt Suraski;
8. rozbiórkę istniejącego odcinka kanalizacji deszczowej wraz z wylotem oraz budowę nowego odcinka kanalizacji deszczowej wraz z wylotem;
9. likwidację 3 szt. istniejących wylotów drenarskich i sączków drenarskich oraz budowę nowego wylotu drenarskiego;
10. wykonanie dwóch pryzm żwirowo-kamiennych w korycie rzeki (działania renaturyzacyjne): pryzma nr 1 w km 81+040 rzeki Brok o długości ok. 11,50 m, pryzma nr 2 w km 80+880 rzeki Brok o długości ok. 11,50 m;
11. wykonanie i ukształtowanie deponii gruntu (zmiana ukształtowania terenu): szerokość korony nasypu: 30,00 m – 80,00 m, długość nasypu ok. 545,00 m, nachylenie skarpy od strony południowej (rzeki) 1:10, nachylenie skarpy od strony zachodniej 1:5, nachylenia skarp bocznych 1:2, maksymalna rzędna korony deponii 151,50 m n.p.m.;
12. wykonanie ciągów komunikacyjnych i elementów obsługi technicznej zbiornika, w tym: ciąg wzdłuż czaszy projektowanego zbiornika szerokości 3,00 m i długości 1580,00 m, ciąg łączący ciąg komunikacyjny wokół zbiornika z ulicą Trakt Suraski szerokości 3,00 – 5,00 m i długości 118,00 m, ciąg od ul. Kochanowskiego do ciągu komunikacyjnego wzdłuż czaszy zbiornika o szerokości 3,00 m i długości 143,00 m, ciągi komunikacyjne będą drogami publicznym klasy D – drogi dojazdowe, miejsce obsługi zbiornika o powierzchni 2,20 ha;
13. budowę i rozbiórkę tymczasowego kanału obiegowego o długości ok. 131,00 m (rozbiórka w terminie do 30 dni od uzyskania pozwolenia na użytkowanie inwestycji);
14. budowę i rozbiórkę dróg tymczasowych oraz placu manewrowego, umożliwiających komunikację wokół wykopu fundamentowego (rozbiórka w terminie do 30 dni od uzyskania pozwolenia na użytkowanie inwestycji);
15. budowę i rozbiórkę tymczasowego przejazdu technologicznego przez rzekę – mostu tymczasowego w postaci przepustu skrzynkowego o konstrukcji ramowej otwartej w dnie o świetle 4,50 m (rozbiórka w terminie do 30 dni od uzyskania pozwolenia na użytkowanie inwestycji);
16. budowę i rozbiórkę tymczasowych grodzi ziemnych o wymiarach: szerokość w podstawie ok. 8,00m, szerokość korony ok. 1,50 m, wysokość do poziomu terenu ok. 2,10 m (rozbiórka w terminie do 30 dni od uzyskania pozwolenia na użytkowanie inwestycji).

Przedmiotowa inwestycja planowana jest do realizacji na:

– działce stanowiącej grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi, o nr:

GMINA WYSOKIE MAZOWIECKIE

obręb 0001 Wysokie Mazowieckie: – 470;

– działkach w całości przeznaczonych pod projektowaną budowlę przeciwpowodziową o nr:

GMINA WYSOKIE MAZOWIECKIE

obręb 0001 Wysokie Mazowieckie – 467/8, 467/9, 467/10, 451, 452, 2448, 467/3, 447, 448/1, 449/1, 450;

– działkach ulegających podziałowi, przeznaczonych pod projektowaną budowlę przeciwpowodziową, o nr:

GMINA WYSOKIE MAZOWIECKIE

obręb 0001 Wysokie Mazowieckie:

1. 464 dzielona na działki: 464/1 o pow. 0,1551 ha (przeznaczona pod inwestycję), 464/2 o pow. 0,5861 ha (w dotychczasowym władaniu);
2. 468 dzielona na działki: 468/1 o pow. 0,4360 ha (przeznaczona pod inwestycję), 468/2 o pow. 1,0251 ha (w dotychczasowym władaniu);
3. 463/3 dzielona na działki: 463/12 o pow. 0,1318 ha (przeznaczona pod inwestycję), 463/13 o pow. 0,3741 ha (w dotychczasowym władaniu);
4. 462/2 dzielona na działki: 462/6 o pow. 0,2280 ha (przeznaczona pod inwestycję), 462/7 o pow. 0,4516 ha (w dotychczasowym władaniu);
5. 463/4 dzielona na działki: 463/8 o pow. 0,1261 ha (przeznaczona pod inwestycję), 463/9 o pow. 0,3644 ha (w dotychczasowym władaniu);
6. 463/6 dzielona na działki: 463/10 o pow. 0,1378 ha (przeznaczona pod inwestycję), 463/11 o pow. 0,2493 ha (w dotychczasowym władaniu);
7. 465 dzielona na działki: 465/1 o pow. 0,1754 ha (przeznaczona pod inwestycję), 465/2 o pow. 0,5661 ha (w dotychczasowym władaniu);
8. 443/3 dzielona na działki: 443/8 o pow. 0,1503 ha (przeznaczona pod inwestycję), 443/7 o pow. 0,6824 ha (w dotychczasowym władaniu);
9. 443/1 dzielona na działki: 443/6 o pow. 0,0181 ha (przeznaczona pod inwestycję), 443/5 o pow. 1,0765 ha (w dotychczasowym władaniu);
10. 444/4 dzielona na działki: 444/6 o pow. 0,0671 ha (przeznaczona pod inwestycję), 444/5 o pow. 0,6161 ha (w dotychczasowym władaniu);
11. 445/2 dzielona na działki: 445/6 o pow. 0,0638 ha (przeznaczona pod inwestycję), 445/5 o pow. 0,6925 ha (w dotychczasowym władaniu);
12. 1140 dzielona na działki: 1140/2 o pow. 0,0559 ha (przeznaczona pod inwestycję), 1140/1 o pow. 1,5041 ha (w dotychczasowym władaniu);
13. 446 dzielona na działki: 446/2 o pow. 0,4796 ha (przeznaczona pod inwestycję), 446/1 o pow. 1,4584 ha (w dotychczasowym władaniu);
14. 459/3 dzielona na działki: 459/8 o pow. 0,6740 ha (przeznaczona pod inwestycję), 459/9 o pow. 0,0365 ha (w dotychczasowym władaniu);
15. 460 dzielona na działki: 460/1 o pow. 0,3405 ha (przeznaczona pod inwestycję), 460/2 o pow. 0,8313 ha (w dotychczasowym władaniu);
16. 461/1 dzielona na działki: 461/5 o pow. 0,2730 ha (przeznaczona pod inwestycję), 461/6 o pow. 0,6522 ha (w dotychczasowym władaniu);
17. 466/1 dzielona na działki: 466/6 o pow. 0,8945 ha (przeznaczona pod inwestycję), 466/7 o pow. 0,6418 ha (w dotychczasowym władaniu);
18. 467/1 dzielona na działki: 467/11 o pow. 0,2497 ha (przeznaczona pod inwestycję), 467/12 o pow. 0,2410 ha (w dotychczasowym władaniu);
19. 467/2 dzielona na działki: 467/13 o pow. 0,5687 ha (przeznaczona pod inwestycję), 467/14 o pow. 0,5245 ha (w dotychczasowym władaniu);
20. 467/5 dzielona na działki: 467/17 o pow. 0,2502 ha (przeznaczona pod inwestycję), 467/18 o pow. 0,2408 ha (w dotychczasowym władaniu);

– działce stanowiącej nieruchomość, z której korzystanie będzie trwale ograniczone, o nr:

GMINA WYSOKIE MAZOWIECKIE

obręb 0001 Wysokie Mazowieckie – 438/1.

Informuję jednocześnie, iż na wniosek Inwestora, zgodnie z art. 25 ust. 1 ustawy z dnia 8 lipca 2010 r. o szczególnych zasadach przygotowania do realizacji inwestycji w zakresie budowli przeciwpowodziowych, został nadany ww. decyzji rygor natychmiastowej wykonalności.

Zawiadamiam wszystkich zainteresowanych, że z treścią decyzji, która została także zamieszczona w Biuletynie Informacji Publicznej Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego w dniu 04.09.2026 r. na okres 14 dni oraz z dokumentacją sprawy, można zapoznać się w siedzibie Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego w Białymstoku, ul. Mickiewicza 3, w Punkcie Obsługi Klienta, w godz. 8^{00}-14^{00}, w terminie od dnia 04.09.2026 r. do dnia 18.09.2026 r.

Jednocześnie informuję, iż niniejsze obwieszczenie nie jest wezwaniem do osobistego stawiennictwa, lecz informacją o przysługującym wszystkim zainteresowanym prawie do zapoznania się z treścią decyzji oraz dokumentacją sprawy.

Zapoznanie się z treścią decyzji oraz dokumentacją sprawy będzie możliwe po uprzednim umówieniu się pod wskazanym niżej numerem telefonu na konkretny dzień i godzinę.

Jednocześnie na podstawie art. 9 Kpa informuję, iż wszyscy zainteresowani, którzy chcieliby skorzystać w siedzibie organu z prawa zapoznania się z dokumentacją, proszeni są o zaopatrzenie się we własny sprzęt (aparat fotograficzny, telefon komórkowy, kartkę i długopis do sporządzenia odpisu lub notatek). Istnieje również możliwość kontaktu telefonicznego z tutejszym organem (pod numerem telefonu 85 74 39 429) oraz przesłania w formie elektronicznej przez pracownika organu, po uprzednim zwróceniu się z taką prośbą (za pośrednictwem e-doręczeń: AE:PL-52577-37419-UFVCE-33), części dokumentacji (**w miarę możliwości technicznych, pojedyncze strony**) w formie skanu na adres wskazany przez wszystkich zainteresowanych.

Białystok/34450662

GAZETA wyborcza DLA FIRM, URZĘDÓW I INSTYTUCJI

• **Przetargi,** licytacje, zamówienia publiczne
• **Ogłoszenia** sądowe i rekrutacyjne
• **Nekrologi,** kondolencje, wspomnienia

KONTAKT: | **kontakt_komunikaty@wyborcza.pl, tel. 507 094 232 | nekrologi@wyborcza.pl, tel. 22 555 55 55**

Komunikaty.pl nekrologi.wyborcza.pl

eprasa.pl 164e6af8cc

AGENCJA MIENIA WOJSKOWEGO

PORA NA WYPRZEDAŻ!

Kultowe rzeczy prosto z wojska nawet 50% taniej!
Nie przegap wyjątkowej okazji na zakup sprawdzonego sprzętu i odzieży wojskowej w atrakcyjnych cenach.

WYPRZEDAŻ WOJSKOWA

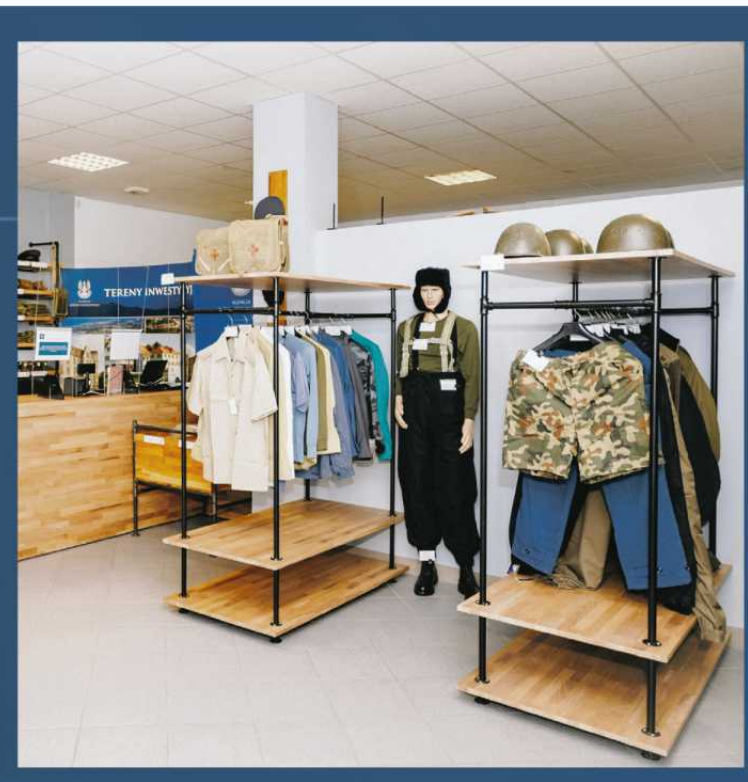
NAWET DO 50% TANIEJ!

11-12 WRZEŚNIA

Godz. 9.00 - 17.00
Magazyn AMW
Bydgoszcz, ul. Szubińska 32

www.amw.com.pl

Dodatkowych informacji udziela: Dział ds. marketingu i PR Oddział Regionalny AMW w Bydgoszczy
tel. (52) 52 57 890, kom.: 693 080 465
e-mail: marketing.bydgoszcz@amw.com.pl

Bydgoszcz-Toruń/34450605

eprasa.pl 164e6af8cc

Naszej Koleżance

mgr. Grażynie Gruszeckiej

składamy wyrazy głębokiego współczucia z powodu śmierci Ukochanej

Mamy

Łącząc się w bólu i żalu

Zespół Kliniki Ortopedii i Traumatologii USK4 w Lublinie

www.nekrologi.wyborcza.pl/34451047

Wyciąg z ogłoszenia Prezydenta Miasta Opola

o II przetargu ustnym nieograniczonym na sprzedaż lokalu mieszkalnego nr 5 (wymagającego przeprowadzenia remontu), **położonego w Opolu przy ulicy Jagiellonów 4,** zlokalizowanego na II piętrze budynku, składający się z 3 pokoi, kuchni, łazienki i przedpokoju o łącznej pow. **74,44m²** wraz ze sprzedażą ułamkowej części gruntu w udziale 24,13% obejmującego dz. nr 2237 o pow. 0,0572ha obręb Nowa Wieś Królewska, KW OP1O/00100923/2 niezbędnego do racjonalnego korzystania z lokalu.

Do lokalu przynależy **piwnica nr 5 o pow. 19,59m²** oraz **komórka nr 5 o pow. 4,12m²** zlokalizowana w budynku gospodarczym nr 3.

Instalacje w budynku: wod.-kanal., elektryczna, gazowa. Ogrzewanie lokalu centralne z własnego źródła – kotła na paliwa stałe.

Dla lokalu wydane jest świadectwo charakterystyki energetycznej.

Dom mieszkalny/kamienica przy ul. Jagiellonów 4-6 wpisany jest do Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta Opola.

W dziale III KW OP1O/00100923/2 ujawniony jest wpis: wszelkie ciężary ciążące na lokalach wydzielonych z nieruchomości ciążą na przynależnych do nich udziałach we współwłasności.

Przedmiotowa nieruchomość nie jest obciążona ograniczonymi prawami rzeczowymi i nie ma przeszkód prawnych w rozporządzaniu nią.

Nieruchomość położona jest poza terenem objętym miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego, natomiast zgonie z planem ogólnym Opola (Uchwała nr XXIV/399/25 Rady Miasta Opola z dnia 18.12.2025r.), przedmiotowe działki leżą w strefie oznaczonej symbolem 132W – strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną.

Na dzień 29.07.2026r. wyznaczono termin I przetargu ustnego nieograniczonego, który zakończył się wynikiem negatywnym.

Cena wywoławcza nieruchomości wynosi: 378.000,00 zł; wadium: 38.000,00 zł.

Przetarg odbędzie się w dniu 21 października 2026r. o godz. 10.30 w Urzędzie Miasta Opola – **sala nr 312**, Rynek 1A, Opole.

Pełną treść ogłoszenia o przetargu zamieszczono na tablicy ogłoszeń UM Opola (Plac Wolności 7-8, korytarz, obok pok. 103), oraz na stronie internetowej UM Opola, Biuletynu Informacji Publicznej www.bip.um.opole.pl.

INFORMACJE DODATKOWE: Urząd Miasta Opola (Plac Wolności 7-8), Wydział Gospodarki Nieruchomościami, pok. 103 i 104, tel. 77/4511832 lub 77/4511843 w dniach pracy Urzędu w godz. 7.30-15.30 (pn. – środa); 7.30-17.00 (czwartek); 7.30-14.00 (piątek).

Zgodnie z art. 70^1 §3 Kodeksu Cywilnego warunki przetargu mogą ulec zmianie, co zostanie niezwłocznie ujęte w treści ogłoszenia.

PREZYDENT MIASTA OPOLA zastrzega sobie prawo odwołania przetargów z uzasadnionej przyczyny.

Opole/34450958

Syndyk masy upadłości

Anety Kutnik osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej (**LU1S/GUp/12/2025**), zaprasza do składania ofert na zakup:

- nieruchomości oznaczonej jako dz. nr 349, nr 1311, nr 1500, o pow. 2,6505 ha położonej w gm. Lubartów dla której Sąd Rejonowy w Lubartowie IV Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą o numerze KW LU1A/00037395/3, za cenę nie niższą niż 30 883,50 zł.

Regulamin postępowania oraz wyceną przedmiotu sprzedaży dostępne drogą mailową.

Oferty z dopiskiem na kopercie **„OFERTA–KUTNIK”** należy składać do **30.09.2026 r.** do godz. **12:00** w Kancelarii Syndyka w Lublinie, przy ul. Niecałej 13/14, 20 – 080 Lublin.

Dodatkowych informacji o przedmiocie sprzedaży można uzyskać od poniedziałku do piątku w godzinach od 9:00 do 15:00 pod numerem telefonu + 48 511 735 765 lub drogą mailową:kancelaria@pozarowszczyk.eu

Lublin/34451003

BURMISTRZ SOLCA KUJAWSKIEGO,

stosownie do art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. 2026. 399 ze zm.) podaje do publicznej wiadomości, że na tablicy ogłoszeń w siedzibie Urzędu Miejskiego w Solcu Kujawskim przy ul. 23 Stycznia 7 oraz na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu, został wywieszony na okres 21 dni (od 02.09.2026 r. do 23.09.2026 r.)

wykaz nieruchomości gruntowych przeznaczonych do dzierżawy, stanowiących własność Gminy Solec Kujawski z przeznaczeniem na ogródki przydomowe (ogrodnicze, sadownicze itp.) i ogródki przydomowe rekreacyjne, urządzenie: działki letniskowej/rekreacyjnej/działki typu ROD (w tym przydomowego placu zabaw, boiska, ustawienie trampolin, basenu itp.), ustawienie garażu, altany, szklarni, wiaty, pomieszczenia gospodarczego itp., poprawienie zagospodarowania nieruchomości sąsiedniej, cele składowe, magazynowe oraz grunty rolne.

Bydgoszcz-Toruń/34450979

Wyciąg z ogłoszenia

BURMISTRZ SOLCA KUJAWSKIEGO ogłasza:

Rokowania na sprzedaż **nieruchomości lokalowej**, o pow. 66,79m² stanowiącej własność Gminy Solec Kujawski, położonej w obrębie ew. Wypaleniska (Rudy 6/3), gmina Solec Kujawski**,** na działce o nr ew. **258/1,** o pow. **0,2158** ha, objętej **KW nr BY1B/00210655/8**.

Cena lokalu wraz z pomieszczeniem gospodarczym oraz ułamkową częścią gruntu wynosi: **181 700,00 zł**

Zaliczka wynosi: **18 170,00 zł** (wpłata do **02.10.2026 r.**)

Rokowania odbędą się w dniu **07.10.2026 r**. o godz. **10^{00}** w siedzibie Urzędu Miejskiego w Solcu Kujawskim, ul. 23 Stycznia 7.

Dodatkowe informacje o rokowaniach uzyskać można w Urzędzie Miejskim w Solcu Kujawskim przy ulicy 23 Stycznia 7, pokój nr 5, tel.: (52) 387 01 19, e-mail: nieruchomosci@soleckujawski.pl.

Pełne teksty ogłoszeń dostępne są na stronie internetowej bip.soleckujawski.pl, a także na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Miejskim w Solcu Kujawskim przy ulicy 23 Stycznia 7.

Bydgoszcz-Toruń/34450952

AB-ID-II.6740.23.2026 Lublin, dnia 31 sierpnia 2026 r.

OBWIESZCZENIE PREZYDENTA MIASTA LUBLIN

w sprawie wydania decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej

Na podstawie art. 11f ust. 3, 4 ustawy z dnia 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych (Dz. U. z 2024 r., poz. 311), oraz art. 49 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2025 r., poz. 1691) i art. 95 ust. 3 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2026 r., poz. 670), zawiadamiam, że na wniosek złożony przez:

Prezydenta Miasta Lublin reprezentowanego przez Dyrektora Zarządu Dróg i Transportu Miejskiego w Lublinie

zatwierdzono projekt i wydano decyzję nr 640/26 o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej:

rozbudowy ul. Sławinkowskiej (drogi powiatowej nr 2392L) w zakresie budowy drogi dla pieszych i rowerów na odcinku od ul. Mieczykowej do ul. Kameliowej wraz z infrastrukturą towarzyszącą, na działkach:

1. W LINIACH ROZGRANICZAJĄCYCH INWESTYCJI

pod rozbudowę drogi powiatowej nr 2392L – ul. Sławinkowskiej	
Miasto Lublin, obręb 31 – Sławinek	
ark. 1	2/2, 204/9
ark. 2	29/29, 29/31, 30/14, 30/12, 30/10
ark. 3	1/6, 2/6, 4/1

2. POZA LINIAMI ROZGRANICZAJĄCYMI TEREN INWESTYCJI

pod budowę i przebudowę sieci uzbrojenia terenu	
Miasto Lublin, obręb 31 – Sławinek	
ark. 1	2/1, 190/8, 194/3, 194/7
ark. 2	17/1

Decyzji nadano rygor natychmiastowej wykonalności

Z treścią decyzji Nr 640/26 z dnia 31 sierpnia 2026 r., zapoznać się można w Wydziale Architektury Budownictwa Urzędu Miasta Lublin przy ul. Wieniawskiej 14 (X piętro, pok. 1000, tel. 81-466-22-41), w godzinach pracy Urzędu. W sprawach, w których niezbędne jest stawiennictwo osobiste oraz w przypadku zamiaru zapoznania się z aktami sprawy osobiście, ze względów organizacyjnych należy wcześniej umówić wizytę telefonicznie.

W związku z powyższym informuję, ze zgodnie z art. 49 Kodeksu postępowania administracyjnego, zawiadomienie niniejsze uważa się za dokonane po upływie czternastu dni od dnia publicznego ogłoszenia, tj. od daty ukazania się obwieszczenia na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Miasta Lublin, na stronie internetowej Urzędu oraz w prasie lokalnej.

Stronom postępowania przysługuje prawo do wniesienia odwołania do Wojewody Lubelskiego za pośrednictwem Prezydenta Miasta Lublin, w terminie: dla wnioskodawcy 14 dni od dnia otrzymania decyzji, dla pozostałych stron 14 dni od dokonania zawiadomienia o jej wydaniu.

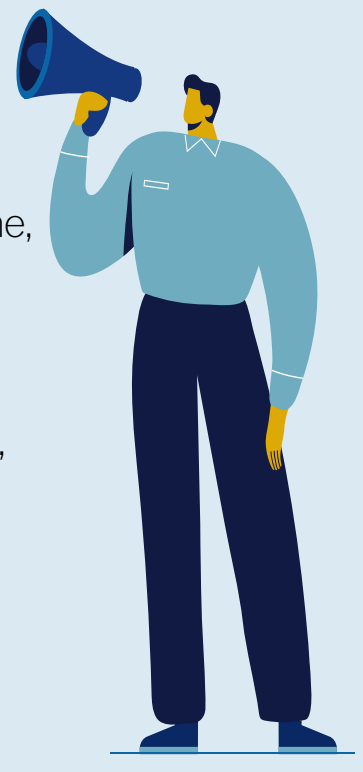
Lublin/34451033

NEWSLETTER

Komunikaty.pl

Nowości
w przepisach,
zamówienia publiczne,
porady ekspertów,
raporty,
ogłoszenia.

Dla przedsiębiorców,
urzędników,
zainteresowanych
gospodarką.

ZAPISZ SIĘ

Wejdź na stronę **komunikaty.pl**
lub użyj kodu QR

ODESZLI.pl

Stwórz
Miejsce
Pamięci

Wejdź
na serwis
odeszli.pl

Dziel się
wspomnieniami
o bliskich,
których
już z nami
nie ma

pomoc@odeszli.pl
tel. 22 55 55 383
22 55 55 399
22 55 55 555

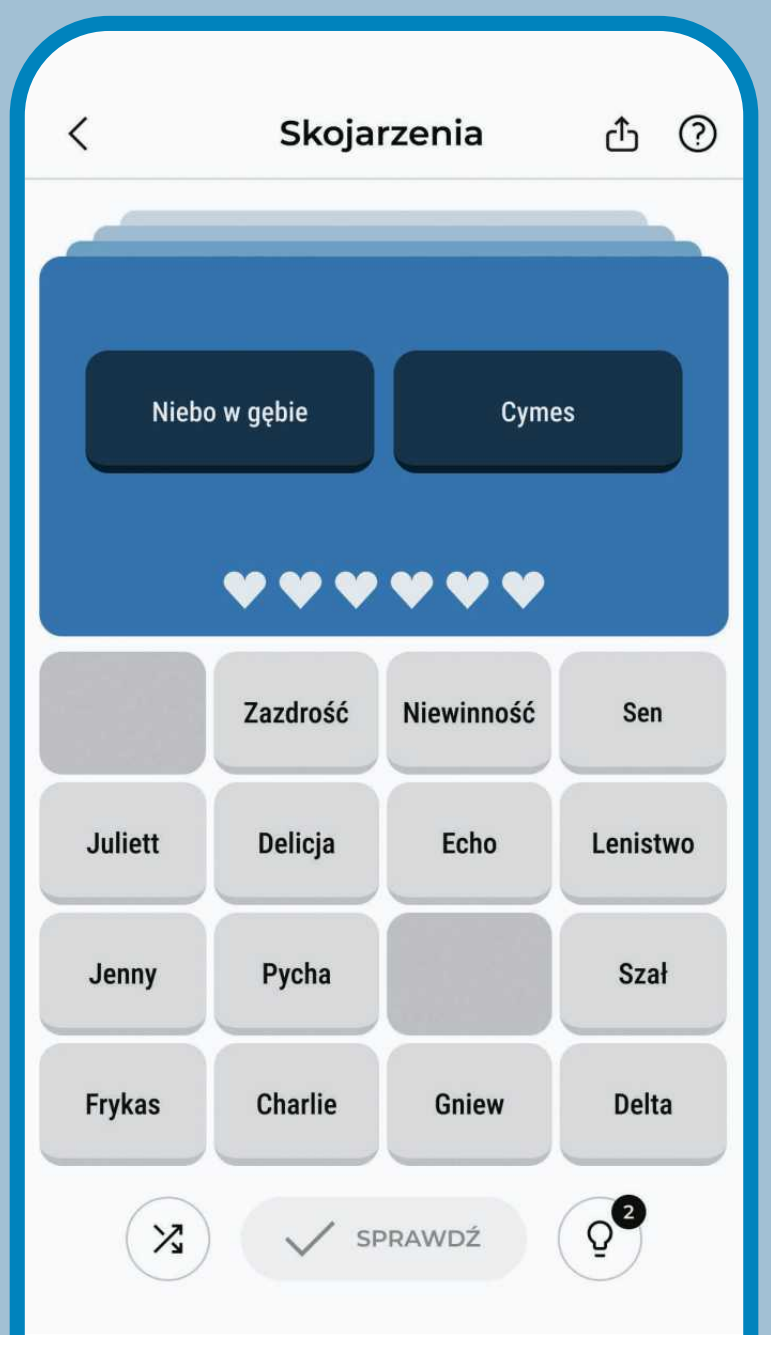
eprasa.pl 164e6af8cc

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY

Nowa gra Skojarzenia

Łączysz fakty? Sprawdź się

Graj za darmo w APLIKACJI WYBORCZEJ

eprasa.pl 164e6af8cc

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY

Połącz Kropki

Idealna gra na krótką przerwę

Zeskanuj QR kod i graj

APLIKACJA WYBORCZEJ

eprasa.pl 164e6af8cc